Szinyei Merse Róbert

Gerebly erős lány c. művére rezgel a Nemzeti Szalon nagy tanácsi termeiben (emlékbe)

Magyarország 1927 VI. 16.

MDK

Szinyei-Merse Rózsi

Arckép, olaj

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.
1922. jan. 10 l.

Szinyei Merse Rózsi festőművész
Női arckép
Badacsony
Csendélet
Napszállat a Balatonon
Női arckép
Magyar Képzőművésznők Egyesülete, X. ülés 1918. ápr.26.

58. l. és XVI. tábla.

HAGBOLT, JAKOB
(kölni viaszszobrász, 1775—1849)
Hardy profilarcképe.
Átm. 13 cm.

F. F. Wallraff profilarcképe.
Átm. 13 cm.
Goethe: Aus einer Reise am Rhein. Sämtliche Werke, 25. kötet, Stuttgart, é. n. 190—191. l. — Maszlaghy: Hardy viaszművei az esztergomi érseki képtárban. Új Magyar Sion, VII., 1876., 540—541. l. — Maszlaghy II., 142. lap. — Gerevich PA. 250. l.

VI. PIUS PÁPA MELLSZOBRA,
színezett viasz.
Mag. 18 cm.
XVIII. század vége.

VIR DOLORUM,
mellkép. Dombormű, nápolyi munka, 1800 körül.
Színes viasz, 78×14 cm.

RÓMAI KATONA SÍRJA.
Színes viaszdombormű, XIX. század.
12×15 cm.

PÁDUAI SZENT ANTAL,
a kis Jézussal és két angyallal.
Színes viaszdombormű, XIX. század.
19×23 cm.

magyar munka,

Szinyei Merse Róbert

festő Munkáinak

1931. tav. tárl. 273

1933, nemz. képzm. kiáll.

588

Szinyei Merse Rózsi

Arckép, olaj.

Nemzeti Szalon

téli kiáll. 1922. jan.

Szinyei Merse Róbert

1920. máj.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Partoulás, olajf. 5000.—

Hundtschamer, Georg V. 107.

Szinyei Merse Róza

1922. jan.

kiállítás Nemzeti Szalonban

Arckép, olaj.

1922. balatoni kiáll. n. o.

Reggel Balatonvilágosn, olaj 25000.–

Erdő nyárfa, olaj. 15000.–

1924. máj. MKE. n. o.

Arckép, olaj.

Zichy János gróf, vallás- és közokt.
minister V. 311.

Szinyei Merse Róza-

festő

Munkák

1915–16. évből

Pollini Mosthannis, l. II. 91.

1903 X. 7. Budapest

Miniszterhez ~~Átküldetik azon intézetek névsora akik közül~~

„Magyarország és társországai a 1900. évi párisi kiállításon" cz. munka kétosztásra ~~szétszedtetik~~ és levonatok megrendelése. (479/903)

~~2/3 dt.~~

Szinyei Merse Róza

szül. Jernyén 1881 máj 13. Rk. felekezetű leánynak. A ont. Szinyei Merse R. leánya

1913/14. II. elő szabadkézi rajzoló. Glatz O.

Museumskunde VI. 215.

Szinyei Mese Rózsi

1881 máj 13. Jerusalem
Miletett
1913-ben kezdett a fülemben
fogfájása
Friedenfriedenal kezdett
Karlovmkynál
Glatz
Grunwald
Rétinál valamivel
inkább hónapja
idesatyai állandó figye-
lemmel kísérte; de most
a doktor sem gyógyítja
szlavdjat. Ugy é tem tanitott.
Gyenlet
Mulant fest. Saját
kezűleg.

~~Romai ház~~ ~~VI. III~~

Részlet szám

Követel: Szinyei Merse Rózsi

Tartozik: 4 /

MAGYAR MUVESZET

1930. 655.
1931. 403

TÁRGY

Kelet

Részlet szla

	Kelet	TÁRGY		Tartozik	Követel	

Szinyei Merse Rózsi

1918. MKE kiáll.

500 K-ás fővárosi díj.

Gyulay V. 287

E

	Korona	fillér	Észrevétel	Jegyzet
ól[1]				[1] Nem tévesztendő össze az alaptőkével, mely a vagyon állapotánál mutatandó ki.
ga				
a-				
és				[2] E rovatba veendők fel a helyi egyesületek, pénzintézetek stb. részéről állandó javadalomul kapott összegek.

Szinyei Merse Róza

Munkanapló
1920–21. téli szám 488

Stein am Anger l. Szombathely

Szinyei Merse Róza

1922. szept. hiall.

Ernstné

Virágcsokor.

222 Rachel Ruijsch.

Szinyei Merse Rózsi

1913/14 II.

Ferkèpzomfoiskèvk

137. l.

Szolnok.

A középtért a bástyákkal és
város foglalja el, a háttérben p
nak. Felirata:

ZOLNOC

Rm., mér. a rl. 8.

LEVÉL MINDENKIHEZ

Hadd beszéljek egyszer magamról, életem legnagyobb csalódásáról és fájdalmáról, amely úgy fekszik a lelkem mélyén, mint valami nehéz kő és soha többet nem lehet onnan elmozdítani. Hátha a magatok lelkében is megérzitek.

Miért is titkoljam előttetek? Az fáj, hogy az emberi lélek legszebb álma: az, hogy mindenki egytestvér legyen a földön, csak álom lehet még ezer esztendőkig. És aki azt mondja, hogy közel van a beteljesülés, az vagy jóhiszemű ábrándozó, vagy a pusztulás sötétlelkű katonája, aki egyenlővé akar tenni mindent: de egyenlővé a földdel. Aki úgy akarja eltüntetni a tömegből a magasabban álló embereket és magasabban álló templomtornyokat, hogy egy óriási kaszával végigsuhint mindenek fölött és levágja vele az emberek útban álló fejét és a templomok útban álló tornyait. Akkor aztán majd újra „Isten szelleme lebeg a sötét vizek felett . . ."

Milyen szép volt ifjúságom rajongó meggyőződése: minden ember egyenlő. Nem akartam olyan lenni, mint a farizeusok. Igyekeztem kiemelni a sötétségből, akit lehetett. És meg kellett látnom, hogy bűnt követtem el, a természet erői ellen vétettem. Keze, lába, szeme, szája, még agya is ugyanaz volt az embertestvérnek, mint az enyém. De a szívében benne volt a sötétség gyűlölsége, a keserű méreg, a rontás ösztöne. És ezt nem lehetett kiégetni a legodaadóbb szeretettel sem.

Miért nem látják meg végre bennünk az emberek: nem a külső jelek különböztetnek meg egymástól, hanem a lélek jelei? Nem azért nem lehet Isten szemén és a törvényen kívül, az élet minden vonatkozásában egyenlő minden ember, mert a körülményeik mások, hanem azért, *mert a lelkük más.* Az az ember, akinek lelkében még benne van a rontás ösztöne, mint értetlen gyermek lelkében, aki szétrombolja a madárfészket és kitépi a pillangó lábait, annak ellenőrzés és ostor kell a feje fölé. Akiben pedig már benne van újra ez az ösztön, mert hosszú nemzetségeken át kimerült a vér, amely ereibe jutott és egy pusztulásra ítélt fa gyümölcse: annak is szüksége van az ostorra. Lehetetlenné kell tenni, nehogy ártson. Az egészséges emberek napfényes birodalma lenne a boldog birodalom, az erejük tudatában mindenkihez gyöngéd és megértő egészségeseké, de ki egészen egészséges közülünk? Ki nem örökölt valami átkot, valami sötét foltot a lelkén?

Elmondok még valamit. Azt, hogy mikor ébredtem először tudatára annak, hogy szivárványt szeretnék a kezemmel megfogni.

A háború végén, közvetlenül a forradalom előtt, — néhány hét mulva megölték — egy küldöttség kereste fel, Tisza Istvánt. (Nem szerettem őt. Ridegnek, értetlennek, mereven ósdinak tartottam. Most tudom már, hogy mindez az önkéntelenül egyensúlyozó ember ösztöne volt, az önkéntelenül egyensúlyozó emberé, aki egy szakadékba zuhanó világot úgy próbál visszatartani, hogy belekapaszkodik és hátraveti a fejét mereven, izmai megfeszülésével, amennyire csak bírja.) A küldöttség sorából előpattant egy félművelt falusi menyecske. Szégyeltem magam. Szomorú látvány az ilyen. Józan, egyszerű életét megzavarták, de az új lelki elrendezettséghez még nem jutott el. Felemás, teremtmény. A ruhája is az. Bűn így felkavarni az embereket és így kiszabadítani az utcára.

Csavaros és néhol értelmetlen szónoklatot tartott a szabadságról és egyenlőségről, jogokat követelve, Tisza István némán hallgatta végig.

— Merthogy, — csattant fel az asszony hangja — mindenki tudhassa, hogy a gyerek, mikor a világra gyün, mind mezteleny és mind egyforma!

Ezzel végezte a szónoklatát. Tisza István ránézett és csendesen ennyit mondott:

— Lássa, lelkem, ezért nem fogjuk mi soha megérteni egymást. Mert én azt mondom, hogy *nem egyforma!*

Megfordult és lehajtott fejjel, nehéz léptekkel kiment a szobából.

Azóta megtanultam, hogy nem egyforma. Nem azért, mert az egyik aranybölcsőbe kerül, a másik a puszta földre. Hanem azért, mert ha a teste meztelen is, egész életének minden poggyászát magával hozza a lelkében.

Majd ha minden gyermeket ezer esztendőn át arra nevelnek, hogy ne bántsa a védtelent, hogy állatot és embert kínozni nem szabad, hogy ne legyen sem irígy, sem mohó, hogy ne a törvénytől féltében ne gyilkoljon, hanem mert a lelke nem engedi: akkor talán itt lesz az idő, hogy ez a bimbó kipattanjon.

Addig csak virrasszunk és imádkozzunk: Jöjjön el a Te országod.

Szinyei-Merse Rózsi: Női képmás. Nagy név öröklése sokszor súlyos terhet jelent az örökösnek. Szinyei-Merse Rózsit bizonyára legkiválóbb művésznőink sorában emlegetnék, ha atyjának, Szinyei-Merse Pálnak ragyogó híre nem kápráztatná el az embereket. A mi esetünkben még más akadálya is van az érvényesülésnek: a művésznő jóformán sohasem lép műveivel a nyilvánosság elé. Finom tartózkodása készteti arra, hogy ez a nagy név csak egy, egyetlen vonatkozásban szerepeljen a nyilvánosság előtt: atyja művészetével kapcsolatban. Önként elvonult a nyilvánosság elől, kevesen tudnak munkálkodásáról. Amikor egyszer-kétszer kiállított, nem volt oka megbánnia. Egy ízben ilyen alkalommal ő nyerte el női portréjával a Székesfőváros díját. Rá is szolgált. Láttuk az ilyen portréműveit s láttuk tájképtanulmányait. Ezek leginkább kisebbrétű művek, amelyeken meglátszik, hogy nemcsak nevet, hanem finom szín-kultúrát is örökölt atyjától. Érdekes jelenség, mert az ifjabb nemzedék rendszerint el szokott távolodni az idősebb nemzedék művészi felfogásától. Szinyei-Merse Rózsi esetében természetesen nem utánzásról van szó, hanem arról, hogy ő is oly elmélyedő komolysággal aknázza ki a világ szín-szépségeit, mint egykoron édesatyja. Csak a hangnem más: amit annak a géniusznak művein férfias dúr-ban látunk, az itt moll hangnemmé temperálódott, anélkül, hogy ezáltal bágyadttá válna. A festmény, amelyet itt közlünk, java munkái közül való s különösen színeiben érdekes

Uj idők 1932. 29. 7.

Sárga Jankó utolsó nótája

— Elbeszélés —

Írta: **Pekár Gyula**

A főhadnagy nehezen tápászkodott fel a hadikórház tábori ágyáról:

— Az a nóta, pajtás? Hát te is hallottál már róla? No várj csak... de előbb egy cigarettát! Ejnye azt a... látod-e, mily buta vagyok: már megint azzal a jobb kezemmel akarok utána nyulni, amelyik nincs többé, hahaha! Ott a trafikom az orvosságos üvegek közt, dugj csak egyet a számba, — úgy köszönöm. Hát az a nóta... Ti irodalmárok nagybölcsen azt mondjátok: a népdalt a nép csinálja, helyes, de hát ki az a nép? Egynek csak el kell kezdeni s ezt az egyet ti sohse szoktátok megtalálni, úgy-e? Lásd, mi katonák, mi alaposabbak vagyunk, mi szolgálati pontossággal tudtuk, ki az a *nép* nálunk, aki az efféle katonanótát fújni kezdi, mert a többi utóbb cifrázhatta a dalokat, de én utánajártam: a nótamag azért mindig Sárga Jankóból kelt ki.

Igen, Sárga Jankó, így hívták, és poéta volt az istenadta... a legbambább huszár, a legrosszabb katona nemcsak az én szakaszomban, hanem az egész regimentben is. Szeplős, csitri bajuszú, szőke mesterlegény, kinek soványka testén még az angyalbőr is árván lógott, és nomen est omen: nem János volt ő, mint példának okáért Kemény Szálnagy János őrmester, se Jancsi nem volt, mint duhaj Vasvillás Jancsi káplár, de még csak Jano se volt, mint az alamuszi tót huszár Skrobák Jano, nem, ő igazi ügyefogyott Jankó volt: Fűzfa Jankó, Fajankó! Szegény, beh sokszor dühbe hozott rukkoláskor, — sohasem volt a helyén és sohase tudta, merre a jobb, merre a bal, de igazában azért mégse tudtam haragudni rá. Most is látom a bocsánatot kérő, pislogó, révedező kék szemét... persze, mindig máshová gondolt ,mindig másutt volt ő, a maga saját külön dalos, bolóndos, látományos világában! Tudott ő sok mindent: kártyát vetni, marokból jósolni, álmot magyarázni és — furcsa volt ez — mindig meglátszott rajta, mikor a költői ihlet, vagyis, ahogy a huszárok mondták, a „nótás nyavalya" rájött. Többnyire délután, csöndes pucoló munka közepette jött ez rá a sürgető huszárok közt a kaszárnya udvarán. Egyszerre csak megáll a Sárga Jankó sajkát suroló keze, tátott szájjal bámulni kezd... a többi tudja már s odatérdel köréje, ő meg hirtelen átalakul, legényesen talpra szökik, összeveri sarkantyúját s vékonyka hangján, de piruló arccal mintegy kommandóra lüktető folyamatossággal énekelni kezd: új dal, új szöveg, ott születik a reszkető ajkán... estére már Vasvillás káplár fújja tovább a Tökász-kocsmában, másnap a cigány veszi vonóra, harmadnap meg mi, tiszturak, mulatozunk mellette az Arany Sas vendéglőben...

És Sárga Jankó? Ő ugyan nem törődik többet a nótájával, az ihlet perce után visszacsendesedik előbbi bamba állapotába. Faggatom olykor, ő rámbámul, „tudom is én, hogy gyün belém az ilyen új nóta, főhadnagy úr, — csak gyün... hallom valahonnan, oszt utána mondom..." Szegény, bús bolond! No a nóták annál vígabbak. És ugyancsak népszerűek, — és hány fűzfapoéta kérkedik e dalok szerzőségével! Mondjak párat? Itt van ez például:

Vékony héja van a piros almának,
Szép szeretője van a honvédhuszárnak,
Vékony héja, vékony karcsú dereka,
Jobb válláról bal vállára,
Bal válláról jobb vállára
Hej-haj göndörödik a haja...

vagy ez:

Sárga szeme, sárga szeme van a kukoricának,
Bécsi szappan, bécsi szappan kell a honvédhuszárnak,
Ha megmosdik bécsi szappan habjával, habjával,
Odacsalja, csalogatja babáját a szagával...

hát ez?

Ha majd egyszer, kis angyalom, összetalálkozunk,
Úgy elmegyünk egymás mellett, egymáshoz se szólunk,
Te mész jobbra, áspis kígyó, én meg megyek balra,
Sárba taposom a fényképedet, nem veszlek el soha...

Hát pajtás, mind e vídám népies zöldségeket nem más, hanem mielőttünk Sárga Jankó szerzette, én mondom! De hogy a dolgokra térjek, eljött az idő, mikor szomorúbb nótákat kezdett ő hallani „valahonnan" — — —

*

A háború, persze a háború! Hetyke mámor, virtusos őrület volt az az első idő, — előre honvédhuszár! Mentünk is, ment a regement, a sok transzport, pótszázad, csak az egy heptikás, örök regruta, az ügyefogyott Sárga Jankó maradt le mindig. Mi hasznát is vették volna szegénynek abban az egyre véresebbre váló szörnyű Galiciában? Én már másodszor jöttem haza az emberéhes háborúból új pótcsapatokért s Jankót még mindig ott találtam a kaszárnya udvarán. Ott pucolt s új publikuma, az ösmeretlenarcú, nagybajuszos öreg rezervisták épp oly kíváncsian guggoltak születő új nótái köré, mint egykor azok a piros-pozsgás hetyke ifjak, akik azóta már mind lengyel fű alatt szunnyadtak. Családos rezervisták, csendesebb elem, ezek káromkodás helyett inkább sóhajtoztak, nóta közben is asszonyhoz, gyerekhez hazasopánkodtak. A nóta végével aztán lopva a kezüket mutatták Jankónak s jósoltattak vele... Ebből persze baj, büntetés lett, — az ezredes nem szerette a lógó orrokat s mérgesen citálta Sárga huszárt:

— Ejnye azt a Semmi Jankó, Fajankó mindenedet, mit jósolgatsz, mit fabrikálsz te itt búval bélelt szomorú dalokat?! Majd adok és neked! Csak annyit mondok: holnapra meglegyen az ihaj-csuhaj víg, új regiment-nóta! Különben kurtavas, — no, meglesz-e?

— Meglesz, méltóságos ezredes úr, — szólt Sárga Jankó halavány-meredten.

Hm, vigasság kommandóra? Mi lopva nagyokat somolyogtunk ott hátul s vártuk a másnap délutánt. Teli volt a kaszárnya udvara: lóvizit, szerszámmustra, mondúrpróba, kardköszörülés... Egyszerre csak harsányan zendül az óbester szava a beálló csöndben:

— Ide, gyerekek körém... hol vagy Sárga Jankó? Trapp ide! Halljuk azt az új ihaj-csuhaj víg regement nótát. És mindenki figyeljen, mert ezután reggeltől estig ezt fogjátok fújni, amíg csak mindannyian győztesen haza nem térünk. Mert tudjátok meg: mind hazajövünk, egynek se szabad elesnie, megértettétek? Rajta most!

Sárga huszár haptákba dermed s jó ideig némán, sejtelmesen, szinte ünnepélyesen mered az ezredesre. Aztán szokatlan érccel csendül a szava:

Jaj Istenem, mivé lettünk?
Temetőkert van mellettünk,
Most nyitjuk ki a kapuját,
Magyar huszár, jó éjszakát!

Ámulat moraja, — az egyszerű szavak lüktető

Sárga Jankó Nótá

Szinyei Merse Róbert

kereszt a Nemzeti Szalon
Nagy Tavaszi Kiállításán

Est. 1927 VI. 16.

Szinyei Merse Róbert festő

Kerepesi a Newrotti kolon

Nagy Tanár. Tárlatát

Pesti Naplló 1927 VI. 16.

Szinyei Merse Rózsi

Ernst-Museum
Koll. Kiáll.

Szinnyei Merse Rózsi képei friss és közvetlen hatást gyakorolnak. Festményeinek bájos volta és kifejezésbeli ügyessége sokszor elfelejtetik a kolorit tarka erőtlenségét és a rajz primitivségét.

Uj Kultura
1922. 203 l.

Uj Kultura

irodalmi, művészeti
és kritikai folyó-
irat.

MDK

Szinyei Merse Rózsi

Nagybányai táj, of.

Csendélet, of.

Árverési Közlöny 1932. 1. rk. sz. 37.1.

M.D.K.

Szinyei-Merse Róza festőművész

1922 jun.18-án Pécsen megnyilt művésztelepre költözik. A festőművésznő Szinyei-Merse Pál leánya.

Cikk: A pécsi művésztelep lakói.

Dunántúl 1922 jun. 10. 2.o.

Szinyei-Merse Rózsi festőnő.

Műbarát.1922.II.204-205.l.

Szinyei Merse Róbert
festő

Népszava 1922. szept. 29. 5. o.
Csoportkiállítás
az Ernst-Múzeumban

MDK

Szinyei Merse Rózsi

Pyramis tölgyfák, of.

Plain air, tanulm. of.

Gereblyéző leány, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 26. l.

MDK

Szinyei Merse Rózsi

festőművész

A Közoktatásügyi Népbiztosság 1919 jul. 30-án
/1/é levélben kéri az Országos Utlevélhivatalt,
hogy a betegségéből éppen felgyugyolt Szinnyei
Merse Pál és leánya Rózsi számára utlevlet állit-
sen ki, hogy Sáros megyében lévő birtokukra
utazhassanak.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

174.o.

MDK

S~~z~~inyei Merse Rózsi, festő

Női arckép.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőmüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.-és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj. 25. Kép.tm. 45.1.

Szinyei Merse Rózsi

MDK

Női arckép

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szinyei-Merse Rózsi

Badacsonyi táj

Ernst Muzeum aukciói XLV /1930/. Gróf Zichy Béla hagyatékából. 39.l.

Szinyei Merse Rózsi MDK

Szakadék, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

SZINYEI MERSE RÓZSI

Női arckép. Olajf.
Badacsony "
Csendélet. "
Napszállat a Balatonon. Olajf.
Női arckép. "

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának katalógusa. Nemzeti Szalon. 1918. ápr-máj.

MDK

Szinyei Merse Rózsi

Női arckép, of.

Badacsony, of.

Csendélet, of.

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll.
1918. ápr.

Szinyei Merse Rózsi

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Szinyei Merse Rózsi

MDK

Szakadék, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállítás

M.D.K.

Szinyei Merse Rózsi

"Szinyei Merse Jenőné"-ről készült festményére repr.-ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. dec. 25-31.
V. évf. 52. sz.

Szinyei Merse Rózsi MDK

Arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

MDK

Szinyei-Merse Rózsi

Női arckép c. festménye 500 K-ás fővárosi dijat kapott

Dijkiosztás a Magyar Képzőmüvésznők Egyesületének kiállitásán. 1918.

MDK

Szinyei Merse Rózsi, festöm.

két szép festménye van ugyancsak a Tiszavidék uri otthonában, hol Sz.M.Pálnak 17 festménye van a nagy szalonban, s hol Liszt Ferenc muzeumot rendezett be a müvésztetért rajongó házaspár.

P.J.-né: Liszt Muzeum - az Alföldön.
Magyar Nemzet. 1940. szept. 3. 4.l.

MDK

Szinyei Merse Rózsi, festöm.

839.	Gereblyézö nö.	olf.	60x70	J.l.j.
840.	Parasztasszony.	"	75x55	J.l.b.
841.	Nagybányai táj.	"	34x48	J.l.b.
842.	Csendélet.	"	40x50	J.f.b.

Árv. Csarn. 1932. 1.rk.sz. 37.l.

61. m. más.

Szinyei Merse Rózsi MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Szinyei Merse Rózsi

Partomlás olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 21 l.

Szinyei Merse Róza

l.

Kępno Mus. Esk

X. 207. l.

MDK

Szinyei Merse Rózsi

Gereblyéző nő, of.

Parasztasszony, of.

Árverési Közlöny 1932. 1. rk. sz. 37.1.

Szinyei Merse Rózsi

Reggel Balatonvilágoson, olaj

Ezüst nyárfa, olaj

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922.

jan. 24 l.

Szinyei-Merse Rózsi

A bicskei müvésztelep tagjainak kiállitásáról ir P.G. dr.: "A Nemzeti Szalon téli tárlata cimmel.
Déry Béla és Kató Kálmán tájképeit elismeréssel méltatja, kivülük kiemeli még: Szinyei-Merse Rózsi, Teuchert Károly, Szabó Béla, Kukán Géza, Szabó Dezső, Egyed Erna, Kövesdy Géza és Visky János munkáját.
A bicskeiek közül szerepelnek még: Deli Antal, Jeges Ernő, Parobek Alajos és Pándy Lajos.

Élet, Bp. 1922. jan. 22. XIII. évf. 2. sz. 46. lap.

Szinyei-Merse Rózsi

"Az Ernst Muzeum csoportkiállitása" cimmel Szokolay Béla négy müvészről ir:
Aba Novák Vilmos és Jeges Ernő müvészetébe n a mai expresszionizmus hibái és erényei megvannak.

Szinyei-Merse Rózsi festőnő és Karácsonyi Géza szobrászmüvész "szolidabbak, de egyuttal konvencionálisabbak is. A festőnő müveiből lágy és szeliden női harmonia sugárzik, a szobrászra a kompoziciók kereksége és a létrehozás lelkiismeretessége jellemző."

Élet, Bp. 1922. okt. 15. XIII.évf. 21. sz. 510. lap.

MDK

Szinyei Merse Rózsa festő

Napos Balaton
Fekvő akt
Tanya
Borús Balaton
Nyárfa a Balaton partján
Női arckép
Partomlás a Balatonnál

Ernst Muz. LV. kiáll. 1922. szept. 6 l.

SZÍNYEI MERSE Rózsi

M.D.K.

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya...Bp.1954.333.l.

Szinyei Merse Rózsi festőmüvész

Fővárosi dij.
Női arckép c. müvéért
Magyar Képzőmüvésznők Egyesülete 1918. április 26.

x. vidl.

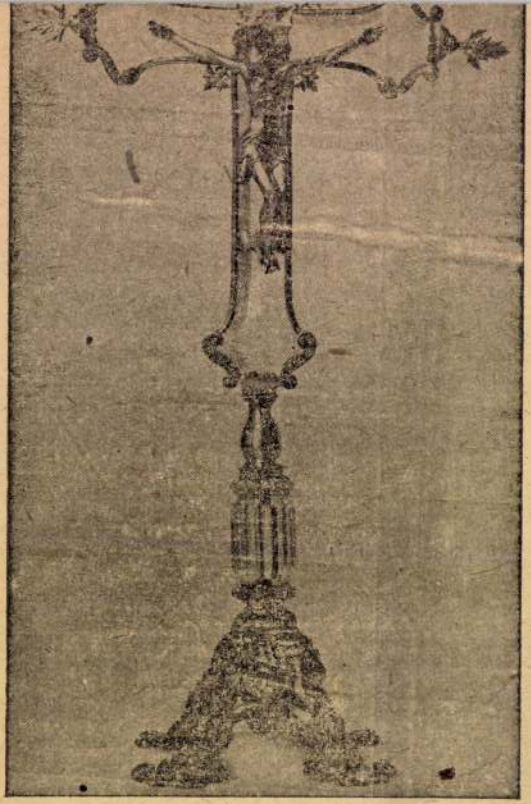

267. kép. *Hegyikristály oltárkereszt, 1680 körül.*

MDK

Szinyei Merse Rózsa festő

Október
Női arckép
Bodrog partja
Önarckép
Tanulmány
Csolnak

Ernst Muz. LV. kiáll. 1922. szept. 6 l.

MDK

Szinyei Merse Rózsa festő

Kovácsmühely
Anyám arcképe
Árok szélén
Reggeli munka
Kertben
Szakadék

Ernst Muz. LV. kiáll. 1922. szept. 6 l.

Szinyei Merse Rózsi

Reggel Balatonvilágoson, olaj
Ezüst nyárfa, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 28 l.

Szinyeiné Udránszky
Anna
grafikus
1926.
Kimisk 1930
89.l.

Nyári szabadságok.

melléklet száma: 6

-án 198.szám alatt kelt felterjesztés-
Bizottságot, hogy a bizottság alkal-
ba hozott ezidei nyári szabadságidőket,
vonatkozólag szóbelileg tett korláto-

1931.évi junius hó

zter helyett:

h.államtitkár.

Szinyéri László
arckép
1923

Ünnepk 1930
89. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
247 1931. szám.
Érk. 1931 év jun. hó 20 n.

667. KÜLÖNFÉLE KÖNYVEK ILLU

1. Olajfestmény, 47×37 cm. Jelez
2. Aquarell, 52×39 cm. Jelezve:
3. Aquarell, 52×39 cm. Jelezve:
4. Aquarell, 52×39 cm. Jelezve:
5. Krétarajz 72×53 cm. Jelezve:
6. Krétarajz, 71×53 cm. Jelezve:
7. Krétarajz, 75×57 cm. Jelezve:
8. Krétarajz, 75×57 cm. Jelezve:
9. Vörös krétarajz, 21×40 cm. Je
10. Vörös krétarajz, 24×40 cm. Je
11. Aquarell, 22×31 cm. Jelezve:
12. Aquarell, 34×26 cm. Jelezve:
13. Sépia, 34×31 cm. Jelezve: Zic
14. Aquarell, 20×15 cm. Jelezve:
15. Aquarell, 20×15 cm. Jelezve:

Zum-Sande (Wien), 19. század (Jahrhun

668. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis). Je
Aquarell. 15.5×20 cm.

Zum-Sande (Wien), 19. század (Jahrhun

669 NŐVÉREK (Schwestern). Jelezve
Miniatür. 13.5×9.5 cm.

E (Ansicht der Karlskirche in Wien). Jelezve (Bez.):

cm.

Laxenburg).

haert (1614—1654) után régi másolat (alte Kopie nach).

lfin).

jungen Dame). Jelezve (Bezeichnet): „Wonsiedler."

LEVÉL MINDENKIHEZ

Hadd beszéljek egyszer magamról, életem legnagyobb csalódásáról és fájdalmáról, amely úgy fekszik a lelkem mélyén, mint valami nehéz kő és soha többet nem lehet onnan elmozdítani. Hátha a magatok lelkében is megérzitek.

Miért is titkoljam előttetek? Az fáj, hogy az emberi lélek legszebb álma: az, hogy mindenki egytestvér legyen a földön, csak álom lehet még ezer esztendőkig. És aki azt mondja, hogy közel van a beteljesülés, az vagy jóhiszemű ábrándozó, vagy a pusztulás sötétlelkű katonája, aki egyenlővé akar tenni mindent: de egyenlővé a földdel. Aki úgy akarja eltüntetni a tömegből a magasabban álló embereket és magasabban álló templomtornyokat, hogy egy óriási kaszával végigsuhint mindenek fölött és levágja vele az emberek útban álló fejét és a templomok útban álló tornyait. Akkor aztán majd újra „Isten szelleme lebeg a sötét vizek felett . . ."

Milyen szép volt ifjúságom rajongó meggyőződése: minden ember egyenlő. Nem akartam olyan lenni, mint a farizeusok. Igyekeztem kiemelni a sötétségből, akit lehetett. És meg kellett látnom, hogy bűnt követtem el, a természet erői ellen vétettem. Keze, lába, szeme, szája, még agya is ugyanaz volt az embertestvérnek, mint az enyém. De a szívében benne volt a sötétség gyűlölsége, a keserű méreg, a rontás ösztöne. És ezt nem lehetett kiégetni a legodaadóbb szeretettel sem.

Miért nem látják meg végre bennünk az emberek: nem a külső jelek különböztetnek meg egymástól, hanem a lélek jelei? Nem azért nem lehet Isten szemén és a törvényen kívül, az élet minden vonatkozásában egyenlő minden ember, mert a körülményeik mások, hanem azért, *mert a lelkük más.* Az az ember, akinek lelkében még benne van a rontás ösztöne, mint értetlen gyermek lelkében, aki szétrombolja a madárfészket és kitépi a pillangó lábait, annak ellenőrzés és ostor kell a feje fölé. Akiben pedig már benne van újra ez az ösztön, mert hosszú nemzetségeken át kimerült a vér, amely ereibe jutott és egy pusztulásra ítélt fa gyümölcse: annak is szüksége van az ostorra. Lehetetlenné kell tenni, nehogy ártson. Az egészséges emberek napfényes birodalma lenne a boldog birodalom, az erejük tudatában mindenkihez gyöngéd és megértő egészségeseké, de ki egészen egészséges közülünk? Ki nem örökölt valami átkot, valami sötét foltot a lelkén?

Elmondok még valamit. Azt, hogy mikor ébredtem először tudatára annak, hogy szivárványt szeretnék a kezemmel megfogni.

A háború végén, közvetlenül a forradalom előtt, — néhány hét mulva megölték — egy küldöttség kereste fel, Tisza Istvánt. (Nem szerettem őt. Ridegnek, értetlennek, mereven ósdinak tartottam. Most tudom már, hogy mindez az önkéntelenül egyensúlyozó ember ösztöne volt, az önkéntelenül egyensúlyozó emberé, aki egy szakadékba zuhanó világot úgy próbál visszatartani, hogy belekapaszkodik és hátraveti a fejét mereven, izmai megfeszülésével, amennyire csak bírja.) A küldöttség sorából előpattant egy félművelt falusi menyecske. Szégyeltem magam. Szomorú látvány az ilyen. Józan, egyszerű életét megzavarták, de az új lelki elrendezettséghez még nem jutott el. Felemás, teremtmény. A ruhája is az. Bűn így felkavarni az embereket és így kiszabadítani az utcára.

Csavaros és néhol értelmetlen szónoklatot tartott a szabadságról és egyenlőségről, jogokat követelve, Tisza István némán hallgatta végig.

— Merthogy, — csattant fel az asszony hangja — mindenki tudhassa, hogy a gyerek, mikor a világra gyün, mind mezteleny és mind egyforma!

Ezzel végezte a szónoklatát. Tisza István ránézett és csendesen ennyit mondott:

— Lássa, lelkem, ezért nem fogjuk mi soha megérteni egymást. Mert én azt mondom, hogy *nem egyforma!*

Megfordult és lehajtott fejjel, nehéz léptekkel kiment a szobából.

Azóta megtanultam, hogy nem egyforma. Nem azért, mert az egyik aranybölcsőbe kerül, a másik a puszta földre. Hanem azért, mert ha a teste meztelen is, egész életének minden poggyászát magával hozza a lelkében.

Majd ha minden gyermeket ezer esztendőn át arra nevelnek, hogy ne bántsa a védtelent, hogy állatot és embert kínozni nem szabad, hogy ne legyen sem irígy, sem mohó, hogy ne a törvénytől féltében ne gyilkoljon, hanem mert a lelke nem engedi: akkor talán itt lesz az idő, hogy ez a bimbó kipattanjon.

Addig csak virrasszunk és imádkozzunk: Jöjjön el a Te országod.

Szinyei-Merse Rózsi: Női képmás. Nagy név öröklése sokszor súlyos terhet jelent az örökösnek. Szinyei-Merse Rózsit bizonyára legkiválóbb művésznőink sorában emlegetnék, ha atyjának, Szinyei-Merse Pálnak ragyogó híre nem kápráztatná el az embereket. A mi esetünkben még más akadálya is van az érvényesülésnek: a művésznő jóformán sohasem lép műveivel a nyilvánosság elé. Finom tartózkodása készteti arra, hogy ez a nagy név csak egy, egyetlen vonatkozásban szerepeljen a nyilvánosság előtt: atyja művészetével kapcsolatban. Önként elvonult a nyilvánosság elől, kevesen tudnak munkálkodásáról. Amikor egyszer-kétszer kiállított, nem volt oka megbánnia. Egy ízben ilyen alkalommal ő nyerte el női portréjával a Székesfőváros díját. Rá is szolgált. Láttuk az ilyen portréműveit s láttuk tájképtanulmányait. Ezek leginkább kisebbrétű művek, amelyeken meglátszik, hogy nemcsak nevet, hanem finom szín-kultúrát is örökölt atyjától. Érdekes jelenség, mert az ifjabb nemzedék rendszerint el szokott távolodni az idősebb nemzedék művészi felfogásától. Szinyei-Merse Rózsi esetében természetesen nem utánzásról van szó, hanem arról, hogy ő is oly elmélyedő komolysággal aknázza ki a világ szín-szépségeit, mint egykoron édesatyja. Csak a hangnem más: amit annak a géniusznak művein férfias dúr-ban látunk, az itt moll hangnemmé temperálódott, anélkül, hogy ezáltal bágyadttá válna. A festmény, amelyet itt közlünk, java munkái közül való s különösen színeiben érdekes

Uj Idők 1932. XXXVIII. 29. sz.

Sárga Jankó utolsó nótája

— Elbeszélés —

Írta: **Pekár Gyula**

A főhadnagy nehezen tápászkodott fel a hadikórház tábori ágyáról:

— Az a nóta, pajtás? Hát te is hallottál már róla? No várj csak... de előbb egy cigarettát! Ejnye azt a... látod-e, mily buta vagyok: már megint azzal a jobb kezemmel akarok utána nyulni, amelyik nincs többé, hahaha! Ott a trafikom az orvosságos üvegek közt, dugj csak egyet a számba, — úgy köszönöm. Hát az a nóta... Ti irodalmárok nagybölcsen azt mondjátok: a népdalt a nép csinálja, helyes, de hát ki az a nép? Egynek csak el kell kezdeni s ezt az egyet ti sohse szoktátok megtalálni, úgy-e? Lásd, mi katonák, mi alaposabbak vagyunk, mi szolgálati pontossággal tudtuk, ki az a *nép* nálunk, aki az efféle katonanótát fújni kezdi, mert a többi utóbb cifrázhatta a dalokat, de én utánajártam: a nótamag azért mindig Sárga Jankóból kelt ki.

Igen, Sárga Jankó, így hívták, és poéta volt az istenadta... a legbambább huszár, a legrosszabb katona nemcsak az én szakaszomban, hanem az egész regimentben is. Szeplős, csitri bajuszú, szőke mesterlegény, kinek soványka testén még az angyalbőr is árván lógott, és nomen est omen: nem János volt ő, mint példának okáért Kemény Szálnagy János őrmester, se Jancsi nem volt, mint duhaj Vasvillás Jancsi káplár, ő igazi ügyefogyott Jankó volt: Fűzfa Jankó, Fajankó! Szegény, beh sokszor dühbe hozott rukkoláskor, — sohasem volt a helyén és sohase tudta, merre a jobb, merre a bal, de igazában azért mégse tudtam haragudni rá. Most is látom a bocsánatot kérő, pislogó, révedező kék szemét... persze, mindig máshová gondolt ,mindig másutt volt ő, a maga saját külön dalos, bolondos, látományos világában! Tudott ő sok mindent: kártyát vetni, marokból jósolni, álmot magyarázni és — furcsa volt ez — mindig meglátszott rajta, mikor a költői ihlet, vagyis, ahogy a huszárok mondták, a „nótás nyavalya" rájött. Többnyire délután, csöndes pucoló munka közepette jött ez rá a sürgető huszárok közt a kaszárnya udvarán. Egyszerre csak megáll a Sárga Jankó sajkát suroló keze, tátott szájjal bámulni kezd... a többi tudja már s odatérdel köréje, ő meg hirtelen átalakul, legényesen talpra szökik, összeveri sarkantyúját s vékonyka hangján, de piruló arccal mintegy kommandóra lüktető folyamatossággal énekelni kezd: új dal, új szöveg, ott születik a reszkető ajkán... estére már Vasvillás káplár fújja tovább a Tökász-kocsmában, másnap a cigány veszi vonóra, harmadnap meg mi, tiszturak, mulatozunk mellette az Arany Sas vendéglőben...

És Sárga Jankó? Ő ugyan nem törődik többet a nótájával, az ihlet perce után visszacsendesedik előbbi bamba állapotába. Faggatom olykor, ő rámbámul, „tudom is én, hogy gyün belém az ilyen új nóta, főhadnagy úr, — csak gyün... hallom valahonnan, oszt utána mondom..." Szegény, bús bolond! No a nóták annál vígabbak. És ugyancsak népszerűek, — és hány fűzfapoéta kérkedik e dalok szerzőségével! Mondjak párat? Itt van ez például:

Vékony héja van a piros almának,
Szép szeretője van a honvédhuszárnak,
Vékony héja, vékony karcsú dereka,
Jobb válláról bal vállára,
Bal válláról jobb vállára
Hej-haj göndörödik a haja...

vagy ez:

Sárga szeme, sárga szeme van a kukoricának,
Bécsi szappan, bécsi szappan kell a honvédhuszárnak,
Ha megmosdik bécsi szappan habjával, habjával,
Odacsalja, csalogatja babáját a szagával...

hát ez?

Ha majd egyszer, kis angyalom, összetalálkozunk,
Úgy elmegyünk egymás mellett, egymáshoz se szólunk,
Te mész jobbra, áspis kígyó, én meg megyek balra,
Sárba taposom a fényképedet, nem veszlek el soha...

Hát pajtás, mind e vídám népies zöldségeket nem más, hanem mielőttünk Sárga Jankó szerzette, én mondom! De hogy a dolgokra térjek, eljött az idő, mikor szomorúbb nótákat kezdett ő hallani „valahonnan" — — —

*

A háború, persze a háború! Hetyke mámor, virtusos őrület volt az az első idő, — előre honvédhuszár! Mentünk is, ment a regement, a sok transzport, pótszázad, csak az egy heptikás, örök regruta, az ügyefogyott Sárga Jankó maradt le mindig. Mi hasznát is vették volna szegénynek abban az egyre véresebbre váló szörnyű Galiciában? Én már másodszor jöttem haza az emberéhes háborúból új pótcsapatokért s Jankót még mindig ott találtam a kaszárnya udvarán. Ott pucolt s új publikuma, az ösmeretlenarcú, nagybajuszos öreg rezervisták épp oly kíváncsian guggoltak születő új nótái köré, mint egykor azok a piros-pozsgás hetyke ifjak, akik azóta már mind lengyel fű alatt szunnyadtak. Családos rezervisták, csendesebb elem, ezek káromkodás helyett inkább sóhajtoztak, nóta közben is asszonyhoz, gyerekhez hazasopánkodtak. A nóta végével aztán lopva a kezüket mutatták Jankónak s jósoltattak vele... Ebből persze baj, büntetés lett,—az ezredes nem szerette a lógó orrokat s mérgesen citálta Sárga huszárt:

— Ejnye azt a Semmi Jankó, Fajankó mindenedet, mit jósolgatsz, mit fabrikálsz te itt búval bélelt szomorú dalokat?! Majd adok és neked! Csak annyit mondok: holnapra meglegyen az ihaj-csuhaj víg, új regiment-nóta! Különben kurtavas, — no, meglesz-e?

— Meglesz, méltóságos ezredes úr, — szólt Sárga Jankó halavány-meredten.

Hm, vigasság kommandóra? Mi lopva nagyokat somolyogtunk ott hátul s vártuk a másnap délutánt. Teli volt a kaszárnya udvara: lóvizit, szerszámmustra, mondúrpróba, kardköszörülés... Egyszerre csak harsányan zendül az óbester szava a beálló csöndben:

— Ide, gyerekek körém... hol vagy Sárga Jankó? Trapp ide! Halljuk azt az új ihaj-csuhaj víg regement nótát. És mindenki figyeljen, mert ezután reggeltől estig ezt fogjátok fújni, amíg csak mindannyian győztesen haza nem térünk. Mert tudjátok meg: mind hazajövünk, egynek se szabad elesnie, megértettétek? Rajta most!

Sárga huszár haptákba dermed s jó ideig némán, sejtelmesen, szinte ünnepélyesen mered az ezredesre. Aztán szokatlan érccel csendül a szava:

Jaj Istenem, mivé lettünk?
Temetőkert van mellettünk,
Most nyitják ki a kapuját,
Magyar huszár, jó éjszakát!

Ámulat moraja, — az egyszerű szavak lüktető

Szinyei-Merse Pál Társaság.

Pesti Napló, 1927. márc. 25.

P. N. 1927 március 25

A „Tavaszi Szalón" második kiállítása

A *Nemzeti Szalón* termében pénteken délelőtt nyílik meg a *Szinyei-Merse Pál Társaság* égisze alatt rendezett *Tavaszi Szalón* második kiállítása. A Szinyei-Társaság tavaly létesítette a »fiatalok szövetségének« ezt az évről-évre bővülő és frissülő formáját, azzal a célzattal, hogy a magyar képzőművészek most bontakozó, fejlődő értékeire — irányok és iskolák bírálata nélkül — hívja fel a műértő közönség figyelmét. Miként tavaly, az idei tárlaton is egész sereg tehetséges fiatal festő és szobrász vonul, javarészt érdekes és értékes anyaggal dokumentálva a gazdag jövő ígéretét. Igaz, vannak köztük olyanok is, akik még alig jutottak túl a kötelező mesterségbeli stúdiumokon, de többségük már erősen önmagát keresi, sőt itt-ott meg is találja a kifejezés eszközeivel folytatott, izgató bírkózásokban. Tavaszi zsendülés nyugtalansága, pezsdülő életkedve, kvalitásokat bontogató frissesége érzik ezeknek a fiataloknak együttes jelentkezésében, amely meggyőzőn igazolja a holnaphoz fűzött reményeket.

Első vonalukat már jóhangzású nevek — *Jeges* Ernő, *Goebel* Jenő, *Derkovits* Gyula, *Istokovits* Kálmán, *Csabai-Ékes* Lajos, *Jándy* Dávid, *Komjáthy-Wanyerka* Gyula, *Bayer* Ágost, *Mihältz* Pál, *Novotny* Emil, *Molnár* C. Pál, *Pollatschek* Lilly, *Rozgonyi* László, *Medveczky* Frigyes, *Vadász* Endre, *Antal* Elemér, *Barzó* Endre, *Basilides* Barna, *Bánáti-Sverák* József és *Vaszkó* Ödön — jelzik. Közülük is kiválik *Jeges* finom színhatású *Szentendrei tája* és *Művésztársasága*, *Goebel* erőteljes vászna, a *Szegény asszony tehene* s két bravúros lendületű grafikája, *Istokovits* tömören komponált *Temetése*, *Derkovits* mozgalmas tempera-kompozíciója, a *Lovasok*, *Medveczky* Jenő kubisztikus leányportréja s dekoratív, tiszta paletta-színekben tartott *Fekvő aktja*, *Bayer* Ágost sugaras fényben fürdő esztergomi tája, *Basilides* Barna archaizáló kedvre valló *Apostola*, *Mihältz* Pál egyszerű eszközökkel ható, finom *Páholya*, *Pollatschek* Lilly férfias erejű tájképe, *Molnár* C. Pál dekoratív kettős aktja s *Komjáthy-Wanyerka* néhány pompás karca és akvarellje.

Erdélyi Ferenc három vászna — *Imádkozók*, *Ivók* és *Vak harmonikás* — még nem szabadult meg teljesen a Szőnyi-reminiszcenciáktól, de rendkívül biztos formaérzékre s komponáló erőre vall. *Vadász* Endre főkép grafikáinak finomságaival tűnik ki, a tehetséges *Varga* Nándor Lajossal együtt. *Csóka* István itt-ott Rudnayt juttatja eszünkbe *(Falu bolondja)*, két rézkarcán azonban már zavartalanul ütnek át egyéni kvalitásai. *Ecsődi* Ákos aktjai, *Föglein* István *Parasztszekere*, *Dex* Ferenc két olasz városrészlete, G. *Raidl* Ida markánsan összefogott zalai tája s dekoratív színhatású *Balatoni részlete*, *Farkas* László Gulácsyra emlékeztető, érdekes *Esti hangulata*, a fiatalon elhúnyt *Sándor* István portréi, *Zárai* Lucy színes rajza s megkapó *Női képmása* s *Basilides* Sándor *Pietája* kötik még le figyelmünket.

Pekáry István, *Bednár* János, *Bánk* Ernő, *Barcsay* Jenő, *Csengeri* Ibolyka, *Taksonyi* Magda, *Führer* Ilona, *Ferenczyné Sárossy* Ella, *Weil* Erzsébet, *Fonó* Lajos s *Kemény* Éva képei, a kiválóan tehetséges *Lajos* Béla szobrai, *Csiszár* Gyula, *Jálics* Ernő, *Schaár* Erzsébet és *Vilt* Tibor gipszei, *Weiss* Klára bronzai és *Keresztény* Pál finom elefántcsontplakettjei teszik teljessé a nívós együttest. —lo.

szlavia elleni vizsgálatot a Belgrádban akkreditált francia, angol és olaz katonai attasék végezzék.

A félhivatalos Avala-ügynökség errevonatkozóan kommüniké t tesz közzé. Ez a kommüniké megcáfolja egy belgrádi lapnak azt a hirét, hogy az angol és olasz kormány

Lengyel műkiállitás Budapesten.

A magyar művészéletnek szenzációja van: a lengyel képzőművészek vendégszereplése a *Nemzeti Szalonban.*

Viszonzása ez a kiállitás a magyar művészek mult évi varsói, pozeni és krakói szereplésének. És mindenekfölött további megerősitése annak a kulturkapocsnak, mely az évszázadok óta virágzott lengyel-magyar barátságból fakadt. Eltekintve attól, hogy Lajos magyar király a lengyelek királya is volt, az idősebbik I. *Sigismund* lengyel király Mátyás budapesti udvarában tanulta megismerni a renaissanceot,

jesitése elé nem fog akadályt görditeni. *(M. M. D.)*

Vegyen vagy rendeljen osztálysorsjegyet

ITTNER

ÉS TÁRSA, Vilmos császár út 5
m. kir. osztálysorsjáték főelárusitóknál
Telefon: T. 87-43. Sürgönycím: Ittnyer
Húzás április hó 9-én kezdődik
A sorsjegyek hivatalos ára:
Egész 20 P Fél 10 P Negyed 5 P
Fizetendő húzás előtt

ság, egy nagyobb fürdőhely állomásának közelsége meggyorsitotta az elbeszélés ütemét.

Néhány hét mulva, egy este belépek Annához. Tél volt, a kályhában tűz égett. Ő ott ült az asztala előtt, mint

Szinyei rk. pléb

templom

(Sáros vm.)

Szentélye, hajója gotikus, tornya felsőmagyarországi renesszánsz a XVII. századból

kép repr.

Kmlkassaiegyhm

I. 364. l. után

Kovcs n. oH.

364 365 l.

IRODALOM

lk. o. tört. eml. ü. k. 235 l.

JEGYZET

Szinyei plébánia-
templom
1635
Repr-
Divald Magyarország
197. l.
199. l.

BUDAPEST
VI. XII. 20. 13.

Szinyei templom

Háry Gyula rajza -

Repr.

Om V. 163. l.

1786. PETRARCA, Tl, di nuovo
bájos zsebkiadás, kis famets

1787. PETRODE NATALIBUS
Argentinae. Martin Flach 15

1788. *Πινδαρου Πυθια.* (Pindarus
bőrktsben. Igen tetszetős ap

1789. ROSS, ROBERT, Ombrey

1790. RUSKIN (JOHN), Pen p
Bőrkts. — Lederband.

1791. SACERDOTALE AD CONS
linus 1579 Pergamentkötés (
és kottákkal (Schöner schw

1792. SHAKESPEARE, William,
London. Printed by Dryden
Jó példány, amelynek azonb
Einband stark beschädigt.

1793. SHAKESPEARE, Coriolanu
Szép példány.

1888 ápr. 2.

Szinnyei Ist. könyvtára
(Szerzői ajn.)

Originalband.

vae. Sam. de Tournes 1680. Sok rézmetszettel (Zahl-
Pergamentband).

:ledereinband.

*ely tartalmazza a nagy költő két eredeti, sajátkezü leve-
igen ritka és becses kiadásait 52 kötetben, valamint 29
darabja müvészi értékü kötésben van; a legértékesebbek
: diszitették. A példányok egy része a volt tulajdonos
letes jegyzéke a következő: — Oscar Wilde-Sammlung,*
teils sehr seltene Ausgaben seiner Werke und
Fast alles in künstlerischen, wertvollen Einbänden,
.

an Gray. London, Ward Lock & Co. 1891. 4r. Ered.
ült 250 példányban. Ez a 233-ik, *Oscar Wilde skezü*
.be, von 250 Exemplaren 233. eigenhändige Unter-

negranases. Portland, B. Mosher, 1906. Keskeny 8r.

eading Gaol. By C. 3. 3. London, Smithers and Co.,
nt.)

Szinnyey-Merse Társaság.

Esti Kurír 1927. márc. 27.

Vasárnap, 1927 március 27

MŰVÉSZET

A tavaszi szalon második kiállítása

A *Szinnyey-Merse Társaság* rendületlenül állja vállalt hivatását, hogy a fiatal művészgeneráció számára megteremti az érvényesülés lehetőségét. A maga nagy presztizsét vitte harcba, hogy a műértő közönség figyelmét a fiatal tehetségek felé koncentrálja, ő maga fedi az ifju művészek megnyilatkozását, de nem korlátozza a művészek iránykeresését, tisztán azt birálja, vajjon ebben a keresésben művészit nyujt-e a festő? Ebben a felfogásban látjuk viszont a tavalyi nagysikerü kiállitáson szereplő művészeket *lényegesen megszaporodva, számban, értékben azonban, sajnos, nem látjuk azt az örvendetes fejlődést*, amelyet a tavalyi siker után vártunk volna. Végigszaladva a tárlaton, a következők neveit jegyeztük fel. A két *Basilides*-testvér, Barna és Sándor, a misztikus gondolatok ábrázolásának utjait keresik. Határozott fejlődést mutatnak. Zavartalan naturalizmus nyilvánul meg *Boldizsár* István tájképén és nagy tudás *Brenner* Nándor rézkarcain. Dinamikus erő van *Chiovini* Ferenc Kubikosok cimü képében. Meleg, németalföldi hatást érzünk *Csóka* István Falu bolondja cimü képében. *Czene* János már nem először kelt figyelmet erős karakterizáló tehetségével. Csók István erős hatását látjuk *Ecsődy* Ákos képein. *Erdélyi* Ferenc a testek tömeghatását akarja érzékeltetni, torzitás nélküli verjzmusa kellemes érzést vált ki a nézőből. *Farkasházy* Miklós egészen különös izü grafikája ezuttal sem tévesztette el a hatást.

Igen jó hangulatokat tükröz vissza *Fehér* József. Kiváló karakterérzéke van *Gertner* Nándornak. Ismert jó értékek *Goebel* Jenő barbizoni aquatintái. Egytónusu, szinbontás nélküli árnyék-hatásokat keres *Heimovits* Sándor jó eredménnyel. Igen nagyra értékeljük *Istókovics* Kálmánt, bár ugy érezzük, hogy mostani képével nem becsülte meg a kiállitást. Jó tehetségnek igérkezik *Kemény* Éva, *Kalmár* Anna és *Junger* Kató, tehetséges portréista *Kézdi Kovács* Elemér. *Taksonyi* Magda portréja jó igéret. *Komjáthy* Vanyerka Gyula egyike a legerősebb grafikusainknak, aki tud hangulatokat és vonalritmust kifejezni egy időben. Értékes megnyilatkozás *Kupferstein* Imre: *Suhanc* cimü olajfestménye, mig a *Leányakt* vézna, tul bitumenes. A sikfelületek egyszinü hatását egymás mellé téve igyekszik *Medveczky* Jenő a dekorativ hatás alól menekülni. Ez a szándéka *Esős tájképén* csaknem hibátlanul jelentkezik. Plasztikusan mozgatja tömegeit rézkarcaiban *Meillinger* Dezső, igen jó ritmusérzéke van *Papp* Emiliának, akinek szinés vonalkompoziciója, a *Gyümölcsszedők* cimü képén harmónikus élvezetet nyujt. A naturalizmusnak igen kiváló képviselője *Pataki* Tibor. A kiállitás egyik legkiválóbb tehetsége *Pollacsek* Lili, aki mint portretista kiváló emberábrázoló kvalitásokról és kiforrott formaérzékről tett tanuságot, de mint tájképfestő is a legszebb reményekre jogosit és *Révész* Pál *Csendélete* is jó értékeket mutat. A finom tehetségü *Ferenczyné Sárossy* Eta naturalizmusa, levegős balatoni képén sok értéket jelent.

A kiállitás egyik lesujtó mozzanata a fiatal, kiváló tehetségü *Sándor* István három képe. Alig néhány napja, hogy Sándor István művészi tanulmányai közben Párizsban meghalt. Három portréja van a kiállitáson, mind a három merész, lélektani kutatás eredménye. *Bednár* János Beethoven-kompoziciója, művészi elgondolásban is költői. *Ékes* Lajos nevét nem hagyhatjuk ki. *Gruber* Anna, *Móricz* Margit fejlődni fognak. *Jeges* Ernő méltó a beléje helyezett bizalomra s biztató jeleket mutat *Jagh* József, valamint a fiatal s tehetséges *Fenyő* Endre. *Rauscher* György tud erőt adni portréinak. *Weil* Erzsébet tudását nem lehet kétségbevonni.

A szobrászok közül *Lajos* Béla mozgásban is erős szobrát, *Jálics* Ernő dusformáju Évaját, *Farkas* András sok erőt reprezentáló férfiszobrát, Ungvári *Kubicska* Lajos Álom cimü, jól átgondolt aktját és *Falus* Mihály férfiaktját emlitjük meg, mint amelyek joggal számithatnak érdeklődésre. **(b. m.)**

szakértő és *Bogyó István dr. ügyvéd ellen megvesztegetés büntette cimén.* Ellenben

Huczik Elemér dr. és Márk István dr. orvos előzetes letartóztatását a vizsgálóbiró megszüntette.

A vizsgálóbiró végzésének indoka az, hogy nyomatékos gyanu merült fel, hogy a fogvatartott gyanusitottak a terhükre rótt büncselekményt elkövették és a büntetés előreláthatónagysága, valamint az összebeszélés veszélye az előzetes letartóztatás fentartását teszi szükségessé. *Márk* István dr. ellen megvesztegetés büntette cimén indult meg az eljárás, azonban a vizsgálóbiró vele szemben *nyomatékos gyanút fenforogi nem látott* és ezért rendelte el

egyar szellem, magyar szinek, a mag
tradíciók sok dekoratív emlékére, verbel
magyar zene ad különös jellegzetességet
annak a *diszelőadásnak*, amelyet a Pos
talisztviselőnők Egyesülete május 7-iké
és 8-ikán a kormányzó diszfővédőnőkse
vével és *Demény* Károly államtitkár, va
lamint *Szalay* Gábor báró postavezér
igazgató támogatása mellett a *Radio*
filmszínház helyiségében rendez. Sok fá
radozás gazdag gyümölcsét tárják ezen
a diszelőadáson a hölgyek elé. A meg

A „vérbirák" egymásra
zéséért" — Izgalmas j

Berlin, március 26.

(Az Esti Kurir tudósitójának telefonjelentése.) Hetek óta lázas érdeklődés közben és szenzációs fordulatokkal folyt a rendkivüli esküdtbiróság előtt *Wilms* Walter őrmesternek *vérbirósági itélet alapján történt meggyilkolása* ügyében a tárgyalás. A vádlottak *Schulz* Pál szolgálatonkivüli főhadnagy, mint felbujtó, *Fuhrmann* Frigyes szolgálatonkivüli főhadnagy, valamint *Umhofer* Péter és *Klapproth* Erich őrmesterek, mint tettes, illetve bünségéd, továbbá *Stantien* szolgálatonkivüli főhadnagy, *Budzinsky* kereskedősegéd, *Poser* szolgálatonkivüli hadnagy, végül a szökésben lévő *Büsching* és *Fahlbusch* őrmesterek.

Április 3-án

Spanyolországba

Nápoly, Malaga, Granada, Gibraltár, Cadix, Sevilla, Valencia, Barcelonába indul Trieszthől

a **„STELLA D'ITALIA"**

óceánjáró luxusgőzös

I. osztály teljes elsőrangu ellátással 920.— pengő

Társadalmi és gazdasági egye-

Szinyei-Társaság.

Az Est, 1927. márc. 25.

Tavaszi Szalón

A Szinyei-Társaság körében pattant ki a Tavaszi Szalón intézményének ötlete. A társaság érett, elismert művészeit az a gondolat vezette, hogy az iskolából kikerült ifjú művészeket valahogyan segíteni kell pályájuk első szakaszán. Már a tavalyi első kiállításon, s ezen a másodikon is érezni lehet azonban, hogy a gyümölcs egy kicsit éretlenül esett le a fájáról. A Tavaszi Szalón kiállítói ugyanis, ha nem csalódunk, nagy részben még diákok, a Képzőművészeti Főiskola növendékei. Már pedig alighanem a régiek elve és rendszere volt helyes, hogy növendék csak az iskolai növendék kiállításon szerepeljen. A még tanuló sorban lévő, tanulásra szoruló művésznövendéknek nem való a nyilvános szereplés, mert az ártalmas művészi és erkölcsi okokból. A tanulónak az iskola légkörén belül kell élnie, ott kell magát a szükséges tudományokkal felvérteznie, hogy aztán azoknak az alapjára ráépíthesse művészetének szerényebb, vagy pompásabb épületét. Nem hisszük, hogy jó rendszer a diákból átmenet nélkül kiállító művészt csinálni, s áldozatul dobni a könnyű zsenialiskodásnak, hiúságnak, s egészségtelen versengésnek.

A Tavaszi Szalón fiataljai megerősítik ezt a hitünket. Szép számmal akad a kiállítók között tehetséges ember, de alig van olyan, aki a pozitív tudás szikláján vetné meg a lábát, a legtöbb süppedő talajon áll és ingadozik. Sokan vak utánzói tanáraiknak, amit egy iskolai kiállításon természetesnek találunk, de egy kiállító művésznek nem nézünk el. Tudást és tudásra való törekvést alig találunk. Úgy látszik, hogy ezek a fiatalok nem készítenek tanulmányokat. A tudás megszerzésének egyetlen módja, a szigorú rajz, nekik nem kell. Enélkül pedig nincsen művész és nincsen művészet. Az orvosnövendéknek is be kell magolnia azt az ezer és ezer adatot, ami nélkül képtelen megvizsgálni a beteget, ami nélkül nem tud receptet írni, s ami nélkül nem válhat belőle felfedező tudós, akármilyen zseniális legyen is különben. A festészetben sincs ez másképpen, mert a festőművészet is tudomány, mint minden produktív foglalkozás a világon; csak az egyik egyszerűbb, a másik komplikáltabb. A festőnek előbb tanulni, tanulmányozni, tanulmányokon keresztül megismerni kell a természetet és csak azután szabad neki festeni.

Természetesen jöhet egy kirobbanó zseni, akinek minderre nincsen szüksége, aki már az anyja méhéből mindent készen hozott, de ilyen még nem sok volt a világon. A nagymesterek és a kismesterek keserves inasévek alatt szerezték és szerzik meg azt a tudást, ami nélkül csak kontárok és sárlátánok lennének később, s szűkös vándorévek következtek az iskolai felszabadulás után, míg sok küzdelem és sok lelkiválság s forrongás után eljutottak oda, hogy műveikkel a világ ítélőszéke elé állhattak. Mintha a mai fiatalság mindettől meg akarná kímélni magát. Ez veszedelmes tendencia, s eredménye nem lehet más, mint az egész nemzedék nagy kudarca, elvérzése.

Ilyen sötét gondolatokkal és levető érzéssel léptünk ki a tavaszi ég alá a Tavaszi Szalón kiállításából, ahol nekünk legjobban *Jeges* Ernő »Szentendrei borús tájá«-a, *Barzó* Endre »Tájkép«-e, *Pekáry* István »Dunántúli tájá«-a, *Vadász* Endre »Nyár« című képe, *Pollatschek* Lili »Réther bácsi«-ja, *Goebel* Jenő »Szegény asszony tehene« című vászna, *Gärtner* Nándor fejei, *Erdélyi* Ferenc képei. *Csóka* István gyermekképe tetszett. Meg kell még említenünk *Mihältz* Pál, *Medveczky* Jenő, *Molnár* C. Pál, *Réty* Zsuzsa, *Kampler* Kálmán, *Novotny* Emil, *Rauscher* György, *Taksonyi* Magda, *Zárai* Lucy és a Párizsban hirtelen elhúnyt *Sándor* István nevét, akik véleményünk szerint kiválnak a többiek közül.

Pénteken nyílik meg a kiállítás a Nemzeti Szalón termeiben.

Vilma, — mondja *Koncsics* Jánosné. — Hogy én mit szólok a lányom karrierjéhez? Istenem, *csak örülni tudok*. Nem féltettem! Azt mondta, mikor elvitték Amerikába: »*Édesanyám, engem ott csalódás nem érhet. Nem várok én ott semmit. Legfeljebb hazajövök.*« Igaz is, miért féltettem volna? Vilma sohasem volt szerződés nélkül! Ha Amerikában nem sikerült volna neki, kapott volna idehaza is szerződést.

Megérkezik *Koncsics* János bátyánk is, azaz most már *Bánki* János. Szürke ruhában, fekete keménykalapban, na- [illegible] látogatás. Nyugodt ter-

Így él a Bánki család kint Pestszentlőrincen. Egyszerűen, szerényen és majdnem félénken. Olvassák a leveleket. És küldözgetik a választ annak a mosolygó szemű kislánynak, aki most itt nevet, a fényképeken és akit novemberre szívrepesve várnak a családi körbe. *Bánki* János nyugalmazott rendőrellenőr csak kertészkedik, meg felkutatja a jófajta borokat a föld alól is, *Bánki* Jánosné fehér kötényben szorgoskodik a ház körül.

És rakosgatja a Vilma leveleit... És nézik a fényképeket, hogyan áll Bánky Vilma hollywoodi villájának udvarán, hogyan ül a kertben egy szakszofónnal a kezében, hogyan gratulál neki a san-franciscói polgármester, nézegetik a képet, ahol a Vilma simogatja a Cili kutyát, azt amit Valentinótól vett 75 dollárért és csak várják, hogy itt a pestszentlőrinci ragyogóan tiszta szobákban mosolyogjon annak a lánynak a két kék szeme...

(n. i.)

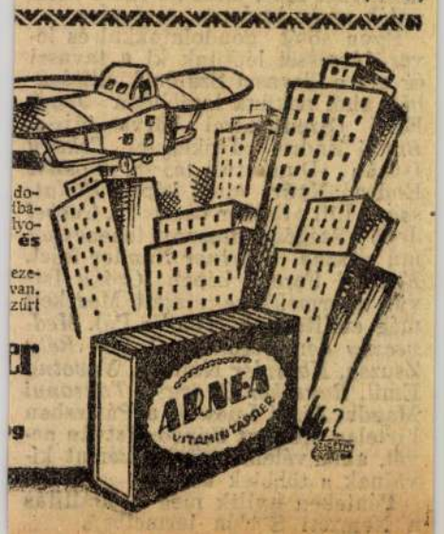

Szinyei Társaság.

— Március végén nyílik meg a Tavaszi Szalon. A *Szinyei Társaság* zsűrije március végén rendezi a *Nemzeti Szalonban* a „Tavaszi szalon" második kiállítását. E kiállításon, amelyen bárki résztvehet és amelyet elsősorban a fiatal művészek számára létesitett a Szinyei Társaság, a következő dijakat fogják kiadni: *Barta* Károly ötmilliós diját, *Nemes* Marcell külföldi tanulmányuti diját, *Wolffner* Gyula ötmilliós magyar népéleti diját. Ezenkivül egy 25 milliós tanulmányuti dij kerül kiadásra s egy másik névtelen adományból a kiállitáson huszonöt millió koronáért vásárolni fog a társaság. A Nemzeti Szalon ugyanekkor kitüntető elismeréssel három ezüst- és három bronzérmet fog kiadni. A kiállitandó tárgyakat március 11., 12. és 14-én délelőtt kell beküldeni a Nemzeti Szalonba, ahol az akasztócédulák már kaphatók. Mindenki csak négy müvet küldhet be, azonban grafikából még külön jogosult négy darabot beküldeni.

Nemzeti Ujság, 1927. febr. 27.

Szinyei Merse Pál Társaság.

* **Pénteken nyilik meg a Tavaszi Szalon második tárlata.** A Nemzeti Szalon és a Szinyei-Merse Pál Társaság zsürijével együttesen rendezett *Tavaszi Szalon* második tárlatának ünnepélyes megnyitása pénteken, e hó 25-én, délelőtt lesz a Nemzeti Szalon összes helyiségeiben.

Magyarság, 1927. márc. 24.

Szinyei Társaság.

* **Tavaszi Szalon.** Ezen a cimen május havában a *Szinyei Társaság* tárlatot rendez a Nemzeti Szalonban. A tárlaton bárki résztvehet, akinek müvét a társaság zsürije elfogadja. A kiállitáson több dij és külföldi tanulmányuti jutalom kerül kiosztásra. A kiállitásra szánt müveket május 3—5-én kell beküldeni. Itt emlitjük meg, hogy londoni sikere révén az a megtiszteltetés érte a társaságot, hogy a belga királyi kormány meghivta, tartson reprezantativ bemutatkozó kiállitast a brüsszeli Musée Moderne helyiségeiben. A londoni anyagot, amely több angol városban történt bemutatás után most szabadult fel, ujabb küldeménnyel fogják ez alkalomból kiegészíteni. A kiállitás május elsején nyilik meg és egy hónapig marad nyitva.

IV
8
m

Magyarország, 1926. ápr. 8.

1

Szinyei – Társaság.

*** Tavaszi Szalon.** E cim alatt május havában a *Szinyei-Társaság* tárlatot rendez a Nemzeti Szalonban, amelyen alkalmat akar adni a fiatalabb müvésznemzedéknek a bemutatkozásra. A tárlaton Budapesten még ki nem állitott müvek vehetnek részt. A beküldési határidő: május 5.

26/IV/24 m

Magyarság, 1926. ápr. 24.

Szinyei Társaság.

* **Fiatal müvészek kiállitása.** A Szinyei Társaság zsürije március végén rendezi a Nemzeti Szalonban a „Tavaszi szalon" második kiállitását. E kiállitáson, amelyen bárki résztvehet és amelyen elsősorban a fiatal müvészek számára létesitett a Szinyei Társaság, a következő dijakat fogják kiadni: *Barta* Károly ötmilliós diját, *Nemes* Marcell külföldi tanulmányuti diját, *Wolfner* Gyula ötmilliós magyar népéleti diját. Ezenkivül egy 25 milliós tanulmányuti dij kerül kiadásra s egy másik névtelen adományból a kiállitáson huszonötmillió koronáért vásárolni fog a társaság. A Nemzeti Szalon ugyanekkor kitüntető elismeréssel három ezüst- és három bronzérmet fog kiadni. A kiállitandó tárgyakat március 11., 12. és 14-én délelőtt kell beküldeni a Nemzeti Szalonba, ahol az akasztócédulák már kaphatók. Mindenki csak négy müvet küldhet be, azonban grafikából még külön jogosult négy darabot beküldeni.

M. 1927. II. 27

Magyarság, 1927. febr. 27.

1

Szinyérváralja vára

leírása

Palmer Kálmán

Nagybánya és Környéke.

Nagybánya 1894.

312, 313. l.

314 l.

Szinyérváraljai ötvös Kelemen

1606-ban Kőrösegyet vállal Bakócz
Andrási fiát, Gyegyét, aki
Boneriday Istvánnak áll be
ötvös mesterek.

Mihalik. Kassavárosi ötvösegyé-
nek könyv. Mat. 1900. 209. l.

Kath. Koszt. Szan.
Prot. Szaniszló

CSÜTÖRT.

14

Kath. Jozafát vt. pk.
Prot. Klement.

Izr. 11. Khamisi bőjt

PÉNTEK

15

Kath. Gertrud sz.
Prot. Lipót

SZOMBAT

16

Kath. Ödön pk.
Prot. Ottmár

Izr. 13. S. Lekh-Lekha

46. HÉT 1929 * XI. HÓ * NOVEMBER 30 NAP

Szinnyérvárallja

Astnár m-

Feterplom Schulz ferenc 1865.

Wiener bauhütte közlemenyei.

1) 3 lép. 1) alaprajz menetek, 2) 3 nézet és 3) részletek.

2) Nyomvonalak fényképe. 3 lép. (rajz utáni)

3). délkörmérő (fényképe. (rajz utáni)) 1) Wiener bauhütte 18 III = 1 o

4) Különböző részletek kőhely - ünnep.

5) { 1) Wiener bauhütte ~~kőhely~~ és más terpszlonok inzsájai. 1) Hurt, antal

2) Bordfalu gyűjtőtartó

3) Ar- Medgyes kerent-

4) ~~kerg~~ i vaalja aibonn

5) Vegyadó fűtőlő -

21.

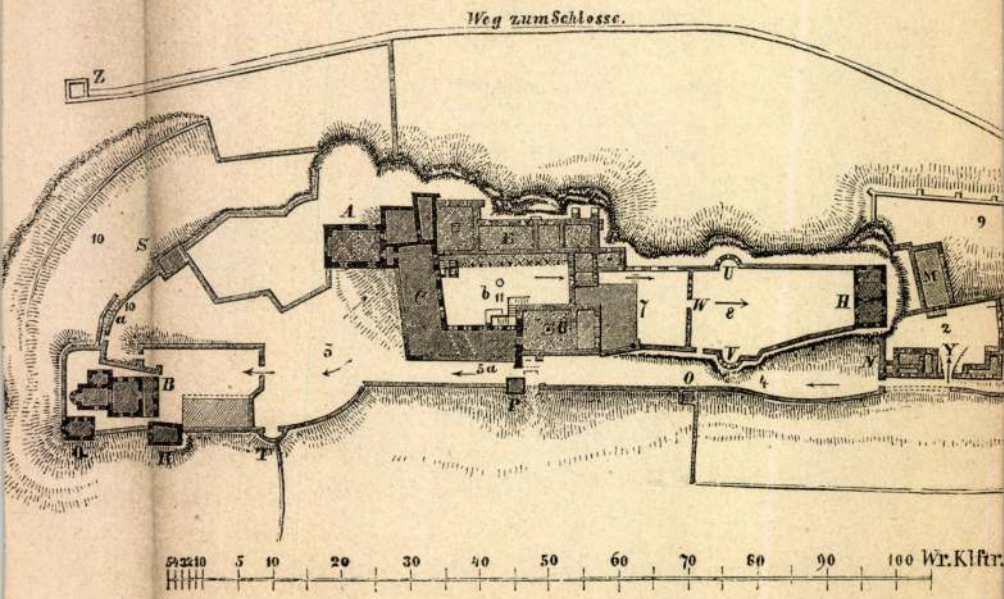
Weg zum Schlosse.
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
M
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
Y
a
b
2
4
5
5a
9
10
20
30
40
50
60
70
80
90
100 Wr. Klftr.

19.

Szinyovszky Miklós

és Gelléri Józsefné, Pesko Gyula

szabadrágheggyi gyermekrajzok,

Menyhért utca, 1960., tere.

A felszabadult Budapest művészete.

Kiállítás-katalógus, Budapest,

1960. 16 l.

MDK

Szinyovszky Miklós épitész

Felszabadult Bp. müvészete. N.Szal. 1960.

Szinyovszky Miklós
levelezése
1925-27

Limnik 1930

89.l.

T I G A Z G A T Ó S Á G !

ÁRSULAT Budapesti Szervezete az
erium megbizásából, mint a rom.
e irányitja az egy napos Gyermek-
lyólag hetenként kétszer a székes-
egrádra vezeti tanulmányútra.
gy hazafias célt szolgáló akciónk
ik, tisztelettel kérjük, hogy
tekinthessék meg.-

Szinyérváraljai Tamási Kelemen,

Kassai utca III. 77.

Szinyovszky Miklós

[illegible]

rajzolo.

A czimlap hátoldalának tanusága szerint rajzokat készített a

Magyar 1945-55

számára.

/ Az egyes rajzoknál a szerző nincs feltüntetve./

MDLX

Szipszer Ágnes kirakatrendező segédmunkás

A Szárados úti Kereskedelmi Tanulóiskola kirakatrendező tagozatán tanul.
(Szerepel az egyik közölt fényképen is.)

Jávor Viola: Fiúk, lányok a kirakatban.
Nők Lapja, Bp. 1955. december 8. [13. l.]

Szira Irma

Szira Irma iparművészeti műhelye,
IV. Muzeum-krt 21. 189-339

Bptávb 1940 szept.

Székesfehérvár.

A középtért elfoglaló, bá
tett városától jobbra a Türck: E
dig a sárvizen túl a hegyek köz
irata
fölül középütt: STVLWEISS
jobbra: 67.
magyarázó szövegének kezd
ll. Ofner Thor.

Szines rm., mér. a

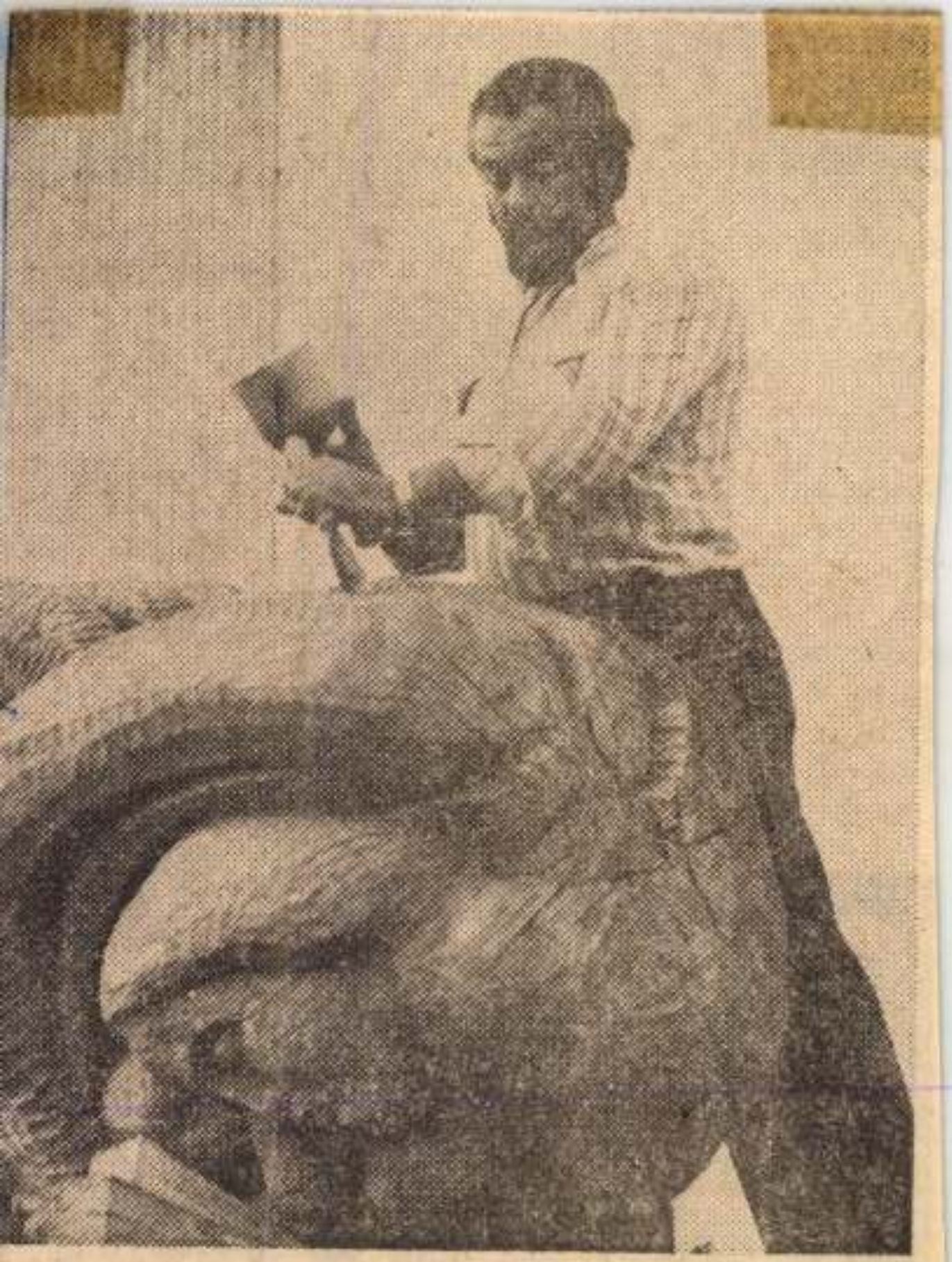

Julij Szinykevics, a Békés felhő alkotója.

ket magyar jutott a döntőbe; Hargitai András még az aranyéremre is esélyes volt. Rövidesen aztán kiderült, hogy ezen a napon a világcsúcstartó amerikai Vassalot nem lehet megverni. Új világcsúccsal ütött be elsőnek a célba, ideje 4:20.5. Szenzációs eredmény! A második helyre a szovjet Feszenko érkezett, s Hargitainak meg kellett elégednie a harmadik hellyel. De nincs oka az elkeseredésre, mert Feszenko új Európacsúccsal előzte meg őt. Hargitai ideje: 4:27.04. Ugyanebben a döntőben úszott még Sós Csaba is, aki 4:28.95-tel az ötödik lett.

SPORT

fogathajtó
hét magyar f
Az »egységek
Jenő, a válog
zetője mutatta

A Cziráki-f
zesgyarmati
Ktsz gyártmá
díjhajtásnál é
nál 450 kilog
kocsiké üres
gramm. Elöl
versenyző ül,
gédhajtó fogl
pen a versen
egy bírót is ü

A lovak —
(csődörök) és
tek) — 5—12
tár ugyanis
sorrendjük: gy
ostorhegyes (j
ges (bal hátsó
hátsó).

A fogatok ö

Bálint Mihá
di MEDOSZ).
caiak a szilv
ből valók. Ne
Rózsa, Favory
Pluto — Kt
XX, Favory
Capriolá VII

Julij Strimykevics, szobrász.

Horányi Anna: Találkozások a vagyatádi nemzetközi szobrászfelepen.

Somogyi Néplap, 1978. aug. 24.

Julij Szinykevics, szobrász

Nagyatádon, a szobrásztelepen a kijevi szobrász az itt készült alkotásainak „Békés felhő" címet adta. Az anyaság X szelleme fejezi ki az emberiség békevágyát. |culture| és |szept.

Somogyi Néplap, 1948. szept. 4.

telepen, ahol a magyarokon kívül német, francia szobrász is dolgozik még.

— Itt alakította ki az elképzelését, hogy milyen szobrot fog készíteni?

— Nem, kész tervvel jöttem Nagyatádra. Vologya a repülőgépen pontosan tájékoztatott, előre el tudtam képzelni mindent.

A hatalmas, több mázsás tölgyrönkből egy felhőszerű képződményt faragott ki, a gomolygó formák között egy anya feje bontakozik ki.

— A szobor címe: *Békés felhő*. Békés felhők kellenek a föld fölé — teszi hozzá.

A szobor csak részben elvont plasztika. Mélyen humanista gondolatot sugároz, az anyaságot, a békét.

— Jövőre is visszajövök, már elkezdtem az *Anyánk sebei* című nagyméretű szobron dolgozni.

— Mi a véleménye az itteni együttes munkáról? A kollégákkal bizonyára sokat beszélgettek.

— A stílusok szabadságán a zászlaja alatt itt minden művész megmutathattaltam, mire képes. Tapasztalhatta, hogy Magyarországon vagyunk a mi atádon szívesen fogadják a munkáinkat. Az ellenére jól nyelvi nehézségeimet megértettük, a nagyatádi Bödi Ip új vezetője. Szemművészet végzett, francia—történelem szakos tanár. Lassan a munkához közeledik a fáradságos, nehéz időszak.

— Egy kicsit fáj a szívem azért, amit ott hagytam. Egy évig tanítottam...

— Mit kapott helyette Nagyatádon?

— Felnőtt gyerekeket.

— A művészek, akik itt dolgoznak, egy kicsit gyerekek?

— De mennyire! Amit gondolnak — »adj uram, de azonnal.« És nagyon érzékenyek.

— Elégedett az első évaddal, önmagával?

— Azt sem tudtam, amikor ide kerültem, hogy milyen munka ez. Ellenben sokat hallottam a gondokról. Azt a feladatot tűztem magam elé, hogy szeken enyhítek. A legfontosabb az volt, hogy kiépítsem a szükséges kapcsolatokat az anyagellátás zökkenőmentessé tétele érdekében, a különböző igények kielégítéséhez. Sokan és sokat segítettek...

Dezső Lászlóné, a városi művelődésügyi osztály vezetője elégedett. Eredményt jelent és új alapot ad a jövő évadhoz az, hogy rangsorolták a művésztelepeket, és Nagyatádot a legjobbak között tartják számon. Ez egyben az anyagi gondoskodásban, támogatásban is megnyilvánul. A negyedik évadban — emelte ki az osztályvezető a befejeződő munka értékelése során — tovább szélesedett, tágult a művészi elképzelések horizontja.

És ami talán a legfontosabb, a nagyatádiak nagyon büszkék a művésztelepükre.

Horányi Barna

Vízilabdázóin

Magyarország — NSZK

tis...
közi ok...

KÖLCSÖN
ÁRUCIKK

NE SOKAT K
VEGYEN INK
KÖLCSÖN!

Kemping-, spor
és strandcikkek
bérelhetők.
az Iparcikk-köl
és Szolgáltató
balatoni boltjai

Julij Szinyskevics, szobrász

Horányi Barna: Találkozások a magyartádi
szemnetkőzi szobrászkelepen.

Szabadszi Néplap, 1970. aug. 24.

Szinnyei Ilduikó ferto"

a kápolnaművészeti Főiskola növendék kiállítása.

Budapest 1947. dec. 24.-41. -

Szinnyei Ildikó MDK

Képzőművészeti Főiskola Ifjusági Köre 1945 Karácsonyi Kiállitása:

"Vizfestmény"

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945. utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok. Bp.1960. 221-250.l.

233.l.

M.D.K.

Szinyei Ildikó

Berend Ilona: "Kiállitások az uj esztendőben" cimmel ir az akadémiai növendékek Szabadszervezeti kiállitásáról s a müvész ott szereplő müveit kiemelkedően jónak tartja.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 13-19. IV. évf.
3. sz.

Szinyei Ildikó

1947. a Főiskola a Szabad Szervezet helyiségében 60 növendéke munkáiból rendezett kiállítást.

Akvarellekkel szerepelt.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965. 215.l

Festmény bizonyai Glatiko kápe.

A képzőművészeti Főiskola növendék kiállítása.

Szabad kép 1947. dec. 24. -40.-

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch. 51. 25.ó

Szinnyei Ildikó.

A felsőbalogi müvésztelep 1943.

Varga N.Lajos életrajza
feldolgozta Kopp Jenő.

Szinnyei Tildikó festő

Gallé Tibor festőiskolájában tanult és részt vett az iskola 1942. évi kiállításán.

Ujság 1942. szept. 9.
(e.a.: Festőiskolai növendékek kiállítása.)

MDK

id. Szinnyei József

nyidatkozata a eriksomlyei nyomdában
előállitott „Hadilap"ról mely 1849 ben
7 számban jelent meg. A Zsámbokolopsvári
erdélye múzeumban. A lap Bem organuma
volt.

Fritzinger Károly Magyarok könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893. 8° 137 l.

Szilvegi Katalin
diákköszönő

Szafari-stílusú fülöltözék.
(repro)

Lederer Margit: Igazi gyermekruhák.
Tükör, 1975. ápr. 15 – 19 oldal

Szényei Katalin
divattervező

Két nyári öltözék
(repro)

Lederes Margit: Igazi gyermekruhák
Tükör, 1975. ápr. 15 - 19 oldal.

Szmigel Katalin
dívatterező

Rekreációs

— : Lányoknak
Nők Lapja, 1972. aug. - 33 szám

Szinnyei Ottmár

A Yhivrul (Györök Leó hajójának neve) első Adriai utjának élményeit írta meg. Magyar lobogó alatt az Adrián június 1892-ben megjelent könyvében. Az érdekes utleirást Györök Leó dalmáciai hajókat, embereket ábrázoló rajzai illusztrálják

Heitler László: Györök Leó.

Látóhatár 1971/3-4 384 old

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992

Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Felelős szerkesztő:
Nádori Péter
Főszerkesztő-helyettesek:
Novák Zsófia, Bojtár B. Endre

POLITIKA
Weyer Balázs (rovatvezető)
Kóczián Péter, Kovács Kristóf, Kovácsy Tibor, Makai József, Seres László, Simó György, Tódor János

ÉLET + MÓD
Csillag János (rovatvezető)
Kerényi György, Para-Kovács Imre, Winkler Róbert

KULTÚRA
Turcsányi Sándor (rovatvezető)
Bakács Tibor Settenkedő, Csejdy András, Marton László Távolodó, Szőnyei Tamás

SNOBLESSE OBLIGE
Pintér Anna (rovatvezető)
Bihari Balázs, Pohly Ferenc

FŐMUNKATÁRSAK
Bozóki András
Eörsi István
György Péter
Hajnóczy Csaba
Kukorelly Endre
Sükösd Miklós
Tamás Gáspár Miklós
Tillmann J. A.

Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Lukács Dávid, Pohárnok Gergely
Képszerkesztő:
Déri Miklós
Szerkesztőségi titkár:
Rabecz Éva
Ügyintézők:
Joó Gyula, Koller Gitta
Szedők:
Horváth Sarolta, Molnár Marianna
Tördelők:
Balázs P. Róbert, Szentirmai László
Korrektorok:
Lukács Annabella, Csák Lilla

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Elnök:
Vágvölgyi B. András
Felelős kiadó:
György B. Péter
lapigazgató
Reklám és marketing:
Lehoczki Edit
Terjesztés:
Kelemen Zsuzsa
Elektronikus terjesztés:
Umann Kornél
Gazdasági ügyintézők:
Tusán Rita, Borsiné Bori Gabriella

CÍM:
(szerkesztőség és kiadóhivatal)
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: **203-0871**
Fax: **203-0874**
E-MAIL: narancs@hungary.com

Hirdetésfelvétel és terjesztésgondozás:
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: **203-0872**, fax: **203-0874**

Ára: 96 Ft
Előfizetési díj: egy évre 3324 Ft, fél évre 1662 Ft, negyed évre 831 Ft.

ISSN 0865-3437

Nyomás: Semic Interprint Svéd nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető: Doktor Ferenc
Nyomdavezető: Csényiné Iszli Magdolna

Címlapfotó:
Lukács Dávid

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt. és a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR): 1990 Bp. XIII., Lehel út 10/A. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR; Postabank Rt.: 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az E-Mail változatra:
subs.narancs@hix.com (ékezet nelkuli)
subs.narancs1@hix.com (123 ékezetes kódolással)
World Wide Web Homepage:
http://hix.mit.edu/narancs/
Magyarországi WWW tükör:
http://www.eunet.hu/hix/narancs/

TARTALOM

Vágóhíd: Magyar Népjóléti Szövetség: Fasizmus minden téren
Álldogáljunk csak az ország különböző terein, szép széles körben, hallgassunk csak vérlázító faszságokat a százforintos kenyér és a zsidóság közötti összefüggésekről, üljön döbbenet az arcunkon, amikor pár középsúlyos agyalágyult meg néhány cekkerekkel barangoló szerencsétlen éljenez egy szónokot, aki mögött ott áll pár kopasz. **19. oldal**

Szlovák belpolitika: Brindzás bukta
Mečiar egykori védence hirtelen azon vette észre magát, hogy a miniszterelnök a zsebében van, és ott nagy csámcsogva használt villamosjegyeket fogyaszt. Lexa előtt némi tér nyílt a manőverezésre, Mečiar meg csak vakarhatja a fejét, hogy az istenit neki, nem ilyen Lexát akart. **21. oldal**

t—door-: Seamus Heaney – megnyugtató Nobel-díj, k-ö-l-t-é-s-z-e-t-1-9-9-5
Házinénimnél az asztalon egyből egy Heaney válogatta világirodalmi antológiát pillantottam meg tavaly ottan, ahol pedig főként az aznapi lórovatot akartam volna nézegetni. Két fokot emelkedtem a ranglistán, hogy Heaney fordítója vagyok, kocsival ki is vittek egyből a pálya közelébe. **33. oldal**

Narancsgaléria
6. Szipavicsiusz Tamás

a szerk.
7. A szerk.

interjú
8–9. „Megoldást? Megoldás nincs" (Bíró András alternatív Nobel-díjas)

POLITIKA

egy hét
10–11. Képes hírösszefoglaló
12. Kulturális hírek
13. Fókusz

publicisztika
14. Turcsányi Sándor: Sátorbátor
15. Seres László: Forever young (– búcsú a baloldaltól, repríz –)

Magyar glóbusz
16–17. Média: Törvény a kapuk előtt
18. Tandíj: Buli után takarítás
19. Diétai levlap
Vágóhíd: Magyar Népjóléti Szövetség: Fasizmus minden téren

világfalu
20. Csecsenföld: Automatikus vérszem
Ausztria, válság: A kontrás bosszúja
21. Szlovák belpolitika: Brindzás bukta
22. Brit pártkongresszusok: Őszi fazon
23. Politika, maffia: A palermói nagy per

ÉLET + MÓD

24. A hetedik érzék (Október 15., a fehér bot napja)

gép + narancs
25. Virtuális majális

Mód + élet
26. Tótágas

guide
27. Fehér Amur csárda
Duran szendvicsbár

KULTÚRA

interjú
28. Vízágyúk (Kevin Costner és Dennis Hopper)

interjú
29. A Vaslady és a Fruska (Elek Judit és Eszes Fruzsina)

Nagyítás
30. Frankfurt: Évi rendes Buchmesse

a kehelyhez
31. A nép ópiuma: Hülyék százada (Jiří Trnka: Švejk, a derék katona)
Alapkönyvek: Švejk a harmadik világháborúban (Jaroslav Hašek: Švejk, a derék katona)

Úr ír
32. Könyv: Az őrült naplója (Vlagyimir Zsirinovszkij: Oroszország sorsáról)
Civil élvezetek: Mézédes szén
33. t–door-: Seamus Heaney – megnyugtató Nobel-díj, k-ö-l-t-é-s-z-e-t-1-9-9-5

Melodig
34. World music: Megszólítani, előkaparni (Ando Drom: Kaj Phirel o Del)
Narancsfül: Pogues: Pogue Mahone

rockfront
35. Keménykalap és krumpliorr (Primus)
Narancsfül: Test Department: Totality

SZIPAVICSIUSZ TAMÁS

A napokban mutatkoztak be hazánkban a litván képzőművészek. Én viszont ezúttal mutatnám be Szipavicsiusz Tamás képzőművészt, aki félig litván, félig magyar. Szipavicsiusz Vilniuszban született, majd Magyarországra költözött, és a budapesti művészeti főiskolákon folytatott tanulmányokat. Előbb a MIF-en, majd később a Képzőművészeti Főiskolán tanult. Szipavicsiusz nem állított ki a most bemutatkozó litván képzőművészekkel, ezért velük párhuzamosan szeretném bemutatni őt mint egy Magyarországon élő magyar litvánt.

Tooth Gábor Andor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 AUG 31

Der Sieger des Grand Prix im Motorrad-Bahnrennen in der nordungarischen Stadt Miskolc István Sziráczki (vorn)

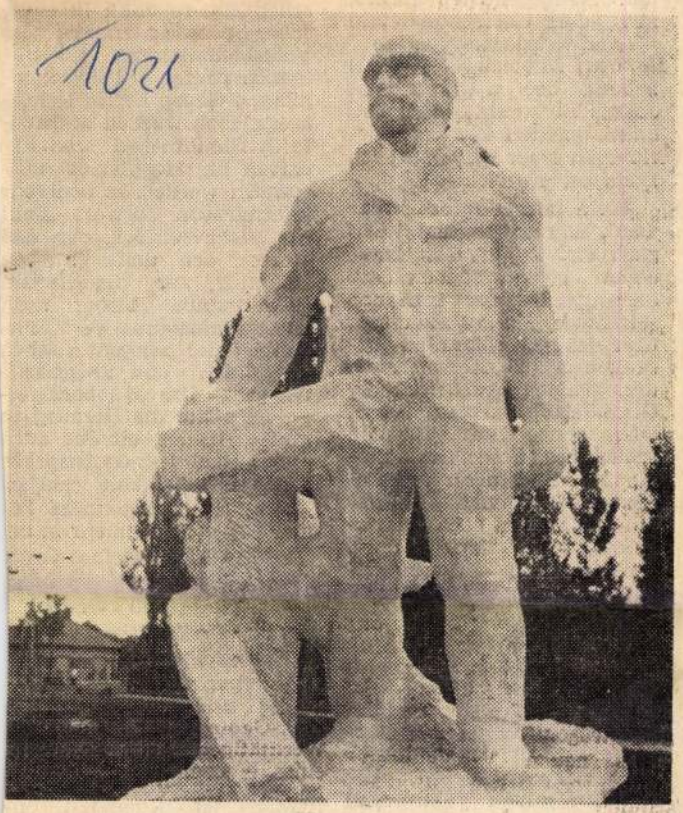

In Békéscsaba (Südungarn) wurde anläßlich des 110. Geburtstages von András L. Áchim ein Standbild des Führers der fortschrittlichen Bauernbewegung enthüllt

In einem Satz

● In der Galerie am Wei-

Thema d
ungarische
gene Stad
Arbeit ma
ter" des b
und klein
mit dem

Landwirtschaftsexperten *Heinrich Nebbien* (1778—1841) bekannt, der im Oktober des Jahres 1816 eine Studie und einen exakten Plan zur Errichtung einer Parkanlage in Budapest einreichte.

„Mein vornehmster Zweck war", schrieb er dazu, „Ungarn und seiner Hauptstadt einen eigentümlichen Reiz anzueignen, der imstande sein möge, ein schönes Licht über das ganze Land zu verbreiten und zugleich ein von der tiefsten Erkenntnis der Grundfesten dieser Kunst ausgehendes Werk für die schüchterne Kunst des Landwirtschaftsgärtners zu liefern, welche außer in England in Europa noch so ungebildet und ungeübt und doch für den weiten Agriculturstaat dieser Monarchie so erregend und so eigentümlich werden könnte."

Nun, die Zeiten haben sich gewandelt: Die Monarchie gibt es nicht mehr, und im Agriculturstaat herrscht heute bereits die Industrie vor — das Stadtwäldchen aber ist mit seinen zahlreichen Anlagen nach wie vor beliebter Vergnügungspark, bietet in seiner Weitläufigkeit Budapestern wie Touristen Ruhe und Erholung. Auch aus diesem Blickwinkel ist

Volkskommissariat für Unterrichtswesen (Volkskommissar: Georg Lukács) herausgegeben wurden und heute in Bibliotheken und Archiven der Hauptstadt aufbewahrt werden. In dem sehr informativen Vorwort stellt der Historiker u. a. dar, daß es trotz der umfangreichen Literatur zur Ungarischen Räterepublik bisher noch keine umfassende Veröffentlichung der zeitgenössischen Flugblätter und Flugschriften gibt. Um so lobenswerter ist daher die Herausgabe dieses Bandes, obzwar auch dieses Buch keinen Anspruch auf Vollständigkeit erheben kann. Seine besondere Bedeutung liegt vielmehr in der Veröffentlichung eines Großteils der *deutschsprachigen* Flugblätter und -schriften, wodurch demonstriert wird, welch großes Gewicht in der Räterepublik auf die Aufklärung der deutschsprachigen Bevölkerung Ungarns gelegt wurde.

Diese Dokumente heute zu lesen, ist ein Erlebnis. Im Grunde genommen stellen sie einen Abriß jener 133 Tage des ersten ungarischen Arbeiterstaates dar.

L. K.

Séta a játék körül

Babakiállítás és konferencia Székesfehérváron

Kislánykorom legemlékezetesebb karácsonya az 1956-os volt. Úgy hozta a véletlen, hogy szomszédunk lett egy asztalos bácsi, aki csodálatos játék konyhabútorokat fabrikált számomra. Pontosan olyanokat, mint az igaziak: nyitható ajtós konyhaszekrényt, benne polcok az edénykék számára, fiókos asztalt, két hokedlit, fásládát. A boltokban nem árultak ilyet, talán semmilyet sem.

Most is magam előtt látom a mestert, Kecskeméti bácsit hórihorgas termetével. Nem is bírtam elképzelni, hogy tudott az a nagy ember ilyen apró tárgyakkal elbíbelődni. Gondolta-e közben, micsoda örömet okoz majd velük egy kilencéves kislánynak? Mert én nagyon boldog voltam, amikor a házilag főzött, rózsaszín selyempapíros szaloncukorral díszített karácsonyfa alatt megpillantottam a bútorokat, s utána is, sokáig. Hosszú órákig se untam meg nyitni-csukni a kredenc ajtaját, ide-oda rakosgatni a többi darabot. Amikor pár év múlva kinőttem ezt a játékot, öcsém oltárrá nemesítette az ütött-kopott szekrényt: frottírtörülközővel a vállán nagy komolyan latinul misézett előtte, pontosabban sajátos átköltésben utánozta a templomban látottakat, hallottakat. „Ebből a fiúból pap lesz...!" – mondogatták akkoriban ismerőseink. Nem lett. Mégis szívmelengető visszagondolni erre a régi emlékre.

Mindez akkor elevenedett föl bennem, amikor megpillantottam a székesfehérvári Babaházban a Moskovszky-gyűjtemény kiállítási tárgyait, melyekre a Kis Áron Magyar Játék Társaság novemberi fehérvári konferenciája hívta fel a figyelmet. Szobáról szobára haladva új és új életképekben tárul fel a látogatók előtt a múlt század és a századforduló polgárainak mindennapi élete. De nem a múzeumokban megszokott tudományos, didaktikus módon, hanem babaszobák és -konyhák játékfiguráival megelevenítve.

Az embernek az az érzése, hogy itt minden él, mozog, csak addig merev a kép, míg valaki látja, aztán ha magukra maradnak a babák, zajlik az élet tovább. Vásárló érkezik a szatócsboltba, a szakácsnő bevásárlásból jövet leteszi szatyrát a hokedlire, egy másik konyhában Lidi baba habot ver parányi rézüstben, Szilvia baba mamája kalapjait próbálgatja, kinn a téren a bábszínház színészei táncra perdülnek a kintornás muzsikájára, megszólal a harang a kis templomban, az iskolában folytatódik a földrajzóra. Alice most állt fel a zongorától, odatipeg a szobája hátsó falánál álló bronzberakásos rózsafa vitrinhez, melyben parányi, kézzel vert csipketerítők, porcelánfigurák, egy biedermeier cseh kávéskészlet és virág formájú edények díszlenek...

Minden apró szobácska mellett a falon ott a felirat, melyből megtudjuk, mi a babák neve, milyen korból származnak, milyen stílusú bútorok között laknak, s hogyan kerültek a Babaházba. Ezek a hozzáértő, szeretetteljes mondatok nem származhatnak mástól, mint a gyűjtemény létrehozójától: dr. Moskovszky Éva kultúrtörténésztől, aki édesanyjával, született Auer Erzsébettel közel 70 év alatt gyűjtötte össze az 1998-ban közönség elé tárt polgári játékok gazdag együtteseit. „A Fehérvári Babaház játékai főként a XIX. századból, a játékok nagy korszakából származnak, azon egyszerű okokból, hogy édesanyám gyűjtőtevékenysége megindultakor ezek még beszerezhetők, anyagilag is elérhetők voltak, és ezeket ismerte még boldog gyermekkorából, amelynek elveszett Édenét felnőttkorában igyekezett visszavarázsolni... Az eredeti babaruhákat Anyám megjavította, a meztelen babáknak régi minták alapján régi, nemes anyagokból kézzel varrta a ruhákat. A 20–40 cm magas, méretarányos antik bútorokkal berendezett együttesek, szobarészletek Anyám összeállításai... Elgondolása az volt, hogy a jót a jóval nyugodtan lehet keverni, s így a XVIII. századi írószekrény nem vész össze a biedermeier fiókosszekrénykével meg a Thonet-hintaszékkel. Hogy aztán a legrégibb bútordarabok, a finom kidolgozású, fa- és fémberakású szekrények, kabinetszekrények, íróasztalok eredetileg is gyermekjátéknak készültek-e, vagy a legnagyobb valószínűség szerint modellek, vagy a felszabaduló legény mesterremekei voltak-e, ez nem játszott szerepet a kis szobarészletek összeállításánál... A látogatók úgy érzik, egy kis mesevilágba kukkantanak bele. A nagymamák gyermekkoruk konyhaberendezését fedezik fel kicsinyben, és magyarázzák az unokáknak a csikótűzhelyet, a vasszíves vasalót, a túrókészítő szütyőt, a ruhakifőzésre és szilvalekvár főzésére egyaránt alkalmas vas üstházas vörösréz katlant. A Babaház varázsa abban rejlik, hogy régi idők lakáskultúráját mutatja be egy kis mikrokozmoszban" – olvashatjuk a kiállítás katalógusában Moskovszky Éva gondolatait.

Fotó: Simon Erika

A játékkultúra aktuális kérdéseit megvitató, gyakorlati bemutatókkal, játékszemlével kiegészített tanácskozás a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma millenniumi eseménysorozatának részeként került megrendezésre. Védnökei Jankovics Marcell, a Nemzeti Kulturális Alap elnöke, Szilágyiné dr. Szemkeő Judit, a Szociális és Családügyi Minisztérium államtitkára, Topolánszky Ákos, az Ifjúsági és Sportminisztérium helyettes államtitkára voltak. A *Játék az ezredfordulón* című konferencián tanárok, kutatók, muzeológusok, restaurátorok, óvodapedagógusok, művelődésszervezők, kézművesek, ipar- és képzőművészek, tervezők, gyártók, kereskedők adták egymásnak a szót. Megtudhattuk például, hogy milyen óriási szerepe van a kézművesjátékoknak a nevelőotthonban felnövekvő gyermekek személyiségfejlesztésében. Puskásné Oláh Júlia a berkeszi nevelőotthonban tapasztalta, hogy a sikerélmény vágya, a bizonyítási lehetőség micsoda erőket mozgat meg: egy cigány fiú egyetlen éjszaka alatt kihímzett egy párnát, ami hozzáértő felnőttnek is többnapi munkájába került volna. Vásárhelyi Tamás szerint – bár a természet nem játékszer – mégis játszhatunk vele, ha játékszabályait betartjuk. Miért játszunk vele? Mert jó: anyagainak tapintása élvezetes, látványa gyönyörködtető, változatos, táplálja kreativitásunkat. Tüskés Tünde pedagógus a szalmafonás mestereként arról beszélt, hogy minden mestermű része a szakrális világnak. Összefügg egymással játék és gyógyítás, játék és élettartam, játék és tiszta lelkület. Az ifjú bűvész, Kelle Botond, aki gimnazista létére a magyar bűvészet történetének megírására vállalkozott, azt a gondolatot fejtette ki, hogy „a bűvész voltaképpen azt játssza, hogy ő varázsló". Egyed László, a budapesti Csodák Palotájának igazgatója a tudományról mint játékról beszélt. Intézményük „tudományos játszóház", céljuk nem az oktatás, hanem annak az érzésnek a kialakítása, hogy működik a világ. Valaki megjegyezte: „Ha annak idején ilyen hely lett volna, nem buktam volna meg fizikából!"

Szabó István belsőépítész kiemelte: minden játékban a legfontosabb a szabály, az önkéntesség, a biztonságérzet. A jó játék léleképítő, a közös játék pedig összetartja a családokat is. A klasszikus játékok a nyertes–vesztes szisztémát követték. A XX. században az atomháború veszélye óta a nyertes–nyertes felállás elsajátítása válik szükségszerűvé.

A konferencia tisztújító közgyűléssel volt egybekötve, ahol a Kiss Áron Magyar Játék Társaság tagjai újraválasztották elnöküket, Györgyi Erzsébetet, aki a konferencia lelke volt. Zárszavában megköszönte Székesfehérvár önkormányzatának, hogy méltó helyet biztosított ennek a tartalmas millenniumi rendezvénynek.

Ipolyi Mária Emma

AN-TAN-TÉ-NUSZ-SZÓ-RA-KA-TÉ-NUSZ...

A kecskeméti játékmúzeum 15. születésnapja

SZIRÁCZKY BRIGITTA

Az új ezredév egy fiatal divattervező szemével

Hogy lesz-e még valaha Budapest újra a divat fellegvára, az nagyrészt a fiatal tervezők ambícióján és lehetőségein múlik. Hiszen az egyesült Európa egyenrangú polgáraiként minden bizonnyal a divatvilág vérkeringésébe is könnyebb lesz bekapcsolódni, mint a 90-es évek előtti évtizedek szocialista szabásmintájú konfekcióvilágában volt. A Millenniumi Országjáró korábban is bemutatott már három, ma még a főiskola előtt álló leendő divattervezőt. Ezúttal a báli szezon apropóján egy immár tíz esztendeje alkotó fiatal tervező ruháit mutatjuk be olvasóinknak.

Észak-Amerikában az „esztétika" szót a művészeti szépségre és az ember mindennapi szépségére egyaránt értik. Így aztán – amint arra a híres esztéta, Arthur C. Danto is figyelmeztet bennünket nem kevés szarkazmussal *A meztelen igazság* (The Naked Truth) című tanulmányában – ha valahol az USA-ban esztétikában jártas szakembernek kínálnak állást, sosem lehet biztosan tudni, hogy manikűrösre vagy Hegel-szakértőre van-e szüksége a hirdetőnek.

Egy biztos: szépség dolgában mi magyarok nagyon otthon vagyunk. Büszkék vagyunk egyfelől művészetünkre – igaz, időről időre szomorúan szembesülünk azzal, hogy még Munkácsyról vagy Csontváryról is csak néhány szakembernek van tudomása a világban.

Büszkék vagyunk másfelől a magyar lányok szépségére, s arra, hogy ennek viszont nem kell különösebb hírverést csapni. Nagy szükségük van viszont a hírverésre azoknak a szebbnél szebb öltözékeknek, amelyekbe a fiatal magyar divattervezők öltöztetnék szívük szerint a magyar hölgyeket.

Nem volt ez mindig így. A századfordulós lapok beszámolói és a korabeli irodalom tanúsága szerint Budapest Párizs és Bécs mellett a XX. század elején a divat egyik fellegvára volt. Főként a finom kidolgozású, méretre szabott, tartós és egyedi holmikról voltak a magyar szépészeti kézműiparosok annak idején híresek. Az úri szabók és világhírű cipészmesterek városa volt akkoriban a magyar főváros. A háború utáni konfekcióvilágban – no és a hírhedett államosítások miatt – híres iparosaink és tervezőink sora kényszerült bezárni üzletét. Sokan külföldre vándoroltak, sokak kedvüket vesztve keresték helyüket a ruhagyárak futószalagjai mellett, s csak néhányuknak sikerült a boldog virágkor tudáskincsét átmenteni a mába. Az az 1999-es díj, a Magyar Köztársaság Érdemrendjének Kiskeresztje, melyet egy világhírű magyar cipészmester, Vass László kapott, voltaképp ennek az értékmentő, mesterségét művészi színvonalon űző iparosrétegnek is az elismerése.

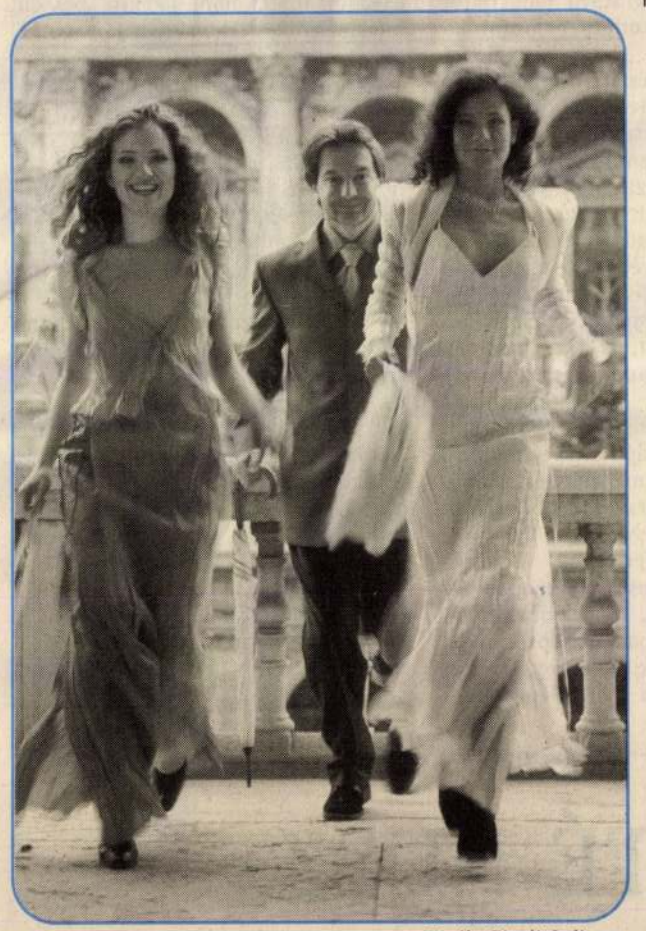

Fotók: Figuli Judit

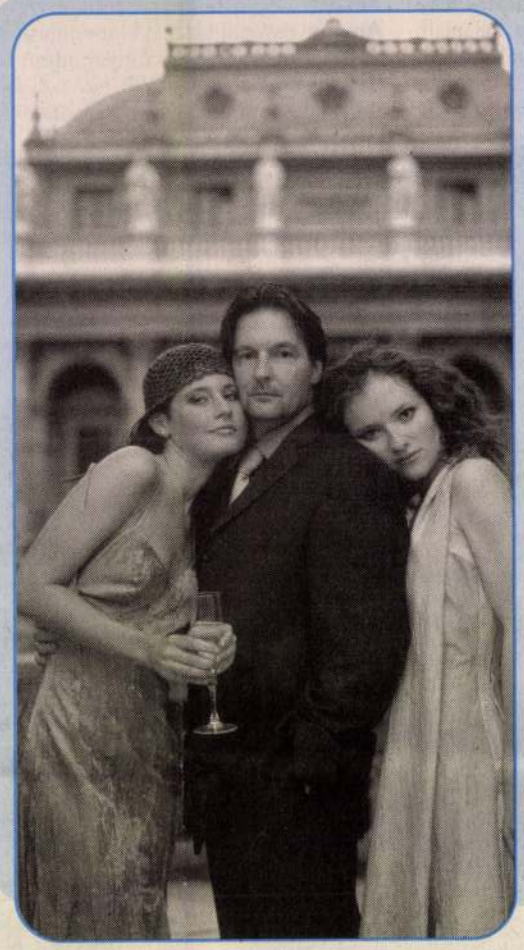

Sziráczky Brigitta nevét hallva talán vannak, akik még emlékeznek a művészi tornás lányra.

A tornában, csakúgy, mint a ruhatervezésben, elsősorban az emberi test és az őt körülvevő tér, a világ közötti természetes és művészi összjáték érdekelte.

A főiskola után a Semmelweis utcában rendezte be pici, mégis méltán legendás műtermét, s hatodmagával megalakította a Habitus alkotóközösséget. *Vonal* címmel még divatlapot is kiadtak, sok szabásmintával, divatgrafikákkal és ruhafotókkal.

Sziráczky Brigitta ma már önállóan dolgozik. Békebeli hangulatú műhelyében néhány dolgos kezű asszony szabja-varrja az általa megálmodott ruhákat. Saját üzlete nincs. Ruhái a jobb iparművészeti butikokban kaphatóak. A plazák világától viszont idegenkedik. Törzsvásárlói többnyire egymásnak súgják a műhely telefonszámát. Túl sok a barátom, mondja nevetve, amikor a vásárlóiról beszél.

1998-ban meghívták, hogy tartson bemutatót a párizsi Intercontinentalban. A bemutató után elragadtatva keresték társaságát a párizsi hölgyek, s mindenki vásárolni akart. Ő mégis inkább rohant haza, s egy magyar divatlapba vitte a bemutatóról szóló felvételeket. A magazin főszerkesztője azonban megmosolyogva süllyesztette az asztalfiókba a képeket. Azóta se kapta vissza őket.

Az érdektelenség nem szegte kedvét. Tíz éve járja a maga útját. Tavaly nagy sikerű bemutatót tartott a Fonóban Sinkovics Ede újvidéki festőművésszel közösen. Szépművészet és iparművészet szellemesen megkomponált, mégis természetes egyszerűséggel ható, magától értetődő találkozása volt ez. Bizonyítva, hogy a fölöslegesen emelt falak, álljanak azok emberek, kultúrák vagy művészeti ágak között, előbb-utóbb mindig leomlanak.

Maga festi az anyagokat, amelyekből dolgozik. Ha lát egy újfajta nyakkivágást, annak örül, hogy eszébe juttat valami egészen mást.

Ruháit sziromszerű anyagok, pasztellszínek, egymást fedő lágy muszlinos rátétek jellemzik. Egyszerű, testre simuló vonalak. Az egész ruha a mosoly és a simogatás metaforája.

A jövő a meghitt nőiességé – mondja. – Vége mindenféle erőszakoltságnak.

A XX. század a nők évszázada volt. Egyik legnagyobb vívmánya kétségkívül a női választójog és az ebből következő egyenjogúság volt.

Az új évszázad is a nőké lesz, de másképp – szövi tovább a gondolatot. – Eljött az ideje, hogy a világ újra felfedezze a maga számára a nőiességben rejlő, eddig háttérbe szorított értékeket. És nemcsak a divatban, hanem az élet minden területén. Ennek egyik mindennapi leképeződése az, hogy Nyugat-Európában ma már idejétmúlt dolog a harcos feminista lázadás, az önsanyargató fogyókúra, s velük az egész uniform és uniszex világ. Bármilyen meglepő is, de a jövő az elcsendesedésé, a meghittségé, ha tetszik, a rendezett családi életé. Az új évszázad nem a megközelíthetetlen topmodelleké kell legyen, hanem egyszerűen a nőké. A nőké, akik tudnak szeretni, s akiket lehet is szeretni. Én legalábbis nekik tervezek, mondja. Mert azt hiszem, a szeretetnél semmi sem öltöztet jobban...

Guelmino–Gyarmati

A női ruhák tervezője: Sziráczky Brigitta
Férfiruhák: Taboo Divatház Rt.
Kiegészítők: Clamour

MILLENNIUMI ORSZÁGJÁRÓ 2001 jan.-febr.

Szirácsky Gyula, grafikus

Rajz: Repr

Szirácsky Gyula: Csillagtenger
[Könyvtáros]

Hétköz-kultúr-
-köző

XXI

KÖNYVTÁROS, Bp. 1971. November 11.

·4V

Szirácsky Gyula, grafikus

Debreceni grafikusművész. 4 Könyvtárosi borítójára (illusztráció) tervezte.

Borító: Repr.

Szirácsky Gyula: grafika illusztráció [Kultúrő - Kutató - Könyvtáros.

Könyvtáros, Bp. 1972. jánuár

XXII
1.

hogy úgy mondjam — közérthetően kifejezni magam. De ha valaki ennek ellenére mégsem értett meg valamit, akkor most bátran kérdezzen.

Vagyis: ha köztetek olyan vízfejű, együgyű alak van, aki az én eszmefuttatásomat nem tudta követni, tessék, nyújtsa fel a kezét, de álljon föl, hadd lássa jól mindenki.

Mivel nem jelentkezik senki, nyugodt lelkiismerettel távozik.

A MELLÉBESZÉLŐ: „Igaz, hogy Lengyelországról kellene beszélnem, de ott tavaly voltam. Olaszországból pedig egy hete jöttem vissza. Tele vagyok itáliai élményekkel. Ezért inkább erről beszélek." Az, hogy egy héttel ezelőtt ugyanennek a közönségnek az IBUSZ túra egy másik tagja ezeket az élményeket már elmondta, őt cseppet sem bosszantja...

Füstös Jenő

1021

Egy képzőművész-csoport OROSZLÁNYBAN

FORMÁLNI AZ ÍZLÉST, kialakítani a művészet igényét azokban, akikben hajdan elfojtották a szép és nemes iránti vágyat: ezt a feladatot vállalta *Sziráczky Gyula* grafikus és a köréje csoportosult kis oroszlányi művészkollektíva. — E kis városban húsz éve még ködös fogalmak sem igen voltak a képzőművészettel kapcsolatban.

Később megjelentek a Faluszínház művészei, megnyílt a könyvtár, a könyvesbolt, kezdett tért hódítani a bányászok életében is a kultúra. De ugyanekkor az üzletekben s a fizetésnapi vásárokon — az élelmes üzletemberek tényked ése folytán — óriási mértékben terjedt a giccs.

Ekkor született meg Sziráczkyban az elhatározás, hogy felveszi a harcot az ízléstelenséggel, a művészietlenséggel. S terveinek megvalósításához nagyszerű segítőtársakra is talált a fiatalokban.

Sziráczky és társai vitatkoztak, agitáltak és dolgoztak. Minden lehető alkalmat megragadtak alkotásaik terjesztésére. *A fizetési boríték hátlapjára a takarékosságot népszerűsítő ízléses rajz került, a különböző meghívókon megjelentek a szépen megformált stilizációk stb.* Sziráczkyék tervezték és valósították meg a nemzeti ünnepek impozáns dekorációját is. Munkásságuk már kezdett túlnőni a város határán.

Bartók Béla

A kollektívát már az első hónapok után egyre többen keresték fel azzal a kéréssel, hogy az esküvői, névadóünnepségi és más meghívókat *rajzaikkal tegyék szebbé és ízlésesebbé.* Nem ritka az sem, hogy képvásárlásnál, lakásberendezésnél kérik segítségüket. S ők mindig készségesen segítenek.

A LEGNAGYOBB TÁMOGATÁST a KISZ-szervezettől kapták és kapják ma is. Az ő terveik alapján készülnek a KISZ és a többi társadalmi szervezet számára különféle meghívók. Grafikáik díszítik a kiadványokat, műsorfüzeteket is.

Sziráczky újabb ötlettel gazdagítja programját. *Művésztelepet akar létrehozni a bányászvárosban.* Helyesen ismeri fel a bányászok és művészek közvetlen találkozásaiban rejlő lehetőségeket. Tárgyal, kilincsel, megszerzi a támogatást a Városi Tanácstól, a KISZ-től, a Hazafias Népfronttól. *1961 nyarán megnyílik az oroszlányi nyári művésztelep!* Elsőként a megye képzőművészei érkeznek, közöttük *Krajcsirovics* Henrik, *Závori* Zoltán, *Kerti* Károly, *Nyergesi* János, de örömmel jönnek másutt működő művészek is. Azóta minden évben benépesült nyáron a művésztelep.

Nagy sikert aratott a művész-bányász találkozó is. A táborozás befejezéseként megrendezett kiállítás pedig várakozáson felüli érdeklődést keltett. És közben a szüntelen, szívós munka eredményeként kezdtek eltűnni a bányászlakások faláról a rikító csendéletek, hogy *helyüket értékes festmények és karcok foglalják el.* Idáig eljutni nem volt könnyű. S közben saját magukkal is vívódtak. Egy-egy túlmerészen megformált vagy nagyon is újszerűen megfogalmazott grafika után rá kellett jönniük, hogy csak lépésről-lépésre, fokról-fokra lehet eredményesen előbbre jutni.

Most nézegetjük a 10 év alkotásait. Eljegyzési, esküvői meghívók, tanácsi, iskolai, KISZ rendezvényekre készült műsorfüzetek. Szépen megformált vonalak, kellemes színek. A Dunakanyar Intéző Bizottság, a Bábolnai Állami Gazdaság, a József Attila Kulturális Szemle emblémái. Útikalauz az IBUSZNAK, tankönyvborító, oklevelek. A 10 esztendő munkája igen bő termést hozott. Oroszlányban rendezték meg a II. Országos Ifjúsági Bélyegkiállítást, melynek helyezettjei részére Sziráczky tervezte és alkotta meg az elismerő okleveleket. A siker óriási volt. Mindenki hasonlót igényelt. Nemrég az Elnöki Tanács kérte fel a csoportot: tervezze meg a 175. évfordulóját ünneplő Bábolnai Állami Gazdaság emblémáját, meghívóit és műsorfüzeteit.

EZ A TEVÉKENY MŰVÉSZ ötletekben kifogyhatatlan. Elgondolása alapján az idei művésztelep programja ismét bővül. Most már nemcsak festők és szobrászok, hanem

Sziráczky Gyula grafikái

írók és zeneszerzők is részt vesznek a nyári táborozáson.

A távolabbi tervek között szerepel egy alkotóház létesítése Oroszlányon. A realizálás feltételei biztosítottnak látszanak. Az épülethez szükséges téglát bontási anyagokból kívánják beszerezni. A megye kiszista mérnökei vállalták a tervrajzok elkészítését, *a bányászfiatalok pedig társadalmi munkával szeretnék a művészet oroszlányi hajlékát felépíteni.* Remélik a segítséget az Oroszlányi Szénbányák igazgatóságától is, ugyanúgy, mint eddig.

Goszler Iván

kinéznek, hanem azzal is, hogy a válogatásba a színháztermek, a klubszobák, a könyvtárak és a szakköri helyiségek mellett bekerültek a házasságkötő termek s a népművelési célokra felhasználható eszpresszók is.

A következő kiadvány *Pataki* Pál tanulmánya a termelőszövetkezetek kulturális alapjáról. A füzet igen jellemző példája annak, hogy a Népművelési Tanácsadók kiadványait *meg lehet írni mások részére is.* Ugyanis e módszertani anyag legalább annyit mond a tsz-vezetőknek, mint a művelődési otthon igazgatóknak vagy könyvtárosoknak. Pataki Pál élt a publicisztika lehetőségeivel, s mindent, amit elméletileg állít a gyakorlatból vett esetek tömegével támaszt alá.

A legutóbbi két füzet két-két munkát tartalmaz. Mindkettőben az egyik szerző megyén belüli népművelő, a másik „meghívott vendég". *Máté* Lajos Békés megyei színjátszóreferens a megyei *Justh Színpad* munkájának értékelésével, s tulajdonképpen azzal foglalkozik, hogyan lehet koordinálni a színjátszócsoportok tevékenységét a kisközségek színházi ellátottsága érdekében. Külön érdeme, hogy a jelen népművelési gyakorlat elemzése mellett művelődéstörténeti visszapillantást is ad.

Márky Péter, a ceglédi járás népművelési felügyelője, a Ceglédi Irodalmi Színpad vezetője csoportjának életét, terveit, eredményeit mutatja be. Munkája a gyakorlat és az elmélet szoros egységét tükrözi.

Tenkely Miklós az *Új formák, új lehetőségek* c. tanulmányában a népművelés feladataihoz elsősorban a szabadidő hasznos eltöltése, valamint az iskolarendszerű felnőttoktatás és szakmai képzés nézőpontjából közelít. Összefoglalója, szintézise mindannak, amit egy művelődési otthonban tenni lehet. A kötet társszerzője, Szabó Lajos azt az utat írja le, melyet a székesfehérváriak megjártak, míg létrejött és hasznosan üzemel az irodalmi eszpresszó.

Ö[illegible]

felé.
Taná[illegible]
köve[illegible]

1. A megyei módszertani kiadványoknak meg kell találniuk a helyi és az országos tapasztalatok egységes feldolgozásának módját. Csak országos tapasztalatokkal operálni nem lehet, csak megyei eseteket általánosítani provincializmushoz vezet. Az öt kiadvány e két szélsőség között megtalálta a helyes mértéket.

2. Amíg a tanácsi, gazdasági, stb. vezetők nem kapnak pontos képet arról, hogy mi is a korszerű népművelés, milyen igényei, követelményei és várható eredményei vannak, addig *rendkívül nehéz lesz megvalósítani elképzeléseinket.* Ezért igen fontos, hogy a megyei módszertani kiadványok ne csak a hivatásos népművelőkhöz, hanem *„társaikhoz és gazdáikhoz"* is eljussanak — számukra is érthető, sőt élvezhető formában.

3. A módszertani kiadványoknak a legszigorúbban vett gyakorlati életből kell táplálkozniuk, s oda is kell visszatérniük. Gyakorlati tételek elvi általánosítása, az elvek elméleti továbbfejlesztése *nem lehet egy megyei módszertani szerv feladata.*

A Pest megyei Népművelési Tanácsadó — úgy érezzük — nemcsak maga elé tűzte ezt a követelményrendszert, hanem igen színvonalasan meg is valósítja.

Bicskei Gábor

ELŐADÓK GÖRBE TÜKRE

AZ UNALMAS: Kívülről elmondja előadása címét. Minden puskázás vagy súgás nélkül. Ugyanígy frappánsan ismerteti mondandója szempontjait. Energikusan hátrahúzza székét, elhelyezkedik rajta. „Jegyzeteit" széthajtja, és végigolvassa „meggyőző" előadását. Jegyzetei mögött hallgatói néha fejebúbját, néha magas homloka keskeny csíkját is látják. Egyszer szemtől-szembe kerül hallgatóival: egy pohár vizet iszik.

A PRAKTIKUS: Három évig járta az üzemeket, tsz-eket „A dohányzás káros következményei" című előadásával. Elmondja a dohányzás ártalmairól szóló mondókáját, s azt feleltébb ügyes kanyarintással zárja: „Gondolhatják, hogyha a felnőttekre ilyen káros hatású a dohányzás, akkor milyen veszedelmes lehet a serdülőkre..."

A PESSZIMISTA: „Tisztelt hallgatóim! Megmondom őszintén, ötven perces előadáson ezt a témát nem lehet megértetni. Dehát ezt kérik tőlem, hát megpróbálom, bár biztos vagyok benne, hogy nem sikerül!" Igaza lett!...

A SIETŐ: A 7 órakor kezdődő előadásra 7.10-kor érkezik. — Taxival. (Számlát kér, amit majd gondosan csatol az előadói lap mellé.) Viszszarendeli a kocsit $^3/_4$8-ra. A taxi halál pontosan érkezik, ezt éles dudálással tudatja.

„Még lehetne erről nagyon sokat mondani, de sajnos (!) itt a taxi, majd legközelebb..." És sűrű köszöntgetések közepette kiviharzik.

AZ ÉRTHETETLEN: „A munka szerepe az emberré válás folyamatában" Szép téma. Már egy félórája taglalja. Sajátmagának, mert hallgatóságát rég „lerázta" magáról. Szabadon, magasan szárnyal az érthetetlenség birodalmában. Ha a mondat fele érthető, akkor ügyel arra, hogy a másik fele már érthetetlen legyen. (A hátsó sorban egy ipari tanuló oldalba böki barátját: „Te, ilyesmi az eszperantó is...!") Íme egy mondata: „Ma is szép számmal vannak olyanok, akik minél intenzívebben igyekszenek kibújni a kétkezi munka problematikája alól."

A SZIGORÚ: Ifjúsági Akadémia. Téma a huliganizmus. Az előadó az asztalt veri: „Vegyék tudomásul, hogy a huligánkodást fel fogjuk számolni! Az ilyen embereknek rács mögött a helyük!!" KISZ—fiataljaink az „Ifjúság a Szocializmusért" mozgalom keretében hallgatták az előadást.

— Milyen feszülten figyeltek... — mondja előadónk az eligazítás után.

A RAVASZ: „Igyekeztem mindenki számára érthető módon —,

Szirácsky Gyula

1896/97 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

137. l.

Szombathely.

Az előtérben jobbra a szé
látható, mig középütt talapzat
gyelmünket; a hegyes háttérben
zül tornyok válnak ki.

Rm., mér. a vk.

Sziráczky Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONITOR
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 MÁJ 3 11.

VAS NÉPE
Szombathely

1021

BÉKÉT!

Sziráczky Gyula grafikája

TAKON

deltünk ülvizsgálatnál?

torkerékpároknál tapasztaltuk, hogy a kormányagy kopott, a keréktárcsa deformált. Oldalkocsis motorkerékpároknál volt olyan, amelyiknél menet közben az elengedett kormány egyik oldalra húz.

Az említett hibák mind balesetveszélyesek lehetnek, ezért már most érdemes megjegyezni az érdekelteknek, hogy a berendelt műszaki szemlére kifogástalan állapotban hozzák gépjárműveiket.

Szabó Lajos,
a 17-es AKÖV főmérnöke

Meddig lesz még veszélyes?

A 86-os és a 84-es útkereszteződésnél, a hegyfalui úgynevezett négyes elágazásnál évről évre halálos és sok súlyos baleset történik. 1966-ban két, 1967-ben három súlyos összeütközést tartottak nyilván. 1969-ben egy olasz állampolgár ütközött össze. A szerencsétlenség következtében egy személy meghalt, kettő megsebesült és több mint 15 ezer forint kár keletkezett. Ugyancsak tavaly egy osztrák állampolgár karambolozott ezen a helyen.

Az idén márciusban egy kanadai, ebben a hónapban pedig egy csehszlovák állampolgár gépkocsijával történt szerencsétlenség. E két

Közlekedési érdekességek

BEVÁLT A BIZTONSÁGI ÖV SVÉDORSZÁGBAN

A svéd balesetelhárítási szakemberek 29 000 baleset alapján ismét megvizsgálták, hogy a biztonsági öv milyen szerepet játszik a balesetek megelőzése terén. A halálos balesetek tekintetében a biztonsági öv nélkül közlekedők áldozatainak száma 18:1 volt a biztonsági övvel közlekedőkhöz viszonyítva, míg a súlyos sérüléseknél ez az arány 5:1 volt.

A biztonsági öv életmentő hatása különösen a fejsérüléseknél mutatkozik meg. A vizsgálat adatai szerint ugyanis a legjobban veszélyeztetett vezető melletti ülésen a fejsérülések száma nagymértékben csökkent.

A GYORSHAJTÁS KÖVETKEZMÉNYEI

Az angliai Britisch Road Rosearch Laboratory (Útügyi Kutató Intézet) figyelemre méltó összefüggéseket állapított meg a sebességtúllépésekkel és a balesetek gyakoriságával kapcsolatban.

ban vagy gyorsabban vezetnek (tehát hullámzóan), lényegesen gyakrabban okoznak balesetet, mint azok, akik az átlagsebességet tartják.

BALESTELHÁRÍTÁSI TANÁCS AZ NSZK-BAN

Georg Leber közlekedésügyi miniszter a közlekedési szakemberek bad-godesbergi ülésén bejelentette a közlekedési balesetelhárítási tanács megalakulását. Eddig ugyanis az egyes tartományok önállóan foglalkoztak közlekedési balesetelhárítással, viszont a közlekedési balesetek növekedése szükségessé tette egy központi szervezet létrehozását, mely az eddigi különállóan dolgozó balesetelhárítási szervezetek és kutató intézetek munkáját koordinálja.

AZ AUSZTRIAI GÉPKOCSIÁLLOMÁNY VÁRHATÓ FEJLŐDÉSE

Az osztrák közlekedési minisztérium prognózisa sze-

Szirácky Gyula

grafikusművész kiállítása. Oroszlány, Városi Tanács. Szv. Havanti Mihály, Komárom megye: Dolgozók Lapja, 1966. máj. 18. - (Vesprémi) Magyar Ifjúság, 1966. máj. 14.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

269. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dolgozók Lapja

Sziráczky Gyula

1966 OKT 14

/1021

bélyeg

Kiállítások a megyében

Évről évre több bélyegkiállításról hallhatunk hírt, melyek általában valamilyen aktuális eseményhez fűződnek.

Tatán

az idei kiállítást a vietnami néppel való szolidarítás jegyében a Békéért és a leszerelésért címmel rendezték meg a Kristály-szálló dísztermében A megnyitót Székely Géza, a HNF városi elnöke mondotta. Méltatta a tatai filatelisták tevékenységét, szoros kapcsolatukat a népfronttal.

A kiállítást már az első napokban sokan keresték fel. Az erre az alkalomra kiadott borítékok árából (illetve az abból eredő tiszta bevételből) gyógyszereket vásároltak a szabadságáért harcoló vietnami népnek. Több kiállító oklevelet és tárgyjutalmakat kapott, melyet dr. Zámbolt Kálmán, a KÖJÁL főorvosa nyújtott át.

Komáromban

a Nyomda Vállalat bélyeggyűjtői színvonalas bemutatóval lepték meg a város filatelistáit. Az alig 9 hónapja működő kör aktivistái fáradtságot nem ismerve készítették elő a kiállítást, amelyen 24 tabló mutatta be a bélyeggyűjtés szépségeit. Sziráczky Gyula grafikusművész igen szép alkalmi borítékot is tervezett, amely már a megnyitó első óráiban elfogyott.

Dolgozók L

AZ MSZMP KOMÁROM MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEG

Még mindig sok a közlekedés

Meghalt tizennégy ember — Ötven gyermek a kerekek alatt — Az anyagi kár egymillió forint

A megyei Közúti Közlekedési Balesetelhárítási Tanács tegnapi ülésének napirendjén fájdalmas téma szerepelt: az ez évi közúti közlekedési balesetek alakulása. A vitaindító előadásból kiderült, hogy az ország egész területén *ez év eddigi időszakában 22 784 közúti baleset történt, meghalt 521 ember, súlyosan megsérült csaknem ötezer, könnyebben több mint kilencezer.* Családok mentek tönk-

jelek jól kivehetők legyenek. Márpedig e tekintetben sok a hiányosság. *Mózsik Péter,* a Balesetelhárító Tanács ez évi munkáját ismertetve rámutatott arra, hogy *a közúti jelzőtáblák mindössze harminc százaléka megfelelő.* A rossz jelzőtáblák kicserélése, vagy átfestése vontatott, úgyszintén az utak felfestése is. Az ilyen hibákat figyelmesebb munkával a tanácsok felszámolhatnák, de

Szirácky Gyula grafikus
Ovosrelánybon él
Bányászok (amultipia, rezgő)

Magyar Hírlap 1966 V.14

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráczky Gyula

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

1964 SZEP 23

1021

A kisgrafika művésze

Valahányszor ízléses meghívó, megyei műsorfüzet kerül a kezembe, örömmel fedezem fel újra és újra e sorokat: Készült az Oroszlányi Szénbányák Vállalat rotaprint-nyomdájában. Tervező: *Sziráczky Gyula.* Ez a sokszorosító üzem a grafikus Sziráczky igazi alkotóműhelye. Tíz esztendeje tervezi, rajzolja a meghívók, plakátok, emblémák, borítólapok terveit. Sok ezer kis rajz került már több százezer példányban asztaláról és a rotaprintgépről a nagyközönség elé. Már ez a szám is jelzi, milyen nagy hatású ez a látszólag jelentéktelen kisgrafikai műfaj.

Az ünneplő Bábolna jubileumi emblémája.

A meghívót, műsorfüzetet nem képzőművészeti munkaként veszi kézbe az érdeklődő. Rajzait, stilizált díszítéseit, betűformáit sem a művészeti érdeklődés igényével szemléli, közben észrevétlenül mégis képzőművészetet kap. S éppen ebben a „rejtett" hatásában, észrevétlenül is ízlést formáló erejében van a kisgrafika jelentősége.

— Ezért szeretem ezt a műfajt — vallja Sziráczky Gyula. — Hiszek abban, hogy még a legapróbb rajz, stilizált meghívószöveg, kis rajzos embléma is közvetítője lehet a művészi mondanivalónak —, ha igazán igénnyel, ihletettséggel készül. Ezért is törekszünk valamennyien arra, hogy ne csák ízléses —, de a mai képzőművészeti, grafikai törekvéseket követő és egyúttal ezt terjesztő munkák kerüljenek ki a nyomdából. Nem is vágyom „nagy" alkotásokra — ez az én műfajom. Ebben szeretném megtalálni egyéniségemet, saját hangomat.

Így az alkotóműhely egyúttal kísérleti műhely is számára. A rotaprint speciális technikai eljárásokat, és természetesen egyúttal sajátos alkotói stílust is követel. Sziráczky Gyula alkotói módszere, mondanivalója a tíz év alatt sokat változott, — az utóbbi egy-két esztendőben pedig figyelemreméltó egyéni színekkel gazdagodott, sajátos, önálló stílussá vált. A korábbi évek aprólékos, részletező naturalizmusától eljutott a stilizáltabb, lényeget kiemelő grafikai megfogalmazás szintjére. Rajzai, munkái egyre inkább egyéni hangvételű grafikust mutatnak.

Technikailag is igyekszik újdonsággal szolgálni közösen a nyomda kollektívájával. Az idei oroszlányi művésztelep sok szín keverésével készült ízléses, dekorativ meghívója szakmai körökben is élénk elismerést keltett. A II. Országos Ifjúsági Bélyegkiállításra a nyertesek és a díjazottak számára különleges arany, ezüst, bronz fóliapapír-okleveleket készítettek.

Hosszasan sorolhatnánk a legutóbbi hetek, hónapok sok figyelemreméltó munkáját. Itt készült a 10. évét ünneplő város emblémája, Sziráczky Gyula tervezte a megyei kulturális szemle ízléses műsorfüzeteit, s legutóbb a 175. évfordulóját ünneplő Bábolnai Állami Gazdaság jubileumi meghívóját és találó emblémáját.

Emellett más területekre is kirándul. Az oroszlányi helyi újság, a népszerű Bányász című lap egyik erősségét jelentik karikatúrái. Termelési agitáció ez, — de gyakran túlnő ezen a célján. Rajzainak jórésze szellemes, találó jellemkép, igazi karikatúra.

Nem látványos műfaj a kisgrafika. Az alkotó sohasem lép közönség elé. De munkái hatnak, egyre inkább kezdik felkelteni az érdeklődést. Sziráczky Gyula találó rajzai, ízléses grafikái egyre méltóbb rangra emelik ezt a sajátos művészetet.

— g —

HUMOR

— Ön azt mondja, hogy a horgászás idegessé teszi. Én sok embert ismerek, akiknek az idegeit a halászat megnyugtatja.

— Lehet. De azoknak bizonyára van horgászási engedélyük.

★

Saint-Amant francia költőt (1594—1661) meghívták egy estélyre, ahol a meghívottak között látott valakit, akinek fekete volt a haja és fehér a szakálla.

— Ez az ember többet használja az állkapcsát, mint az agyát — jegyezte meg szellemesen a költő.

A Dorog is kiesett az MNK-ból

Győri ETO—Dorogi Bányász 1:0 (1:0)

A dorogi együttes nagy ambícióval készült a győri mérkőzésre: egyrészt a bajnoki találkozón elszenvedett vereségért akart visszavágni az ETO-nak, másrészt az MNK-ban lehetősége nyílott volna arra, hogy idei szereplésének mérlegén javítson. Nem sok hiányzott ahhoz, hogy mindez sikerüljön, bár az első félidőben a hazai csapat játszott fölényben és támadásaiban is nagyobb erő volt. Mégiscsak a rossz lesaktika miatt jutottak vezetéshez: a 24. percben az előrehúzódó dorogi védők között Korsós átadás helyett a kapura tört s lövésével szemben Ilku tehetetlen volt. Szünet után Buzánszky edző átforgatta a csatársort: a jobbszárnyon Lakics és Monostori, a másik oldalon Kertes és Horváth már jobban megértette egymást, s támadásaik is tervszerűbben gördültek a győri kapu felé. Egy ízben Lakics erős lövése például a kapufáról vágódott vissza. Az egyenlítés — s ezzel a továbbjutás lehetősége — már-már a „levegőben lógott". A győriek azonban némi szerencsével sikerült átvészelniük ezt a félidőt — s így ők kerültek a Magyar Népköztársasági Kupa négyes döntőjébe.

Megyei bajnokság

Tatabányai Vasas—Kisbéri Spartacus 4:0 (2:0)

Kisbér, 200 néző, vezette: Marton. A hazai csapat lelkes játékával sem tudta megakadályozni a Vasas győzelmét. Nehezítette a kisbériek helyzetét az is, hogy az első félidőben [illegible] közés végül igazságos döntetlennel végződött.

Bábolnai MEDOSZ—Tatai Textiles 2:0 (1:0)

Tata, 200 néző. Két egyenlő erejű csapat találkozójából már a mérkőzés 10. percében a vendégcsapat lépett elő esélyesként, miután a Textilesből Tubolyt a játékvezető kiállította. A 10 főre olvadt hazai csapat azonban lelkesedésével ellensúlyozni tudta az ellenfél játékostöbbletét, két kapushibából kapott gól után azonban mégis vesztesként hagyta el a pályát. Gólszerzők: Dániel és Csicsai.

Tatai Honvéd—Tatai SZSE 3:0

A bajnokság állása

1.	T. Honvéd	18	13	2	3	57:16	28
2.	Tb. Vasas	18	13	1	4	48:14	27
3.	K. Olajm.	18	13	1	4	49:16	27
4.	Ebszőnyb.	18	11	4	3	31:15	26
5.	Tb. Építők	18	9	7	2	42:23	25
6.	Lábatlan	18	10	2	6	28:17	22
7.	Bábolna	18	8	6	4	34:24	22
8.	Tokodi Ü.	18	7	3	8	37:39	17
9.	TSZSE	18	6	4	8	18:21	16
10.	Csolnok	18	4	4	10	19:41	12
11.	T. Textil	18	3	3	12	15:37	9
12.	Ács	18	3	3	12	16:47	9
13.	V.-szőllős	18	2	3	13	15:46	7
14.	Kisbér	18	1	3	14	7:60	5

Ifjúsági eredmények: Olajmunkás—Tokodi Üveg 4:1. Tatabányai Építők—Vértesszőllős 1:0. Tatai SZSE—Tímföld 3:3. Csolnok—Lábatlan 2:0. Ács—Ebszőnybánya 9:1. Bábolna—T. Textiles 1:0. Tb. Vasas—Kisbér 1:0.

Súlyemelés

Tatabányán rendezik az idei bányászbajnokságot

Ismét jó „sportcsemege" élvezői lehetnek a tatabányai sportbarátok: vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel ugyanis a Sztahanovista Klubban rendezik meg az idei országos bányászbajnokságot. Megyénk bányászegyesületei e sportágban kiemelkedő helyen állnak, ezért a bajnoki cím alighanem a legtöbb súly-[illegible]

NB I/B—NB II

Oroszlányi Bányász—Dunaújvárosi Kohász 1:0 (0:0)

Nem mindennapi küzdelem volt, de érdekessége — sajnos — elsősorban a sportszerűség rovására írható. Már nem sokkal a kezdés után megfogyatkozott az Oroszlány középcsatárát Pusztait lerúgták, s kénytelen volt végleg elhagyni a játékteret. A 18. percben Mészáros hasonló sorsra jutott, azzal a különbséggel, hogy az oroszlányi középhátvéd sérülten is vállalta a játékot s a jobbszélre húzódva igyekezett társait segíteni. Sőt, az egyetlen gólt is ő szerezte: a 75. percben ugyanis a kapura törő Csinost az egyik dunaújvárosi hátvéd felvágta s a megítélt 11-est Mészáros értékesítette. A hazaiak kemény, sőt durva játékát egyre jobban átvették az oroszlányiak is, aminek a következménye az lett, hogy a 84. percben Némethet (a dunaújvárosi Rupperttel együtt) és egy perc múlva Marosvölgyit a játékvezető leküldte a pályáról.

Esztergomi Vasas—Mosonmagyaróvári TE 1:1 (0:1)

Nem sok örömet hozott a másfélezer esztergomi nézőnek ez a találkozó. Főként a csatárok játéka volt ismét enervált, lassú. Így aztán nem sokon múlott, hogy mind a két pontot megszerezzék a mosoniak. Ők jutottak vezetéshez s utána védelembe húzódva, sokáig sikeresen hárították a hazaiak erőtlen támadásait. Szünet után már valamivel lendületesebben játszott az esztergomi csatársor, több nagy gólhelyzetük is akadt, ám csak egy alkalommal tudták Oszwald révén bevenni a kitűnően védő mosoni kapus hálóját.

TELEVÍZIÓMŰSOR

BUDAPEST

Vasárnap: 9.05: Iskola-tv. Kémia az ált. gimn. esti és levelező tagozatának I. oszt. számára. 9.35: Az Iskola-tv műsorának ismétlése. 9.40: Hétmérföldes kamera. Ütörőhíradó. 10.00: Szépség és mozgás. Balettiskolások műsora Bratislavából. 11.00: Közvetítés a Hadtörténeti Múzeumból, a budai Várból. 15.25: Bajnoki labdarúgómérkőzés. Salgótarjáni Bányász—BVSC NB I/B labdarúgó-mérkőzés. 17.55: A Galapagos-szigeteken, V. Ifjúsági ismeretterjesztő film. 18.25: Újdonságok, érdekességek a mezőgazdaságban. 18.35: Utazgatás a Föld körül. Anglia. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Angyal kalandjai. Póruljárt horgászok. Magyarul beszélő angol film. 20.50: A kamera előtt: Dar-

Sitáczky Gyula festő

Szüleim emlitik csoszlányi kiállitá-
sát

Komárom, Menyei Dalnokok tapja 1966 márc 15

Szirácsky Gyula,

grafikus.

1961. nyarán Ovonlaegban kiállítást rendezett.

Emlékezve,

művelés, 1965. 6. sz. 22. old.

Gridczky Gyula.

2 grafika,

repro.

Népművelés, 1965. 6. sz. 22. old.

MDK

Szirmai Antal, festő.
szül.1860.

Varomfietetés. J.l.j.: Szirmai Antal.Budapest.1886

Ernst Muzeum aukciói.XVII. 46.l. Katl

Szirák

Kastély

Épült 1748.

Rados Jenő dr

Magyar Kastélyok

12. l.

Mihály László /1902,Székelyudvarhely/
zeti Ujság" belső munkatársa.Beiratko
kultására és az egyetemi előadásokon
Stranieri"előadásait is rendszeresen
állandóan figyelemmel kisérte az olas
költői,iról,hirlapiról és publicisztil
irt,amelyek budapesti napilapokban és
"Buda alá" c.olasz tárgyu történelmi
könyvpiacon.Ugyancsak másik,készülő re
a "Napkelet" állandó dolgozótársa,a fo
irodalom és szellemiség eseményeivel,
gyar kulturkapcsolatok fejlesztésére.
országban a magyar irodalmat ismertett
lap 1937 május.2.-i száma két költemén
vezető sorok kiséretében.A "Tevere" 19
letteratura moderna ungherese" c.cikke

Szirák.

Degenfeld - kastély

Rados Jenő dr

Magyar kastélyok

219 l.

SZIRÁK (Nógrád megye)

Róth Tamás és neje Vattay Borbálától 1748-ban épített, ma a gróf Degenfeld család tulajdonában levő kastély tömegeinek szokatlan tagozásával, tektonikus kiképzésének erőtlen elaprózottságával egyaránt elszigetelt jelenség és erősen elüt mindattól, amit a szűkebb és tágabb környezet nyujt (65. ábra). Az utca felé forduló, játékos könnyedségű saroktornyocskákkal szegélyezett kissé túlzsúfolt homlokzat annyira ellentétben áll a hátsó részek komolyabb, nehézkesebb kiképzésével, hogy azokat szinte más-más kéz és kor művének kell tekintenünk, ami mellett nem tartjuk kizártnak egy, az eklekticizmus korában dolgozó restaurátor működését sem. Távolról a környezetében eléggé elhanyagolt emeletes kastély impozáns tömeghatást nyujt.

aj és
eáruk

Állandó
gyümölcsvásár

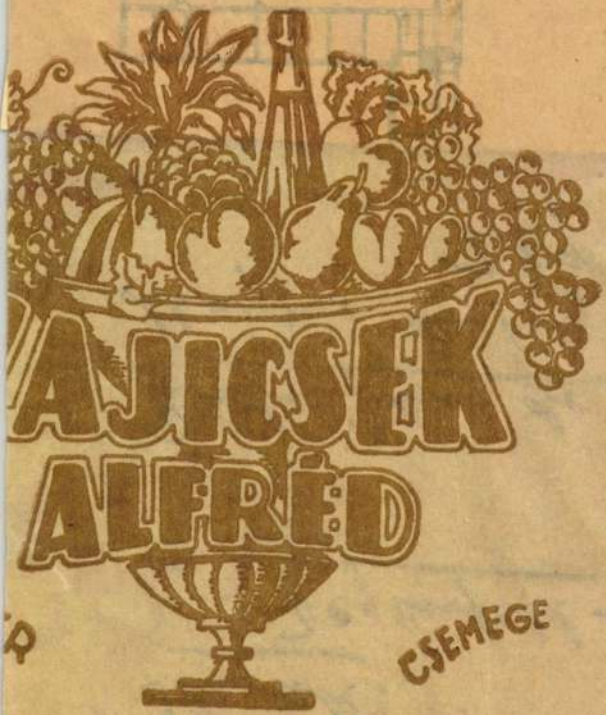

BUDAPEST, XI.

SZIRÁK (Vörösvár)

Szirák

EV. TEMPLOM, 1788-ból, benne drágaköves kehely.

GR. DEGENFELD-KASTÉLY 1748-ból, benne értékes archívum és erdőlési műtárgyak.

GR. TELEKI-KASTÉLY, 1723-ban épült a Teleki Mihály szére.

Csenhát

Szirváki ág. ev templom

Wladár M.

A szirváki ág. hitv. ev. anyaegyhász története.

Petrik 1886-1900

Sziráki rk. templom

(Nógrád vm.)

Régi templomát 1721-ben restaurálták. Jelenleg is használatban van.

A Nógrád másik kat. templomát az ág. ev. fogoltárral és szalaki-táblával ma is használják.

Chobot Vác 192,

193. l.

Szirák Dégenfeld-kastély

Szirák — Gróf Dégenfeld-kastély

Feladó özv. Honeczy Pál

LEVELEZŐ-LAP

Nagys.

Dr. Kentirányi Gyuláné

Nagysztonynak

Budapest

Kondy u. 98. b. l. 13.

Karlinger, Budapest, Wesselényi-utca 54.
Minden jog fenntartva.

Édes Terokám! Névünneped alkalmából, igaz szivből minden jót a legjobbakat, a jó Isten adjon erőt, egészséget és boldogságot és még hosszu életet. Ezt kivánom tiszta szivből szeretettel sokszor csókol

Börsi d.

Hát a Babukával mi van? miért nem ir? vagy már el felejtette az ő Mutyokáját?

Szirmai Hangyán jiadása.

Sziráczky Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Ifjúság

1966 MÁJ 14.

KÖZNAPOK GRAFIKÁJA

Milyen lehet egy meghívó?

Furcsa kérdés. Szép, vagy csúnya: nem mindegy? A lényeg az, amit tudtul ad.

Pedig meghívó lehet — művészi is!

Éppúgy, mint egy prospektus, vagy egy oklevél, vagy egy fedőlap, vagy éppen egy mozijegy. Attól függ, betűi, színei, formái magukon viselik-e a művészi alkotás kézjegyét.

Az Oroszlányban látottak, magukon viselték: **Sziráczky Gyula grafikus, a mezőgazdasági ifjúsági találkozó meghívójával is gondolatébresztő, művészi véleményt tud mondani arról a korról, amelyben él.**

Az oroszlányi tablókon helyreállt a tartalom és forma ősi egysége. A szemlélőnek föl kellett fedeznie mindannak a nagyszerűségnek, szárnyalásnak, szuggesztivitásnak az igéretét, amelyet a művészet adhat a köznapi mondandónak.

Nem túlzás ez? — ötlik föl bennem a kétség, miközben e sorokat írom. Azt hiszem, nem. Sziráczky Gyula kiállítása ugyanis egy művészietlennek tartott műfajt vont be a művészet áramkörébe.

★

Megértette, hogy az ízlést éppúgy türelmes-szívós küzdelemben kell fejleszteni, mint a gondolkodást. A harc fölöttébb bonyolult. Az egyszerű meghívók, plakátok, szalvétaminták esetében hasonlóképpen zajlik, akár a festmények, szobrok, vagy apró csecsebecsék világában. Oroszlányban a Sziráczky Gyula vezette csöppnyi nyomda körül alakult ki az a mag, amely először vette föl a tudatos harcot az ízlés megnemesítéséért.

— Mi tagadás, nagyon szerény eszközökkel — emlékezett vissza az egyik rotaprint nyomtatvány előtt a grafikus, aki azonban sehogy sem békélt meg a nyomdai akadályokkal. Új eljárásokkal kísérletezett: amultípia, alukarc, rotatípia; csak a beavatottaknak jelentenek valamit. Az oroszlányiak csupán azt vették észre, hogy a régebbi szégényes kiadványok helyett újszerű, megkapó szépségű prospektusok, belépők, fedőlapok kerülnek a kezükbe.

Sziráczky Gyula: BÁNYÁSZOK. (Amultípia)

A nyomda körül kialakult művészi tevékenység eredményeként a képzőművészet a helyi közérdeklődés homlokterébe került. Az illetékesek fölismerték, korántsem mindegy, hogy a napjainkban épülő, alig tízéves város lakásaiba, milyen festmények, rézkarcok, kerámiák kerülnek!

★

Valaki azt írta Sziráczky Gyula tárlatának vendégkönyvébe: **„Soha többé nem akasztok ki otthon ócskaságot a falra!"**

(veszprémi)

Jó szórakozást, gyerekek!

z Állami Bábszínház bemutatta legújabb
nekprodukcióját: GULLIVER LILIPUTBAN
el. Swift regényének első részét Kardos
gy alkalmazta bábszínpadra. A bábokat
szleteket Koós Iván tervezte. Zeneszerző:
vits Emil. Az előadást Szőnyi Kató rendezte.
zgalmas, romantikus meseszövésű játék cím-
plője Rátonyi Róbert, aki mindvégig — szín-
n van. Először történik meg, hogy élő színész
lső pillanattól az utolsóig együtt szerepel a
kkal a Bábszínház színpadán. Képünkön:
nyi Róbert.

(Foto: MTI — Keleti Éva)

egyik.

— Nocsak!... És mivel?

— Képzeld: az Építésügyi Minisztérium beköltöztette abba a házba, amelyet ő tervezett!...

— Ez óriási! Most majd próbálgathatja beakasztani a télikabátját az ötvenöt centi széles szekrénybe!...

— ...és beleülhet a százötvenhat centi hosszú kádba, amikor ő százhetvenkettő magas!

Rázott a busz, de ők még jobban rázkódtak. A nevetéstől!

A Világjáró Fiatalok Klubja május 20-án, pénteken este 6 órakor tartja legközelebbi összejövetelét, a budapesti Kossuth Klubban, melyen Fodor István orientalista, a Nílus mentén élő magyar-araboknál tett látogatásáról számol be vetítettképes előadásban.

Dezső színházi jegy
Drámai költemény 2
Közvetítés a Veszpré

MÁJ

19.50 A száguldó ri
állítás Egon Ervin
21.10 Prágai Tavasz . .

MÁJUS

18.20 A képzőmüvé
vészet. 18.55 Telespor
fiúk! Halló lányok! M

MÁJU

17.00 Miért szép? K
gazdasági Magazin. 17.
válaszol. Lőrincze L
felfedezése. V. Az Er
lenti. Aktuális riport
Az ezerarcú detektív
nung: Zenei karikatú
koncert közvetítése
társai. Játék, Gádor

MÁJU

16.03 Filmparádé. F
fesztivál díjnyertes
Pécsi Dózsa—Ozdi V
zés közvetítése Pécs
Halálhajó. Magyarul
éven felülieknek!) 21
vetítés Szombathelyr
verseny és a IV. m
ről. 22.40 Jóéjszakát
rad. Magyar kisfilm

FILM

„Minden kezdet
ház" címmel új m
filmet mutatnak b
író: Komlós János,
első ízben mutat
be mint forgatóki
író, az elmúlt hu
egy év esemény

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráczky Gyula

Komárom Megyei Dolgozók Lapja

1966 APR 23.

Alkotóműhelyben

1021

Kiállítás előtt

Még el sem múlt az első öröme, hogy megkapta az értesítést Szombathelyről *Sziráczky Gyula:* I. díjat nyert egy országos plakátpályázaton, s máris új feladatra készül. A tavasszal Szombathelyen nemzetközi táncversenyt rendeznek és ezzel egyidőben zajlik majd le a negyedik magyar táncbajnokság is. Erre az eseményre hírdettek plakát-pályázatot. S Sziráczky Gyula az Oroszlányi Szénbányák Vállalat grafikusa két díjat is kapott eredeti elképzeléseiért.

Az utóbbi időben már sok jelből érezheti az évek óta szenvedéllyel végzett tervezői, grafikai tevékenysége meghozza az eredményt. Felfigyeltek munkájára. A KISZ központi bizottságának például egész sor meghívót tervezett és tervez. Itt az oroszlányi nyomdában készülnek a KISZ országos kulturális versenyének emléklapjai, oklevelei. Legutóbb az egyetemek, főiskolák művészeti fesztiváljának meghívósorozatát tervezte meg.

S most önálló kiállításra készül — anyagait rendezgeti. Az oroszlányi „kiállítások házában", a városi tanács klubjában április végén önálló kiállítása nyílik. Nem láthat itt a hagyományos értelemben nagyszabású, monumentális grafikai anyagot a közönség. Olyan kis rajzok, vázlatok kerülnek összegyűjtve a látogatók elé, amelyekkel nap mint nap találkozott, amikor kezébe vett egy ízlésesen tervezett meghívót, műsorfüzetet. Éppen ezért várjuk érdeklődéssel ezt a „rendhagyó" jellegű grafikai kiállítást.

— g —

szükséges, hogy ezekre a kér-
sekre ifjúságunknak őszin
nyílt választ adjunk. Az ur
kodó osztályok nemzetves
politikája a két világhábo
ban, a Magyar Tanácsközt
ság honvédő háborúja és
magyar kommunistáknak a
második világháborúban be-
töltött országmentő szerepe
mindennél fényesebben iga-

multunkat, volt nyomorúságunkat és azt a fejlődést, amit a szocialista világ segítségével két évtized alatt jártunk be. Hirdessük: ma az az igazi hazafi, aki a magyar nép és a magyar ifjúság sorsát elválaszthatatlannak tartja a szomszéd népek, a szocialista országok fejlődésétől és a világ elnyomott népei harcának támogatásától. S akik szembe akarnak állítani bennünket a szomszédos szocialista országokkal és nyugatimádatot próbálnak belénk plántálni, kozmopolitizmust elhinteni közöttünk, még akkor is népünk és ifjúságunk ellenségei, ha eme tevékenységüket olyan fondorlatosan végzik, hogy akár nemzeti himnuszunkat vagy más, nekünk drága hagyományt használnak fel zenei aláfestésül, aljas céljaik leplezésére.

D. Kónya Lajos

1966 APR 30

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráczky Gyula

Komárom Megyei Dolgozók Lapja

/1021/

— **Képzőművészeti kiállítás** nyílik szombaton délben Oroszlányban a városi tanács klubjában. Sziráczky Gyula grafikai munkáival ismerkedhet a közönség. A kiállítást Kulcsár Sándor, az MSZMP megyei bizottságának munkatársa nyitja meg.

17.00
17.30
18.00
19.45
20.15
21.35

Sziráczky Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 MÁJ 18

Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

Az alkalmazott grafika művészei

Ezekben a napokban láthatta a közönség az oroszlányi városi tanács klubszobájában Sziráczky Gyula grafikus kiállítását. Az a nagyszámú érdeklődő, aki megtekintette a kiállítást, örömmel tapasztalta, hogy a kiállító olyan lehetőséget talált művészi mondanivalójának kifejezésére, amely alkalmas arra, hogy minden emberhez közel kerüljön. Módszerét alkalmazott grafikának nevezik. Gyakorlati célokat szolgáló, de esztétikai igényeket is kielégítő művészi tervezőmunka ez. Napjainkban különleges jelentősége van ennek a műfajnak, hiszen a tömegekkel való kapcsolata miatt kitűnő eszköz az esztétikai nevelésre, a művészet közérthető terjesztésére. Sziráczky Gyula ismeri a műfaj minden követelményét. Színvonalas munkájának elismerését országos pályázatok díjai és jelentős megbízatások jelzik.

A kiállított alkotások az Oroszlányi Szénbányák Vállalat rotaprint üzemében készültek. Tervezőjük 1954-től dolgozik itt. Egyszerű kis műhely ez a vállalat központjának alagsorában, ahol elsősorban vállalati nyomtatványok, jelentések és az Oroszlányi Bányász című üzemi híradó sokszorosítása folyik. Az itt dolgozó kis kollektíva, elsősorban vezetőjük lelkesedése nyomán sok kísérletezéssel, ezernyi leleménnyel technikai bravúrokra is alkalmassá tette az egyszerű eszközöket. Igényes munkájukat ma már országszerte elismerik. És furcsa helyzet, éppen ez az eredményes munka okozza gondjaikat. A megyei KISZ-bizottságtól az egyetemekig ugyanis igen sok megrendelő keresi fel közvetlenül, vagy a vállalaton keresztül őket.

A nyomda kollektívája továbbra is szeretne hasonló, művészileg igényes munkát végezni. Büszkék arra, amit Kulcsár Sándor, a megyei pártbizottság munkatársa a kiállítás megnyitóján mondott: „Sziráczky Gyula és társainak munkája ma már része megyénk képzőművészeti életének".

Haraszti Mihály

Szegény Geigert egészségi állapota miatt rokkantsági állományba helyezték. Nem csodálkoztunk, az ebédek alapján ez már hetek óta várható volt. Láttam az új igazgatót, Kalocsait. Jó piros pozsgás, van egy kis pocakja is. Meglátjuk.

Augusztus 2.

Nem csalódtam a fiúban. Minden étel úszik a zsírban. Hű de jókat eszem mostanában. Isten éltesse szeretett igazgatónkat! Csak el ne rontsa a gyomrát.

November 21.

A hét bő esztendő tovább tart. Szűk lett az öltönyöm: öt hónap alatt hat kilót híztam. Csak a diétások morognak. Sajnos, Salánki, a fő-

viszont egyáltalán ni
lönféle rémhírek
szárnyra, de aztán ki
megnyugtató igazság:
össze arról van sz
Farkas elvtárs vegetá

December 16.

Igazgatónkat leválí
dok: nem volt elé
hogy rendet csináljon üzemünkben. Mit mondjak, nem is csodálom. Mitől lett volna elég ereje, talán attól a sok tésztától?

Január 22.

Most már van erő. Legalábbis a levesben: konyhánkon mindent agyonpaprikáznak és borsoznak. Az a hír járja, hogy Padlizsán elvtárs, új igazgatónk rajong a fűszeres ételért.

Január 27.

Konyhánkon legteljesebb a zűrzavar, a szakácsok teljesen tanácstalanok. A főszakács már be is nyújtotta lemondását. Kijelentette: ilyen körülmények között egyszerűen képtelen eldönteni az ebéd elkészítésének módját.

Uj igazgatónk ugyanis minden délben hazamegy ebédelni...

A naplóból kimásolta:
— egyenes —

Vas. Ujs. 1864.

„Hoc opus perfectum sub Domino Serenissimi Principis Francisci praefecto Spectabili et generoso Domino Francisco Darvay.“

1726-ban báró Zuanna, mint császári biztos, 390 pontból álló rendeletet ad ki a sómivelés és mivelők szervezésére; ugyanekkor épül a máig fennálló emeletes kamarai épület.

1749-ben *Grassalkovics* Ternyei consiliarius azon panaszára, hogy nincs elég sóvágó, rendeletet ad ki: „hogy a környékbeliek sóvágásra erővel is kényszerittessenek.“

1773-ban a „*Rákóczy-akna*“ elmerül.

Ugyenez évjulius 15-én járt Rónaszéken II-ik József császár, aranyat szóratván a fuvarosoknak s ajándékozván a sóvágóknak; de nemsokára rendelet kelt, hogy a sóvágást lengyelek vegyék át; e rendelet csakis 1786-ban *Grosschmidt Kristóf* inspector kérésére lön az éhség miatt megszüntetve.

1777-ben kezdődik a sugatagi sómivelés, tiz ölnyi mélységben már a legszebb só találtatván.

Ugyanez évben a lejött kamarai vicepraeses gróf *Festetics Pál* uj rendszabályokat ad ki Rónaszéken.

1778-ban ugyancsak az ő rendeletére nyittatik meg Szlatinán a *Krisztina-akna.*

1780-ban Rónaszéken plebánia alapittatik; azelőtt kegyes rendiek s még előbb minoriták lelkészkedvén e helyen.

Ezek a rónaszéki krónika érdekesebb lapjai.

A mi már Rónaszék geologiai viszonyait illeti, — e bányahely, mint a többi máramarosi is, a *harmadképlet* (Tertiäre Formation) közép tagjához (miocen) számittatik. A só homokkő medenczébe zárva, menetirányában 700°, fekirányban 250 ölre számittatik; vastagsága 70—80 öl; egész tömege 1,750,000 köb-ölre tétetik s felette 8—20°-nyi kavics és pallagréteg van. A csekély távolban felette emelkedő bérczkaraj trachyttuffból áll.

A só tiszta fehér vagy barna; gipszszel, anchydrittel, s keskeny barnaszén, vagy szurokszén erecskékkel fordul elő. Van egyik aknában (a *József nevében*) oly kristálysziniü sótömeg is, mely a legtisztább üvegnél és viznél is tisztább átlátszóságu s ezért disztárgyakká faragtatik. Ezen faragványok egyik ügyes kezelője, *Flórián István* az 1855. párisi kiállitáson elismerő oklevelet nyert. Minta után bármely alakot kifarag.

A máramarosi sóbányákból igényelt egy milliónyi sómennyiségből Rónaszék mintegy harmadot állit ki. De e sómennyiség kiállitására koránsem veszi igénybe még használható aknáit sem, ugy hogy mivelés alatt jelenben csak három van: a *Keleti Antal-*, *Ferencz-* és *Ferdinánd-akna.*

Ezek között legérdekesebb látványt nyujt a már roppant terjedelmet nyert *Ferencz-akna.* Nem nyujthatna fogalmat semminemü rajz azon hatásról, melyet ez óriási katakombák a szemlélőre tesznek. Valóban e roppant 100 ölnyi hosszu és 50—60 ölnyi magas sötét üregek az indus vagy egyiptomi földalatti templomok leirására emlékeztetnek.

Csodásan szép pedig, ha az ember valamelyik folyosón ugy áll meg, hogy két egymás felett mivelt s munkások lámpáitól csillagos éjként ragyogó üreget tekint meg; mint ezt a *Ferencz*-aknánál teheti.

Itt épen katakombaszerü mivelés üzetik; a mennyiben a száz öles vágtérek között csak hat ölnyi vastagságu só-oszlopok hagyatnak.

Az ily mai mivelésü bányáknál még gyönyörübb és meglepőbb képet nyujtanak a XVII-, XVIII-ik századból fennmaradt *harangalaku* mivelések.

Ily alaku aknája több van Rónaszéknek; ilyen a régi *Antal-akna*, a mellete kezdett uj míveléssel; de ilyen különösen az *Apaffy-akna*, melynek a valósághoz mérve gyarló képét adni szintén megkisérlettük. (Lásd a tulsó lapon.)

Ez megnyittatott 1674-ben s mivelés alatt állott 92 évig; ekkor (1766-ban) a viz az akna délkeleti talp oldalán beütvén, az akna felhagyatott. 1842-ben egy lejáró nyittatott hozzá, kényelmes lépcsőzettel, csupán mutatványul, látogatók számára.

És ez már az a látmány, mely egymaga megérdemli, hogy az utazó Máramarost felkeresse.

Képzeljen az olvasó egy kis földalatti tengert, mely fölé mintegy mennyboltozatul 73 öl kupola borul sima márványozott fallal, oly magasságban, hogy az egykori lejáró kémény alig kivehető.

Benn a természet alvilágának örök csendje uralkodik és áthatolhatlan sötétség, melyen a leérkező lámpája át nem törhet.

Egyszerre azonban fellobognak a kis hajókon meggyujtott máglyák; felgyul a szembeni oldalon rendezett világitás s e roppant egyházban, melynek vallásos hatása bizonynyal nagyobb a római Sz. Péterénél, kellemes öszhangzatos ének zendül meg, mely itt valódi szeráf-zeneként hangzik.

E pillanatban megmozdul lábunk alatt a csak most észrevett komp s az akna körülhajókázása kezdetét veszi.

A hajósok reá csapnak lapátjokkal a viz tükrére s a roppant boltozat ágyudörejként adja vissza a hangot, mely repedező morgása közben a boltozat reánk omlásával fenyeget.

Kedvesen legel a szem a gyönyörü márványosságon, melyet a sótest ilyen helyütt felmutat. Ezt a márványosságot igen nehéz megfejteni. Olyanszerü, mintha a sótömeg hullámzásában dermedett volna meg; de oka leghihetőbben mechanikai nyomáson alapszik; a hol tisztább a só, ott a réteg lejebb nyomulván. Bizonyitja ezen véleményt az is, hogy a darált sóban, mely Rónaszéken marhasónak öröltetik, ha huzamosabb ideig egy rakáson van, ugyanezen tünemény észlelhető.

A már emlitett három mivelés alatti aknán kivül bármikor mivelés alá vehető aknák: a *Terézia*, mely 1748-ban, a *Károly*, mely 1774-ben, a *Pál-akna*, mely 1759-ben, *idősb Antal*, mely 1765-ben és a *József-akna*, mely 1778-ban nyittatott ki, s azon kristály só által tünik ki, melyből a már érintett diszmüvek (tükrök, sótartók, szobrocskák, kis ágyuk, keresztek stb.) készittetnek.

Viz által elboritott aknák: a már emlitett *Apaffy-akna*, melyben a viz mélysége 40 öl, az akna tojásdad körének nagy tengelye 37° 3 láb, kis tengelye 26 öl, térnagysága 750 □ öl. A *Rákóczy-akna*, mely 1773-ban vizzel elborittatván, befedetett. A *Viz-akna*, mely 1712-ben nyilt meg s 1758-ban hagyatott fel az előbbiéhez hasonló okból. És végre a *János-akna*, mely 1733—70-ig míveltetett. — Ezeken kivül még ismeretes vagy 7 aknanév és száj, melyek közöl a *Kurucz-akna* legnevezetesebb.

A vizelvezető alagutak hossza 2470 öl, melyek az aknákat az édes vizek elöntésétől védik.

A só mivelése Rónaszéken harangalaku volt hajdan; de 1779 óta 100—100 ölnyi hosszu, hat ölnyi széles és 60 öl mély sikátorokban történik, melyek párhuzamosan vitetnek s aztán összevágatnak. A munka megkezdése csákány és feszitővel, egy ölnyi magasságban történik s ez a nehezebb munka; ezután alófelé dolgoznak, mi sokkal könynyebb; a lefelé mélyesités az oldalfalaknál 37 foku szöglet alatt történik.

Rónaszéknek 1625 lakosa van; ezek közül 360-an foglalkoznak sómiveléssel; pusztán sóvágással 128-an.

A kormányzat pátriarchális s lehet mondani, hogy az egész bányahely egy nagy családot képez. Erre legerősebb bizonyság egy ujabban hozott eredeti statutum, mely abban áll, *hogy házassági engedélyt addig egy fiatal ember sem kap, mig a község ujanalakult gyümölcsösében tiz, általa beoltott csemetét nem tud felmutatni.*

Van községi pénztár, mely elnyomorodott munkásokat és özvegyeket segélyez, temetkezési, mely a halottas háznak 10 ft. segélyt nyujt stb. Kár, hogy a munkás nép megölő betüje és átka, a *pálinka-ital*, itt is el van harapózva.

A nép itt is igen kedélyes. A Betlehem hordozás, a fatuskó huzatás agglegényekkel farsang végén, a májusi *kakasütés* bekötött szemmel stb. még folyvást divatoznak.

Az iskolák, mint minden bányahelyen, itt is jó karban állnak; innen van, hogy egész Rónaszéken kevés az irástudatlan.

Hivatalnokok és elökelő polgárok, mint egyetlen család vidáman élnek együtt, valamint a magyar vendégszeretetnek, ugy a közügyeknek örömmel áldoznak; mükedvelőtársulat, dalárda, zenede és olvasó kör kitelik a 20—30 tagból álló müveltebb körből, melynek mindent felölelő vidámsága a komolyabb utazóra is elragad.

Itt a természet szépségeihez e kedves müvelt világ megbecsülhetetlen ráadás.*)

(Folytatása köv.)

Öngyilkosság.

(Vége.)

Az öngyilkosság legsajátságosabb módja az önkeresztrefeszités. Velenczében egy Lovat Máté nevü parasztfiu előbb pappá akart lenni, mivel azon helység papját, a hol lakott, a világ legboldogabb emberének tartotta, mint a kinek semmit sem kell dolgozni, tekintélylyel bir, sétálni jár és jól él. De nem vették be; minélfogva czipészmesterséget választott.

1803-diki september 21-én nyilvános utczán saját nyoszolyájából készitett keresztre akarta magát feszíteni; de e szándékában az arra menők épen azon pillanatban gátolták meg, midőn lábát már fel akarta szegezni. Ennek okául azt állitá, hogy épen Máté napja, az ő védszentének ünnepe van. 1805. juliusban Velenczében egy ház 3-dik emeletén szobát bérelt, hol naponkint uj keresztet dolgozott. Azután nagy szegeket és más szerszámot szerzett, töviskoronát font, s kötelekből nagy hálót készitett, mely nek meg kellett öt tartania, ha arra a szegek elegendőek nem lennének.

E háló egy zacskóhoz hasonlitott, melybe aztán keresztjével együtt bebujt. Mind a keresztet, mind a hálót szobája egy gerendájára erősité, és pedig ugy, hogy, miután majd fölfeszitette magát, az ablakon kilódithassa magát.

Elkészitvén ekkép mindent, 1805, julius 18-kán fejére tette a töviskoronát, melynek négy tövise behatott bőrébe, zsebkendőjét csipője körül övezte és meztelen a vizszintesen fekvő keresztre ülvén, hegyes szeget vert be jobb kezébe, jobb lábát a balra tette, s az átszurt jobb kezével mindkét lábát egy 15″ hosszu szeggel a kereszt tövéhez verte. — Megerősitvén ekkép lábait, bal kezét is fel-

*) Kötelességemnek tartom megemliteni, hogy a Rónaszékre vonatkozó adatok legtöbbjét, jelenlegi bányanagy de *Adda Sándor* urtól vettem, kinél biztosabb s hivebb kútfőre alig találhattam volna. *P. Sz. K.*

*

szegezte. Ekkor jobb öklére támaszkodva, miután testét még a kereszthez kötéllel is erösitette, fölemelkedvén, az ablakon kilökte magát, honnan a gerendáról hálójával együtt lefüggött. Midön reggeli 8 órakor fölfeszitetten észrevették, jobb karja, kezében a keresztülvert szeggel lefüggött, mig a bal és lábai föl voltak szegezve. Siettek a keresztről levenni és ágyba fektetni. Vért nem sokat vesztett. Ruggieri a Sant Giovanni és Paolo kórházba vitette, hol nemsokára magához jött. A beteg senkivel sem beszélt, s keresztfára feszittetése okáról kérdeztetve, mindig azt válaszolta, hogy az embernek feszitenie kell kevélységét és életét keresztfán végeznie.

Felgyógyulása után a Sant Servolo örültek házába küldetett, hol 1806-ban tüdövészben meghalt.

Sok, különösen elitélt gonosztevőknek, raboknak, örjöngőknek, kétségbeesetteknek, mély bánatba sülyedetteknek, mindegy a alálnem; a legelső alkalommal vágó vagy szuró eszközök, kötél, magasságról való leugrás stb. által végzik ki magukat.

Nagy-Szebenben az országos törvényszéknél gyilkossági gyanuból 1855-benvizsgálati fogságban volt ember borzasztó öngyilkosságot vitt magán véghez. — A börtönablakról észrevétetlenül egy darab vasat feszitett le, ezt szintén az ablakból kihuzott szögekkel két darabka fa közé erösitvén, s igy belölök nyelet alakitván, némi késnemü eszközt rögtönzött. — Ezt a kályha sarkán meglehetősen kiélesitette. Miután mint máskor, ebédjét elköltötte volna, a maga által készitett vágó szerszámmal gyomra tájékán hosszu és mély sebet vágott, melyen belei azonnal kiomlottak; minthogy azonban rögtön nem halt meg, ezeket kezeivel kihuzogatta.

Egy más gonosztevő egy csészét tört el börtönében, s ezt fogaival megélesitvén, ereit metszette meg vele, hogy elvérezzék.

Egy viziszonyban szenvedő szerencsétlen, más gyilkolási eszköz nem létében, az ablakot törvén el, üveggel metszette el torkát.

Schuler egy öreg embert emlit, ki a börtönben bádog kanállal ügyekezett összevagdolni gégéjét, és igy mintegy tiz különböző metszést tett. Minthogy azonban, szerszáma nagyon életlen levén, csak felületesen sérthette meg magát: fejét oly erősen verte a vaskemencze felső párkányához, hogy azon tizennégy, egész a csontig ható zuzás támadt. Ezután neki szaladt vele a börtönajtó kiálló sarokvasának, hogy rajta fülét egészen szétzúzta. Vérben fetrengve eszméletlenül találták, és miután magához tért, elbeszélte, hogy mindezt teljes öntudattal cselekedte. — Párisban a Hotel Dieu-be egy nőt hoztak, ki saját kezével ötszáz késszurást tett magán, s a legborzasztóbban megcsonkitotta magát.

Hodann beszéli, hogy egy lány szerencsétlen szerelem következtében 30 és nehány vágást tett baltával saját homlokán, mig végre öntudat nélkül összeroskadt.

Bármi sokfélék azon eszközök, melyeket az öngyilkosok életök kioltására választanak, rendesen mégis azokat szemelik ki, melyeket nekik foglalkozásuk, üzletök, legközelebbi környezetök nyujt. A katonák lőport és golyót, a halászok és hajósok vizet, gyógyszerészek, orvosok és vegyészek mérget, a vésnökök vésüt választanak.

Az ok, miért fosztják meg magukat ezen és nem más módon életöktől, többnyire a szilárd, túluralkodó, néha vallásosság, rajongás, boszu által meghatározott eszmétől és szándéktól függ, mely akadályozza őket más, talán könnyebb vagy rövidebb eljárásról gondolkozni. Olykor az utánzás okozza, hogy majd egyik, majd ismét másik halálnem jő napirendre, ugy hogy itt sem lehet a *divat* hatalmát félreismerni. Lehet azonban, hogy néha testi fájdalomban keresendő az ok, mely e szerencsétleneket többé vagy kevésbbé ösztönzi e vagy ama halálnem választására. Igy a búskomorak és hysterikusok a vizbe fulasztást, vérmesek a nyak megmetszését, fölakasztást vagy agyonlövést, némely egyének világosság és tüz felé vonzatva, a lángokat választják. Elmebetegek éhhalálnak adják át magukat.

Egy harmincz éves férfi a bécsi tébolydában azt állitotta, hogy Isten maga jelent meg neki és hallhatólag mondá: „Egyedül böjtölés által jutsz üdvösséghez, miután üdvözitőd is negyven napig böjtölt a pusztában!“ Makacsul koplalt tehát. A lelkész ellenvetéseire ezt viszonozta: „Inkább kell engedni Istennek, hogysem az embereknek.“ Utolsó nap, halála előtt egy két órával, vizet kért, de csak azért vette szájába, hogy égető szomját némileg enyhitse, azonban nem nyelte le, hanem ismét kiköpte.

Guery által 9000 öngyilkosságról tett összeállitásokból kitünik:

1) Hogy az ifju és agg kor hajlandóbb az akasztásra, a közép kor az agyonlövésre. — 2) Férfiak többnyire az agyonlövést, agyonszurást, nyakmetszést, a nők rendesen vér nélküli halálnemeket, tehát fölakasztást, vizbe fulást, mérgezést, széngőzt választanak. — 3) Nem ritkán sajátságos lelki állapot határozza meg a halálnemet, péld. az ön keresztrefeszités vallásos rajongóknál, az éhenhalás az elszegényedés és nyomor által megtébolyodottaknál jő elő.

Dietz szerint a rendetlen testi állapotban gyökerező bizonyos ösztön az, mely a halálnemet meghatározza. Péld. ha a vérkeringés van akadályozva, elvérzés általi halált ohajtanak; gyuladásokban és lázban viz általi hülést keresnek; emésztési bajokban éhenhalást választanak.

Szeberényi Lajos.

A sziráki kastély. — (A gróf Teleki-család birtoka.)

Londoni tolvajok (garotterek).

(Vége. — Lásd a V. U. 14. sz.)

A tolvajok nagyobb része mély vallásosságot szinlel, s a bibliát nagy tiszteletben látszik tartani. Nem mindnyájan részegesek, s akad közöttük mértékletes, józan és higgadt elég; vannak köztük olyanok is, kik szüleik előtt rejtegetik életmódukat, ezeket meglátogatják és pénzzel segitik. Nagy kivételek gyanánt szolgálnak az olyanok, kik egy bizonyos mennyiséget megtakaritva, istenhozzádot mondanak a lopásnak, valamely vidéki városba költöznek s ott, sokszor jól nevelt gyermekek és hű feleség körében végzik be napjaikat. — Egymáshozi viszonyukban még loyalitást is mutatnak; azonban megesik, hogy árulkodnak egymásra, bár mindig élénk méltatlankodással beszélnek az árulásról és ha szerét ejthetik, irtóztatóan büntetik meg azt.

Erőszakosság és kegyetlenség tekintetében jellemük az utóbbi husz évben nagyon megváltozott. Nem igen folyamodnak már az erőszakossághoz, ha kikerülhetik azt. Ha lopott jószágot lelnek náluk, a helyett hogy megküzdenének, inkább futásnak erednek; napjainkban nem látjuk már, hogy agg férfiakat és nőket égő szén fölött sütögessenek, s mindaddig kinozzák, mig ki nem vallják, pénzüket vagy kincsüket hová rejték. A modern tolvaj a pénzes láda fölfedezését illetőleg inkább bízik saját ügyességében és sokszor, még mielőtt a házba hatolna, ismeri már az érdekes helyet. Ritkán jár pisztolyokkal; azon fegyver, melylyel szükség esetén védelmezni szokta magát, az ugynevezett „*fejtörő*.“ A, ha szabad ugy mondanom, czéhbeli tolvajok, bevallják, hogy roszszul cselekesznek, de másrészt azt állitják, hogy hibájok nem nagyobb sok más emberénél, mint p. a csalárd vagyonbukotténál. A lapokat, különösen a törvényszéki tárgyalásokat nagy figyelemmel olvassák s általok meggyőződnek, hogy a társaság minden rétegében vannak gazemberek, s hogy, a mi őket illeti, nem bűnösebbek szomszédaiknál.

Miután logikai gondolkozásra képtelenek, elméjök szabályt és kivételt összezavar. Szenvedélyeik vakságában nem tudják megkülönböztetni a

becsületes életet azon kivételes esetektől, mik a törvényszék szine előtt tárgyaltatnak. Hogy erkölcsi természetök titkaiba behatolhassak, jobbadán mind megszereztem azon dalokat, miket énekelni szoktak. E dalok átalános jellemét nehéz meghatározni. Dicsőitik a bünt, álfénynyel vonják azt körül, csalóka boldogságot vesztegetnek rá s szünet nélkül magasztalják vállalataik biztos eredményét. Szinte vigasztaló jelenség, hogy az ily dalok leginkább csak vén bűnösök szájában hangzanak, s hogy lassankint egészen kimennek divatból. A fiatal tolvajok inkább az érzékeny nótákat választják, mint p. o., a következőt: „*A kedves Anikó*," vagy: „*Azért hagytad cserbe őtet, mert hogy szegény fiu volt?*" — „*A kis Nelli*," sok ideig volt népszerü közöttük. Ki tudja, vajjon e sentimentalis eszmeirányban haladás nem folyt-e be azon tényre, hogy az 1860-ban elitélt 836 betörési s lakat-lecsavaritási tolvajlások közül, csak *nyolcz* járt erőszakossággal!

A tolvajnők többnyire vonószerszámot használnak lopásaiknál és fényes nappal boltokban vagy irodákban „működni" nem szokásuk. Mindig hűséges társa a tolvajnő azon férfiunak, kivel él s kivel egy mesterséget űz. A tolvajnő büszke arra, ha kedvese drágakövekkel ékesitheti magát, s ha sok pénzt csörögtethet zsebében s őt bőségben hagyja élni, mig maga rongyokban jár. A tolvajnő sokat iszik, különösen ha nincs gyermeke, de csak is társával iszik — mi az efféle asszonyok előtt becsületbeli dolog. Ha börtönben ül, a nő maga gondoskodik saját szükségeiről s ha a kiállott büntetés után ismét kikerül, örömére szolgál, választottjának azon pénzösszeget átadhatni, mit annak fogsága alatt megtakaritott. Sokszor összevesznek egymással, de csakhamar kibékülnek ismét; ha azonban a felek egyikét hosszas börtönre való elitéltetés éri, a másik azonnal uj szövetségre lép. Az asszonyok nagy hasznára vannak a férfiaknak, kiknek zsákmányait ügyesen juttatják az orgazda kezeibe. Betöréseknél a nő jobbkeze a tolvajnak s ő náluk vannak az ily munkára szükséges eszközök, a házakba azonban sohasem lépnek be; kivül maradnak és őrt állanak; ez okból nevezik őket „hollóknak." Éjjeli fölfedezések körül megfizethetlenek, miután a rendőrség figyelmét kevésbbé vonják magukra, mint a férfiak, kik által ez idő szerint sokkal sűrűbben alkalmaztatnak a lopásra s orgazdaságra, mint ezelőtt.

A „czéhbeli" tolvajok nagy utazók, különösen a zsebmetszők, kik szünet nélkül, éjjel-nappal talpon vannak. Mindenütt lehet látni őket: egész éven át járnak kelnek a Dover és Newyork közötti posta-gőzösökön; mint touristák a Killarney-tavakat látogatják meg, és mutatkoznak a nagy kereskedelmi városok börzéin is; nyomról nyomra ismerik a liverpooli rakhelyeket s Páris utczáin, született párisiak gyanánt viselik magukat. Tavaszszal a szárazföldre mennek s mindaddig zsákmányolják ki azt, mig a lóversenyek és vásárok ideje visszahivja őket Angolországba; ez az ő legdusabb, legjövedelmezőbb idényök; leginkább azonban a királyi kirándulások birják tetszésöket; a királynőt minden utazásában hűségesen követik. Ha a lóversenyek s vásárok elmultak, a királyság legkiválóbb városaiba szélednek el, s a közelgő télre bandákká szervezik magukat. Ha futtatásokra vagy sokadalmakra mennek, a szerepeket egymás között kiosztják s a találkozás helyét előre meghatározzák. Idegenekkel nem „dolgoznak," ha csak a társaság valamely tagja nem mutatja be s nem ajánlja őket. Ha csak kerülhetik, szövetségükbe nem fogadnak be uj tagokat, kik rendesen ujonczok s a munka nagyobb részét az ő vállaikra háritják. — Az ily társulatok fölosztása sokféleképp történik. Sokszor a tolvajok egymást árulják el a rendőrségnél; vagy pedig összevesznek a prédán. Vannak egyes bandák, melyeket „kormos arczuaknak" neveznek. Ez elnevezés onnan ered, mivel a másodrangu tolvajok, s e társaság olyanokból áll, kik arczukat kirándulásaiknál bekormozzák. Az első rendü tolvajok csak ritka esetben nyulnak e szerhez, ha t. i. nagy pénzösszeg vagy drága asztali edény forog szóban. Arczukra ilyenkor fekete crêpet (lágy pamut-szövetet) vonnak, fegyverrel látják el magukat, alkalmilag erőszakoskodnak is; s csak azon esetre gyilkolnak, ha máskép czélt nem érhetnek. Minden tolvaj-testületnek van „*esprit-de-corps*"-ja, összetartási szelleme. Heves féltékenység s versengés sokszor támad közöttük, melyikök képes a legmerészebb támadásokra, a legveszélyesb vállalalatokra, melyikben van a legnagyobb ügyesség, melyik bir legtöbb pénzt összehalmozni, stb. stb.

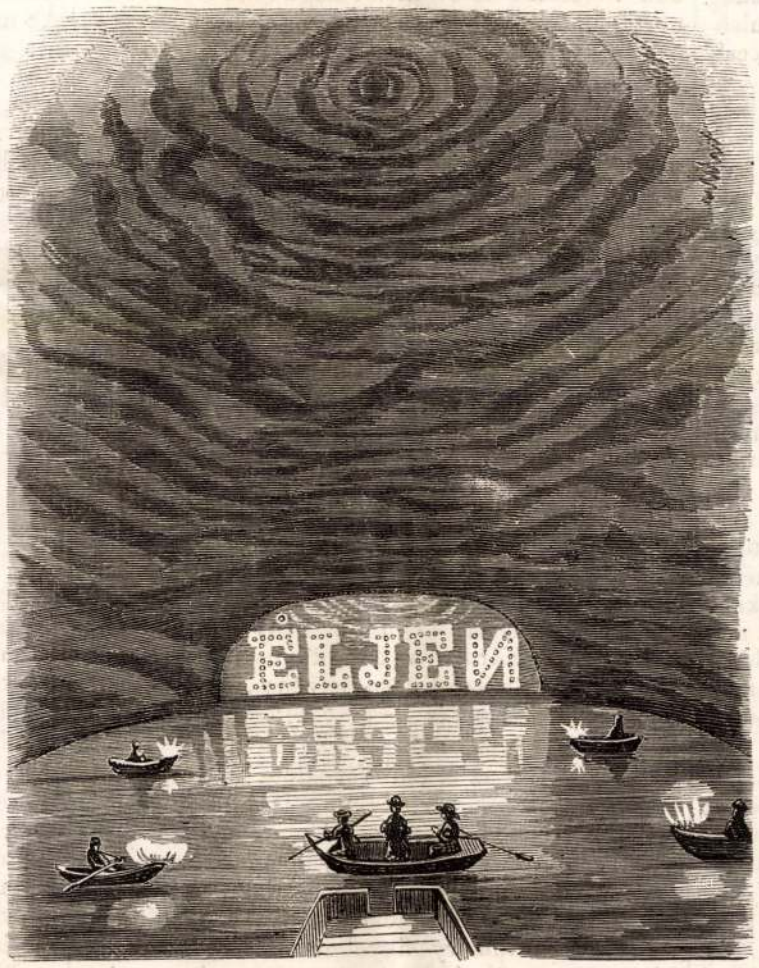

Az Apaffy-akna Rónaszéken. (Lásd „A Tisza bölcsője" czimü czikket.)

„Egy napon igy szólt hozzám egy tolvaj" — beszéli egy rendőr, — „uram, ha ezek a bandák mernék, hirdetések által hivnák ki egymást a lapokban. Ép oly elkeseredett versenyben vannak egymás ellen, mint a kalmárok, mert az élet drága, nagyon drága uram, mint nagy előképünk Bob Lautern mondá!"

Mint a társaság minden osztályában, ugy a tolvajok között is van — aristokratia. A „betörőt" például megveti az illatos zsebmetsző, izlése jobb, étvágyát finomabb eledelek elégitik ki, s szomját inkább oltja pezsgővel, mint *aleval*.

Anélkül, hogy e faj kaszt-különbségét vizsgálgassuk, vagy családfáját tanulmányozzuk, foglalkozzunk egy perczre a sokat emlegetett „*garotterekkel*," kik váratlanul uj kiadásban jelentek meg, mert azt hivék már, hogy a jóságos György király alatt az utolsó példányt is nem be-, de felkötötték, s hogy egyedül csak hirben élnek még.

Garotter magyarul, ha ugy akarják önök: *letorkoló*, a leggyávább s egyuttal a legkegyetlenebb faja Proudhon ezen socialistikus elve vallóinak, mely szerint „*La propriète c'est le vol*," (a vagyon, lopás). Két évvel ezelőtt támadtak föl ezek halottaikból, hogy annál szaporábban lássanak a munkához. Az óriás London eleinte megdöbbent; alig esteledett be, a megtámadtatások egymást érték; még az öreg Pamot (Palmerstont) sem kimélték meg, kit, midőn az alsóház üléséről, mint már sokszor, gyalog ment haza, torkon ragadtak, fojtogattak, leteritettek, fosztogattak s eszmélet nélkül a kövezeten ott hagyák, mig két policemen föl nem karolá a vén sast, hogy palotájába vigye. — A rendőrség minden erőfeszitése mellett sem volt képes gátot vetni a bajnak, s evvel sokat, igen sokat mondtunk, ha a londoni policziáról szólunk. — A garotterek harmad magukkal járnak, mig a negyedik a legközelebbi sarkon leselkedik, hogy idejekorán jelt adjon, ha veszély közelit. — Az egyik az áldozat előtt megy, a két másik mögötte. Ki legközelebb van a kiszemelt „vadhoz," annak neve a „rut férfiu;" ez a sajátképeni letorkoló, mig a harmadik a fosztogató. A garotter egy merész szökéssel áldozatának nyakába ugrik, magához öleli vas karjaival, kihegyesitett könyökét gégéjére szoritja, s ezen műtétellel csak akkor hagy fel, midőn a megtámadott eszméletét veszti. Óra s óralánczc, pénz, ékszer stb. ezalatt már a másik zsebében van, s mielőtt a kifosztogatott magához tért volna még, a három legénynek természetesen hült a helye. Az ily operatiók minden este 4—5-ör fordultak elő, még pedig London legnagyobb térein és utczáin. De a közrémülés csak rövid ideig tartott. John Bull kezdett beleunni a dologba, haragra lobbant, — és az ő haragja nagy! — maga vette kezébe a védelem ügyét, és az fényesen sikerült. — Rövid idő alatt tömegesen árulták a czélszerünél czélszerübb fegyvereket, buzogányokat, olmos botokat, revolvereket, tőrös késeket, stb. stb.

A gr. Teleki-család sirboltja Szirákon.

Öreg, fiatal, férfi, nő e védeszközök nélkül ki sem ment az utczára, s az első garotter, ki szétzuzott koponyával fetrengett vérében, riasztó példa gyanánt szolgált társainak; alábbhagytak, s e perczben csak elvétve hallani valamit rólok.

E körülmény sok, hol tréfás, hol szomoru

félreértésekre adott alkalmat. Piccadilli egyik utczájában két sötét alak jelent meg. Az egyik fölhuzza pisztolyát, a másik perczegteti revolverének sárkányát, óvatosan közelednek egymáshoz azon erős hiedelemben, hogy garotterrel lesz dolguk. A lámpa alatt találkoznak. — „Hah gazember!“ hangzott egyszerre mindkettőjök ajkairól. „Mintha ismerném e hangot“ folytaták magukban. „Mr. Brammy!“ „Mr. Plombelly!“ — Békés civisek, régi ismerősök valának. — Egy gazdag téglaégető azonban elég szerencsétlen volt, tulságos elővigyázatból egy jámbor kocsist, ki becsipett fővel szédelgett feléje, keresztül lőni.

Dr. Tőkés.

Szirák és az ottani sirbolt.

Szirák régi magyar és tót falu Nógrádmegyében, mintegy 1100—1200 lakossal, kiknek nagyobb része ágostai hitvallásu. Régenten *Serach*, később *Zirak*-nak is neveztetett.

Hajdani lakosai tiszta magyarok voltak, de a török és tatár pusztitások alkalmával e helység is földulatott, s lakosai részint leölettek, részint elszéledtek, s az egész helység pusztán maradt. Utánok ide tótok telepedtek le e megye felsőbb részeiből és Zólyomvármegyéből.

Nevezetes volt régenten a Jeruzsálemi Keresztelő szent János jövevények és zarándokok jeles rendjéről, (Ordo Hospitaliorum seu Cruciferorum Sancti Joannis Hyerosolimitani) kiknek itt nagy zárdájuk volt, de hogy mikor és mi módon enyészett az el a szerzettel együtt, azt bizonyosan tudni nem lehet, sőt a multak fátyola annyira eltakarja, hogy régibb tudós iróink még a helyét sem tudták meghatározni.

Hihetőleg még a mohácsi vész előtt oszlott fel e rend, mert történetiróink állitása szerint azon ütközetben e rendből egy sem volt jelen.

A reformatio terjedtével Szirákon is csakhamar kezdetét vette a protestantismus, s 1647-ben már az ágostai vallásuaknak itt egyházuk és papjuk is volt. Az észak felé egy órányira eső Bér helység, és nyugatra Vanyartz helység ev. hivei is Szirákhoz voltak affiliálva.

1788-ik évben a régi templom elhányatott és ugyanazon emelt helyen uj épittetett, ekkor az ásatásoknál egy másfél lábnyi régi kőfaragványra találtak, melyen egy ember feje és vállai láthatók; ez emlékezetül az uj templom falába rakatott.

Jelenleg pedig Szirák kiválóan a gróf Teleki család lakhelyéről és családi sirboltjáról ismeretes országszerte. Ide kisérte el 1861 ben a haza, gróf Teleki Lászlónak hült tetemeit.

A templomtól mintegy 200 lépésnyi távolságra észak felé van a képünkön látható csinos családi sirbolt, hol már a Teleki család több feledhetlen jeles tagjának tetemei porlanak.

A sirbolt belsejében levő márvány emléktáblaról megértjük, hogy e sirboltot néhai gróf Teleki József kir. kamarás neje állitotta 1784-ben, és legelőször édes anyját temették ide. — Ez emlékkő verseit érdekesnek véljük ideje gyezni :

„Állj meg itt utazó, s szökj még jó előre
Léted fő czéljához, tekintvén e kőre,
Itt nyugszik, mig felkél, Wattay Borbára,
Az élet urának serkentő szavára.
A kit kegyes, jámbor s csendes természete,
A jót mérni tudó jókkal becsültete.
Jó magyar asszony volt, s más népektől nem kért
Kölcsön czifra vétket, ős jó erkölcsinkért.
Ezer hétszáz nyolczvan négynek folyásában
Tizenhetedik nap volt Mindszent havában
Midőn holta után Róth Tamás férjének
Huszonnyolcz hónappal, lőn vége éltének.
Ezen kő-sir által fennhagyni kivánja
Jó emlékezetétét Johanna leánya,
Ki mint gróf Teleki József élte párja
Ide legelsőbben édes anyját zárja.
Zárja, de koránt sem zárja azt egészen,
Nem vévén a halál erőt a főbb részen.
Ezt tartsd meg utazó, s hogy örökké jól élj!
Nem a halálodtól, hanem a bűntől félj!“

Ugyan-e márványtábla aljában még e latin sorok állanak :

„Matronae Generis Nobilitate
Morumque Mansvetudine Spectatissimae
Barbarae Wattay de Felső Watta,
Thomae Róth de Királyfalva Viduae,
Matris suae Pientissimae ossa,
Unica eius filia Johanna,
Josephi S. R. J. Comitis Teleki de Szék
Uxor,
Hoc Sepulchro
L. M. C. Condidit,
A. R. S. MDCCLXXXIV
Vixit An. LXIV.“

Az itteni urasági kastély az uradalommal együtt hajdan a királyfalvi Roth család birtoka volt, melynek utolsó férfi tagja Roth Tamás épitette e diszes uri hajlékot 1728-dik évben; s miután (mint fennebb is láttuk a sirversben) ennek Wattay Borbálától származott egyetlen leányát gróf Teleki József vette nőül. Igy jutott e birtok a mai tulajdonosokra. Ennek emlékeül még maig is állanak a kastély homlokzatán az épitő által oda illesztett s az évszámot magukban rejtő chronostichon sorok, melyek igy hangzanak :

„ChrIsto aVXILIante!
ThoMas Róth a KIráLyfaLVa, Barbarae
Wattay a Watta, propter rVInas Igne faCtas,
BeLLo, BrVCho, Peste obstantIbus, HaeC
SIbI, sVaeqVe PosterItatI
EXstrVVnt HospItIa!“

E kastély már a Teleki család több jeles tagjának volt kedves mulató helye, midőn az illetőknek terhes kötelességeik engedték, e csendes és regényes helyre vonultak többnyire, hogy a haza szolgálatában tett fáradalmaikat kipihenve, azt ujabb erővel folytathassák. Adja az ég, hogy e régi, igaz magyar és nagy érdemekben tündöklő család ezentul is sok Telekit mutathasson be a magyar hazának!

Z. G.

A Drágffyak igazi czimere.

A Vas. Ujság legutóbbi (15) számában P. Szathmáry Károly a Drágffy család czimerét rajzban közölni azért látta helyén; *„mert* — ugymond — *a Nagy Ivánféle gyüjtemény — hihetőleg valami pecsét után — hibásan közli.“* Ő pedig a közlöttet az erdődi várpalota faláról személyesen rajzolta. E vár egykor a Drágffyak sajátja levén, a czimer hitelessége kétségtelen!

Igen örülök az efféle figyelemnek, mert csak igy hozhatók helyre, az akár általam, akár a mások által elkövetett tévedések. Azonban épen ezért P. Szathmáry figyelmeztetésére és közlésére nézve szükségesnek tartom megjegyezni a következőket :

1. Hogy, nem azért lenne a P. Szathmáry által közlött czimer hitelessége kétségtelen, mivel a Drágffyak egykori várfaláról vétetett, mivel e vár még régebben vagy későbben más uré is lehetvén, a felirás nélküli czimer más családot (a vár előbbi, vagy későbbi birtokosát) is illethette volna; de kétségtelen (abban, t. i. hogy a Drágffyaké) e czimer azért, mert az általam, illetőleg előttem már Wagner által 1802-ben közlötthöz *lényegesen hasonlit.* Ezen Wagner-féle Drágffy czimer pedig — mint könyvemben is meg van irva — Drágffy Bertalannak 1497. évi pecséte után készült, de valószinüleg vagy roszul vésett, vagy régisége miatt már igen megkopott pecsétnyomat után; a miért is a *félhold* és *fölé helyezett nyil együttesen horgonynak nézetett*, és nézethetett annálinkább, mivel az eredeti diploma szavai szerint is némileg ezen két tárgy együvé helyezve, horgonyalakot mutat, mint alább látni fogjuk.

2. Én munkámban a Drágffy családnál főforrás gyanánt idézem Wagner munkáját, és a czimert is onnan vettem. Nem én közlöm tehát hibásan, hanem elődöm. (Lásd Wagner. Collect. geneal. histor. dec. III. fig. 3.) a honnan én csak átvettem.

3. Meg kell jegyeznem, hogy ámbár a P. Szathmáry K. által közlött czimer annyiban jobb az eddig ismerteknél, a mennyiben nem horgonyt mutat, hanem félholdat és fölötte nyilat, mégis valódilag az sem *jó, és nem is teljes.* Nem jó pedig a sárkányok hátra kiferditett lábainál fogva, és nem egész, a czimertani szinek és a vért fölötti alakzat hiánya miatt.

Nekem négy év előtt volt szerencsém a báró Mednyánszky-ak — kik a Drágffyaknak leányági utódai — levéltárából bélteki Drágffy György és János részére II. Ulászló kir. által Budán 1507. virágvasárnapján kiadott bárósági oklevelet eredetben láthatni, és az abban festett (egyedül leghitelesebb) czimernek teljes hűségű másolatát egy értekezésemhez Rohn rajzoló és kőmetsző által eszközöltetni, mely azonban más nehány rajz elkésése miatt még csak ezentul fog az akademia egyik közlönyében megjelenni, és ennek alapján családtörténeti munkám pótlékában is majd a tévedés e szerint kiigazittatni. Ezen leghitelesebb adat szerint pedig a Drágffyak czimere az oklevélnek magyarra forditott szavaival következő : t. i. háromszögű vért, melynek felső részén két csonka szeglete van, alsó része pedig domboru alaku; a vért udvara, melyet arany szegély kerit be, kék szinü, ennek közepén függőlegesen (perpendiculariter) mintegy felhajitva érczny il áll, hegyével a vért felső részének szegélyét érintve; az udvar alján pedig arany félhold van, hegyes szarvaival fölfelé forditva és közepén egy keskeny vonal által mintegy meghasitva, a hold fölött álló nyil pedig mintegy horgonyt képez, (a diploma szavai szerint : sagitta supra lunam emissa recte exstans anchorae figuram efficit.) Az udvar közepén a nyilnak mindkét oldalán innen onnan két arany csillag ragyog. És ezek a vért belsejében. A vértet pedig szárnyas, négylábu, gyík alaku és szinű két sárkány öleli körül, nyakaik a vért fölött egymással összecsavarva; mindenik saját háta fölé forditva fejét, szájából mintegy lángot okádik, első lábaikkal a vért felső szegélyébe, ugy hátulsó lábaik egyikével a vért oldalába kapaszkodva. (Tehát nem kifelé forditott lábakkal!) Farkaik pedig a vért alatt egymással egybefonva, mindenike visszafordul a sárkány saját háta felé. A vért fölött a sárkányok fejei közől sisak emelkedik, és ennek tetején kiterjesztett fekete sasszárny lebeg.

Ime, ez az igazi és kétségtelenül hiteles czimere a Drágffyaknak.

Nagy Iván.

Egyveleg.

— *(Némely állat gyorsasága.)* A sas egy percz alatt 5626 lábnyit repül, mi egy óra alatt 14 mérföld és 360 lábat tesz ki, és minden más nagyobb madár képes 2 nap alatt 250 mérföldnyi távolságot megtenni. — A fecskék közől nagyon sok hihetetlen távolságra repül, igy például némelyek tőlünk Borneo, Sumatra, Java stb. szigetekre, honnét tavaszszal ismét visszarepülnek hozzánk. — II. Henrik franczia király Fontainebleau mellett sólyomvadászatot tartott, mely alkalommal egy sólyom elrepült és másnap (24 óra mulva) Malta szigetén fogták el. A kiszámitás szerint tehát ezen rövid idő alatt 270 mérföldet repült, és igy egy óra alatt $12\frac{1}{2}$ német mérföldet tett meg.

A leggyorsabb hal nem képes egy nap alatt félmérföldnél tovább uszni, és épen ezen tapasztalat igazolja, miért vonjuk kétségbe a heringeknek évenkinti csapatos leuszását az északi jegestengertől az Óceán legdélibb részeibe.

A csiga — melynek haladása példabeszéddé vált — 5 percz alatt egy és féllábnyi távolságot tesz, egy német mérföldet tehát 53 nap alatt. — A hangya $1\frac{1}{2}$ lábnyi távolságot majdnem ugyanannyi másodpercz alatt tesz meg. — A teve egy nap alatt 12—15 mérföldet tesz a déli homokpusztákon.

A jó fajta lovakról csakugyan elmondhatjuk, hogy oly gyorsak, mint a szél; mert nem ritkaság, hogy angol lovak lófuttatás alkalmával egy másodpercz alatt 88 angol lábnyi tért futnak, mig ellenben a szélnek nagy ereje legyen, hogy ugyanazon időben ugyanazon távolságot megtegye. Egy angol lófuttatás alkalmával, melyben *Hambletonian* nevű angol ló 16-szor lett pályanyertes, 8 percz alatt 5 angol mérföldet, azaz 25,635 lábnyi távolságra futott, vagyis 2000 lábbal meszszebb egy német mérföldnél.

Á. B.

— *(Férgek ellen.)* Az amerikai ős lakók, hogy a férgektől meneküljenek, testöket némi nehéz szagu kenőcsökkel mázolják be; innét ama kellemetlen illat, melyet jártokban keltökben maguk körül terjesztenek, s melyet sok utas a test kipárolgásának hisz. Ki csodálja tehát, ha üldözéskor a menekvő vagy lappangó szerencsétleneket a spanyol *vérebek* oly hamar és könnyen föltalálták? — A rómaiak is ismertek bizonyos oly szagot, mely előtt a legvérengzőbb vadak is meghunyászkodtak. Igy Vitellius uralma alatt bizonyos Marius magát megtestesült istennek hirdetvén, midőn oroszlánok közé vettetett, mindannyian hátráltak előtte, mert teste hasonló kenőcscsel vala bemázolva. Miként Tacitus emliti, már 8000 hivő társa volt; s ha egy lictor véletlen fejét le nem csapja, ki tudja mennyire terjedt volna rajongása?!

— *(A tenger apadása.)* Svédország tudósai meg vannak győződve, hogy az északi tenger évről-évre apad; mert eddig is mintegy 44—46 hüvelykkel szállt alább a tenger. Ha ez apály ezelőtt is ily fokozatosan haladt, 2000 év előtt vagy az egész ország viz alatt volt, vagy legmagasabb hegyei is apró szigetekként tüntek föl. Mint *Calm* fölszámitá : ha ez apály rendszeresen halad, 4 ezer év mulva a *Balti* tenger kiszárad.

 Vas. Ujs. 1864.

„Hoc opus perfectum sub Domino Serenissimi Principis Francisci praefecto Spectabili et generoso Domino Francisco Darvay.“

1726-ban báró Zuanna, mint császári biztos, 390 pontból álló rendeletet ad ki a sómivelés és mivelők szervezésére; ugyanekkor épül a máig fennálló emeletes kamarai épület.

1749-ben *Grassalkovics* Ternyei consiliarius azon panaszára, hogy nincs elég sóvágó, rendeletet ad ki: „hogy a környékbeliek sóvágásra erővel is kényszerittessenek.“

1773-ban a „*Rákóczy-akna*“ elmerül.

Ugyanez évjulius 15-én járt Rónaszéken II-ik József császár, aranyat szóratván a fuvarosoknak s ajándékozván a sóvágóknak; de nemsokára rendelet kelt, hogy a sóvágást lengyelek vegyék át; e rendelet csakis 1786-ban *Grosschmidt Kristóf* inspector kérésére lőn az éhség miatt megszüntetve.

1777-ben kezdődik a sugatagi sómivelés, tiz ölnyi mélységben már a legszebb só találtatván.

Ugyanez évben a lejött kamarai vicepraeses gróf *Festetics Pál* uj rendszabályokat ad ki Rónaszéken.

1778-ban ugyancsak az ő rendeletére nyittatik meg Szlatinán a *Krisztina-akna*.

1780-ban Rónaszéken plebánia alapittatik; azelőtt kegyes rendiek s még előbb minoriták lelkészkedvén e helyen.

Ezek a rónaszéki krónika érdekesebb lapjai.

A mi már Rónaszék geologiai viszonyait illeti, — e bányahely, mint a többi máramarosi is, a *harmadképlet* (Tertiäre Formation) közép tagjához (miocen) számittatik. A só homokkő medenczébe zárva, menetirányában 700°, fekirányban 250 ölre számitatik; vastagsága 70—80 öl; egész tömege 1,750,000 köb-ölre tétetik s felette 8—20°-nyi kavics és pallagréteg van. A csekély távolban felette emelkedő bérczkaraj trachyttuffból áll.

A só tiszta fehér vagy barna; gipszszel, anchydrittel, s keskeny barnaszén, vagy szurokszén erecskékkel fordul elő. Van egyik aknában (a *József nevében*) oly kristálysziniü sótömeg is, mely a legtisztább üvegnél és viznél is tisztább átlátszóságu s ezért disztárgyakká faragtatik. Ezen faragványok egyik ügyes kezelője, *Flórián István* az 1855. párisi kiállitáson elismerő oklevelet nyert. Minta után bármely alakot kifarag.

A máramarosi sóbányákból igényelt egy milliónyi sómennyiségből Rónaszék mintegy harmadot állit ki. De e sómennyiség kiállitására koránsem veszi igénybe még használható aknáit sem, ugy hogy mivelés alatt jelenben csak három van: a *Keleti Antal-*, *Ferencz-* és *Ferdinánd-akna*.

Ezek között legérdekesebb látványt nyujt a már roppant terjedelmet nyert *Ferencz-akna*. Nem nyujthatna fogalmat semminemü rajz azon hatásról, melyet ez óriási katakombák a szemlélőre tesznek. Valóban e roppant 100 ölnyi hosszu és 50—60 ölnyi magas sötét üregek az indus vagy egyiptomi földalatti templomok leirására emlékeztetnek.

Csodásan szép pedig, ha az ember valamelyik folyosón ugy áll meg, hogy két egymás felett mivelt s munkások lámpáitól csillagos éjként ragyogó üreget tekint meg; mint ezt a *Ferencz*-aknánál teheti.

Itt épen katakombaszerü mivelés üzetik; a mennyiben a száz öles vágtérek között csak hat ölnyi vastagságu só-oszlopok hagyatnak.

Az ily mai mivelésü bányáknál még gyönyörübb és meglepőbb képet nyujtanak a XVII-, XVIII-ik századból fennmaradt *harangalaku* mivelések.

Ily alaku aknája több van Rónaszéknek; ilyen a régi *Antal-akna*, a mellete kezdett uj mivelésel; de ilyen különösen az *Apaffy-akna*, melynek a valósághoz mérve gyarló képét adni szintén megkisérlettük. (Lásd a tulsó lapon.)

Ez megnyittatott 1674-ben s mivelés alatt állott 92 évig; ekkor (1766-ban) a viz az akna délkeleti talp oldalán beütvén, az akna felhagyatott. 1842-ben egy lejáró nyittatott hozzá, kényelmes lépcsőzettel, csupán mutatványul, látogatók számára.

És ez már az a látmány, mely egymaga megérdemli, hogy az utazó Máramarost felkeresse.

Képzeljen az olvasó egy kis földalatti tengert, mely fölé mintegy mennyboltozatul 73 öl kupola borul sima márványozott fallal, oly magasságban, hogy az egykori lejáró kémény alig kivehető.

Benn a természet alvilágának örök csendje uralkodik és áthatolhatlan sötétség, melyen a leérkező lámpája át nem törhet.

Egyszerre azonban fellobognak a kis hajókon meggyujtott máglyák; felgyul a szembeni oldalon rendezett világitás s e roppant egyházban, melynek vallásos hatása bizonynyal nagyobb a római Sz. Péterénél, kellemes öszhangzatos ének zendül meg, mely itt valódi szeráf-zeneként hangzik.

E pillanatban megmozdul lábunk alatt a csak most észrevett komp s az akna körülhajókázása kezdetét veszi.

A hajósok reá csapnak lapátjokkal a viz tükrére s a roppant boltozat ágyudörejként adja vissza a hangot, mely repedező morgása közben a boltozat reánk omlásával fenyeget.

Kedvesen legel a szem a gyönyörü márványosságon, melyet a sótest ilyen helyütt felmutat. Ezt a márványosságot igen nehéz megfejteni. Olyanszerü, mintha a sótömeg hullámzásában dermedett volna meg; de oka leghihetőbben mechanikai nyomáson alapszik; a hol tisztább a só, ott a réteg lejebb nyomulván. Bizonyitja ezen véleményt az is, hogy a darált sóban, mely Rónaszéken marhasónak öröltetik, ha huzamosabb ideig egy rakáson van, ugyanezen tünemény észlelhető.

A már emlitett három mivelés alatti aknán kivül bármikor mivelés alá vehető aknák: a *Terézia*, mely 1748-ban, a *Károly*, mely 1774-ben, a *Pál-akna*, mely 1759-ben, *idősb Antal*, mely 1765-ben és a *József-akna*, mely 1778-ban nyittatott ki, s azon kristály só által tünik ki, melyből a már érintett diszmüvek (tükrök, sótartók, szobrocskák, kis ágyuk, keresztek stb.) készittetnek.

Viz által elboritott aknák: a már emlitett *Apaffy-akna*, melyben a viz mélysége 40 öl, az akna tojásdad körének nagy tengelye 37° 3 láb, kis tengelye 26 öl, térnagysága 750 □ öl. A *Rákóczy-akna*, mely 1773-ban vizzel elborittatván, befedetett. A *Viz-akna*, mely 1712-ben nyilt meg s 1758-ban hagyatott fel az előbbiéhez hasonló okból. És végre a *János-akna*, mely 1733—70-ig mivelteteett. — Ezeken kivül még ismeretes vagy 7 aknanév és száj, melyek közöl a *Kurucz-akna* legnevezetesebb.

A vizelvezető alagutak hossza 2470 öl, melyek az aknákat az édes vizek elöntésétől védik.

A só mivelése Rónaszéken harangalaku volt hajdan; de 1779 óta 100—100 ölnyi hosszu, hat ölnyi széles és 60 öl mély sikátorokban történik, melyek párhuzamosan vitetnek s aztán összevágatnak. A munka megkezdése csákány és feszitővel, egy ölnyi magasságban történik s ez a nehezebb munka; ezután alófelé dolgoznak, mi sokkal könnyebb; a lefelé mélyesités az oldalfalaknál 37 foku szöglet alatt történik.

Rónaszéknek 1625 lakosa van; ezek közül 360-an foglalkoznak sómiveléssel; pusztán sóvágással 128-an.

A kormányzat pátriarchális s lehet mondani, hogy az egész bányahely egy nagy családot képez. Erre legerősebb bizonyság egy ujabban hozott eredeti statutum, mely abban áll, *hogy házassági engedélyt addig egy fiatal ember sem kap, mig a község ujonalakult gyümölcsösében tiz, általa beoltott csemetét nem tud felmutatni.*

Van községi pénztár, mely elnyomorodott munkásokat és özvegyeket segélyez, temetkezési, mely a halottas háznak 10 ft. segélyt nyujt stb. Kár, hogy a munkás nép megölő betüje és átka, a *pálinka-ital*, itt is el van harapózva.

A nép itt is igen kedélyes. A Betlehem hordozás, a fatuskó huzatás agglegényekkel farsang végén, a májusi *kakasütés* bekötött szemmel stb. még folyvást divatoznak.

Az iskolák, mint minden bányahelyen, itt is jó karban állnak; innen van, hogy egész Rónaszéken kevés az irástudatlan.

Hivatalnokok és elökelő polgárok, mint egyetlen család vidáman élnek együtt, valamint a magyar vendégszeretetnek, ugy a közügyeknek örömmel áldoznak; mükedvelőtársulat, dalárda, zenede és olvasó kör kitelik a 20—30 tagból álló müveltebb körből, melynek mindent felölelő vidámsága a komolyabb utazóra is elragad.

Itt a természet szépségeihez e kedves müvelt világ megbecsülhetetlen ráadás.*)

(Folytatása köv.)

Öngyilkosság.

(Vége.)

Az öngyilkosság legsajátságosabb módja az önkeresztrefeszités. Velenczében egy Lovat Máté nevü parasztfiu előbb pappá akart lenni, mivel azon helység papját, a hol lakott, a világ legboldogabb emberének tartotta, mint a kinek semmit sem kell dolgozni, tekintélylyel bir, sétálni jár és jól él. De nem vették be; minélfogva czipészmesterséget választott.

1803-diki september 21-én nyilvános utczán saját nyoszolyájából készitett keresztre akarta magát feszíteni; de e szándékában az arra menök épen azon pillanatban gátolták meg, midőn lábát már fel akarta szegezni. Ennek okául azt állitá, hogy épen Máté napja, az ő védszentének ünnepe van. 1805. juliusban Velenczében egy ház 3-dik emeletén szobát bérelt, hol naponkint uj keresztet dolgozott. Azután nagy szegeket és más szerszámot szerzett, töviskoronát font, s kötelekből nagy hálót készitett, melynek meg kellett őt tartania, ha arra a szegek elegendőek nem lennének.

E háló egy zacskóhoz hasonlitott, melybe aztán keresztjével együtt bebujt. Mind a keresztet, mind a hálót szobája egy gerendájára erősité, és pedig ugy, hogy, miután majd fölfeszitette magát, az ablakon kilódithassa magát.

Elkészitvén ekkép mindent, 1805, julius 18-kán fejére tette a töviskoronát, melynek négy tövise behatott bőrébe, zsebkendőjét csipője körül övezte és meztelen a vizszintesen fekvő keresztre ülvén, hegyes szeget vert be jobb kezébe, jobb lábát a balra tette, s az átszurt jobb kezével mindkét lábát egy 15″ hosszu szeggel a kereszt tövéhez verte. — Megerősitvén ekkép lábait, bal kezét is fel-

---

*) Kötelességemnek tartom megemliteni, hogy a Rónaszékre vonatkozó adatok légtöbbjét, jelenlegi bányanagy *de Adda Sándor* urtól vettem, kinél biztosabb s hivebb kútfőre alig találhattam volna. *P. Sz. K.*

*

szegezte. Ekkor jobb öklére támaszkodva, miután testét még a kereszthez kötéllel is erösitette, fölemelkedvén, az ablakon kilökte magát, honnan a gerendáról hálójával együtt lefüggött. Midőn reggeli 8 órakor fölfeszitetten észrevették, jobb karja, kezében a keresztülvert szeggel lefüggött, mig a bal és lábai föl voltak szegezve. Siettek a keresztről levenni és ágyba fektetni. Vért nem sokat vesztett. Ruggieri a Sant Giovanni és Paolo kórházba vitette, hol nemsokára magához jött. A beteg senkivel sem beszélt, s keresztfára feszittetése okáról kérdeztetve, mindig azt válaszolta, hogy az embernek feszitenie kell kevélységét és életét keresztfán végeznie.

Felgyógyulása után a Sant Servolo örültek házába küldetett, hol 1806-ban tüdővészben meghalt.

Sok, különösen elitélt gonosztevőknek, raboknak, örjöngőknek, kétségbeesetteknek, mély bánatba sülyedetteknek, mindegy a alálnem; a legelsö alkalommal vágó vagy szuró eszközök, kötél, magasságról való leugrás stb. által végzik ki magukat.

Nagy-Szebenben az országos törvényszéknél gyilkossági gyanuból 1855-benvizsgálati fogságban volt ember borzasztó öngyilkosságot vitt magán véghez. — A börtönablakról észrevétetlenül egy darab vasat feszitett le, ezt szintén az ablakból kihuzott szögekkel két darabka fa közé erösitvén, s igy belőlök nyelet alakitván, némi késnemü eszközt rögtönzött. — Ezt a kályha sarkán meglehetősen kiélesitette. Miután mint máskor, ebédjét elköltötte volna, a maga által készitett vágó szerszámmal gyomra tájékán hosszu és mély sebet vágott, melyen belei azonnal kiomlottak; minthogy azonban rögtön nem halt meg, ezeket kezeivel kihuzogatta.

Egy más gonosztevő egy csészét tört el börtönében, s ezt fogaival megélesitvén, ereit metszette meg vele, hogy elvérezzék.

Egy viziszonyban szenvedő szerencsétlen, más gyilkolási eszköz nem létében, az ablakot törvén el, üveggel metszette el torkát.

Schuler egy öreg embert emlit, ki a börtönben bádog kanállal ügyekezett összevagdolni gégéjét, és igy mintegy tiz különböző metszést tett. Minthogy azonban, szerszáma nagyon életlen levén, csak felületesen sérthette meg magát: fejét oly erösen verte a vaskemencze felső párkányához, hogy azon tizennégy, egész a csontig ható zuzás támadt. Ezután neki szaladt vele a börtönajtó kiálló sarokvasának, hogy rajta fülét egészen szétzúzta. Vérben fetrengve eszméletlenül találták, és miután magához tért, elbeszélte, hogy mindezt teljes öntudattal cselekedte. — Párisban a Hotel Dieu-be egy nőt hoztak, ki saját kezével ötszáz késszurást tett magán, s a legborzasztóbban megcsonkitotta magát.

Hodann beszéli, hogy egy lány szerencsétlen szerelem következtében 30 és nehány vágást tett baltával saját homlokán, mig végre öntudat nélkül összeroskadt.

Bármi sokfélék azon eszközök, melyeket az öngyilkosok életök kioltására választanak, rendesen mégis azokat szemelik ki, melyeket nekik foglalkozásuk, üzletök, legközelebbi környezetök nyujt. A katonák lőport és golyót, a halászok és hajósok vizet, gyógyszerészek, orvosok és vegyészek mérget, a vésnökök vésüt választanak.

Az ok, miért fosztják meg magukat ezen és nem más módon életöktől, többnyire a szilárd, túluralkodó, néha vallásosság, rajongás, boszu által meghatározott eszmétől és szándéktól függ, mely akadályozza őket más, talán könnyebb vagy rövidebb eljárásról gondolkozni. Olykor az utánzás okozza, hogy majd egyik, majd ismét másik halálnem jő napirendre, ugy hogy itt sem lehet a *divat* hatalmát félreismerni. Lehet azonban, hogy néha testi fájdalomban keresendő az ok, mely e szerencsétleneket többé vagy kevésbbé ösztönzi e vagy ama halálnem választására. Igy a búskomorak és hysterikusok a vizbe fulasztást, vérmesek a nyak megmetszését, fölakasztást vagy agyonlövést, némely egyének világosság és tüz felé vonzatva, a lángokat választják. Elmebetegek éhhalálnak adják át magukat.

Egy harmincz éves férfi a bécsi tébolydában azt állitotta, hogy Isten maga jelent meg neki és hallhatólag mondá: „Egyedül böjtölés által jutsz üdvösséghez, miután üdvözitőd is negyven napig böjtölt a pusztában!“ Makacsul koplalt tehát. A lelkész ellenvetéseire ezt viszonozta: „Inkább kell engedni Istennek, hogysem az embereknek.“ Utolsó nap, halála előtt egy két órával, vizet kért, de csak azért vette szájába, hogy égető szomját némileg enyhitse, azonban nem nyelte le, hanem ismét kiköpte.

Guery által 9000 öngyilkosságról tett összeállitásokból kitünik:

1) Hogy az ifju és agg kor hajlandóbb az akasztásra, a közép kor az agyonlövésre. — 2) Férfiak többnyire az agyonlövést, agyonszurást, nyakmetszést, a nők rendesen vér nélküli halálnemeket, tehát fölakasztást, vizbe fulást, mérgezést, széngőzt választanak. — 3) Nem ritkán sajátságos lelki állapot határozza meg a halálnemet, péld. az ön keresztrefeszités vallásos rajongóknál, az éhenhalás az elszegényedés és nyomor által megtébolyodottaknál jő elő.

Dietz szerint a rendetlen testi állapotban gyökerező bizonyos ösztön az, mely a halálnemet meghatározza. Péld. ha a vérkeringés van akadályozva, elvérzés általi halált ohajtanak; gyuladásokban és lázban viz általi hülést keresnek; emésztési bajokban éhenhalást választanak.

Szeberényi Lajos.

A sziráki kastély. — (A gróf Teleki-család birtoka.)

Londoni tolvajok (garotterek).

(Vége. — Lásd a V. U. 14. sz.)

A tolvajok nagyobb része mély vallásosságot szinlel, s a bibliát nagy tiszteletben látszik tartani. Nem mindnyájan részegesek, s akad közöttük mértékletes, józan és higgadt elég; vannak köztük olyanok is, kik szüleik előtt rejtegetik életmódukat, ezeket meglátogatják és pénzzel segitik. Nagy kivételek gyanánt szolgálnak az olyanok, kik egy bizonyos mennyiséget megtakaritva, istenhozzádot mondanak a lopásnak, valamely vidéki városba költöznek s ott, sokszor jól nevelt gyermekek és hű feleség körében végzik be napjaikat. — Egymáshozi viszonyukban még loyalitást is mutatnak; azonban megesik, hogy árulkodnak egymásra, bár mindig élénk méltatlankodással beszélnek az árulásról és ha szerét ejthetik, irtóztatóan büntetik meg azt.

Erőszakosság és kegyetlenség tekintetében jellemük az utóbbi husz évben nagyon megváltozott. Nem igen folyamodnak már az erőszakossághoz, ha kikerülhetik azt. Ha lopott jószágot lelnek náluk, a helyett hogy megküzdenének, inkább futásnak erednek; napjainkban nem látjuk már, hogy agg férfiakat és nőket égő szén fölött sütögessenek, s mindaddig kinozzák, mig ki nem vallják, pénzüket vagy kincsüket hová rejték. A modern tolvaj a pénzes láda fölfedezését illetőleg inkább bízik saját ügyességében és sokszor, még mielőtt a házba hatolna, ismeri már az érdekes helyet. Ritkán jár pisztolyokkal; azon fegyver, melylyel szükség esetén védelmezni szokta magát, az ugynevezett „*fejtörő*.“ A, ha szabad ugy mondanom, czéhbeli tolvajok, bevallják, hogy roszszul cselekesznek, de másrészt azt állitják, hogy hibájok nem nagyobb sok más emberénél, mint p. a csalárd vagyonbukotténál. A lapokat, különösen a törvényszéki tárgyalásokat nagy figyelemmel olvassák s általok meggyőződnek, hogy a társaság minden rétegében vannak gazemberek, s hogy, a mi őket illeti, nem bűnösebbek szomszédaiknál.

Miután logikai gondolkozásra képtelenek, elméjök szabályt és kivételt összezavar. Szenvedélyeik vakságában nem tudják megkülönböztetni a

becsületes életet azon kivételes esetektől, mik a törvényszék szine előtt tárgyaltatnak. Hogy erkölcsi természetök titkaiba behatolhassak, jobbadán mind megszereztem azon dalokat, miket énekelni szoktak. E dalok átalános jellemét nehéz meghatározni. Dicsőitik a bünt, álfénynyel vonják azt körül, csalóka boldogságot vesztegetnek rá s szünet nélkül magasztalják vállalataik biztos eredményét. Szinte vigasztaló jelenség, hogy az ily dalok leginkább csak vén bűnösök szájában hangzanak, s hogy lassankint egészen kimennek divatból. A fiatal tolvajok inkább az érzékeny nótákat választják, mint p. o., a következőt: „*A kedves Anikó*,“ vagy: „*Azért hagytad cserbe őtet, mert hogy szegény fiu volt?*“ — „*A kis Nelli*,“ sok ideig volt népszerü közöttük. Ki tudja, vajjon e sentimentalis eszmeirányban haladás nem folyt-e be azon tényre, hogy az 1860-ban elitélt 836 betörési s lakat-lecsavaritási tolvajlások közül, csak *nyolcz* járt erőszakossággal!

A tolvajnők többnyire vonószerszámot használnak lopásaiknál és fényes nappal boltokban vagy irodákban „működni“ nem szokásuk. Mindig hűséges társa a tolvajnő azon férfiunak, kivel él s kivel egy mesterséget űz. A tolvajnő büszke arra, ha kedvese drágakövekkel ékesitheti magát, s ha sok pénzt csörögtethet zsebében s őt bőségben hagyja élni, mig maga rongyokban jár. A tolvajnő sokat iszik, különösen ha nincs gyermeke, de csak is társával iszik — mi az efféle asszonyok előtt becsületbeli dolog. Ha börtönben ül, a nő maga gondoskodik saját szükségeiről s ha a kiállott büntetés után ismét kikerül, örömére szolgál, választottjának azon pénzösszeget átadhatni, mit annak fogsága alatt megtakaritott. Sokszor összevesznek egymással, de csakhamar kibékülnek ismét; ha azonban a felek egyikét hosszas börtönre való elitéltetés éri, a másik azonnal uj szövetségre lép. Az asszonyok nagy hasznára vannak a férfiaknak, kiknek zsákmányait ügyesen juttatják az orgazda kezeibe. Betöréseknél a nő jobbkeze a tolvajnak s ő náluk vannak az ily munkára szükséges eszközök, a házakba azonban sohasem lépnek be; kivül maradnak és őrt állanak; ez okból nevezik őket „hollóknak.“ Éjjeli fölfedezések körül megfizethetlenek, miután a rendőrség figyelmét kevésbbé vonják magukra, mint a férfiak, kik által ez idő szerint sokkal sűrűbben alkalmaztatnak a lopásra s orgazdaságra, mint ezelőtt.

A „czéhbeli“ tolvajok nagy utazók, különösen a zsebmetszők, kik szünet nélkül, éjjel-nappal talpon vannak. Mindenütt lehet látni őket: egész éven át járnak kelnek a Dover és Newyork közötti posta-gőzösökön; mint touristák a Killarney-tavakat látogatják meg, és mutatkoznak a nagy kereskedelmi városok börzéin is; nyomról nyomra ismerik a liverpooli rakhelyeket s Páris utczáin, született párisiak gyanánt viselik magukat. Tavaszszal a szárazföldre mennek s mindaddig zsákmányolják ki azt, mig a lóversenyek és vásárok ideje visszahivja őket Angolországba; ez az ő legdusabb, legjövedelmezőbb idényök; leginkább azonban a királyi kirándulások birják tetszésöket; a királynőt minden utazásában hűségesen követik. Ha a lóversenyek s vásárok elmultak, a királyság legkiválóbb városaiba szélednek el, s a közelgő télre bandákká szervezik magukat. Ha futtatásokra vagy sokadalmakra mennek, a szerepeket egymás között kiosztják s a találkozás helyét előre meghatározzák. Idegenekkel nem „dolgoznak,“ ha csak a társaság valamely tagja nem mutatja be s nem ajánlja őket. Ha csak kerülhetik, szövetségükbe nem fogadnak be uj tagokat, kik rendesen ujonczok s a munka nagyobb részét az ő vállaikra háritják. — Az ily társulatok fölosztása sokféleképp történik. Sokszor a tolvajok egymást árulják el a rendőrségnél; vagy pedig összevesznek a prédán. Vannak egyes bandák, melyeket „kormos arczuaknak“ neveznek. Ez elnevezés onnan ered, mivel a másodrangu tolvajok, s e társaság olyanokból áll, kik arczukat kirándulásaiknál bekormozzák. Az első rendü tolvajok csak ritka esetben nyulnak e szerhez, ha t. i. nagy pénzösszeg vagy drága asztali edény forog szóban. Arczukra ilyenkor fekete crêpet (lágy pamut-szövetet) vonnak, fegyverrel látják el magukat, alkalmilag erőszakoskodnak is; s csak azon esetre gyilkolnak, ha másképp czélt nem érhetnek. Minden tolvaj-testületnek van „*esprit-de-corps*“-ja, összetartási szelleme. Heves féltékenység s versengés sokszor támad közöttük, melyikök képes a legmerészebb támadásokra, a legveszélyesb vállalatokra, melyikben van a legnagyobb ügyesség, melyik bir legtöbb pénzt összehalmozni, stb. stb.

„Egy napon igy szólt hozzám egy tolvaj“ — beszéli egy rendőr, — „uram, ha ezek a bandák mernék, hirdetések által hivnák ki egymást a lapokban. Ép oly elkeseredett versenyben vannak egymás ellen, mint a kalmárok, mert az élet drága, nagyon drága uram, mint nagy előképünk Bob Lautern mondá!“

Mint a társaság minden osztályában, ugy a tolvajok között is van — aristokratia. A „betörőt“ például megveti az illatos zsebmetsző, izlése jobb, étvágyát finomabb eledelek elégitik ki, s szomját inkább oltja pezsgővel, mint *aleval*.

Anélkül, hogy e faj kaszt-különbségét vizsgálgassuk, vagy családfáját tanulmányozzuk, foglalkozzunk egy perczre a sokat emlegetett „*garotterekkel*,“ kik váratlanul uj kiadásban jelentek meg, mert azt hivék már, hogy a jóságos György király alatt az utolsó példányt is nem be-, de felkötötték, s hogy egyedül csak hirben élnek még.

Garotter magyarul, ha ugy akarják önök: *letorkoló*, a leggyávább s egyuttal a legkegyetlenebb faja Proudhon ezen socialistikus elve vallóinak, mely szerint „*La propriète c'est le vol*,“ (a vagyon, lopás). Két évvel ezelőtt támadtak föl ezek halottaikból, hogy annál szaporábban lássanak a munkához. Az óriás London eleinte megdöbbent; alig esteledett be, a megtámadtatások egymást érték; még az öreg Pamot (Palmerstont) sem kiméltek meg, kit, midőn az alsóház üléséről, mint már sokszor, gyalog ment haza, torkon ragadtak, fojtogattak, leteritettek, fosztogattak s eszmélet nélkül a kövezeten ott hagyák, mig két policemen föl nem karolá a vén sast, hogy palotájába vigye. — A rendőrség minden erőfeszitése mellett sem volt képes gátot vetni a bajnak, s evvel sokat, igen sokat mondtunk, ha a londoni policziáról szólunk. — A garotterek harmad magukkal járnak, mig a negyedik a legközelebbi sarkon leselkedik, hogy idejekorán jelt adjon, ha veszély közelit. — Az egyik az áldozat előtt megy, a két másik mögötte. Ki legközelebb van a kiszemelt „vadhoz,“ annak neve a „rut férfiu;“ ez a sajátképeni letorkoló, mig a harmadik a fosztogató. A garotter egy merész szökéssel áldozatának nyakába ugrik, magához öleli vas karjaival, kihegyesitett könyökét gégéjére szoritja, s ezen műtétellel csak akkor hagy fel, midőn a megtámadott eszméletét veszti. Óra s óraláncz, pénz, ékszer stb. ezalatt már a másik zsebében van, s mielőtt a kifosztogatott magához tért volna még, a három legénynek természetesen hült a helye. Az ily operatiók minden este 4—5-ör fordultak elő, még pedig London legnagyobb térein és utczáin. De a közrémülés csak rövid ideig tartott. John Bull kezdett beleunni a dologba, haragra lobbant, — és az ő haragja nagy! — maga vette kezébe a védelem ügyét, és az fényesen sikerült. — Rövid idő alatt tömegesen árulták a czélszerünél czélszerübb fegyvereket, buzogányokat, olmos botokat, revolvereket, tőrös késeket, stb. stb.

Öreg, fiatal, férfi, nő e védeszközök nélkül ki sem ment az utczára, s az első garotter, ki szétzuzott koponyával fetrengett vérében, riasztó példa gyanánt szolgált társainak; alábbhagytak, s e perczben csak elvétve hallani valamit rólok.

E körülmény sok, hol tréfás, hol szomoru

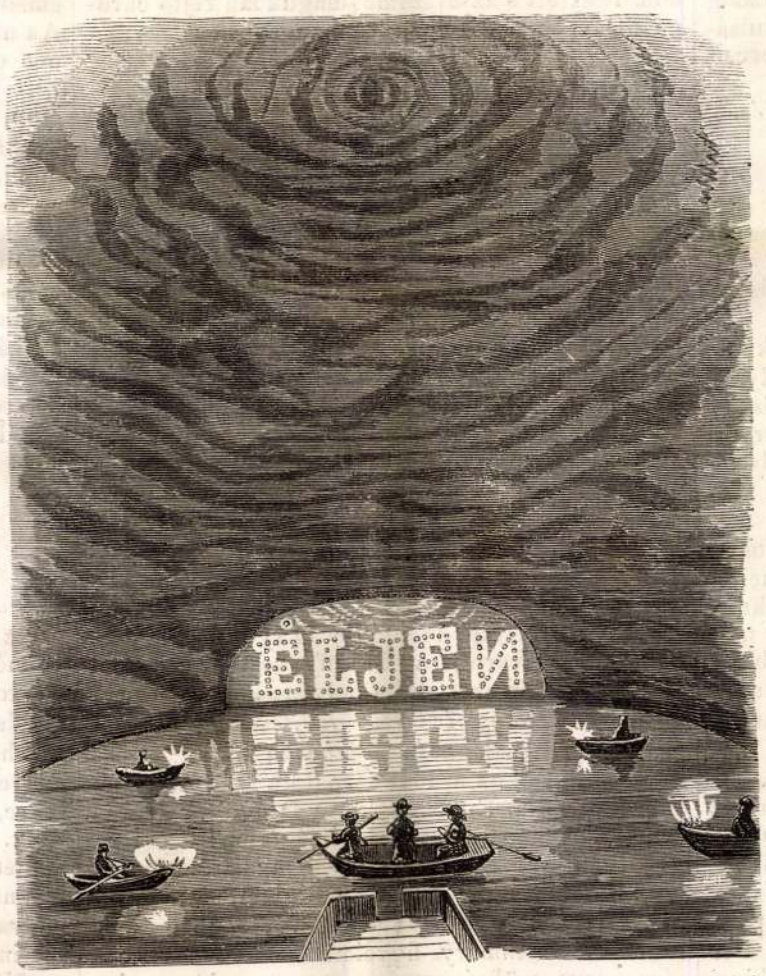

Az Apaffy-akna Rónaszéken. (Lásd „A Tisza bölcsője“ czimü czikket.)

A gr. Teleki-család sirboltja Szirákon.

félreértésekre adott alkalmat. Piccadilli egyik utczájában két sötét alak jelent meg. Az egyik fölhuzza pisztolyát, a másik perczegteti revolverének sárkányát, óvatosan közelednek egymáshoz azon erős hiedelemben, hogy garotterrel lesz dolguk. A lámpa alatt találkoznak. — „Hah gazember!“ hangzott egyszerre mindkettőjök ajkairól. „Mintha ismerném e hangot“ folytaták magukban. „Mr. Brammy!“ „Mr. Plombelly!“ — Békés civisek, régi ismerősök valának. — Egy gazdag téglaégető azonban elég szerencsétlen volt, tulságos elővigyázatból egy jámbor kocsist, ki becsipett fővel szédelgett feléje, keresztül lőni.

Dr. Tökés.

Szirák és az ottani sirbolt.

Szirák régi magyar és tót falu Nógrádmegyében, mintegy 1100—1200 lakossal, kiknek nagyobb része ágostai hitvallásu. Régenten *Serach*, később *Zirak*-nak is neveztetett.

Hajdani lakosai tiszta magyarok voltak, de a török és tatár pusztitások alkalmával e helység is földulatott, s lakosai részint leölettek, részint elszéledtek, s az egész helység pusztán maradt. Utánok ide tótok telepedtek le e megye felsőbb részeiből és Zólyomvármegyéből.

Nevezetes volt régenten a Jeruzsálemi Keresztelő szent János jövevények és zarándokok jeles rendjéről, (Ordo Hospitaliorum seu Cruciferorum Sancti Joannis Hyerosolimitani) kiknek itt nagy zárdájuk volt, de hogy mikor és mi módon enyészett az el a szerzettel együtt, azt bizonyosan tudni nem lehet, sőt a multak fátyola annyira eltakarja, hogy régibb tudós iróink még a helyét sem tudták meghatározni.

Hihetőleg még a mohácsi vész előtt oszlott fel e rend, mert történetiróink állitása szerint azon ütközetben e rendből egy sem volt jelen.

A reformatio terjedtével Szirákon is csakhamar kezdetét vette a protestantismus, s 1647-ben már az ágostai vallásuaknak itt egyházuk és papjuk is volt. Az észak felé egy órányira eső Bér helység, és nyugatra Vanyartz helység ev. hivei is Szirákhoz voltak affiliálva.

1788-ik évben a régi templom elhányatott és ugyanazon emelt helyen uj épittetett, ekkor az ásatásoknál egy másfél lábnyi régi kőfaragványra találtak, melyen egy ember feje és vállai láthatók; ez emlékezetül az uj templom falába rakatott.

Jelenleg pedig Szirák kiválóan a gróf Teleki család lakhelyéről és családi sirboltjáról ismeretes országszerte. Ide kisérte el 1861 ben a haza, gróf Teleki Lászlónak hült tetemeit.

A templomtól mintegy 200 lépésnyi távolságra észak felé van a képünkön látható csinos családi sirbolt, hol már a Teleki család több feledhetlen jeles tagjának tetemei porlanak.

A sirbolt belsejében levő márvány emléktáblaról megértjük, hogy e sirboltot néhai gróf Teleki József kir. kamarás neje állitotta 1784-ben, és legelőször édes anyját temették ide. — Ez emlékkő verseit érdekesnek véljük ideje gyezni :

„Állj meg itt utazó, s szökj még jó előre
Léted fő czéljához, tekintvén e kőre,
Itt nyugszik, mig felkél, Wattay Borbára,
Az élet urának serkentő szavára.
A kit kegyes, jámbor s csendes természete,
A jót mérni tudó jókkal becsültete.
Jó magyar asszony volt, s más népektől nem kért
Kölcsön czifra vétket, ős jó erkölcsinkért.
Ezer hétszáz nyolczvan négynek folyásában
Tizenhetedik nap volt Mindszent havában
Midőn holta után Róth Tamás férjének
Huszonnyolcz hónappal, lőn vége éltének.
Ezen kő-sir által fennhagyni kivánja
Jó emlékezetétét Johanna leánya,
Ki mint gróf Teleki József élte párja
Ide legelsőbben édes anyját zárja.
Zárja, de koránt sem zárja azt egészen,
Nem vévén a halál erőt a főbb részen.
Ezt tartsd meg utazó, s hogy örökké jól élj!
Nem a halálodtól, hanem a bűntől félj!“

Ugyan-e márványtábla aljában még e latin sorok állanak :

„Matronae Generis Nobilitate
Morumque Mansvetudine Spectatissimae
Barbarae Wattay de Felső Watta,
Thomae Róth de Királyfalva Viduae,
Matris suae Pientissimae ossa,
Unica eius filia Johanna,
Josephi S. R. J. Comitis Teleki de Szék
Uxor,
Hoc Sepulchro
L. M. C. Condidit,
A. R. S. MDCCLXXXIV
Vixit An. LXIV.“

Az itteni urasági kastély az uradalommal együtt hajdan a királyfalvi Roth család birtoka volt, melynek utolsó férfi tagja Roth Tamás épitette e diszes uri hajlékot 1728-dik évben; s miután (mint fennebb is láttuk a sirversben) ennek Wattay Borbálától származott egyetlen leányát gróf Teleki József vette nőül. Igy jutott e birtok a mai tulajdonosokra. Ennek emlékeül még maig is állanak a kastély homlokzatán az épitő által oda illesztett s az évszámot magukban rejtő chronostichon sorok, melyek igy hangzanak :

„ChrIsto aVXILIante!
ThoMas Róth a KIráLyfaLVa, Barbarae
Wattay a Watta, propter rVInas Igne faCtas,
BeLLo, BrVCho, Peste obstantIbus, HaeC
SIbI, sVaeqVe PosterItatI
EXstrVVnt HospItIa!“

E kastély már a Teleki család több jeles tagjának volt kedves mulató helye, midőn az illetőknek terhes kötelességeik engedték, e csendes és regényes helyre vonultak többnyire, hogy a haza szolgálatában tett fáradalmaikat kipihenve, azt ujabb erővel folytathassák. Adja az ég, hogy e régi, igaz magyar és nagy érdemekben tündöklő család ezentul is sok Telekit mutathasson be a magyar hazának!

Z. G.

A Drágffyak igazi czimere.

A Vas. Ujság legutóbbi (15) számában P. Szathmáry Károly a Drágffy család czimerét rajzban közölni azért látta helyén; „*mert* — ugymond — *a Nagy Ivánféle gyüjtemény — hihetőleg valami pecsét után — hibásan közli.*“ Ő pedig a közlöttet az erdődi várpalota faláról személyesen rajzolta. E vár egykor a Drágffyak sajátja levén, a czimer hitelessége kétségtelen!

Igen örülök az efféle figyelemnek, mert csak igy hozhatók helyre, az akár általam, akár a mások által elkövetett tévedések. Azonban épen ezért P. Szathmáry figyelmeztetésére és közlésére nézve szükségesnek tartom megjegyezni a következőket :

1. Hogy, nem azért lenne a P. Szathmáry által közlött czimer hitelessége kétségtelen, mivel a Drágffyak egykori várfaláról vétetett, mivel e vár még régebben vagy később más uré is lehetvén, a felirás nélküli czimer más családot (a vár előbbi, vagy későbbi birtokosát) is illethette volna; de kétségtelen (abban, t. i. hogy a Drágffyaké) e czimer azért, mert az általam, illetőleg előttem már Wagner által 1802-ben közlötthöz *lényegesen hasonlit.* Ezen Wagner-féle Drágffy czimer pedig — mint könyvemben is meg van irva — Drágffy Bertalannak 1497. évi pecséte után készült, de valószinüleg vagy roszul vésett, vagy régisége miatt már igen megkopott pecsétnyomat után; a miért is a *félhold* és *fölé helyezett nyil együttesen horgonynak nézetett*, és nézethetett annálinkább, mivel az eredeti diploma szavai szerint is némileg ezen két tárgy együvé helyezve, horgonyalakot mutat, mint alább látni fogjuk.

2. Én munkámban a Drágffy családnál főforrás gyanánt idézem Wagner munkáját, és a czimert is onnan vettem. Nem én közlöm tehát hibásan, hanem elődöm. (Lásd Wagner. Collect. geneal. histor. dec. III. fig. 3.) a honnan én csak átvettem.

3. Meg kell jegyeznem, hogy ámbár a P. Szathmáry K. által közlött czimer annyiban jobb az eddig ismerteknél, a mennyiben nem horgonyt mutat, hanem félholdat és fölötte nyilat, mégis valódilag az sem *jó, és nem is teljes.* Nem jó pedig a sárkányok hátra kiferditett lábainál fogva, és nem egész, a czimertani szinek és a vért fölötti alakzat hiánya miatt.

Nekem négy év előtt volt szerencsém a báró Mednyánszky-ak — kik a Drágffyaknak leányági utódai — levéltárából bélteki Drágffy György és János részére II. Ulászló kir. által Budán 1507. virágvasárnapján kiadott bárósági oklevelet eredetben láthatni, és az abban festett (egyedül leghitelesebb) czimernek teljes hűségű másolatát egy értekezésemhez Rohn rajzoló és kőmetsző által eszközöltetni, mely azonban más nehány rajz elkésése miatt még csak ezentul fog az akademia egyik közlönyében megjelenni, és ennek alapján családtörténeti munkám pótlékában is majd a tévedés e szerint kiigazittatni. Ezen leghitelesebb adat szerint pedig a Drágffyak czimere az oklevélnek magyarra forditott szavaival következő : t. i. háromszögű vért, melynek felső részén két csonka szeglete van, alsó része pedig domboru alaku; a vért udvara, melyet arany szegély kerit be, kék szinü, ennek közepén függőlegesen (perpendiculariter) mintegy felhajitva ércznyil áll, hegyével a vért felső részének szegélyét érintve; az udvar alján pedig arany félhold van, hegyes szarvaival fölfelé forditva és közepén egy keskeny vonal által mintegy meghasitva, a hold fölött álló nyil pedig mintegy horgonyt képez, (a diploma szavai szerint : sagitta supra lunam emissa recte exstans anchorae figuram efficit.) Az udvar közepén a nyilnak mindkét oldalán innen onnan két arany csillag ragyog. És ezek a vért belsejében. A vértet pedig szárnyas, négylábu, gyík alaku és szinű két sárkány öleli körül, nyakaik a vért fölött egymással összecsavarva; mindenik saját háta fölé forditva fejét, szájából mintegy lángot okádik, első lábaikkal a vért felső szegélyébe, ugy hátulsó lábaik egyikével a vért oldalába kapaszkodva. (Tehát nem kifelé forditott lábakkal!) Farkaik pedig a vért alatt egymással egybefonva, mindenike visszafordul a sárkány saját háta felé. A vért fölött a sárkányok fejei közől sisak emelkedik, és ennek tetején kiterjesztett fekete sasszárny lebeg.

Ime, ez az igazi és kétségtelenül hiteles czimere a Drágffyaknak.

Nagy Iván.

Egyveleg.

— *(Némely állat gyorsasága.)* A sas egy percz alatt 5626 lábnyit repül, mi egy óra alatt 14 mérföld és 360 lábat tesz ki, és minden más nagyobb madár képes 2 nap alatt 250 mérföldnyi távolságot megtenni. — A fecskék közől nagyon sok hihetetlen távolságra repül, igy például némelyek tőlünk Borneo, Sumatra, Java stb. szigetekre, honnét tavaszszal ismét visszarepülnek hozzánk. — II. Henrik franczia király Fontainebleau mellett sólyomvadászatot tartott, mely alkalommal egy sólyom elrepült és másnap (24 óra mulva) Malta szigetén fogták el. A kiszámitás szerint tehát ezen rövid idő alatt 270 mérföldet repült, és igy egy óra alatt $12\frac{1}{2}$ német mérföldet tett meg.

A leggyorsabb hal nem képes egy nap alatt félmérföldnél tovább uszni, és épen ezen tapasztalat igazolja, miért vonjuk kétségbe a heringeknek évenkinti csapatos leuszását az északi jegestengertől az Óceán legdélibb részeibe.

A csiga — melynek haladása példabeszéddé vált — 5 percz alatt egy és féllábnyi távolságot tesz, egy német mérföldet tehát 53 nap alatt. — A hangya $1\frac{1}{2}$ lábnyi távolságot majdnem ugyanannyi másodpercz alatt tesz meg. — A teve egy nap alatt 12—15 mérföldet tesz a déli homokpusztákon.

A jó fajta lovakról csakugyan elmondhatjuk, hogy oly gyorsak, mint a szél; mert nem ritkaság, hogy angol lovak lófuttatás alkalmával egy másodpercz alatt 88 angol lábnyi tért futnak, mig ellenben a szélnek nagy ereje legyen, hogy ugyanazon időben ugyanazon távolságot megtegye. Egy angol lófuttatás alkalmával, melyben *Hambletonian* nevű angol ló 16-szor lett pályanyertes, 8 percz alatt 5 angol mérföldet, azaz 25,635 lábnyi távolságra futott, vagyis 2000 lábbal messzebb egy német mérföldnél.

Á. B.

— *(Férgek ellen.)* Az amerikai ős lakók, hogy a férgektől meneküljenek, testöket némi nehéz szagu kenőcsökkel mázolják be; innét ama kellemetlen illat, melyet jártokban keltökben maguk körül terjesztenek, s melyet sok utas a test kipárolgásának hisz. Ki csodálja tehát, ha üldözéskor a menekvő vagy lappangó szerencsétleneket a spanyol *vérebek* oly hamar és könnyen föltalálták? — A rómaiak is ismertek bizonyos oly szagot, mely előtt a legvérengzőbb vadak is meghunyászkodtak. Igy Vitellius uralma alatt bizonyos Marius magát megtestesült istennek hirdetvén, midőn oroszlánok közé vettetett, mindannyian hátráltak előtte, mert teste hasonló kenőcscsel vala bemázolva. Miként Tacitus emliti, már 8000 hivő társa volt; s ha egy lictor véletlen fejét le nem csapja, ki tudja mennyire terjedt volna rajongása?!

— *(A tenger apadása.)* Svédország tudósai meg vannak győződve, hogy az északi tenger évről-évre apad; mert eddig is mintegy 44—46 hüvelykkel szállt alább a tenger. Ha ez apály ezelőtt is ily fokozatosan haladt, 2000 év előtt vagy az egész ország viz alatt volt, vagy legmagasabb hegyei is apró szigetekként tüntek föl. Mint *Calm* fölszámitá : ha ez apály rendszeresen halad, 4 ezer év mulva a *Balti* tenger kiszárad.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 NOV 16

1021

Sziráki Endre

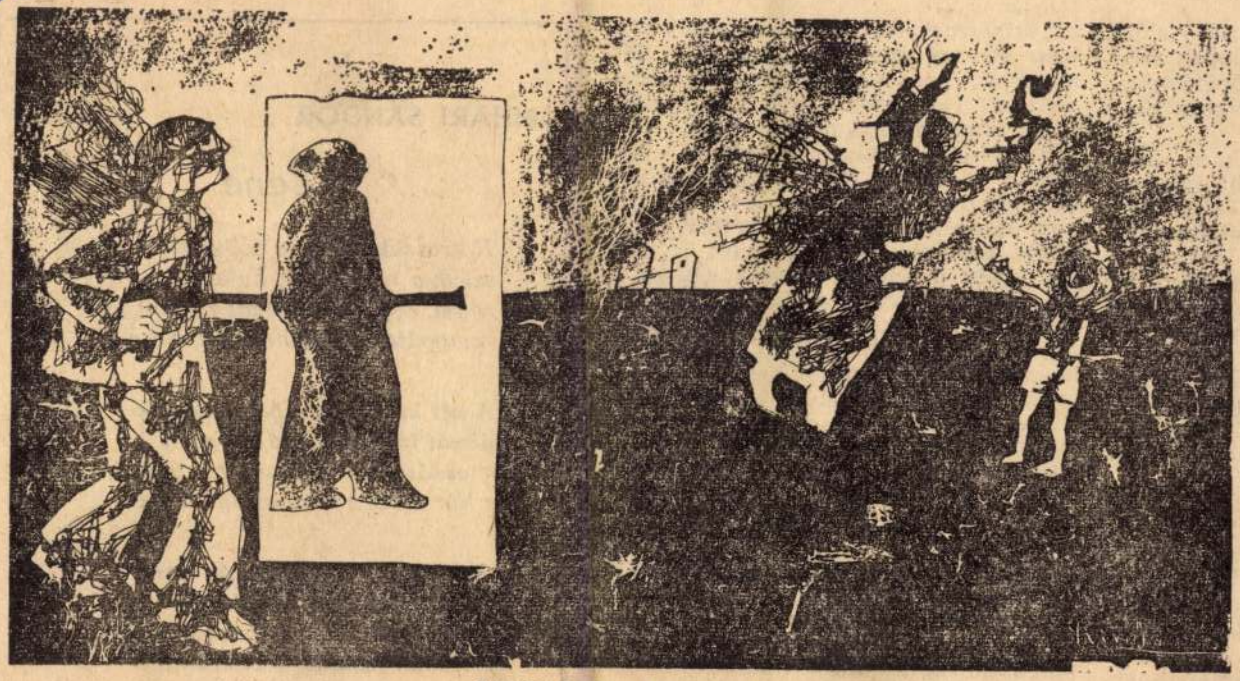

Sziráki Endre: Illusztráció

bemutató előtt
ltaképpen ösz-
ndezőpéldányá-
már csak ola-

t, makacs mun-
szöbölt minden
kisiklás minden
technikait egy-
külső instrukció
al sikerült le-
utatta a zavar
it sem bízott a
netek szertelen
n kiszámitotta.
ermészetességet
ű stilizálást en-
elt, bizony fity-
tesség látszatá-
nkor leplezetlen
társalgási dara-
adságot a ren-
k eltüntetésére.
tt. Úgy belefe-
nint játékába a
ül a világ. Nem
zei nem bábuk,
szoruló lények.

sik színésznek esti előadása is volt közben. Ez így ment a bemutatóig. Sőt, megesett, hogy a közönség az előcsarnokban várakozott már, a színpadon pedig javában folyt még a próba.

Rendezői utasításain mindenki elbámult a próbákon. Nem különlegességükön. Dehogy. Megkapó egyszerűségükön. Azon ámuldozott az ember, hogy efféle Kolumbusz-tojása miért is nem jut eszébe mindenki másnak. Ötletei a helyzetből fakadtak, a figurák jellemé-ből, a mű stílusából. Szárnyat adtak a színésznek. Megihlették. Viszont őt is megihlette, ha szereplőjének támadt egészséges ötlete. Tüstént továbbfejlesztette, fölékesítette a leleményt. Örült minden egyéni színnek. Ezért is kísérletezett oly gyakran idegenajkú színészekkel. Pedig korántsem volt számára mellékes a szó. Elvárta a jól érthető szövegmondást.

Sok évtizedes színpadi működés után is megmaradt hiszékeny, érzékeny, gyermekien fogékony nézőnek. Nemegyszer törölgette szemünk láttára a meghatottságtól, vagy a nevetéstől kicsordult könnyeit. Talán nem tévedek, ha föltételezem, hogy ebből a magból

BIHARI SÁNDOR:

Zene

Hátratekintve — a felkötözött
szőlő, a megkapált kukorica
súgja, hogy ez elfáradt nap mögött
nyugodtan feltűnhet az éjszaka.

A két kezük után gondolkodók
álmát irigylem, azt a reggeli
mosdást, mikor kiteszik a lavórt
a kút mellé s kezd az ég lengeni.

A vízben. A hajukon. Az izom
nyugalmába aztán belesimul,
feszül a nap s meztelen hátukon,
életükön pendül — citera-húr.

Ez a zene. Színes és szintelen

Szirák

65. — SZIRÁK: Gróf Degenfeld-kastély
Schloss — Château — Castle

Szirák. — Degenfeld — kastély

Rosloffenő dr Magyar Restaurátor 7 sk.

65. — SZIRÁK: Gróf Degenfeld-kastély
Schloss — Château — Castle

Szirák ev. templom

(Nógrád vm)

Ép 1788.

régi belső

Barbrestbalp

173: l_

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szirákí gróf Teleki

Mártély

(Nógrád vm)

Ep 1723

Barbpentbaly

113. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szirákí gr. Degenfeld

Maurély

(Nógrádvm)

Ep. 1748

Degenfeldt és egyéb

Rajtemenyekkel

Bár Bpestbalp

113. l -

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Sziráki kastély
és gróf Telleki-család
birtokja Szirákon
Wográd vm.
Kepei repr-

Nagy Magykép
II. r. 30, Zi. l.

IRODALOM

JEGYZET

MAGYAR HÍRKÉTŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1971 OKT 30

/1021/ SZIRÁKI ENDRE

Sziráki Endre grafikái a Mednyánszky Teremben

Lehet, hogy visszatér jó hagyományaihoz a *Mednyánszky Terem?* Örülnénk neki. Hosszú évekig a fiatalok vendégszerető galériája volt, azután hosszú évekig nem; most ismét figyelmet kívánó fiatal művészt mutat be *Sziráki Endre* kiállításával.

Sziráki „szívére veszi" a világot, komoly, komor, sőt olykor tragikus hangon szólnak grafikái, alig tagoltan, nehéz kiáltással. Elsúlyosodott, kődarabokból összerótt figurák szólnak róluk, nagyoltan faragott férfiak, lassú és korlátozott mozgású szkafanderemberek, akiknek cselekvése darabos, de súlyos hatású. Tulajdonképpen alig cselekszenek: állnak, mint a dolmenek, sziklányi öklüket mutatják, időnként fájdalmasan szakad ki belőlük a mozdulat *(Egy keserves hétköznap)*, máskor hagyják, hogy rájuk omoljon-dübörögjön a világ *(Munkás)*. Még a színes virágoknak is kőből kiszakított, rögös formája van ebben a józan-keserves világban, s a madár is elhajított kődarabként száll, súlyosan és zuhanásra készen.

A fiatal grafikusnak azonban megvannak a szakmai eszközei ahhoz, hogy illúziótlan, darabos világa ne váljon unalmassá vagy szenvelgővé. A grafikai hatások, színek, felületek, technikák avatott kezelőjének bizonyul, papír, festék és nyomólemez tapasztalt alkalmazójának. Monotípiával kísérletezik, anyagnyomatai különösen vonzóak (és nálunk ritka technikai tökélyre jutottak), a papír kiválasztása, a hozzá illő festék alkalmazása láthatóan műgond és kiérlelt kísérletek eredménye nála. Sziklaemberei így nemcsak kődarabosságúak, erezett foltos, lüktető is a felületük, mint az élet nyomait magába záró kőé, a nehézkes virágszirom sziluettje is életteli színkontrasztot hajt a háttéren, s a vonalak, foltok nemcsak a jól megválasztott színektől, a különleges, relief hatású festékektől is élnek. Így születik e rafinált grafikai technikákból hűséges, emberi kép, emlékmű a küzdelmekben elnehezült ember értelmes harcairól.

Kiváltképp akkor, ha a grafikus nem hagyatkozik kizárólag e két vonzó hatásra. Mert a súlyos darabosság, tagolatlanság túlhajtva rajzbeli elnagyoltságra, ábrázolásbeli megmunkálatlanságra csábíthat, s a rafinált, különleges technika megnyerő hatása olykor arra is alkalmas, hogy az előbbi esendőséget leplezze. A grafikák némelyike így színes, kissé felszínes plakáttá válhat *(Emberek, találkozások XIII., XIV., XVI.)*, más lapokon a kusza vonalak öncélú kuszaságot, indokolatlan álbonyolultságot eredményeznek.

Mindezt a kiállító huszonhat életévének tudatában kell elmondani. Mert Sziráki grafikájának két meghatározója, a nehéz drámaiság és a könnyű kezű grafikusi bravúr egy nagyformátumú képgrafika kiindulópontja, feltétele is lehet.

R. Gy.

a Kőszegi k

Kőszegen csakn
ház kapualja „m
változott ezekben
ben.

Régi szokás a vi
kor ősszel, az al
szelídgesztenye ér
mölcstermelők a l
ményeiket. Rendsz
jas asszonyok és
„ügyeletet" és szo
ket.

A környező helységek lakói is szívesen járnak gyümölcsért Kőszegre. Egy-egy idényben több száz mázsa gyümölcsöt adnak el az őstermelők.

isk. felső tagozatosainak. 15.10: Az MRT énekkara énekel. 15.17: Dalok. 15.31: Bach-zongoraművek. 16.05: Falusi délután. 17.20: Operarészl. 17.59: Mikrofórum. 18.14: Népi zene. 18.37:

A 43. sz. ÁÉV. 2. sz. Házgyára

átképzős tanfolyamot indít

a házgyári elemgyártó,
a házgyári sablonszerelő,
a házgyári kőműves,
a házgyári vasbetonszerelő és
a házgyári gépkezelő szakmában.

A tanfolyam 1970. november 1-én kezdődik és 3 hónapig tart.

Részt vehet rajta minden 18. évét betöltött férfi vagy nő, aki legalább az általános iskola 8 osztályát elvégezte.

A tanfolyam idején átlagosan 1700 Ft az alapkereset.

Üzemi étkezést, a vidékieknek munkásszállást, a tanfolyam elvégzéséről pedig bizonyítványt adunk.

A tanfolyam elvégzése után a részvevők teljesítménybérben dolgoznak tovább. A kereseti lehetőség: 2200–3200 Ft.

Jelentkezés személyesen a

43. sz. ÁÉV. 2. sz. Házgyárában

Budapest IX., Gyáli út 37.

Megközelíthető: 51, 13-as villamossal, vagy az 54-es autóbusszal.

Magyar Nemzet

Sziráki Endre

Sziráki Endre grafikái

a Mednyánszky-teremben

A magyar grafikusok briliáns technikai felkészültségének emlegetése — nemzetközi szerepléseik és sikereik révén — ma már jószerével „internacionális közhelynek" számít. S mégis ezzel kell kezdeni a *Sziráki* Endre új kiállításáról, grafikáinak frissen bemutatott sorozatáról szóló beszámolót, mert a míves hajlandóságú pályatársak között is feltűnő az az alaposság, amivel ő műveinek komponálásakor minden vonal, minden részlet megmunkálásához hozzáfog. S — ha tetszik — tovább is montható az elemzés: megemlítve, hogy ilyen tiszta dombornyomatot (ez a műfaj egyébként legjobb művészeink számára is „kemény diót" jelent a legtöbb esetben) nem látni hazai grafikus tárlatán, s hogy Sziráki litográfiái és monotípiái egyaránt a szinte kínos tisztaság feszes igényével születtek.

Ám Sziráki Endre mégsem tartozik az úgynevezett „pedáns" művészek közé. Nem, mert annak ellenére, hogy kínos gonddal ügyel kompozícióinak mesterségbeli becsülete, nem arra pazarolja erőit, hogy „tüchtig" levonatokat teremtsen, hanem arra használja lehetőségeit, hogy gondolatainak vizuális kifejezését terítse elénk. Sziráki tehát nyugodtan „piszkolja" műveit: fölösleges vonalakat, már-már teljesen idegen részleteket dolgoz beléjük és hagy bennük, a gondolkodás törvényei szerint lépkedve munkája közben mind közelebb a célhoz, a legteljesebben kifejtett mondanivalóhoz; bátran odahagyva és ott hagyva menet közben a mellékesnek bizonyult motívumokat és a zsákutcákat, hogy annál erősebben, szinte bulldogszívóssággal vesse rá magát a megtalált lényeges dolgokra.

Művei így nem leszűrt és elhidegített expozék lesznek, hanem egy gondolkodó, s mindenekfölött a kérdések megoldását kereső ember válaszai; elevenek, becsületesek — olyan művek, amelyek számítanak nézőik aktív részvételére, ahelyett, hogy a szájába rágnák mondanivalójukat.

Sziráki közlendői sokkal inkább töprengések, mint egymondatos jelszavak. S ez nem „talányos" címeiknek köszönhető, nem annak, hogy olyan — látszólag távoleső — kompozíciókat foglal sorozatba rajtuk, mint az *Emberek, találkozások* lapjain teszi, hanem annak, hogy e sorozatokon belül mindig a közös lényeg számos irányba tapogatózó lehetőségeit keresi az axiómák helyett.

A sorozatok sokféle formai és technikai megoldását, számos ellenpontozott színharmóniáját — így az *Emberek, találkozások* dombornyomatos fehérségeit, vörös variációit, sárga-vörös kísérleteit, sárga és vörös tónusokban tartott lapjait, s rézmetszetekre emlékeztető szárazságú zöldesszürke foltjait és vonalait — ezek a gondolati töltésű kutatások, a dolgok mélyére ásó szenvedélyek teszik egységessé, emberségesen — és nem „homlokráncolóan" — komollyá. S ez az elkötelezett gondolkodásmód avatja rokonukká a *Munkás* töprenkedve alakított félalakját, az *Egy keserves hétköznap* szürke drámáját, s a *Virágok* négylapos sorának szinte ellenpontjukként épített ívét.

Az említett sorozatok mellett kiállított illusztrációk csoportjai közül a Camus *Pestiséhez* komponált dombornyomatokon első pillantásra a technikai tökéletesség ragadja meg a szemlélőt. Ám, ha a felületekben kigyönyörködte magát, minden gondolkodásra hajlamos embernek észre kell vennie a sorozat külső pompája mögött az alapjukul szolgáló mű hatalmasan feszülő drámáját, a fehér sziluettekben megjelenő figurák szaggatott formációinak célratörését, s általuk, bennük — ne féljünk megmondani — Camus művét. A mellette kiállított két illusztrációsorozat, amelyet Bosch *Manuel Sicuri, Az indián* című művéhez, valamint R. J. Parayo *Az ördög járt Papo Chicóban* című munkájához készített Sziráki Endre, méltó társa — a művek más nyelvű pandantjaként — a Camus-illusztrációk sorozatának.

Végezetül a *Dürer születésének 500. évfordulójára* címmel készített négylapos sorozatot említjük, mint a bemutató lélektani összefoglalóját, Sziráki vallomását. Mert bennük Sziráki Endre — *hommage*-ként, s a maga lehetőségeinek összegezéseként — mindazt felvonultatja, ami munkáiban erényeként „elkönyvelhető": a mívességtől a drámai érzékenységig, a művek vonalait összerándító fájdalmak kifejezésének képességéig feszülő ívet.

Sziráki Endre 1944-ben született Újvidéken. 1958. óta él és dolgozik Magyarországon. Mostani kiállításán másodízben jelentkezik műveivel a nyilvánosság előtt.

(horváth)

Szovjet kulturális kül
érkeztek Budap

J. A. Furceva tájékoztatója a Magyar S

A szovjet kultúra napjainak magyarországi eseménysorozatára péntek délelőtt szovjet kulturális delegáció érkezett Budapestre J. A. *Furceva*, a Szovjetunió művelődésügyi minisztere vezetésével. A delegáció tagjai: J. I. *Mihnyevics*, a Belorusz Szovjet Szocialista Köztársaság művelődésügyi miniszterhelyettese, A. M. *Gricaj* képzőművész, J. M. *Fagyejeva* színművésznő és J. A. *Kizin*, a szovjet művelődésügyi minisztérium főosztályvezetőhelyettese.

A vendégek fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Ilku* Pál művelődésügyi miniszter, dr. *Orbán* László, a miniszter első helyettese, dr. *Simó* Jenő művelődésügyi miniszterhelyettes, *Gyenes* András külügyminiszter-helyettes. A Magyar—Szovjet Baráti Társaság részéről *Ligeti* Lajos akadémikus, alelnök és *Nagy* Mária főtitkár fogadta a vendégeket. Ott volt a repülőtéren F. J. *Tyitov*, a Szovjetunió magyarországi nagykövete is.

Péntek délelőtt érkezett fővárosunkba az a művészdelegáció is, amelynek David *Ojsztrah* is tagja. Budapesti vendégszereplésének kiemelkedő eseménye lesz hétfőn este a Zeneakadémián rendezett koncert; ezen Ojsztrah vezényli a Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarát. Ojsztrahhal együtt érkezett hazánkba Gidon *Kremer* hegedűművész és Zurah *Szotkilava*, a tbiliszi operaház tenoristája.

*

Péntek délután a Magyar Újságírók Országos Szövetsége székházában találkozott a szovjet kultúra napjai alkalmából hazánkba érkezett szovjet delegáció a sajtó képviselőivel. A küldöttség vezetője, Jekatyerina *Furceva*, a Szovjetunió művelődésügyi minisztere, *Komját* Irén, a MUOSZ alelnöke üdvözlő szavai után, hosszan és részletesen tájékoztatta az újságírókat a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti kulturális kapcsolatokról. Elmondotta, hogy a két államot és népeit összefűző kulturális szálak olyannyira kiterjedtek és sokrétűek, hogy szinte lehetetlen számbavenni az együttesek és szólóművészek, a bemutatók és kiállítások, a tapasztalatcserék és baráti látogatások valóságos tömegét, amelyek a kialakult kapcsolatok állandó és gyors ütemű fejlődéséről tanúskodnak. Hangsúlyozta, hogy ez a *színház működik*, körülbelül *400 ezer könyvtár és ezer múzeum szolgálja a szórakozni és művelődni vágyó milliókat.* Nagy fontosságot tulajdonítanak az új nemzedék fokozott igényei kielégítésének is: *az országban több mint 140 gyermek- és ifjúsági színház működik*, évente két és fél ezer könyv jelenik meg a gyermekek számára, példányszámuk meghaladja a 270 milliót.

Furceva elmondotta, hogy a Lenin-centenárium a művészetek területén is óriási fellendülést hozott: csak a Lenin-évfordulóra mintegy 40

Horgos Gyul

az árkép

A cikkek ára csak a
és a népga

Péntek délelőtt összevont igazgatói értekezletre került sor a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezete székházában. Dr. *Kovács* István, a kohó- és gépipari miniszter első helyettesének megnyitója után dr. *Horgos* Gyula, kohó- és gépipari miniszter tartott előadást a kohó- és gépipar időszerű teendőiről.

Ami a kohó- és gépipari vállalatok idei eredményeit illeti, a kohászat termelése 5 százalékkal, a gépiparé 10 százalékkal növekedett. A gépipari átlagot meghaladó mértékben, 14 százalékkal növekedett a közlekedési eszközök gyártása és a műszeripar termelése. A közlekedési eszközök gyártásán belül *a legnagyobb mértékben a közúti járműgyártás termelése emelkedett.* Ez tette ki az alágazat termelésének több mint 60 százalékát. *Az export is tetemesen fejlődött.* A kohászat az első félévben 14,3 százalékkal növelte összes exportját, ez majd 2 milliárd deviza forint többletbevételt eredményezett. A teljes exportból a szocialista hányad 15 százalékkal nőtt, a tőkés pedig 2,4-szeresére emelkedett. A gépipar exportja 11,4 százalékkal, ezen belül *a szocialista export 6 százalékkal, a tőkés pedig 38,1 százalékkal növekedett.*

A belkereskedelmi értékesítésről a miniszter elmondotta, hogy a vállalatok nagyobb erőfeszítéseket tettek a lakos-

1021

MÁRTÉLY – ECSETTEL

Mártély nyolc kilométerre van Hódmezővásárhelytől, a holt Tisza partján, hamisítatlan alföldi tájon. Itt rendezték meg, immár negyedszer, az *Országos Ifjúsági Képzőművészeti Tábort*, amelynek rendezői a KISZ KB kulturális osztálya, a KISZ Csongrád megyei bizottsága, a megyei tanács és a Tornyai János Múzeum.

Augusztus 1-től 12-ig ötvennégy fiú és lány sátortáborozott itt, az országos képzőművészeti amatőr kiállítások és a diáknapi kiállítások aranyérmesei, megyénként kettő-kettő, s a „házigazda" csongrádiak.

A tábor vezetője, *Sziráki Endre*, a KISZ ~~KB kulturális~~ osztályának munkatársa volt:

— A tábor célját talán e három szóban foglalnám össze: pihenés, alkotás, ízlésfejlesztés. Az amatőr alkotók számára ez a tábor lehetővé tette a nyugodt és elmélyült alkotómunkát, érdekes előadások során kaptak szakmai segítséget és választ a képzőművészet egyes kérdéseire, műértő közönséggé igyekeztünk alakítani őket, akik sokat tehetnek majd közvetlen környezetük ízlésnevelő munkájában, s a KISZ-alapszervezetek kulturális életében.

— Kik voltak a tábor lakói?

— Diákok és dolgozó fiatalok, lányok, fiúk. Közülük sokan már az elmúlt években is részt vettek ilyen táborozáson, sokukat pedig most vették fel a pedagógiai főiskolák rajzszakára, a Képzőművészeti Főiskolára és az Iparművészeti Főiskolára.

— Milyen volt a tábor élete?

— Az egyik programot soha nem tudtuk betartani: reggel fél hétkor volt az ébresztő, de a tábor már hajnalban talpon volt! Kimentek dolgozni, festették a környéket, a jegenyesorokat, a tanyákat, a holt Tiszát, a halászokat... A tábortól ötszáz méternyire van Tornyai János háza, nem messze öreg szélmalom áll. A gyerekek nagyon jó barátságot kötöttek a környező tanyák lakóival. Lerajzolták az öreg parasztnéniket, parasztbácsikat, s cserében előkerültek a padlásról a régi pásztorélet használati tárgyai. Kaptak subákat, kancsókat, tálakat, kétszáz éves evezőt... Közösen megnézték a szegedi nyári tárlatot és a hódmezővásárhelyi majolikagyárat, s annyira jól érezték magukat, hogy ezzel a kéréssel álltak elő: nem lehetne jövőre három hétre bővíteni a táborozás idejét?

— Milyen szakmai jellegű előadásokra került sor?

— Korunk művészének társadalmi felelősségéről beszélt dr. Aradi Nóra egyetemi docens, a műalkotások kritikai elemzését magyarázta Ormos Tibor, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus vezetője, a felszabadulás utáni képzőművészeti irányzatokról és ezeknek a társművészetekre gyakorolt hatásáról tartott előadást Bereczky Lóránt, a Művelődésügyi Minisztérium előadója, az ízlésnevelés volt Székely András művészettörténész előadásának témája... A táborban megrendeztük a fiatalok saját kiállítását is, amelyet Dömötör János, a Tornyai János Múzeum igazgatója nyitott meg.

— A jövő évi tervek?

— A központi téma ez lesz: „Táj és ember a képzőművészetben". Szeretnénk az előadások témakörét kiszélesíteni zenével, irodalommal, filmesztétikával, baráti beszélgetésre meghívni írókat, filmrendezőket, muzsikusokat, hiszen az itt táborozó fiatalok, túl azon, hogy amatőr képzőművészek, a KISZ alapszervezetek kulturális „élesztői" is. 1970 felszabadulásunk évfordulója. Szeretnénk, ha az itt táborozó fiatalok tevékeny munkát vállalnának az évfordulós kiállítások, vetélkedők szervezésében, s segítenének abban, hogy a fiatalok megismerkedjenek az elmúlt 25 év magyar képzőművészetének eredményeivel.

S. Á.

Nemoda Attila rajza

AZI?

R SCOTT

gállapítani Ro-
ilandját, bátor,
ajkán élő tör-

össze a sherwoodi
ik közepén álló ha-
, hogy kifundálják:
tnák ki vezérüket.
agyarul „Csipet Já-
és Munch azután
im felé. Az úton
ly egyik titkos hír-
ejtettek, s alaposan
edt hírvivőnél meg-
csétjét, amelyet Ro-
életére akartak rá-
Little John gyor-
helyezte a hírvivőt
özve — a pecséttel
m felé...
st kértek a város-
k, hogy a királyi
nadták meg, de ők
mint szolgálatkész
elhozták a király
halálos ítéleté-

epelni! — mondta

Essex grófságbeli
obin Hood szerel-
tartja, hogy Maid
l...

nagy
mát
szeg
radt
kulcs

Amikor az urak [illegible] köpenyesek" már elhagyták a nottinghami kastélyt... Egész York grófságot mozgósították üldözésükre, s a legendák szerint az összecsapásokban maga Robin Hood is megsebesült. Állítólag ez okozta későbbi halálát.

Robin Hood bátor tetteit a legendák és Walter Scott, a nagy angol költő és író (1771—1832) *Ivanhoe* című híres regénye alapján, (amely magyarul is megjelent) Oroszlánszívű Richárd uralkodásának idejére helyezik, amikor az angolszászok elkeseredett harcot vívtak a normannok ellen. Richárdot — a kereszteshadjáratból visszatérve — először Lipót herceg a dürnsteini várba zárta, majd V. Henrik német császár ejtette foglyul. Ezalatt angolhonban, öccse, Földnélküli János zsarnokoskodott. Robin Hood — aki a nép szemében ekkor és századokon át a jog és az igazság egyedüli őrzője volt — szembeszállt János herceg uralkodásával. A regényben Robin Hood a kirkleys-i kolostorban halt meg 1247-ben.

„Ahová a nyíl esik..."

A néphagyomány viszont azt állítja, hogy harc közben esett el, amikor utolsó csatáját vívta a nottinghami elöljáróval.

Úgy keveredett bajba, hogy védelmébe vett egy vándorzenészt, aki feleségül akarta venni a peterboroughi püspök nevelt lányát. A fiatalok Robin Hood védelme alatt meg is esküdtek, de a püspök más sorsot szánt a lánynak és rávette a nottinghami városbírót, szervezzen büntetőhadjáratot a sherwoodi erdőben rejtőző csapat ellen. Ekkor ejtették őt foglyul, majd menekülése után egy kolostorba ment, ahol a rendfőnökn— aki fogságban tartotta Robin Hood szerelmesét, Maid Mariannt — megmérgezte a bátor harcost. Robin Hoodnak csak annyi ereje maradt, hogy kürtjébe fújjon, amire ott termett barátja, Little John, hogy a lánnyal együtt megszöktesse őt...

Robin azonban már a végét járta és halála előtt arra kérte hűséges bajtársát, adja kezébe íját és tegezét. *„Ahová a nyíl esik, oda temessetek!"* — mondotta... S a kirkless-i park közelében ma is áll a sír, amelyről azt hiszik, hogy Robin Hood nyugvóhelye.

„Így fejezte be életét Robin Hood — írja egy angol történész. — *Meg tudta őrzi az angol nép szabadság- és igazság-eszményét. Amíg élt, népe bálványozta, halála után pedig halhatatlanná tette a hős nevét."* Ő volt Robin Hood, akiről ma sem tudjuk bizonyosan — ki volt...

Sebes Tibor

Szirdki Endre

Jegyzetek a Ljubljanai grafikai Biennaléról

A magyar kiállítást Maurer Dóra Gyarmaty Jób, Galontai György és Szirdki Endre képviselte.

Szirovitz Péter írása

Művelet 1977. 9.

M.D.K.

Szirtes András
grafikus

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1968. ápr. 13 - 12 lap.

GÁLI JÓZSEF ELBESZÉLÉSE:

1021

Így kell fulladni!

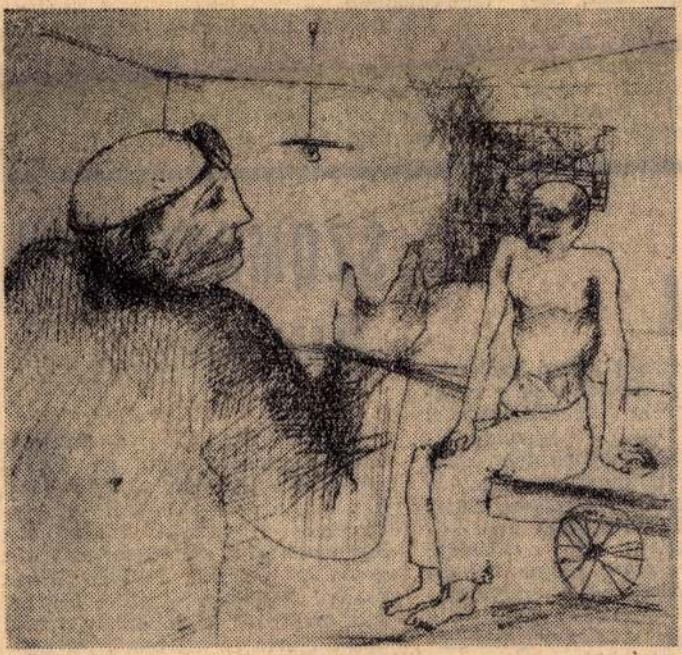

Sziráki Endre illusztrációja

rölgettük, használ-
nkültek, hálásan
lenni. Különben
hideg magány lo-

ő vasárnap dél-
miközben ültünk
a régen egy szót
megszólalt a te-
éztünk, titkolt iz-
Mint amikor ven-
k nagyon kedves,
n nem nagyon bi-
kétségekkel vá-
y eljön — és aki
get hozzánk. Hát
felugrottunk. Be-
nk mellé, hogy
l a beszélő hang-
ink, gyorsan vet-
y a vonal másik
kozást. Örömmel
folytattam:

— Halló. I

Várakozó kérdésemre, zavartan válaszolt egy ismerős hang. Nem akartam észrevenni a tartózkodását. Mintha csak az ajtóm előtt invitálnám, hogy lépjen be hozzánk, gyorsan és végre lélegzethez jutó örömmel kezdtem volna vele beszélgetni:

— De jó, hogy hívsz! Ha tudnád, menynyire örülünk. Hogy éltek? Mit csinálsz?

Örvendő szavaimba váratlan zárkózottsággal pöccintette a túloldali beszélő:

— Nem tudnád megmondani N. telefonszámát? Szeretnék találkozni vele.

Egymásra néztünk. Egy pillanatnyi hallgatás után feleltem:

— Nagyon szívesen. — Megmondtam a telefonszámot.

— Köszönöm. Szervusz — kattant a telefon.

Tartottam a kezemben a kagylót s csak néztük szótlanul. Sokáig bámultuk szörnyű fejét, fogazott, szolgálatkész, fagyos arcát.

Olyan volt, mint egy ember.

ÍJA

nak fittyet hányó burleszk-
lus. A képtelenség e revü-
y mackó nehézkességével
olják végig. Legszembetű-
Avar István, akinek kínos
egyszersmind vélemény is
z ügyről, legkevésbé Rutt-
, akitől a szerepe nem kö-
ehetetlent. De a többiek,
oltai János, Major Tamás,
os László, sőt a műfajban
tabb" Márkus László és
György is szinte gólemek-
ozognak ebben a múmia-
óhatatlanul azt a gyanút
ogy talán a rendezői já-
ásban is hiba lehet.

SZOMBATHELYI ÜNNEP

Öt éve szólal meg a Savaria-ünnepségek keretében az Iseum romjai között, vagy a művelődési ház impozáns architektúrájú színháztermében Mozart Varázsfuvolája és az idén másodszor az Iphigenia a taurusok földjén, Gluck drámai lüktetésű operája. Mindez Vas megye és Szombathely városi tanácsa értő és szeretetteljes gondoskodásának köszönhető. Az immár hagyományossá vált Varázsfuvola igazi élményszámba ment mind az iseumi, mind a színházi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráki Endre

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 JUL 15.
1021

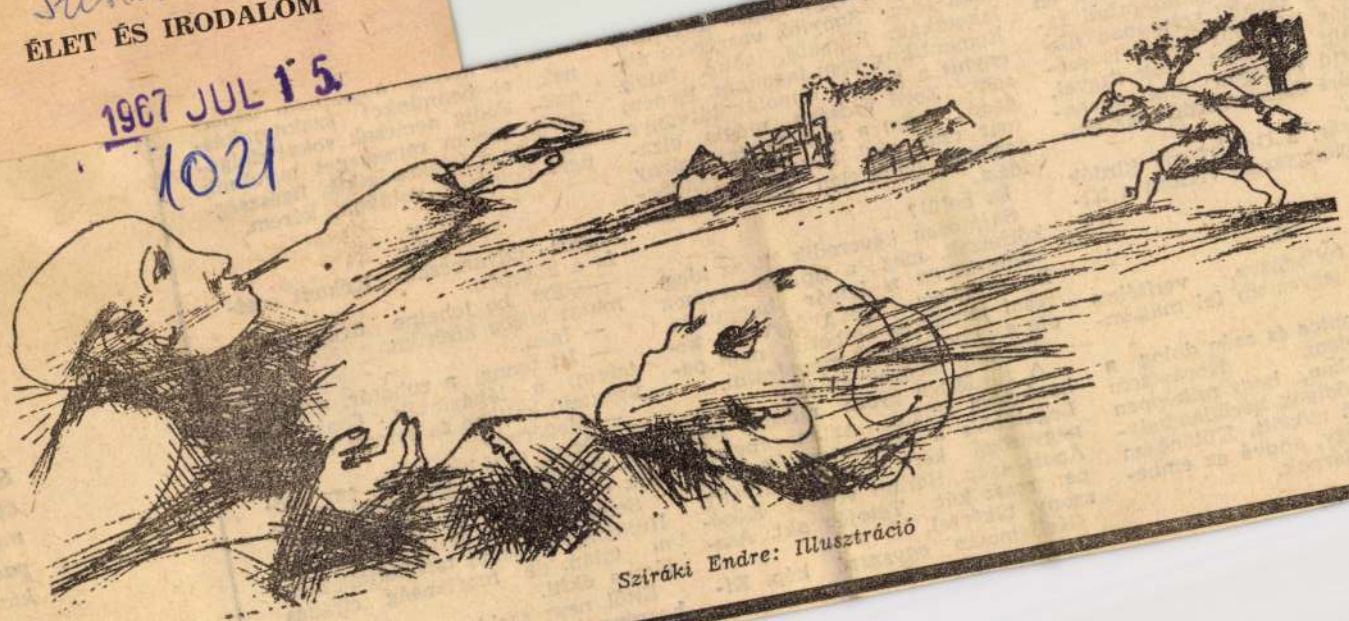

Sziráki Endre: Illusztráció

fent beretvát az ötvenfokos gyógy-
vízben.

Ez volt a múlt. A „Voyages en Hongrie" című idegenforgalmi lapunk egyik tavalyi számában fürdőnk már két fényképpel is szerepel, míg a Gellért csak eggyel, és az ifjú Palugyai által agybafőbe dicsért Császárfürdő csak említve van.

A Császár, a Gellért ma fürdők csupán. Gyöngyszem viszont a Király.

2.

Gőztől fulladozva, verítékes homlokkal jegyeztem fel magamnak:

Hasznos, fontos és szép dolog a műemlékvédelem. Korántsem mindegy azonban, hogy miképpen épülnek át a dolgok korhűen helyreállított külső mögött. Különösen ott nem mindegy, ahová az emberek gyógyulni járnak.

3

rült erődöt, vagy éppen fegyintézetet idéz. Sunyító, vasrácsos ablakocskák. Rücskös, sötét falak. Romantikus, nem tagadom. És nem enyhít a patinás kupolák látványa sem. Zord vadsága mégis elragadó... Ám a mellékutcai szárny már csak régi, kisvárosi vendégfogadók jellegtelen alamusziságát idézi.

És belül?

Sajátosan keveredik itt az idegkórházak, meg a típusmúzeumok külön-külön is kopár hangulata. De mindegy. Ide gyógyulást keresni járnak az emberek, nem pedig a „kivitelezést" megbírálni.

Fürdeni megyek én is.

A fürdésből gyors mosdás lett, kapkodva ziháló. Aztán pihenek. Legalábbis a tekintetem. A zárt, négyszögű kert kedves látvány. Ápolt gyep. Három vén fa. Középen rossz kút. Tetején akt. Aszszony, tükörrel.

Kellemesen egyszerű kép. Kísérőm kimutat rá.

— Az k
nek el b
nak. Ped
zunk, han
is. Nagy a
ügyi dolg

Bús ud
fa a közep
— Ezt
mutat körbe kísérőm.
— Igen.
— Itt lenne a ruhatár, a váróterem, a lábáztatók. Csak egy üvegtető kellene és semmi más.
— Megérné.
— Meg. Csakhogy itt egy szöget se lehet beverni a műemlékesek engedélye nélkül. De nem ám. Semmitmondó belső udvarocska. Hajdanán a szenet tárolhatták benne talán, de mostanság cirádás lámpa ékíti.

Ettől nem szebb ugyan, viszont hozzányúlni tilos, legalábbis most

De mo
teng
ós ve
az abl

Sz

Szél-h
égtáj
menn
padlój
kicsav
messz
szilán
fullasz
egy ta
húrok.

M.D.K.

Szirácki Endre
grafikus

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. okt. 28 - 5 kép

M.D.P.

Szirtaki Endre
grafikus

Marx Karolyról készült
rajza

Vitányi István: A második prometheuszi forradalom
Élet és Irodalom, 1968. december 4. – 1 lap.

M.D.K

Szirácki Endre
grafikus

„Egyedül"

Élet és Irodalom, 1968. január 20-7 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 JAN 20

Szinyei Endre

1021

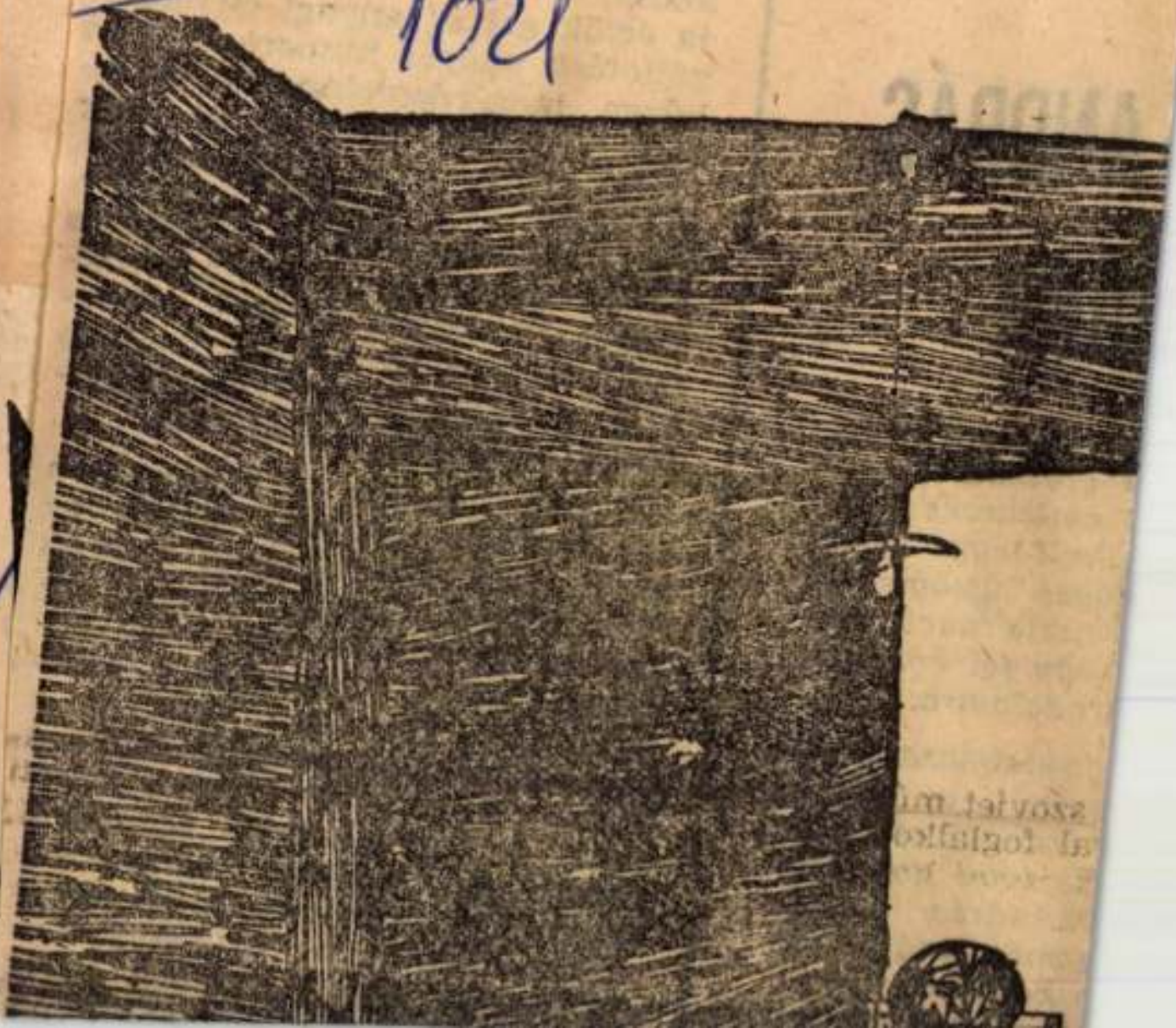

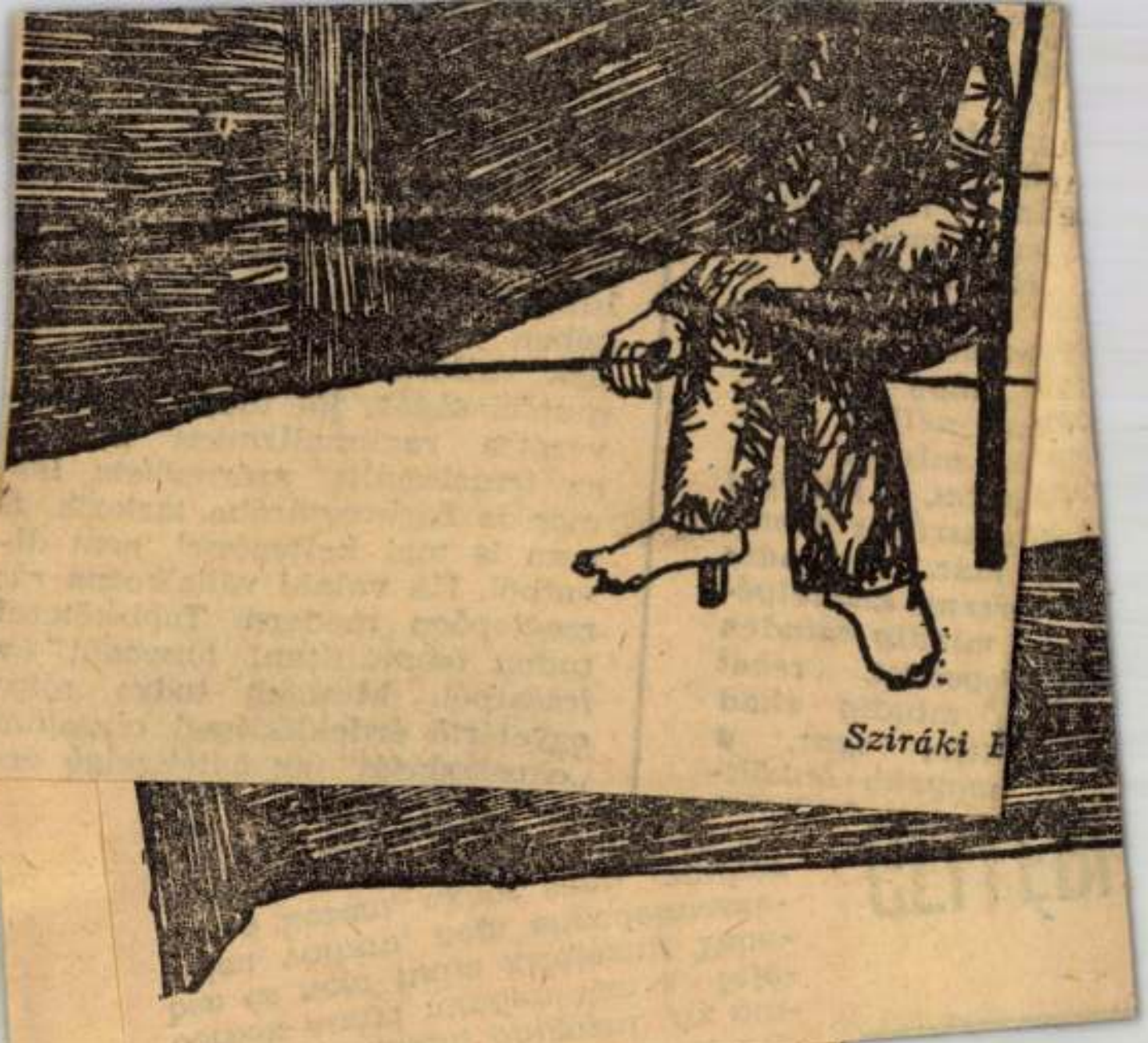

Sziráki E

M.D.f.

Szvitáné Kondre
grafikus

Rajz.

Élet és Irodalom, 1967. jún. 24 - 11 csp.

MDK

Szirácki Endre festő

Az „Építők Miskolci Klubjában" mutatkozott be.

Szabó György: Kettő morázsa

Élet és Irodalom, 1967. jún. 3. 8 lap

Szirákié Emőke
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Galgóczi Erzsébet: Férfiak akiket nem szeretnek
Élet és Irodalom, 1967. június 3 – 10 lap.

Gárdai Endre
grafikus

M.D.K.

„Udvar"

Élet és Irodalom, 1966. febr. 12. – 4 lap

Szirák Endre
grafikus

M.D.K.

„Női fej"

Élet és Irodalom, 1966. június 11 - 1 lap.

M.D.K.

Szirákié Endre
grafikus

„Rajz"

Élet és Irodalom, 1967. szept. 30 - 2 kép.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 JAN 20
Sziráki Endre
1021

Sziráki Endre: Egyedül

— Június végétől, november elejéig nem tudtam dolgozni. Az embernek annyi minden van a fejében és nem tudja kifejezni! Tehetetlen voltam, nem engedelmeskedett a kezem, akkor sem, amikor az orvos megengedte a munkát. De a szünet már olyan hosszú volt, hogy elhatároztam, bármennyire fáj is a csuklóm, dolgozni kezdek. Új anyaggal próbálkoztam; a cinklemezzel. Ezt maratom savval és direkt is karcolok rá, *hidegtű* eljárással. Az új anyag — új lehetőség. Lehetőség arra, hogy olyan jelrendszert hozhassak létre, amelyben talán jobban ki tudom magam fejezni. Egyszerűsödtek formai megoldásaim, s így elvontabbá váltak a motívumok is. Elvontak, de nem absztraktok. Annyi sok energia gyűlt fel bennem, hogy amikor érezni kezdtem: ismét ura vagyok a kezemnek — éjjel-nappal dolgoztam.

Robbanó változást hozott a kényszerpihenő Pásztor grafikájában. A sokszorosítható „cinkmaratás" újszerű technikája itt méreteivel, s a fekete mellé sorolt újjongó színekkel a festészet, sőt — plasztícitásával — a relief pozícióit ostromolja. Robusztusak és egyúttal finomak ezek az új lapok, formanyelvük redukált, ezáltal súlyosabbak. A dekomponáltság látszatát keltik — de éppen ettől olyan szuggesztívek — ilyesmit is csak az olyan biztosan komponáló művész engedhet meg magának, mint Pásztor Gábor. Reméljük, nemcsak a Krakkói Biennálé közönsége látja majd ezeket a műveket.

Frank János

GELLÉRI ANDRÁS SÍRJÁRA

Ha csak a halála csupasz lényegét gondoljuk és érezzük is át, gyász és hűséges emlékezés a kötelességünk: meghalt egy jeles szerkesztő, tehetséges újságíró és kikezdhetetlenül tiszta nevű ember, aki életéből egy fél évszázadot áldozott az irodalomra.

De gyászunk fájdalmasabb és több a szokványosnál, az érzelmes szervezet természetes reflexénél, mert Ő is több volt önmagánál. Gelléri András jelenség volt. Sőt, így mondanám: legenda. Ötven éve konstáns és — azt hittük — kitéphetetlen része a magyar irodalom, közelebbről: a budapesti irodalom tájának, amelyben Karinthy, Kosztolányi, Nagy Lajos, Hunyady Sándor, Heltai, Kellér Andor élt. S a mai Gelléri valahogyan — néhányakkal, kevesekkel, egy megfogyatkozott kis sereggel együtt — a jogfolytonosságot jelentette ehhez a hajdani, örömeket-szenvedéseket osztogató „nagy élethez". Komoran, moccanás nélkül posztolt az ügetőpályán, mint a pompeji strázsa; barátai, kollégái szinte mind a szomszédos temetőben nyugodtak már. Nem adta oda magát a lóverseny szeszélyének-örömének — mindig minden kombinációt megfogadott, tehát biztos volt, hogy mindig akad egy nyerő tikettje; igaz, a nyerésnél jóval nagyobb önköltszor kellemesebb estéket szereznek, mint az övénél fennköltebb s jóval nagyobb kritikai elismerést aratott nem egy színmű.

S már helyben is vagyunk: a sznobságnál. „A tett halála az okoskodás." De megesik, hogy az okoskodás halála a tett. Nemrégen az És munkatársa a lap nevezetes utolsó oldalán éles, érdekes vitát folytatott Tabiyal a sznobságról, a modernségről, a konzervatizmusról. Tabi okoskodását e kérdésekről rendkívül őszintének, okosnak és rokonszenvesnek éreztem. Még azt is megkockáztatnám: bátornak. Tudom, sokan nem értenek egyet velem, főként Tabi magára vállalt, sőt hangsúlyozott konzervativizmusa miatt. Azt hiszem, ebben a dacos konzervativizmusban sokan megérezték a jogos indulatot. Vagy mondhatnám, ellen-indulatot a modernség vagy még inkább modernkedés abszolútizálásával szemben. Tabi mérgében javíthatatlan konzervatívnak vallotta magát. Aki ismeri munkásságát, jól tudja, hogy élvezetes racionalizmusa mellett az irracionális, szürrealista humor is fegyvertárába tartozik. S nem is mai keltezéssel, nem divatból. Ha valaki vállalkozna rá: meglepően modern Tabi-kötetet tudna összeállítani huszonöt év írásaiból. Mindezt tudva róla: egyetértő érdeklődéssel olvastam „okoskodását" az öntetszelgő ér-

Szirákó Endre
grafikus

M.D.!

„Bábel"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 6–8. kp.

M.D.K

Szirváki Endre
grafikus

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1968. febr. 17 - 1 lap

Szirák Endre
grafikus

M.D.K.

"Illusztráció"

"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 27 — 3 db.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráki Endre

ÉLET ÉS IRODALOM

1990 OKT 28
1021

Sziráki Endre: Illusztráció

EPÉN

ben-
mor-
észé-
k ma
tünk,
séges
gya-
tjuk,
yozói
lyett
tisz-
sztá-
leg-
é té-
az
lvet-
még
két
őben
Az
ppen
szen
ko-
De
öltő
ban
vi-
ele?
lius
ert
és-
sőt

szemben nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy ez a dekadensnek, önzőnek és erkölcstelennek kikiáltott költő közéleti magatartásában mélyebb és szliárdabb erkölcsöt tanúsított, mint Petőfi óta bármelyik költőnk: ember volt az embertelenségben s haláláig rendületlenül hitt az életben, az emberben, az emberiség jövőjében, a közösségért való élet érdemességében, s még a háború alatt is a végeredményben eljövő haladás hitét hirdette.

Vonzalmunk a *Vér és Arany* színes meseerdejétől manapság eltolódott az utolsó versek felé, *A Halottak élén*-hez, mely nem mámorít, de megráz és felemel. Ez a kötet plebejus hazaszeretetet üzen, melyben a patriotizmus összeolvad a szociális törekvéssel, a népi a nemzetivel, szocializmust, amelynek az a végső célja, hogy minden ember szabad legyen, nemzeti érzést, mely testvérnek tekinti a többi nemzetet is és összhangban van az emberiség törekvéseivel. A háború, ami ma mindennapi megszokottság, az ő szemében még abszurd volt, a legalapvetőbb törvények megcsúfolása. Leckét vehetünk tőle, mi-

PARANCS JÁNOS:

Monológ

lesz-e erőm újrakezdeni?
szétrugdosni a légvárakat,
kiokádni mindent:
magamat és téveszméimet,
letagadni az emlékeimet,
a zökkenő nélkül gördülő
alvilági látomásokat,
a gyakori szókapcsolásokat,
el tudom-e feledni a halálveszélyt,
a mindig váratlanul érkező rettegést?
lesz-e erőm újrakezdeni?
dicsérni napjaim apró örömeit,
lesz-e erőm megbecsülni a haladékot,
a naponként megújuló csodát:
még mindig élek! mert csak ez a fontos,
jól tudom, nélkülem is teljes a világ,
de nélkülem mégis szegényebb,
hozzátapadtam a tökéletes egészhez,
porszem vagyok, lelketlen állat,
aki iszonyú fájdalmában

Sziráki Endre
1021

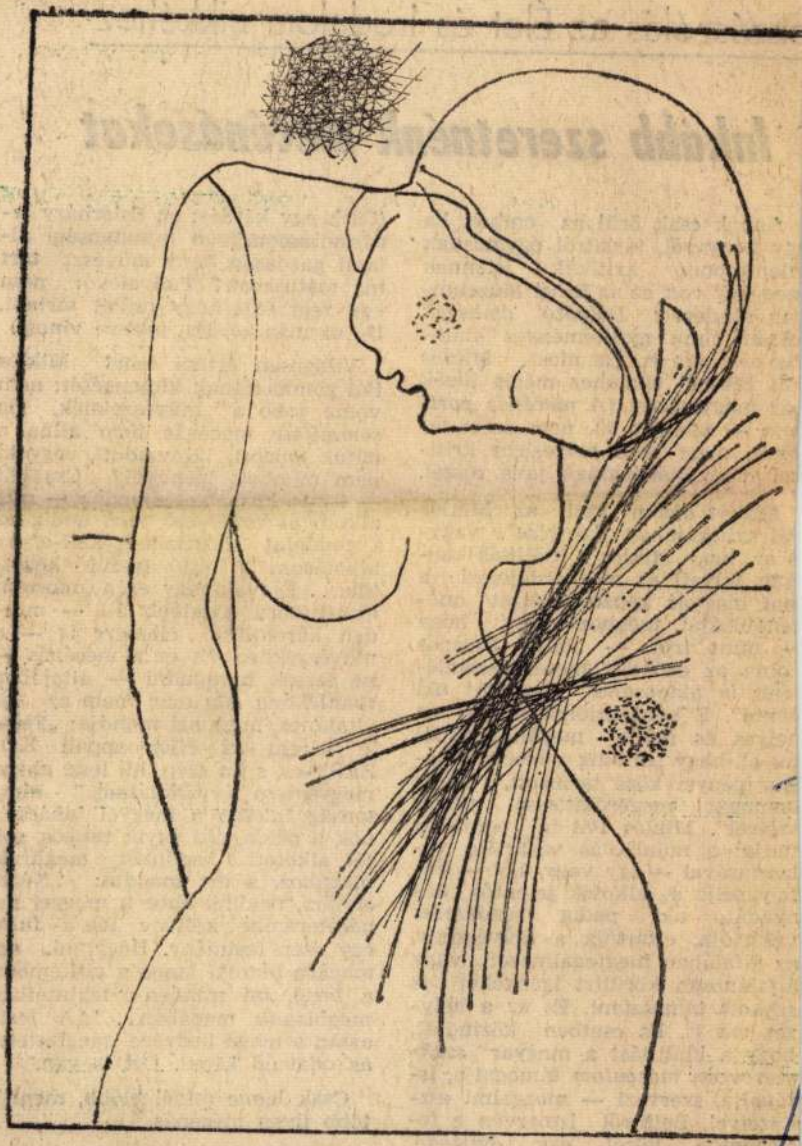

Sziráki Endre: Illusztráció

ozzászólás az Élet és Irodalom cikkéhez

Inkább szeretnénk mecénásokat

Annak csak örül az ember, ha egy könyvről, tárlatról egymásnak ellentmondó kritikák jelennek meg. Így volt ez az Ernst Múzeumban rendezett *Dolgozó emberek között* című gyűjteményes kiállítás esetében is. Ha most *Miklós Pál* ÉS-beli cikkéhez mégis fűzök pár megjegyzést (*A mecénás portréja* — február 3.), nem azért teszem, mert nem helyeslem kritikai megállapításainak java részét.

Amiért írnom kell, az Miklós Pál kritikájának „*körítése*", vagyis az, hogy Miklós a kiállítás kapsán felveti és megkérdőjelezi a mai magyar képzőművészet mecénatúráját, méghozzá úgy, hogy — mint írja, — „talán hasznos volna az öröklött mecénásszemléletet is alaposabb vizsgálat alá venni". E konklúzióhoz abból a helyes és reális megállapításból jut el, hogy „mindig a mecénás jogos igényei közé tartozott, hogy önmagát megörökíttesse művészeivel". Miklós Pál is pontosan tudja: a műalkotás vásárlója választásával — így vagy úgy — befolyásolja az alkotók jelentős hányadát, aki pedig rendszeres vásárlója, eltartója a művésznek, az általában megfogalmazott, vagy általánosan körülírt igényeket is szokott támasztani. És *ez* a helyzet *ma* is. Ez esetben köztudott, hogy a kiállítást a magyar *szakszervezeti mozgalom* támogatja, istápolja, szervezi — mozgalmi eszközeivel. Belülről ismervén e folyamatot, közel egy évtizede, mondhatom: egy képvásárló bolgárkertész vagy bőbukszájú nőorvos többféle igénnyel és kívánsággal lép elő, mint tették ez idő

(Csak egy kérdés: az Esterházy latifundiumon levő lajtahansági állami gazdaság hány művészt tart ma státuszban? Tudvalevő: nem egy régi Esterházy tudott tartani. De ez más kérdés, messze vinne.)

Világosan érteni lehet Miklós Pál gondolatának kicsengését: nem volna jobb a művészeknek, ha *semmiféle* mecénás nem állna a hátuk mögött, kimondott, vagy ki nem mondott igénnyel? Csakhát — ismét közhelyet mondok — míg alkotó és műélvező lesz, addig ez a gondolat („tetszik-e, kell-e, az alkotásom?") ott feszül közöttük... És valahogy ez a mostani mecénatúra közelébb áll — minden káromlása ellenére is — a művészekhez. És ez a mecénás — ne tessék haragudni — általában *tanulékony*. Ma már nem az az általános, hogy azt mondja: „Fesse le kérem az éjjel-nappali KÖZÉRT-et, s ha szép, hű lesz, akkor megveszem a vállalatnak." Mostanság inkább a megyei tanácselnök a példa, aki egyik rangos, sok jót alkotott festőnket meghívta magához, s ezt mondta: „Nézze elvtárs, nekünk ebbe a megyei tanácsterembe kellene ide a falra egy szép festmény. Hogy mi, azt magára bízzuk. Maga a szakember, a festő, mi minden tekintetben *megbízunk* magában..." A festő aztán a maga kedvére megfestette az odavaló képet. Ott is van.

Csak lenne minél előbb, mennél több ilyen mecénás.

Varga Imre

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

1968 JAN 6

1021

Sziré

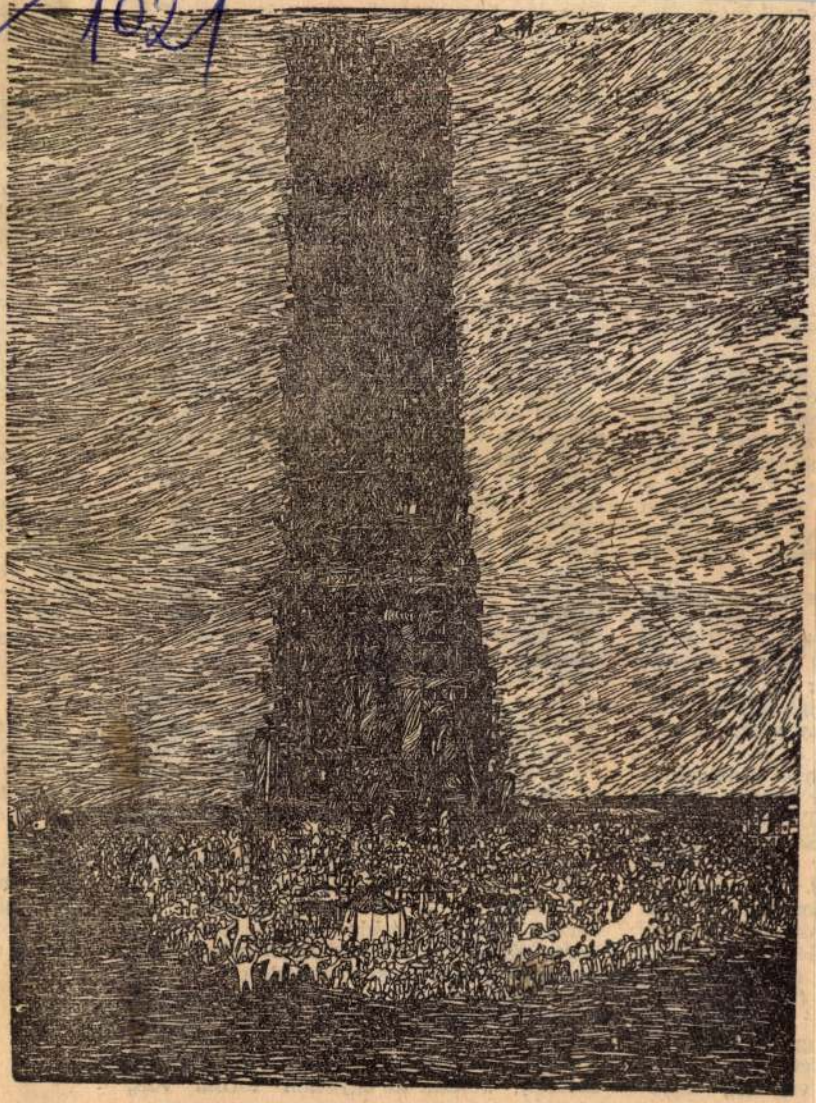

Sziráki Endre: Bábel

végül maga Or-
vaddá." Higgad-
ég azzal a lehe-
nacionalizmusok
még az emberi
musává egyesül
anem azzá *egye-*
„a nemzet neve
" —, s így aztán
ész anyagi világ-
tudat. „És a tör-
d a gondolatra,
Krisztus ezért a

z írástudók áru-

szószerint ven-
oztatásánál sin-

Exercíc
élve-elt
zord és
ban mé
Ezt a m
minden
meghökk
sel tűzte
hogy a k
vonzódást sem becsüli többé. Leszámolt vele, hogy „még híveit is elvadítja magától, mert gondolatainak végére jár". Ami „meglepi", csak az, hogy meg tud lenni e „szellemi cella-életben" is. *Egy nagy szellem didereg önnön ormain.*

Elvállalta a boldogtalanságot — deklarációval, hogy ő ettől *nem* boldogtalan.

„Művemben az ember szenvedélyes (azaz

primatusát, leírva,

ne már e
musról, m
S amelyb

Valami
az ő szót
Szabályz
Nem *egy*
vele. Ne
szív (fog
költői sz
posztulál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 JAN 2 7

ÉLET ÉS IRODALOM

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre: Illusztráció

Moszkvai városi bíróság [illegible]
lenes tevékenységéért elítélt négy fiatalembert. Az elsőrendű vádlott a 31 éves *Alekszandr Ginzburg* múzeumi alkalmazott volt, akit 1960-ban már egyszer kétévi börtönre ítéltek munkakerülés miatt, társai pedig *Jurij Galanszkov, Alekszej Dobrovolszkij* és *Vera Laskova* voltak.

A *Komszomolszkaja Pravda* január 18-i számában *F. Ovcsarenko* terjedelmes tudósítása cáfolja azokat a nyugati közleményeket, mintha akár Ginzburg, akár barátai irodalmárok lettek volna. Hangsúlyozza, hogy a vád alapja nem a vádlottak irodalmi tevékenysége, hanem az OSZSZSZK Büntető Törvénykönyvének 70. paragrafusába ütköző cselekmények. (A törvény kimondja: *„Az agitáció vagy propaganda, amelyet a szovjethatalom megdöntése vagy gyengítése érdekében fejtenek ki, vagy egyes különösen veszélyes bűntettek végrehajtása, ugyanilyen célból rágalmazó koholmányok terjesztése, amelyek aláássák a szovjet állami és társadalmi rendet, vagy ezzel megegyezően ilyen célú és tartalmú irodalom terjesztése, készítése vagy megőrzése — hat hónaptól hét évig terjedő száműzetéssel, illetőleg kettőtől ötévig terjedő száműzetéssel büntetik.”*) A szovjet sajtó jelentése szerint Ginzburgék kapcsolatban állottak az NTSZ (Narodno-trudovoj Szojuz — Népi Munkaszövetség) nevezetű emigráns szervezettel. Az NTSZ által külföldön kiadott munkákat Vera Laskova gépírónő segítségével sokszorosították és terjesztették. Ezenkívül információkat jutattak el Nyugatra. Alekszandr Ginzburg állította össze azt a Nyugat-Berlinben kiadott *Fehér Könyvet*, mely az 1966 februári Szinyavszkij és Danyiel elleni pörről szól.

Az *Izvesztyija* január 10-i számában hosszan elemzi az NTSZ tevékenységét. A közelmúltban tartóztatták le Moszkvában *Nicolas Soko-*

szamol be [illegible]

A nyugati sajtó és a [illegible]
dalom viszonyára ug[illegible]
egyszer jellemző a „ki[illegible]
mi sem drága” maga[illegible]
morú példája ennel[illegible]
*Katajev*nek, a kitűnő [illegible]
nak, a legnépszerűbb, [illegible]
legprogresszívabb szo[illegible]
a *Junoszty* alapítójá[illegible]
esete. Katajev interjút [illegible]
Statesman munkatársának, régi barátjának, *Alexander Werth*nek. (Alexander Werth — eddig korrektségéről, tényiszteletéről ismert angol újságíró, aki a háború alatt és után a BBC moszkvai tudósítója volt. Annak idején szenzációs volt a háborúról írott — s Moszkvában is kiadott — könyve, valamint *Sztálinnal* készített interjúja.) Werth — mint utóbb Katajevhez intézett levelében elismerte — olyan szavakat adott a szovjet írói szájába, melyeket az sohasem mondott, s amelyek súlyosan kompromitálhatták hazájában.

Ennél sokkalta rosszabb a helyzet a szovjet szerzők külföldön kiadott műveivel.

Ezeknek jelentős része valóban a szovjethatalom ellen irányul. (Ilyen például *Szvetlana Allilujeva* könyve, vagy *Valerij Tarszisz* regényei. Mint ismeretes, mindkét szerző szabályos útlevéllel hagyta el hazáját, s jelenleg Nyugaton élnek.) Vannak olyan alkotások is, melyek a műkedvelés határát súrolják, hazájukban nem találnak kiadóra, viszont bizonyos kétértelműségük lehetővé teszi, hogy politikai célokra is felhasználják ezeket. (Ebbe a típusba tartoznak egy matematikai logikusnak, *Jeszenyin-Volpin*nak a költeményei, melyeknek irodalmi értékét nagyon nehéz elválasztani az őrület kétségtelen jeleitől.)

A Szovjetunióban nincsen olyan törvény, mely tiltaná az íróknak műveik külföldi kiadását. A szovjet

[illegible]
akinek emlékiratairól elegge sok[illegible]
írtak egyidőben Nyugaton. Jevg[illegible]
nyija Ginzburg (egyébként a világ[illegible]
hírű szovjet író, *Vaszilij Akszjonov édesanyja)* részt vett a forradalo[illegible]
utáni első két évtized országépí[illegible]
munkájában, mégpedig vezető pár[illegible]
munkásként. A személyi kultu[illegible]
idején ártatlanul elítélték és sok[illegible]
szenvedett. Emlékezéseinek egy r[illegible]
szét a Szovjetunióban publikált[illegible]
(*A húszas évek egyetemistái* [illegible]
Junoszty, 1966 augusztus, *Az i*[illegible]
Junoszty, 1967 szeptember), mási[illegible]
részét, melyben a lágerben töltö[illegible]
évekről számol be, németül adtá[illegible]
ki. J. Ginzburg memoárjaina[illegible]
azonban inkább csak dokumentu[illegible]
értéke van.

Példákat hozhatnánk a múltb[illegible]
is. Ma már a XX. századi orosz ir[illegible]
dalom klasszikusaként tartják sz[illegible]
mon a Szovjetunióban is azt [illegible]
Ivan Bunyint, aki politikai emi[illegible]
ránsként távozott hazájából, éle[illegible]
műve azonban — a szerző szem[illegible]
lyes állásfoglalása ellenére — [illegible]
haladást igenli. *Alekszandr Tva[illegible]*
dovszkij fejtette ki meggyőző[illegible]
Bunyin műveinek szovjet kiadás[illegible]
hoz írott bevezető esszéjében, ho[illegible]
ez az író szenvedett azért, me[illegible]
képtelen volt — előítéletei, neve[illegible]
tetése okán — a hazájában zaj[illegible]
fejlődés fő irányával lépést tartar[illegible]
Műve ennek a szörnyű viaskodá[illegible]
nak a hű tükre — és érdemes [illegible]
megbecsülésére.

Bunyinnal azonos okok miatt b[illegible]
csüljük nagyra *Marina Cvetajevá*[illegible]
aki szinte egész életét emigrációba[illegible]
töltötte, ma azonban a Szovje[illegible]
unióban is kiadják [illegible]

Szirácki Endre
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Gali József: Egy kell fuladni
Élet és Irodalom, 1967. aug. 26 - 10 lap

M.D.

Szirmai Endre
grafikus

Kiállítása volt az Épetők
Műszaki Klubjában.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. jun. — 47 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1967 JUL 8.

Sziráky Endre
1021

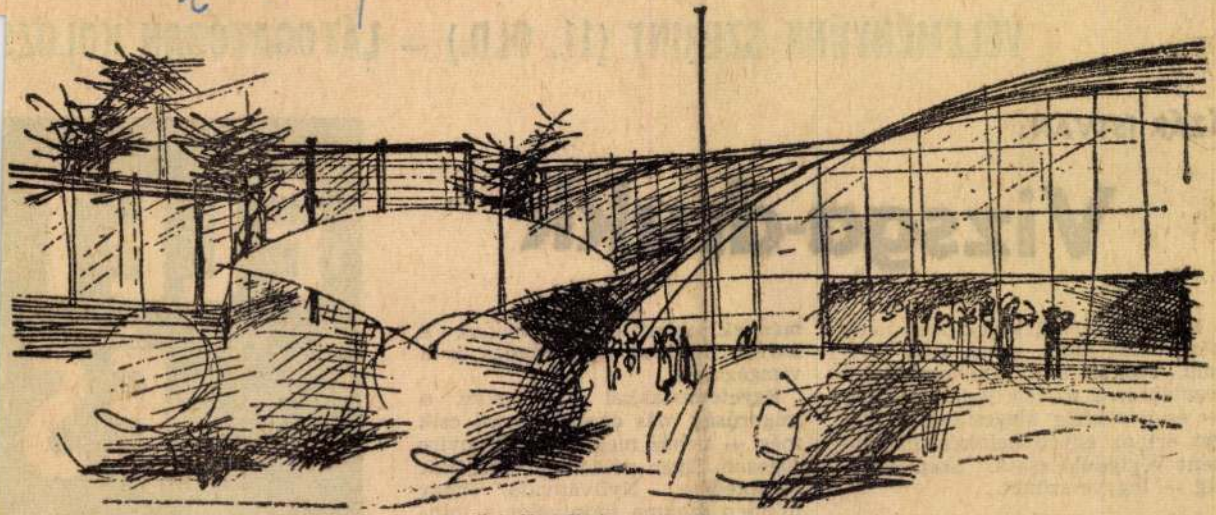

Sziráky Endre: Pavilon

VÉLEMÉNYÜNK SZERINT (11. OLD.) — LÁTOGATÓBAN KOLOZS

LÁZÁR ISTVÁN:

Vizsga-drukk

Kinek sikerült, kinek meg nem. Most már, őszig, nincs mód javítani. Fiókba kerül, néhány hétre legalábbis, a sokféle jegyzet, könyv — és a sokféle idegcsillapító. Véget ért az egyetemeinket félévenként végigdúló csata. Szeptemberig — fegyverszünet.

Igy van ez, amióta az egyetem egyetem és a vizsga vizsga. Vagy *mények* jobban lépést tartanak a korral, mint az anyagátadás és a vizsgáztatás.

Egyetemistákkal beszélgetve, a szigorúság más okairól is szó esik még — nehéz megítélni, mennyire jogosan. Ilyen például a tanszékek vetélkedése. Nyilvánvaló, hogy minden szakma tudnivalói, s minden egyetemi tanszék között van

ÉLET ÉS

M.D.K.

Szirákó Endre
grafikus

„Szék"

Élet és Irodalom, 1966. szeptember 17 - 7 lap.

M.DK

Sziraki Endre
grafikus

„Szitakötő"

Élet és Irodalom, 1966. szept. 24 - 6 lap

MDK

Szirák Endre
grafikus

„Csendélet"

Élet és Irodalom, 1965. szám 13 - 2 kép

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 SZEP 24

ÉLET ÉS IRODALOM

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre: Szitakötő

nek. a gyors kijózanod
ben számolatlanul issz
lát.

Az oszlop mellett ül
koholistának esze ágát
zanodni; a duplája
iszik három konyakot
kopott kordbársony zal
rött cigarettákat koto
béből, a lánggal neh
meg a cigaretta vége
építész volt, több pályázaton szerepelt sikerrel, 1956 karácsonyától egyfolytában iszik, akkor hagyta el a felesége, azóta még nem látták józannak.

D. bácsi egy alvó vendéggel veszekszik, nagy sokára tud csak lelket verni bele, a vendég nem hiszi el, hogy ő aludt, felháborodottan utasítja vissza a rágalmat. D. bácsi aztán megunja a véget nem érő figyelmeztetést és egyszerűen kidobja. A vendég méltatlankodik, elmenet visszakiabál, hogy mekkora disznóság így bánni egy dolgozóval, D. bácsi utánaszól: „Maga, kérem, nem dolgozó, maga egy részeg." D. bácsi roppant erélyes felszolgáló, de hangulatát nagymértékben befolyásolja a borravaló összege.

A reggeli ülő vendégek között nők is vannak: fáradtak, összetörtek és szánandóan magányosak. Az éjjel hízelgő szavakat sugdostak a fülükbe, ölelték őket föl-fölizzó szenvedéllyel, minden bizonnyal szép is volt az éjszaka, de aztán elmúlt, s irgalmatlan teherrel rájuk szakad a reggel. A mellékhe-

szonöt perre,
ben vagyok, több változatban.
úttal V.-nét rajzolja, aki a na
dupláját fogyasztja, s aközben
szív egy cigarettát és már me
is. V.-né egy gépészmérnök feles
ge, itt lakik a közelben, minde
nap megjelenik, negyedórát
időz, soha többet, s mindig egy
dül.

Jellegét e napszaknak, miut
abszolút veszélytelen, az áruk k
nálata és kereslete adja meg. N
ha különböző évjáratúak, a ha
mincon felüliek kevesen vanna
ma csak hárman, közöttük a neg
venhat éves cukorbajos hölgy, a
a tizenhat órás nyitva tartási id
ből tizenkettőt itt tölt. Két é
van már betegállományban, sz
retné magát leszázalékoltatni.
húsz év alattiak is kevesen var
nak, ma csak az a „jobb házból v
ló úrilány", akinek a szülei „do
goznak és a nagymami olyan süke
mint az ágyú", s neki különbejá
ratú szobája van... A többség t
hát a két X közé esik, közöttük
„nagy szám", az ex-főorvosfelesé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráki Endre

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JUN 1. 1.

1021

Sziráki Endre: Női fej

ajándékkal, amit író
ilekezőknek: a játék és

énnyel ajándékozza meg
hasem a játék fonákjá-
ofrivol ál-játékossággal.
te: remény nélkül nem
az ő reménye bizalom
az értelemben, minden
s méltóságában és szép-
ny helyett sohasem hazu-
tot.
nggal lobog, sok oxigént
Tamásit olvassuk, amíg
k: lassan, észrevétlenül
rülöttünk a levegő, meg-
lág — a gondtalan játék-
ritmiásan kezd dobogni a
nak pillanatok, amikor a
már-már akadozik a lé-
incs Tamási-írás, mely vé-
pó láng, s ne felszárnyalás

íneiből ne hagyjuk ki azt
i őt fiatalon tartotta, ami-
hasem fakult meg benne:
ilőfaluját.
. már Rodostót, hogy el
a Zágont.
édves nénjének? Mikes Ke-
mási Áron? Írhatta volna
. Mert Zágon mindig az el-
az elhagyott, legkedvesebb

mási is egész életükben,
kben Erdélyre emlékeznek.
őföldhöz a legmelegebb, leg-
a irodalmunkban. Képzele-
géden, ahogyan madár száll
otthoni tájokan, csak hazai
d igazán megpihenni. És
ilőföld szeretete köti őket
rüvé. Édes testvérré válnak

abban a nyájas elbeszélőhangban is, mely a szomorúságot minduntalan villanásnyi tréfákkal deríti, és a valóság megejtő rajzába belelopja a zenét súroló költészetet.

Hallgassuk meg Mikest. Ő így sóhajt: *Ilyen a világ. A szegény fogja meg a madarat, s a gazdag eszi meg.* Ennek a szépszomorú Mikes-i sóhajnak nem találhatnánk-e parányi fészket bármelyik Tamási-írásban? És belelapozok abba a Tamási-könyvbe, önéletírásába, a *Bölcső és bagoly*-ba, amit még az elmúlt héten is folytatott, továbbírt — és a legelső mondat, melyre tekintetem esik, így hangzik: *Mostanában úgy megjavultam már, mint dérben a kökény.* Nincs-e Mikes-i íze a Tamási-mondatnak is? Nem hiába szerette annyira Mikest. Legszebb tanulmányát róla írta.

★

Harminc éve olvasom Tamási Áront, harminc évig összetartott bennünket hűség és barátság. De a szeretet és a hűség is meg tud torpanni. Megtorpanva, elfulladva kérdezem most: igazán meghalt volna?

Ő maga írta egyszer, Kuncz Aladárra emlékezve: *a halál érdemfeletti játék.* Követhetetlen érdemfeletti kaland az ő halála is.

Hadd mondjam el inkább egy másik mondatát — ezzel fejezte be talán legszebb drámáját, a *Hegyi patak*-ot: *És betöltjük reménységgel a világot, mely minden percében a kezdet és a vég.*

Illés Endre

(Folytatás az 1. oldalról)

sok fáradságért, amit tíz- és tízezer népművelő, és sok százezer

S még közülük is kivált azok, ahol a közönség homogén volt. Mondjuk: iskolások. E tekintetben olyan egybehangzóak összes író-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirákí Endre

1966 SZEP 17.

1021

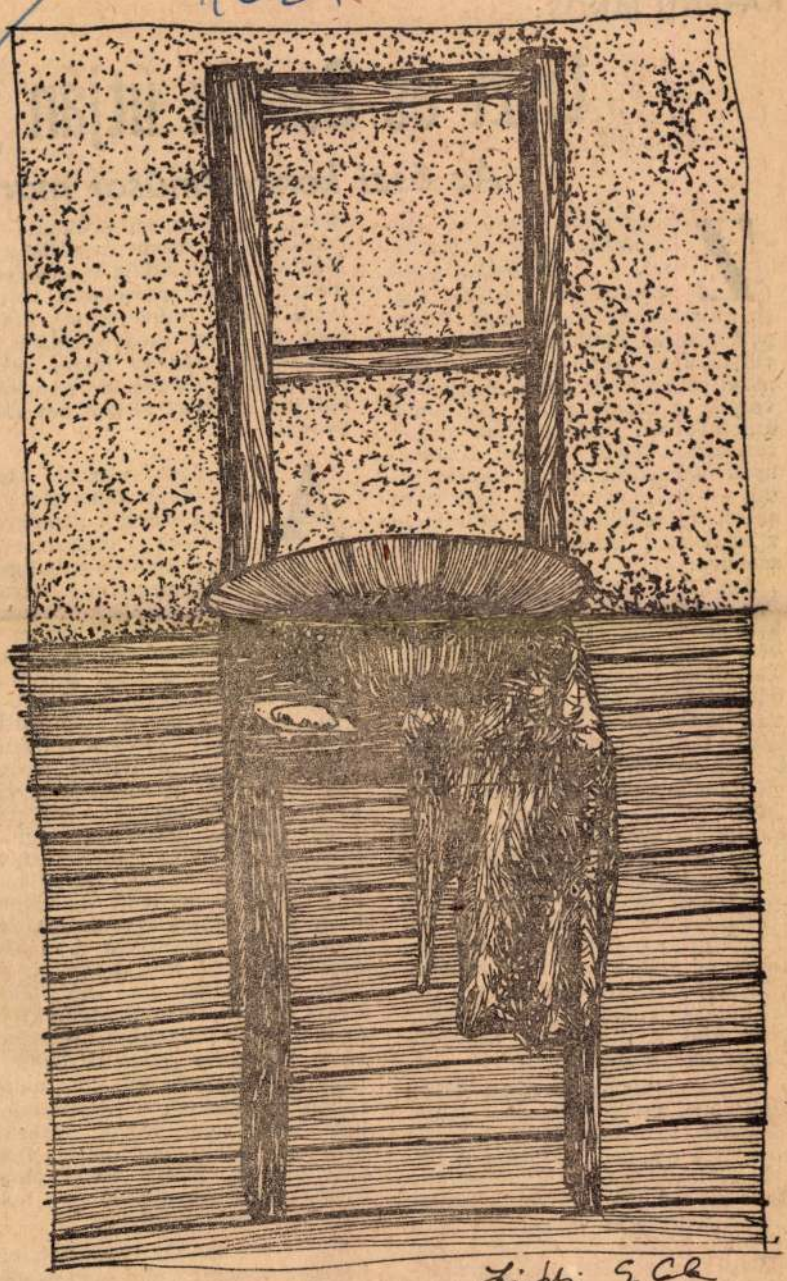

Szirákí Endre: Szék

KÁRPÁTI JÁNOS:

Liszt és Bartók útján já

Az őszi koncertműsor marg

Zeneszerzőink művei, előadóművészeink szereplései, zenepedagógiánk eredményei alapján joggal törekszünk arra, hogy Budapest európai rangú zenei fővárossá váljék, hogy zenei eseményeinkkel majd minden év őszén magunkra vonjuk a zenei világ figyelmét, érdeklődését. Zenei versenyeket rendezünk tehát, és ezek a versenyek már eddig is sok sikert hoztak — számunkra épp úgy, mint az itt győzedelmeskedő és innnen világpályára lendülő fiatal művészeknek.

Amikor azt mondjuk Liszt—Bartók-verseny, valószínűleg ritkán gondoljuk át teljes mélységében, hogy mit is jelent ez nekünk. Tartalmát leginkább egy ellenpéldával lehetne megmagyarázni. Számos versenyünk között volt például Pablo Casals-csellóverseny. Milyen alapon rendezünk azonban *mi* Casals-versenyt? A dolog kissé önkényes, még ha maga a nagy mester szívvel-lélekkel adta is hozzá beleegyezését. Kitaláltuk azt is, hogy legyen Erkel-verseny operaénekesek számára. Erre azután igazán jogunk van, zenénk nemzeti múltja az ő életművén nyugszik. De mond-e zenéje valamit a nagyvilágnak is? Szükséges-e, hogy fiatal külföldi énekesek is mélyebben behatoljanak a stílusos Erkel-interpretáció mélységeibe?

Liszt és Bartók azonban olyan érték, amelynek egyetemes jelentőségéhez már nem fér kétség, és amelynek hozzánk tartozása is immár elvitathatatlan. Művészetüket egyre mélyebben átlátva, felismerjük és felismerik világszerte is a kettejük közötti összefüggést. Azt például, hogy Liszt magyarságának, a magyar zenekultúrához tartozásának legdöntőbb bizonyítékát éppen Bartók adta — mintegy visszafelé igazolva a nagy mes-

dezni, melyek műsorukkal- elő adásukkal egyaránt megütik a vi lágszínvonalat. Eddig is szép, ered ményes próbálkozásoknak voltunl tanúi. Nagy művészeket hívunl meg és hazai előadógárdánk i méltóképp veszi ki részét, olyko rá-rápirítva azokra a sznobokra akiknek csak az idegen név mond valamit.

Az is igaz viszont, hogy egy fejlett zenei élet nem nélkülözheti a legnagyobb mesterek megismerését, és időről időre újabb meghallgatását. Ezek a legnagyobbak ugyanis nem ugyanazt csinálják magasabb fokon, mint a többiek, hanem kiki valami egészen sajátosat, egyedülállót nyújt, amihez egy másik nagyot hasonlítani aligha lehet. Az idei tervek ebből a szempontból valóban sokat ígérnek. Hallani fogjuk *Irmgard Seefriedet*, az osztrák daléneklés és Mozart-interpretáció egyik példaadó eszményét, *Erich Werba* kíséretével. Meghallgatjuk majd *Artur Rubinsteint*, kinek briliáns zongoratechnikájához hasonlót nyilván hallottunk már, az ő sajátos egyéniségét, művészetének specifikus varázsát azonban senki más nagy virtuóz nem pótolhatja. Itt lesz *Peter Pears* és *Benjamin Britten*, *Pierre Cochereau*, a világhírű orgonaművész, *Wolfgang Schneiderhahn*, a nagy hegedűs stb., stb. És műsorukon ott vannak a zeneirodalom legnagyobb remekművei: Mozart, Schubert, Schumann dalai, Bach orgonaművei, Beethoven, Brahms, Chopin zongoradarabjai — hogy csak néhányat említsünk.

Van azonban egy mozzanat, egy jelenség ebben az idei szép és gazdag műsorban, amely kissé csökkenti örömünket. Úgyszólván évek óta polémia folyik arról, milyen legyen az őszi hangversenyprog-

Szirmai Károly
grafikus

MDP

Hamvady László
kisvitt rajza

Lengyel Péter: Hamvady László
Élet és Irodalom, 1968. szept. 7 – 12 lap

Szirácki Endre
grafikus

M.D.K.

„Lovasok"

"

Élet és Irodalom, 1968. szept. 14 - 12 kép.

MDK

Sziráki Endre

A Nagy épitkezés, tus

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz.

1967.

Szinyei Merse

Sz. M. 2. *Rózsi*, festő, • Jernye 1881 máj. 13. Sz. M. 1. leánya. Budapesten Szablya Frischauf Ferencnél, Karlovszky Bertalannál, Glatz Oszkárnál, Iványi Grünwald Bélánál és Réti Istvánnál tanult. 1918. a M. Képzőművésznők Egyesületének kiállításán a székesfőváros díját nyerte. 1922. gyüjt. kiállítása volt az Ernst-Múzeumban.

Ke-Gy. II. 573 l

MDK

Sziráky Endre

Egyszerü asszony, rk.

11. M. Képzőm. kiáll. Nücs. 1968.

Sárváki Endre
grafikus

MDF

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1968. június 29-3 lap.

Szirányi Gondore
Graphus

M.D.K.

„Rajz"

Élet és Irodalom, 1968. július 27 - 12 lap

Szirácki Endre

Rajz (repr.)

Valóság XI. (1968.) 1. sz. 92. l.

Szirácki Endre

Rajz. (rézk.)

Valóság X. (1967.) 12. sz. 56. l.

Szirácki Endre
grafikus

M.D.Y

Grafikái néha primitív megjelenítési-
mikkel és bravúros technikájukkal
teremtik meg a feszültséget.

B.L.: Grafika
Művészet, 1969. január - 20 lap.

M.D.K.

Szirácki Endre
Grafikus

Műveit a harmadik díjjal
jutalmaztak

B.L.: Pályázat a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában
Művészet, 1968. Október - 28 lap

M.D.4

Szirtaki Endre
grafikus

„Reserves hétköznap"
(repro)

B.L.: Pályázat a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában
Művészet, 1968. október - 28 lap.

Szerabi Endre
grafikus

M.D.V.

„Jelenszinkció"

"

Élet és Irodalom, 1968. nov. 16-5 lap.

Szirák Endre
grafikus

M.D.K.

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1968. okt. 5. - 3 lap

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
AUG 91

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Sziráki Endre

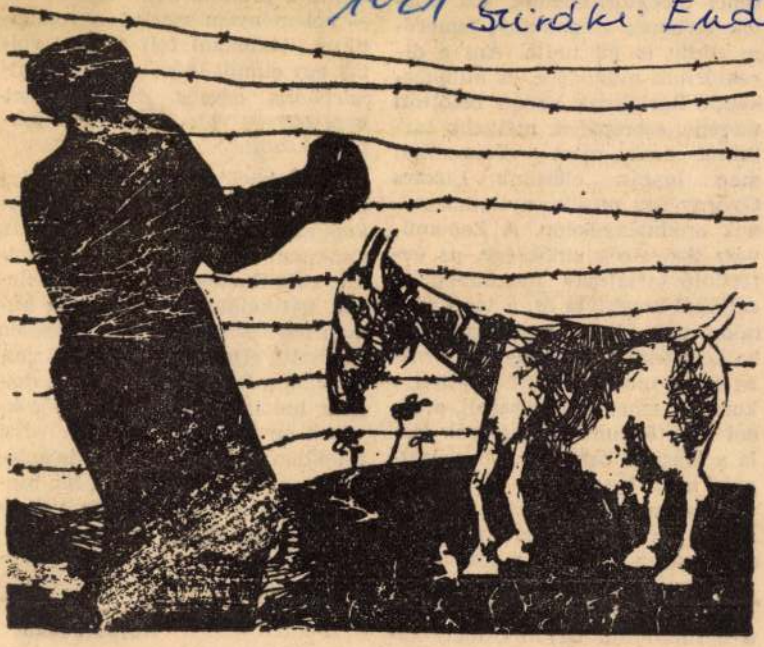

Sziráki Endre: Illusztráció

— tagja volt a Tana
zenei direktóriumán
tók életének valame
je eddig is jól tudt
rektórium működése
képp: Bartóknak ab
szerepe, szerepének
talma csak most
meg igazán előtt
György egy másik
nak eredményeképp.
vész Szövetség elnöl
forduló tartalmas r
céljából meghívta őt, a tanácshatalom volt népbiztosát, hogy meghallgathassuk , személyes élményeit — most már kifejezetten a korszak zenei törekvéseiről, a zenei direktórium munkájáról. Hála a Magyar Zene című folyóiratnak, ez a beszélgetés most nyilvánosságra került, (1969. júniusi szám), ám úgy érezzük, hogy azt egy szaklap szűk olvasóközönségénél nagyobb körben is ismertté kell tenni. Lukács Györgynek ez a nyilatkozata ugyanis, mely tumű kritikájától", antifasiszta humanitás-eszméjének elismerésén keresztül eljutottunk annak az alkotónak a felismeréséig, aki a magyar baloldali forradalmi törekvések egyik fontos — és művészi értékben egyedülállóan jelentékeny — harcostársa volt. Mi, muzsikusok ezt régóta hittük, vallottuk, ám egy „kívül álló" nagy tudós bölcs szavai jólesően erősítettek meg bennünket e hitünkben.

Kárpáti János

Szirváki Endre

kiállítása V. 11-én nyílik az
Építők Műszaki Klubjában

Magyar Hírnök, 1967. V.12

M.D.K.

Sziráki Endre

Kálnoky Lászlóról készült rajzát hozza a lap.
Repr.
Garai Gábor: "Kálnoky Lászlónál" c. interjujának illusztrálására készitette.

Élet és Irodalom, Bp. 1968. dec. 14.
XII. évf. 50. sz. 12. lap

1983 APR

1021

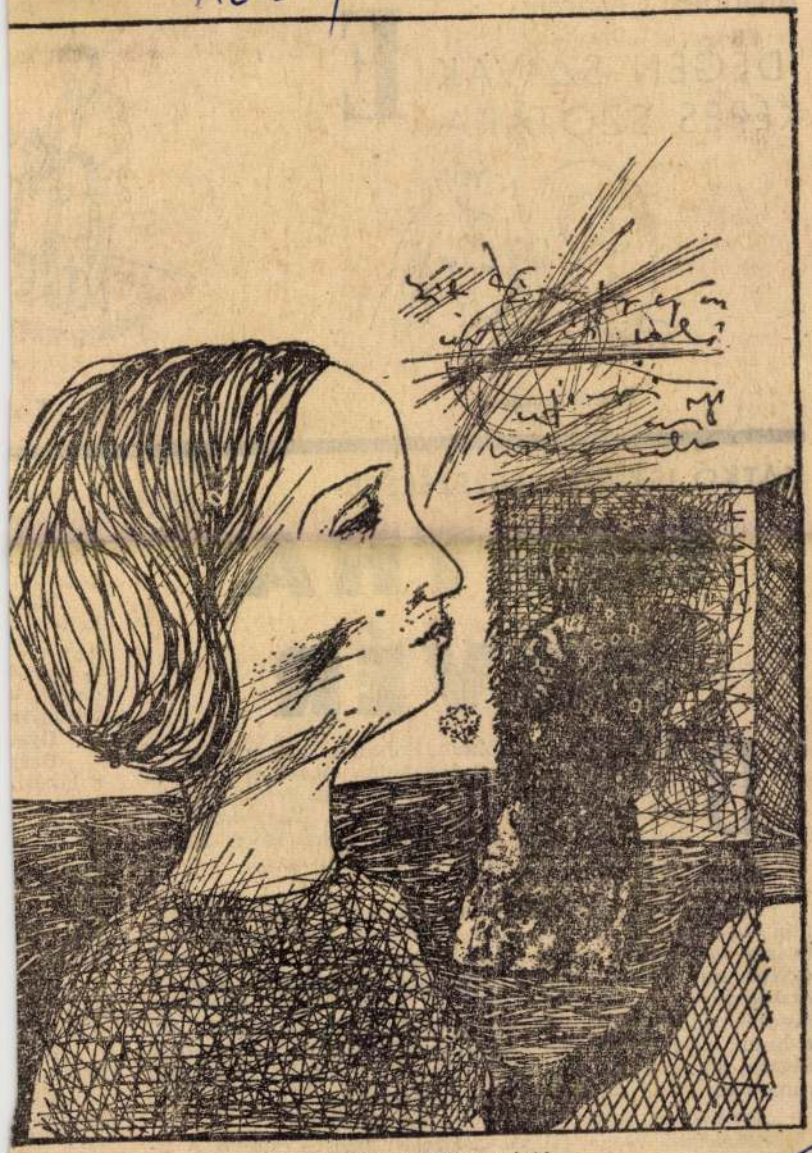

Sztráki Endre: Illusztráció

Brenner György:

IDEGEN SZAVAK KÉPES SZÓTÁRA

E

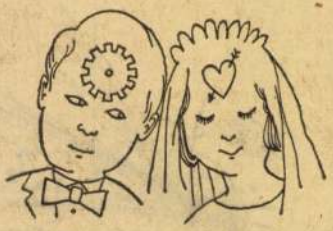

Encefalogramm

Eva

KATKÓ ISTVÁN ELBESZÉLÉSE:

BERTHA NŐVÉR

Bertha nővért gyűlöltem. Sohasem láttam még nőt, aki ilyen hidegen tudott volna mosolyogni. Talán a középkori fametszetekben van az arcoknak hozzá hasonló kietlen kedélyessége. Vagy az ókori álarcoknak. Pedig a hangja behízelgően bársonyos volt, halkságában mégis fenyegető. Ösztönösen kerültem a társaságát.

Voltak, akik a szünetben ott csicseregtek körülötte, vagy átlátszó módon hízelegtek neki. Nem adta jelét annak, hogy tetszik valamelyik tanítványa, látszatra mindegyikünkkel egyformán beszélt. Akadtak más, öregebb apácák, akiknek őszbecsvarodott a hajuk, tekintetük tétovább lett, csoszogva kezdtek járni, mint a vénasszonyok, a lányok gúnyolták őket a hátuk mögött, sőt néha szemüléttára is rendetlenkedtek. Bertha nővér fiatal volt, szépségét sem a nagy fityula, sem ruhájának redői sem tudták elrejteni.

Azt hiszem, észrevehette, hogy kerülöm.

Akkoriban vézna, félénk kislány voltam és csúnya. A tizenhárom évés gyerekek könyörtelenségével állapítottam meg magamról, hogy csúnya vagyok. Nem tetszett az arcom,

a háztar
tott vala
egyszerű
felvágott
gázszámi
Mive
kellett v
kán letö
A házme
érezte, h
többnyir
Ilyen
Bert
a lakásb
elesettsé
közül.
Én
togattam
Ez
úgy meg
sem fele
de nem
megmag
gam tőle
ten csak
Kés
bátorság
elmosoly
tem, hog
tam, hog
az alatt a
Az

Szirácki Endre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG
Budapest

1021

1969 DEC

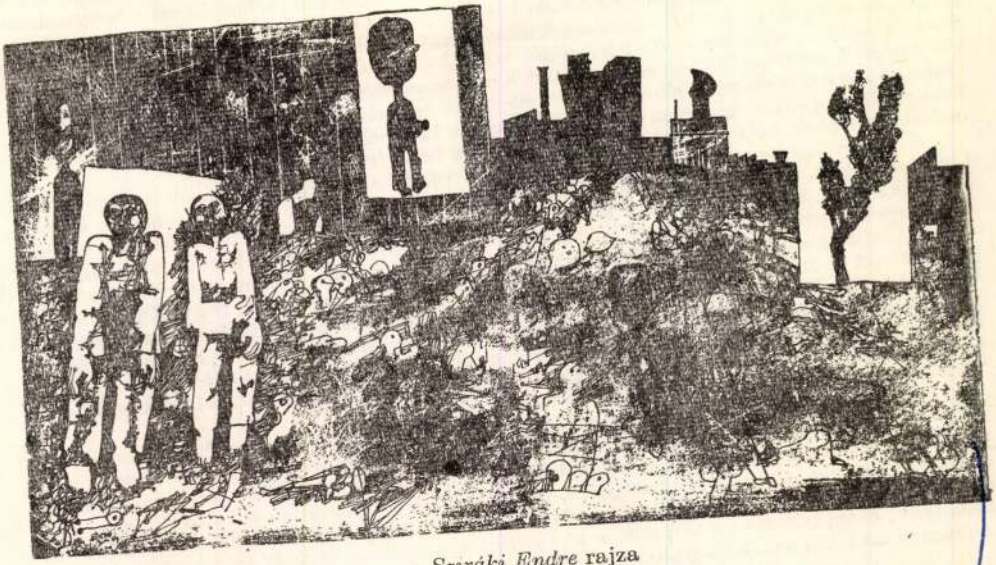

Szirácki Endre rajza

A „tudós-gőg", amely mindig az elméleti dogma filozófiára terjedt ki, hanem az erkölcsiség általá etikum bonyolult világát, érzelmeit, aktusait, norm maztassa — s így igazolja is —, amelynek eszmeisé válik. A hamis dedukciónak ez az elméleti fonáksá tatásának, bárdolatlan elsekélyesítésének, képmut val párosul, összeütközik az erkölcsi életben kibom vezethetetlenség tapasztalatával, a külső és belső ellentétek váltanak ki, megtermékenyítve és megkö nem akarjuk elárulni magát az erkölcsi gyakorlatot, got és elevenséget, felismerve mindamellett bensejü mesítésére irányuló erőfeszítés jelentőségét mind az e vonatkozásában, mind a személy felelősségét és erköl elvontsága és az erény konkrétsága, a szándék egyet szabadság és a társadalmi felelősség közötti ellentétek árnyalataik és tartalmaik végtelen változatosságában az erkölcsiség eleven dialektikáját fejezik ki, amelyben a normák, akaratok, érzelmek, cselekedetek csak saját határukon és folyamatukon belül érvényesek.

Ez az értelmezés tehát teljes konkrétságában fogja fel az erkölcsiség világát és magát a történelem világát, s ha elvről kell beszélnünk, akkor az a történelem mint folytonosság átélt és megcselekedett érzése, az emberek autonóm birodalmának felépítése és folyamatának tudatos kormányzása, amely a személyiség pólusa és az emberi közösség pólusa közötti soha meg nem szűnő feszültségben játszódik le, abban a feszültségben, amelynek során az emberiség elszakad a természettől és úrrá lesz rajta. Nos, a marxizmust ezen a téren az jellemzi, hogy felhagy minden moralista gőggel, és gyökeresen historizálja az etikát. Mégpedig nem egy töredékes és szétszórt relativizmus értelmében, amely az elvont historicizmus megfelelője, egy olyan historicizmusé, amely az eseményeket egymástól, tehát a történelemtől elszakítva a puszta időbeli formalitásba taszítja, hanem abban az értelemben, hogy az etikai állásfoglalásokban feltárulnak az emberiség történelmileg konstruktív dialektikájának mozzanatai.

Ebből nem az etikai tartalmak múlékonyságának tudata születik meg, hanem termékeny belső elevenségüké, amely a történelem menetéhez idomul. S maguk az erkölcsi tudat kategóriái, a méltóság, szabadság, felelősség, erény, kötelesség nem tételeződnek többé e tartalom egyetemes érvényének elvont, formális rendszereként, patetikusan gyógyíthatatlan ellentéteket vagy képmutató keveredéseket idézve elő, hanem az erkölcsi tartalom dialektikus fejlődésvonalainak mutatkoznak, amennyiben ez a tartalom a történelem egységes konstruktív erőfeszítését fejezi ki. A marxizmus tehát nem a hagyományos etikával áll szemben, hanem annak megmerevedésével,

A kötelesség formális
szége és a tett részlegessége, a személyes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1968 AUG

1021

Sziráki Endre

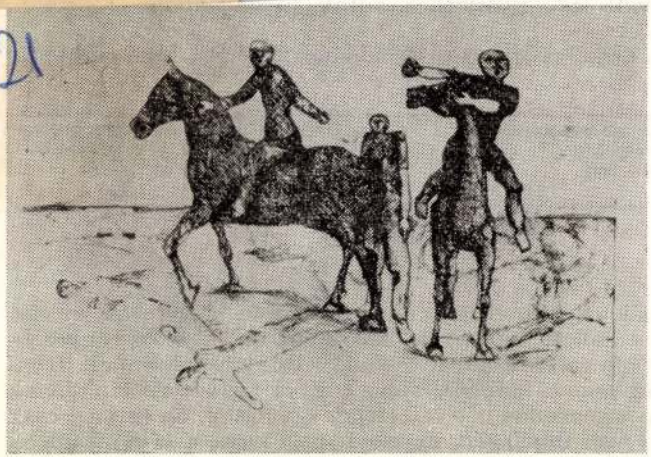

Sziráki Endre rajza

VIII. osztályba terjed [illegible]
amelyeket a lakótelepen kívül lakó gyermekek adtak (oszta
10—20%).

A vizsgálat eredménye a fizikai dolgozók gyermekeinek bizo
lésére enged következtetni:

Osztály	*Kapcsolat fizikai dolgozók és fizikai dolgozók gyermekei között*		*Kapcsolat fizikai dolg mazott, értelmiségi)*
	Kapcsolatok		Ka
	mennyisége	%-a	mennyisége
6/b	7	50%	7
7.	6	75%	2
8.	10	70%	4

30%

Az informatív célú vizsgálat kétségtelenül kissé vulgarizált, hiszen csak az első kapcsolatot vettem figyelembe, holott a gyermek-barátságok sokkal szövevényesebbek ennél. De a gyanútlan és épp ezért őszinte gyerekek baráti kapcsolatainak ilyenfajta polarizálódása okot ad annak feltételezésére, hogy a társadalmi előítéletek nemcsak a szülőket, hanem gyermekeiket is elválasztják egymástól. És ez még csak az általános iskola, ahonnan nem mindegyik gyermek útja vezet a középiskolába

Szirake Endre

grafikus

H.D.K.

A mai Jugoszlávia magyar lakta területén született, a háború után Romániában élt és csak néhány évig él Magyarországon.

Kemessei András: Szirake Endre

Művészet, 1967 június – 32 lap.

Szirák Endre
grafikus

M.D.K.

Jelentkezés

Élet és Irodalom, 1967. júl. 15-6 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 JAN 2 8

ÉLET ÉS IRODALOM

/1021/

Sziráki Endre: Lovas

a megkinzott gyerek
hogy a Fehér Ház
jól őrzött rácsai elé
oda a reggel urnájáb
mikor az arany tátot
a megőrölt, széttört
És ekkor az apa a gy
jött az ékszeres-poko
hogy úgy égjen el ot
Mert Vietnam városa
futotta be a szívét,
tűzvész volt, roppant
és kibírhatatlan parázs, messzi tekintet.
Füstök ujjai tépik a drótsövényeket immár
tűz-folyam árad az acél-ajtók, ablakok rácsain át
szél fúj az idő partján,
söpri az üszköt, szikrák pattognak
égőn ez éjszaka hűsába épp úgy mint Baltazár falára,
rettenetes jelt tetoválnak.
És itt a Potomac partján az alumínium-ég hálójába feszülve
fogoly csillagok ragyogásának éjén,
egy ország lelkiismerete ég
eleven tűzzel, az emberi fáklya.

Mezei András fordítása

a cél felé közeledés, a beleerősítések s az ellankadások boldogságát sem ismerheti.

Szép dolog a győzelmi emelvényen állni —, de mit ér, ha nincs mögötte semmi.

Elgondolkoztató, hogy nálunk négis miért van olyan sok hive a napnélküli barnítónak, az érdemtelenül magasrajutásnak. Bizonyára azért is, mert némelykor mintha megbomlana az érékrend, az érdemtelent lökik-ölják előre, összeköttetések és utaságok útvesztőjében, az érlemes pedig, aki megizzadta, végigfutotta a távot, az eredményhirdetésnél leszorul a győzelmi emelvényről, s úgy érezheti: nem érte meg, egy lépést sem kellett volna tenni, hiszen itt van, nem jutott semmire.

Pedig biztos vagyok benne: megérte, akárhogyan alakult, akárhány kudarc éri is. Boldognak csak olyan embert láttam, aki örömet talált a munkájában.

Tőlem aztán kitalálhatnak akármilyen nap nélküli barnítót, én inkább a napot választom. Még akkor is, ha vörösre ég, felhólyagosodik tőle a hátam.

ÁRA: 1,50 Ft

Sziráki Endre
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 FEB 12

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

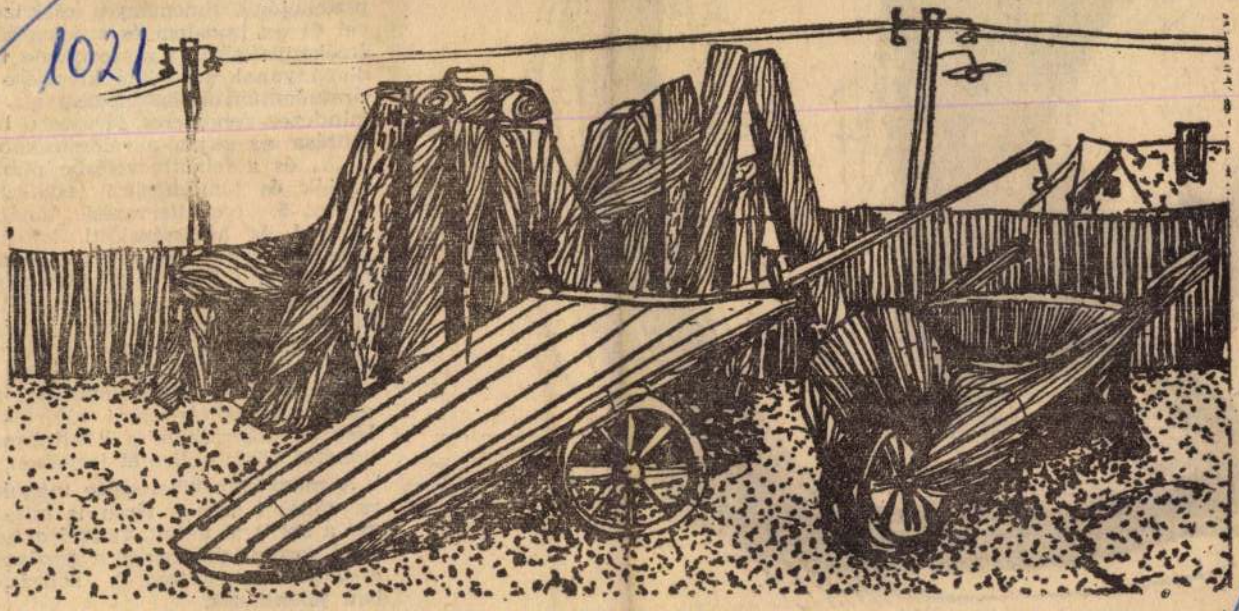

Sziráki Endre: Udvar

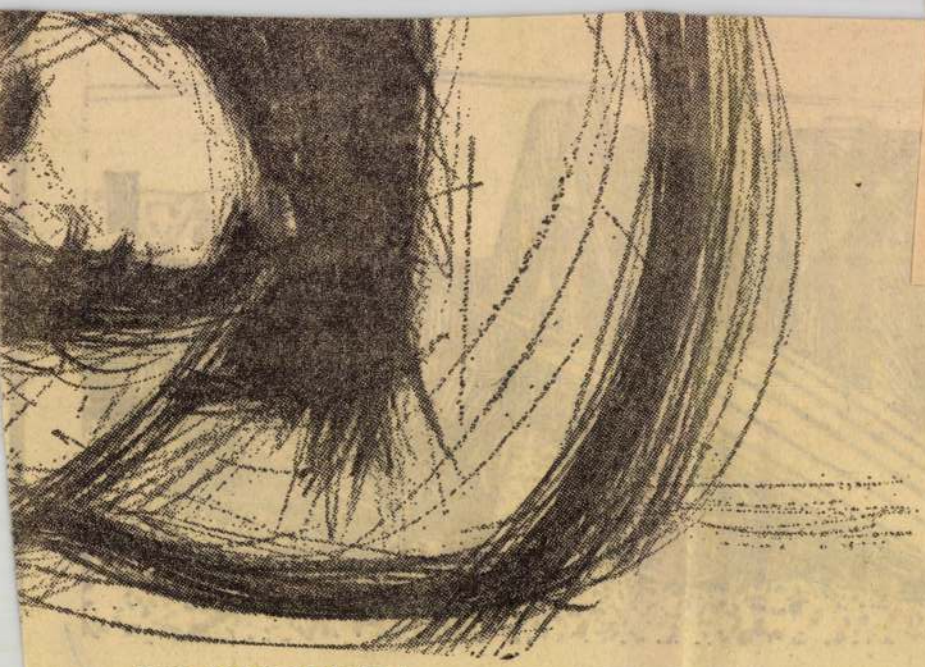

Végh András: Fekvő nő

rom érdekesen megoldott [illegible]
ból álló tanfolyamon: 6. olyan pszichológiai kultúra fokozatos kialakítása, amelyben mindezen kérdések természetes, társadalmi megoldását el lehet érni anélkül hogy az agyonhallgatás reakciójaként az egész szexualitás-szféra túlértékelése következzék be a közélet-magánélet közötti ellentét jegyében.

A marxisták kötelessége magukra vállalni ezen a téren is mindazt a szellemi terhet, amivel a haladó eszmék útkeresése a gazdasági-társadalmi változások sodrásában jelentkezik.

Erőss László

Szirtaki Tamás

grafikus

Asszonybetűk kiállítása

Élet és Irodalom, 1966. ápr. 23. - 8 lap

M.D.L.

M.D.L.

Szirácki Endre
grafikus

„Madar"

Élet és Irodalom, 1966. febr. 12 - 4 kép.

Szvábi Endre
grafikus

„Kovas"

Élet és Irodalom, 1967. jan. 28 – 2 kép

MTA

Szirácki Endre

A Postás Művelődési Ház, a KPVDSZ és a KPM Szőrszámvizsgáló Szervezetének az Építők Prózsa Ferenc Művelődési Házában rendezett tárlatán szerepel.

Postás Dolgozó 1966. jún. ?

Szinéki Endre

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HIRLAP
1970 AUG 28

ÚJ KÖNYVEK

1021

Szikáki Endre: Camus-illusztráció

zett

lelmi és fizetési
odik gazdasági
ny, légügyi, mű-
együttműködési,
idegenforgalmi
ény szabályozza
ódik a magyar és
ilatok együttmű-
mindinkább ipa-

eli; jó alapokkal
elkezünk ahhoz,
lnökének látoga-
kiemelkedő dip-
, hanem tovább
nket, baráti, po-
ányos és kultu-

Pál és kísérete
yiptomi főváros
kedik, majd a
etőivel találko-
díszvacsorát ad

Amerikai ja

bék

(MTI) *Az Eg*
Szovjetunióval e
jet egységekből
nai erőt létreho
feladata, hogy
politikai rendezé
podás betartását
dolást a Fehér
nácsadója fejtet
kesztőknek.

A mostanáig
koztató hétfőn
San Clemente-i
tartalmát helyi
este hozták nyil

A hétfőn elha
nosság elé tárt
jel szerint a Feh
még nem deklar
gását tükrözi a
lehetőségeiről és

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

MUNKA
Budapest

1021

Lőrinczy László

A lenini tanítások időszerűsége

Hatalmas örökséget hagyott népére és a világra: korunk marxizmusát, a leninizmust. Ez az örökség egyre elevenebbül él, hat szerte a világon, százmilliók reményévé, cselekvésének vezérfonalává vált.

A mi népünk kettős évfordulót ünnepel ez év áprilisában: Lenin születésének századik, hazánk felszabadulásának 25. évfordulóját. A két évforduló egybeesése olyan véletlen, amely a munkásosztály nemzetközi és nemzeti céljainak szükségszerű egybeesését jelképezi. Hiszen a mi nagy ünnepünk egyúttal Lenin diadalmas eszméinek megvalósulását jelenti, azoknak az eszméknek a megvalósulását, amelyek a magyar munkások fejében és szívében éltek.

Lenin sokat és sokoldalúan foglalkozott a szakszervezetek kérdéseivel, kidolgozta azok legfontosabb elméleti és gyakorlati vonatkozásait. De a szakszervezetekről szóló lenini koncepciót megérteni a leninizmus egésze nélkül, e koncepciót megvalósítani a szocialista építés egész lenini tanításának megvalósítása nélkül képtelenség. A mi 25 éves tapasztalataink nagyon is meggyőzően tanúskodnak erről.

Lenin volt az első, aki a győztes proletárdiktatúra viszonyai között, a megvalósult szocialista államban, konkrét tapasztalatok birtokában dolgozta ki a szakszervezetek megváltozott szerepét, feldatait. Ezek a feladatok nem valami sohasem létezett szakszervezeti függetlenségre, hanem a szocializmus építésének általános feladataira épültek. Az uralomra jutott munkásosztály szakszervezetei a proletárdiktatúra adott mechanizmusába illeszkedtek be, annak részeiként tevékenykedtek. Lenin a rendszer mechanizmusát dolgozta ki, meghatározva benne az egész és a részek viszonyát, feladatkörét. Ezért igaz, hogy a szakszervezetre vonatkozó tanításai csak úgy érthetők meg, ha a lenini tanok egészét megértjük, megvalósítjuk.

A magyar szakszervezetek a felszabadulás után a lenini koncepció alapján folytatták tevékenységüket. A lenini tanok győzelemre jutása társadalmunk minden szférájában sokoldalúan kibontakoztatta a szakszervezetek tevékenységét is. Törvényszerű, hogy a Lenin által megfogalmazott elvek: a párt vezetőszerepének érvényesülése, a tömegekkel való kapcsolat, a szakszervezetek és az állam helyes viszonya, a szakszervezetek nevelő tevékenysége, iskola szerepe, politikai jellege, a konfliktusok feltárásában és megoldásában rájuk háruló feladat, társadalmi tekintélyük —, egyszóval az egész szakszervezeti mozgalom felvirágzása a párt VIII. kongresszusa után kezdődött meg, amikor az MSZMP — az SZKP XX. kongresszusának határozatai nyomán — a társadalmi élet minden területén helyreállította a lenini elvek, a lenini normák tiszteletét.

A magyar tapasztalatok is bizonyítják: Lenin tanításait követni annyit tesz, mint szüntelen tanulmányozni a valóságot, a gyakorlatot, a tömegek helyzetét, gondjait, problémáit, s a forradalmi célok megvalósítására felhasználni a leninizmus gazdag kincsestárát.

Sziráki Endre grafikája

Az MSZMP PB. 1966. májusi határozata kedvező feltételeket teremtett a szakszervezeti munkához, ugyanakkor rá is kényszerítette a magyar szakszervezeteket a valóság rendszeres és állandó tanulmányozására, az önálló munkára. A lenini elvek így nyertek új fényt a magyar szakszervezetek tevékenységében, így alakulhattak ki a valóság és az általános alapelvek birtokában az adott helyzetnek legmegfelelőbb módszerek, így létesült gyümölcsözőbb kapcsolat a szakszervezet és a tömegek, a szakszervezet és a párt, valamint a szakszervezet és az állam között. A gyakorlat még figyelmesebb tanulmányozására késztette a szakszervezeteket az 1968. január 1-ével bevezetésre került gazdaságirányítási reform, amely a vállalatok önállóságának növelésével, a verseny fokozásával, az anyagi érdekeltség szélesebb érvényesítésével nagyobb felelősséget, önállóságot, döntési kötelezettséget rótt rájuk.

A szocializmus alapjainak lerakása után kialakult új helyzet az újabb kérdések egész sorát veti fel, amelyeket elméletileg is feltétlenül tisztázni kell. A tudományos-technikai forradalom várható hatásai is megkövetelik a szakszervezetektől, hogy hosszabb távra előre tervezzenek, hogy tevékenységükben jobban támaszkodjanak a tudományok eredményeire. Megírásra vár a magyar szakszervezetek története is. Általában: nagy szükség van az elméleti munka fokozására.

Lenin egyébként nemcsak arra tanít, hogy feltétlenül szükséges elméleti munkát végezni, hanem arra is, hogy tudjuk, mikor milyen jellegű munkának van itt az ideje. Az elméleti munkának csak akkor van értelme, tanítja Lenin, ha szigorúan nyomon követjük az elmélet megvalósulását, ha szigorú kontroll után szembesítjük a valósággal, s annak mérlegén hagyjuk jóvá, vagy korrigálunk rajta. Más szóval: az elméleti munkát nem önmagáért végezzük, hanem azért, hogy gyakorlati munkánkat segítsük vele.

Az elmúlt 25 év alatt a szakszervezetek tekintélyes társadalmi rangot vívtak ki maguknak a szocializmust építő magyar társadalomban. Sikereik egyik záloga és biztosítéka az volt, továbbfejlődésüké is változatlanul az, hogy mennyire lesznek képesek a magyar társadalmi valóság által felvetett problémákat a lenini eszmék alkotó felhasználásával megoldani.

Az elkövetkező évek minden bizonnyal egy sereg új problémát, a fejlettebb szocialista társadalom építésének problémáit vetik fel. A jövő még inkább megköveteli, hogy Lenin elméletét, tudományos módszereit egyre jobban, egyre alkotóbb módon elsajátítsuk. Az elmúlt 25 év tapasztalatai alátámasztják azt a meggyőződésünket, hogy a magyar szakszervezetek a párt vezetésével, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom tapasztalatainak felhasználásával e nagy feladatoknak meg is tudnak felelni.

Reform és közgondolkodás

— Nekem úgy tűnik, mintha időnként „két reform" létezne — mondotta egyik gyári ismerősöm. — Az egyik itt nálunk a vállalatnál, a másik kint, a gyárkapun kívül, például a kereskedelemben. — A tréfáskomoly megjegyzés arra utal, hogy az esztergagép ugyanúgy forog, mint két-három évvel ezelőtt, a munka ritmusában éppen úgy előfordulnak hullámvölgyek és hullámhegyek, mint azelőtt, az anyag és szerszámellátásban, a munka szervezettségében napjainkban is felfedezhetők lázgörbék. A műhelyből nézve mindaz, amiről a Tervhivatalban, vagy a Pénzügyminisztériumban vitáznak, távolinak tűnik. Az izgalmakat az okozza, vajon milyen a munka elosztása, ki kap órabéremelést és ki nem, legújabban pedig az: mekkora lesz a nyereségprémiumba vontak köre.

A közvélemény összetevői

„Alulról" nézve másképpen fest a reform, a gazdasági élet mozgása, mint „felülről", ami természetesen nem azt jelenti, hogy valójában az új gazdasági mechanizmusnak két változata lenne. Sőt a látásmódok közti különbségek ugyanúgy törvényszerűek, akár a fizikában a fénytörés jelensége. Egy-egy ember vagy kollektíva a reformból annyit érzékel közvetlenül munkahelyén, amennyire az oda kézzelfoghatóan behatolt. Ez a tükör azonban — szintén nem lehet másként — csak töredékesen vetíti az emberek elé a gazdasági jelenségeket.

A közgondolkodás tehát, jóllehet nem az egyéni vélemények mechanikus összessége, mozaikokból rakja-illeszti össze a maga teljes képét az új gazdaságirányítási rendszerről. Így aztán keverednek benne a legkülönbözőbb elemek, az igaz, helyes megfigyelések éppúgy, mint a helytelenek vagy akár a közvetlen személyes érdekből adódó következtetések (az utóbbiak lehetnek jogosak és jogtalanok is).

A közgondolkodás egyszerre mutatója és következménye is a gyakorlatnak, a kettő teljes egyidejűségéről és azonosságáról mégsem beszélhetünk, mert a népgazdasági szinten tudományosan végzett értékelések nem feltétlen egyeznek minden részletükben a közgondolkodás értékítéletével. A reform két esztendeje alatt például népgazdasági szinten igazolódott, hogy a szocialista tervgazdálkodás lehetséges az önálló vállalatok közvetett irányításával is. Ennek (a szocialista tervgazdálkodásnak) nem egyedüli módja a tervutasításos rendszer. Egy-egy ember vagy kollektíva esetében nem biztos, hogy ennyire világos, egyértelmű ez az összefüggés, különösen olyankor, ha a vállalat átmenetileg pénzzavarba került (és ennek következményei vannak), amire 1969-ben több példa akadt.

Más esetekben viszont a gazdasági elemzés és a közgondolkodás közös nevezőre jutott, lásd példaként a bérszínvonal-szabályozást. Az 1970-es módosítástól a népgazdaság azt várja, hogy a vállalatok ésszerűbben gazdálkodjanak az élőmunkával, nőjön a munka társadalmi termelékenysége; a munkások pedig azt, hogy teljesítményükkel arányosan emelkedjék a keresetük, megszü munkae törzsgár bált, ta

A tár zója a közgondolkodásnak, a kettő között nincs — nem is lehet — lényeges különbség. Feltételezik egymást, és kölcsönösen hatnak egymásra. Ez a kölcsönhatás azonban gyakran áttételesen, cseppet sem egyszerűen megy végbe, és zavarhatja a tisztánlátást. Minannyian emlékezhetünk rá, annak idején milyen sokan kérték, sürgették a nagyobb vállalati önállóságot. Napjainkban mégis —, amikor az óhajtott lehetőség valósággá vált —, hol itt, hol ott hallani munkaerőgazdálkodási és más kérdésekben a központi-adminisztratív korlátok „visszasírását". Miért van ez így? Nincs mögötte semmiféle különlegesség, titokzatosság. Egyszerűen sokkal könnyebb kérni, követelni az önállóságot, mint élni vele. Aki nem önálló, az csak az önállótlanság gátló, fékező voltát érzékeli, nem ismeri a felelősségvállalás, a kockázat, a tévedés lehetőségének a terhét. A döntés, az állásfoglalás pillanatában még nem lehet pontosan tudni, látni, hogy az minden tekintetben helyes-e? Ez csak később, az események során derül ki. (Érzékletes példa az a TV-riport, melyből kitűnt, hogy az egyik kiskereskedelmi vállalat azért nem árusította a vevők által keresett terméket, mert nem vállalta az ármegállapítás felelősségét. A magunk portáján is söpörhetünk: sokkal könnyebb örvendezni a kifogásolási jog létezésén, mint alkalmazni azt).

A reform hatása a közgondolkodásra

Levonhatjuk — az említett kölcsönhatás alapján — azt a következtetést is, hogy a gondolkodás általában nem lehet fejlettebb, magasabb szintű a gyakorlatnál. Csak egyes emberek esetében lehetséges ez, társadalmi szinten semmiképpen. Aligha van erre plasztikusabb példa, mint a bérezésben megmutatkozó egyenlősdi törekvések, amelyek nem kímélik a szocialista brigádmozgalmat sem. Lényeges változás, fordulat ebben csak akkor következhet be, ha majd a gyakorlatban erőteljesebben elkezdődik a végzett munka szerinti megkülönböztetés folyamata.

Számos egyéb példát, összefüggést említhetnénk, mind azt bizonyítaná, hogy a reform hatása a gondolkodásra (és a gondolkodás erőteljesebb visszahatása a reformra) csak lépésről lépésre következhet be, ahogy az új gazdasági mechanizmus kibontakozik. A fejlődés üteme természetesen meggyorsulhat, ha a felismert kisebbnagyobb feszültségeket időben (de nem elhamarkodottan) megszüntetjük, fejlesztjük a gondolkodásra ható agitációs és propaganda tevékenységet. Valljuk be őszintén, ez utóbbiban akad is egy és más tennivalónk.

Milyen legyen agitációs és propaganda tevékenységünk? Egy szóval felelhetünk: érdemi. Nem tekinthetünk el a valóságos helyzettől és attól sem, hogy két és fél évtizedes politikai tevékenység áll hátunk mögött. Sablonokkal, előregyártott gondolati elemekkel, kinyilatkoztatásokkal nem lehet hatni az emberekre, értelmükre, érzelmeikre. Tudjuk ma már azt is, hogy politikai agitációval nem lehet helyettesíteni a szükséges, megérett döntéseket. Az optimális feltétel akkor teremtődik meg a politikai munkához, ha az intézkedések és az agitáció tartalma egybeesik. Felismertük azt is, hogy egy-egy elképzelés minőségét, értékét nem szabad mindenhatónak elképzelni. Mindennek lehetnek előnyei és hátrányai is, azt kell tehát választani, aminek több az előnye és kevesebb a hátránya.

Összegezve az elmondottakat: hatásos politikai tevékenységet akkor folytathatunk, ha képesek vagyunk a realitások talaján maradni, ha elképzeléseinket mindenkor összeegyeztetjük a valósággal. Rendkívül fontos, hogy kellő türelmet tanúsítsunk a mindennapi munkában, hiszen a reform épületét csak fokozatosan tudjuk megépíteni.

Sándor Endre

Röntgen a szombathelyi ifj. Berzsenyi-
múzeum tárlatán

-Kár- Ki kell szélesíteni vágyat!
Vas Népe, Szombathely 1970. feb. 10.

M.D.K.

Sziráki Endre

"Illusztráció" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 1.
XIII. évf. 9. sz. 2. lap

Sziráki Endre

„Illusztráció" cimmel hozza a lap a müvész rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. nov. 7.
XIV. évf. 45. sz. 2. lap

Szirák András

Litográfiával szerepel az előbbi kiállítás

Bojár János: Ős-grafika biennale Miskolcon

Magyar Hírek 1969 XII. 13

MDK

Szirácki Endre, grafikus

tiszta művén. Komor, gyakran tragikus hangvételű grafikái, melyekben nehéz darabos, latrán alakok fejezik ki a világot. (Egy kezeres hétköznap, Munkás).
Szakmai felkészültsége jó. Ez megmentő attól, hogy nehézkessé váljon viszont mintha felszínessége is gátlótaná. (Emberek, találkozások XIII; XIV., XV.)

R. Gy.: Szirácki Endre grafikái a Nemzetközi Teremben

7.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 30.

MDK

Szirtaki Lucia, grafikus

Albert Camus három regényét illusztrálta.

– : □ Gyergyai Albert ....

L.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 23.

Sziráki Endre

"Mese" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és irodalom, Bp. 197o. szept. 19.
XIV. évf. 38. sz. 2. lap

Szirácki Endre

Venessei András: Szirácki Endre. - Művészet, 1967. 8. évf. 6.sz. 32.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

83. l.

Kiráki Ludre, festő"

MDK

Kiállítása nyílik meg
a Medgyánszky-teremben.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 16.

Kiráki András grafikus
ka nyílik Lidhitása a Medvedszky
teremben

Magyar Nemzet 1970 X. 16

5 old.

Sziráki Endre

A Mednyánszky-teremben rendezett kiállitáson szereplő müveiről ir Perneczky Géza: "Három kiállitás" c. beszámolójában. "Müvein a mitikus grafikai stilus hagyományai érezhetők. A küzdő és önmagát a világ harcaival, a gépekkel és az architektonikus szerkezetekkel azonositó ember játsza a főszerepet," majd hozzáteszi, hogy az egyszerüsités, a zártabb és tisztább formák biztositanák a fiatal müvész továbbfejlődését.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 7.
XIV. évf. 45. sz. 12. lap

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT MEGHÍVJA ÖNT

SZIRÁKI ENDRE GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYÍTÁSÁRA

1970. október 16-án (pénteken) du. fél hat órakor

A kiállítás helye: Mednyánszky Terem, Bp., V., Tanács krt. 26.

A kiállítás megtekinthető: 1970. október 16–30.

Hétköznap: 9.30–18.00 óráig

Szombaton: 9.00–14.00 óráig

Vasárnap: 10.00–14.00 óráig

Ifjúsági Nyomda 6785—70.

Szirácki Endre

Munka – Hétköznapi szépérzés	lakó 71×63 cm
Munkás I.	" 71×63 "
Lenin	" 75×54 " (rapi.)
Munkás II.	" 71×63 "

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Loránd.

Szinéki Endre

208. A forradalmár indulása III. lito 90 x 70

5. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale. Miskolci Galéria
1969. Kiáll. Zet. Bev.: B. Supka Magdolna

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

SZIRÁKI ENDRE

NÉPSZABADSÁG

1970 OKT 16

del nélkül maradtak számát több ezerre becsülik.

— **Szirákl Endre** festőművész kiállítása ma délután fél 6 órakor nyílik meg a Tanács körúti Mednyánszky-teremben.

— **Összeomlott egy építés alatt levő közúti híd** csütörtökön az ausztráliai Melbourne közelében; az építőmunkások közül huszonhatan életüket vesztették, s több mint száz[illegible]

1021

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZIRÁKI ENDRE

ESTI HÍRLAP

NYKUOKT.231

☐ GYERGYAI ALBERT, Győry János és Szávai Nándor fordításában jelent meg az Európa kiadásában Albert Camus három regénye: a Közöny, A pestis és A bukás. A könyvet Sziráki Endre illusztrálta.

1021

megserto repmoged re-

M.D.K.

Sziráki Endre

"Háboru" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. ápr. 26.
XIII. évf. 17. sz. 6. lap

Szirácki Endre

grafikus.

A Lenin portré pályázaton pályamű a III. díjat kapta.

Ülésezett, 1970. február 9-ig

MDK

Szirácki András, grafikus

szerepel az Erzsi Múzeumban.

Rózsa Gyula: Stúdió '70 M, 7.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 12.

Szirdki Endre

Grafikákkal

szerepel az előbbi tárlaton

az Ernst Múzeumban

Lósa Gyula: Studió 70

Nőnap-barátság 1970 IV. 12

Szinyei Endre

Kiállítás a Nemzeti Szalonban

Kiállítási katalógus
Szocialista művészet (1970. nov.

Biró Éva, grafikus

Dortmundban kiállítottak grafikáiból.

— : Hír

8.

Népszabadság Bp. 1971. ápr. 25.

Szirák Endre
grafikus

Lenin képe mély, jó és komoly.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Művészet, 1970.november - 34.lap

Szitáki Endre

Két rajza (reprró)

Valóság, 1971. (2. sz.) 18. l.

Király Endre

Szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: magyar grafika
Király Dezső emlékkiállítása a
Nemzeti Galériában

magyar Nemzeti 1974 VI. 2

Kiváló Endre

Kőrajzok a magyar praktika
Lidiskolán Dortmundban az
Utermann Galériában

Kovalicza Miklós festő 1971 VI.

Szirdki Endre

Szerzel a magyar grafika.
Kiállítások a Dortmundi
Ut termeiben galériában

Nógrád 1944 VI. 15.

Sinádi Endre

Rajza, repr.

Kortárs, 1969/2. 284. l.

Szivári Endre

„Katarzis I. - II." c.
litografiái szerepelnek
az „Ly művek" kiállításon a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1971 március 9
4. old.

Szirácki Ernő

Kiállításon szerepel a

dortmundi Hermann Galériában

Magyar Nemzet 1971 április 25

11. old.

Szíráki Endre grafikus

illusztrációja a

13. oldalon

– Vasárnapi Könyvespolc – Magyar Nemzet 1971 május 9

Szirácki Endre
grafikus

Az ihletett egyéni erejű Szirácki Endre vezet vett a táblákon

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971.augusztus - 10.oldal

Szirácki Endre
Grafikus

Dürer évfordulóra VIII."

" (repro)

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Müvészet, 1971.augusztus - 10.oldal

Szirtaki Andre

Rajz (szpronkhelyiség).

Valóság, 1909. 12. sz. 96. l.

Szirtáki Fuchs

Lenin (repró)

Valóság, 1970. 4. sz. 40. l.

Szirtáki Andre

Rajz (reprò)

Valóság, 1969. 2. sz., 17. l.

Stiráki Endre

Műve szerepel a „Magyar grafika Vállalatán Dürer emlékkiállítás" a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 június 2
4. old.

Kurák Endre

Katarsis I–II. c. litográfiája (ceruza)

szerepel az „Új művek" c. táblaton

a bécsi arcmásban.

Horváth György: Elkóborolt

akrotonok az „Új művek" körben

kapott Neumann 1971 III. 9

Király Andre

A siklósi alkotótelepen
fog dolgozni a nyáron

N. N.: Kerítődés a siklósi
szimposiumra

Dunántúli Napló 1971 IV. 2

Sziráky Endre, grafikus

– a KIK KB képviseletében vendége volt a zalaegerszegi fiúkollégiumnak.

T. A.: Ifjú tanítványok – ifjú mesterek
Magyar Ifjúság, 1971. aug. 6. 13. l.

Szirák Endre, grafikus

- a miskolczi országos ifjúsági képzőművészeti kiállítás vezetője. A KIK KB munkatársa.

Takács István: Kátók bálnya
Magyar Ifjúság, 1970. aug. 20. 12. l.

Kurák Endre

Szerepel a magyar grafika
másfél évszázad alkotóinak galériájában
(NSzK)

Négyszabadsag 1971 IV. 25

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 APR 26.

1021

Sziráki Endre

Sziráki Endre: Háború

YEREKET!

vitatják, létezésének okát, célját vonják kétségbe. Mindenfajta „elitszervezet" kialakítása idegen tőlünk.

Feladatunk elsősorban a nevelés. Ha csak a „kész" ifjúkommunistákat tömörítenénk, irányításuk talán könnyebb lenne, fegyelmezett csoportjaink gördülékenyen dolgoznának — csak éppen, elszigetelten, a fiatalok öntudatlanabb tömegeit inkább taszítva, mint vonzókörükben tartva. Erre intenek 1958—59-es tapasztalataink is. Akkoriban elég sok — főleg tanintézeti — szervezetben voltak avantgardista törekvések. Ezek a szervezetek egy idő után meddővé váltak, megrekedtek a fejlődésben, egyhelyben topogtak, legfeljebb önmagukat járták körbe — tagjaik gőgösen elzárkóztak az „egyszerű" halandóktól, misztikus ködbe burkolták a KISZ munkáját — némely helyen nehezebb volt közéjük bejutni, mint a pártba.

Sajátos társadalmi réteggel, az ifjúsággal foglalkozunk. Az alsóbb korosztályok társadalmi mozgásigénye más, mint az idősebbeké. Tudatos, érett kommunistákat körükben hiába keresünk. Egyébként is: a marxizmus elméletét és gyakorlatát mindenki alapfokon kezdi

M.D.K.

Sziráki Endre

"Illusztráció" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. Bp. 197o. január 1o.
XIV. évf. 2. sz. 1o. lap

Szirahi Endre
grafikus

A bástyelvi pillanatokat
felelősen átélő Lenin arcát
jelenítéli meg.

Kovács Gyula: Lenin portré palyázat
Művészet, 1970. április - 12 kép

Szirácki Endre
grafikus

„Lenin" (repro)

Horváth Árpád: Lenin portré pályázat
Művészet, 1970. április – 12 kép.

M.D.K.

Sziráki Endre

"Illusztráció" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. okt. 18.
XIII. évf. 42. sz. 7. lap

M.D.K.

Sziráki Endre

"Illusztráció" c. müvét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. aug. 9.
XIII. évf. 32. sz. 2. lap

Szirák Andre

a XIII. szegedi nyári tárlaton grafikái szerepelnek.

Dél Magyarország, 1972. júl. 25.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

1972 SEP 23

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre litográfiája

SZABADSÁG
MAGYAR NEMZETI
BUDAPEST, IX., ULLÖI ÚT 81
Telefon: 138-060, 337-748, 340-726

SZE

lósulhatott meg; az abszolutista kormányzat félt, hogy a szabadságeszméktől „fertőzött' Pest befolyása az egyesülés révén túlzottan megnövekszik.

1849 óta százhuszonhárom év telt el. Évfordulónak nem éppen kerek. De az ilyen fontos történeti tények felidézésére — véleményünk szerint — talán ez a másik centenárium se rossz alkalom.

—lai

Szirmai Endre

1. Alkhatatlan emberek I.
lemezlenyomat 69x59

2. Alkhatatlan emberek III.
lemezlenyomat 69x99

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Surányi Endre

Hullámtalan emberek IV.
lenyomat 69x59

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Szirmai Endre

Halhatatlan emberek I.

rézk.

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Szirácki Endre

Halhatatlan emberek II-III. IV.
cinkenyomat 59x69

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Szirák András

Hulladéktól emberek III.

repr.

Studio '73 Ernst Múzeum

Szirák Endre

Ki a bolond? lino 16x25,5

Farsangi figurák -"- 15,5 x 28 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat

1972. jul. - szept.

Szirácki Endre

Kegyetlen győzelem I. tollrajz 51 x 73 cm

— " — győzelem II. tollrajz

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Szirmai Enikő

„Bemutatott műei: „Sz. Dürer születésének 500. évfordulójára AII. litográfia, 36.7 x 26 cm: /reprodukció/. „Sz. Dürer születésének évfordulójára, A/IV. litográfia, 26.2 x 35.5 cm.

Kotsis László: VI. Országos grafikai biennále (Miskolci), Miskolc, 1971.

Szirónki Endre

„Sz. Dürer születésének 500. évfordulójára A/VII., litográfia, 36x26 cm.; „Sz. Dürer születésének 500. évfordulójára, 3/5", litográfia, 19x28 cm.

Kotona László: VI. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1971

Szirtáki Endre

az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '42 c. kiállítás grafikái szerepelnek.

Tamádi Attila: Stúdió '42

1943. jan. 14.

Szirákai Andre grafikus

a Stúdió '72 kiállításon

grafikái szerepelnek.

Láttuk, hallottuk a kiállítóterembe n.

1973. jan. 6. 20.48/11/V.

Sziráki Endre

Lebegő szárnyakkal, torz emberi figurát ábrázol a müvész rajza "Illusztráció" cimmel. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 7.
XVIII. évf. 36. sz. 3. lap.

Sziráki Endre

"Illusztráció" cimmel a levegőben repülő embert /talán Ikaroszt/ ábrázoló képét cimlaján mutatja be a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 22.
XVIII. évf. 25. sz. cimlap.

Sziráki Endre

Kocsis Imre, Kovács Imre és Molnár Gabriella, fiatal grafikusművészeink Magyarországot képviselik a IV. Firenzei Nemzetközi Grafikai Biennálén, -tizenöt cinkkarccal, lemeznyomattal és linóleummetszettel, -közli a lap "Tájékozódás c. rovata: "Biennálé Krakkóban, Firenzében" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 22.
XVIII. évf. 25. sz. 6. lap.

Szirácki Endre grafikus

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '43 c. kiállításon szerepelt műve: kőtömbrezű „Halhatatlan emberek" (emlékmű)

Magyar Szó: Stúdió '43

Magyar Élet, 1974. jan. 25.

Szirváki Endre, grafikus

A Stúdió '43, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának-évente megrendezett-idei kiállításán jelképalkotása szerepel.

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika. Gelenkó, Pécs, 1944. febr. 143. old.

Szivaki Endre

a miskolci Galériában megnyílt a VII. országos grafikai biennálé, melyen műve: „Halhatatlan emberek" c. rézrepel. (emlékmű és repr.).

Déli Hírlap, Miskolc, 1973. dec. 8.

Gráfiki Endre grafikus

a Miskolcon rendezett VII. országos grafikai biennálén szerepelt-ek munkái.

Rósza Gyula: A VII. országos grafikai biennálé.

Kritika, Budapest, 1974. febr.

Szirmai Andre
rajza

Munkerek, ordasok (A Fiatalok Stúdiója Dózsa-kiállításának anyagából.

Magyar Hírlap 1972/171 sold.

Sziráki András

Emberek és ordasok nincs szorosabba szedig olyan, mintha emberszontokkal dobolnának riadót. A Fiatalok Stúdiójának Dózsa-emlékpályázatán díjazott művekkel a budapesti népfrontbizottság klubjában ülltettek ki.

Bozai Ivan: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/128 6 old.

Szirácki Endre

A képgrafikai kategóriában az egyik III. díjas.

Vadas József: A Lenin-pályázatról; Magyar Hírlap 1970. jan. 17. 9. l.

Sziráky Endre

illusztráció

Magyar Hirlap 2.évf. 203.sz.

Szirtes Endre
Grafikus

Jugoszláviában a 3. Nemzetközi
Nap biennáléra és Nyíregyházi Moderna
Galériában bemutatta művét

- emer - : Grafikai biennálék 1972.
Művészet, 1973.július - 39.oldal

Szirbaki Endre

a szegedi Horváth Mihály u.-i kép-
tárban van kiállítva: „Kegyetlen
gyönyörben" c. műve. (festmény.)

Komposíció '42

1942. aug. 9. TV. 14.55 |11| KOVÁ

Szirákl Endre
grafikus

Egyéni kiállítása volt Stockholmban, Malmöben, Londonban és Helsinkiben. Vásárolt műveiből a Svéd Királyi Könyvtár, a Kungsbibliotheket is.

Kenessey András: Szirákl Endre.
Művészet, 1974. jelmez - 36 lap.

Szirtes András
grafikus

Szirtes András Derkovits évtized
díjban részesült.

Reversei András: Szirtes András
Művészet, 1974 junius - 36 lap.

Szirmai Endre

apáskus

Kollektív kiállítások keretében
elnyertek Szirmai Endre művei
az NSZK-ba, Tokióba, Prágába,
Varsóba, Lipcsébe, Rijekába és Szófiá-
nába.

Kenessey András: Szirmai Endre
Művészet, 1974 június - 36 lap.

Szirsaki Endre
grafikus

A művészt az IPARTERV-ben
dolgozott, amikor első kiállítása
volt az Építők Művészeti Klubjá-
ban.

Kenessei András: Szirsaki Endre,
Művészet, 1974 június - 36 lap.

Szirtes Endre

Grafikus

Szirtes Endre 1944-ben születtett Ujvidéken. Gyermekkorát Romániában. Majd München és Kőszeg-vel Budapestre költözött.

Keresztesi András: Szirtes Endre.
Művészet, 1974 junius - 36 lap.

Szirahe Endre

grafikus

„Kiáltás XIII."
„Kegyelem győzelem" } repro

Benessei András: Szirahi Endre.

Művészet, 1974. junius - 36 oldal.

Szirmai Endre

grafikus

A szíved műkereskedők és vásárlók
egyet értettek Szirmai gondolatával,
megértették ezt hadviselő népeit.

Keresztesi András: Szirmai Endre.
Művészet, 1974. június - 36 lap.

Szirácki Endre
grafikus

Szirácki Endre közel harom io alatt 1.500 capot készített. Vagya 1ch magyarországi grafikat ke-szíteni.

Kenessei András: Szirácki Endre.
Művészet, 1974-junius - 36 lap.

Szirákl Endre
grafikus

Szirákl most élő szülőhelyén Szédottzág-ból, ahol tőle kiállítása is volt. Ezt megelőzően járt a Szovjetunióban, Jugoszláviában, az NDK-ban, Hollandiában.

Renessei András: Szirákl Endre.
Művészet, 1974 június - 36 lap.

Szirácki Endre
grafikus

A Helikon galériában május 30-án
megtekintettem Szirácki Endre grafikus
kiállított munkáit.

— : Kiállítási naptár
Műnézet, 1974. június – 48 lap.

Sziráki Endre

Litográfia cimmel hozza a lap a müvész
-alakot ábrázoló- képét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 6.
XVII. évf. 1. sz. 3. lap.

Sziráki Endre

Férfit ábrázoló litográfiáját hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 13.
XVII. évf. 2. sz. 2. lap.

Király Endre, grafikus

Kiállít az Ernst Múzeumban.

Székely András: Stúdió '73 7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 28.

Szirmai Endre

1. Egy ladnóti verskor III. n. réthe
70×61

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. júl. 22 – szept. 16.

Szirmai Endre

1. Egy Radnóti vershez I. sz. vászon
2. — " — — " — II. — " —
70×61

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – sept. 16.

Sziráki Endre

Négy müvészt sorol fel Vadas József: "A láthatatlan mester" c. -több kiállitásról szólókritikájában: Banga Ferenc, Gulyás Gyula, Hencze Tamás és Sziráki Endre, akik nem a főiskolán végeztek, hanem szabadiskolában tanultak. A cim Podolini Volkmann Artur szabadiskolájára utal, ahol a mester az angyalföldi képzőmüvészeket oktatta, s keze alól neves müvészek kerültek ki.Az Ernst Muzeumban a nemzetközi amatőr képzőmüvészek tárlatán szereplő müvek értékelésével kapcsolatban emliti meg az amatőrként kezdő négy müvészt, méltatva müveiket, ellentétben az ott láthatókkal.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 26.
XVIII. évf. 4. sz. 13. lap

Sziráki Endre

Rajz, /részlet/ mellkép oldalnézetben, az arc magasságában föltartott kézzel.
Repr. /Cime nincs./

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 12.
XVIII. évf. 2. sz. 13. lap.

Sziráki Endre

"Megelevenedett bálványai"-t dicséri Vadas József: "Holtpont után" c. kritikájában, mely a Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállitását ismerteti.
A tárlatot az Ernst Muzeumban rendezték.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 15.
XVII. évf. 5o. sz. 12. lap.

Szirányi Endre

Műve szerepel a VII.Országos Grafikai Biennálén Miskolcon

Napjaink 1974 február 12.old.

Szirányi Endre

Lenin-grafikája figyelmet érdemel (Stúdió 70 kiállítás, Ernst M.).

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap, 1970. IV. 7. 6. l.

Szirák Endre

grafikái szerepeltek a Dózsa emlékére rendezett kiállításon a Nemzeti Galériában

Nepusava 1972 augusztus 27
9. oldal

Szirákl Endre
grafikus

Szirákl Endre részt vett a
tárlaton.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Szirtes Endre
grafikus

Szirtes Endre „Emberek, ordasok" című sorozatában az kannibalizmus variációját mutatja.

Rideg Gábor: Dózsa György emlékezetére.
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 54.oldal

Szirahi Endre
grafikus

„Emberek, városok". IV.
(repro)

Rideg Gábor: Dózsa György emlékezetére.
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 54.oldal

Sziráki Endre

Fejet ábrázoló litográfiáját,-cim nélkül- bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973 aug. 18.
XVII. évf. 33. sz. 2. lap.

Sziráki Endre

"Öregek" c. -férfit és nőt ábrázoló- rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 4. 11.
XVII. évf. 32. sz. 13. lap.

Sziráki Endre

Két férfit ábrázoló rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 12.
XVII. évf. 19. sz. 11. lap.

Szirák András

illusztrációja Ahto Levi: Szürke
farkas naplója c. regényéhez (Európa

Magyar Könyv 1971/44 IV old.

Szirácki András

A pelyemrét Galériában megnyílt Szirácki András kiállítása. A fiatal művész illusztrációkkal jelent meg a miskolci közönség előtt, de litográfiái önálló erőkkel is bírnak. Szerzőség és szemléletmód-dinamika egybe művészetében s szellőtlen egysége Rodnóti illusztrációinak hűséletes illúziót közösnek.

(ss.a.) Szirácki András litográfiái

Szabad - Magyarország 1972/243 4 old

Szirácki András 2

Az emberek és parkrészek sorozat képei éppen a kemény, nyers „fogalmazás" által válnak igazán érzelmileg és értelmileg megfoghatóvá.

(cs.a.) Szirácki András litográfiái

Százak-Magyarország 1972/243, 4 old

Szivaki Andre

grafikusművész műveinek kiállítása

oktober 12-ig nyitva a mistrotki se-

lyemvert Libreszőben.

Szabad Magyarország 1972/241 7 sk.

Szirácki Endre

grafikái szerepelnek a
Studio '72 kiállításon az Ernst
Múzeumban

Nógrádi 1973 január 14
9. old

Stirály Endre

„Városszéli alom" c. lapja szerepel a Studió'72 kiállításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1973 jan. 6
4. old.

Griváki Endre

Emberek, ordaszak IV. (repr)

Művészet, Budapest, 1942. Nov.

Sziráki Endre rajza

Kortárs, 1969/2 284. old.

Sziráky Endre rajza

Kortárs 1968/10 1618. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MAJ 12

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

Sziráki Endre

/102/

Sziráki Endre rajza

Képzőművészet

„újrealizmus” felé

a természetelvű ábrázolás helyett na már „korszerűbb” hangra van szükség. Ezért a kusza növényzet úgy jeleníti meg, mintha kalligráfiát rajzolna. Az absztrakt festészetnek tett engedmény persze felemás produktumokat eredményez. Nem kész műveket látunk, hanem lapokat abból a jegyzetfüzetből, mely úti élményeit, apró vázlatait rögzíti.

Élmény viszont

Szabados Árpád

grafikáinak tárlata a *Stúdió Galériában*. Talán azért is, mert ő nem keveri a stílusokat és nem akar modernnek látszani. Mintha repülőgépen utazna, felülről nézve jeleníti meg a világot. A tömör foltok és a vékony vonalak ritmikus együttese, amelyben minduntalan felbukkannak Szabados egyenes orrú figurái, inkább emlékeztet domborzati térképekre, mint dombokkal, folyókkal és fákkal díszelgő tájra. Hiába: a felülnézeti kép, a repülőgép távlata ma már éppúgy hozzátartozik az emberi gondolkodáshoz, mint annak idején a fűben heverésző pásztorfiú elé táruló látvány. Mi több, a művészet egyik legfontosabb feladata éppen az, hogy meghódítsa, humanizálja az élet újabb és újabb tartományait, gépeit és eszközeit. Erre különösen alkal- Szabados nemes és etikus, Újabb műveiből a lila eltűnt, helyét sárga árnyékok foglalják el. Ezáltal a feszes szerkezet meglazult. De ez még nem baj, mert a festő új motívumokra lelt a gyermek és a virág kapcsolatának ábrázolásában. Ez a mostani tárlat azonban még inkább ígéretnek tekinthető, mert ami Andy Warholnál indokolt, formai átvételnek látszik Erdélyi Etánál.

Úttörő vállalkozás

Ortutay Tamás és Somogyi Pál

tárlata a *Fészek Klubban*. A két iparművész színes kockákból sokféleképpen használható ügyes játékfalat szerkesztett az óvodások számára. Az óvónénik által „csodafalnak” becézett együttest korábban nagy sikerrel próbálták ki a kicsinyek. A siker érthető, mert ezek a szekrények, székek és asztalok végre nem kisméretű felnőttbútorok, hanem olyan darabok, amelyek a gyermeki világ ismeretéről vallanak. „Szépen tudtok gyerekrajzot utánozni” — írta az egyik látogató a vendégkönyvbe. Nyilván nem tudta, hogy a játszófal felső részét valódi gyerekrajzok díszítik, de még így is tökéletesen megértette a szándékot. Ortutay és Somogyi olyan bútort terveztek, amelyben a gyerekek jól érzik magukat, a színes

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 6

ÉLET ÉS IRODALOM

102/ Sziráki Endre

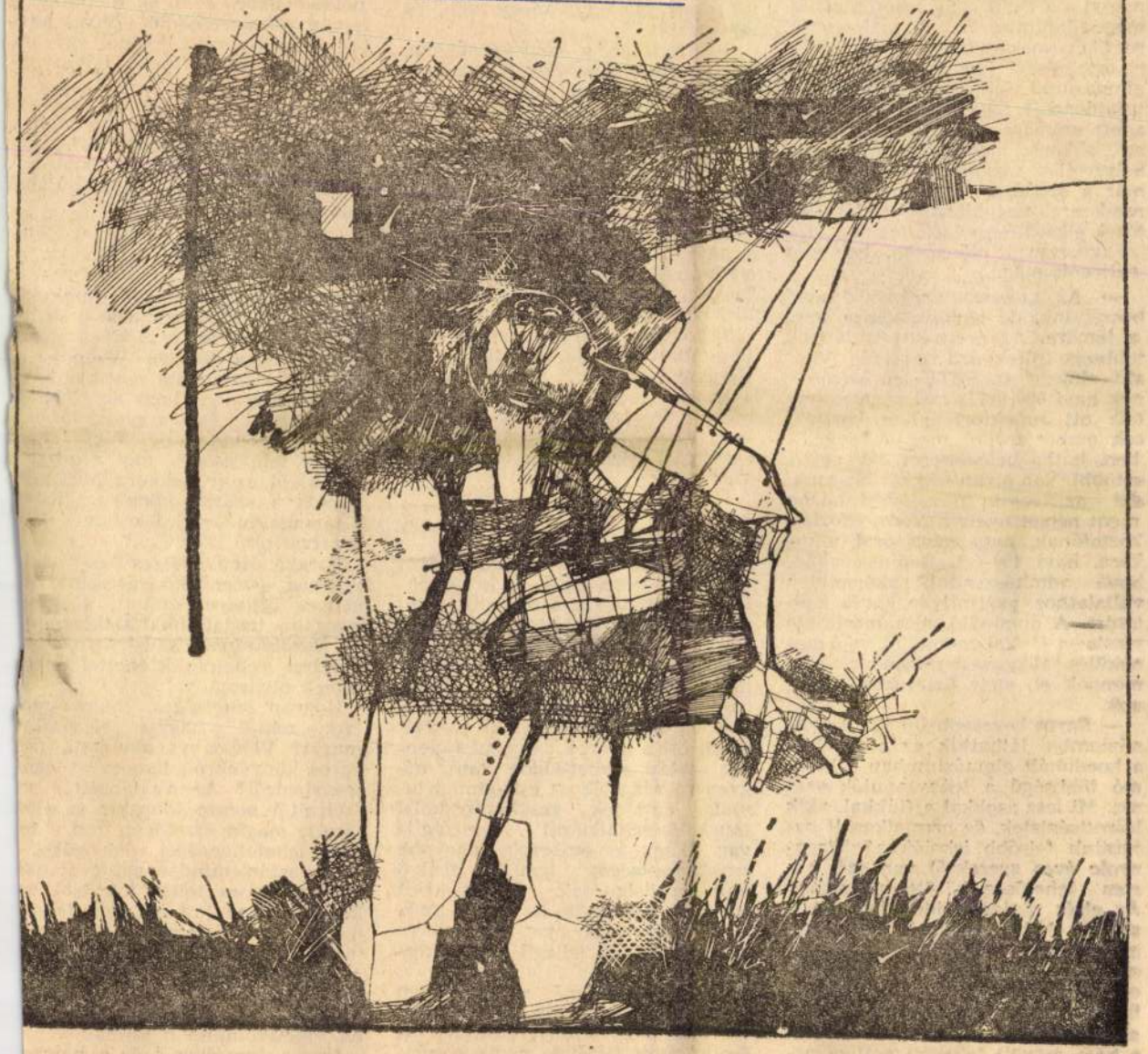

Sziráki Endre litográfiája

mann Márton. — Még a háború előtti években a gimnáziumi érettségi a karrier kezdetét jelentette; érettségi bizonyítvánnyal be lehetett tölteni különböző hivatali állásokat, el lehetett menni bankfiúnak, a katonaságnál ez karpasszományt s a tiszti rang lehetőségét is megcsillantotta, az érettségizett fiú partiképesnek számított a kispolgári értelmiségi lányos-házaknál, a gimnáziumi érettségi „kiemelte" tulajdonosát, egy bizonyos rangot adott számára a dolgozó tömegek, az akkori alsóbb néposztályok helyzetéhez viszonyítva. Mindez ma már a múlté, a társadalom értékrendszere megváltozott, a félreértések elkerülése végett tegyük hozzá gyorsan: előnyösen, helyesen változott meg.

— Az „íróasztalvarázsról" már beszéltünk, de térjünk vissza még a témára. Az érettségizett lányok többsége íróasztalra vadászik. Van, aki elmegy az SZTK-ba beírónőnek havi 800-ért, azzal a gondolattal: ott reflektorfényben vagyok, sok ember fordul meg a rendelőben, hátha belémszeret egy orvos, satöbbi. Van olyan végzett lányunk, aki az egyik művelődési házba ment német nyelvű gyermekfoglalkoztatónak, napi négy órai munkára, havi 400-ért. Beülnek akárhová adminisztrálni, akármilyen vállalathoz, akármilyen kevés fizetésért. A domináló, általánosítható vonás: a fizikai munkától való menekülés. Még asszisztensnőnek sem mennek el, vagy üzletekbe eladónak.

— Egyre kevesebb fiú jön a gimnáziumba, láthattuk az adatokból, a koedukált gimnáziumban túlnyomó többségű a leánytanulók száma. Mi lesz azokkal a fiúkkal, akik leérettségiztek, de nem sikerült bejutniuk felsőbb iskolákba? Tizennyolc éves gyerekről van szó, három lehetőség között választhat. Az első: rövidebb idő alatt érettségihez kötött szakmát tanul, tegyük hozzá mindjárt, ezeknek a száma a legkevesebb, a második: elmegy segédmunkásnak egy olyan üzembe, ahonnan talán javasolják az egyetemre, s fizikai munkával a háta mögött felvételi esélyei növekednek, a harmadik lehetőség: nem megy el sehová, teng-leng

lom peremére szorulnak, lenné válnak, ott találju örökös elégedetlenkedők kalmassá válnak az ideológia befogadására, tonos közbeszólók, nem lók, de közbeszólók, aki mi sincs jól úgy, ahog így tovább.

— Nézd, az a nagy hogy a szülő (a szülők rész, mondhatnánk, de gos, hogy most azokról akiknél a probléma je nem a világosan látó, helyes értékrendek szerint tájékozottakról), szóval a szülő kettéválasztja a munkáslétet és az érettségit. Az állam 12 évig taníttatja a fiatalokat óriási anyagi ráfordításokkal, s milyen a közérzete ezeknek a fiataloknak? Tudják, hogy mit kaptak? Értékelik? Helyesen tájékozódnak? Jól sáfárkodnak azzal a tudással, amit 12 év alatt a szocialista állam a tarisznyájukba rak?... Gép mellé, a gyárba legtöbbször az érettségi nélküli fiatalok kerülnek — s mikor lesznek versenyképesek az egyetemet végzett dán traktoristával?

●

A Thomann Márton igazgatóval folytatott beszélgetés után érdeklődtem a pesterzsébeti Habselyemgyárban: a fizikai dolgozók közül hánynak van érettségije?

A következő választ kaptam: a gyár 900 fizikai dolgozója közül összesen hét érettségizett van, ebből egy nődolgozó gimnáziumi érettségivel jött a gyárba dolgozni (jelenleg szülési szabadságon van), négyen itt végezték az esti-gimnáziumot, kettőnek szakközépiskolai (hurkoló-technikumi) érettsége van. Ezek az emberek nagyobb szakképzettséget igénylő fizikai munkán dolgoznak, részben azért is, mert keresetük itt jóval több, mintha kiemelik őket valamilyen adminisztrációs jellegű munkakörbe.

Magyar elvtársnő, a Habselyem személyzeti osztályán sainálkozva jegyezte meg, bizony, eltűnnek az érettségizett fiatalok, pedig a népgazdaság sok fontos területén volna rájuk szükség.

mely az „egyedül vagyunk", „... lönlegesek vagyunk", „hasonlíthatatlanok vagyunk" honfibújából táplálkozik.

3

Az MSZMP elméleti munkaközösségének állásfoglalása a kritikáról elméleti felkészültségünk hiányait bírálta. Faragó Vilmos az *Élet és Irodalomban* jóhiszemű kísérletet tesz arra, hogy az állásfoglalás megjegyzéseit a gyakorlat számára továbbgondolja. Végül azonban a felelősséget, úgy rémlik, a kritikáról az irodalomra hárítja a:

„Sok a szürke könyv... Kev a társadalmi érdekű könyv... S a privatizáló könyv..."

Faragó szenvedélyes és „fa kritikus, esztendőkön át szinte n gányos őrhelyet épített, s onn vizsgálta irodalmunk hétköznap it; bírálatainak gyűjteménye kortársi irodalomtörténettel ér f remek olvasmány.

Hogyan lehetséges, hogy ma közhelyektől hagyta elcsábítat magát? Véleményt mondani, ne egyes könyvekről, hanem az egé irodalomról? Az általánosítás ve szélyeitől persze többször is elhá tárolja magát, izmaiban érzi a fe adat lehetetlenségét, deklarálja — de aztán, minden aggályát od hagyva, gyors tollal felrajzol eg készülő irodalmi váltást. Iroda munk szatírikusra, tárgyszerű ironikusra hangolódik át. Túllépe a stílusrealizmuson, játékosab lett. Ugyanakkor újfajta munk megosztás jelentkezik: az fró min ha visszavonulna a közélettől.

Igaz-e, igazságos-e ez a helyze kép? Nem tudhatjuk, nem elle őrizhetjük. Nem a felelet értelme

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre rajza (részlet)

helyzet előre nem
mt. Sz. bizonyára
ugalmazott alezre-
a vérében volt,
lat, és türhetetlen,
emes kutyájuk le-
a helyzetbe került,
amelynek tegnap
sontot hozott. Még-
helyzetét, hanem
erről tanúskodott
telemmel előadott
yi idős volt, mint
hogyan választot-
vasdarabot, ho-
kockacukorral, ho-
csőkön a pincébe,
ult, amikor a szo-
ette egyensúlyát,
t, amikor fejbe-

nem Sz.-t gyűlöl-
gát, hanem apád-
n tudott megvé-
bbit. Bobbival is

zonyítania kellett — valószínűleg önmaga előtt is —, hogy nem ő teszi el láb alól. Ezért a közeli egyetemi városból konzíliumra hívott egy híres orvosprofesszort, aki nálatok szállt meg. A görögök úgy hitték, hogy Aszklepioszt, a gyógyítás istenét a főisten agyonsújtotta villámaival (ettől isteni halhatatlansága sem védte meg), mert halandó embereket támasztott fel a halálból. Ezért hálából a görögök, mint már ismeretes, kakast áldoztak neki. Nagyanyád a professzor tiszteletére rendezett ebédhez levágatta a kopasznyakú kakast. Valószínűleg egyszerűen józan megfontolásból, mint so-

ejed
aga
noga
ogás
völt
izet
erül
ég
ott.
adt
ódni
gőhö
ten a
lyen:
napja
ségbe
„A l
másra
— Na
az el
Állan
Sz. e
„Ker
Flott
volt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 MÁR 1
1021

Sziráki Endre

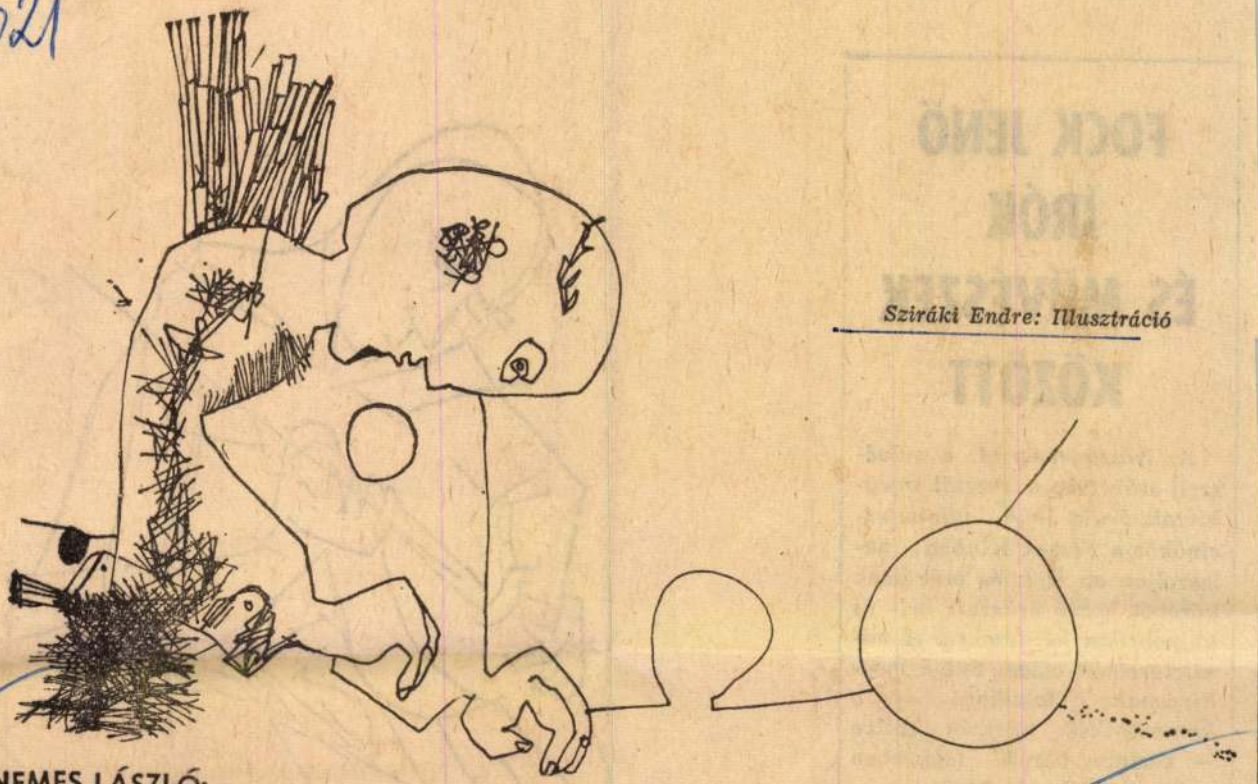

Sziráki Endre: Illusztráció

NEMES LÁSZLÓ:

FOCK JENŐ ÍRÓK ÉS MŰVÉSZEK KÖZÖTT

Az írószövetség és a művészeti szövetségek vezetői meghívták Fock Jenő miniszterelnököt a Fészek Klubba: válaszoljon az írók és művészek köréből hozzá érkezett bel- és külpolitikai kérdésekre. A miniszterelnök eleget tett a meghívásnak; a találkozó — a kommünikék nyelvén szólva — őszinte, baráti légkörben zajlott le, február 26-án.

Az alkalom rendkívüliségét

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG
1969 ... 2

1021

Sziráki Endre

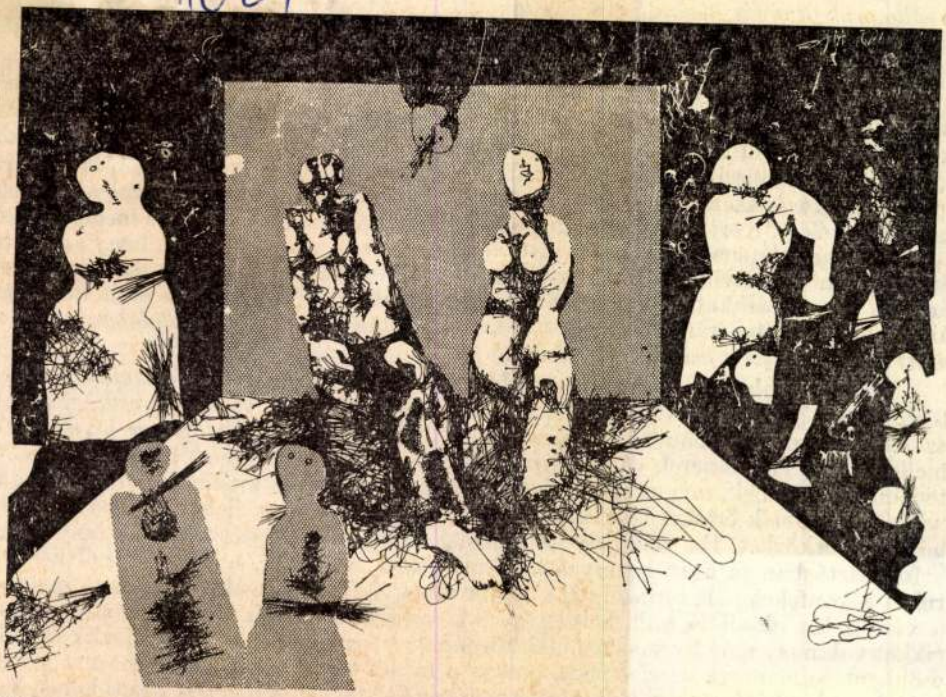

Sziráki Endre rajza

telmény két helyezünk előtérbe, és a fo célok szempont
Az árpolitika megjelenési formája: az árak *változása*
kormatja, hisz *mindenkor a ma meglevő arányokból ind*
a változások befolyásolására kell irányítanunk. A fogyas
tatásának lehetőségét (mértékét, körét) az egyik oldal
ságai, a másik oldalról a *termelési* (kínálati) adottságol

Közismert, hogy *a kereslet nagyságát és összetétel*
alakulása szabályozza. A pénzjövedelmek nagyságától
kereslet. Az alacsonyabb jövedelmektől a magasabb fel
kiadásaik egyre kisebb hányadát fordítják élelmiszere
iparcikkek vásárlására és egyéb szükségletük kielégíté
igénybevételére. Köztudomású az is, hogy valamely fo
tényezője keresletének. A kereslet attól függően kisebb
áru hogyan viszonylik az általános árszínvonalhoz,
árához. Ha az árakat, árarányokat megváltoztatják, a fogyasztási cikk kereslete
általában ellentétes irányban módosul: *az ár emelkedésével a kereslet általában csökken, az ár csökkenésével a kereslet általában nő.*

Emellett valamely fogyasztási cikk árváltozása nemcsak az adott cikk keresletére, hanem más cikk (vagy cikkek) keresletére is hat. Ha valamely országban pl. az élelmiszerek ára nagymértékben emelkedik, akkor — változatlan jövedelmek mellett — az élelmiszerek vásárlására fordított abszolút (névleges) összegek számottevően növekednek, míg az iparcikkek vásárlására fordított kiadások összezsugorodnak. Ez utóbbiak értékesítése ekkor akadozhat, s közben az élelmiszer-eladás is nehézségbe ütközhet. Ha valamely fogyasztási cikket más fogyasztási cikk helyettesít a fogyasztásban (a zsírt bizonyos határok között az étolaj, a méteráruból készült ruhát a konfekcionált termék stb.), akkor az egyik fogyasztási cikk árának emelése a viszonylag olcsóbbá vált helyettes cikk keresletét növeli. Ha viszont az egyik cikket valamely más fogyasztási cikk kiegészíti a fogyasztásban, az első cikk árának csökkentése nemcsak az első cikk, hanem a másik termék iránti keresletet is növelheti. Így pl. a háztartási gépek árának csökkentése nemcsak a gépek iránti keresletet, hanem az elektromos áram-igényt is növeli.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sziráki Endre

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 NOV 13.

1021

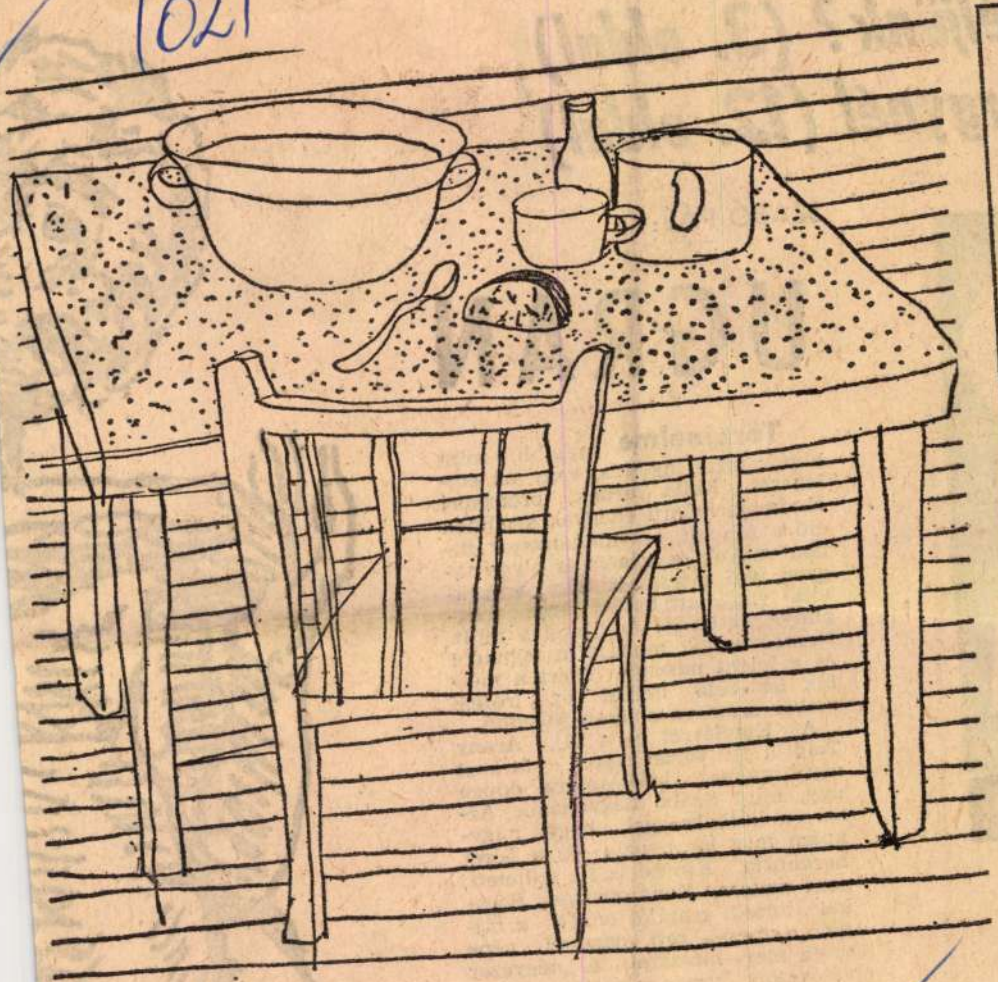

Sziráki Endre: Csendélet

éljünk? (3. oldal)
örgynél (12. oldal)

SZABÓ PÁL:

UGRÁN

Történelme régibb, mint ahogy bírná az írás, vagy az emlékezet. Kelta urnák, bronzkori lándzsák, halotti edények kerülnek elő a földből, és valahányszor itthon vagyok és a nem is olyan nagyon régi mocsarak által szaggatott, lyuggatott határt járom, megannyiszor beszél és beszél a múlt. Nem önmagát mondja, a tegnapot és a jelent mutatja. Mert a múltak ismerete nélkül az íróféle ember számára sincsen jövendő.

A Kis-Sárrét ez a táj, Arany Toldija itt verte agyon a farkast egy irgalmas kiáltásnyira, éppen úgy, mint Szabó nagyapám. Azzal a különbséggel, hogy nagyapám meg is nyúzta és a bőrét hazahozta. Kinizsi is itt született, nem messze, Kenézpusztán, Bocskai álmosdi csatáját ennek a tájnak a mezei, réti, paraszti népe vívta meg, mészárolt le „négyezer válogatott" vasas németet. Dózsa harcának utolsó lobbanásai is itt, ezen a tájon zúgtak által, pedig már Dózsa nem is élt, Thökölynek

Sziráki Endre

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 APR 5

VALÓSÁG
Budapest

1021

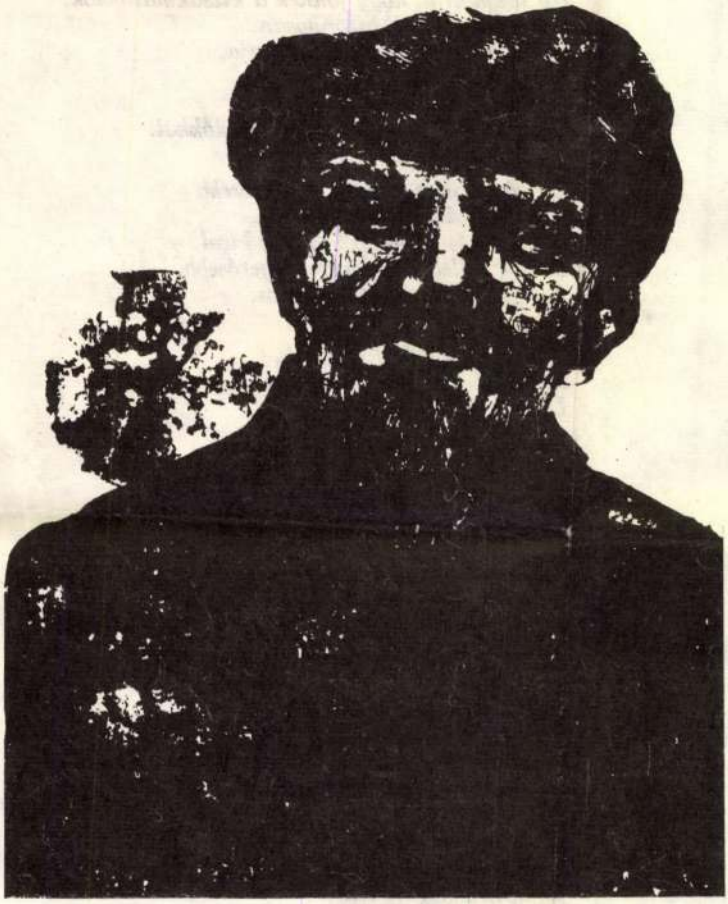

Sziráki Endre: Lenin

Miképp marasztalh
Mondd meg neki, n
És itt marad.

Mi marasztalhatta

Így gondolta a kato

Ha meghallja, hogy
Betegen is fölkel, bizonyosan.
Lehet, hogy mankón biceg majd,
Lehet, hogy ölben viteti magát,
De fölkel és elindul,
Hogy megvívjon a kizsákmányolókkal.

A gyönge nem harcol. Aki erősebb
Harcol talán egy óra hosszat.
A még erősebb hosszú évekig küzd.
De egész életén át küzd a legerősebb,
A legerősebb nélkülözhetetlen.

Ha az elnyomás fokozódik,
Sokan elvesztik bátorságukat,
De az ő bátorsága nő.

Szervezi harcát egy garasnyi
Bérért, egy korty teáért
És az államhatalomért.

Faggatja a magántulajdont:
Te honnan támadsz?
S faggatja az eszméket is:
Kinek hasznára vagytok?

Hol folytonos a hallgatás,
Ott ő szavát felemeli,
S hol elnyomás az úr és Végzetről beszélnek,
A gyereket ő nevén nevezi.

Ha ő asztalhoz ül,
Az elégedetlenség ül az asztalhoz
És megromlik az étel
És egyszerre szűk lesz a szoba.

1021

Sziráki Endre

Sziráki Endre: Illusztráció

— Ötvegabiak tanszéken. Barcsay adott impulzust, hogy megismerjem a modern képi fogalmazást, hogy a felületen látottak helyett, korszerűbb vizuális világba lépjek.

— Jó tíz éve találkoztunk Kassáknál. Meglepett a találkozás, mert ez a festő generáció nem nagyon járt hozzá. Inkább az idősebbek, később az egészen fiatalok.

— Még Békásmegyeren felkerestem Kassákot, de különösen élete utolsó évtizedében találkoztunk sokat. Eljártam asztalához a *Malomtó* eszpresszóba, ő is megtekintette műtermemet, többször is. Hatott rám, hozzászólt a képeimkozásomnak nem lesz sem külső, sem pedig belső akadálya.

Mondhatnám klasszikusan, geometrikus, keményen megkötött képek, melyeken azonban átüt festőjük lírai alkata. Szabadabb asszociációkat hordozó, barokkosabb, játékos vonalvezetésű, szürreális művek és konstruktív módon megszerkesztett, épített tájképek alkotják Orosz Gellért oeuvrejét, képanyagát. Három külön világ ez, mégis érezzük, hogy egy kéz munkája. Érezzük inkább, s nem a külső jegyek alapján észleljük. Mert nem a formák mutatnak rokonvonásokat, hanem ugyanannak a festői mondanivalónak háromfelé ágazó kifejezési formái ezek a képek.

Frank János

Az Írók Könyvesboltja

AJÁNLJA:

. . . pld. Békés István:
NAPJAINK SZÁLLÓIGÉI . . . . . 72,– Ft

. . . pld. Jobbágy Károly:
ÉJSZAKAI VETÍTÉS . . . . . 23,50 Ft

. . . pld. Kós Károly:
HÁRMAS KÖNYV . . . . . 35,– Ft

. . . pld. Molnár Gábor:
HOLDÁRNYÉKBAN AZ ŐSERDŐ . . . . 45,– Ft

. . . pld. Révay József:
ÉGI JEL 1–2. kötet . . . . . 78,– Ft

. . . pld. Rónay György:
JEGYZETLAPOK . . . . . 24,– Ft

. . . pld. Székely Júlia:
CHOPIN PÁRIZSBAN . . . . . 40,– Ft

kodik. A pribékek és a szívjóság? Ugyan! Pedig alapos leckékben volt részünk arról, hogy létezik ilyesmi. S kutatjuk is, az ügynek kijáró komolysággal, az abszurd összefüggés titkát. A századelő irodalma tele van potencionális gyilkosokkal, ártatlan könyvkukacokkal és jóképű fiatalemberekkel, mintha Gide és társai megsejtették volna, hogy korunk hőse egy honfiúi buzgalommal csordultig telített német káplár lesz. A téma azóta sem került le a napirendről, de a megoldáshoz — a terror tettenéréséhez, hatástalanításához — sem jutottunk sokkal közelebb. Monsieur Verdoux, amint átszellemült mosolylyal rózsát szagolgat a hamvasztókemence tövében: egyszerre jelkép és talány. Zseniális ötlet, de átélhetetlen. Gyarló a fantáziám, vagy Chaplin szent ártatlansága mondott csődöt a gonoszsággal szemben? Dosztojevszkij, igen, ő tudott erről valamit — menten meg is gyanúsították, hogy aki így ismeri az ember sátáni felét, az titkos (és bűnös) kapcsolatban áll vele.

A Máriássy-házaspárt aligha érheti ez a gyanúsító megtiszteltetés. Új filmjük, az *Imposztorok*, a maga furcsa szerkezeti és stilisztikai kettősségével tipikus esete annak, hogy a művész képtelen elhinni és fölfogni — még kevésbé persze elfogadni — aminek az ábrázolására vállalkozott. A téma: a magyar fasizmus „antréja" a proletárforradalom leverése után. A forrásmű: Prónay Pál különítményes vezér emlékirata. Ha nem tudnánk, hogy hiteles dokumentum, azt hinnénk, hogy ilyesmi nem létezik. A nyilas puccs utáni második „jelenésekor" magam is hallottam egyszer az agg sakált szónokolni, s bár alig tíz lépésnyire volt az orrom előtt, képtelen voltam felfogni a létezését. Minden tiszteletem *Máriássy*

Szirányi Andre, grafikus

szerepel a Nemzeti Galériában.

Haranszó Márta: Dózsa-sorozat s grafikák

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 24.

Szirónki Endre

Közölt művei:

26. sz. „Díszítés" – fametszet XI.

"

Magyar kisgrafika 1972 Budapest.

Sziráki Endre

"Radnóti-illusztráció" cimmel hozza a lap a müvész litográfiájának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 13.
XVI. évf. 2o. sz. cimlap.

Sziráki Endre

"Küzdelem" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 8.
XVI. évf. 28. sz. 15. lap.

Sziráki Endre

Alakokat ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 27.
XVI. évf. 22. sz. 16. lap.

Sziráki Endre

"Lovas" c litográfiáját a lap bemutatja a cimlapon.
Repr.

Frank János: "Bemutatjuk Sziráki Endrét cimmel ir a müvészről és munkájáról. A grafikusmüvész Ujvidéken született 1944-ben. Főiskolát nem végzett. Kertész, kerttervező képesítése van. A Müvészeti Alap és a Képzőmüvészek Szövetségének tagja. 1971 óta Derkovits-ösztöndijas.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. junius 3.
XVI. évf. 23. sz. cimlap, 2. lap.

Sziráki Endre

Az Építők Müszaki Klubjában 1967-ben, a Mednyánszky-Teremben 197o-ben volt egyéni kiállitása. Grafikai lapjaival szerepelt Moszkvában, Prágában, Varsóban, Pozsonyban, Tokióban, Dortmundban és Stockholban rendezett magyar kiállitásokon. "Foglalkozik rézkarccal, cinkmaratással, vaskarccal, kőrajzzal, különböző müanyag technikákkal, különböző méretekben. Frank János beszámolójának illusztrációjaként szerepel egyik rajza.
Repr.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 3.
XVI. évf. 23. sz. 2. lap.

Sziráki Endre

"Radnóti illusztráció" c. litográfiája, "Bartók" cimmel készült képe, egy másik „Radnóti illusztráció", "Városszéli álom" c. "Ordasok" c. "Kikötve" c. "Madárnéző" c. "Erőltetett menet" /részlet/, "Virág" /részlet/, "Mécsvirág" c. egy harmadik "Radnóti illusztráció" /részlet/, valamint "Egy kiáltás" c. litográfiájának repr.-óit bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 3.
XVI. évf. 23. sz. 3, 4, 5,6, 7, 9, 1o, 11, 12, 13, 14, 16. lapokon.

Sziráki Endre

"Városszéli álom" c. képét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 13. lap.

Sziráki Endre

"Városszéli álom" c. képét /más változatban, mint az előbbiek/ hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 15.
XVI. évf. 29. sz. 16. lap.

Sziráki Endre

Litográfiáját hozza a lap cim nélkül.
Repr.

Élet és Irodalom Bp. 1972. szept. 23.
XVI. évf. 39. sz. lo. lap.

Sziráki Endre

Metszetének reprodukcióját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 29.
XVI. évf. 31. sz. 10. lap.

Sziráki Endre

"Vallatás" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 5.
XVI. évf. 32. sz. 11. lap.

Sziráki Endre

Bemutatott müve :

208.sz. A forradalmár indulása III. litográfia

90 x 70 cm

Ratona László: V. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1969

Sziráki Endre

grafikái nem szerepelnek az alanti műben, -

Solymár István : Mai Magyar Rajzművészet, Budapest,

1972. 22 l. 10 l.

Szirmai Endre

Bemutatott műve:

„Egyszerű asszony", rézkarc, 53 x 67

Zala Tibor: XX. magyar képző művészeti kiállítás, Budapest, 1968

1 db

Szirácki Endre

1. Dürer születésének 500. évfordulójára A/VII

2. — " — — " — — " —
litográfia 36x26

6. Miskolci Országos Grafikai Biennále '71

Szirácki Endre

1. Dürer születésének 500. évforduló jára A/II. litográfia 36x26

2. — " — — " — — " —
A/IV. litográfia

6. Miskolci Országos Grafikai Biennálé '71

Sziráki Endre

"Irás" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 12.
XVI. évf. 7. sz. 3. lap

Firáli Endre grafikus

„Emberek és arcok" c. ólomnyomatos sorozata szerepel a Fiatal Művészek Stúdiójának Dózsa emlékpályázatának vándorkiállításán

Magyar Nemzet 1972 május 12
4. old.

Szirányi Andre.

„Ister A-C" c. lapja
szerepel a „Studió Galéria kiállításán

Magyar Nemzet 1972 június 7
4 old.

Szíráki Endre

Derkovits ösztöndijas

-neve emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 2o

11.old.

Gyirási Endre grafikusművész

Radnóti Miklós verseihez

készült grafikai emlékre

Magyar Nemzet 1972 március 23

4. old.

Szirácki Endre

Művei szerepelnek a
miskolci grafikai Biennálén
– neve említve

Napjaink 1972 február

Szirácki Endre

litografiái szerepeltek a
6. miskolci országos grafikai biennálén

Magyar Nemzet 1971 december 12
Miskolc.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

Sziráki Endre

1972 MÁJ 9

Átadták a Székely Mihály kisgrafikai pályázat díjait

A Székely Mihály zenei napok gazdag programjának nyitánya után vasárnap délelőtt újabb rendezvényre került sor a jászberényi városi könyvtárban. Ezen a napon adták át a zenei napok alkalmából meghirdetett

Rácz Aladár emlékére — Sziráki Endre második díjat nyert metszete

kisgrafikai pályázat díjait, és egyben nyitották meg a legjobb pályaműveket bemutató kamarakiállítást. A pályázat sikerére jellemző, hogy a felhívásra 147 alkotás — fa-, linóleum- és műanyagmetszet — érkezett, és a kiállított 55 lap pedig az anyag színességét bizonyítja.

A zenei napok végeztével a kisgrafikai anyag vándorkiállítás formájában jut el az ország különböző városaiba. A Székely Mihály emlékbizottság díjait és az emlékplaketteket Bárdos István, a városi tanács elnökhelyettese adta át a nyerteseknek. A képző- és iparművészeti lektorátus döntése alapján az első díjat Diskay Lenke Székely Mihály zenei napok Jászberény 1972 című fametszetével, a második díjat Sziráki Endre Rácz Aladárt ábrázoló litográfiájával nyerte, és a harmadik díjat Fery Antal kapta, aki a kiállítást is rendezte. Átadták a Hűtőgépgyár különdíját is, amelyet Sisa József jászberényi grafikus négy alkotásával érdemelt ki.

téscsabai

dett, két
mentett.
percben született: Bíró eloretört és a 16-osról a bal alsó sarokba bombázott. A nagy lelkesedéssel és meglepetésre a mezőnyben is szebben játszó földvári csapat megérdemelten győzött a listavezető VTSK ellen. Jó: Szelindi, Danku, Molnár, Németh II., Lovász ill. Félix, Zahorán, Koródi.

za Cipő 3:1 (1:0)

A hazai csapat jobb helyzet kihasználásával győzött. A martfűi együttes egyetlen gólját büntetőrúgásból szerezte G.: Fazekas, Polyák, Gazdag ill. Kátai (11-esből). Jó: Polyák, Salamon, Kiss, ill. Novák, Triz, Kovács.

—Törökszentmiklósi

A széltől támogatott Vasas vezette az első támadásokat, majd a hazaiak vették át a játék irányítását. A 19. percben Baumgartner, a 30. percben Kántor használta ki a vendég védelem hibáit. A 33. percben Buktát sárga lappal figyelmeztette a játékvezető, majd megsértette a bírót, aki kiállította a

Ezután a vendégek támadtak és Antal szépített, az

Szolnoki Vegyimű TSE 1:1 (1:0)

Vegyiművek-pálya 200 n. v.: Fülöp. Vegyiművek: Szőke — Bíró J., Németh, Czifra, Palla, Orszáczky, Buzi, Magyar. Edző: Horváth János.

A mérkőzés egyhangúságát csak időnként oldotta fel egy-egy szép lövés, vagy kapu előtti gólhelyzet. Kolláth 38. percben lőtt gólja után

Hajdúböszörmény-4:0 (3:0)

Balmazújváros, 1600 n. v.: Fehér. Olajbányász: Váraljai G. (Gyémánt) — Balogh, Józsa, Szokolai, Horváth, Homonnai, Karkecz, Fejes, Kapolcsi, Váraljai J., Molnár (Serege). Edző: Somogyvári József.

Végig sportszerű, nagyiramú mérkőzés. A 3. percben Homonnai a felső kapufát találta el. Négy perc múlva Vajda megszerezte a hazaiaknak a vezetést, 1:0. A 14. percben Pál 25 méterről végzett el szabadrúgást,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT 12
Hajdúbihari Napló
Szirákí Endre
1041

SZIRÁKI ENDRE:

RADNÓTI – ILLUSZTRÁCIÓ

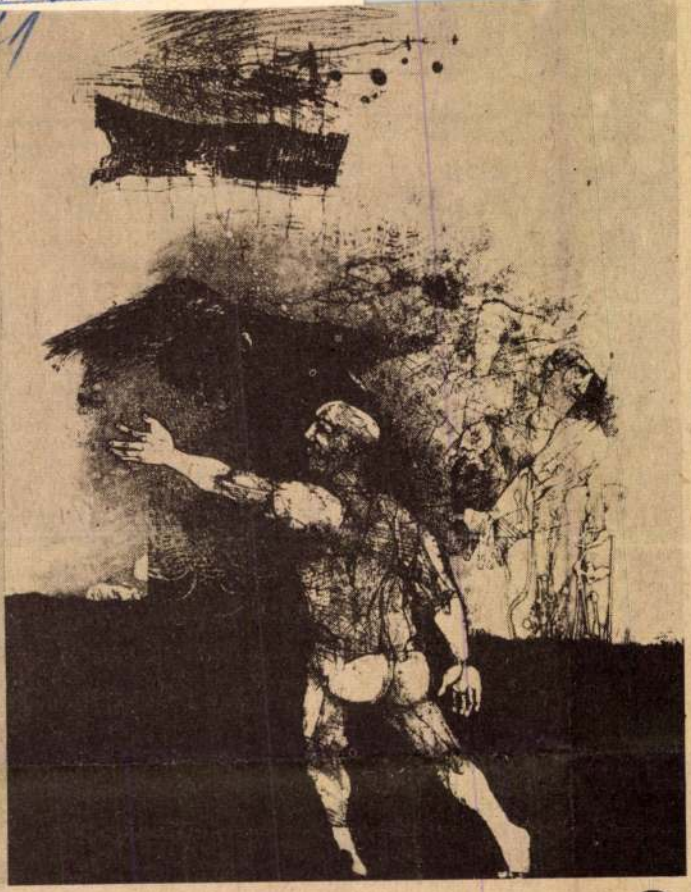

egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyezni.

A gyászoló család

Lakás: Debrecen, Gorkij u. 3.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó édesanyánk, anyósunk, nagymamánk és rokonunk

ÜZV. VICZIÁN FERENCNÉ
(volt özv. Péntek Lajosné)

86 éves korában, hosszas betegség után elhunyt. Drága szerettünket f. hó 15-én, kedden délután 2 órakor helyezzük örök nyugalomra a Köztemető I. o. ravatalozójából a róm. kat. egyház szertartása szerint.

A gyászoló család

Lakás: Kurucz u. 66.

Előző lakás: Kinizsi u. 44.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy szeretett jó férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk, testvérünk, sógorunk, nászunk és jó rokonunk

SZABÓ ISTVÁN
nyugd. MÁV-főellenőr

életének 60. évében váratlan hirtelenséggel elhunyt. Drága halottunkat f. hó 15-én, kedden délután 1 órakor fogjuk a Köztemető I. o. ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyezni.

A gyászoló család

Lakás: Debrecen, Wesselényi utca 1/A.

---

nyugdíjas

62 éves korában, türelemmel viselt, hosszú betegség után elhunyt. Drága halottunkat f. hó 16-án, szerdán délután 3 órakor a Köztemttő I. o. ravatalozójából polgári szertartás után helyezzük örök nyugalomra.

A gyászoló család

Lakás: Jászai Mari u. 1.

Ezúton mondunk köszönetet hálás szívvel minden kedves rokonunknak, ismerősöknek, pedagógus pályatársaknak és mindazoknak, akik feledhetetlen halottunk

BAKÓCZY MIHÁLY
nyugd. aranydiplomás pedagógus

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, és mélységes bánatunkban részvevő szívvel osztoztak, velünk együtt éreztek.

A gyászoló család

ájda
udat
: és

ZÁM
B

október 8-á
házasságán
Drága halot
kedden 12
nyugalomra
vatalozójáb

Lakás: Für

Fájdalomm
kat, akik
szerették,

N

a Debrec
d

52 éves éle
selt szenved
szerettünket
délután 3 ó
útjára a Kö
lozó termébő
szerint.

Lakás: Hom

Szirváki Gudrun

a VI. miskolci országos grafikai biennálén
Ősz-ciklusa szerepel. (említve).

Papp Lajos: Gardaságé gardagodás nélkül?

Szrakmagyarország, 1971. dec. 12.

Szirtaki András

„Emberek, ordasok" szép.

(a Fiatalok Stúdiója Dózsa-kiállításának anyagából).

(repr.)

Magyar Ifjúság, 1972. jún. 22.

Szirák Endre, grafikus

L.:Lóránt János

Tandi Lajos:Kiállitási mérleg 91-93.

Tiszatáj,Szeged,1977.október XXXll/lo.

Sziráki Endre

A IX országos grafikai ~~xxxxx~~ biennálén részt vett, Viszonylagos helyzet c. alkotásával.

Alföld 1978-2-92
Szabó Ernő: Egyenletes teljesitmények

Sziráki Endre

A Miskolci Képtárban rendezték meg az Országos Grafikai Biennálét. Vadas József: "Vonalhálóban" cimmel ir a kiállitott müvekről, s felsorolja az ott résztvevő müvészek nevét: Barabás Márton, Decsi Ilona, Drózdik Orsolya, Kovács Tamás, Lacza Márta, Lukovszky László, Mezey István, Muzsnai Ákos, Orosz János, Rékassy Csaba, Sáros András Miklós, Somogyi Győző, Szabados Árpád, Szemethy Imre, Sziráki Endre.
Néhány müvész nevét -müvészi fejlődésükre vonatkozó megjegyzéssel- külön zárójelbe helyezi: Almásy Aladár, Csohány Kálmán, Pásztor Gábor, Valkó László.
A részletes beszámolót lásd: Rékassy Csaba nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec.17. XXI. évf. 51. sz. 12. lap.

Szirahi Endre

Méltatás.

Lóska Lajos: Nyirségi körkép.- 1977.
Művészet, 1977. szeptember - 28. oldal.

Szirácky Endre
grafikus

M.D.K

„Pavilon"

Élet és Irodalom, 1967. július 8 – 2 lap

Szviáki Endre

grafikus

MDV

Eredetileg zenét tanult, a konzervatóriumban zongora, klarinét tanszakot végzett. Fiával lépzőművész. Legkedvesebb eszköze a toll és a tus. Autodidakta.

Kenessei András: Szviáki Endre
Művészet, 1967. június – 32 lap.

Stirali Endre

„Emberek, Háltatok I." lemezmyomat
60x30 cm
„Emberek, Háltatok II." lemezmyomat
60x30 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976
Balatoni Múzeum, Keszthely

Sziraki Endre

Studio '42. a Din VIII. előcsatájon ápr. 20.-án megnyílt társaban szerepelt.

Bi.: Studio 1942

Délmagyarországi Napló, 1942. ápr. 25.

Szirácki Endre festő

a Fiatalok Stúdiójának Párta-emlékpalotán díszített műveket a budafoki népfrontbizottság keretében állították ki, melyen „emberek és arcok" c. sorozata szerepelt. (emlékre).

Bajár Gábor: Kiállítások kiállítása.

Magyar Hírlap, 1972. máj. 10.

Szirácki Endre

grafikája szerepel a
Szegedi Nyári Tárlaton

Magyar Nemzet 1972 augusztus 23
4. old.

Gráfiki Endre grafikus

A Helikon galériában láthatjuk munkáit. Csukott, görcsös végtagok, arc nélküli lények jelölik a „halhatatlan emberek"-et, akik a nemzet ösztönzik. /Endre/

Losonci Miklós: Ősi vendége.

Testvériszi Hírlap, 1944. okt. 23.

Szirácki Andre grafikus

a hannadéves Derkovits-emlékdíjasok kiállításán szerepelteke munkái: két sorozatából – a „Halhatatlan emlék" – és a Radnóti versek c. ciklusa rajzokból mutatott be hármat. (emlitve),

Budai Rózsa: Fiatal képzőművészek Szombathelyen.

Életünk, 1944. 3. 274. old.

Szivaki Endre grafikusművész.

1942-ben a Szabadelmű Szekely Mihály
emlékére napok alkalmával rendezett „Az
memoriam Szekely Mihály" c. kisgrafikai
pályázaton a fő díj egyikét nyerte el
művével.

Arató Antal: Kisgrafika-gyűjtés és
műveltség.

Népművelés, 1944. jún. 8.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 SEP -7

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre: Illusztráció (részlet)

SZENCI MOLNÁR ÉS A TÉNYE

Megint egy évforduló, és szerencsére nemcsak az irodalom belügye maradt: a négyszáz éve született Szenci Molnár Albert munkásságára a napilapok talán még folyóiratainknál is összehangoltabb méltányossággal emlékeztek.

Az alkalmi „évfordulós" írások egy része természetesen most sem a tudományosság, a majdani bibliográfiai anyakönyveztetés igényével készült. És ez rendjén is van így: egy irodalmi folyóirat, hetilap vagy újság a történelmi emlékezet ilyen visszatekintő pillanataiban esszék, vallomások, írói reflexiók és persze összefoglalótájékoztató cikkek, nem pedig szaktanulmányok publikálására hivatott. Az egyes írásokban tapasztalható ellentmondásokat éppen ezért nem szabad felnagyítani, az esetleges kiegészítések és korrekciók úgyszintén nem tévedhetetlen megfogalmazóját aligha vezérelheti filoszgőg, csak a tényekre figyelmeztetés szolíd jószándéka.

Szenczi vagy Szenci?

Szenci Molnár Albert szép hármas nevének a születési helyre utaló első tagját *A magyar helyesírás szabályai* és a *Helyesírási tanácsadó szótár* egybehangzóan *Szenczi*-nek írja. Azok a szerzők, szerkesztők és nyomdászok, akik tehát ugyancsak *Szenczi*-nek írták és szedték, nem követtek el hibát, mert a régiesnek ható *Szenczi* változatot nemcsak a hivatalos helyesírás, de a hagyomány is kodifikálta. A helyesírási szabályzatoknak ellentmondó, sokkal régibb, és kétségtelenül helyes alak mégis a *Szenci*. Klaniczay Tibor már régebben leszögezte ezt *A régi magyar családnevek helyesírása* című tanulmányában (dolgozatát a Magyar Nyelv című folyóirat közölte), és az éppen egy évtizede megjelent akadémiai irodalomtörténeti Csere Jánosnak és másoknak is, akiket illet, visszaadják négyszáz év alatt elveszített pontos névalakjukat.

Kopjafa vagy sírkő?

A Népszava augusztus 31-i számában megjelent emlékezés szerzője így kezdi cikkét: „Nyáron a házsongárdi csendben kerestem a sírját. Szikár kőrisek, vén szilek, komor tuják között egy kopjafát. Mert kopjafát ütöttek a fejéhez, éppen úgy, mint nemrégen Tamási Áronéhoz Farkaslakán: de hát annak már háromszáznegyven esztendeje. A születési évszámot sem tudtam honnan leolvasni — a kopjafás sírt nem találtam." — Szívósabban kellett volna keresni, mert hisz a *jelképes* kopjafás sír ott domborul a házsongárdi temetőben. E legszebb történelmi sírkertek egyikéről nemrég tájékozódásul szolgáló fényképes ismertető tanulmány is megjelent a kolozsvári Korunk 1972. évi 3. számában, és Szenci Molnár Albert *kései*, 1940-ben felállított kopjafáján Kós Károly természetesen kivéste a születés és a halál évszámát is. Kérdés azonban: kopjafát ütöttek-e szegény Molnár Albert fejéhez, amikor 1634-ben meghalt; amikor sírverse szerint „Dacia dat tumulum...", Erdély végre nyughelyet: „sírt ád" a bujdosónak? Herepei János, a néhány évvel ezelőtt Szegeden elhunyt kiváló erdélyi egyháztörténész, aki kéziratos monográfiát hagyott hátra a Házsongárdról, úgy véli, hogy Szenci Molnár Albert sírját a kolozsvári szokásokhoz híven faragott feliratos *sírkővel* vagy úgy nevezett *ormós kőkoporsóval* jelölték meg. A pontos sírhelye azonban ő sem tudta megállapítani, csupán Molnár Albert tizenk évvel később elhalt fiának, Szen Molnár Jánosnak feliratos sírk vét látta. Ahonnan az a sírkő el

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Sziráki Endre

1972 JUL 15

Rálicitál magára.
— Nyolcvan — s veszi elő a bukszát.

nyerhetnek öt forintot, megveszik.

eszközökkel, szerszámokkal, fogá-

1021

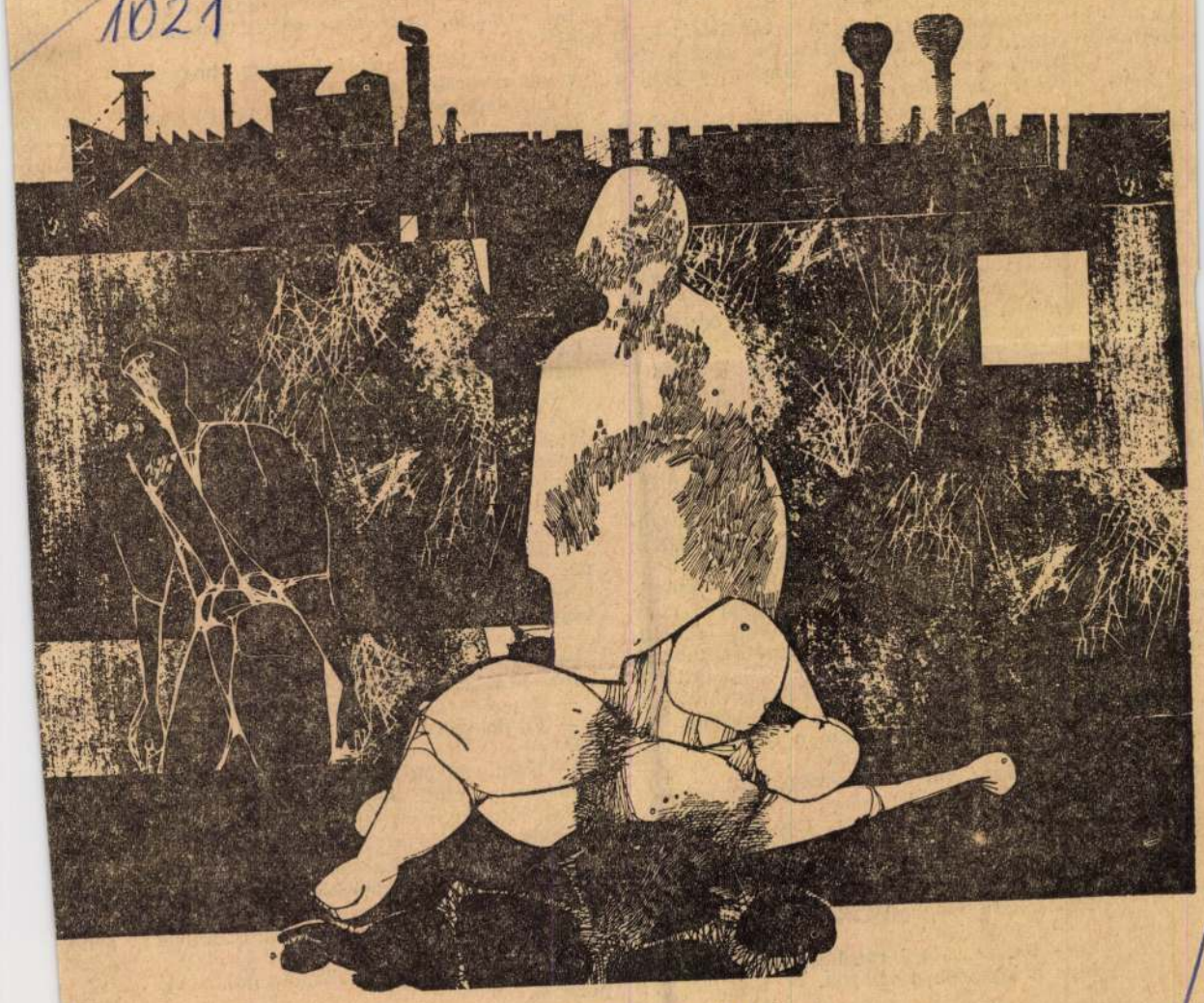

Sziráki Endre: Városszéli álom

sek közepette vonul a házba.

— Megőszültél — mondja.

A férfi bólint, régi vaskossága nem hagyta el. Szemérmessége sem.

Meg kéne ölelni — gondolja Simf —, de csak a kezét szorongatja. Vaskossága már kőből való. Csiga-biga. Simf mosolyog, a vaskosság meg ragyog.

— Ó, olyan sokat beszélt magáról — mondja a nő, Simf megbűvölten áll fel, körüllengi a szalmasárga haj, az égkék szem fénye.

— Micsoda szép feleséged van — mondja akaratlan és már tudja is, hogy hibázott, a nő lebegően elfordul, hogy melle szép íve felvillanjon a vendég előtt, a férfi vaskossága megszűnik ragyogni, a szék megreccsen alatta, háromszoros súly nyomja a széket.

— Üldöznek? — kérdezi a nagyobbik gyerek.

Simf rázza a fejét.

— Nem. Győzelmes csatára készülök. A szárnysegédemet várom.

— Tegyél föl egy kávét — mondja a nő. — Ja, és bort. Iszik? Remélem iszik.

Simf bólint, a vaskos férfi lassú, levegőtördelő mozdulatokkal feláll, hallatszik a konyhából a poharak csörömpölése.

— Ó, maga jár-kel a világban — mondja a nő elragadtatással. — Arról a nagy útjáról olvastunk. Az csodálatos lehetett.

— Igen, járok-kelek — mondja mogorván Simf, a nő megérinti a vállát. Mint a láng, a keze. Égett, vörös folt Simf vállán. A konyhában rikoltozik a kávédaráló.

— Jöjjön megmutatom a lakást.

Simf kelletlenül föláll.

— Mikor jön a szárnysegéded?

— Bármikor itt lehet.

— Menjetek játszani! Egy-kettő, ki az udvarra!

— Stregovácnak hívják — mondja Simf —, egy nagy aranylánc függ a nyakában. Nemsokára meghalljátok a lódobogást.

— Lovon jön?

— Persze. Majd meglátjátok, Stregovác lova a legszebb a világon.

törték a falba. Üvegezett, félkész szobába vezeti Simfet, malterfoltok odabent, a fal még vakolatlan.

— Nem akarta, azt mondta, négy szoba elég. — Simfre mosolyog. — Kicsit maradi.

— Ilyen volt mindig — mondja Simf. — A legrendesebb ember volt, akit valaha is ismertem.

— Igen — mondja boldogan a nő, mintha egy elmarasztaló ítéletet írna alá —, igen, nagyon rendes — és úgy fordul Simf felé, hogy a melle súrolja a karját.

A férfi búrája már áttörhetetlennek tetszik, száz kilométerre ül tőlük. Simf melléje húzza a széket, régi rossz cipők jutnak eszébe, meg a közösen hordott télikabát.

— A télikabátra emlékszel?

Talán emlékszik. A gyerekek berontanak.

— Még nem jön. Kint voltunk az utca végén. Mikor jön?

— Már alig kell várni — mondja Simf.

— Kicsoda? — kérdezi a nő s közben a karja hófehér.

— A szárnysegéde. Táltosparipán.

— Ó, de vicces ember maga — nevet a nő.

— Nem vagyok vicces — Simf a földet nézi maga előtt. — Stregovácot várom. Azért jöttem, mert itt kell találkoznunk. Én második Rákóczi Ferenc vagyok.

A nő most már harsányan nevet. Egy hang se igaz a nevetéséből.

— Látja, ez is hiányzik az életünkből. A játék. Csak a robot, a robot. Élni kellene már kicsit, élni!

A férfi hirtelen kiemelkedik gubbasztó pózából.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 AUG 5 -

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre: Vallatás (részlet)

tomim

dalom és művészet *megszerettetését* tűzném ki „oktatási célnak" és éppen nem a lexikális ismeretek recitáltatását, hiszen hiába magolt be valaki akárhány író-nevet és könyvcímet, ha közben folyton az osztályzat miatt reszketett és megutálta az irodalmat. Viszont, ha valakinek egyszer szenvedélyévé lett az olvasás, az előbb-utóbb igen sok íróról és műről fog tudni.

A XX. század művészetének legsajátosabb vívmánya: az őskultúrák primitív kultikus művészetének fölfedezése és igénylése. Picasso rajongással ocsúdott rá a négerek plasztikájára, Bartók pedig ősi pentaton népdalainkra. A századeleji „dzsessz"-őrület a néger népzenéből sarjadt ki. És ez az irányzat mindmáig nem halkult el, hanem mind újabb rohamokban éled újjá. Nem nehéz kimutatni, hogy az ifjúság jelenlegi beat- és pop-rajongásának is az ősi népi kultúra az aranyalapja. A spirituálé és a blues. Sőt, még a boglyashajú fiúk, a Beatles-ek muzsikája is mélyen gyökerezik az ősi kelta—angolszász népzene és a gregorián modalitásában. Érdekesen jelentkezik az ifjúság igénye az ősi nagy kultuszok és szertartások, és bizonyos kötelező, kollektív, szociális magatartásnormák iránt. Mintha ösztönösen így menekülnének a huliganizmus önző anarchiája elől.

A magyar pop-zene még igazán

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JÚN 24

Sziráki Endre

1021

Sziráki Endre: Városszéli álom

volt igaza.
mindig van
y ezen kic
látszatdühö
god — mo
dtam én —
abbahagytu
boldog nov
ott. — Tess

hozta az Új Ma-
kötetét, kikereste:
ni, művészeti tö-
hűbb ábrázolásá-
alista akarsz len-
vetelem a boldog
repeltetsz az írá-
zben pedig az so-

ni, sikertelenül.

enti; a *típusokat*
ismered, a novel-
lemző. Gondolj
rára, a Volf csa-

kkenteni.
sa. A fiú katona,
ap a menyasszo-
ig mindennap ír-

pedig ellenszen-
Miközben sose
a tanárokat! És
nerősünk.

a boldog novit!

em lehet írni,
úgy megadod a

idő is sürgetett, [illegible] maradt a kijelölt határnapig.

Egyik éjszaka aztán dühödten összetéptem az addig telerótt papírokat, és az egészet kivágtam az ablakon. Ejtőzve hullott alá a sötétben.

Visszaültem az íróasztalhoz, elővettem az éppen hatályos listát — amelyik már sokadik volt a fentebb említett után. A boldog novi lett közben ötödik, második, harmadik, megint második, majd pillanatnyilag éppen első.

Jutka felébredt a zajra, amellyel az ablak becsukódott.

— Hogy állsz?

— Sehogy. Összetéptem.

— Most megint előről?

— Nem. Ezt egyáltalán nem írom meg. Elment tőle a kedvem.

— Hurrá! Akkor most jön a boldog novi! Éljen! — ugrándozott az ágyban. Aztán hirtelen — ahogyan fölébredt —, elaludt.

Nekiültem az üres papírnak. Néztük egymást egy darabig. A tiszta ív jóval értelmesebb arcot vágott mint én. Akkor a listát bámultam, néhány pillanat múltán azt is összeszaggattam, újat írtam.

Hosszú habozással állt össze a sorrend. A boldog novi — ha csupán fejhosszal — visszaesett a második helyre. Mert eszembejutott egy sokkal jobb, egy ragyogó no-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971

VALÓSÁG
Budapest

12.

1021 Sziráki Endre

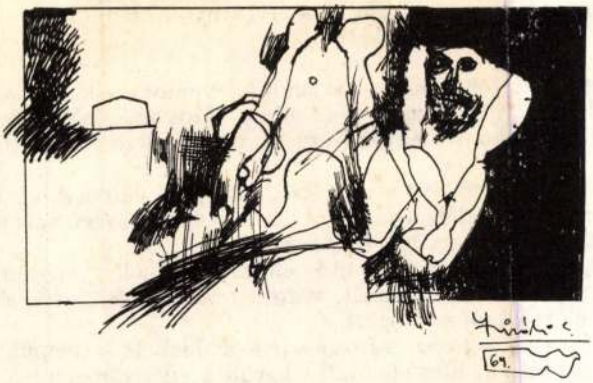

Sziráki Endre rajza

körzetekbe, s oda vándorol az Alföldön keresztül

Az Alföld korábbi tempóvesztesége folytá megszűnése s előnyösre fordulása ellenére sem Végül is az ország területének 56%-án (ahol a iparnak mindössze 20%-a található.

A városodás és városiasodás legfőbb mozz előzmények folytán amúgy is aránytalanul túlf vekedése képezte.

Budapest erőteljes agglomeráció típusú vá ben állt a nem városias jellegű vidéki befolyás ben abban jutott kifejezésre, hogy a nem iparosodott vidéken levő — a jellegzetes kelet-európai várostípus — többsége stagnált, hanyatlott, nem léphetett a modern városfejlődés magasabb szakaszába.

Ezzel függ össze, hogy váratlanul szívósnak bizonyultak a mezővárosok (alföldi óriásfalvak) környékén elterülő kiterjedt tanyai szórványtelepülések. Napjainkban a lakosság 7—8%-a (az 1949. évi arány fele), mintegy 800 ezer fő található e településeken, ami azt jelenti, hogy az Alföld lakosságának több, mint 1/3-a tanyákon lakik.

Jelentős az elmaradott apró községek aránya is. Az 1970 januárjában meglevő 3151 község közül 666 község lakosságszáma nem haladja meg az 500 főt, további 817 község lakossága pedig az 1000 lelket. Ezen törpeközségekben ismét mintegy 800 ezer lakos él.

Az urbanizációs fejlődés ellenére tehát az ország lakosságának 14—16%-a a civilizációs lehetőségek legnagyobb részét nélkülöző szórványtelepülésen, törpeközségekben él. (Ennek következtében hétszázezer-egymillió lakoshoz még a villany sem juthatott el, s még nagyobb mérvű más civilizációs vívmányok hiánya.)

A kelet-európai urbanizációs fordulat tehát rohamos lendületet adott a korábban csak lassan bontakozó városodásnak, s megindítva az addig túlnyomó falusi élet háttérbe szorulását, a várost tette a lakosság egyre nagyobb és túlsúlyra kerülő tömegei életének színterévé.

Az urbanizációs fordulat szerves részeként a növekvő, kiterjedő városok, elsősorban Budapest, nagy léptekkel haladtak előre a városiasodás útján, a korszerű városkép és városi civilizációs lehetőségek nagyarányú fejlődésével.

A bekövetkezett fordulat ellenére azonban jelentős ellentmondások gyengítették az urbanizáció folyamatát. A korszerű, civilizált, városias város kifejlődése elmaradt a városodás mennyiségi előrehaladása mögött.

A városok jelentékeny részének nem igazán városias jellege mellett a települések egy része megrekedt korábbi szintjén. Éles ellentétbe került a világvárosi agglo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 — 8
VALÓSÁG
Budapest

Sziráki Endre

1021

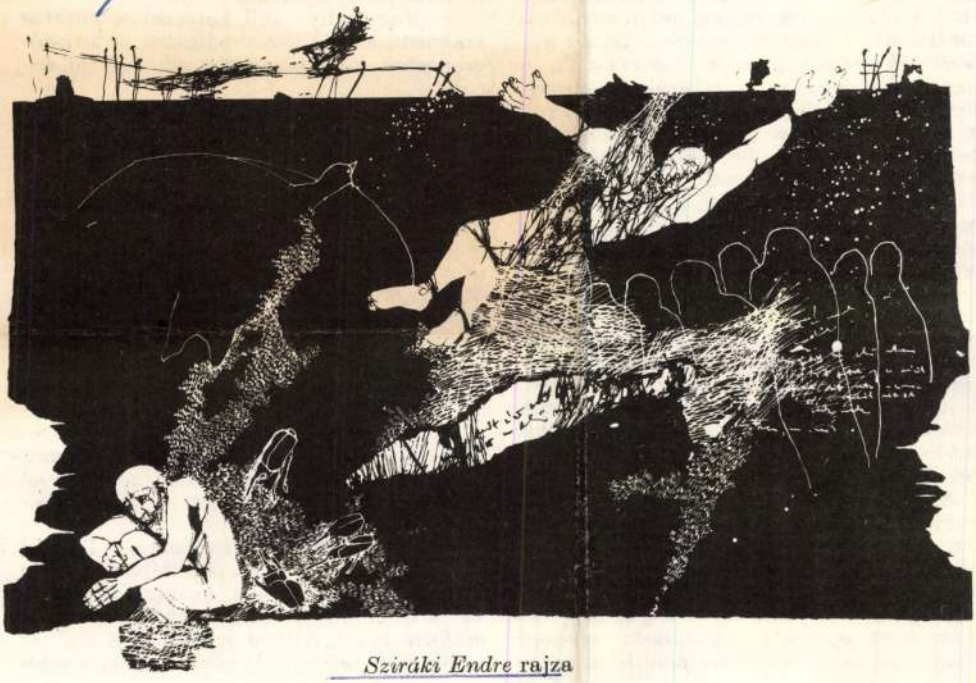

Sziráki Endre rajza

az ipar szigorúan [illegible]
történő fölépítése ma már szükségszerűséggé vált. Napjainkban valamely ország *gazdasági és műszaki potenciálja* példátlan mértékben összefonódott *a tudomány és technika haladásának* ügyével.

A Szovjetunióban és másutt is ezért most azzal a komplex és bonyolult feladattal kell megbirkózni, miként lehet a tudomány és technika fejlesztésének irányítását a társadalmi haladás szolgálatába állítani. Ez nem egyszerűen a tudományos ráfordítások, a munkaerő-utánpótlás, a meglevő erőforrások gondos elosztásának, a maximális beruházási megtérülések, a megfelelő kutatási felszerelések biztosításának a kérdése. A cél az, hogy a tudományos-technikai fejlődés élvonalában maradva, az eredményeket az egész emberiség javára hasznosítsuk. E célból meg kell tanulni a tudomány és a technika ésszerű és módszeres irányításának tudományát, előre kell látni a haladás minden fokán a lehetőségeket, távlatokat és társadalmi követelményeket. Enélkül nem járhat eredménnyel a fokozott tudományos beruházás, a tudományos intézmények szaporítása, az új kutatóközpontok létesítése, a szakosított tudományos berendezések termelése, az egyre több tudományos kutató képzése, de még a munkaerő minőségi tökéletesedése sem.

A kérdések ma már annyira *komplexek*, hogy *csak kormányszinten* oldhatók meg. Az e területen érvényesülő állami irányítást nevezik ma *tudománypolitikának*. A korszerű állam *új funkciója* az egységes, országos tudománypolitika kidolgozása. Természetesen egy ország politikai rendszere határozza meg tudománypolitikája meg-

csoportok közötti [illegible]
tésére.

— A kutatóközpontok ésszerű elosztása (gazdasági, politikai és kulturális szükségletek).

Függetlenül az állam társadalmi és gazdasági szerkezetétől, számos tudománynyal összefüggő funkciót *csakis maga az állam* tölthet be. Ezek: a kutatási ráfordítások szétosztása, a tudományos haladás megtervezése, a folyó és távlati tudományos beruházások megtervezése, a kutatási tervek egybehangolása az országos fejlesztési tervekkel, az egyes kutatóintézmények munkaterveinek összehangolása, a kutatóintézmények munkahatékonyságát befolyásoló tényezők tanulmányozása, végül egyrészt a tudományos tevékenység hatékonyságának biztosítása, másrészt az eredmények gyors bevezetése a termelésbe.

Rendkívül fontos *a tudományos kutatás finanszírozása*. A Szovjetunióban ez két forrásból történik: az országos költségvetésből és a vállalatok, szervezetek saját erőforrásaiból. Állami szinten a K+F tevékenység tervezése csak a legfontosabb

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sziráki Endre

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JUL 29

1021

Sziráki Endre metszete

megállapíthatjuk: aki a perzsa Sahname eposzt összetéveszti az óind Sakuntala drámával, az nem egyszerűen hazug fráter. Hanem — tájékozatlan.

K.Gy.

HÍRMELLÉKI

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 FEB 12

1021
Sziráki Endre

Sziráki Endre: Írás

mondtam: „Swift pihen mert révbe ért, / vad haragja ím elült..."

Barátom itt félbeszakított. Azt mutassam meg, hol van a *savage indignation*. Persze, ez az a híres két szó amelyet minden iskolásgyerek az ír és az angol szigeten megtanul angolul is, latinul is s ez nem eshetik nehezükre, mert igen hasonló, nézem a noteszemben: *saeva indignatio*. Mutatom: „vad haragja". Barátom — ideje, hogy megmondjam a nevét, hiszen személye és versei vissza-visszatérnek ebben a naplóban: Monk Gibbon — most arra kíváncsi, pontos fordítása-e ez a *savage indignation*-nek. A *vad* a *savage*-nek igen, de a *harag* inkább *anger*. Gibbon legyint. Akkor nem jó. Elpuskázták a lényeget. Védem a fordítást: a „méltatlankodás" betű szerint megfelelne, de a harag...

Szavamba vág. Mindegy, nem filológiáról van szó, még csak nem is költészetről. Ő azért kérdezett rá a Swift-sírversre, mert éppen

amelynek címet
nyugati világ b
fordították magy
a fordítónak ne
lasztása, gondol
Laoghaire-től, ter
tól a 8-as autób
felé kintáztatott
playboy szavát r
is nehéz áttenni
mai angol nyel
ingyenélőt, kicsit aranyifjat,
selyemfiút is jelent, bár eredeti
értelme afféle *bolondistók*.

Nagyon örültem, hogy látni fogom: nem is reméltem, hogy műsoron lesz. Talán éppen a PEN-kongresszus kedvéért mutatják be: tömény ízelítőt akarnak adni az ír színházból és az ír lélek tótágasaiból is. Itthon nem láttam soha és nem is emlékszem, adták-e valaha, olvasni meg történetesen franciául olvastam egy Orléans melletti öreg faházban, barátoknál egy esős hétvégén. Örültem annak is, hogy születési helyén fogom először látni Christy Mahont.

end
min
az
a L
én f
már h
Nagyo
nálta
n nel
vert. A
ugya
Orkény vag
de egy percre sem bánom, hogy
Playboy helyett végülis *Jack Whi*
„Today the Bullfinch" című darab
ját láttam. A címét kissé szabado
„Ma a sárgarigó"-val fordítanár
egyrészt, mert a pirókot (ez a *bul*
finch) kevesen ismerik, másrész
mert nálunk a sárgarigót fenyeg
ti az a veszély, amiről a dara
szól: kipusztítja a város, a tech
nika, a gyárak füstszennye, az e
dők letarolása, a sok fa-gyilkolá
Jack White — Csurka évjárata,
regényeket is, szerkesztő és rend
ező a dublini televízióban — por

REISMANN

Budapest nem szülőföldem, de itt vagyok honos több mint négy évtizede. Ha azt mondom: átalig ismerem ezt az embersűrűs gigászi vadont — nem mondanék igazat. Reismann János legújabb kötete — Budapesti változatok —, mely Csurka István szövegével, Kass János tervezői és a Corvina kiadói segítségével fotókban mutatja be a magyar fővárost, nem visz el ugyan mindenhová, ahol ma érdekes az élet Budapesten, de azt hiszem, aki e csaknem kétszáz fotót végignézi, megismeri Budapest *lelkét*. Az ódon és modern házakat, az udvarokat, a Gerbaud véneit és szépeit, Óbuda kettős arcát, a Vár történelmi légkörét, a nyüzsgő Belvárost, a parasztnéniket a Nyugati előtt, a Duna-part lépcsőin heverészőket és csókolózókat, a lóverseny megszállottait, az aluljárók csellengőit és téblábolóit, a főváros déli pólusát, a József- és a Ferencvárost, és az északit, Újpestet a Váci úttal, és a Duna túlpartján, a budai hegyek felé a hangulatos Pasarétet, és az egész várost madártávlatból és azt az egyszeri pillanatot, amikor a fotós, állván Szent István körúti lakása ablakában, megörökíti a sörösüvegek ezreivel fölborult teherautó tragikus és a szemben levő ház ablakában nyolc felvonásban lezajló szerelmi ostrom és beteljesülés irónikus történetét.

Reismann János e kötettel — úgy érzem — fotóművészi pályája csúcsára érkezett. Külön öröm, hogy e kötet első ünnepi, művészi hódolat Buda és Pest egyesülése századik évfordulója évének kezdetén. De ennél több is, s mint aki évtizedek óta ismerem Reismann fotóművészi tevékenységét, e kötet alkalmából szeretnék néhány szót ejteni a továbbiakban arról: lehet-e egy fotóművésznek életműve, vagy felvételeinek ezrei, melyek a múló pillanattal születnek, eleve elmúlásra kárhoztattatnak?

A fényképezőgép csak közvetítője annak, amit a művészi szem meglát a világból. A szó szoros értelmében nézőpont kérdése: hogyan tükrözi a fotóművész a valóságot. Reismann e mechanikus segítőeszközzel történő valóságtükrözés egyik legnagyobb mestere. Az ember, a természet, az emberalkotta tárgyak és e három tényező egymáshoz való viszonya, más szóval: a világ fölmutatása s a rejtett összefüggések föltárása — ezt érzem a fotóművészet legizgalmasabb feladatának. Reismann — a kor nagy fotóművészeinek, Brassainak, Cartier-Bressonnak, Hearthfieldnek társa és barátja — nemzetközileg is legizgalmasabb alakja a század új, sajátos képzőművészetének.

A Szovjetunió, Franciaország, Németország, Olaszország, Magyarország — e tájakon évtizedek eseményeit örökítette már meg Reismann fotólencséje. Kötetbe gyűjtött képeihez olyan írótársak adták a szövegkíséretet, mint Pierre Courtade, Carlo Levy, Illyés Gyula, Simon István és mások. Azt hiszem, szöveg és kép olyan harmóniájával még nem vallottak a Balatonról, mint Illyés és Reismann évtizede megjelent könyvükkel.

Jó volna igazolni most, amikor Reismann már gazdag termésre tekinthet vissza, hogy a fotóművésznek is lehet életműve. Ugyan ki ismerheti meg másképp azt a sorozatot, amelyet Reismann a Szovjetunió életéről annak egyik legizgalmasabb évtizedében, a 30-as években készített? És kit nem érdekelne az a sorozat, amely a fényes szelek ifjúságának életéről számol be? Vagy a párizsi évek alkotásai: négy évszak a Szajna partján? Vagy az a száz fotó, amely Illyés Gyula mai életét örökíti meg, főként, ha a költő közeledő hetvenedik születésnapjára gondolunk?

A Reismann név fotóművészeti fogalom. A most megjelent Budapest-album sürgetőn hívja föl a figyelmet arra a kötelességre, hogy egy válogatás mutassa meg itthon és külföldön e név megbecsülését.

Nemes György

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 — 8

VALÓSÁG

Budapest

Szirácki Endre

1021

Szirácki Endre rajza

lolyó játékos tevékenységek ezek. Mint il
gógiai követelményeknek:

a) Minthogy tevékenységek — mégp
alkalmasak arra, hogy a szellemi művelet

b) Játékos jellegüknél fogva összhan
dal, jól illeszkednek a gyermek egész tev

c) Ugyancsak játékos jellegük folyt
nulókat.

d) Amellett azonban egy strukturá
pedig csupán tevékenységek összefüggést
műveletek szintjén, ennek a szakaszna
„prefigurálhatunk" absztrakt struktúrák

A matematikai struktúrák kialakítására irányuló feladatok hozzájárulnak a logikai gondolkodás fejlődéséhez általában. Feltételezhető, hogy a strukturált tevékenység *meggyorsítja az átmenetet a következő korszakba — a formális műveletek korszakába.*

Piaget szerint például az arány fogalma csak a formális műveletek szintjén érthető. Valójában a gyermek eljuthat oda, hogy megérti az arányok összehasonlítását (amely másodfokú absztrakció) már a konkrét műveletek szintjén, erre a célra alkalmas munkaeszközök segítségével.

F) A transzfer problémája

Nem minden megszerzett ismeret strukturális. Sok ismeretünk lokális jellegű; részvételük az általános értelmi fejlődésben nagyon korlátozott. Vonatkozik ez például bizonyos nevek, dátumok, képek, sőt nem kellően megértett logikai gondolatmenetek memorizálására is.

A strukturális tanulás épít az eljárások fejlődésére, asszimilációjára, általános gondolkodási sémákra, ezért hatással van a szellemi fejlődés egészére.

Szivaki László grafikus

Szombathelyen a Deskovits-ösztöndíjasok kiállításán szerepelnek munkái: két Radnóti illusztráció és a „Halhatatlan emlék” egy darabja. (emlékre)

Budai Róza: Fiatal képzőművészek kiállítása.

Vas Népe, 1944. ápr. 21.

Szirácki Andre, grafikus

Kiállítása nyílt meg a

Helikon Galériában.

— :□ Szirácki Andre 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 18.

Szirácki Endre, grafikus

Megemlítve. (Stúdió '73)

Mikós Pál: Képzőművészeti kutatás
165-173.

JELENKOR, Pécs, 1974. február XVII/2.

Szirányi Endre
grafikus

A művész kiállítása első-
ber 17-én nyílt meg a Fe-
lelős galériában.

-----:Kiállitási naptár.
Müvészet, 1974.október - 49. oldal.

Szirtáky Endre

Részt vett a VII. Miskolci Országos Grafikai Biennálén

Bereczky Lóránd ismertetése.

Látóhatár 74 ápr 193. old.

Szirácki Endre
grafikus

A Helikon Galériában Október
17-én nyílt meg Szirácki Endre
grafikusművész tárlata.

-----: Kiállítási naptár.

Művészet, 1974.november - 49.old.

Szirácki Endre

1

a Helikon Galériában nyílt
egy grafikájának kiállítása

Magyar Nemzet 1974 november 5
4. old.

Szirányi Endre grafikus

Mélymarótással, metszéssel, mezzotinto eljárással dolgozik cink-, alumínium és rézlemezre, fóliára, lapjait több lemezről csillagprésen nyomja, 220 grammos diósgyőri fametes papírra többféle festékkel

Magyar Nemzet 1974

November 5.
4. old.

8:19

Gyirki Endre

3

„Halhatatlan emberek"
„Emberek, Valtozok" c. könyvei
emlitve

Magyar Nemzet 1974

november 5
4. old.

Szinnáki Endre

Radnóti Miklós verseiher III., nem.

Szinnáki '74.

Sziráki Endre

Integető férfialakot ábrázoló rajzát "Illusztráció" cimmel hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 23.
XVIII. évf. 47. sz. 7. lap.

Sziráki Endre

A fiatal grafikusművész a Helikon Galériában mutatta be müveit. Vadas József: "Kiáltó csöndek" cimmel, több kiállitásról tájékoztat. "Emberek, kiáltások" c. sorozat kihangsulyozza a nehezen elviselhető magányt, az emberek egymásrautaltságát, amikor a lerongyolódott alakok ismeretlenül szólintgatják, hivogatják egymást, mert "önmagunkban halálra itéltek vagyunk." A sorozat két utolsó lapján a megfagyott holttestek figyelmeztetnek arra, hogy nem csüggedhetünk a legnagyobb reménytelenségben sem.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 16.
XVIII. évf. 46. sz. 12. lap.

Sziráki Endre grafikusművész

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállító termeiben rendezett kiállitását október 17.-én nyitják meg, -közli a lap, a kulturális eseményeket összefoglaló rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 12.
XVIII. évf. 41. sz. 8. lap.

Sziráki Endre

"Hétköznapi boldogság" /részlet/ c. munkáját bemutatja a lap a Jubileumi Képzőművészeti Kiállitásról, melyet a Műcsarnokban rendeztek. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. 9. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 NOV 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Sziráki Endre

1024

Sziráki Endre: Illusztráció

mai Mongóliára
emzőt. Csakhogy

B. JAVÚH

Rémülten vergődik a viharban.

Vadul lobog fehér szegélye:
Vándor ő, ki nagy útra indul —

Nem, nem az: jurta! Kötelek fogják.
Nevetek már felszabadultan.

De most a kedves jurtáját nézem —
Dermedten látom: elszállni készül.

Képes Géza

fordítása

Szirák Endre grafikus

a Kesztheleyen rendezett III. kisgrafikai biennálén szerepel munkája

Láttuk, hallottuk

1945, VII, 27. 12.26 D. Petőfi

Szivárkai Endre, grafikus

a Műcsarnokban megnyílt Stúdió '76 kiállítás szerepelnek a művész művei.

Molnár Tibi: Stúdió '76.

Magyar Hírlap, 1976. jan. 14.

Szirtes Endre

„Kiáltás"

:- Veszveszthőzi szemle

Művészet, 1976. július - 42 oldal.

Szirácki András, grafikus

A Helikon Galériában bemutatott táblatárnak ismertetése.

Megemlítve a Halhatatlan emberek és az Emberek és kiáltások c. sorozat.

P. Szücs Julianna: Kenotelenül és nevelhetően

7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. nov. 6.

SZIRAKI ENDRE, grafikus

Sziraki Endre rajza. rekete repr. 40.old

VALÓSÁG, A TIT, folyóirata. XV. évf. 1972. 8.szám
Budapest

SZIRAKI ENDRE, grafikus

Sziráki Endre rajza, Fekete repr.| 128.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1973.7.sz. Bp.

SZIRÁKI ENDRE, grafikus

Sziráki Endre rajza. Rekete repr. 111.old

VALÓSÁG, A TIT, folyóirata. XV. évf. 1972. 8.szám
Budapest

Szirácsi András
rajzai vett részt a kiállításon.

Bojár Iván: Stúdió '72 Fiatalok az ernst
Múzeumban.

Magyar Ifjúság 1973/2 6 old.

Szirákyi Endre grafikus

Az 1973-as VII. Országos grafikai biennálén szerepelnek művei.

Berecsky László: A VII. Országos grafikai Biennálé.

Napjainkban, 1974. febr.

Szirtaki Endre

„Tűnődés II"

—: Lapok a hatvanas magyar grafikából.
Művészet, 1976. október – 2 oldal.

Grafika

Banga Ferenc: Z. M. emlékére II.,
Fejünk felett, tollrajz, 62×49 cm
(fotó: Haris)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 AUG 29
Csepel

Sziráki Endre
1021

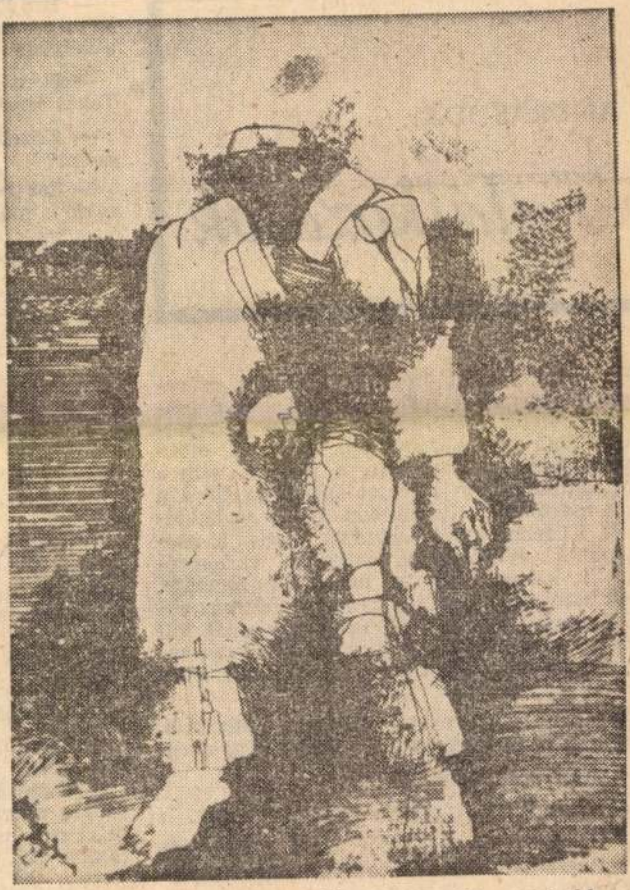

Sziráki Endre: Puszták népe — illusztráció

ANDRÁS IDA:

Találkozások

Pár perccel múlt ötóra. A délutáni csúcs-
orgalom lármás világát élte a Keleti pálya-
udvar. Lomha trolibuszok, jajongó villamo-
ok, pöfögő kék autóbuszok, cselesen előző
naszek kocsik között sem a pirosra, sem a
öld lámpára nem figyelve futott be Dóra a
nagy csarnokba. Kismillióan álltak sorba je-
gyért. Türelmetlenül pásztázta végig a cso-
nagokkal, gyerekekkel, kutyával várakozó-
kat: kít kérhetne, hogy maga elé engedje,
mert nemsokára indul a gyors! A hármas ab-
aknál nagy, mackó férfi óriás pakkokat tolt
kissé előbbre lábával. A mögötte állók morgo-
ódtak: ne játsszon már, igyekezzen! Dóra
szemtelenül elé állt:

— Megbocsát, uram! — hadarta a férfinak,
s az ablakhoz fordult: felet kérek a gyorsra!

— Melyikre hölgyem?

— Amelyik most indul negyedhat után . . .

— Három gyorsvonat fut ki az állomásról
él hatig. Nos? — kérdezte a pénztáros türel-
netlenül . . .

— De könyörgöm döntse már el, melyik jó
nagának, mert nekem is mennem kell! —
zólt Dóra mögött a férfi kicsit csipkelődően.

léstől amaz. —
a helyébe meg

— Nem oda
Tehát éppen c

— Közelebb
szélni?

— Ezt talál
zavarja meg s

— Várja az
meg előbb?

— Telefoná

— Akkor m
rosba éjszakár

— Nem is
érti-e? Neken
kell mennem.
nagyon rákívá
csinálja is vég

— Igen . . .
ennek?

— Meg kell
állomáson vá
gammal, ott a
házai között,
szégyenkezne
kül én nem jö

— Kicsit kö

— Mindené

— Bizonyá
nak. Igaz?

— Nem. É
tettem maga
mert nem m
találkozást.

— Bonyolu

— Dehogy
lálkozás. Mé
hogy ma es

Gnitáki Endre

1021

Emléklap

– nevezetes események, ritka alkalmak megörökítője. De emléklappá válhat egy-egy szép dokumentumfelvétel is, ha tömény élményanyagot közvetít, valami olyat ragad ki a mindennapok sodrából, ami méltó rá, hogy emlékezetünkbe vésődjék. Ilyen emléklapnak szánjuk folyóiratunk borítójának 3. oldalát. Tudjuk, hogy olvasóink – művészek és művészetkedvelő „laikusok" – között sokan vannak, akik idehaza vagy külföldön járva-kelve, fényképen is megörökítik élményeiket. Ha ezek az élmények közérdekűek – és megörökítésük mikéntje elér egy színvonalat –, szívesen adunk helyet az ilyen fotóknak, feltüntetve természetesen készítőjük nevét is.

Útban a cédrusokhoz (Libanon)

Molnár Miklós felvétele

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

Aradi Nóra, Berényi Ferenc, Bernáth Aurél, Bertalan Vilmos, Bortnyik Sándor, Fekete György, Makrisz Agamemnon, Martyn Ferenc, Miklós Pál, Németh Lajos, Pátzay Pál, Vámossy Ferenc

Szirácki Endre

a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata jelentette meg „3 évtized – 30 grafika" c. mappát, melyben három grafikusunk munkái jelentkeznek. A művész a harmadik, fiatal nemzedéket képviseli művével.

— mo — Művészeti Alapozgató.
Petőfi Népe, 1975. máj. 7.

Andre Firaki

Einfache Menschen VIII., 1942.
Kupferstich 60 x 50 cm

Bildende ~~Kunst~~ Kunst, 1944. 11. 569. old.

Szirácki Endre grafikus

a Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepelnek művei.

Horváth György: Jubileumi Képzőművészeti kiállítás a műcsarnokban.
Magyar Nemzet, 1945. ápr. 27.

Szirdki Endre grafikus

a Stúdió KISZ szervezete „Ifjúság a szocializmusban" c. pályázatra felhívásra készült műveket bemutatja a Nemzeti Galériában rendezett kiállításon, melyen szerepel műve.

Pogány Gábor –
Mai kor: Fiatalok a Nemzeti Galériában
Magyar Ifjúság, 1945. máj. 30.

Szirácki László, grafikus

II. díjat nyert.

Arató Antal: A jánlatemelési ..... könyvtár
kisgrafikai pályázata

429.
XXII
7.

KÖNYVTÁROS, B. 1972. júl.

1021

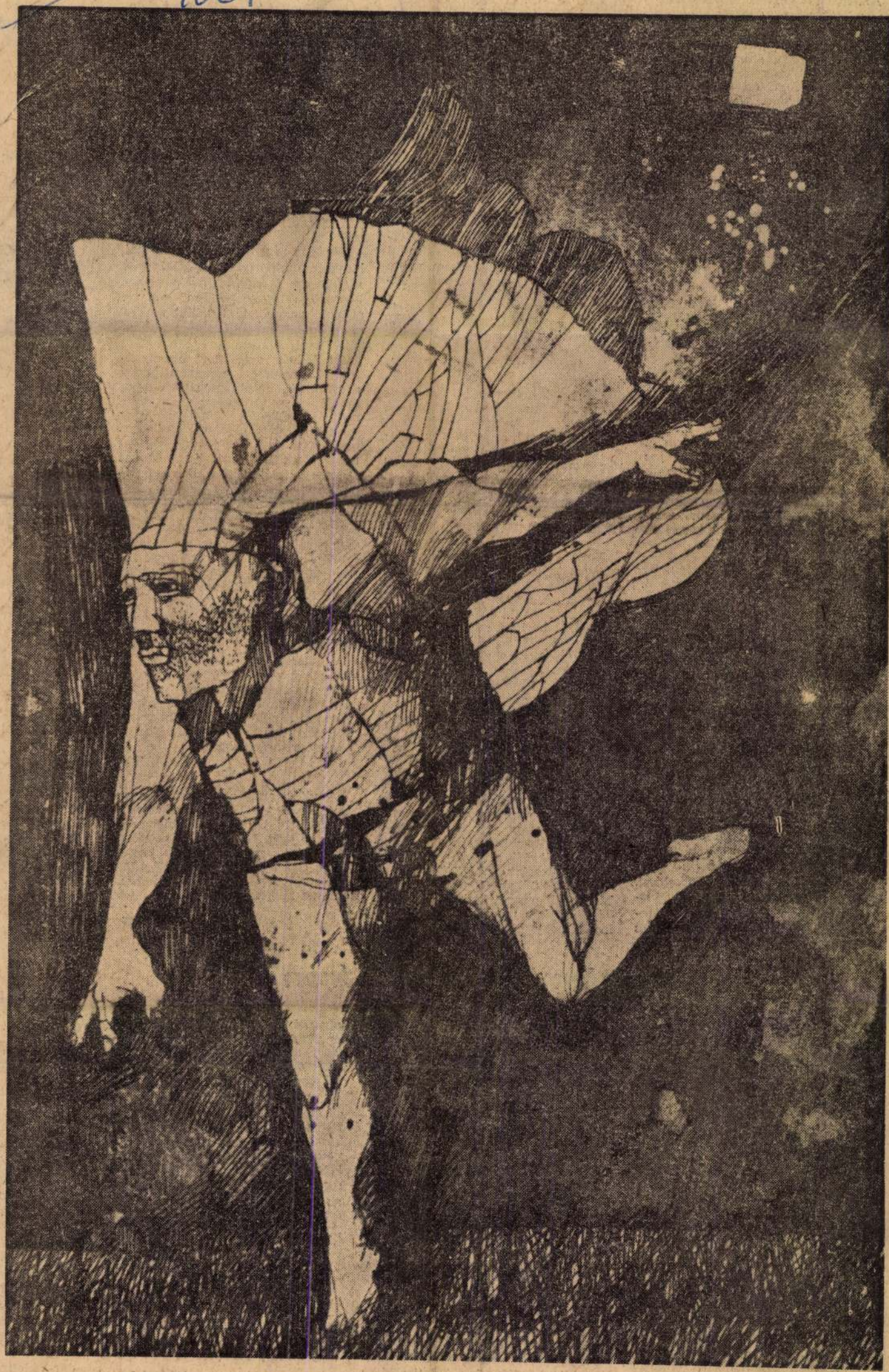

Sziráki Endre: Illusztráció

ÁRA: 2,50 Ft

irányba hajt-e minket, érdemes olykor-olykor megnézni.

Azt írja továbba E. Kovács Kálmán: „Jól látja szerzőnk, hogy a köznyelvi kiejtés terjedését jórészt objektív, akaratunktól független tényezők mozdítják elő. Nyelvi gátlásokat e folyamat érlelése csak akkor támaszthat[illegible] a pe-[illegible]l, -stül [illegible]él, ta-[illegible]lószínű, [illegible]ájnyel-[illegible]ől ejtik [illegible] az már [illegible]vétség, [illegible]csúnya [illegible]kozást, [illegible]lszólí-[illegible] válto-[illegible]rtelen [illegible]zem-e [illegible] ilyen [illegible] nem [illegible]onben [illegible]ntot-

Itt meg is rekedne köztünk a vita, hiszen amit tapasztaltam, azt E. Kovács Kálmán nem tapasztalta. De váratlan támogatót kaptam: *Mizser Lajos* éppen most (június 8-án) írja a Magyar Hírlapban, *Vidéki furcsaságok* című cikkében: „... nem akarnak az emberek *suksükölni*, s éppen ezért a felszólító módu változatban valami fura igealakot hoznak létre. Félnek a hibázás lehetőségétől, s éppen ez okozza, hogy újabb hibákat követnek el. Ilyenkor efféle szörnyűségek hallhatók: *olvattyuk, áttyuk* az olvassuk, ássuk helyett. Vagy a 3. személyű igealakokban; *festye, nevettye*, a fesse és nevesse helyett."

E. Kovács Kálmán túl egyszerű képletet állított fel: a nyelvművelők (a tanárokat is beleértve) fáradhatatlanul hadakoznak a *suksük* ellen, én meg filymálom buzgólkodásukat. Nagyobb itt a baj. A suksük-tilalom beleépül a fejekbe, de a kijelentő, felszólító igealak közti különbségtétel nélkül. Új stratégia kellene, mielőtt még elharapóznak a félelem teremtette korcs formák.

E. Kovács Kálmán így folytatja hozzászólását: „Nehéz mindenben egyetérteni Vargha Balázs helyesírási nézeteivel. Hosszabb párbeszédet rögtönöz a *kifestettem* és a helytelen *kifesttettem* alakokkal, hogy a félreértés lehetőségét bizonyítsa. Ez a párbeszéd azonban merő kitaláció, mert a *megrövidülés* [illegible]nul.

Julow Viktor barátom mesélte el fura kalandját a *megfestette* igealakkal. Talált egy adatot arról, hogy Diószegi Sámuel megfestette füvész barátja, Fazekas Mihály arcképét. Bár Diószeginek más művészi próbálkozásáról nem tudott, erre az egy adatra építve kimutatta, hogy Fazekas egyetlen fennmaradt arcképe Diószegi alkotása. Csak később derült ki hogy az alkotó egy osztrák festő, Diószegi csak a megrendelő volt.

Éppen erről az igealakról írja *Tompa József* a Magyar Nemzet május 12-i számában: „A műveltető ige *hibás* használatának egy típusa abból az egyébként helyes törekvésből fakad, hogy igyekszünk félreértethetlen formában közölni mondanivalóinkat. Mégsem volna szabad emiatt *helyesírásunkat* zavarossá, következetlenné tenni."

Szerintem inkább legyen következetlen a helyesírásunk, ha ez az ára mondanivalónk félreérthetetlenségének.

A párizsi lapok sejtették Pompidou súlyos betegségét. Ez a mondat a mai helyesírási szabályok szerint kétértelmű. Azt is jelenti, hogy biztosan tudták, azt is, hogy ők is csak sejtették. S az a gyanúm, hogy a *sejtetni engedte* forma, amelyet Tompa József joggal hibáztat, éppen a szabályos helyesírás kétértelműsége miatt terjed, mert ha csúnya is, egyértelmű.

★

Koncz Endre budapesti tanár magvas tanulmányt küldött hozzászólásként. Okfejtésének summáját idézem: „A helyesírás nem természeti, se nem társadalmi törvény, hanem emberi »csinálmány« olyan, mint a KRESZ. Ha a megfigyelések azt mutatják, hogy egy téren, utcakereszteződésnél kiugróan sok a baleset, a közlekedésrendészet nem feltétlenül a gyalogosokat és a járművezetőket marasztalja el, hanem megvizsgálja a helyzetet, és esetleg átrendezi a tér forgalmát, villamossíneket, zebrákat helyez át, szabályokat változtat meg. Azaz megszünteti a balesetforrást, s nem ragaszkodik az addig fennállott helyzethez konzervatizmusból, tehetetlenségből, vagy tekintélyféltésből. Vizsgálták-e a helyesírási szabályzat megalkotói a tömeges helyesírási »balesetek« okát? Keresték-e már a tanulókon és a pedagógusokon kívül a szabályokban is a hibát?... Nem magától értetődő dolog-e, hogy ott, ahol *rajtunk áll*, [illegible]kerítés nélkül. [illegible] szabályzatunk antidemokratikus! ... Vargha Balázs véleményével ellentétben meggyőződésem, h[illegible] *mai helyesírási szabályzat[illegible] igenis változtatnunk kell, eg[illegible]sítenünk kell!"*

Kemény beszéd. De ha [illegible] ban fogalmazunk, [illegible] lyesírásunk demo[illegible] hetne — azzal i[illegible] azt mondanánk.

Koncz Endre egyszerűsítési javaslataival részben egyetértek, részben nem. Ezeknek megvitatása szakfórum elé tartozik. De gondjaival nem áll egyedül. *Jaku Ágnes* tanárnő írja:

„Nagyon régen gondolkodom mai helyesírásunk egybeírási-különírási szabályain. A *tragikus hét végé*-hez hasonló seregny[illegible] példám van rá, milyen zavaró, de legalábbis furcsa az a feltartóztathatatlan különírási tendencia, amely valószínűleg azért indult meg, hogy a helyesírást könnyebben megtanulhassák a gyerekek. Én igazán elrémültem, amikor egy televíziós Grétsy-vezette vetélkedőn feltettek vagy húsz kérdést az elválasztással kapcsolatban, és igen jó helyesírású magyartanár létemre alig néhányat tudtam eltaláln[illegible] közülük. Azt hiszem, az »eltaláln[illegible]« a legjobb kifejezés rá, mert logikailag azt a pár szerencsés véletlent sem tudtam volna megmagyarázni. Pedig életemben soha helyesírási hibákat nem csináltam Én még most is egybeírok egy sereg fogalmat, amely így elkülönültebb, elhatároltabb, mint külön írva. (Sőt *különírva*, mint a *különírás* szót.) De a szerkesztők makacsul széthuzigálják mindet és én hiába tiltakozom."

R. Lovas Gizella elküldte az „esős hét vége" ügyében folytatott több menetes, sikertelen küzdelmének aktáit. Köszönöm. Megerősítette azt a vélekedésemet, hogy ennek elintézése a Tanácsadó Szótárban nem megnyugtató.

★

A vitát, amit a cikkem támasztott, befejezhetjük. Legalábbis itt az ÉS-ben. Utóhullámai bizonyára lesznek még. Lőrincze Lajos például a rádióban többször is beszélt azóta azokról a jelenségekről, amelyeket „Rossz nyelvi közérzetünk" címmel megemlítettem.

Vargha Balázs

„Védelem" — mindenáron

Véleményem szerint *B. Gy.*-nek nincs igaza. Az ÉS múlt heti számában megjelent glossza („*Juniszex*") többszörösen a Nők Lapja cikke mellé talál. („Igen: ruha is teszi az embert!")

Baj van mindenekelőtt az idézetekkel. A glosszában *háromszor*, a cikkben *egyszer sem* szerepel az „agresszív" szó (a fiatalok úgynevezett „hajlamaival" kapcsolatosan), s ez nem véletlen. Továbbá: *„Ha öltözékük, hajviseletük, vagy más lényegtelen külsőség miatt zaklatják őket..."* — így a glossza. És így a Nők Lapja: *„...hangsúlyozzuk: senkit se ítéljünk el aszerint, amilyen látványt nyújt."* Valóságos, leírt nézetünk és a nekünk tulajdonított között nem csekély a különbség. Mondhatnánk, az ellenkezőjét olvassák a fejünkre.

Ha idézési technikának, finoman szólva, „pontatlanságától" eltekintünk, csak ismételhetjük cikkünknek a jelek szerint a glosszáétól határozottan eltérő felfogását.

1. Közgondolkodásunk egészséges formálásának általában nem használ a hibák takargatása. Ez vonatkozik a fiatalok egy részére — kicsiny, vagy még kisebb részére, mindegy. Nem használ nekik a „védelem" mindenáron, és minden mennyiségben, a feltétel nélküli dicséret, a „rájuk kell hagyni" szemlélet.

2. Cikkünk kifogásolta, nem első és nem utolsó fecskeként tömegkommunikációs szerveinkben, hogy némelyik fiatal pár (partner) nyílt utcán és a közlekedési eszközökön bonyolítja le érzelmi, szerelmi életének egy részét... (Nem az egészet, elismerjük.) Kinek árt ez? A *jó ízlésnek!*

3. A civilizáció története tanúsítja, hogy a szerelem az ember legintimebb, legszemélyesebb élménye. A civilizáció története persze mindent tanúsít, és mindennek az ellenkezőjét is. Erkölcsökben volt már beteges prüdéria, és ugyanolyan beteges szabadosság. És volt, van, lesz a szerelem szépségét, meghitt és kettős-egyéni jellegét őrző „irányzat". Ennek a híve vagyunk, ezt propagáljuk.

4. Nem vagyunk egyedül. A cikkben említett fiatalok, akik restellik némely társuk közszemlére kitett érzelmi megnyilvánulását, valóban léteznek. B. Gy. is megtalálja, ha keresi őket.

Madách Imre tudott egyet-mást az emberi természetről. A Tragédia bizánci színében Lucifer így „neveli" Ádámot:

Mindenre kérlek, azt sohse feledd,
Szerelmed amilyen mulattató
Kettesben, oly ízetlen harmadiknak.

Véleményem — és sok-sok ifjú olvasónk véleménye szerint is — *még mindig* Madáchnak van igaza.

Németi Irén

Ha másra akarn[illegible]
mat, azt mondaná[illegible]
zet üldöz. Először[illegible]
magamtól a *Kri*[illegible]
a *Hamlet*-ben ál[illegible]
sora, mely szerint[illegible]
az okoskodás". Me[illegible]
tatni magam: a h[illegible]
mértékben csakug[illegible]
ha nevetségessé v[illegible]
latmenetemet nem[illegible]
tatnom. Ebben a[illegible]
rikolt a telefon, [illegible]
majomnak nevezn[illegible]
ben Fülep Lajosn[illegible]
ria victis"-t „dic[illegible]
nek"-re magyaríto[illegible]
hatnám, hogy pél[illegible]
tis" „jaj a legyő[illegible]
lent. Tudtam is, s[illegible]
gett, hogy a győz[illegible]

Ho[illegible]

Az Élet és Iro[illegible]
1-i számának
SZERINT című
kör cím alatt, -
jelent meg eg[illegible]
glossza. Szerzőj[illegible]
meg nem nevez[illegible]
közlemény"-ből
tésre jutott, hog[illegible]
kemizálás miatt
hazai ragadozó
vábbi károsításo[illegible]
jából minél gyo[illegible]
fogdosni. Bizony[illegible]
ták azok a lell[illegible]
akik az Országos
Hivatal elismer[illegible]
több száz sólym[illegible]
tovább ne pusztí[illegible]
res növényvédel[illegible]
szaíró. Feltétele[illegible]
madártartók a [illegible]
dozás érdekéb[illegible]
felszólítást mad[illegible]
szolgáltatására.
szont, hogy ugy[illegible]
kert miért en[illegible]
don a beadott r[illegible]
hiszen ha ismé[illegible]
szabad környeze[illegible]
éven belül a biz[illegible]

Ezzel szember[illegible]

Az európai r[illegible]
mány jelenleg [illegible]
mértékben fogy[illegible]
mezőgazdaság, [illegible]
számos egyéb [illegible]
következtében. [illegible]
rosító tényezők [illegible]
azonban említe[illegible]
madárbarátokat[illegible]
rúan védett, és
Természetvédel[illegible]
lye alapján hoz[illegible]
kat hobbyból
vagy zugkeresk[illegible]
vénytelenül vá[illegible]
védelmi főható[illegible]
sel jutalmazni,
kívánja ezt az
dekében a társ[illegible]
dár-védelmet, [illegible]
ságainkban me[illegible]

1974.X.20. 12,00 Petőfi | 11 | V
Láttuk, hallottuk – a kiállításainkban

Sziráki Endre grafikus

- Sziráki Endre grafikus kiállítása, október 17,-én nyilt meg a Helikon Galériában.

- A 27. vásárhelyi őszi tárlat, a hódmezővásárhelyi Múzeumban november 17.-ig tart nyitva. Erről legközelebbi adásunkban részletesen szólunk.

- Képzőművészet kritikai műsorunkat hallották. A műsort szerkeszti Csapó György.

Szirváki Endre grafikus

a Gömör Tibor-teremben rendezett grafikai kiállítása terepelmélet művei.

Láttuk, hallottuk.

1975. VI. 1. Petőfi S. 40 ka.

Szirácki Endre

Emberek, kiáltások I lemez, nj. 98×65

— " — — " — II — " — — " —

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975 Jul – Aug.

Szirváki Andre grafikus

Az elmúlt évek folyamatait követően az idei Szárszó-dunk címmel nyílt kiállítás szalgótarjánban, a fiatal alkotók munkáiból. — Radnóti illusztrációs munkáiban készített három lapja szerepel e tárlaton (emlékre)

Malnár Ibolt: Szárszó-dunk c. kiállítás.

Magyar Ifjúság, 1974. júl. 19.

Szirácki Andre, [ ]

Szöd: Balázs Anter

P. Szücs Juliánna: A szocializmus .... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 máj. 30.

Szirváki Endre, grafikus a Jubileumi Kiállításon szerepelnek grafikái.

Láttuk, hallottuk,

1945. V. 4. Petőfi 12:46 ka.

Sziráki Endre metszetei

1975. SZEPTEMBER 6.

Élet és Irodalom

Sziráki Endre

Barcsay Jenő ra

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 SEP 6

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szirtes Gudrun

1021

AI HETILAP

1975. SZEPTEMBER 6.

felvétel is, ha
nyanyagot közvetít,
ragad ki a
k sodrából, ami
y emlékezetünkbe
en emléklapnak
iratunk borítójának
djuk, hogy
nűvészek és
velő „laikusok" –
vannak, akik
külföldön
fényképen is
élményeiket. Ha
nyek közérdekűek
kítésük mikéntje
vonalat –, szívesen
az ilyen fotóknak,
erészetesen
vét is.

drusokhoz

ós felvétele

Szirmai Zoltán: Hétfőnapi boldogság
Minősített, 1975. augusztus
A borítófotó kiválasztása

BIZOTTSÁG

erényi Ferenc,
Bertalan Vilmos,
or, Fekete György,
emnon,
Miklós Pál,
tzay Pál,

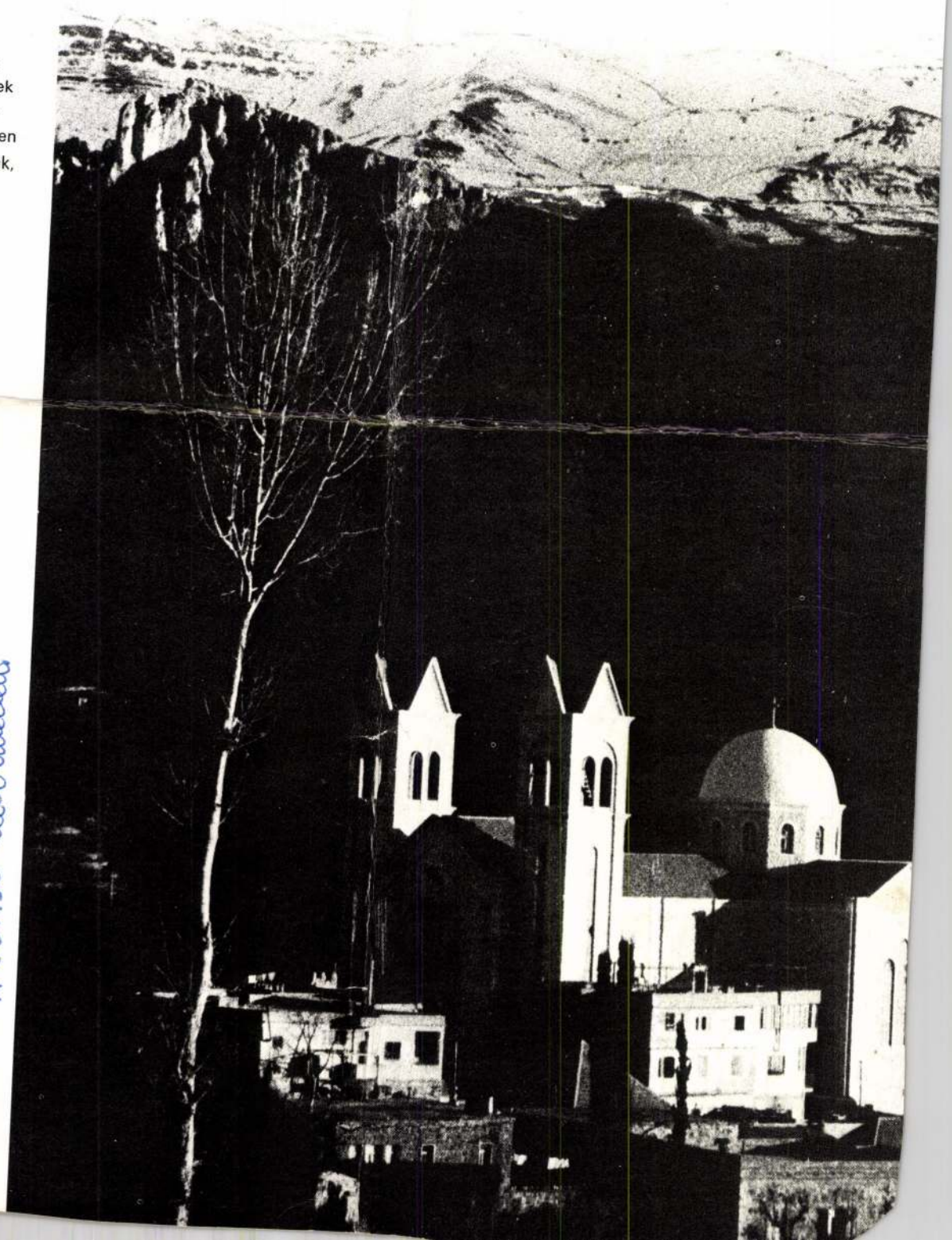

Szirmai Endre

A művész a bukarestiek, Mertens a Magyar Képzőművészeti" cím tartalom részt vett.

Összeállította: Németh Sándor:
Művészet, 1976. július - 44. oldal.

Szirmai Andre grafikus
a 30. éves jubileumi kiállitason
szerepelnek grafikái.

Mahár Zsolt: Jubileumi tárlat
a Műcsarnokban.
Magyar Nyíjúság, 1945. máj. 16.

6

536

Kinder, Friedrich, Der Nachbarsjunge
1972, Öl, 110 × 210 cm

Bildende Kunst, 1974, 11.

Moholy-Nagy durch seine Kunst in den internationalen Konstruktivismus einmünden ließ. In Ungarn wurde sie jedoch Jahrzehnte hindurch in den Hintergrund gedrängt, sie starb sozusagen ab. Nicht nur Lajos Kassák begann im Alter, einige Jahre vor seinem Tode, erneut zu malen, wobei er seine in den zwanziger Jahren gezeichneten konstruktivistischen Bilder wiederholte. Es wandten sich auch mehrere der Jungen dieser Richtung zu. Die Stärkung der konstruktivistischen Schule trug dazu bei, daß sowohl das variable und permutable System der Op Art-Werke des in Ungarn gebürtigen Victor Vasarely als auch das sich auf die reinen Grundformeln reduzierende System der hardedge-Malerei in Ungarn immer populärer wurde (Imre Bak, János Fajó). So wie sich Vasarely unzähligemal darauf berief, daß sein variables System im wesentlichen die Übernahme des in den Motiven variablen Systems der Volkskunst ist, so berufen sich auch oft die jungen

Szivárki Endre: Tűnődés II.
vegyes technika, 61×64 cm

3

1 Szabó Vladimir: Vakok, ceruza, 43×31 cm (fotó Bokor)
2 Szemethy Imre: Zichy Mihály mulatságai I., Pétervári muzsikusok, tus 29×60 cm (fotó Bokor)
3 Szivárki Endre: Tűnődés II., vegyes technika, 69×67 cm (fotó Haris

Grafika

Banga Ferenc: Z. M. emlékére II.,
Fejünk felett, tollrajz, 62×49 cm
(fotó Haris)

76/10

XVII. évf.

Szirákky André

a Dürer-teremben nyílt meg a Fiattal képzőművészek Stúdiójának grafikai kiállítása, melyen ismerősök és ismeretlen lapjai.

L.M.: Fiattal képzőművészek.

Pest Megyei Hírlap, 1946. aug. 31.

Szivák Endre, grafikus
a Krakkói Grafikai Biennálén
szerepeltek a művei munkái.

Láttuk, hallottuk

1976. VIII. 8. 20.37 Petőfi – Vné –

Sziráki Endre

grafikusmüvész kiállitása a Helikon galériában látható.A fiatal müvész a mesterséget szabadiskolában tanulta.1967 óta tagja a Fiatalok Srudiójának-ennek kiállitásain rendszeresen szerepel- 197o-ben a Mednyánszky teremben rendezett egyéni kiállitást.A kiállitások szerepelt tö bek között Halhatatlan emberek,Emberek és kiáltások c.alkotása

Magyar Hirlap 1974 299/6

Láncz:Kiállitásról kiállitásra

Sziráki Endre

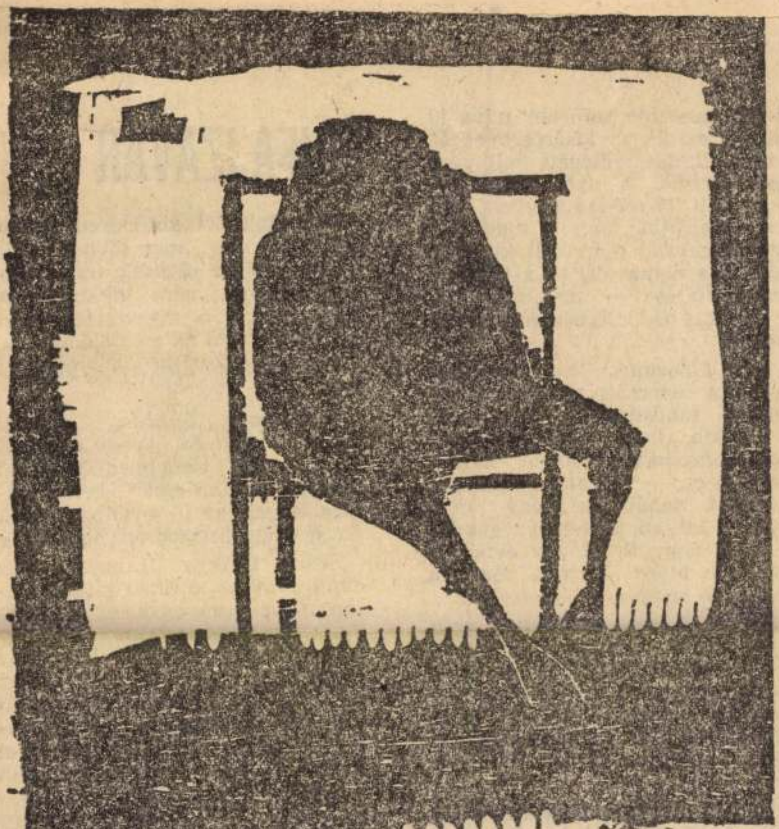

Élet és Irodalom, Bp.

Sziráki Endre: Emlékezés

1975.aug. 9.XIX. évf. 32. sz. 10. lap.

Elvarázsolt világ

Az olyan
lyen Beré
kább reg
tünnek fel,
nül, szinte
sohasem sz
a dolgozó
élte. Egy p
ként szület
désre kén
rosban, fa
zott a vilá
sok bukka
passant
Édes Anná
Silja című
ban élnek
hőssé vará
kat. Egyén
nak.

Néhány
tából Beré
névtelensé
mályból.
jat, írásai
Ezek azont
jellegű dol
dekes szoc
ben, hetve
látott eml
oldalnyit í
mostoha v
szét kallód

atlan oldal

nal és na-
mélkedve
zabadság
zámában:
akiban a
ra kény-
nkönyvet
ázásáról,
élemény-
gy az is-
éka szin-
tragikus
tanulók
akik ma
inc évre,
történ-

tír-város
n száza-
volt, va-
magyar
iszonéve-
tták sem
adófelvé-
li lapok
tt húsról,
erről, az
ülten si-
gen lát-
gyerme-
erelmem,
ilmet? A
a légvé-
atói szó-

Hungarocamion sofőrnek adva ki magát, azzal a kísérőszöveggel, hogy külföldi kollégáit kell vendégül látnia. A nyolvanezer forint, amit ily módon szerzett, ékesen tanúsítja, hogy a magyaros vendégszeretet nem halt ki belőlünk, s a nemes cél — a külföldi etetése-itatása — megdobogtatja a szíveket és kinyitja a bukszákat.

Az áldozatok hiszékenysége azonban nemcsak vendégszeretetünket tanúsítja. B. T. ugyanis azt ígérte, hogy ezer forintonként háromszáz forint kamatot fizet. Harmincszázalékos kamatot tehát, ha egy évre kérte a kölcsönt. S mert elképzelhető, hogy B. T. egy évnél is rövidebb időre kérte a pénzt, a kamatláb nagysága ismeretlen.

Ha B. T. nem szélhámos, nem fondorlatból, hanem szükségből kér kölcsön, vajon elfogadták volna ezreseik után a háromszáz forintos kamatokat a vendégszerető taxisofőrök? Ha igen, az ő pénzszerzési módjuk minek minősülne?

B. T. a hiszékenyek vámszedője volt. A hiszékenyek pedig az ő vámszedői szerettek volna lenni.

— szi —

ZÖLD ERDŐBEN ZÖLD KENYÉR

MŰFAJZAVAR

Nyaralok. Ez különösen abban nyilvánul meg, hogy többet és figyelmesebben olvasok, mint akkor, amikor nem nyaralok. A Pesti Műsort is megvettem. Most azt böngészem és zsörtölődöm.

Baj van a műfaji megjelölésekkel!

A Nemzeti Színház Csokonai Vitéz Mihály: Az özvegy Karnyóné, s a két szeleburdiak című *„vidám bohózatának"* bemutatására készül az új évadban. Ezek szerint létezik szomorú bohózat is.

Száraz György: Hajnali csillag című darabja „drámai játék". Vajon miért nem egyszerűen dráma? Lehetséges volna, hogy egy új színpadi műfajjal lep meg bennünket Száraz György? Ezzel szemben Vörösmarty: Csongor és Tündéje *„romantikus mesedráma"*. A „romantikus" jelzőt ezzel a művel kapcsolatban sohasem merném használni, annak ellenére, hogy a népmesei eredetű klasszikus remekmű valóban romantikus is.

A Vígszínház bemutatói között szerepel: *Szent Johanna. G. B. Shaw drámája Jeanne D'Arc-ról.* Mit szólna ehhez a műfajminősítéshez a zseniális humoráról nevezetes szerző?

Két Lehár Ferenc-operett. A Luxemburg grófja nagyoperett, a

Szirbáky Gudrun grafikus

A Magyar Nemzeti Galéria kiállítása.

Lapjai inkább festői plasztikai, mint grafikai hatásokkal épülnek. Monochrom lapjain az árnyalatok finom rendje uralkodik. A motívum elhagyásra az aranymetszés-elrendezés klasszikus elvét követi, de fogalmazása eltér minden megszokottól. Kétségeket, belső gátlásokat fogalmaz képpé.

Lőrincz Sándor: Képzőművészeti krónika.
Jelenkor, 1974. 1. sz. 71. old.

SZIRÁKI ENDRE grafikus
Ujvidék, 1944

Grafikusi müveltségét autodidaktaként szerezte, 1967 óta a Studió tagjaként rendszeres résztvevője a pályázatoknak és rendezvényeknek. 1967-ben és 70-ben Budapesten, 1972-ben Miskolcon és Gyulán, 1972-73-ban Stockholmban volt egyéni bemutatója. 1971-ben Derkovits-ösztöndijat kapott. - Tematikájában az emberé, valamint az ember és a természet kapcsolatáé a vezetőszerep; technikában a tollrajz adta lehetőségeken belül igyekszik egyéni formanyelvet kialakitani. Ismert könyvillusztrátor.

Művészéletrajzok 1975

Szirácki Endre

Méltatás

Bán András: „Itt nincsenek élők"

Tükör, 1977. júl. 17 – 3 oldal.

Szirácky Endre, grafikus

L.: Tassy Béla

— : Fiatal grafikusok ... 8.

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 17.

Szirácki András, grafikus

L. Udvardi Erzsébet

Rózsa Gy.: A sorsunkban ... 7.

Népszabadság Bp. 1976. szept. 28.

Szíráki Endre

Művei szerepelnek a felszabadulásunk 30.évfordulójára meghirdetett pályázat anyagában a Balatoni Kisgrafikai Biennálé kiállításának keretében a keszthelyi Balatoni Muzeumban - 1975.

-katalógus a könyvtárban-

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1. Önarckép	13×16	monotípia
2. Rajz I.	14×20	monotípia
3. Egy denevér konstrukciója ..	20×11,5	tusrajz
4. A föld fia	18×11	tusrajz
5. Jóbarátok	15×11,5	tusrajz
6. Csendélet	14×13,5	tusrajz
7. Rajz IV.	9×11	tusrajz
8. Rajz V.	9×16,5	tusrajz
9. A kerítés	15×11	tusrajz
10. Rajz VI.	9×7	tusrajz
11. Rajz VII.	9×9	tusrajz
12. Rajz VIII.	17×10	tusrajz
13. Rajz X.	14×20	tusrajz
14. Rajz XI.	10×12,5	filctoll
15. Az ebéd	16×12	tusrajz
16. Illusztráció	16×17	tusrajz
17. Albérlet	19×13,5	tollrajz
18. Metszet	9,5×10	rézkarc
19. Rajz XIV.	26,5×19	litográfia
20. A három szegény	30×26	tusrajz
21. Asszony betűk között	25×19	litográfia
22. Hősi halottak ..	24×13,5	litográfia
23. A halász halála .	26×22	tusrajz
24. Egy halász	29×19	litográfia
25. Medvetáncoltató	15×16	tusrajz
26. A halász élete ..	29,5×17,5	tus
27. Egy pásztorfej	16×15	ceruzarajz
28. Egy lovas	29×19	litográfia
29. Pihenő	20,5×17	litográfia
30. A nagy építkezés	28×20	litográfia
31. Kísérlet	19×27	litográfia
32. Rajz XVI.	14×13	litográfia
33. Az öreg	12×16	rézkarc
34. Rajz XVII.	20×18	tollrajz
35. Rajz XXI.	26×18,5	tollrajz
36. Z. GY. portréja	3,5× 4,5	rézkarc
37. Mező	4,5×6,5	rézkarc

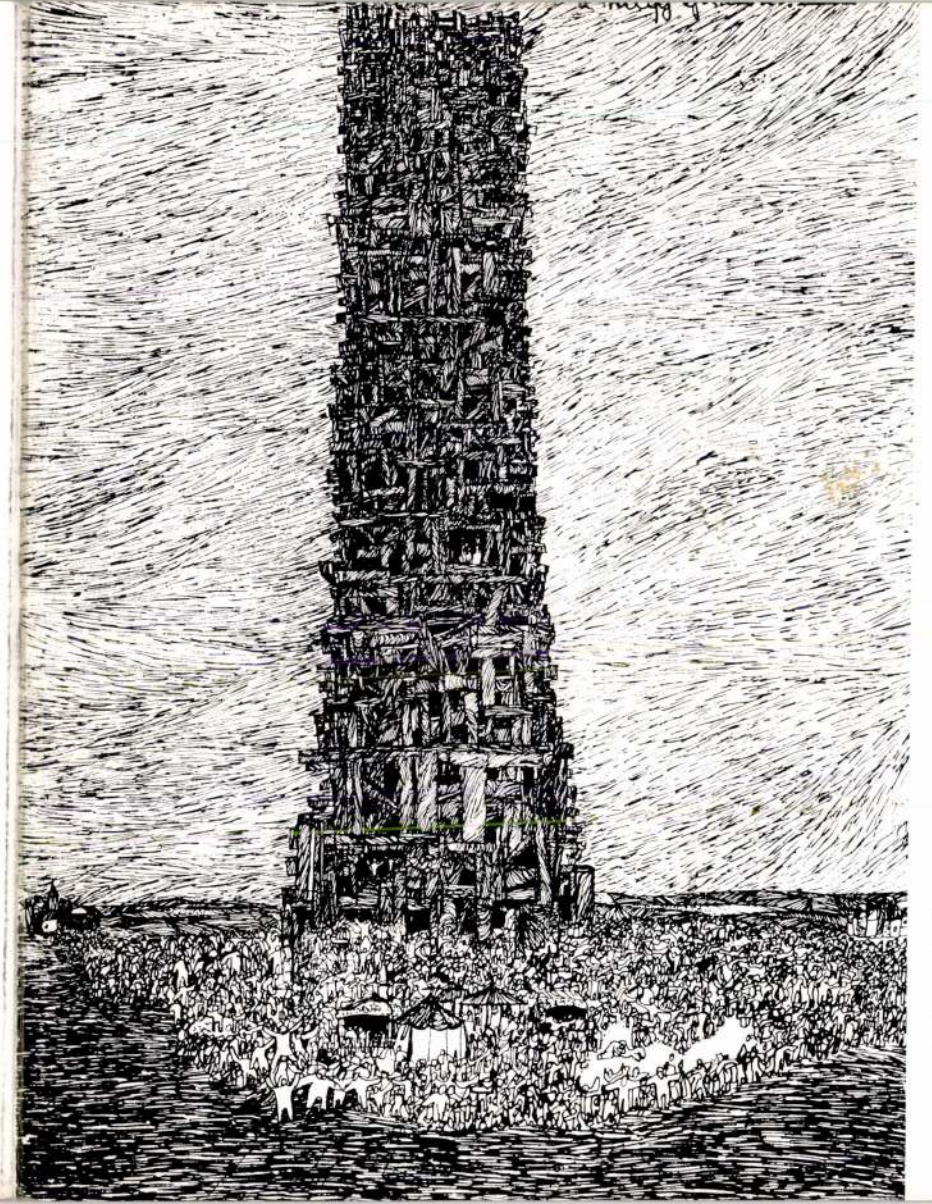

30. A nagy építkezés

4139 - Révai Nyomda

SZIRÁKI ENDRE

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA 1967. MÁJUS

22. Hősi halottak emlékére

Fiatal művész. Az út elején áll, melyen a göröngyök és buktatók nagyon kellemetlenek. Sokszor egész életre kihatóak. Tudja és mégis vállalta, hogy rálép az útra, melynek még nem ismeri a végét, azt sem tudja, hová vezet, csak körvonalaiban ismeri a távlatot, melyet nyújt. Csak egyvalamiben bízhat: a saját tehetségében, melynek tudatában van, de miután a szerény művésztípushoz tartozik, beszélni sem szeret róla. Ha mégis ráterelődik a szó, gyorsan átvált a nagy elődökre, a példaképekre, a hazai eszme-társakra. Küzd az anyaggal, de nem a kifejezéssel. Számtalanszor variál egy témát, egy kompozíciót, amíg megtalálja a gondolat és kifejezés legjobbnak érzett együttesét. Könnyűkezű művész, akit azonban keze nem ragad el, mert intellektuális aszkétasággal járja a saját útját. Az alkotás kényszere hajtja, hogy szűkebb-tágabb környezetének minél több relációban mutassa fel a legkülönbözőbb dolgokban és helyzetekben rejlő esztétikumot.

Elsősorban grafikus és csak nemrég kezdett komolyan foglalkozni a festészettel. E kisméretű képein fellelhetők grafikus alkatának jellemzői; a tusrajznak megfelelő sötét színek alkalmazása, de már bennük rejlik a kibontakozás és továbblépés lehetősége, dialektikusan megtagadva az eddigit, a szintézis után új kísérletek felé.

Sziráki Endre 23 éves. A Fiatal Művészek Studiójának tagja.

Kenessei András

38. Rajz XXIII.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 MÁR 31
Egészségügyi Dolgozó

Sziráki Endre, grafikusművész

1071

KIÁLTÁS

Sziráki Endre grafikája

KALENDÁRIUM

MÁRCIUS 8

35 éve hunyt el **Jahn Ferenc** (1902—1945) kommunista orvos a munkásmozgalom mártírja. 1928-ban szerzett diplomát, Kispesten nyitott rendelőt, hogy a munkások gyógyításának szentelje életét (ezért a szegények orvosának nevezték). Bekapcsolódott az SZDP baloldali ellenzékébe, majd az illegális KMP tagja lett. 1929-ben többedmagával létrehozta a Szocialista Orvosszervezetet, amelynek titkára lett, 1931-ben pedig a Szocialista Orvosinternacionálé vezetőségi tagja. Széles körű publicisztikai és szociológiai munkásságot fejtett ki, megrendezte a kispesti szociográfiai kiállítást, amelyet betiltottak. Többször letartóztatták, kilenchavi börtönre ítélték, eltiltották az orvosi gyakorlattól. Bár rendőri felügyelet alá helyezték, de folytatta illegális kommunista tevékenységét. 1944 áprilisától börtönben élt majd Dachauba hurcolták és megölték.

MÁRCIUS 12.

100 éve született **Dakin Henry Drysdale** (1880—1952) angol vegyész, New Yorkban az orvoskémiai Herter-laboratórium igazgatója. A béta-oxidációval kapcsolatos munkássága tette ismertté.

55 éve hunyt el **Szun Jat-szen** (1866—1925) kínai orvos, forradalmi demokrata politikus. 1894-ben forradalmi társaságot szervezett, 1907-ben közzétette három népi elvét, amelyben a császárság megdöntését, a köztársaságot és földosztást követelt. A kínai polgári forradalomban (1911—12) ideiglenes köztársasági elnökké választották. 1912-ben létrehozta a Koumintangot. Újból emigrálni kényszerült és csak 1916-ban tért haza. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom mély hatással volt rá. A Kínai Kommunista Párttal együttműködve 1923—24-ben átszervezte a Kuomintangot. A kommunisták támogatásával 1924-ben forradalmi hadsereget szervezett. 1925-ben Pekingben halt meg. Politikai végrendeletében pártja legfőbb feladatának a Szovjetunióval és a kommunista párttal kötött szövetség megőrzését jelölte meg.

MÁRCIUS 13.

75 éve hunyt el **Schulek Vilmos** (1843—1905) szemész, egyetemi tanár, a modern magyar szemészeti iskola megalapítója. 1866-ban sebészdoktori, szülész- és szemészmesteri vizsgát tett és európai tanulmányútra ment. 1872-ben Kolozsvárott a szemészet tanára lett. 1873-ban Pestre került. Tudományszervező volt, új hályogműtéti eljárást dolgozott ki hályogműtéti műszereket, ibolyántúli sugárzás ellen védő szemüveget szerkesztett. 30 éves tanári működése alatt tanítványainak száma meg-

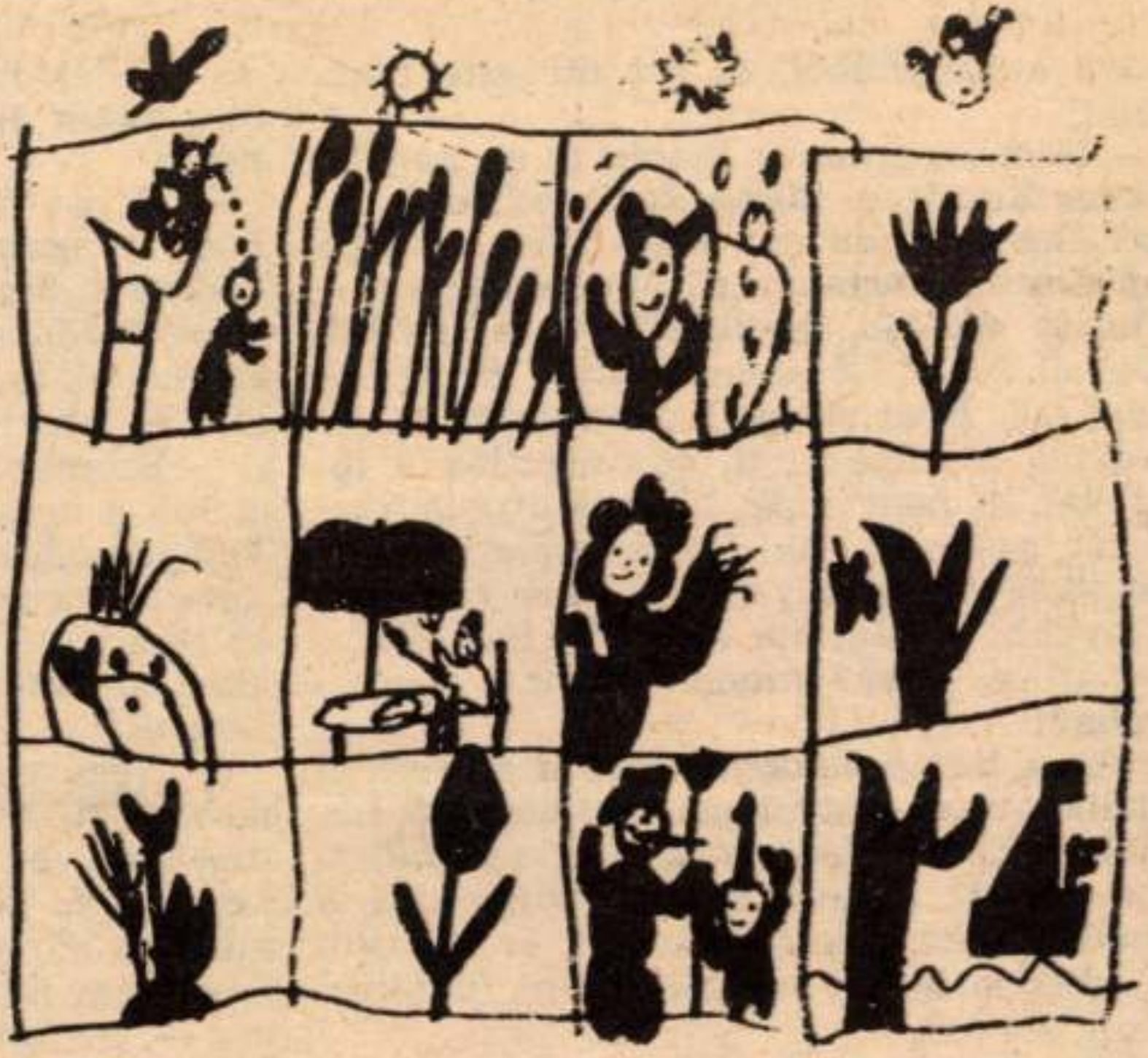

Sziráky Gábor (6 éves).

Sziráky Gábor (6 éves) rajza

Hajdu-Bihari Napló, 1981. aug. 2.

hozott a konyhából, és azt ütögette fakanállal.

— Nem az igazi — csapta le a kagylót Pókács Rezső. — Miféle ötlet volt ez a lábas? Nem azt kértem, hogy zajt csinálj, csak érezni akartam a türelmetlenséged.

Aznap délután leballagott, és a telefonfülkéből hívta föl öreg barátját, Szunyogh Athanázt. Nemsokára már négyen is toporogtak a fülke előtt, szorongatták a forintokat, és nem éppel hízelgő titulusokkal illették az öreget, aki ilyen sokáig csüng a telefonon. Végre egy fiatalember nem bírta tovább, felrántotta az ajtót, beszólt:

— Mi az fater? Innen vigyük a ravatalozóba?!

Pókács Rezső boldogan jött ki a telefonfülkéből. Úgy érezte, legalább húsz évet fiatalodott. Ez az! Hát persze! Mi is pótolhatná a fülkét? Az előtte való tötyörgést, a dühödten bámészkodó arcokat, és az ajtófeltépést jó borsos odamondással fűszerezve!

Másnap elment egy kisiparoshoz, és megállapodott vele a lakásban is elhelyezhető telefonfülke elkészítésében.

— Szép cirádásra csinálja — mondta neki —, antik benyomást keltsen, akár egy múlt századbeli vitrin... A feleségem

— Talán mag
mit, akkor inka
nórra!

— Kösse! De
hogy levágom!

Pókács Rezső
zetet, különösen
az unokák is ná
kisebb tumultus

— Szórakozik
gyünk a kedvér
Van időtö elb

— Nincs sem
az öregasszony
akad valami h
kivétel?

— Negyvenöt
naszkodott az ö
nyit sose veszel
ket ordibál nek
ajtón és sürgete

— Nem félte
ma —, biztosan

— Nem, hát
mégis micsoda
zárkózik a fülk
kijönni.

— Majd megu

— Ő aztán

Szirácki Ferenc
Emberek - ordasok cimü sorozatával részt vett a Mai magyar grafika és kisplasztika Dassa György emlékére kiállításon
(Nemzeti Galéria)

Lanics Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/239 6 old.

Szirácki Teréz

a Magyar Nemzeti Galéria Dóra György emlékére nyílt kiállításon Emberek-ordasok cím. szorosta szerepelt. (emlékére)

Sándor Sándor: Kiállításról kiállításra
Magyar Hírlap, 1942. aug. 29.

Szirácki György

ötv.

leid

a

Szeniszk. IV. 668 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Szirák Ottó Szép

leírd Miskolczi monográfia
utolsó kötet

Dr.

.....*műhely.*

...főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

...m.

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

1767

Szinaki Ötvös Györgyöt

percei gőrgő kazma miatt

egy ezüst ón lánc miatt,

melyet hazai ezüváltatt

vi ütt – és két év óta

vissza nem kapott.

Miskolcz város levél-

tára. Jegyzőkönyv.

Sziráki Imre

"Madarat néző" c. rajzát bemutatja a lap cimlapján.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. szept. 5.
XIV. évf. 36. sz. cimlap

Szirákiné Judit szobrászművész

a szebegényi VI. nyári képzőművészeti szabadiskola szobrász tagozatát idén vezeti.

K.Á.: Megnyílt szebegényben a VI. nyári képzőművészeti szabadiskola.
Pestmegyei Hírlap, 1973. júl. 10.

ZS. SZIRÁKY Julia

M.D.K.

1927-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 338.l.

ZS. SZIRÁKY Júlia

M.D.A.

Nagybányán a Szépmüvészeti Iskola tagja

1927.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 338.e.

Sziráky Júlia

laód

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

43. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

„Régi képzőmüvészek ... csett

... — képzőmüvészeti kiállításnak biztosított újból otthont. Itt mutatkozott be a nyolc győri festőművész.

Mit tudtunk eddig róluk? Mennyire ismertük munkásságukat? Szinte semmit, legfeljebb annyit, hogy élnek ott is képzőművészek, egy-két nevet ismertünk. Nem többet! Még az azonos tájegység, a Dunántúl sem jelentett közelebbi ismeretet, kapcsolatot. A vidéken élő képzőművészek sajátos magatartásával magyarázható, hogy félve az elszakadástól, az elfelejtéstől, a főváros művészeti életén keresztül, akar bizonyságot szerezni az élő képzőművészeti értékeinkről. Gyanakvással, megrögzött óvatossággal keresi viszont vidéki partnereit. Pedig ugyanabban a cipőben járunk mindketten! A távolság sem indokolhatja az idegenkedést, legfeljebb nehezíti az egymásratalálást.

Dunántúli ősi város mindkettő. Pannon, majd újkori hagyományok — sok közös jegy — fedezhető fel a két város történetében. Rokon az is, hogy a két város képzőművészei városukhoz ragaszkodva beleilleszkedni igyekeznek a táj karakterébe, a hagyományok közé és a város jelenének szellemi életébe.

Ez a néhány kép, amely helyet kapott a kiállító teremben nem nyújthat teljes képet Győr képzőművészeti életéről. Csak bepillantást enged. A képek arról tanúskodnak, hogy ott is dolgoznak, keservesen és kitartóan a festők. Keresik hangjukat, keresik a formák kapcsolatát, a hagyomány és az új ötvözetét, a tárgyi valóság és asszociativ élmények képi kifejezésmódját. Nagy nekifeszülést, elszánt akaratot mutatnak a képek, de színvonaluk egyenletlen. Több képnél a művész már csak az anyaggal viaskodik, tartalmi vonatkozás nélkül. Máskor túl nagy feladatot vállalván, mívességgel küszködve — igénytelenebb munkák is becsúsztak a válogatásba.

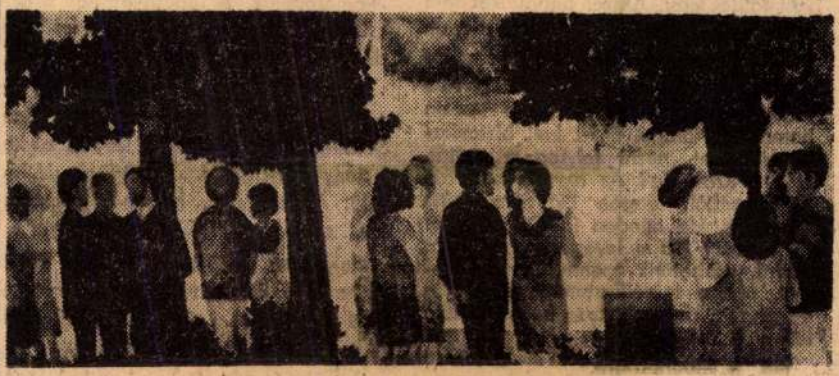

SZIRÁKI LAJOS: EMBEREK A VIZPARTON

A megnyitó lelkes szavait, méltató gondolatait csodálva, sajnos a képek hatása elmaradt a várakozástól. A kiállított anyagból figyelmet érdemel *Tóvári Tóth István* „Ősz" képének expressziv ereje és *Patai Éva* megrendült „Habakuk" prófétája. A „Régi láda" *Lakatos József* képe hiteles, népi gyökerű. *Barabás László* „Fészekrakók" című zománca ismert atributumok meghitt rendszere. *Horváth István* széles ecsetjárású akvarellekkel szerepel. *Sziráki Lajos* a metafizikus festészetet és Csontvárit idézi színeiben. *Dohnál Tibor* grafikus a népi vonalkultúrát még hajlékonyabbá téve a szecesszió kecsességével rajzol.

Az alapos megismerésnek a rendszeres kapcsolat lenne a feltétele. A kiállítások sora bebizonyíthatná a Dunántúlon élő képzőművészek önállóságát, a tájegységek élő képzőművészeti valóságát.

B. Pilaszanovich Irén

– Te úgyis író
mondják.

Hát írok.

Este faggatózom.

– Miért jelölték be a kitérő repülőtereket, mi baj lehet?

– Baj? – kérdez vissza Harai Imre – baj, az nem lehet, hanem idefigyelj. Ebbe a gépbe száznyolcvan liter benzin fér. Ez akkor, ha jó az idő, háromórás repüléshez elég. De ezt soha nem szabad a levegőben elfogyasztani, ez szabály. Még negyven perc repüleshez elegendő benzinnel kell földet érni. A szél bennünket nem is azért érdekel, mert dobál. Hanem ha a Nyitra völgyében erős, szembefújó szelünk van, a motor nagyobb teljesítményre kényszerül, s a benzin hamarabb kifogy. E biztosítani kitérőket, nézni naftát, elég-e Krakkóig? A an ám Esztergomtól, éppe húsz percnyire. Ha mind em jó, semmi? Ha a l pődrő, nézhetünk c lyet, ahova leszáll egyáltalán nem b Kárpátokban . . .

Hű, a mindensé

Vasárnap este.
bolt koromfekete
rajta a csillagok
nődve állunk
előtt. Magunkba
hetőségeket. Az
szólal:

– Reggel fig

Kilenc óra t
rög, heveder rajtam, térkép az ölemben, blokk, toll rendben. A fülemben tojásforma fülhallgató. Mindent hallani, amit a légtérben közlekedő repülőgépek mondanak.

vagy, hát írjál –

Már m ünk is

Csoa
rás a vnag,
Át a Dunán. Baz
A Garam kígyózik a
mető, falucska. Vasút. di
ágyak. Itt is kertészkednek.

Barna földek mindenfelé távol erdő kéklik. Lehetséges, hogy az első dombok? Bratislavának bejelentkezünk. Magasság 650 méter, látás tíz kilométernyire. A légcsavar egy ezüstcsík előttem. Ezerhétszázötvenet pördül percenként. Hegyek még sehol.

Kicsit rázni kezd a „fűrész". Nem nagyon, csak amolyan aprókat. Sam Smallnak igaza van: a levegő olykor bizony ráncigálós. Zötyö Nyitra felé. A szél déli, hárr méteres, segít bennünke gtató.

Mi fölött
navigá-
i: Csa-

nas ga-
kos for-
A pilo-
Olyanok,
— egye-
nagányo-
a gondo-
ná a fej-

góc vára,
750 mé-
domb itt
es, emitt
inusz egy,
vezni. Már
ter. Maga-
. Hó nincs.
Erdészház.
Hogy hívják ezt a hegyet? Tribica. Na, ez odafent egy kicsit havas. Egy csapat szarvas alattunk. Lármázhatunk, mert futnak.

1972 APR 1 6
Szabó Géza

DUNANTÚLI NAPLÓ
SZABADSÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 310-726

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRÁKI KATALIN

textilművész

kiállításának megnyitójára
1995 február 15-én 17 órára a
DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

Megnyitja:
Simonffy Márta
textilművész

Megtekinthető: február 15-től március 5-ig hétfő kivételével,naponta 10-18 óráig

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

MEGHÍVÓ

MDK

Sziráky Lajos festő

Pápai tárlat. Pápa és Vidéke, 1942. szept.13.
1 l.

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRÁKI KATALIN

textilművész

kiállításának megnyitójára
1995 február 15-én 17 órára a
DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

Megnyitja:
Simonffy Márta
textilművész

Megtekinthető: február 15-től március 5-ig hétfő kivételével,naponta 10-18 óráig

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

Szirácki Katalin ipm (textil)

→ Lencsés Ida ip.

Művészet 1985/4/58

Szirák Katalin, ujraírva

L. Sollesz György

Vadas József: A lehetetlen lehetősége 12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. márc. 21. XXX/12

Királky Julia festő

Pásztortűz, 1928. 23 sz.
550 l.

-fa- : Királky Julia és Zsigmond Albert kiállitása.

Kiállítás: A kolozsvári Ujszigiórklub-ban (Király Julia és Zsigmond Albert)

Pásztortűz, 1928. 23 sz.
550 l.

-fs- : Király Julia és Zsigmond Albert kiállítása.

Friváky Julius, festő

Párizsban, 1928. 23 sz.
550 l.
— fr. — Friváky Julius és Zsigmond
Albert kiállítása.

Rossi

Pester Lloyd, 1867
XIV.évf.240.sz.,3.o.

Lotz Károly vigadóbeli freskói

Szirácki Katalin, gyermekrajzoló

MDK

1966-ban vett részt a budapesti gyermekrajz-kiállításon. (6-7 éves volt akkor.) Most rajzvizsgálat ügyében keresik.

— : Körlevélben 11.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 12.

MDK

Sziráky Lajos

r.sz.i: A N. Szal. kiáll. Uj Magyarság, 1941, jul.4.
6 l.

Kiráki Lajos

Beszél a gyöngyfestők társaságáról
Bp. az a Természettudományi
Stúdióban (Borsky dr)

Televizió 1971 IV. 18

Sziráki Katalin

Tükrös madár

Népmüvelés 1975/8/39

Sirák Katalin

Kiállítás a Ferencvárosi Pincatárlatban

Magyar Nemzet 1986. 1.27.

SZIRÁKI KATALIN

121. Pro

11. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé

Szombathelyi Képtár 1996 jun 14 - aug. 31.

1021

Sziráki Lajos festőművész

1971. XII.16. Televizió 21.3o /11/ M.

* TV. Galériája.

Sorozatunk ez évi utolsó adását látják.

Kedves nézőink, most, amikor már a harmadik esztendő után kicsit visszatekintünk a TV Galéria müsorára, ezzel kapcsolatban az jár az eszmbe, hogy ez a müsor minden egyes alkalommal debütált. Mindég mintha egy kicsit előről kezdtük volna. Uj müvészekkel ismerkedtünk meg, uj alkotásokkal, uj közegben dolgoztunk és ez nem is volt olyan könnyü. A három esztendő alatt nagyonsokan megszerették ezt a müsort. Megbocsájtották olyakori botladozásaik is. A találkozást az ujjal, a hirtelennel, a nagyszerüvel, amit talán nem sikerült mindig tökéletesen, teljes frissességében, vagy teljes hitelében közvetiteni. Elsőrendü feladatunknak tekintettük mindig ~~xxxx~~ a fiatal müvészek bemutatását. Ismeretlen vevéket, új szemléletet vinni a köztudatba, és egy kicsit így is segiten a müvészeti közizlés kiformálódását, Mai müvészünk és mai vendégünk Sziráki Lajos győri festőmüvész, a tapasztaltabb nemzedékhez tartozik, az ugynevezett közép-generáció. Nyilván Önök közül sokan felkapják fejüket és azt mondják Sziráki Lajos, nem is tudom ezt a nevet. És valóban igy van. Volt olyan másfél évtized az életében amikor a hétköznapi müvészeti siker nem hordozta a tenyerén. És Volt olyan kötelező hütlenség a mesterrel szemben,- Szőnyi Istvánnal szemben,- amelyet Sziráki Lajos szivesen emleget, és ez az erőszakos visszavonultság.

- Igen, azt hiszem a természethez. És ha valaki ki akarja alakitani saját világát,feltétlen magányba kell vonulnia. Ott kap inspirációt

1971. XII.16. Telewizja 23.30 /II/ M.

* TV. Oaidtrila.

Korzystając ze évi utolnó adható lehetőségek.

Hadves nénéinek, most, amikor egy a horvátok szerencsés vizsgaterkintésére a TV Oaidtrila alkotása, ennél kapcsolatban az idő az emberre, hogy ez a kettő mindenkor egyre elkülönülni dacoltak. Minthogy minthe egy kicsit eldöcöl kendőjét volna. Ő? mivelszerzel ismerkedésben meg, mi elkötelezettek, mi kötegben dolgoztunk és ez nem is volt olyan könnyű. A bőrön szerzett elett megvonaslan megszerzetten azt a mészet. Megbocsáttatták olyanokat bottlapcskazik is. A tulajdonnokat az utjai, a birtokainak, a magyarnyvel, azt talán nem akarták minthogy tönkretenen, teljes zűrzavarégtem, vagy teljes birtokban szerettünk.

Hirdetnek folkétszerűnek tanítottak minthogy mert a fiatal elvesznek bemutatnak. Ismeretlen vagyok, ő szerfelett vonul a kutatóton, és egy kicsit úgy is megjött a mivelszerzi ihalaike nirosmiódakat, Mai mivelszünk és mai vendégünk mirkki lejos gyűrt fesztelivem, a tapasztalatnak nemszedőkben tartonik, az ugyanszerett kőtép-gonzrdoió. Nyitvám ünön könnyű szinen felszínű: fejlődet és azt mondják szirkni lejos, nem is tudom azt a nyvet. Ő vajdon úgy van. Volt olyan más-fél évtized az ölerdőben amikor a hőbörnapi mivelszerzi nitor nem hordozta a tanyarén. Ő Volt olyan kötelező hűtlenség a mesterzel szem-ben,- szónyi latvánnyl szemben,- amolyet Szirkni lejos szivesen emlé-get, ő ez az erőszakos vizszevszultág.

- Igen, azt hiszem a temetésen. Ő ha vajszt ki azzte elszitszt szépt vitéget,felfdtlen megnyőve kell vénulnia. Ott nap ismyrtéztét

és abba bizonyos kötelező elszakadás szükszerűnek, és akkor jönnek ők igazán létre azi nélkül önálló világ azt hiszem nem is alakulhat ki.

- Hogy mi minden született ezen a szigeten, azt mutatja be azi tárlatunk. Mintegy 20 alkotással jelentkezett a művész és érdekessége még a azi sűszerek az, hogy azinszban is rögzítjük. Akik tehetik a jövő esztendő januárjában Szirácki Lajos alkotásait azinszban is látják. Ide barátok, művészettörténészek, kollégák jöttek el, nem is csak azért, hogy a szabályos tárlatvezetés útján kalauzoljuk most végig Önöket, hanem egy kicsit, talán Fehér Zsuzsa segítségével beszélgessünk Szirácki Lajosról és arról a furcsa világról, azit itt majd Önök az adás során látni fogunk.

- Talán Szirácki Lajos egy kicsit szükszavúan beszélt arról azi pályájának indulása volt. Nőtterről, szüleiről már a főiskolán elért sikerekről és mindenről azi egy kicsit félbeszakadt egy rövid időre, azi talán, ha most műveit végignézzük majd kiderül, hogy éppen azokkor ez a lehetőség volt a magány a visszavonultság arra, hogy egy egészen különleges művészetet alakítson ki. Ennek természetesen a feltételei meg-voltak benne, szabadjon kiegészíteni az életrajzi adatokat azzal, hogy a szülői féle világ, harmonikus, puha, lágy, lírai világ idegenen mutatkozott az ő lelkivilágától és ennek aztán a behatása meg is változott azikor ..... közös műteremben dolgozott. Az ő világa, ha nagyon szigorúan ragaszkodunk művészetének történeti kifejezéséhez, e pillanatban, most a csúcspontján a magyar szür-realizmusnak egy sajátos formáját valósítja meg. A képeken végigmegyünk

formai, tartalmi szempontból talán megközelitővé tesszük ezt a világot és azt is megértjük, hogy ez a magyar szür-realizmus, ami Szirmai műtermében kialakult, nem a lexikon cimszó pontos meghatározása, tehát nem valami féle absolút vizióknak, csodalényeknek a szerepeltetése a képeken, hanem a valóságos tárgyaknak, valóságos figuráknak olyan összefüggésben való megmutatása, a konkrétnek olyan nem konkrét környezetben nem konkrét összefüggésben való, de egy sajátos gondolati tartalom érdekében történő komponálása amelyből a látványon messze túlmutató nagyon izgalmas, nagyon érdekes az érzelmi világot is pazarul egyértelműen felfedő magatartás mutatkzik meg. Hogy ennek az érzelmi világnak mi a motivációja arra az ő élete is feleletet ad, elsőszorban a háború, a túlélt háború, a gyerekkorból hozott sokféle emlék és ezen kivül bizony a nem könnyü hétköznapok gondja, tanitás, a munka először Pápán, azután Győrött lo esztendő óta. Ezekre a motivumokra bizonyára ráismernek majd a nézők a képeken, de szeretném előljáróban is hangsulyozni, hogy itt most ezeknek az uj összefüggését, uj a kifejezés érdekében történt uj kompoziciós egységét kellene, hogy végognézzük. Vegyük talán az első képpel a madarakkal, a bezárt madarak, az iskolai szertárnak egy szekrénye, amely ennél sokkal többet mond, mert hiszen a bezártság mint látni fogjuk egyik fő mondanivalója a magány, az elvágyódás olyan komplex megfogalmazása, amelyben ezek a tárgyak egy más jelentés-tartalmat kapnak. Mögött madarak.. az egész kompozicionak a szük belső tere, hiszen semmit nem mutat meg a környezetből csupán a madarakat ezt mintegy

kezdő képnek számítus. Itt a tárgyaknak a jelentése, a tárgyaknak az összefogása, egy érzés, egy hangulat, egy gondolatvilág kifejezésére tal ám a legegyszerűbb a legkézenfekvőbb. A többi képen az bonyolultabb formában jelentkezik tájjal, környezettel együtt, olyan nyugalmat árasztó tájjal, amely lényegében nem nyugalmat, hanem belső feszültséget hordoz és ahogy ő nekem olyan kedvesen mondta, mert hiszen a művész tudja legjobban megfogalmazni a gondolatait,- az elején elmondta nekem, hogy nem is igazi kép az, ahol nincs valami nyugtalanító. Az a nyugtalanító ami felkavarja, megállítja az embert. A portré közel áll hozzá, mert hiszen a közvetlen emberábrázolásban is ezt a különös agytartást, ezt a különös látást tudja belevinni. Mészáros Gyula portréját látják, aki itt megjelent az előadásunkon...
- Két akaszják a hóhért, Önnagyáról kellene beszélnem, / de engedjék meg, hogy mással kezdjem el. A kiállítás egészét tekintve mindig az a Szemtem Keszthelyi könyvből az a két sor jut eszembe " a itthon vagyok, itt e világban már nem vagyok ....." Soproniban megkért Emilégyi Lajos, hogy ülnék neki egy eléggé sötét kossos falú műterembe ekkores asztal előtt mekitámaszkodva az asztalra. Ülten. És megkértem őt, hogy ugyan ne/ár dolgozhassam közben, mert nincs idő ehhez, hogy 2- 3 órát ..... Meg is festett engem, ahogy könyökölök az asztalon és a kezemben ceruzát fogok, előttem papír,- s az nem volt játék, valóban dolgoztam közben, elrévedve erre, meg arra gondoltam aztán hirtelen leszűrtötte a szem / és... a kép most nem ilyen. Hozzávitte a képet, ami natúra volt a számára és nyilván,- gondolom és,- úgy érezte, hogy túl sokan rajta, tömöríteni, egyszerűsíteni kellene

rajta, elhagyta az anekdotát, elhagyta az irást, portrét faragot belőle, eltűnt a szines, mocskos fal, helyette lomb jött, és arcomon pedig a nap-piritotta rózsaszin uralkodik. ------ Én azt érzem nyugtalanitónak a képeiben, pontosan magasról lévén szó, hogy néz valahova és senki nem tudja hogy hova. Tehát nem a nézőre néz, nem azzal teremt kontatkust, valami távolival, lehet hogy az is közrejátszott, hogy valami távolit kutatok. De talán jobban tudnék beszámolni a Sénák Mihály arcképéről, mert ott voltam ennél is amikor festette Balatonfüreden. Engedjék meg, hogy elmondjam, hogy Szirákí Lajos hogy festette ezt, mert jobb a mesterségből kiindulni mint a szavak csapdájába esni. Leült a földre, egyik karjára támaszkodott a másik kezében apró vékony ecseteket fogott,mert ezek az óriási tömb szerü felületek nem vastag ecset rohamával, csapkodásával keletkeznek nála, hanem nagyon meggondoltan, lassan szinte látván a l áttát, szinte emlékezik a láttára, úgy építi fel a képet. Képzeljék el, hogy hányféle képpen lehetett volna megfesteni ezt a képet. Lehetett volna úgy ahogy én az előbb mondta, hogy az ecsetjével fölmarkol vastag csomókat és odacsapja a lendület izzonyatában a lendület fény és árnyék// drámájába. Lehetett volna nagyon nyugodtan majdnem neo klasszikus finomsággal és még százféle képpen és ő ezt választotta ezt a szemlélődő festési módot ami ráiródik a képeire. Nem véletlenül mondtam ~~ez~~ én azt, hogy kis ecsetekkel dolgozott, mert kis ecsetekkel más a kép hangulata mint a vastag durva ecsetekkel odamázolt, odaviharzott képeknek. Igy bizonyos harmónia van benne, ha most kérdezik, hogy ebben a képben mi a feszültség fokozója. Nie az ami dinamikát visz bele.

Engedjék meg, hogy idézzem a reneszansz ... amelyből a kép felületét tekintetbevéve az egész alakot ide kellene helyezni, hogy a tekintete előtt kibomló tere legyen. Itt a tekintet előtt nincs kibomló tér... egy festő aki úgy felöltözve majdnem frakban, sötét ruhában /érthetetlen áthallás van a rádióból/

Ha a festő további képeit nézzük érdemes megnézni, komolyan vesz mindent ..... kicsi fákat, kicsi lovakat, ha meglát valamit a világban.

- Talán még a női portréról kellene szólni egy pár szót.

- Azt hiszem a portréfestés művészetét nagyon alaposan elmondta László professzor ur talán jobb lenne áttérni azokra a képekre, amelyek a kompozicios felhasználásban már egy bonyolultabb összefüggést mutatnak, egy pillanatra megmutathatjuk ezt a nagyon szép piros hátterü lirai beállitású portrét. Az egyes embernek képben való szereplltetése más módon jelentkezik a művekben, igy elsősorban a "festő" cimü képről szeretnék néhány szót elmondani. Ebben a képben még a realizmus, a közvetlen realizmus érvényesül és az a bizonyos különös, nem jelentkezik olyan erővel, mint a többiben. Lehetne arról beszélni, hogy az a középre elhelyezett fa, mely kettévágja, kettéhasitva felfele tör, az a megszállottan viharos ivvel a dolgozó festő, háttérnek ugyanakkor az a kontrasztos szelidsége a vizimalom, a lovacska az valami belső izgalmat a festő alkotó elmondta hogy mit ábrázol.

—..... Nem dolgozik gyorsan, /beleszól a rádióadás is/

A látomások világába visznek további képei nézük meg mindjárt ezt

Dagegen aber, wenn jemand a verschwenden ... manchmal a sehr traurige Verhältnisse wo es gibt nicht die reichen Leuten, hey'y a tainete ainti ahmid tare lagem. Ist a tainet eidi ainen kimmid ah... ay tsatt ait dy tsilivaro mainen kroben, aicht mahdem.

/Entwertung. Möglichkeit von a mahtbdi/

Ha a tsard tsvähd ekpet ikpedi drenen mepmut, tomeinen vaa mahent ..... kimt ähet, ainen lomant, in ceihy valmit a vihdpen.

- Taiha ney a ait pertrdi Heilme sodiat ey pe mut.

- Ist binen a pertrdmedi ähdmerdi mepen ainemen ainmrdi mmeio pmeinamer ur tain. Ipb lmme ähtrmt mehre a ähmrm, mmiren a Mempmimia tsimmmähdmen ver ey bmmpimtrdi tsmmähdmt mmtmmt, ey mihmmrdi mmmmrmtrdmen ent i mepmm mehy pirm Mmtmrm kimt Mmihimmmt pmrtmm. Ha eyem mehrmm bmhem mmid mmmmpimrdmm mmt mehm pimmmmmmt a mmrmrm, ey mimmmrmmm ähmm "tsmrd" eimt ähpmt mmrmrmdm mmhmy mmt mimmmmmt. Mmhm a mehpmm mey a rmmimmm, a mmrmrim mmimmm drmpmmmt ähm ev a mimmpm mmähmm, mm pimmmmmt eipm mmpmt, mhm a mhhmhm. Mmmmm mmmt immähmt, hmy m a mhmpm ähmpmmmt im, mmy mmtmähpm, mmähmmmrm ähmmm fmimm ähr, m a mmpmähimmm vihmm kvmt a hmipmd tmmd, hmrrmm mpmmähmr m a mmrmmmmm mmähmmpm a vimmimm, a pmmmm mm vmimt hmhd impimmt a tsmrd mimmd mimmhm hmy mit ähmhmt.

-..... Mm hmipmmt mpmmmh, /hmimmmt a mähähmm im/ i ähmmmm vähähm vimmm tmvähmt mpmt mmähm mm vähähmt mm

"hád" című munkát, amely egyő ri élményből született. Azt mondta, hogy nem álmodhat az ember mindig, tehát ez az érlelés, ez a forma tulajdonképpen a valóságos lényegnek az átalakítása is egyben. A hídon egy ilyen ünnepélő vidám társaság vonul át, itt látszik.. itt látni egy ilyen kislány figurát, mintha nagy labdát tartana de ez a napkerong is lehetne, mert ennek a finom fátylak amelyek átfúnak ezt a kompozíciót átszelik ezt a háttünnepi, megszokott jelenetet. Ugyanakkor persze kompozíciós szerepe is van, talán erről az emlékezet, az álomban verdeső, amely fátyol formában élt testet annak a kompozíciós szerepéről, itt a háttérben látható házakról.....

A rajz igen igen fontos Sziráki művészetében, mert hiszen ott tisztázza mindazokat a vívódásokat amiből egy új valóságot teremt.

- Valóban érdekes lenne azt megtekinteni hogy hogy készül el az el kotás, mert most már egy két csinyját- binyját ismerjük, tudjuk azt, hogy milyen ecsettel, vagy milyen gyorsan dolgozott a művész. De hogy mennyi rajzi előkészület idős elő egy képet és mennyi előmunkálat, azt érdemes volt filmen megörökíteni. Kérem a filmet, amely hűen mutatja az alkotás megszületését, annak rajzi elő/készletét.

- A film utáni szövegrész érthetetlen/

- Nézzük, nézzük a képeket és nézzék mindnyájan is, de vajon milyennek látja kedves vendégünk Erdős Tibor,- engedjék meg, hogy bemutassam önöknek, kolozsvári festőművész, a Kolozsvári Magyar Szinház díszlettervező művészét, akinek egyébként most volt a Nemzeti Galériában

tárlata és jó 2o esztendő után találkoztak ma este Sziráki Lajossal sajnos nem örökitettük meg azt a nagy pillanatot amikor hirtelen néztek, nézték egymást, hogy honnan ismerős, hát persze együtt tanulták valamikor a piktúrát. Ráismer-e ezekben a képekben, ebben a filozófiai magatartásban a hajdani kollégára, a x hajdani barátra?

- Annyira ráismerek, hogy ez a ráismerés számomra egy igen nagy meghatódottsággal jár együtt és engedjék meg, hogy ezzel, a meghatódottsággal a magam és a román müvészek .... és ennek a meghatódottságnak nem utolsó inditéka, hogy az önmagához való hüség ami ezekben a képekben olyan megdöbbentően tárul elénk idézi fel benne Sziráki Lajosnak a fiatalságunk, ismerkedésünk elején, ahogy őt megismertem, ezen a vitt úton indult el, igy kezdte látni a világot önmagán keresztül. Befeléforduló, elmélyülő, de egyben hozzá kell tegyem mint festőtárs, hogy a müvességnek ez a megszállottsága és mondhatnám ilyen egészen elvonatkoztatott és sok mindenről lemondó munkamódszere már akkor jellemzője volt az ő munkásságának. Ez a meghatódottság bennem már fokozódik szinte már döbbenet erejével, akkor amikor ma délelőtt megnéztem a képeit és rájöttem, hogy ki volt Sziráki Lajos akit én akkor ismertem. Bennem élt, de most annyira kitárulkozott és olyan mé.ységeket tárt föl, amely már mondom a döbbenet erejével ha és ennek a alapja az, hogy egy mélyen gondolkodó ember, egy mélyen érző müvész, ugyanakkor egy kiváló festő ugy feszül egymásnak, hogy itt nem egyenlitődnek ki ezek az egymást látszólag különböző irányból eredő erők, hanem az a feszülés állandóan jelen van, mint ahogy az életüknek megfelelően az alapja egy ilyan kiegyenlithetetlen feszültség amelyet rendezni

tanulva de jó és szerszámé után találkoztak az ezen Szirmai Jánossal
magam ném bróbitettük meg azt a nagy pillanatot amikor birtokán szé-
tól, mégtek egymást, hogy honnan ismerték, hát persze egyszer tanultak
valamikor a piktérát. Hátmar-e csakhon a képekben, ebben a filozó-
fiai megszerzésben a helyes szilogikus, s a helyénvaló bartétre?
- Amikor rátámerek, hogy az a rátámerés mennyire egy igen nagy meg-
tisztelettel jár nyilvát és ugyanilyen mar, hogy ennyi, a meghatódottság-
gal e magam és a remek művészet .... és ennek a meghatódottságnak nem
volna indítása, hogy az énmagában való munkát ami emelném a képekben
olyan megdöbbentően tárul elénk rádat fel hanne" Szirmai Jánosnak
a fiatalságnak, ismerősöknek elején, amely öt megismertem, ezen a
vitt ötön indult el, így hozta létre a világot énmagán keresztül.
Belelátorudó, elmélyülő, és egyben hosszú kell tegyem mint festőére,
hogy a művészetben az a megszállottsága és munkabírása ilyen egészen
elvonatkoztatott és nol mindenről lemondó munkásságszere mér ekkor
jellemzője volt az ő munkásságának. Ő a meghatódottság hanem mér
fonosódik mainte mér döbbenet erejével, akkor amikor az délelőtt meg-
nézten a képeit és reláttam, hogy ő volt Szirmai János ekit én akkor
ismertem. Ennem élt, de most annyira kitárulkozott és olyan mé.megte-
szt tárt fel, amely nár monda a döbbenet erejével ha ő annak a alap-
ja az, hogy egy nálunk gondolkodó ember, egy nálunk érző művész, ugyan-
akkor egy kívülé festő úgy fesszi ugyanúgy, hogy itt nem ugyanilyód-
nak ő ebben az ugyanát lényegig kiütköző tudnyból eredő erő, hanem
az a fesszíje kilenddes jelen van, mint ahogy az ősfülünk megfelelően
az energia egy ilyen nagyszerűtetően fesszíteg emelyet festenni

és olyan nagyvonalúan előbünk tárni nagyon ritka alkalommal lehet.

- Köszönöm szépen. De azután itt nem látták egymást, nem is csodálom, hogy ez a találkozás a hajdani iskolatársak sorát, nagy alkotások során ilyen kedves és szeretetreméltóan elfogult.

Engedjék, meg, hogy egy pillanatra bemutassam Önöknek Haisler László festőművész, művészeti szakírót, a tanítványt.

- Igen, tanítványa voltam Szirácki Lajosnak, és vagyok is, én pedig ha húsz évet csalogatok, hát az utóbbi 20 évben voltam és vagyok tanítványa, és tanúja annak a nagyívű kibontakozásnak amit itt a tárlaton láthatunk. Pápáról indult ez az ív, és azt láttam az 50-es években, amikor az élménygyűjtés idejét élte Szirácki Lajos, sok motívuma ui most feltűnik a művein ennek ered. Pápáról, Győrtől, később pedig a Balaton partjáról. Talán egy idézetet mondanék azutáni Lukács Györgytől, hogy rávilágítsak Szirácki Lajos egyik fontos alkat-elemére Lukács György azt írja egyik művében, hogy a valóság iránti odaadás mélységes elánzat és az azt meghaladni való törekvés, az a határtalan igyekezet, hogy művé emeljük azt, nagyon szorosan összetartozik. Azt hiszem, hogy Szirácki Lajos realista művészetének nagyon fontos alkotóeleme ez.

- Köszönöm szépen, engedjék meg, hogy bűvészül egy képet húzzon. Itt Balatonfőtől Kilkéig mindent idézünk. Talán mázzuk meg azt a képet mit mond ez?

- Talán a kőbe magány ürügyén,- nevezni szokott Szofoklész drámáról van szó, a histériája az egész dolgozatnak az, hogy a görögök egyik

harcostársukat Nemnosz szigetén otthagyták kigyómarta sebbel 9- 10 esztendeig és ott vergődött magányában. De mikor szükség volt rá Trója bevételéhez akkor ismét hozzá fordultak a minden hájjal megkent ... Nem olyan értelemben görög tragédia ez, ahogy a későbbi drába fogalmazói kivánták mindig azt, hogy tragikus végű a hős bukása. De hát nem szükséges az, hogy bukással végződjék a dráma..... Ez a hüség motivum a kutya, rajzában figurájában jelentkezik /rádió áthallás/

Kedves nézőink, kedves vendégeink mai tárlatunk Sziráki Lajos festőmüvész képeivel ezzel végetért.

A TV Galériája cimü müsorunkat Kernács Gabriella szerkesztette.

narcosztikumot. Hamarosan megjelenik otthonában kétgyermeke nőtlen 9- 10 esztendős és ott vergődött megkínzódban. De ekkor szellőcske volt rá Tudja bevételének egész lassú hurkát formálták a mindenki hétfői megjelent ... Nem olyan borzalmas gőzös tragédia ez, ahogy a kérdőjel drága fogyasztók irányítják mindig azt, hogy- tragikus végű a hős bukása. De hát nem szándékosan az, hogy bukásnak végződjék a drámák..... Az a hűvös nőtlen vas a kutya, rejtőzködő figurájában jelentkezik /rádió étkezőlére/ Hogyan nőttünk, hogyan vendégeink mai tárgyunk szintén Lajos fesztiváldon kéjelvel ennek végzetét.

A TV Galériája ennek alkotmányát ferdére Gabriella szerkesztette.

Szivaki Lajos festő

Szekszárdon megnyílt az Szvak-dunántúli képzőművészek VI. kiállítása, melyen képei szerepeltek.

Láttuk, hallottuk-a kiállítóteremben.

1944. IX. 8. 11.52 Petőfi 130/V.

JÓKAI MŰV. HÁZ BUDAÖRS, SZABADSÁG ÚT 26

Semmelweis Orvostudományi Egyetem Pszichiátriai Klinika Nappali Szanatórium alkotó csoportjának

K I Á L L I T Á S A

1980. márc. 14-30.

Encsy Judit	olaj festm.
e Gyenge Ágnes	versek
Rausch István	olaj festm.
Sötét Ágnes	fotó
Sziráki Zoltán	kerámia

Megnyitó:
1980. márc. 14. péntek 18 óra

Megtekinthető:
szerda és szombat kivételével naponta 15-19 óráig

márc. 21. péntek 18 óra
- tárlatvezetés
- beszélgetés
- vitaindító

Dr. Gerevich József

SZIRÁKI Zoltán Szerencsés

Sziráki Zoltán

Szilvásy Nándor: "Plakátok" c. kiállitása a miskolci Vasas Galériában márc. 12.-ig,
Baranyay András: "Önarcképek" c. kiállitása az Ozdi Kisgalériában március 16.-ig tart nyitva.
Horváth László az Allami Operaház Klubjában márc. 2.-ig,
Lunczer Anikó és Németh András a Csepel Galériában márc. 9.-ig,
Sziráki Zoltán a Pszichiátriai Klinika Nappali Szanatóriumában márc. 10.-ig,
Végh András a simontornyai Vármuzeumban március 19.-ig,
Dallos Jenő a soroksári Kisduna Galériában mutatja be müveit, -mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 23. XXIV. évf. 8. sz. 8. lap.

1997

SZIRÁNYI ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Március 18 - április 11.

Szirányi István 1951-ben született Kaposvárott. Képzőművész, grafikus és fotóművész. Művei számos köz- és magángyűjteményben megtalálhatók. Jelenleg Franciaországban él mint utazó.

EXPOSITION D'ISTVÁN SZIRÁNYI

18 mars - 11 avril

Le peintre, graphiste et photographe István Szirányi est né en 1951 à Kaposvár. Ses œuvres figurent dans plusieurs collections publiques et privées. Il s'est établi, en France, qu'il parcourt comme artiste itinérant.

"... Szirányi István ott áll képei felett és az őt körülvevő tárgyi világból, minden adódó lehetőségből, mint egy dobozból véve elő építi fel és állítja össze azokat: titokzatos női testekből, távol-keleti varázslatokból, a festészet és a szín eleven élményéből... Összekuszálja, ugyanakkor egymás mellé rendezi a sejtelmes jelenségeket, felépített fotókat, összegubancolt zsinórokat, az elhagyott üres tájakat és magányos kerteket, amelyeket nem berendez, hanem ahol megjelenik, egyedül, mintegy körülvétetve magát a rétekkel, a fákkal, ahol titokzatosan s talán lopva munkálkodik..." Tolvaly Ernő: Az emlékek felhasítása (*részlet*)

"... István Szirányi est présent au-dessus de chacune de ses œuvres, qu'il compose, d'une part, à partir d'éléments qu'il fait émerger du monde physique environnant comme d'une boîte et, d'autre part, d'occasions qui se présentent à lui : corps de femme mystérieux, magie orientale, peinture et expérience vivante de la couleur... Il enchevêtre, et range les uns à côté des autres, phénomènes mystérieux, photos déchirées, fils emmêlés, paysages déserts et jardins solitaires qu'il n'aménage pas, mais où il apparaît, seul, entouré de champs et d'arbres parmi lesquels il travaille, secrètement, peut-être même furtivement..." Ernő Tolvaly : *Fendre les souvenirs* (extrait)

Petőfi Csarnok • Lundi 17 mars

% *kamat*

Általános B.

EJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
hó	nap			Pengő	f.

Gyermek ruhák
Mintaszám 1916. 223

Fiai, Budapest.

KELET		Hivatkozás	TÉTEL
év, hó	nap		
1927. máj	1.		Egyenlegért
— " —	9.		Árúért

Szirányi István

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója tisztelettel meghívja Önt

SZIRÁNYI ISTVÁN

kiállítására, amelyet

1997. március 18-án kedden 18.30h-kor

Pataki Gábor művészettörténész nyit meg a Francia Intézetben.

A kiállítás megtekinthető 1997. április 11-ig,
hétfőtől péntekig 13 - 19 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17.,
első emeleti kiállítóterem.)

Fotó: Philippe Motte

Jean-Luc Soulé,
Directeur de l'Institut Français en Hongrie,
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de l'artiste

ISTVÁN SZIRÁNYI

le mardi 18 mars 1997 à 18h30 à l'Institut Français.
L'exposition sera inaugurée par Gábor Pataki, historien d'art.

L'exposition est ouverte jusqu'au 11 avril 1997,
du lundi au vendredi de 13h à 19h.
(Institut Français, Budapest I. Fő utca 17.,
dans la Galerie au premier étage.)

SZIRÁNYI István
SZIRÁNYI István

kiáll. Bp.,Studió Galéria, 1984

ism. PATAKI Gábor: Transz(szibériai) avantgarde. =
Müvészet, 26, 1985, 7. 60 - 61., ill

EGSEJTEK

KÖZT

Élet és Tudomány
16.szám

etés
ely György
kussal

tatások ellenére is ke-
rról, hogy milyen az
vi szerkezete. Ha csu-
áncolataként fogjuk
ltalánosan hirdették,
működését maradéktalanul megérteni.
knek ugyanis az a lényege, hogy az ideg-
egy merev rendszer szerint kapcsolódik
nagy rendszerbe. Ehhez egyebek között
az idegsejtek méretét és nyúlványrend-
endszerben való helyüket, továbbá nyúl-
pcsolódási mintázatát. Miképp vizsgálha-
i, szerkezeti tulajdonságok? Erről beszél-
ely György egyetemi tanárral, a Debrece-
nyi Egyetem anatómiai, szövet- és fejlő-
nek igazgatójával.

SZIRÁNYI István

1066 Budapest, Ó utca 38. III. 15/a

1951-ben született Kaposvárott.
A budapesti Kirakatrendező Iskola elvégzése után a pécsi Tanárképző Főiskolán diplomázott 1976-ban.
Rajzot és fényképezést tanít a budapesti Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézetben.
1975 óta vesz részt hazai és külföldi kiállításokon fotókkal, grafikákkal, installációkkal és könyvművekkel.

Soproni művészter 1985

Egyéni kiállítások:
1974 – Bercsényi Kollégium, Budapest
1976 – Galleri S:t Petri, Lund, Svédország
1980 – Tv-torony, Miskolc
1981 – Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1984 – Stúdió Galéria, Budapest
1985 – Centrum voor fotografie "De Moor", Amsterdam, Hollandia

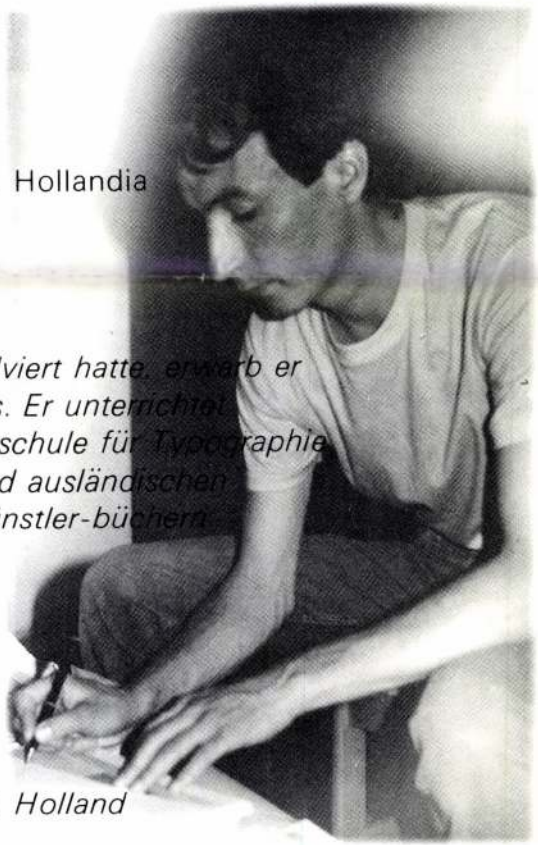

1951 in Kaposvár geboren.
Nachdem er die Schule für Schaufenstergestaltung absolviert hatte, erwarb er 1976 Diplom an der pädagogischen Hochschule zu Pécs. Er unterrichtet die Fächer Zeichnen und Fotografieren auf der Fachoberschule für Typographie zu Budapest. Seit 1975 nimmt er teil an ungarischen und ausländischen Ausstellungen mit Fotos, Grafiken, Installationen und Künstler-büchern.

Einzelausstellungen:
1974 – Studentenheim Bercsényi, Budapest
1976 – Galleri S:t Petri, Lund, Schweden
1980 – Fernsehturm, Miskolc
1981 – Kellergalerie zu Ferencváros, Budapest
1984 – Studio-Galerie, Budapest
1985 – Centrum voor fotografie "De Moor", Amsterdam, Holland

Tátra-csúcs / olaj, kollázs farost lemezen, 1984
Tatragipfel / Öl, Collage (Holzfaserplatte)

-SIRANY-

Drót-nő I./Fille de fil I. 1994
fotó, fotogram, grafit, tus
photo, photogramme, graphit, encre, 30x40 cm

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRÁNYI ISTVÁN

fotó- és grafikusművész

kiállításának megnyitójára
1994. november 16-án (szerda) 17 órára
a

DUNA GALÉRIÁBA

(Budapest, XIII. Pannónia u. 95.)

Megnyitja:

LÓSKA LAJOS

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 1994. november 16-tól december 4-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

PANNON GSM
Az élvonal.

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

MT REKLÁMIRODA

Tárlatajánló

Kisgrafika 2004

Az Újpest Galéria nem először ad otthont nemzetközi kisgrafika-kiállításnak. Több mint húsz évvel ezelőtt, Tihanyban indult a kezdeményezés, amely közös bemutatkozási lehetőséget kínált a műfaj kortárs képviselői számára. 1992-től került át a helyszín Újpestre, ahol immár a hetedik alkalommal rendeznek tárlatot a legfrissebb anyagból. A műfajról és a bemutatásra kerülő munkákról *P. Szabó Ernő* művészeti író, a kiállítás megnyitója tájékoztatta lapunkat.

Szirányi István

A szakember szerint a kisgrafika napjainkban az egyik legnépszerűbb képzőművészeti műfaj, hiszen a sokszorosított képek könnyebben eljuthatnak a gyűjtőkhöz, mint az egyedi alkotások. Számos érdeklődő nem rendelkezik jelentősebb pénzösszeggel, de szereti a szép műveket. Alkalmanként közülük kerülnek ki azok, akik megengedhetik maguknak, hogy kiválasszanak és megvásároljanak egy-egy munkát. A kisgrafika néhány évtizede még a sokszorosított grafika szerves része volt, mára azonban önálló műfajként tartják számon. Formai kötöttsége, hogy mérete nem haladhatja meg a húszszor húsz centimétert. Idetartoznak a nyomtatványok, a könyvillusztrációk, az ex librisek, illetve az egyéb alkalmazott grafikák. E képek nem toll- vagy ceruzarajzok, hanem sokszorosító eljárással készült alkotások. *P. Szabó Ernő* beszámolt arról, hogy a legutóbbi kiállításra nyomtatóval előállított komputernyomatok is érkeztek, ám azóta a számítógépes grafika hívei önálló egyesületet hoztak létre, és önállóan állítanak ki. Újpesten ezúttal a műfaj klasszikus technológiával készített műalkotásai láthatók. Ilyen a magasnyomás - elsősorban a fametszet -, amelyet a középkor óta előszeretettel alkalmaznak a művészek, valamint a kevésbé erős kontúrokat mutató linóleummetszet. Ugyancsak hagyományos módszer a mélynyomás, amely elsősorban a rézkarcot, illetve a foltmaratást rejti magában. A síknyomással készült litográfiák, azaz kőnyomatok is megjelennek a tárlaton, és ott vannak az 1960-as évektől népszerű szitanyomatok is. A kisgrafikai biennále nem titkolt célja, hogy életben tartsa ezeket a nemes eljárásokat, és egyben bátor kísérletre biztasson. Az újpesti kiállítást követően az anyagot számos művészeti középiskolában is bemutatják, ahol a diákok közelről is tanulmányozhatják a különféle technikákat.

Az Újpest Galéria kiváló adottságaival méltó helyszíne a kiállításnak - vallja a szakember. A belvárosi „divatgalériákkal" szemben itt számos törekvés helyet kap, valódi műhelyről beszélhetünk. Számos újpesti kötődésű művész munkája kapott helyet a tárlaton. Annak idején *Butak András*, a Magyar Grafikusművészek Szövetségének elnöke, a Magyar Grafikáért Alapítvány elnöke kezdeményezte, hogy a biennále ebben a városrészben találjon otthonra. Szinte természetes, hogy a Munkácsy-díjas grafikusművész - gipszmetszeteivel - maga is a kiállítók között van.

A bemutatásra kerülő munkák között száznál is több a magyar alkotás. A külföldi művészek számára évek óta igen vonzó a biennále, a művek mintegy harmada a határon túlról érkezett. P. Szabó Ernő művészettörténész megjegyezte, hogy a külföldi képek feltűnően merészebbek, színesebbek, mint a hazai kisgrafikák, több bennük a humor. A hagyományok szerint díjazásban azonban csak a magyar művészek részesülnek. Az idei tárlat anyaga alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának díját *Kőnig Róbert* és *Szőnyi Krisztina* megosztva kapta. A Magyar Grafikusművészek Szövetsége *Nagy Gábor Györgyöt*, a Magyar Grafikai Alapítvány *Varga Zsófiát*, a Magyar Alkotóművészek Egyesülete *Borgó György Csabát* tüntette ki. Újpest Önkormányzatának díját *Kántor Jenő* és *Szirányi István* vette át.

A neves művészeti író végül arról számolt be, hogy a kiállított anyag - a művészek felajánlása nyomán - a Magyar Grafikáért Alapítvány tulajdonába kerül, amely immár több mint 1200 grafika birtokosaként alkalmi kiállításokat, hazai és nemzetközi bemutatókat tart.

A Kisgrafika 2004 című kiállítás október 10-ig látható az Újpest Galériában (Árpád út 66.).

R. A.

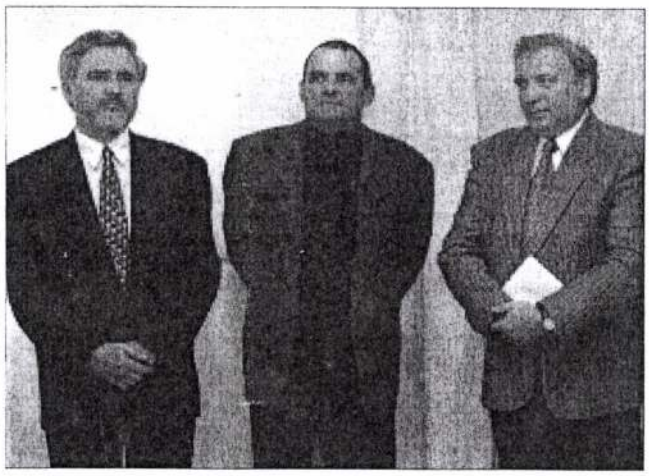

A tárlat megnyitóján Újpest Önkormányzatának nevében (képünkön balról jobbra) dr. Chikány Gábor, a közművelődési, oktatási bizottság elnöke, a grafikusszakma képviseletében P. Szabó Ernő művészeti író és Butak András grafikusművész köszöntötte a kiállítás alkotóit

Újpest Önkormányzatának egyik díjazottja: Kántor Jenő grafikusművész

(Fotó: Zalka István)

Szőnyi Krisztina: Szék-levél

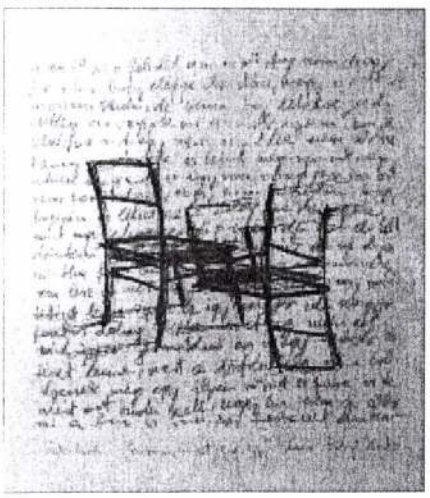

Olvasóink írják...

Időbank

Gyakran, egyre többünkkel fordul elő, hogy meg kellene javíttatni valamit, de nincs pénzünk szerelőt hívni... Nyugdíjasok, kismamák és mások között több helyen terjed az időbank, mely szerint én megjavítom egy kismamának a vízcsapját, villanyt szerelek, ő pedig kimossa a ruhámat...

Időmilliomos rokkantnyugdíjas vagyok, Újpesten és környékén vállalnám, hogy koordinálom a felajánlásokat és az igényeket, az érdekelteket összehoznám egymással. A fentieket kiegészíteném olyan lehetőséggel, hogy aki nem tud munkát felajánlani mondjuk egészségügyi okok miatt, de van egy feleslegessé vált műszaki cikke, egyéb tárgya, azzal is „fizethet" annak, akivel megegyezik. Kedvcsináló felajánlás: Megbízható férfi napi- és nagybevásárlást vállal rendszeresen, szüksége lenne egy szobakerékpárra. Talán van olyan intézmény, vállalkozó, aki segítene, pl. ingyenes hirdetési lehetőséggel, weboldalkészítéssel stb. A telefonszámon: 06-30-443-6835.

Helfrich Zoltán

SZIRÁNYI ISTVÁN

DUNA GALÉRIA
1994

Lát-lelet

Asszonyékkel dúsított buja lepellapok erogén ellenpontjain szikráznak hosszanérlelt elképzelések hanyaglaza gesztusai. Szögletes irónia gyűri testét az anyagra.
Papír.
Matt, fényezett, fényérzékeny. Hordozója az értelem, a mindent tudni vágyás, az ádáz jelenlevőség.
Szirányi István ceruzaként használja a fényképezőgépet és fényképezőgépként a ceruzát. Ám mindezt egy kedves piruett közben teszi, amellyel létrejön egy csavar: a vonal leválik ceruzaeredetéről, a fotó elveszíti fotószerűségét.
Megvalósul egy új állapot: a szirányiszerűség.
Mi az?
Egyfajta tény-festészet, amely szabad, kötött, realista és transzcendens, esztétizáló és konceptuális, s olykor céljaszerinti, tehát spekulatív.
Egyfajta kompozíciós ujjgyakorlat, melynek során a sémák elveszítik látványszerűségüket, halmazzá szerveződnek tárgytöredékek, szervessé rezdülnek tehetetlen élettelenek. Egyfajta dokumentatív érzékenység, amely a hitelesből méghitelesebbet képes formálni.
Szirányi munkái mindig időszerűek, mert nem az időben jöttek létre.
Tükrözik az ember lehetőségeinek leglényegibb ellentmondásait.
Így van ez a vágyakkal is: "...a lélek ugyan kész, de a test erőtlen..." — Újszövetségi tanulságaival.
A művészet, nyilvánvaló szándékával, megteremti azokat a tapasztalatokat, amelyek – túljutva az illuzionizmus béklyóin – valóságos helyeket kapnak életünkben.
Ezek számára ad esélyt Szirányi, amikor alkotói-tanítói habitusával lajstromozza az értelem túlsó partján szendergő energiákat. Szirányi István benne van a levegőben. Csapodár kíváncsisággal, légtornászként hajlik át egyik oldaláról a másikra, az öntörvényűség diszkrét csatornáin.

Budapest, 1994. szeptember 19.

Arnóti András

Le créateur d'images

Nommer István Szirányi *le* créateur d' images ne signifie rien d'extraordinaire apparamment. Pourtant, en regardant ses oeuvres exposées ou les reproductions dans ce catalogue, il apparait clairement ce que nous pouvons conclure de son activité entière: la base de la créativité artistique d' István Szirányi est justement le désir ferme de créer une image, le besoin de "faire des images".
Cette volonté se reflete dans ses oeuvres qui dépassent "les limites" et qui font éclater le genres classiques de l'art graphique ou de la peinture tout aussi que dans ses photos et ses objects. Une personnalité qui communique par de vrais images, par la création du visuel, d'ou vient l'importance de la photographie, la plus directe des pocédés.
Cependant ses photos dépassent de loin la réproduction mécanique, comme l'approuve-t-il lui-même, il ne laisse pas infact le spectacle photographique; il enrichit la surface d'une coche particulière, en réduisant parfois'les niveaux de la signification originale pour aboutir à une unité esthétique.
Le secrets d'atelier nous aident à comprendre: l'artistequi crée la surface pendant le développement, masque, marque, délave ses empreintes de crayons et touche aux sequences visuelles qui semlaient etre fixées.
L'enjeu est la réalité de l'image pour lui, ainsi se charge du plus grand risque, créer l'alliage par une "spontanéité postconcepuelle" ou il témoigne de sa réflexion sérieuse sur la photographie et de la douceur romantique de sa personnalité.
Heureusement l'image rend évident les explications les plus compliquées. Ce qui préoccupe le spectateur, c'est de distinguer les dessin d'enfants froissés à peine visible, ou d'admirer les corps de femmes nues devenues bizarres et de d'organiser sur notre retine et dans notre pensée les amas vagues qui sous l'effet magique des lignes. /*Ombres et voix, Les livres de Viola. Fille de fil, Froissement*/.
La situation est encore plus équivoque avec les livresd' artistes de Szirányi avec ses environnements miniaturisés spirituels et qui ne manguent pas d' ironie.
Ses images/y compris ses livres/ essayent de capter l'espace et le temps: d'innombrables allusions le prouvent comme le signes des photos déchirées, les rubans de films et la peau de renne.
Ses voyages les plus frappants dans l'espace et le temps faits en Asie interieure sont présents aussi sur ses images comme dans les "Annuaires des téléphones" qu' il avait distribué parmi ses amis et qui accompagnent par leurs associations les choses de sa vie personelle.
Que devrait-etre aujourd' hui le role de l'artiste sinon que de reconguérir la culture à la culture et la subjectivité à la personnalité.

Klára Hudra

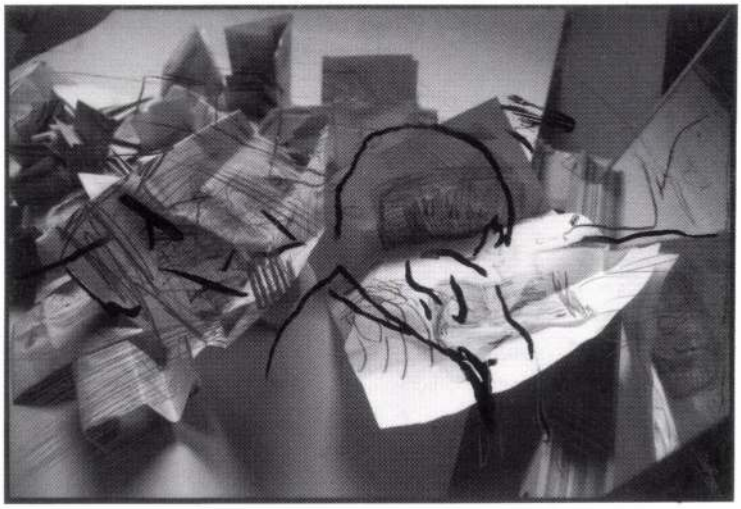

Árnyak és visszhangok III./*Echos et ombres III.* 1993
fotó, film, tus/*photo, film, encre,* 18 x 24 cm

Biographie

Né le 4 novembre en 1951 à Kaposvár.
Etudes: Lycée Táncsics, Kaposvár; Ecole d'Arts et Métiers, Budapest; Ecole Supérieure Pédagogique, Pécs; Ecole Nationale Supérieure des Arts Décoratifs, Paris
Il vit et travaille à Budapest depuis 1976, enseigne l'art grafique et la photographie.
Il est membre de l' Union National des Artistes Créateurs Hongrois, de l' Union des Artistes Photographes Hongrois, du "Premier Groupe", de l' Association des Arts plastiques Hongrois, de l' Association des Artistes graphiques et de la Société des Créateurs de livres d' artiste hongrois.

Expositions individuelles

1974 Club Bercsényi, Budapest
1975 L' École Supérieure Politechnique Pollack Mihály, Pécs
1976 St: Petri Galerie, Lund
1979 Maison de la Culture Jókai Mór (avec András Lengyel), Budaőrs
1980 Galerie Tour de la TV, Miskolc
1981 Galerie Ferencváros, Budapest
1984 Galerie Studio, Budapest
1985 De Moor Centrum, Amsterdam
1988 Galerie Vitrine, Baja
1994 Galerie Duna, Budapest

Prix

La bourse de l' Union des Artistes Photographes Hongrois
Les bourses de Studio des Jeunes Artistes Hongrois
La bourse du Ministère de la Culture Hongroise
Prix du Ministère de la Culture pour le concours Kosztolányi
Prix de la Fondation des artistes pour la 8 Biennale de la Photographie à Esztergom
"Prix d' Achat" l^re^ Exposition Internatonale de l'Art Graphique, Slovenie

Oeuvres en collections publiques

Galerie Nationale Hongroise, Musée Littéraire "Petőfi", Studio des Jeunes Artistes, Budapest, Musée de la Photographie Hongroise, Kecskemét, Galerie de Sárospatak, Musée le Roi Saint-Etienne, Székesfehérvár, Musée János Xantus, Györ, Musée "Finta", Turkeve, "Manoir Kazay", Kötcse, Galerie de Nagykörös, Bibliothèque Nationale, Paris, Galerie Texbraun, Paris,
St. Petri Galerie, Lund, Musée des Arts Modernes, Skopje,
Musée des Arts Modernes, Hokkaido, International Art Club, Maribor

Publications

"Mozgó Világ" 1978/4., 1981/11., 1993/11., (Imre Szemethy)
"Élet és Irodalom", numéro spécial, 1982. XI. 5. (Lajos Lóska)
Művészet, 1989. V. (Lajos Lóska), 1985. VII. (Gábor Pataki)
Művészet, 1989. IV. (direction artistique des pages 8 à 32 et la page "empreinte")

Életrajz

1951. november 4-én született Kaposvárott.
Tanulmányok: Táncsics Gimnázium, Kaposvár; Dekoratőrképző Iskola, Budapest; Tanárképző Főiskola, Pécs; École Nationale Supérieure des Arts Décoratifs, Paris
Tanulmányutak: Mongólia, Kína, Csuvasföld, Finnország, Hollandia, Franciaország
1976-tól Budapesten él és dolgozik: grafikát és fotográfiát tanít. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Fotóművészek Szövetségének, az Első Alkotócsoport-nak, a Magyar Képző és Iparművészek Szövetségének, a Magyar Grafikusművészek Szövetségének és a Magyar Művészkönyvalkotók Társaságának.

Egyéni kiállítások

1974 Bercsényi Kollégium, Budapest
1975 Pollack Mihály Műszaki Főiskola, Pécs
1976 St. Petri Galerie, Lund
1979 Jókai Mór Művelődési Ház (Lengyel Andrással), Budaőrs
1980 TV torony, Miskolc
1981 Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest
1984 Stúdió Galéria, Budapest
1985 De Moor Centrum, Amsterdam
1988 Kirakat Galéria, Baja
1994 Duna Galéria, Budapest

Díjak

Fotóművészek Szövetsége ösztöndíjai
Fiatal Képzőművészek Stúdiója szakmai ösztöndíjai
Művelődési Minisztérium ösztöndíja
Művelődési Minisztérium díja, Kosztolányi pályázat
Művészeti Alap (M.A.O.E.) díja, VIII. Esztergomi Fotóbiennálé
"Prix d' Achat", I. Nemzetközi kisgrafikai kiállítás, Szlovénia

Munkák közgyűjteményekben

Magyar Nemzeti Galéria, Petőfi Irodalmi Múzeum, Fiatal Képzőművészek Stúdiója, Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét, Sárospataki Képtár, Szent István király Múzeum, Székesfehérvár, Xantus János Múzeum, Győr, Finta Múzeum, Túrkeve, Kazay Kúria, Kötcse, Nagykőrösi Galéria, Bibliotheque Nationale, Galerie Texbraun, Párizs, St. Petri Galerie, Lund,
Modern Művészetek Múzeuma, Skopje, Modern Művészetek Múzeuma, Hokkaido, International Art Club, Maribor

Irodalom

Mozgó Világ, 1978. 4., 1981. 11., 1993. 11. (Szemethy Imre)
Élet és Irodalom különszáma, 1982. XI. 5. (Lóska Lajos)
Művészet, 1981, V. (Lóska L.), 1985. VII. (Pataki Gábor)
Művészet, 1989. IV. (Tervezés 8-32. oldalig és kézjegy)

Expositions collectives (séléction)

1976 "Exposition" Photo/Art, Musée Lajos Hatvany, Hatvan

1979 "Works and Words", Fundatic Kunsthuis, Amsterdam
"Artist's report", Künstlerhaus, Stuttgart
13e Biennale de l' art Graphique, Musée d'Art Moderne, Ljubljana
"Fotoeffect in der Bildenden Kunst", Berlin

1980 8e Biennale Internationale de l'Art Graphique, Cracovie
"Studio '80", Palais des Expositions, Budapest
2e Biennale de la Photographie à Esztergom

1981 "Studio '81", Maison des Jeunes, Szeged
"TÉNY/KÉP"(Histoire de la photographie Hongroise), Palais des Expositions, Budapest
"Künstlerbücher", Frankfurter Kunstverein, Frankfurt
XI Biennale de l'art Graphique Hongrois, Miskolc
"Artist s books", Stedelijk Museum, Scheidam

1982 "Usage de la photo dans l'art Graphique" Galerie Óbuda, Budapest
"Artist's books", Galerie Metronom, Barcelona
"Arteder '82", Bilbao
"Studio '82", Palais des Expositions, Budapest
XIVe Mostra International Desenho, Rio de Janeiro

1983 7e Triennale Internationale d'Art Graphique, Frechen
XII Biennale Nationale d'Art Graphigue, Miskolc
"Studio' 83", Musée Ernst, Budapest

1985 KIS '85, Kunsan International Show, Kunsan, Korea
Concours Kosztolányi, Musée Littéraire Petőfi, Budapest
XIIIe Biennale Nationale de l'Art Graphique, Miskolc

1986 1re Biennale Internationale pour la Photographie d'Art et de Recherche, Paris
Exposition Collective, Baboogoo, Paris
"Inter Art", Foire Internationale de l'Art, Stockholm
"Künstlerbücher - Buchobjekte", Oldenburg
Art Graphique Contemporain hongrois, Tampere, Helsinki

1987 "Nue", Studio Vajda Lajos, Szentendre
"Histoire de la photographie à Pécs", Galerie de Pécs
XIVe Biennale Nationale de l'Art Graphique, Miskolc
Livres d'Artiste, Musée le Roi St.Etienne, Székesfehérvár

1989 "MÁS/KÉP" - Musée Ernst, Budapest

1990 9e Exposition Internationale d'Art Graphique, Frechen
VIIe Biennale de la Photographie, Musée du Palais, Esztergom

1991 6e Biennale Internationale d'Art Graphique, Varna
XVI Biennale Nationale d'Art Graphique, Miskolc

1992 17e Internationale Independente Exhibition of Prints, Kanagawa, Yokohama
"Le beau geste", Palazzo Dragoni, Spoleto, Brescia
"Erotisme dans l'art contemporain hongois", München
"Photographies colorées" VIIIe Biennale de la Photographie Hongroise, Esztergom

1993 "Photographies colorées", Musée Ernst, Budapest
"Helyzet-kép", Galerie Pajta, Salföld
"Objets-livres" Bibliotheque Nationale Széchenyi, Budapest
IIeInternational Print Biennale, Sapporo
IIe Biennale Nationale de l'Art Graphique, Györ
Musée Xantus János, Györ
XVIIeBiennale Nationale de l'Art Graphique, Miskolc
IIe Biennale de la Photographie Hongroise, Galerie Vigadó, Budapest
Premiere Exposition Internationale d'Art Graphique, Maribor

1994 IVe Triennale Internationale d'Art, Majdanek, Lublin
IVe Art Expo, Budapest
Festivale International du Livre, Centre des Congrès, Budapest
IIe Exposition Internationale du Livre d'Artiste, Musée le Roi St. Etienne, Székesfehérvár
"Le livres-object hongrois", Institut Hongrois, Paris

Fontosabb csoportos kiállítások

1976 "Expozíció" Fotó/művészet, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan

1979 "Works and Words", Fundatic Kunsthuis, Amsterdam
"Artist's report", Künstlerhaus, Stuttgart
13. Grafikai Biennálé, Modern Múzeum, Ljubljana
"Fotoeffekt in der Bildenden Kunst", Berlin

1980 8. Nemzetközi Grafikai Biennálé, Krakkó
"Stúdió 80", Műcsarnok, Budapest
II. Esztergomi Fotóbiennálé, Esztergom

1981 "Stúdió 81", Ifjúsági Ház, Szeged
"TÉNY/KÉP" (A magyar fotográfia története), Műcsarnok, Budapest
"Künstlerbücher", Frankfurter Kunstverein, Frankfurt
XI. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
"Artist's Books", Stedelijk Museum, Scheidam

1982 "Fotóhasználat a grafikában", Óbudai Galéria, Budapest
"Artist's Books", Galerie Metronom, Barcelona
"Arteder 82", Bilbao
"Stúdió 82", Műcsarnok, Budapest
XIV. Mostra International Desenho, Rio de Janerio

1983 7. Nemzetközi Grafikai Triennálé, Frechen
XII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
"Stúdió 83", Ernst Múzeum, Budapest

1985 "KIS 85", Kunsan International Show, Kunsan, Korea
Kosztolányi-pályázat, Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
XIII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc

1986 I. Nemzetközi Fotóbiennálé, Párizs
Kollektív Távlat, Baboogoo, Párizs
"Inter art" Nemzetközi Művészeti Vásár, Stockholm
"Künstlerbücher – Buchobjekte", Oldenburg
"Kortárs magyar grafika", Tampere, Helsinki
"Soproni Művésztelep 85", Festőterem, Sopron

1987 "Akt", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
"A pécsi fotográfia története", Pécsi Galéria, Pécs
XIV. Miskolci Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
Művészkönyvek, Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár

1989 "MÁS/KÉP" – Ernst Múzeum, Budapest

1990 9. Nemzetközi Grafikai Kiállítás, Frechen
VII. Esztergomi Fotóbiennálé, Vármúzeum, Esztergom

1991 6. Nemzetközi Grafikai Biennálé, Várna
XVI. Miskolci Országos Grafikai Biennálé, Miskolc

1992 17. International Independente Exhibition of Prints, Kanagawa, Yokohama
"Le beau geste", Palazzo Dragoni, Spoleto, Brescia
"Erotika a kortárs magyar grafikában", München
VIII. Esztergomi Fotóbiennálé, Vármúzeum, Esztergom

1993 "Színezett fotográfiák", Ernst Múzeum, Budapest
"Helyzet-kép", Pajta Galéria, Salföld
"Könyvtárgyak", Országos Széchenyi Könyvtár, Budapest
II. International Print Biennálé, Sapporo
II. Nemzetközi Grafikai Biennálé, Xantus János Múzeum, Győr
XVII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
II. Országos Fotóbiennálé, Vigadó Galéria, Budapest
I. Nemzetközi Kisgrafika-kiállítás, Maribor

1994 IV. Nemzetközi Művészeti Triennálé, Majdenek, Lublin
IV. Budapest Art Expo, Budapest
Nemzetközi Könyvfesztivál, Kongresszusi Központ, Budapest
II. Nemzetközi művészkönyv-kiállítás, Szent István király Múzeum, Székesfehérvár
"Magyar könyvtárgyak", Magyar Intézet, Párizs

A katalógus kiadását a Nemzeti Kultúrális Alap
és a XI. kerületi Kultúrális Alap,
valamint a Pannon GSM Távközlési Rt. támogatta.
Köszönet érte.

Publié avec le concours de Fond National Culturel
et le Fond Culturel du XI arrondissement, Budapest

DUNA GALÉRIA

SZIRÁNYI ISTVÁN H-1118 Budapest, Kaptárkő u. 2. v. 18. Tel.: 1538-497

A képalkotó

Ha Szirányi Istvánt egyszerűen *a* képalkotónak titulálom, látszólag nem mondok semmi különöset. Ámha megnézik kiállitott műveinek sorát, illetve e katalógus reprodukcióit, akkor talán igazolódik, amit akár egész életműve láttán vélhetünk: Szirányi István művészeti tevékenységének alapja az erős képalkotási vágy, a képcsinálás "kényszere".
Tükröződik ez a hagyományos műfajokat, grafikát, festészetet szétfeszítő, "határsértő" műveiben éppúgy, mint fotóin vagy objekjein. Igazi képekkel, a látvány megteremtésével kommunikáló személyiség, ezért olyan fontos számára az eljárások legközvetlenebbike, a fotográfia.
Fotói azomban sokkal többek mechanikus leképezéseknél, hiszen – amint maga is elárulja – a fotószerű látványt nem hagyja "annyiban": gazdagitja, sajátos rétegekkel terheli meg, olykor vissza-visszavonva ezt az eredeti jelentésrétegekből, hogy végül egy esztétikai egységet hozzon létre.
A műhelytitkok sok mindenről árulkodnak: a művész nagyitás közben alakitja a felületet, kifed, belerajzol, a grafittal kimossa azt a látványszekvenciát, amely már rögzülni látszott. A kép valóságossága számára a tét, úgy, hogy a legkockázatosabbat vállalja, a "posztkonceptuális spontanaitással" megteremtett ötvözet kialakitását, amelyben megmutatkozhat a rajzról, a fotóról való komoly gondolkodása és a személyesség romantikus lágysága.
Szerencsére a bonyolult fejtegetéseknél a kép sokkal evidensebben hat. Ami foglalkoztathatja a nézőt, az az alig látszódó összegyürt gyerekrajzok bogarászása, a furcsává vált női aktok bámulása, a halmozások kuszaságának, a vonalak mágikus hatásának rendszerezése retinánkon és fejünkben /*Árnyak és visszhangok, Viola könyvei, Drót-nő, Gyűrődés*/.
Még egyértelműbb a helyzet Szirányi úgynevezett művészkönyveivel, a miniatürizált environmentekkel, melyek szellemesek, iróniát és némi polgárpukkasztást sem nélkülöznek.
Képei /"könyveit" szintén beleértve/ a teret, de az időt is igyekeznek befogni saját vitorlájukban: számtalan utalás, jel hivatott igazolni ezt a tépett fotókból a filmszalagon át a rénszarvasbőrig.
Legfrappánsabb tér-idő utazásai belső-ázsiai tanulmányutjai mellett az antitelefonkönyvek /"Annuaires des Téléphones" N 1, 2, 3/, melyeket barátainak osztott szét, s amelyekben személyes ügyeit, asszociációit regisztrálta, képekkel kisérte.
Mi is lehetne más a művész feladata ma – lássuk el bármilyen poszt-jelzővel – mint visszahóditani a kultúrát a kultúrának, a személyességet a személyiségnek.

Hudra Klára

Drót-nő I./*Fille de fil I.* 1994
fotó, fotogram, grafit, tus/*photo, photogramme, graphit, encre,* 30 x 40 cm

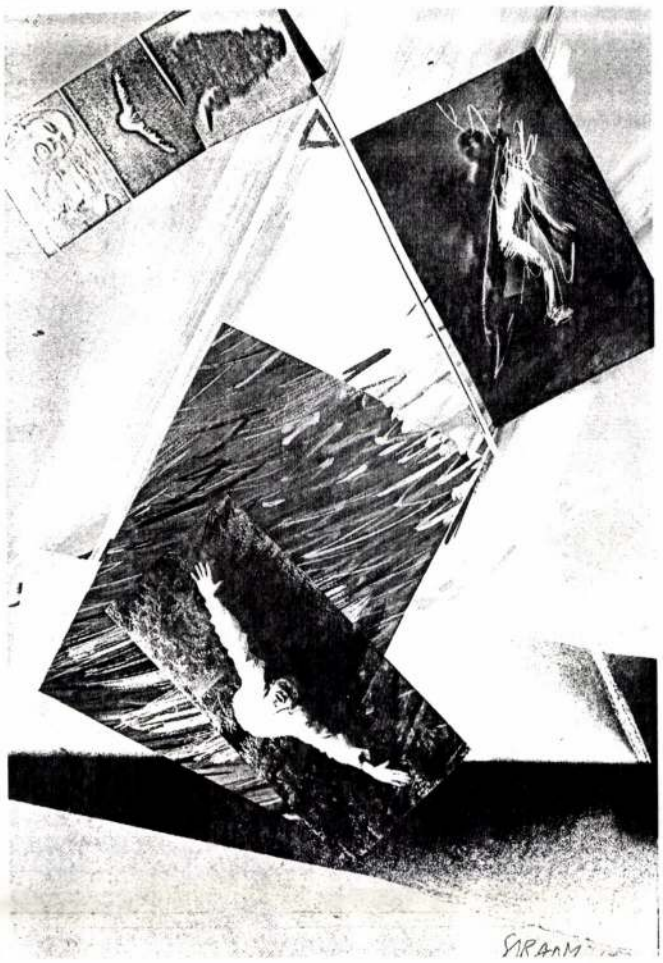

1 *„Mindegyik arcom a tűz egy másik arca"* *(Hans Andreus)*

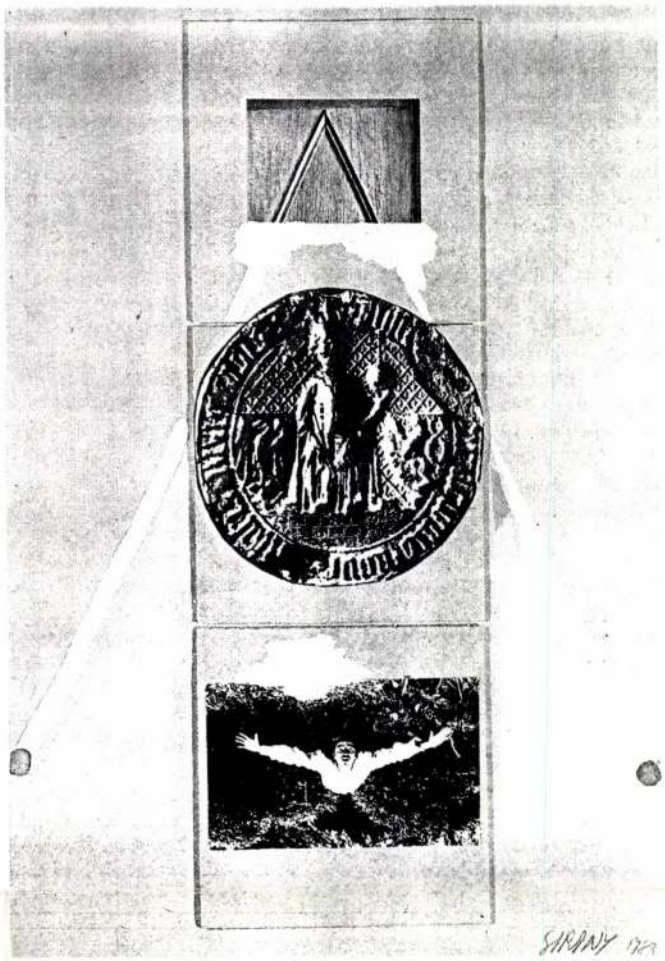

2 *"Every face of mine is another face of fire."* *(Hans Andreus)*

Amit **SZIRÁNYI ISTVÁN**ról tudok: 1951-ben született Kaposvárott. Meghatározó kaposvári gyermekévek után kerül Budapestre kirakatrendező-tanulónak, majd Pécsett szerez tanári diplomát földrajz–rajz szakon a Tanárképző Főiskolán.

Később újra Budapesten találkozunk vele, múzeumi, majd nyomdai grafikusként dolgozik. Szakkört vezet, tanít a Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézetben.

1980-ban felveszik a Művészeti Alapba, és ugyanebben az évben a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába. 1970 óta folyamatosan készít fényképeket. A Magyar Fotóművészek Szövetségének tagja. Mongóliai és csuvas utazásai nagy hatással vannak művészetére.

Több önálló kiállítása volt Budapesten, Pécsett, Miskolcon, Baján, illetve Lundban (Svédország) és Amszterdamban. Munkái megtalálhatók magyar, szerb, lengyel, csuvas, finn, svéd, holland, olasz és francia (Bibliothèque Nationale) köz- és magángyűjteményekben.

Foglalkozik egyedi, sokszorosított és alkalmazott grafikával, könyvművek (***Telefonkönyv*** N°1, N°2, N°3), installációk tervezésével.

Témái a fény, mozgás, repülés, zene és tér, a telefon mint médium, ethnosz, erósz, áthatások és „áthallások", önarcképek, a leképezés és a kreáció kérdései fizikai horizonton innét és túl...

What I know of **ISTVÁN SZIRÁNYI:** born in 1951 in Kaposvár, he learned window-dressing in Budapest, then became a teacher of geography and drawing as a graduate of the Teachers Training College of Pécs.

Later we meet him again in Budapest working as a graphic artist in a museum, then in a printing office. He teaches in the Printer Journeyman's School and heads a professional circle there.

In 1980 he was admitted to the Art Foundation and to the Young Artists' Studio. He has been making photos permanently since 1970, he is a member of the Federation of Hungarian Photo Artists. His travels in Mongolia and in the Chuwash territory have greatly influenced his art.

He had several one-man shows in Budapest, Pécs, Miskolc, Baja, Lund (Sweden) and Amsterdam. His works can be found in Hungarian, Serb, Chuwash, Finnish, Swedish, Dutch, Italian and French (Bibliothèque Nationale) public and private collections. He concerns himself with individual, reproduced and applied graphics, books (*Telephone book* No.1, No.2. No.3); he designs installations.

His themes are light, movement, flying, music and space, the telephone as medium, ethnos, Eros, penetrations and "interferences", self-portraits, the questions of transformation and creation this side and beyond the physical horizon...

Öttömösi Ottó

Ottó Öttömösi
Translated by Éva Polgár

Kétnyelvű összeállításunkat
Szirányi István tervezte

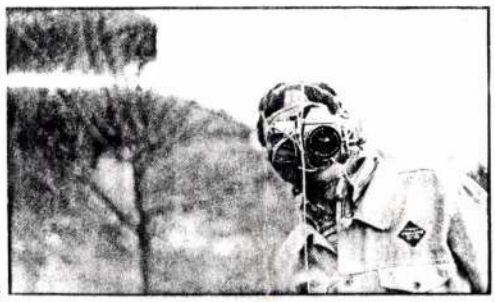

3

Bilingual collection
designed by István Szirányi

SZIRÁNYI
M 1989/4

1 *Szirányi István: Repülés/Flying, karton, tempera, xerox, 69 × 27 cm, 1983 (fotó Somfai István)*
2 *Szirányi István: Éghető = éghetetlen/Combustible = Incombustible, karton, tempera, fotó, 69 × 47 cm, 1983 (fotó Somfai István)*
3 *Szirányi István: Fényképező-gép-ember/Camera-machine-man, fotó, 24 × 36 cm, 1976 (fotó Simó Ádám)*

Szirányi István: Civilizáció-rácsok/Civilisation-Grids, ofszet, linómetszet, xerotypia, 30 × 42 cm, 1987 (fotó Somfai István)

Szirányi István: Installáció/Installation, karton, tempera, fa, vászon, homok, szovjet televízió, kottaállvány, fotó, 250 × 350 × 160 cm, 1985 (fotó Szirányi Imre)

Szirányi István: Kiállításrészlet vetített fényekkel – „Jurta-rács"/Detail of exhibition – Yurta grids, Stúdió Galéria, Budapest, 1985 (fotó Szirányi István)

Minta

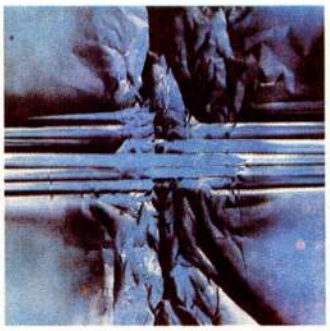

Szyksznian Wanda: Minta, papír, magic color, 9 db 45 × 45 cm, 1988

A korszak, amibe sodródtunk, lassan minták nélkül marad. Napjainkra már nemcsak a tiszta, de a hamis motívumok is mind elkoptak. A szerteszét hintett hazug formák mindent elborító marcipántörmeléke úgy takarja a valóságost, hogy ki sem deríthető, melyikmelyik. Aminek valaha becsülete, kivehető értelmes rajzolata volt, az is mind odavan.

Lerobbant motívumok eldorádója keríti be a mindennapok mintacsődjét.

Valamikor régen, amikor az ember még számolhatott magamagával, a minták virágokat, felhőket, habzó hullámokat, pávák szemeit, netán medvebocsok kerek füleit idézték elénk, szerető akarattal ismételgetve őket hosszú egymásutánban a négy égtáj, észak, dél, kelet és nyugat irányában, betöltve minden zugot, megadva a végtelenség örömét. A szemlélő elmerülhetett a raportok dzsungelében, ahol mindennek párja és párjának újabb párja van, ahol mindez kézenfekvő, és ezzel együtt mégis majdhogynem kibogozhatatlan. A néző belefeledkezhetett a természet kínálta szépségekbe, a férfi, nők szoknyáinak libbenésében, blúzok selymének hullámzásában, a nő lakása függönyének csipkéiben, kárpitok mélyen árnyékolt redőiben láthatta meg nap mint nap azt, ami kedves és nélkülözhetetlen mintázat számára, láthatta meg kultúrájának kivonatait, legjellemzőbb vonásait. A minta a tömegkultúra és tömegesztétika elixírje volt valaha.

Dobrányi Ildikó: Emlék-mű, kollázs és szitanyomás, plexi, 9 db 100 × 100 cm, 1987–88

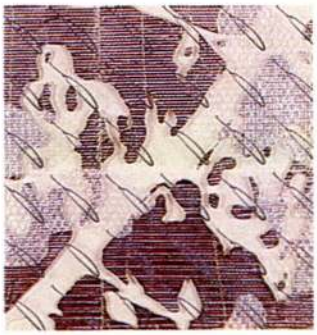
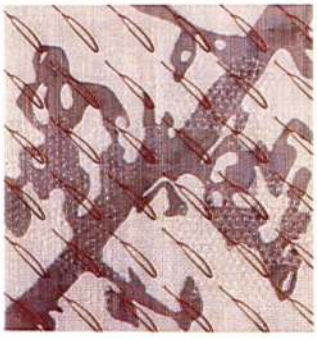

Napjainkra azonban valami egészen mássá vált. Ma a piac hajtotta kényszer álarcát hordozza, amelynek nem lehet ellene beszélni, amit, ha élni akarsz, tetszik, nem tetszik, el kell fogadni. A ma mintái terrorizálnak. Észre sem veszed, és éppúgy, mint mindenben, révükön is egyfajta kényszerítő akarat érvényesül. És ez még csak a divat mintázata. Mi van a többiekkel, az életmintákkal, az intézmények lehetetlenült, fonák patterneivel, a politika napról napra kiagyalt, rendszerint életidegen idiómáival, a vezetés nagyképű paradigmáival és mintafenyegetéseivel, netán félőrült „héroszok" környezetfelforgató mustrázataival, amelyek térképek átrajzolását jelentik, régi települések, templomok, tájak történelmi szépségeinek teljes kiradírozását mindenhonnan, amit életnek és történelemnek szoktunk mondani.

Mindezek mezsgyéjén áll egy kiállítás, az első Nemzetközi Mintatriennálé bemutatója a Műcsarnokban. Áll, mint ajánlat, jövőt sejtető felkérés és felkínálkozás.

Friedrike Rfanzkowiak: Emlék I, III, Tavasz és ősz, akvarell, linómetszet, selyem, 2 db 100 × 100 cm

A ház, mint mostanában mindig, nagyon emberi módon nyitja meg kapuit s ad otthont annak, amit ez ideig barbár butaság miatt nem láthattunk, vagy ami valamit is megajánlhat a jövőnek.

Erre gondolva máris szemben találhatjuk magunkat az első Nemzetközi Mintatriennálé leglényegesebb kérdésével, éspedig hogy mit is nyújthat a *minta* médiuma a megismerés, a jövő számára? Mi mindennel járulhat hozzá új esztétikai rendszerek megformálásához, netán eddig kialakult funkciók átalakításához és fogalmak más, magasabb osztályokba való emeléséhez.

Mindannyian kíváncsiak lehetünk, mi mindenben is alakíthatja újjá szemléletünk, ha többet tudunk arról, amit nagy általánosságban *mintának, mintázatnak, mustrának, példának, patternnek, etalonnak, rasztternek, rapportnak, idiómának* vagy *paradigmának* szoktunk nevezni.

A lehetséges minták, művek képében feltárták magukat, és ott sorakoztak végig a Műcsarnok falain. Első ajándékukként kínálva a *Dobai Ágnes* kezéből vehető remek rendezést. Számomra ez volt a kiállítás meglepetése. Dobai Ágnes egy önálló *mintaideával* toldotta meg az anyagot, éspedig annak révén, hogy a ház összes falait 1 × 1 méteres raszterben, spárgahálóval szerelte fel, és ebbe a finom rajzos szerkezetbe helyezte aztán el a munkákat, akár mint valami motívumokat, amelyek végül egyetlen nagy *minta-*

érintő, izgalmas témákról? Miért ne kapcsolódhatnának be a beszélgetésbe mindazok, akikben él a kultúraformálás vágya, egyfajta egzisztenciális nyugtalanság: mi a jó s mi a rossz, hogy s mint legyen? „Az újrainduló Magyar Naplónak elsődleges feladata lenne aktívan hozzájárulni a hiányzó mérték, a megfelelő lépték megtalálásához" – írta a 6. számban most leköszönő főszerkesztőnk, Pályi András. Hogy megpróbáljuk teljesíteni ezt a feladatot, ahhoz elengedhetetlenül szükség van az ilyen hozzászólásokra is, mint Rafael Balázs tanár úré.

Levelem azért írom, mert van egy klassz levelezés-rovatuk, de hát nem a nyilvánosságra kerülés a célom (úgyis annyi disznóság kerül nyilvánosság elé mostanság), hanem csak szeretném megköszönni, hogy újra van Magyar Napló...

Itt egy oldalt kihagyunk a levélből, egyszerre túl sok mindenről esik benne szó, az esztergomi könytárigazgatóról, aki a város *legokosabb embere,* a parlamenti közvetítésről, ahol állítólag elhangzott olyasmi, hogy *az iskolák az egyház veteményeskertjei*, amitől levélírónk igen ideges lett, Andrásfalvy miniszterről és a magyar fociról... Szóval térjünk át a *Magyar Napló* 5. számára.

Szolzsenyicin. Annak idején az esztergomi könyvtárban nem olvashattam el az Ivan Gyeniszovicsot, *ugyanis a bekötött példányból (*Nagyvilág, *hatvanas évek) még ebben a liberális gondolkodású körben is ki kellett vágni zsilettpengével, felsőbb utasításra, az inkriminált írást. Aztán később is még sokáig nem olvastam, de 68-as érettségim előtt azért már a kezembe került... A kisregény mellbevágott. Hogy mennyire formálta világképemet, nem tudom, de későbbi sokszoros Szovjetunió-beli utazásaim zárójeleit meghatározta. Mindig úgy mentem ki, hogy bennem volt ez a világ. Örkény élményeivel együtt, aztán később persze a nagy múltszázadiak és Bulgakov, majd a Raszputyin, Suksin világával együtt.*

Majd jött a két nagyregény, a Rákosztály *és* A pokol tornáca, *amelyek vérig sértettek. Először Tolsztoj miatt. Mert egyenesen felháborító ezt a két gyenge nagyregényt tolsztojinak, monumentálisnak stb. nevezni. Olcsók. Ócskák. Nem is értettem a régi* Napló *két – igaz, visszafogott – ebbéli írását: mit esznek rajta?*

Tyúklétra

A köteles tisztelet – és a beígért jó fordítás reménye – pedig nem engedte kézbe venni a Végh Antal-féle Gulagot. *Azt tehát nem ismerem.*

De ez a mostani számban idézett, elemzett pamflet?

[Szolzsenyicin *Hogyan mentsük meg Oroszországot?* című könyvéről van szó, melyről M. Nagy Miklós írt kritikát az 5. számban.]

Riasztó. Egy vérig sértett ember nekimegy mindennek és mindenkinek, aki ŐT! kétségbe meri vonni.

A legutóbbi pofon a Tarkovszkijt támadó írása volt, vagy fél évvel ezelőtt olvashattuk a Filmvilágban. *Szinyavszkij írásában* [Andrej Szinyavszkij: *Russzofóbia* – szintén az 5. számban] *is ott a filmrendező neve. A Szolzsenyicin-szerű megváltók ugyanúgy vérrel és karddal mentenék hazájukat, mint a jakobinusok. Még náluk is rosszabbak. A gyűlölet riasztó dolog. És Szolzsenyicin gyűlöl. Pontosan ez az, ami miatt soha nem fog felérni Tolsztojhoz, Dosztojevszkijhez. Piti.*

„Nem gondoltak a rózsakertre, / és elkövették, amit nem szabad." (Pilinszky)

Úgy kellene írni, mint Konrád György. Magunkkal harcban, magunkkal békében. Nem mások ellen.

Lapozó

Az egyetemesség az *én* számára nem cél, hanem kiindulópont. Csak ahhoz érkezhetsz meg, amitől elindultál. Nem külső meghatározottság, hanem bensőségesség. Szabadság. A mindenkori zsarnoksággal nem lehet szembehelyezkedni, csak a belső szabadság birtoklása árán. A szerep heroizmusa fáraszt. A szenvedés mítosza elgyötör. (Nem tartom véletlennek, hogy olyan fogalmak megalkotói, mint ,,produktív fájdalom'', ,,kisebbségi világhivatás'', ,,mártír egyház'', így vagy úgy összeroppantak. Ez a gondolkodásmód úgy hárítja a kollektivitásra a nagy eszméket, hogy közben az egyénnek módja van kimenekedni a gondolat szorítása alól. Úgy lehet, nem az egyház volt mártír sohasem, legfeljebb püspökei, papjai...)

Semmi garanciáját nem látom az *értékkonzerváló*, visszacsavart lobogású életnek, mert olyan jövőre appelál, amelyet nem birtokol, hiszen nem birtokolja a jelent sem. Vákuum-lét. Bonhoefferrel szólva: az ellenállás elveszíti a maga reális értékét, és a teoretikus-fantasztikus világba menekül.

Ha maradás—elvándorlás *lehet—nem lehet* antinómiájából magatartás-modelljei következnek a feloldás esélyeként, úgy akkor hamisnak érzem a paradigmát, és visszautasítom. Másról van szó. (...) Az a meggyőződés munkál bennem, hogy a *lehet—nem lehet* paradigma nem a sajátunk. Felállíttatták velünk, kimondatták a nem-lehetet, és kimondatták a lehetet is, mert mindkét út ugyanoda vezet. Ezek után érthető, hogy nem alakulhatott ki egy önmagának teret kiharcolni tudó kisebbségpolitikusi magatartásmodell, amely következetességre kényszeríthette volna a hatalmat, hogy ezzel hozza lehetetlen helyzetbe. Arra gondolok, hogy a polgári harcosnak válaszokat kell kikényszerítenie a hatalomtól. Ezzel szemben a mai napig funkcionáló értelmiségi-politikusi modell a következő: 1. Szerepvállalás vagy megnyilatkozás. 2. A hatalom válaszlépése, üldöztetés. 3. Elvándorlás, a ,,nem lehet'' kimondása. A harmadik lépés feloldozza az autoritást minden számottevő politikai arcvonal képviseletétől. Nem mondom: a maradásommal ,,lehet''. Nem mondom: elmenve ,,nem lehet''. Maradok, s azt mondom, *nem lehet*. Alkotóként Keletközép-Európában, mikor a mienkhez hasonló politikai rendszereket mély és leküzdhetetlen válság kezdte ki, csak a *nem lehet*et tartom erkölcsösnek. Az egyetemesség felől a *nem lehet* alternatíva nélküli magatartás. Kilépni belőle nincs mód.

Visky András, Látó 1991/1.

Utassy, Kovács Pista és Oláh János 1967-ben jártak először Kolozsváron. Számunkra ők már nevek voltak, az új nemzedék a magyar irodalomban. Akárcsak mi magunk is, kik szintén akkor indultunk. Szép találkozás volt. Egymásra találás. Kölöcsönösen felolvastuk verseinket. Aztán ők visszatértek Magyarországra, és néhány év múlva kiderült, hogy ők építik az összmagyar irodalmat, mi viszont csak a romániai magyart építhetjük... A magyar irodalom új nemzedékéből kimaradtunk, tehát mi csak az erdélyi irodalomnak lehettünk az új nemzedéke. Csak Erdély határáig volt reprezentáns, amit csináltunk, vagyis nem lehettünk az egyetemes része!...

Természetesen attól, hogy valaki áttelepedett, még nem lett jobb író (noha ezt várták tőle), de rosszabb sem (ezt meg nemigen akarják lenyelni), legfennebb nehezebben feldolgozható, megemészthető. Erről jó lenne egyszer néhány anyaországi írót megkérdezni végre, mármint hogy milyen gondolatokat-gondokat vet fel nekik az áttelepedett írók léte, helyzete. Hiszen lehet, ők nagyobb gondban vannak miattunk, mint mi magunk. (...)

Itt az Írószövetség nyolcszáz tagja mind ismert valamiképpen, de Erdélyből csak három-négy név jutott el ide... Pedig mi, a többiek, húsz évi tevékenységünk alapján már kiválasztódtunk egyszer, és számíthatnánk méltán az ismertségre. Ám itt, most csak az elvegyülésnél tartunk... Hogy merre? (...) S hogy van-e újabb húsz évünk?

Kenéz Ferenc, Erdélyi Magyarság 1991. augusztus

Sokkal jobb volt az a helyzet, amikor önálló életét élte az erdélyi irodalom. Attól az még ugyanolyan magyar volt, vagy még magyarabb! És rengeteg nagy és komoly értéket termelt! Például Szerb Antal irodalomtörténete a Helikon pályázatára született. Éppen a napokban beszélgettem Szerb Antalnéval, ő mondotta, hogy a következő kiadásban vissza szeretné állítani Makkai Sándor előszavát, és a szövegrészben mindent úgy, ahogy eredetileg volt. Sőtér Istvánnal irattak előszót, s mi mindent megváltoztattak a szövegben! Bizonyos részeket, ugye ki kellett kozmetikázni. Most végre elérkezett annak az ideje, hogy újra az eredeti mű lásson napvilágot. (...)

Az Ady-életmű kritikai kiadásán dolgoztam, legtöbb időt Váradon töltöttem el, s ott is a könyvtárban. Olyan fantasztikus volt az a helyzet, amikor én a régi folyóirat-kollekciókban a ,,századelejét olvastam'', s amikor kiléptem az utcára, megfáradt embereket, szegénységet és sívárságot láttam magam körül. Elmondani nem tudom, milyen fájdalmas volt ez a felismerés. Nagyvárad tudvalevőleg a század elején csodálatos, virágzó város volt, remek értelmiségiekkel. Egyik utamon Bustya Bandival együtt jártuk a váradi utcákat, rengeteget fényképeztünk. Természetesen nem maradhatott ki a Kanonoksor, a Mülleráj... És a börtön, ahol Ady három napot töltött, s vitték be neki az élelmet. Ugye, az a börtön kicsit más volt, mint a mai vagy a ,,tegnapi'' börtöneink.

Vezér Erzsébet, Erdélyi Napló 1991. június 27.

az elbeszélések kitüntetett értékei a keresztény etika, illetve a humanizmus központi kategóriái: a felebaráti szeretet, a részvét, a megbocsátás egyfelől, másfelől viszont annak belátása, hogy embernek születtünk, és ez – Kamondy szerint – arra ,,kötelez bennünket, hogy legyünk kényesek továbbra is addig kivívott szabadságunkra és emberi méltóságunkra – legalább akkora szenvedéllyel és érzékenységgel embertársainkéra, mint a magunkéra''.

Helyzetüket tekintve az *Ismerkedés tükörben* alakjainak jó okuk lenne arra, hogy ,,kényesek'' legyenek embertársaik ,,méltóságára'', hiszen rendszerint közel állnak egymáshoz, egyazon mikroközösség tagjai, kölcsönösséget feltételező viszony fűzi össze őket (gyermek–szülő, férj–feleség, barátság, szerelem). Ám az elbeszélések sorra azt példázzák, hogy ez az életben nem így van: az anya elhagyja gyermekét (*Az örökbefogadott*), a fiú megalázza apját (*Kinyújtott tenyér*), a férj önző módon viselkedik feleségével szemben (*A párna*), a szerető megtagadja szerelmését (*Ismerkedés tükörben*).

Ez utóbbi elbeszélés méltán lett a kötet címadó, ugyanis nem csupán esztétikailag hibátlanul megformált, hanem irodalomtörténetileg is érdekes alkotás: előképe a fél évtizeddel később keletkezett Sarkadi-kisregénynek, *A gyáv*ának. A két mű alaphelyzete és végkifejlete szinte mozzanatról mozzanatra azonos. Mindegyik egy magányos, bizonytalan egzisztenciájú férfi és egy jómódban élő asszony között fellobbanó szerelemről szól, amely azért nem teljesedik be, mert a nő visszariad az ,,életét megfordító indulat'' következményeinek vállalásától, magyarán: anyagi biztonságát, kényelmét nem hajlandó feladni.

Az ilyen és ehhez hasonló, rendszerint a magánélet körén belül maradó helyzeteket, köznapi bonyoldalmakat rendkívül szemléletesen és valósághűen jeleníti meg Kamondy. Környezetrajza szinte szociográfiai hitelű: néhány mozzanat, tárgy kiemelésével képes láttatni történeteinek színtereit, legyen az kisvárosi plébánia, falusi parasztporta vagy külvárosi kocsma. Hasonlóképpen pontos, érzékletes a szereplők leírása és belső jellemzése, gondolataik, érzelmi reakcióik bemutatása. Mindez együtt nem csupán az előadásmódot minősíti, hanem az elbeszélő viszonyát is tárgyához. Ez a viszony Kamondynál nem távolságtartó, hanem bensőséges. A mesélőt az otthonosság érzése fűzi történeteinek helyszíneihez, és a mindent megbocsájtani képes részvét kapcsolja hőseihez. Ebből következően nem csupán rokonszenvvel ábrázolja őket, hanem gyakran azonosul is velük, mi több, olykor a helyükbe is lép, azaz egyszerre elbeszélője meg szereplője is az eseményeknek. És ez a beleélő attitűd, pontosabban: a szuverén elbeszélői nézőpont feladása – egy jellegét tekintve anekdotikus epikai modor esetében szükségszerűen – azzal a kockázattal jár, hogy a történet, illetve az elbeszélés pusztán szórakoztató, a konfliktusokat lekerekítő, elimináló adomává kerekedik. Mi tagadás, ezt a buktatót Kamondy sem tudta kikerülni. A hatvanas évek második felében keletkezett elbeszéléseinek többsége adoma (*Aranyvasárnap, A sznob tyúk, A várakozás húrja*).

Jóllehet, ezeket az írásokat Kamondy csupán tollpróbának szánta (azt akarta általuk magának bizonyítani, hogy a sikerrel induló, de kudarccal végződő színpadi kísérleteinek ideje alatt nem felejtett el mesélni), mindazonáltal abból a fatális tényből következően, hogy ezek lettek az életmű záró darabjai, szerepük megnőtt. Óhatatlanul mércévé váltak, olyan viszonyítási ponttá, amihez képest a korábbi írások rendre magasabb esztétikai értékszintűnek mutatkoznak. Vagyis az *Ismerkedés tükörben* időrendben sorjázó elbeszélései alapján olyan pályaív rajzolódik ki, amelyik a hatvanas évek második feléig emelkedő, attól kezdve viszont ereszkedő irányú. Tagadhatatlan, hogy ,,mesélni'' még pályájának alászálló ágában is tud Kamondy, de az is igaz, hogy ekkor már csak mesélni képes. Ezért tulajdonképpen már életében fokozatosan háttérbe szorul, egyre kevesebbet ír, mert maga is érzi, hogy már nem továbblendítője, hanem csupán követője annak a megújulási folyamatnak, amelynek egyik elindítója volt.

(*Szépirodalmi*)

Simon Zoltán

Idézet

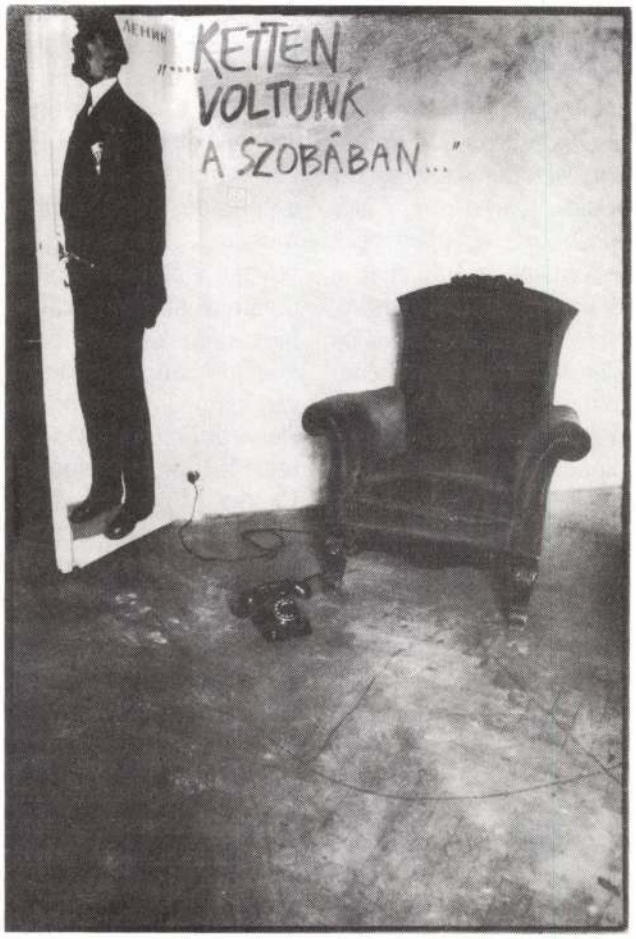

ugyan fojtott szenvedéllyel teli lassú ritmusát, az intellektuális tűnődések magas gondolati íve, s evvel együtt a mérlegelő, sokszempontú ábrázolásforma azonban rögzített nézőpontú, egyfutamú magánbeszédek sorozatába vált át. Ezek a monológok – melyek e poézis kezdettől meglevő epikus karakterének legfeltűnőbb megmutatkozásai – félresiklott életek keserű foglalatai; olyan sorstörténetek, melyek a kötet szerkezetében az ellenállás kiküzdött stratégiáinak cáfolataként, széthullásaként is értelmezhetőek. Szerepjátszó versek szólnak tehát különös módon a felépített szerepek összeomlásáról, a bizakodás érveinek gyengeségéről, az egészre igent mondó elvek tarthatatlanságáról – úgy, hogy az elbeszélői pozíció krízishelyzeteibe helyezkedő költői alapállásba legtöbbször a távolságtartás ironikus attitűdje is belevegyül. A lírai történetmondás és jellemábrázolás sajátságos változatát teremti meg így Rakovszky, melyben a kifosztott, elesett figurákat ténylegesen bukásra ítélő társadalmi-történelmi események vetülete, ,,a fekete láncreakciót, a rosszat'' elindító s görgető történések tragikus menete az elbeszélők lelkialkatának torz vonásai, kicsinyességük, bosszúszomjuk, defektusaik révén kerül több fókuszú, így felmentést csak részben adó megvilágításba. Napjaink áldozatai ők, az *Öregasszony*, a *Narkomán*, a *Bukott diktátor, Az elhagyott lány* és a többiek; ,,Vesztesek, / jogfosztott népcsoport, egymást csak megvetésre / méltatva áhítoznak a szép győztes kegyére, / a győztesére, ki rájuk ügyet sem vet'' (*Próféta május havában*). Életük megidézett történetében a közelmúlt számos, máig ható tapasztalata és egy nagyformátumú költészet minden eddigi eredménye benne foglaltaik. Egy olyan költészeté, mely kivételes módon az aktualitások élménykörből is előnyre töltekezhet, hisz érvényessége, vonatkozásrendszere messze túlmutat azon. (*Jelenkor*)

Keresztury Tibor

KAMONDY LÁSZLÓ: ISMERKEDÉS TÜKÖRBEN

Otthonosság, részvét

Korán felfigyeltek rá, de hamar el is felejtették. Egy mondatba sűrítve így lehetne összegezni Kamondy műveinek befogadástörténetét. A majd két évtizedes kihagyás után, Réz Pál értő válogatásában megjelent elbeszéléskötet tanúsága szerint e végletek között ingadozó megítélés oka kettős. Egyfelől következik az egykori és a mai irodalmi élet egymástól különböző értékrendjéből, vagyis mind az alkotói, mind a befogadói magatartás, illetve elvárás átalakulásából, másfelől viszont a torzóban maradt írói pályának az előbbitől elütő mozgásirányától, azaz a kései művekre jellemző elbeszélői modor korszerűtlenné válásából.

A még Tóth Lászlóként jegyzett első, 1954-ben megjelent elbeszélése, a *Verekedők*, közfigyelmet keltett. És méltán, mert minden tekintetben elütött a megszokottól. Ugyanis a történet helyszíne nem a szocreál kedvenc terepe (pártiroda, műhely, gépállomás stb.), hanem egy kocsma, főszereplője pedig nem élenjáró dolgozó, hanem ,,lumpen elem'', azaz szénhordó. Mindez elütött a sematizmus rózsaszínűre pingált világától, s egyben előhírnöke volt annak a fordulatnak, amely a diktatúra első megbicsaklása nyomán bontakozott ki az irodalomban. Az ötvenes évek derekán induló prózaíró nemzedék tagjai, illetve az *Emberavatás* című antológia szerzői (Sánta, Galgóczi, Kamondy, Csurka, Moldova) már nem ,,lakkoznak'', hanem a mindennapi élet domináns ,,színeit'' használják: a szürkét és a feketét. Ezért a hivatalos kritika naturalizmussal vádolta őket, holott ábrázolásmódjuknak semmi köze sem volt a naturalista stílusirányhoz, rokon volt viszont a kritikai realizmussal, amennyiben megkísérelték visszszaszerezni az írónak azt a jogát, hogy a valóság minden szegmentumát feltárhassa, és szuverénül ítéletet mondhasson róla.

Nem pártos ,,tanmeséket'' kreáltak tehát az éppen aktuális politikai jelszó igazolására, hanem köznapi élethelyzetekből kiindulva olyan konfliktusokat ábrázoltak, amelyeknek ugyan voltak – hol több, hol kevesebb, olykor az író szándéka szerint, máskor meg csak az olvasói beleérzés révén – politikai összetevői is, ámde csupán a morális mozzanatoknak alávetve, azokat árnyalva. Mint például *Az utolsó játszma* című Kamondy-novellában. A háború utolsó évében játszódó történet középpontjában egy magyar diák és egy német tiszt pingpongcsatája áll, ami akár nemzeti párviadalnak is felfogható (a nézők többsége így is reagál rá), de magát a főhőst nem hazafiúi indulat, hanem morális felháborodás sarkallja a helytállásra, és győzelmét nem politikai demonstrációnak, hanem erkölcsi diadalnak tekinti.

Ez az írás és egy korai, valóban direkten politizáló elbeszélést (*Fadöntés*) leszámítva, az *Ismerkedés tükörben* történetei nem aktuális közéleti problémákhoz kapcsolódnak, ellentétben Sánta Ferenc, de még inkább Galgóczi Erzsébet műveivel. Hozzájuk képest Kamondy ,,szelíd lázadó'', miként – hogy ismét nemzedéktársai közül idézzek példát – Szántó Tibor vagy Szabó István. Ennek az állításnak ellentmondani látszik kisregénye, az *Apostolok utóda*, amely – a kor szóhasználatával élve – antiklerikális, azaz a hatalmi ideológia felfogását igazoló műként is olvasható akár, hiszen csupán a cselekmény alakulására figyelve, arra fut ki, hogy a racionális érvekkel szemben a papi sugallatra figyelő, ahhoz igazodó választás tragédiához vezet. Merőben más a jelentése viszont akkor, ha a főszereplőkben zajló lelki folyamatokra, kapcsolataikat meghatározó motívumokra figyelünk. Innen nézve a tragédia oka az, hogy hiányzik belőlük a tolerancia, a másik szuverenitásának tisztelete. Ezt az értelmezést valószínűsíti a kötet egésze is, amennyiben

Transparance

Szlovénia a háború előtti bánságból a tagköztársaság státuszáig küzdötte föl magát – legalábbis a terminológia szintjén. A határokon kívül rekedt szlovén kisebbségek a régebbi genocid állapotból többnyire formális, de jogszerű államszerződések által garantált, nemzetközileg elismert egzisztenciához jutottak. A szlovének lakta vidékek infrastruktúrája megközelíti az európai átlagot, s a fogyasztói életmód, amelyre minden ideológia szinte kötelezően tüzet nyit, a mi esetünkben demokratizáló tényező volt.

Fölmerül a kérdés: e látszólagos történelmi konszolidáció hagyott-e nyomot a szlovének nemzeti identitásában? A válasz egyértelmű *nem*.

A szlovének nemzeti alkatát lényegében mindig három dolog jellemezte: a törékenység, a fenyegetettség és a falusiasság.

TÖRÉKENYSÉG

Négy évtizeddel a szlovének formális győzelme után a karintiai és az olaszországi szlovének megállíthatatlanul asszimilálódnak, és minden bizonnyal el is fognak tűnni. A kisebbségi szlovén értelmiségi *forma mentis* nélkül marad: szlovénül beszélő osztrák vagy olasz lesz belőle, vagyis nyelvében még nem, de pszichológiailag már asszimilálódott. Számos eset bizonyítja, hogy a Szlovéniában élő szlovének nemzeti tudata nem sokkal szilárdabb. A szlovénség laza tömeg, amelynek magva törékeny, perifériáin pedig egyre nagyobb a lemorzsolódás.

FENYEGETETTSÉG

A szlovéneket a két háború közötti időszakhoz hasonlóan egyre jobban nyomasztja a belső asszimiláció kérdése, amelynek oka a Délről megindult bevándorlók serege. Így csak negatív pszichológiai változásról beszélhetünk. Egyre távolabb kerülünk attól az állapottól, amelyben az egészséges szervezet, megfeledkezve önmagáról, átadja magát alapvető életfunkcióinak – például a légzésnek –, anélkül, hogy tudna róla. Mi egyre fájdalmasabban szerzünk tudomást minden lélegzetvételünkről, aggódva hallgatózunk, belebetegszünk, önpusztításunk forrása lesz. Vagyis ahelyett, hogy az objektív feltételek – például saját, bár korlátozott államiságunk – hatására pszichológiai görbénk emelkedne, az állandóan csökken.

FALUSIASSÁG

Évente részt veszek a trieszti *Mladika* című folyóirat irodalmi pályázatának elbírálásában, s itt nyílt alkalmam megfigyelni, hogy a szlovének még mindig mennyire félnek és idegenkednek mindentől, ami városi. Atavisztikusan vonzódnak a patakokhoz, fenyőkhöz, szénaszárítókhoz. Egyetlen pályázati műben sem szerepel a város. Irodalmunk városiasodása sem a megszokott urbanizációs folyamat része volt, hanem a külváros felől jött, ahová a paraszti ethosz helyett csak a primitivizmust és a brutalitást hozta magával.

MIT TUDUNK MINDEZZEL SZEMBESZEGEZNI?

A törékeny nemzettudattal szemben azt a töretlen meggyőződést, hogy a nemzeti hűséget nem jegyzik az élet tőzsdéjén. És ez nemcsak valami kozmikus imperatívusznak való engedelmesség, hanem az a tudat, hogy ha szlovén vagyok, senkitől sem kell semmit irigyelnem, a szlovén sakktáblán megtalálható minden mező és figura, lejátszhatom rajta az egész partit. Szlovén mivoltom nem rövidít meg semmiben, sőt, talán még boldogabb is leszek tőle.

A fenyegetettség érzésének, a földrengés előérzetéhez hasonló pániknak az a biztos tudat az ellenszere, hogy valahol a történelem mélyén már dolgozik az az erő, amelyet a görögök Dikének emlegettek nagy tisztelettel. Azaz: tudnunk kell, hogy ha elveszünk, akkor csak a saját hibánkból veszünk el, saját halálos választásunk eredményeként.

Ha pedig a falusiasságot, azaz a provincializmust említjük, nem arról van szó, hogy el kellene szakadnunk a földtől, évszázadok hagyományaitól, hegyeinktől-völgyeinktől. Olyan lelki urbanizációra van szükségünk, amely megnemesíti ezt a földet. Egy olyan, nem túlságosan divatos kategóriára gondolok, amelyet jobb szó híján lovagiasságnak neveznék, s amely nélkül a szlovén szellemi élet csak provinciális démonok tanyája lenne.

Reiman Judit fordítása

Mentsük meg Szlovéniát!

Felindultan olvastam szlovén barátaim üzenetét, akik a békés Ljubljanában, amelyet most a hadsereg kerített be, a világot hívták – és hívják még most is – segítségül. Nem tudom, mi történik majd az elkövetkező órákban és hetekben, azt azonban tudom, hogy egy olyan kicsi és szép ország, mint Szlovénia, minden szolidaritásunkat megérdemli. Valamikor régen tanulmányoztam történelmét, festészetét, irodalmát, így tökéletesen megértem azt az elkeseredést, amit a szlovének az európai közvélemény egy részének közönye miatt éreznek. E közöny alapja a tudatlanság. Amint hallom, az események kapcsán sokat beszélnek a ,,balkanizálódás veszélyéről''. De mi köze lehet Szlovéniának a Balkánhoz? Szlovénia nyugati ország, mely közel áll Olaszországhoz (Trieszt félig szlovén város; James Joyce erről tudott egyet s mást), katolikus (de megtapasztalta a reformációt), s hosszú időn át az osztrák birodalom része volt. Olyan ország, ahol Közép-Európa koncepciója (amely Közép-Európa ott ér véget földrajzilag, ahol az orosz világ és a balkáni világ elkezdődik) elevenebb, mint bárhol.

Sok szó esik mostanában a ,,nacionalizmus régi démonairól'' is. Jónéhány európai nemzet vált függetlenné ebben a században: a norvégok, az írek, a lengyelek, a magyarok, a románok, majd egy rövid időre a litvánok, lettek, észtek is, s végül az izlandiak. Az uniformizálásra törekvő totalitárius államok minden elkövettek, hogy elpusztítsák őket – és mégis, ma mind jelen vannak Európa szép tarkaságában, Európát nélkülük ma el sem lehet képzelni. A szlovének és a horvátok is átélték a nemzeti újjászületés e folyamatát; az 1918 után megszületett föderatív jugoszláv állam, mely egységbe fogta Kelet-Európa egy részét (Szerbiát) és Nyugat-Európa egy részét (Horvátországot és Szlovéniát), csupán átmeneti szakasza volt e folyamatnak, mely most tovább gördül a maga útján.

Miért érint engem olyan mélyen a szlovének patriotizmusa? Azért, mert már régóta nem egy hadsereg vagy politikai párt az alapja, hanem a kultúra és legfőképpen az irodalom. A legnagyobb szlovén nemzeti hős nem hadvezér és nem pap, hanem a XIX. század első felének nagy romantikus költője, France Prešeren. A szlovének nem a túlzott provincializmus miatt törekszenek a függetlenségre, hanem mert a Nyugat része akarnak lenni, a többi nemzettel egyenlő, felnőtt nemzetként akarnak Európához csatlakozni.

A müncheni egyezmény aláírása után a kapitulációt mentegető Chamberlain Csehszlovákiát ,,távoli és ismeretlen'' országnak nevezte. E megvető szavak olyan sebet ejtettek a cseheken, melyet nem lehet elfelejteni, s amely a háború után hozzájárult szovjetbarát magatartásuk kialakulásához. Vigyázni kell az effajta sértésekkel. A tudatlanság arroganciával jár. Senki nem lehet európai, ha nem kívánja megismerni, tisztelni és védelmezni a többi európai nemzetet, még akkor is, ha azok kicsik és fegyvertelenek, mint Izland, Dánia vagy Szlovénia. Ha a helyzet nem lenne ilyen drámai, most azt mondanám (mint ahogy évek óta ismételgetem, mindhiába): menjetek el Jugoszláviába, beszélgessetek az értelmiséggel, ismerjétek meg az ottani ellentmondásos, bonyolult világot! De most, szlovén barátaim éjszakai felhívását olvasva, fájdalom, nem mondhatok mást: tegyetek meg mindent, hogy Szlovénia megmeneküljön.

Milan Kundera

A szlovén írók felhívása a Le Monde *július 2-i, Milan Kundera válasza pedig a július 4-i számában jelent meg. A két szöveget B. Harangozó Elvira fordításában közöljük.*

A szlovén írók felhívása a világ közvéleményéhez

A pillanatban, amikor ezt a levelet írjuk, a *Nova Revija* szerkesztősége körüli utcákban harcok folynak a jugoszláv hadsereg civil ruhába bújtatott, a román Securitate módszereit és példáját követő, különlegesen kiképzett terroristái és a szlovén területvédelem aktivistái között.

Mirko Negovanović tábornok, a jugoszláv hadsereg vezérkarának tagja épp az imént jelentette be egy drámai hangú rádióbeszédben, hogy Szlovénia ellen be fogják vetni a katonai elnyomás minden eszközét. Szó van a vegyi fegyverek használatáról és a krškói atomerőmű elleni támadásról is. Az eddig történteket figyelembe véve, ezek a fenyegetések a legkevésbé sem tűnnek irreálisnak. Ez a felhívás épp abban a pillanatban hangzott el, amikor a világ közvéleménye már kezdte megérteni a Jugoszlávia állítólagos ,,néphadserege'' által végrehajtott támadás brutális természetét. Egyértelmű, hogy a megszálló haderő a Szlovénia elleni agresszió első három napja során elszenvedett kudarc után borzalmas támadásra készül demokratikus hazánk ellen. A hadsereg eddig is jobbára az emberekre és polgári célpontokra tüzelt; most már tömegmészárlással fenyeget.

Számunkra a nyelvünk, a kultúránk, európai örökségünk, gazdaságunk, s végül most született államunk az életet jelenti. Annak a védelméért és megőrzéséért, ami Önöknek magától értetődőnek tűnik, Szlovénia lakosai most az életüket áldozzák. Tegyenek meg minden lehetőt azért, hogy megakadályozzák a szörnyű pusztítást Európa szívében! Segítsenek nekünk abban, hogy ezt elkerüljük! Semmi mást nem akarunk, mint a jogot a békés élethez, a demokráciához és a szabadsághoz, egy olyan élethez, amit Önök is élnek.

Ljubljana, 1991. június 30. éjjel 2,30

ANDREJ BLATNIK

(önéletrajz)

... 1963...Kodeljevo, Ljubljana egyik csöndes negyede... sokat sakkozott... az Union Szálló előtt látta Titót kiszállni egy autóból... Moste-i gimnázium... problematikus cikkek szerzője az iskolai lapban... konceptualista projektek... video art... a Gang of Four-t, a Joy Divisiont, Bartók Bélát hallgatja... A: összehasonlító irodalomtörténet, B: kulturális szociológia (néprajz helyett tévedésből írta be)... 1983. *Ádám csokrai hervadnak* (rövid prózai írások)... sokat kerékpározott... az áramkorlátozás idején gyertyafénynél olvasta fel *A kéjlesőről* írt szemináriumi dolgozatát... 1987. június, diploma: a posztmodernizmus fogalmának recepciója a szlovén irodalmi publicisztikában... 1987. október, *Fáklyák és könnyek* (regény)... szabadfoglalkozású író... kezet fogott Takeshito japán miniszterelnökkel... fordít, reklámszövegeket ír... több gyűjteményes kötetben működött közre... régebben nem szerette a walkmant, elidegenítő szerkezetnek tartotta, ma ugyanezért magával hordja... eljutott a világ néhány kevésbé látogatott tájára... elolvasott jó pár kevéssé olvasott könyvet... új regényt ír... ezek nem állomások az úton...

Titó halálának napja

Vasárnap volt és jó meleg, mert egész délután frisbee-t dobáltunk az utcán. Aztán hazamentem, és amint leültem a tévé elé, és meghallottam, milyen zenét adnak, azonnal tudtam. Egyedül voltam otthon, vártam haza a szüleimet, és kínomban kimentem a konyhába, vágtam egy karéj kenyeret, és lassan rágcsálni kezdtem, a rágás ősi, monoton ritmusa kissé megnyugtatott. Amikor megjött apa és anya, éppen az utolsó morzsákat forgattam a számban. Asztalhoz ültünk, és semmit sem szóltunk, körülbelül este tízkor megszólalt a telefon, az iskolából hívtak, hogy menjek be, és nem tudtam, hogy most mi lesz, apa és anya sem tudta, tiszta nadrágot húztam, felvettem a legjobb cipőmet, és elmentem az iskolába, egypár tanár és gyerek már ott volt, először furcsán néztek rám, aztán azt mondták, hogy azért hívtak, mert úgy volt, hogy valami megemlékezést kell tartani, de meggondolták magukat, nem lesz semmilyen megemlékezés, és hazamehetek. Hazamentem, az utca kihalt volt, otthon összeszedtem egypár partizán- és forradalmi versantológiát, ha majd másnap mégis megemlékezést kell tartani, aztán lefeküdtem és a plafont bámultam. Csak egy év múlva tudtam meg, hogy amint elmentem hazulról, anyám felhívta az iskolát, és azt mondta, hogy beteg vagyok, hagyjanak békén, akármit is csinálnak. Ezért találták ki a megemlékezést, és küldtek haza, aztán folytatták azt, amit addig is csináltak, nélkülem; hogy mi volt az, máig sem tudom.

Gyászjelentés — 1916 (dokumentumgrafika)

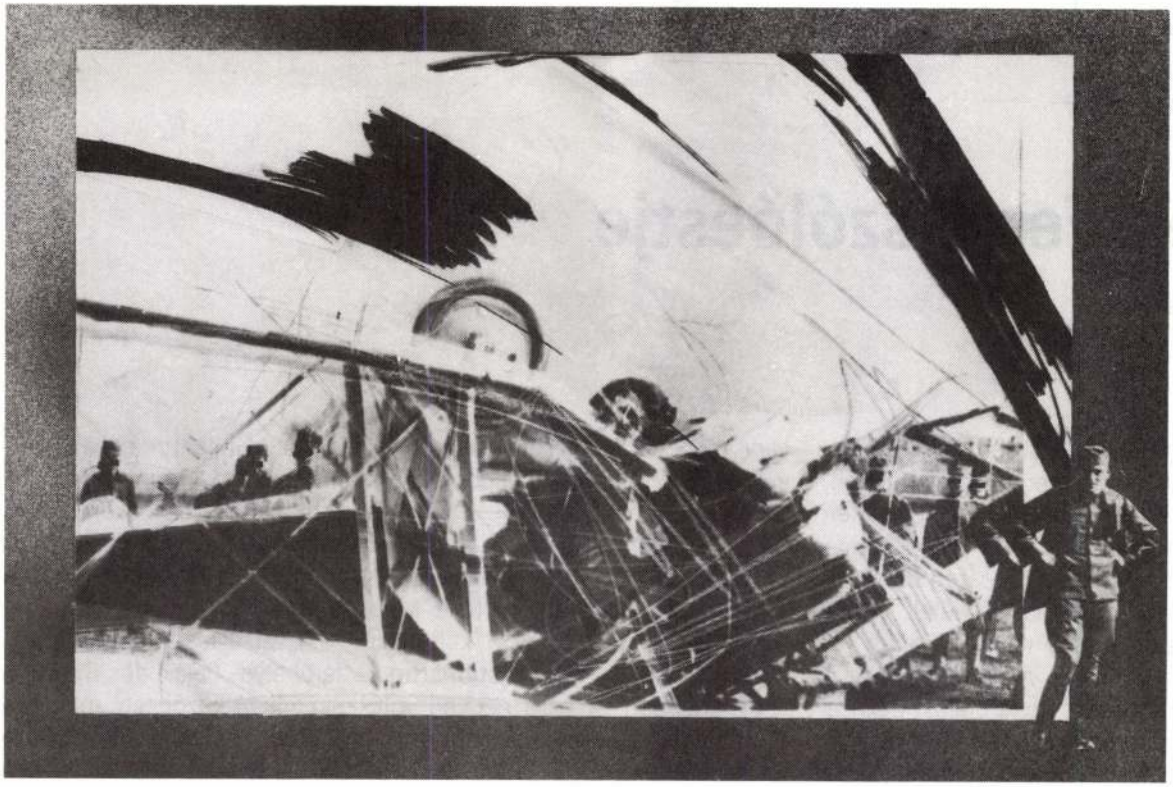

Izsák

Napokig vitték őket a leplombált tehervagonokban, ahol sosem ér véget az éjszaka. Eleinte találgatták, mi vár rájuk az út végén, később már csak imádkoztak. Senki sem jajgatott többé az éhség és a szomjúság miatt, mindenki beletörődött mindenbe, csak Izsák szorult be makacsul a sarokba, és tíz körmével kaparta-vájta a kemény padlódeszkát. Múltak az órák, és érezte, hogy ujjai lassan formátlan, fájdalmas tömeggé válnak. Végignézve útitársain, révedt, túlvilágra függesztett tekinteteket és arcokat látott. Jól tudta, hogy most már nem fognák fel a tervét. Egyedül kellett megtennie. Amikor már arra gondolt, hogy minden ereje elhagyta, és csatlakozni fog imádságukhoz, a padló résén át fényt pillantott meg.

Aztán a nyílás egyre nagyobb lett. Hamarosan olyan széles volt már, hogy látta az alattuk rohanó talpfákat. Majd akkora lett, hogy tudta, e faketrecben eltöltött éhezés után ki tud bújni rajta. Meglökte a mellette lévő férfit. ,,Gyerünk'', mondta, ,,mehetünk''. A férfi csodálkozva nézett rá, és amikor Izsák a padlóba vájt lyukon át beszüremlő nappali fényben meglátta a szemét, szinte sajnálta, hogy megzavarta. ,,Imádkozz'', súgta a férfi szelíd hangon. ,,Imádkozz.'' Kinyújtotta a kezét, mintha meg akarná ölelni. Izsák elhúzódott mellőle, és a férfi karja erőtlenül lehanyatlott. ,,Megyek'', szólt fennhangon. ,,Itt a kijárat.'' ,,Imádkozz'', hallatszott alig hallhatóan körülötte, de senki sem emelte fel a fejét. ,,Imádkozz.''

A szenvedés eszüket vette, gondolta. Az imádság nem segít rajtuk. Meg fognak halni. Meghalnak. Aztán eszébe jutott, hogy talán nem is azért imádkoznak, hogy megmeneküljenek, hanem csak az elkerülhetetlenre akarnak felkészülni, bár e két magyarázat között nem sok különbséget látott. Kicsúszott a nyíláson. Először a lába ért földet, sarka a talpfákhoz verődött; a tompa ütések jólestek neki, legalább biztos volt benne, hogy nem álmodik. Aztán teljesen leereszkedett. Nem fájt semmije, de érezte, hogy a horzsolásokból szivárog a vér. A hátán feküdt kifeszülve, és a mellette rohanó kerekeket nézte. A szerelvény hosszú volt, sok vagon haladt át fölötte, amikor rémülten vette észre, hogy egyre lassabban gördülnek. Valóban: a vonat lassított. Az utolsó vagon áthaladtával szemébe hasított az éles nappali fény. Fékcsikorgást hallott. Amikor visszanyerte látását, az első és egyetlen dolog, amit látott, egy fényesre suvickolt katonacsizma volt. Felnézett. A tiszt kigombolta pisztolytáskáját. ,,Megérkeztünk. Itt akar hagyni minket?'', kérdezte mosolyogva. Izsák fel akart ugrani, elrohanni, de minden ereje elhagyta, lábai levegővel teltek meg, aztán hirtelen megjelent előtte egész élete, a végtelen utazás, és keze megremegett a fájdalomtól. ,,Állat'', zihálta, ,,állat''. Egy pillanat múlva azt kérdezte magától, hogy mit akart ezzel mondani — a vagonokban úgy vitték őket, mint az állatokat, úgy is fog meghalni, mint egy állat, és voltaképpen úgy is élt, mint az állat, nem tisztelte apái hitét — de rájött, hogy nyomorúságos gondolatai most semmit sem jelentenek. A tiszt föléje hajolt, Izsák látta, hogy a pisztoly frissen olajozott csöve megcsillan a napfényben. ,,Lehet, hogy állat vagyok'', mondta, ,,de filozofáló állat. Ha a többség sorsát nem tudod megváltoztatni, osztoznod kell benne''. A tiszt fejének szegezte a fegyvert, és Izsák azt kérdezte magától: érzek-e majd egyáltalán valamit? Aztán a másodperc töredéke alatt, ami még hátra volt, meglátta, hogy pisztoly kerek nyílása mögött ott rejtőzik a *sekhina*.

Reiman Judit fordításai

NAGY PÁL

Léo Ferré szólóestje

párizsi napló

1991. június 1., szombat este. A jegyszedők — farmeres fiatalemberek, egy-két lány — siettetnek: perceken belül kezdődik az est. Előttünk magas, rongyos ruhájú részeg fiatalember, bebocsáttatását követeli — természetesen jegy nélkül. Literes vörösboros üvege majdnem üres, ő maga van csak ,,tele'' (il est plein, il est bourré — mondják a franciák a részeg emberről), puffadt arcán jókora varas seb. Ő az elesett ember. Az anarchisták minden további nélkül (üvegestül) beengedik — c'est la fête —, a Szabadelvű Rádió, az anarchisták rádióadójának tízéves fennállását ünnepeljük. (Másnap Michèle Métail-nak, a kitűnő francia költőnek mesélem az esetet a montmartre-i Lepic utcában — ez a negyed volt valamikor a Toulouse-Lautrec-rajzokról ismert nagyok, Aristide Bruant, Yvette Guilbert tanyája —: igen, minden vasárnap délelőtt hallgatom kínai nyelvleckéjüket, mondja, s néha az ,,antiklerikális matiné'' műsorát, a 89,4 méteres rövidhullámon.)

A Versailles-i Kapunál lévő, tízezer férőhelyes Palais des Sports zsúfolásig tele. A közönség: minden korosztály képviselve; a többség: negyvenés húszévesek: a diákként lázadó

VÉGEL LÁSZLÓ

A „disszidensek"

A közelmúltban *A tapasztalat keserű üledéke* címmel Danilo Kiš interjúit tartalmazó könyv jelent meg Belgrádban. Aki nem ismeri eléggi Kiš szellemi kötődéseit, kelet-közép-európai gyökérzetét, bizonyára meglepődik, hogy három, magyarországi újságoknak, folyóiratoknak adott interjú is szerepel a szigorú válogatásban.

Az arány azonban jelzésértékű, éppen ezért sajnálatos, hogy Kiš magyar kötődései az író életében nem bontakoztak ki sokrétűen, hanem értelmetlen bonyodalmakat idéztek elő. Egyik legismertebb könyvét, a *Borisz Davidovics síremlékét* Magyarországon szamizdatban terjesztették. Budapesten Csoóri Sándor nyomta kezembe a szerény kivitelezésű könyvet, melyet aztán átadtam Kišnek. Műveit világnyelveken adták ki, de ő erre a kiadásra volt a legbüszkébb, sokáig mutogatta ismerőseinek.

Ez csak egy példa arra, hogy Európa e régiójában a szamizdatba, ellenzéki lapokba szorult szerzők cinkosan értették egymást. Danilo Kiš egyik interjújában megemlíti, hogy „pedagógiai okokból" Petri György verseit is fordította. Ez 1983-ban történt, amikor a *Književna reč* „magyar száma" készült. Belgrádban találkoztunk Kissel, és elújságoltam neki, hogy magyar számot készítünk. Javasoltam, hogy Petri György verseit fordítsa, s mivel arra számítottam, hogy nem ismeri őket, vittem magammal mutatóba néhányat. Kiš azonban már vagy tíz verset le is fordított. Másnap átadta őket.

De az igazi bonyodalom eztán kezdődött. 1983. januárjában megjelent a magyar szám. Konrád, Mészöly,

Csoóri, Eörsi, Nádas Péter, Hajnóczy, Esterházy, Nagy Gáspár, Várady Szabolcs, Radnóti Sándor, Balassa Péter, Kulin Ferenc, Tamás Gáspár Miklós (nagy viszhangot keltő írása, *A nacionalizmus mint rejtjel és metafora)* és még sokan mások szerepeltek benne. Gyanús csend fogadta a különszámot. A jugoszláviai magyar sajtó hallgatott róla. Természetesen a magyarországi is. A legfelsőbb jugoszláv pártfórum utasításáról volt szó. Gojko Tešićet, a *Književna reč* főszerkesztőjét rövidesen berendelték a pártközpontba, és megmutatták neki a magyar állami és párttiltakozás szövegét, amely szerint a „magyar szám" közönséges diverzió, disszidenseket pártfogol, s megrontja a két ország hagyományos jóviszonyát. Hiába bizonygatta Tešić, hogy nem disszidensek szerepelnek a számban, a hivatal megfelelő bizonyítékot követelt. S ezt kellett érvekkel alátámasztanuk.

Kiš kérésére elkészítettem egy bővebb Petri-válogatást, s belgrádi találkozásaink során a fordítások lehetséges árnyalatait beszéltük meg. Közben a bizonyítékokon törtük a fejünket. Jobb gyakorlatok nem is kellettek a Petri-versek értelmezéséhez. Igazi kelet-közép-európai helyzetben találtuk magunkat. Hogyan bizonyítsuk be egy belgrádi kávéházban a magyar államnak, hogy Tamás Gáspár Miklós, Esterházy, Konrád, Csoóri, Eörsi, Nagy Gáspár és a többiek igenis magyar állampolgárok? Kiš először a józan észre hivatkozott, sokukat nemrégiben látta Pesten, még beszélgetett is velük. De fanyarul elismerte, ez nem érv. Képzelete Borges iskoláját is kijárta, de ez sem segített. És minél jobban elmélyedtünk a Petri-versekben, annál tehetetlenebbül ismertük el, hogy nincsenek érveink. A következményekkel számoltunk. Jól emlékszem, akkoriban Kiš Pesten is valamiféle feketelistára került, mert a *tűrés-tiltás-támogatás* elv a határokon kívüli magyarokra is kiterjedt, de — amint Kiš példája bizonyítja — azokra is, akik csupán beszéltek magyarul.

Azóta persze a disszidensek száma alaposan megszaporodott. A pártállam egykori csalogányai most éppen arról énekelnek, hogy miként üldözte őket a bolsevista rendszer. Az is üldözött volt, aki minden rangot vagy kitüntetést megkapott, avagy minden betűje megjelent, és egy megrovó szó nem érte. Csodálatos világ ez a Kelet-Közép-Európa! Érdemes újra elővenni a *Borisz Davidovics síremlékét*. Ma farce-ként kellene parafrazálni. Lehet, hogy Kiš így írná meg: tele ál-Borisz Davidoviccsal.

TILLMANN J. A.

Tetovált tévékészülékek

A tetovált tévékészülékek a nomád díszítőművészet egyik tüneményes területét képezik. Felbukkanásuk egybeesik azzal a nagymérvű átalakulással, melynek során a *peremek* szerepe fokozatosan *központivá* vált. A kép körüli művészetekben — beleértve ebbe a kép elektronikus képzésének különféle eljárásait is — ez a keretek vándorlásában jelentkezett.

E folyamat első fázisában a képszélek száműzésére és a képeknek a határtalanba való kiterjesztésére tettek kísérletet. A képek egyre nagyobbak lettek, szinte mindent elborítottak, miközben egyre jobban összemosódtak egymással és a világgal. A kor esztétikája a szépséget *méretarányosnak* találta: minél színesebb, magasabb és szélesebb valami, annál szebb...

A növekvő ellenérzések ezúttal mégsem csaptak át képrombolásba. A fordulat szokatlan szelídséggel ment végbe: a nomádok nem a képeket, hanem a kereteket vették rá a vándorlásra; méghozzá úgy, hogy a képek belsejébe terelték őket. Így a belső kereteken túlcsorduló ábrázatok enyhén ironikus *idézőjelek* között jelentek meg.

A legelterjedtebb képkorlátozás, a *tévékészülékek tetoválása* is ebből ered. A tetoválás — ami csak utóbb kapta ezt a nevet — különféle belső kereteknek a képernyőre való felhordását jelentette. Az első időkben egyszerű ragasztóanyagok és festékek felhasználásával alakították ki a képen belüli képet. Kezdetben csak a monokróm, egykeretes rendszer terjedt el. A későbbiekben összetett, színes rendszereket is alkalmaztak.

A keretek kialakításánál főként manierista mintákat követtek, de a természeti népeknél elterjedt testdíszítés formakincséből is szívesen merítettek. A festést hamarosan maratási eljárásokkal váltották fel, mivel ezek maradandóbbnak bizonyultak. A tévékészülékek tetoválása nem állt meg a képernyőknél, az utolsó előtti fázisban már magát a sugárnyalábot is díszítették: egy e célra kifejlesztett eltérítőegység segítségével a néző tetszése szerint keretezhette, formálhatta és helyezhette egymásba a különféle csatornák képeit.

A tévékészülékek tetoválásával a nomádok akkor hagytak fel, amikor a kereteket *célkereszttel* egészítették ki. Egy idő után ugyanis látásuk szinoptikussá vált: egyszerre volt képes négy párhuzamos, egyidejűleg folyó közvetítés követésére. Ehhez pedig nem kellett egyéb, mint négy, a negatív *görög keresztet* (crux quadrata) kirajzoló, közönséges tévékészülék.

A Nagy Feledtető

A *Nagy Feledtető* a nomádok közt közkeletű feszítettség, a tépettség, valamint a méltatlan tárgyak kiváltotta, egyébként érthető felindulás feledésére szolgál. Kívülről nem látszik többnek egy tubákosszelencénél, az egyszerű külső azonban meglehetősen bonyolult belső berendezést rejt. A teljesen zárt testben további egymásba illő testek — egyes elbeszélések szerint végtelen — sora rejlik. E testek azonban nem simulnak egymáshoz, mint afféle matrjoska-babák; épp ellenkezőleg: a készülék működése a *nem-érintkezés* elvén alapul, amiként használata is ezen elv legszélesebb és legszelídebb értelmének ismeretét feltételezi.

Az egymásba zárt testek minden egyes sarkát leheletvékony rugók kötik össze a hozzájuk legközelebb eső szögletekkel. Ez a meglehetősen érzékeny felfüggesztés képezi a berendezés lelkét, vagy méginkább velejét, mellyel az a való világ változásaira változatosan rezonál. Ez a legkisebb mozdulatra is mozgásba lendülő rendszer ugyanis különös finomságú és hasonlíthatatlan lágyságú hangokat hallat, melyeket némelyek szférikusnak, mások éterinek neveznek. (A köröttük kibontakozó költészet képei az őstengerek tajtékától az *Uterus* alfaállapotáig terjednek.)

Valóban hallatlan hangja a magunkfajta kutatót arra a különös zenére emlékezteti, melyet gyermekkorában, hatalmas tengeri kagylókra hajolva hallott felzúgni, és amelyek azóta már, oly sok más természeti tüneménnyel együtt, az enyészet martalékává váltak.

A nomádok a készüléket megkettőzve alkalmazzák: menet közben mindkét fülükre szorítanak egyet — amiben a fejükön körülfutó fémpánt van a segítségükre. Külső formájára nézve a *Nagy Feledtető* változatos képet mutat. A hölgyek fülein hordott berendezések többnyire kisebbek és díszesebbek; több élben törnek meg és élénkebb színekben játszanak. A férfiak nagyobb és súlyosabb feledtetőket hordanak. Ezek formája egyszerűbb, kevesebb kiszögellést mutat, és többnyire a színtartomány sötétebb szeletéből származó fedőfesték borítja őket.

A feledtetők alkalmazása meglehetősen elterjedt; a köztereken majd' minden második nomád viseli — amiből, egyebek mellett, arra kell következtetnünk, hogy van mit feledniük.

Persze a hetvenes években csak ritkán voltam a vendéglőben, s akkor is mindig az egész családdal együtt. Gyanús volt akkoriban, aki maszek is, meg hogy rendőr volt. Arról nem beszélve, hogy én milyen gyanús lehettem nekik...

De a kilátás, a táj szépsége miatt szaporodó külföldi ismerőseimmel mégis gyakran feljöttem, főleg a nyolcvanas évek második felében, amikor azért nem kellett már annyira félni. A gömbölyű asszonyság pedig, kiderült, igencsak barátkozó típus, lehetetlen nem megszeretni.

Egyik ismert nevű, tudós-művész barátnőmmel, aki külföldi lévén nem szeretett gyanakodni, rögtön összebarátkoztak, s rám már azzal csapott le, hogy ugye, ez a lány a testvérem, merthogy a szeme...

Így kezdődött. De attól kezdve a külföldi művész-menedzserasszony összes pesti művészbarátja elkezdett ide járni – zenélni is lehetett, hiszen alig volt más ház errefelé.

Vagyis a Néni elmesélte, hogy a szomszédban van valami mészégető telep, amelyik jogtalanul üzemel, és szennyezi a környezetet, mégis hagyja a Tanács (csak pár évvel utóbb menekült el, adóügyek miatt állítólag, az illető), meg valami volt magasrangú elvtárs is építtetett itt egy valóságos erődöt, az a vöröstéglás ház, rá az aszfaltútra, amelyiken régen kocsival fel lehetett jönni akár a Moszkva térről, de kit érdekelt ez egy törvénytelen államban, bár ezt a Néni nem vette észre, csak járta sorba panaszaival a hivatalokat, persze mindhiába.

Út nincs azóta, csak amit maguk beszórnak murvával, nem lehet ide árut hozni, a vendég is kevés – marad a csalamádé.

Akkoriban kezdett dúlni az egyesületalapítási láz, jó volna, ha itt valami művészeti tábort lehetne létrehozni, mondta az a barátnőm. De a végóráit évekig élő Tanácsban persze szóba sem álltak velünk.

A vendéglősné minden alkalommal egyre kétségbeesettebben vázolta a helyzetet, meghalt a vendéglő fölötti ház tulajdonosa, az ,,usztasa'', majd az özvegye is, és a jugoszláviai örökös, meg két idős itteni örökös hölgy közt perek dúltak, ráadásul különböző egyéb trónkövetelők is felbukkannak, ,,mérgezésről'', kicsikart végrendeletről lehet hallani, de mindezek ellenére a szemfüles asszonyság gondjaiba veszi az örökös hölgyeket, beköltözteti őket ,,jogos tulajdonukba'', s velük megy ő is, el kell látni őket.

Képzelem, miket mesél a többi ,,trónkövetelő'' a maga köreiben őróla. Persze sokmindenkinek fűlik a foga Budapest legvárosközpontibb természetvédelmi területének panorámabüféjére: szemben a Rózsadomb, a Budapest Szálló, odébb a Parlament kupolája, mellette a Vár, hátul meg a Jánoshegyi kilátó.

A környék Neves Személyiségei néha feljönnek, hogy meghallgassák a bonyolult folytatásos történet új felvonásait, a Képviselő állítólag maga akar dönteni, az Új Polgármester jóakaratúan csóválja a fejét, a Nagy Író szomorúan, bátorítóan mosolyog, az Ismert Szociológusnő tényleg együttérez, a Fiatal Művész ámul és bámul, s közben a Néni kivágja a tromfot: ő is az elüldözött M. család tagja, bizony kárpótlás jár neki a területért! Állítólag maga a Legfeddhetetlenebb is nyilatkozott az ügyben.

Senki nem meri megmondani, hogy nincs esélye, el se hinné.

De azt érzi, hogy nem hiszünk a rokonsági ügyben, máris leemeli a falról a Működési Engedélyt vagy mit, és mutatja a leánykori nevét: tényleg M. van odaírva, bár ki tudja, így kell-e írni?

Nem merem megemlíteni neki, hogy a mi családunk egyik ágát is hasonlóan hívták, félek, beleráncigálódnék ebbe a tyúkpörbe – amúgy a meggyilkolt nagyapám elrabolt háza itt van pár dombbal odébb, de azzal sem lesz kedvem foglalkozni, az biztos.

A Fiatal Színész és a Mentős a szomszédból összegyűjti a dombon és a vendéglő körül a szemetet, mert lehet, hogy holnap feljön egy Tévés Újságíró, de nem biztos. A Gitáros énekel, Reagan bácsi bemenekül kártyázni, tévézni.

Leszáll az est, lenn csillog a város.

Jó ideig nem bírok felmenni, hallom, a néni beteg volt, talán ki sem nyitnak, de mégis, az adagok összezsugorodtak, az áruk felment, a sütményben már nincs lekvár. Az új folytatásban azok, akik azelőtt a volt Tanácsban ellene dolgoztak, hogy maguknak kaparintsák ezt a kincsesbányát, Kft-t alapítottak – nem ugyanazt, amibe a Polgármestert beleugratták, hallom –, és a bíróságon azzal érvelnek, hogy a ház jogilag az övék, mert a jugoszláv örökös nekik adta el. Földmérőkkel felmérték a káeftések a területet, és pár napja, ,,felújítás'' címén, kiverték az összes ablakot, működésképtelenné téve a vendéglőt.

– Hát milyen törvény van ebben az országban? – kérdi Reagan bácsi.

Mit mondjak? Gyönyörű helyen töltöttek el húsz évet az életükből – de attól az még nem száll rájuk.

Csak a fejem csóválom, hisz látom, az öregnek a szíve szakad meg.

Már ki van tűzve a majdani drótkerítés helye, harminc év után megint megszűnik a rálátás a városra.

Új kutya is van, belekap a lábikrámba.

Berepülés (dokumentumgrafika)

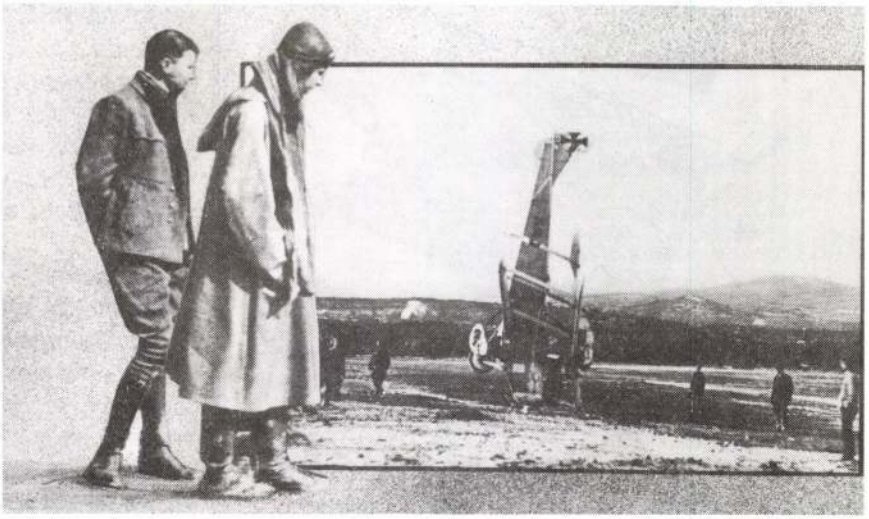

HAZAI ATTILA

Für Elise

Egy csomó pénzem volt, mégis ugyanabban a városban kellett maradnom. Az üzlet elhúzódott, bizonytalanná vált, hogy melyik nap van rám szükség, de nem mozdulhattam ki, nehogy elbasszam a dolgot és még egy hónapig kelljen várnom.

A város ráadásul tele volt a rokonaimmal, akik hetente felhívtak, hiába mondtam nekik, hogy nagyon elfoglalt vagyok, és nincs időm arra, hogy személyesen találkozzunk.

Emlékszem, több napon keresztül egy olyan szabályt akartam kidolgozni, amelyik ha működésbe lép, akkor már nem lehet kikövetkeztetni, hogy mi is volt az. Egy olyan rendszer érdekelt, amely tökéletes és megfejthetetlen. Papírt és ceruzát nem használtam, csak fejben szerkesztgettem a telefon mellett.

Rövid éjszakák és hosszú nappalok, iszonyatosan unalmas órák voltak ezek, féltem, hogy átvernek, a szendvicseket se kívántam, amelyeket minden reggel elkészítettem, mielőtt beültem a fotelomba.

Az egyik délelőtt csengettek. Végre létrejön az üzlet, gondoltam. Fiatal nő állt az ajtóban, árnyékban volt az arca, és én rögtön ráismertem benne egy távoli rokonomra, akivel tizenéves koromban együtt nyaraltam.

Bevezettem a szobába, leült az ágyra, én meg vissza a fotelba. Egyikünk se tudott megszólalni.

Kétszer telefonált már, mind a kétszer mondta, ő az, akivel együtt nyaraltam annak idején, és én mondtam neki, hogy sajnos nem tudunk találkozni.

Néztük egymást, és nekem az jutott eszembe, megkérdezem tőle, hogy cukorral vagy cukor nélkül. Arra gondoltam, ha cukorral kéri, akkor odalépek a fiókomhoz, és átnyújtok neki százezer forintot, ha cukor nélkül, akkor azt mondom neki, te büdös kurva, bevágok neki egyet, elszakítom a blúzát, és egy pohárral kiverem a fogát, vagy legalábbis annyira a fogához ütöm a poharat, hogy letörjön belőle egy darabka. Még egy ideig néztük egymást, aztán megszólaltam.

— Cukorral vagy cukor nélkül?

Lesütötte a szemét, és legalább tíz percig nem csinált semmit. Végig a padlót nézte maga előtt, aztán hüppögni kezdett, majd teljes erővel kitört belőle a zokogás.

— Cukorral vagy cukor nélkül? — mondtam.

— Mit mondsz? — kérdezte könnyes szemekkel, egy pillanatra felém fordítva a fejét. Elismételtem megint, egy kicsit megremegett a hangom. Ott sírt az ágyamon, szoknyájába törölgetve a vizes kezeit.

Egy óra is eltelt, míg valamennyire összeszedte magát és meg tudott szólalni. Még mindig hüppögött, borzasztó lassúsággal jöttek ki a szavak a száján. Azt mondta, rohadt voltam vele, most is aljas szemét vagyok, és hogy ki akarom készíteni. Láttam rajta, hogy sírás közben állandóan változik a véleménye önmagáról.

Néha tett egy mozdulatot, amivel feltárta a testét, kiegyenesítette magát, behúzta a hasát és elfordította a törzsét, hogy kecsesebbnek látszódjon. Csöndben ültünk, biztos voltam benne, hogy emlékszik a kérdésre, és nem zavart, hogy ilyen sok időre van szüksége, amíg a pénz vagy a verés mellett dönt. Hátradőltem a fotelban, és a combjait néztem.

Úgy tűnt, abba fogja hagyni a sírást. Táskájába dobta a papírzsebkendő-gombócokat, nyakát hátrahajtotta és a plafont nézegette. Gömbölyűek voltak a mellei, és nekem az volt az érzésem, hogy nemsokára választ.

Néhány perc múlva megint elhagyta magát, begörnyedt, és elhatalmasodott rajta a sírás. Felpattantam a fotelomból.

Még amikor együtt nyaraltunk, az egyik délután bezárkóztunk a ház pincéjébe, ahol a csőrepedéstől bokáig állt a víz. Deszkák és kartonok úsztak a fekete víz tetején, és a pince végében, ahol a legbüdösebb volt, állt egy öreg zongora. Felültem a tetejére, ő meg ütögetni kezdte a beragadt billentyűket. Nem akart rajta játszani, csak összevissza püfölte. Én akkor felpattantam a zongoráról, ráugrottam a billentyűkre, és a hangzavarban ordítozni kezdtem a lánnyal. Azt üvöltöttem neki, hogy „a fűrelízt játszd, te hülye tahó, nem érted, bazmeg, a fűrelízt, a fűrelízt játszd, te hülye állat", és lekevertem neki egy pofont.

Felugrottam a fotelból, és ő megszólalt a rekedtes hangján.

— Cukorral.

Tettem felé két lépést, és megálltam pontosan előtte. Ő rámnézett és megismételte. — Hát akkor cukorral.

Néztem a lányt, és közben úgy döntöttem, hogy nem szólok a dologról. Ott álltam előtte, nagyon közel hozzá, éreztem, hogy felforrósodik a hasam, és elkezd valami bizseregni bennem. Éreztem, hogy végig, végestelen-végig valami elkezd bizseregni bennem.

Nemezrajz

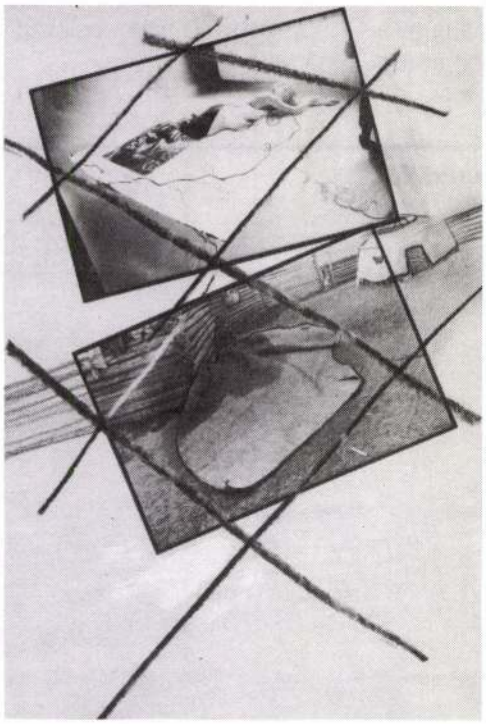

Menedzseri esszé

Esszé és menedzser.

Barátom, ez az a két fogalom, melyet – több más mellett – kezdek nem érteni. Lexikonokban, szótárakban pedig újra és újra megkeresem őket. Tapasztalatom azt mutatja azonban, hogy ha valaki szabálytalan tanulmányt, általánosságokban fogalmazó könyvbírálatot vagy csak recenziót ír, azt mondja rá: esszé – és aztán azt mondják rá mások is.

A menedzser esetében a formátlanságnak ugyanilyen pontatlan meghatározását sejtem. Főként, hogy utóbb úgy látszik, a gazdaság, a társadalom, de még a könyvkiadás működése is ezen múlik. Nem a termelésen, nem is a munkaerőn, még kevésbé a munkabéren, hanem csakis a szervezésen. Minthogy a termelés a szervezéstől függ. Lehet ebben valami, még igazság is. Feltéve, hogy nem kizárólagos a szabály. Márpedig annak mutatkozik. A menedzser, az alkusz és a megváltó keverékeként lassan minden űrt betölt és helyettesít.

Az esszé ugyanilyen mindenható és megfoghatatlan, mai értelmezésben. Jó, számítsuk be a természetes, divathoz igazodó hiúságot, amikor a biztosítási ügynök menedzsernek, a recenzens esszéistának mondatja magát, de a fogalom-, szinte tudatzavar emberi s szakmai gyöngénél mégiscsak súlyosabb.

Barátom, maradjunk az irodalomnál, amíg még megvan.

Írtam minap egy kis keservest arról, hogy a napilapok hétvégi mellékletéből egyre inkább kikopik a szépirodalom. Kaptam érte mégegyszer annyi tiszteletdíjat (értsd: pénzt), mint egy ugyanilyen terjedelmű karcolatért. (A versekről ne is beszéljünk, már csak azért se, mert a mellékletekben általában nincsenek.) Úgy látszik, nem csupán anyagilag kifizetődőbb „esszét" írni arról, hogy nincs a lapokban szépirodalom, mint szépprózát adni ugyanazoknak a lapoknak.

Így vagyok a menedzser fogalmával is. Leginkább bűvös körnek képzelem, mint az elefánt fenekét.

Barátom, nyilván a piac diktál – a menedzserek által. Menedzser típusú szerkesztőink nyilván írónál és olvasónál jobban tudják, legalábbis mondják, hogy az olvasó tudósításra, publicisztikára, emlékezésre vágyik inkább (ez mind „esszé"), mint könnyed, elandalító vagy netán felzaklató beszélyekre. Hogy ezt honnan tudják: nem tudom. Tőlem nem, az biztos. Az olvasó pedig – a menedzser jóvoltából – nem jut a karcolatokhoz, ne adj isten, versekhez, hogy lenne miből választania az „esszé" mellett.

Barátom, most már csak az irodalmi menedzserek magabiztosságának okát kellene felderíteni, habár nem tudom, miért. Az egyik mindenesetre az lehet, hogy most, azaz „a jelenlegi helyzetben" szerintük közvetlen és erőteljes hatásokra van szükség. Az olvasó egyenes véleményeket akar hallani. Akár arról, hogy miért pang a szépirodalom. Akár azért, hogy a számos értekezés – „esszé" – visszavezesse a szépirodalomhoz, amelytől elfordult. S amelyhez hozzá sem jut.

A menedzseri logika látszata szerint így megteremtődik a piaci igény azzal, hogy hiány jön létre („éhe a szépnek"), másrészt bevezetésre kerül a piacra egy ismeretlen áru, mármint a szépirodalom. „Jön, jön, jön..."

Ugyanakkor világos, hogy – mivel manapság a tagadás hitelesebbnek hat az állításnál – népszerűbb, sőt piacorientáltabb kijelenteni, hogy valami nincs vagy hiányzik, mint felmutatni az ilyen-olyan-amilyen árut, legyen az eszme vagy szalámi. Efféle erkölcsi, politikai megfontolásokból született morális következményeket kellene megírni egy menedzseri esszébe, barátom. Szelleme szerint ez „megcsinálja önmagát". Egyebet viszont nem.

Így áll a helyzet, mégsem így igaz. Látszat mindez: a menedzseri logika találmánya – én is azt követtem, s lám, hova jutottam vele.

Szavam s tapasztalataim ne felejtsem, az irodalmi menedzsert nemrégen még irodalompolitikusnak hívták.

Mondom azonban, barátom, ez az egész nem igaz, csak igaz akar lenni. De az írók azért írnak. Igaz, legritkább esetben azt, amihez kedvük van, de piacuk nincsen.

Maradok tehát tisztelettel, aki voltam:

Csiki László

Kotta-grafika

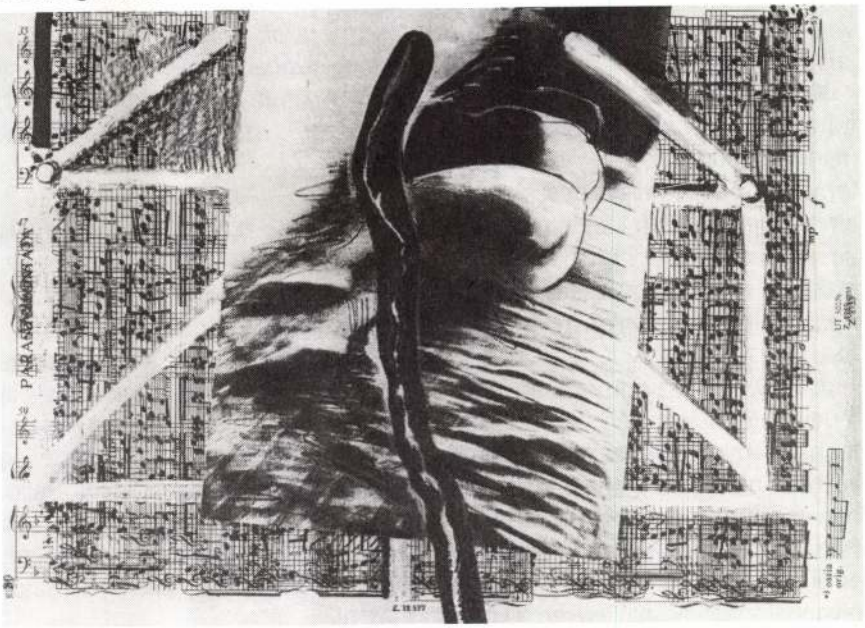

T. M.: – *Hadd kérdezzem meg Jean-Pierre Sicre-t és Kassai Györgyöt is: Szentkuthy végül is európai jelenség-e, vagy szigorúan magyar? Hiszen ha úgy tetszik: szinte soha nem választott magyar „tárgyat".*

K. Gy.: – Az esszéi kivételével. Hiszen József Attila-esszéje véleményem szerint egyik legkitűnőbb írása, s abból is kiemelkedik, amit a költőről írtak. Az pedig, hogy európai-e, vagy inkább magyar – zavarba hoz. Hiszen Magyarország is Európa, vagy legalábbis szeretnénk, ha az lenne, az pedig, hogy „külföldi" modelleket választott Szentkuthy, nem jelent többet, mint hogy ezeket az álarcokat vette fel, amelyek mögött bizony nem oly nehéz megtalálni az élő, szenvedő embert. A magyart.

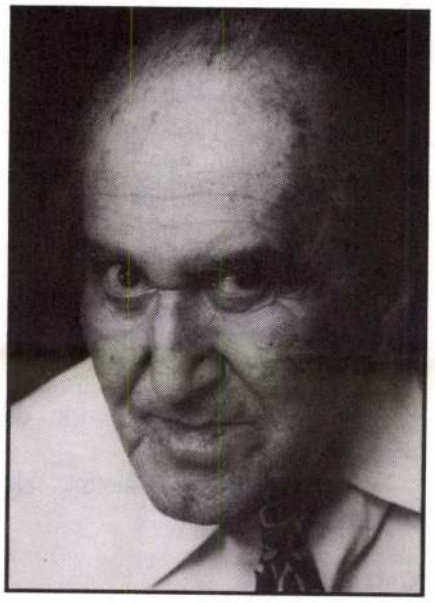

T. M.: – *De ha Németh Lászlóhoz viszonyítunk? S az ő magyarságához? Vagy éppen az Égető Eszter esetleges külföldi kiadásához?*

K. Gy.: – Nos, igen, oda talán több lábjegyzet kellene, bár én azt is meglehetősen áttételes műnek tartom. De hadd emlékeztessek arra, amit éppen Németh László mondott, ha jól tudom, a *Prae* megjelenése nyomán: hogy itt egy meteor esett le valamelyik égből, s vajon mit fog szólni ehhez a „törzs".

J.-P. S.: – Számomra is egyértelműen európai jelenség. Kevés hozzá fogható egyetemes szellemmel találkozhattunk akár a francia irodalomban is. Ebben példaszerűnek is látom. De talán éppen a kontinensnek erről a feléről kell elindulni, hogy ez olyannyira nyilvánvaló legyen. Hiszen Európa sem más, mint ennek a harminc nyelvnek, kultúrának az együttese, s ha ezeket mesterségesen nem választják el többé egymástól, csodálatos találkozásokat sejtethetnek.

N. A.: – *De vajon nincs-e éppen ebben a mostani találkozásban valami abból a lendületből, mely Európának ebben a felében a hirtelen ránk zuhant szabadságból fakad? Vagy csakugyan független ettől? Hihetjük-e csakugyan tisztán irodalmi sikernek?*

J.-P. S.: – Európának ez a fele csakugyan zárva volt, s amiről világosabb képünk lehetett, az a tiltakozó irodalom volt, a szamizdatok világa. Ezek segítettek kinyitni azt az ajtót, mely most szélesre tárult. De ez a zártság nem csak politikai természetű volt, hanem, ha jól sejtem: átfogó. Most juthatnak itt is levegőhöz az olyan művek, mint például az erotikus regények, az őrült szövegek, a fantasztikus könyvek. Mégpedig Breszt-Litovszktól Vlagyivosztokig is, nem csak itt. És azt hiszem, elsősorban az olyan művekre kell ilyenkor is figyelnünk, amelyek túlélik a szükségképpen időleges változásokat.

K. Gy.: – Szentkuthy egyébként felszabadító hatású író. Általában is – és az én számomra különösképpen: a fordító számára tehát. Micsoda szabadság volt az övé! Az ember óhatatlanul utánozni akarja. És ez mintha „vele született" lendületből fakadna. Most néztem a *Barokk Róbert* kéziratát. Egyetlen javítás nincs benne. A szerző tizenkilenc éves volt akkor.

N. A.: – *De vajon felszabadító hatású ez azok számára is, akik úgymond: szabadságban élnek? Vagy hogyan lehet megértetni velük azt, amit mi, itt, akarva-akaratlanul: „értünk"?*

K. Gy. – Azt hiszem, ebben példaszerűen egyetemes jelenség Szentkuthy. Ha úgy tetszik: európai. Vagy éppen több is annál. Emberi. Ez persze ismét a fordító vallomása.

Robert Strick: – Amihez hozzá kell tenni: ezáltal lehet csak teljes. Hiszen metaforái mellett ott van a metonimikus gazdagság. Az áttetszőség mentén a homály. A rendkívüli szellemi gazdagság kontúrjaként az érzéki virtuozitás. Ezért is olyan jó Szentkuthyt olvasni. És sikerének sincs más titka.

*A **Szent Orpheus Breviáriuma** – az európai irodalomtörténetben kétségtelenül egyedülálló próbálkozás a totális írásmód megvalósítására – úgy olvasható, mint egy hosszú, univerzális széljegyzetsorozat...*

*Valóban, ki más, mint ez a magányos óriás – a szobája körül folytatott világkörüli utazás szorgalmas mívelője – tudott beléköltözni annyi színpadi figurába? Íme egy demiurgosz, aki nem haboz Istentől kölcsönvenni egyik legfélelmetesebb jellemvonását: a mindenhol-jelenvalóságot. Más szavakkal: művészetét és módját annak, hogyan kell a különböző nyelvek között utazni, a planetáris írásmód argonautája szerepét játszani (véletlennek mondható-e, hogy Szentkuthy Miklós fordítója volt az **Ulysses**nek is és a **Gulliver**nek is?) Az igazat megvallva, a Felvilágosodás századának ezt a makacs túlélőjét mintha egy vad enciklopédikus vágy sarkallná... Íme egy autentikus **kosmopolites**, akinek nincs más hazája, mint a szavak... Szentkuthy a metaforikus forgószelek és betolakodó „átlók" stílusmestere, írása úgy is olvasható, mint a türelmetlenség polifóniája. Vagy még inkább a világmindenségnek mint egy kútnak a kimerése... mintha egyszerre sarkantyúzná őt valami egyre súlyosabb elkeseredés (hatalmas entrópia, melyben a regényelemek szétesőben lévő csillaghalmazokhoz hasonlíthatók) és egy nem kevésbé nagy akarat a részletek mikroszkopikus újraegyesítésére...*

Ez egy panoramikus írásmód is, annyiból, hogy Szentkuthy egyaránt helyezi magát a Szíriusz csillagkép szemszögébe és a homokszemek perspektívájába, – hogy Artaud szavait idézzem: „végtelen ultramikroszkóp"...

*De annak, aki **Szent Orpheus**nak nevezi magát, és arról álmodott, hogy a kétségbeesést kanonizálja, a tragikus dimenzió nem a siratóasszonyok modora. Ha az isteni táncos nem veszi komolyan a dolgát, miért veri mellét és szór hamut a fejére? Végül is Szentkuthy Miklós bölcsen mérsékelt tébolyának más célpontja nem volt, mint hogy a történelem számtalan álarcában vég nélkül együtt manipulálja a **rémület**et és a **csodá**t, amely a világ szívében mindig együtt lakozik.*

***Zéno Bianu**, a fordító előszavából, Les Lettres Françaises, 1991. január.*

THOMKA BEÁTA

A lélek látásával

Orpheuszt nem a birtoklás, hanem a *megpillantás* vágya vezérli, midőn visszafordul. E *tekintet* nyomát követve az érzékeknek és a szellemnek olyan rendkívül gazdag és olyan rétegekig hatoló története, irodalma és művészethistóriája rajzolódik ki, melyről talán sejtelmünk sincs. Elképzelhető lenne magát a pillantást is történésként értelmezni? Abból a megszámlálhatatlanul sokféle tartalomból és tartamból kiindulva, melyeket magában foglalhat, minden valószínűség szerint: igen.

Azt a szép, régi asszonyt szeretném látni ismét, olvassuk József Attilánál: *Csak látni szeretném őt, nincs vele semmi tervem...* Lehet-e ennél telítettebb és higgadtabb a megpillantás kívánásának rezignáltsága, a lemondás és sóvárgás egyidejűsége? *Nincs vele semmi tervem* — e látni-vágyás testetlenül lebeg, valahol fönn, messzi, ahol az érzelmek taszításának-vonzásának örökös zaklatottsága egymás kioltásában hal el: a *szeretném nem szeretni* mélabúja ez, a birtoklásvágy elnémulása. Roppant ellentét azonban az, amit e litotész a maga csendjébe fojt, a kijelentés állítás, a kijelentés tagadás, a kijelentés az érzés mind mélyebbre süppedő szintjének jelzése, melyben az tudássá lesz. Megállított pillanatok sora a vers, történéssé összeálló tekintetek, nézés-remények, látvány-, helyzet- és érzésemlékek sorozata, melyeknek teréül ott vannak a mezők, a kert, a bokrokon túli út, háttérül az őszi kert fáinak *nagy, tömött lombjai.*

Ama *szép, régi asszony* rejtélyessége és légiessé finomuló alakja — képe, képzete, emlékképe, vágyképe? — a csukott könyv titokzatosságában jelképiesül, abban a könyvében, mely mindörökre csukva marad.

A tekinteteknek ebben a történetében sosem kerül sor a találkozásra. Ami a vágytörténés alanyának állapotát egyetlen szóba sűríti, az az *elnézném* kimondása. Hihetetlen lassúságot, tétlenséget foglal magában a szó, valamiféle tört fényű melankóliát és mozdulatlanságot.

Elnézném, amint egyszer csak tétovázva, lassan,
mint aki gondol egyet a susogó lugasban,
föláll és szertepillant és hirtelen megindul
és nekivág az utnak, mely a kert bokrain tul
ott lappang, elvezetni a távolokon által,
két oldalán a búcsut integető fákkal.

Átívelések, egymásbaolvadások, áttevődések sorozata ez: a tétovázás, lassúság a vágyakozó, képzelődő, szemlélődő férfialak legbensőbb lényéből és létállapotából vetül ki, és az asszony mozgásaként válik érzékelhetővé. *Magát nézi e szem a lélek látásával,* magát látja távolodni. Hogy mennyire ama belül rejtező világban kanyarog e *távolokon által* vezető út, arra *lappangása,* csupán sejthető, ám *nem látható,* ugyanakkor biztonsággal föltételezhető megléte utal. (... *elvezetni a távolokon által* — mintha maga a végérvényesség testesülne meg e szándékban, nem a távozásé, hanem az úté, mintha az út kényszerítené könyörtelenül eltávolodásra a megindulót. Nem a távozó int búcsút és nem az ott maradó, ettől fogva immár előle is eltűnik a távolodó alak, hanem a fák. Az út nem csupán a tekintettel átfogott lugastól, kerttől elfelé vezet abba az irányba, melyet az utánapillantó szem mérhet be, hanem különös módon mintha nemcsak hosszant, hanem haránt is válaszvonalat képezne. Nem egymásnak int-e búcsút a két fasor akkor, amikor a távolodó lépteket lassanként elfödi? Nem érezzük-e a fasor minden egyes szemközti fájában azt a különös helyzetet megismétlődni, melyben az egyik anélkül integet a másiknak, hogy amaz látná is őt? A fák búcsúja már akkor megkezdődött, amikor felhangzott a kertben *tömött lombjuk zúgása,* amikor a lugas susogása, az őszi szél neszei töltötték be a levegőt.

A látomás zárókép a méltóságé, a tökéletes elcsendesedésé, a fényé, valamely földöntúli derengésé, valamely földöntúli végső belenyugvásé.

Csak ugy szeretném látni, mint holt anyját a gyermek,
azt a szép, régi asszonyt, amint a fényben elmegy.

Ártatlanabbul tiszta vágyképet aligha rajzolhatna magának a lélek, *nincs vele semmi tervem,* ami történik, az csupán annak a látomássornak az újraidézése, melynek terepe az érzelem emlékezete, melyben a jelenlétet úgy váltja föl a távollét, hogy a távolodást állandósítva rögzíti kitörölhetetlenül és elfogyhatatlanul.

Mozdulat

KIRÁLY LÁSZLÓ

Ablak előtt

Hajókürt bődül a köd megett, mintha
sebesült állat hívna valakit
elvérző iszonyatban — nem jó egyedül
lengeni semmilyen lágy vízen, langyos
ringásban, eltompult, bambára békült
érzékekkel — végigkapar a bőrön
kifent körömmel a riadalom: ,,mivel
érdemeltük ki a korai kongó magányt,
a hangot, pincetorokból, kútmélyből
süvöltő hívó hűvösséget?'' —
mint mikor a megértés állon vágja
a hirtelen-megértőt, rádöbbenőt:
görcsös hideg a gyomorban, robbanó
szeszekre áhítozó — ,,ez most már így lesz,
egyszerű, sértő világosságban, a
dísztelen fémes falak,
jégszilánkká csiszolt szavak mentén? —
és AZ, hogy virágot lopunk (valakinek),
elveszítjük a józan eszünk nevettünkben,
és hogy mittudomén: *az többé soha?! — —''*
— — s csak állnak az ablak előtt,
kihagyó szívveréssel,
nem igaz, *ők tudják, tudni* akarják:
pataknyi satnya folyócska ez itt,
tévedés; a sebesült állatok hívása
hallomás volt — ,,megnyugszunk lassan, igen,
virágot szedünk, készüljetek víg napokra,
sehol a hajók'' —

— s felhörren a kürt a köd megett.

1983.

Emlékek háza. Hervay

Kora reggel a költőnők
fölkelnek borzas ágyukból,
halkan lopakodnak konyháig, fürdőszobáig
meglesik:
nyugodtan lélegzik-e a gyerek.
Öltöznek lassan, félálomban,
kedvetlen mozdulatokkal,
vigyázva nyitnak ajtót,
tűnődve mennek a piacig.
Tele szatyorral ácsorognak
fodros saláták, lírai paradicsomok,
baragos paprikák között;
zsebükben összekeveredve
aprópénz, orvosi igazolvány,
cigaretta, vers.
Hirtelen kapnak észbe,
most ébrednek fel igazán,
iramodnak haza.
Múzsájuk nincs, csak férjük, szeretőjük;
mogorva könyvmoly, iszákos bohém,
unalmas filiszter, kisportolt bohóc.
Hazamennek a költőnők, ebédet adnak,
mosnak, port törölnek,
beteg szülőt ápolnak hűségesen.
Háttérben nagy polcokon a barna könyvek
— homályban sejlő, közeli,
igazi világ.
Írógép vicsorít,
cserépcsuporból ég felé ágaskodik
félelmetes ceruzák lándzsahegye.
Virág virít vagy kókadoz,
és leng az állandó cigarettafüst.
A költőnők titokban írnak - és mikor?
Ha elmentek már a barátok, és
elfáradt minden, és elült a ház.
Aztán férjek, szeretők eltűnnek,
messze mennek,
meghal szülő és gyerek.
Állnak a költőnők értetlenül,
vagy lebegnek magasan, nem földiek már,
felhőhintákon lengenek.
Megjelenik az óceán, s ők beúsznak,
el a parttól örökre, visszavonhatatlanul.
Vagy földre buknak
konokan, hangtalan.
Emlékük üres ház.
Hajlongó nádas.
Fekete tulipán.
Gólyahír.

SZIRÁNYI István grafikus
Magyar Napló, 1991. 8. sz.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 JÚN 1 0.

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirányi István

1021

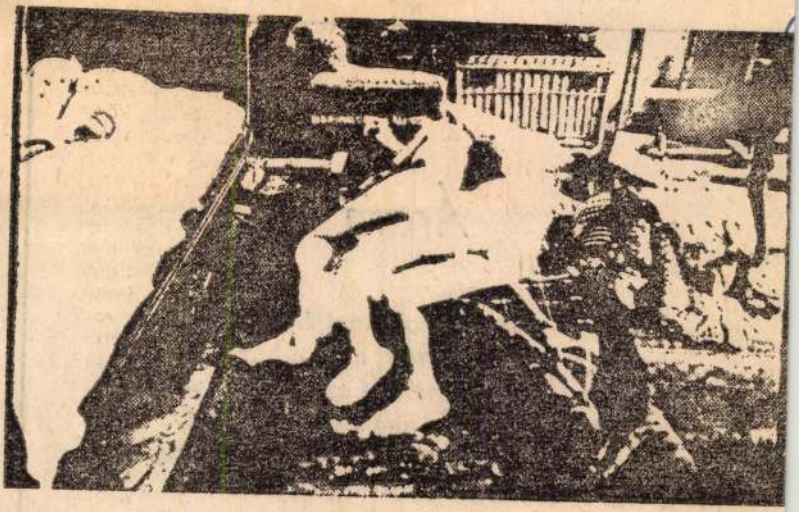

Szirányi István: Kettős

BARANYI FEREN

Áram

Ha majd új férfiak babusgatják a keblét:
izzó verőere dalt pendít, mint a húr,
de bőrfelületén megérinti az emlék
sóhajnyi árama — s nyomban kijózanul.
S a mozduló gyönyör egyszerre visszabágyad,
pedig csupán a bőr idéz meg engemet,
de ennyi épp elég, hogy pillanatra tárgyat
váltson a bőrön át kormányzott képzelet —

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 FEB 2 81

1021

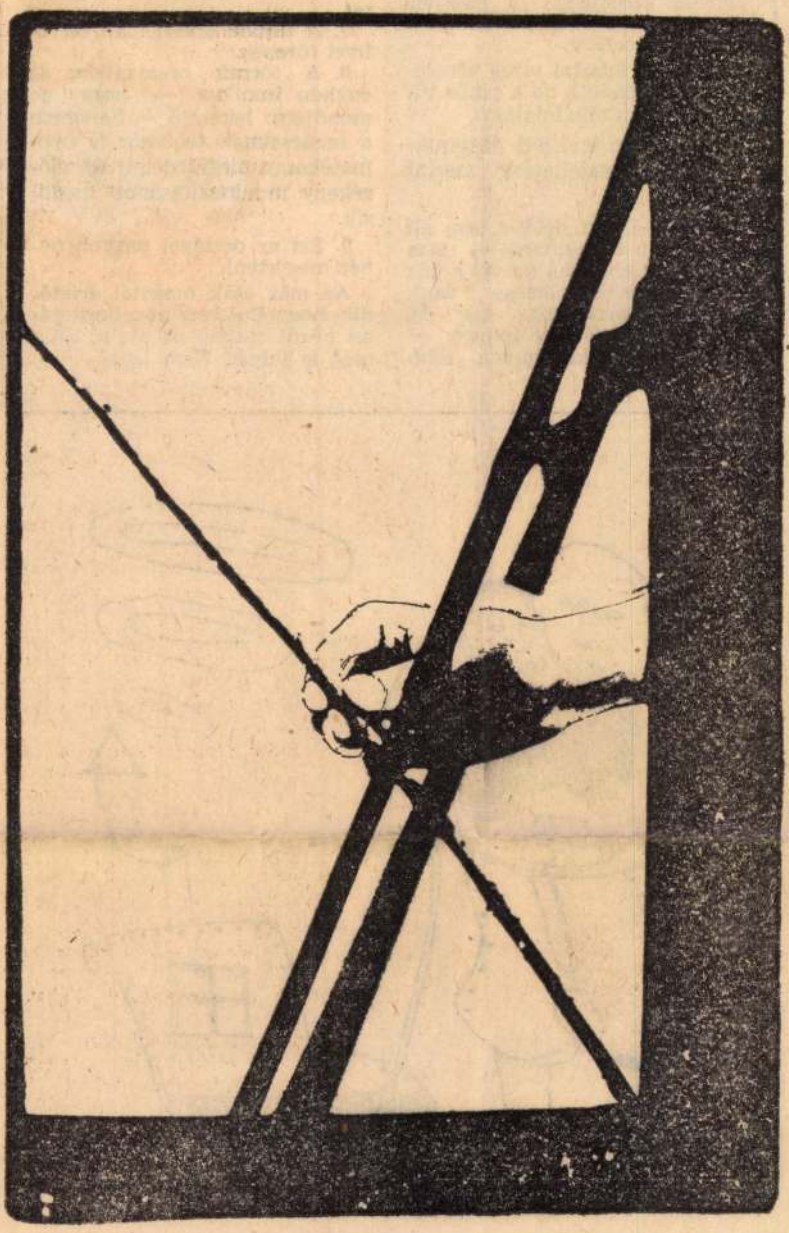

Szirányi István: X-Ray

ÉLET ÉS IRODALOM 10

Szirányi István

biakat közlöm:

A XII. Tartsay V. u. 5/b. sz. lakóház pincéjében a talajvíz eltávolítására elzáróberendezést működtet az IKV.

Ugyan a felszíni vizek elvezetése megoldódott, de a pince tüzelőtárolásra alkalmatlan.

A levélben említett deszkatákolmány rendeltetése szerint tüzelőtároló.

A XII—I. ker. IKV-t nem áll módomban felszólítani — sem arra, hogy elbontsa (mivel a ház lakóinak erre szüksége van), sem pedig arra, hogy egy új, esztétikusabb tárolót építsen — addig, amíg a kerületben több

dik, hogy Gulliver következtetései közül csupán az utolsó állja meg a helyét. Nem igaz?

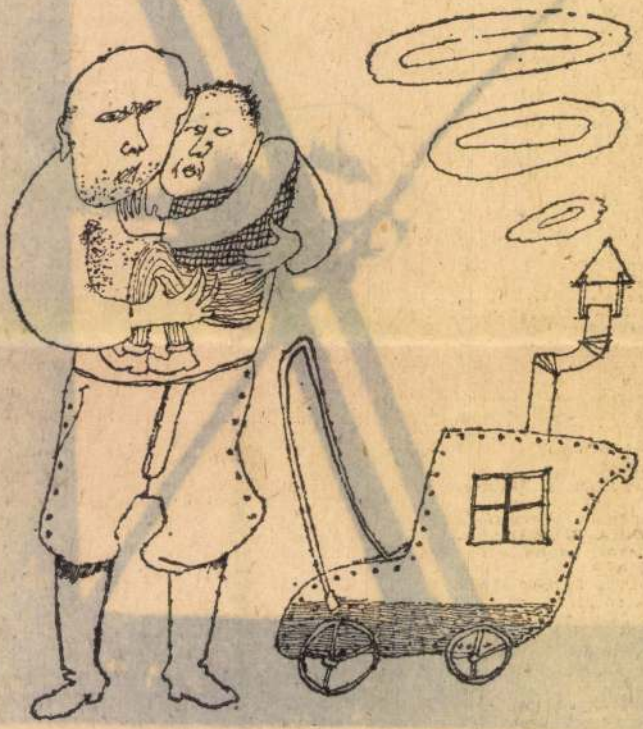

Szikszai Károly rajza

Orvosok és jogászok az abortusz ellen

Hangos némaság

BÁLINT B. ANDRÁS

Az a rettenet, csak azt tudnám feledni. Milliók láthatták a televízióban az abortusz *előtti* pillanatot: amint a műszer behatol az anyaméhbe, s keresi elpusztítandó *tárgyát*, a magzatot. Amelynek – illetve *akinek* – feje, keze, lába, *mindene* van, csak élete nem lesz. Fél, a védő fészeknek hitt anyaöl zugába bújik, mert érzi-sejti, hogy a kampós fémdarab érte nyúl olyan mélyre.

Érte, hogy megragadja. *Ellene*, hogy kiszakítsa onnan, ahol fogant, s ahonnan megszületni vágyik.

*

„Az Orvosok és jogászok az abortusz ellen egyesület 1989 májusában alakult, tizenhárom taggal. Jelenleg mintegy hatvanan vagyunk; de ez a szám nem fejezi ki azt az érdeklődést, amely a társaság tevékenysége iránt országosan is megnyilvánul. Kezdetben vitáztunk arról, miért nem vonunk be papokat, miért nem állhat az egyesület nyíltan keresztény alapokon, jóllehet a tagok többsége hívő. Nos, szerintem azért, mert materialista vagy ateista talajon is el lehet jutni a művi abortusz ellenzéséig. Aki azt állítja, hogy a terhességmegszakítást ellenzők mind vallásos emberek, az szeretné meghazudtolni azokat az objektív tényeket, amelyek az abortuszt mind orvosi, mind jogászi szempontból vitathatóvá teszik. Az orvosok és a jogászok ellenzése történetileg megelőzte a keresztény tiltásokat, hiszen már Hippokratésznek és a római jogrendszernek megvoltak a logikus argumentumai a magzat mint emberi lény elfogadása mellett, ebből következően a magzatelhajtás ellen. Az abortusz rendkívül káros a nő egészségére nézve, a magzat fejlődésnek indult emberi élet – ez az orvosi indok, ezért életben maradását a jog messzemenően akceptálja.

A feministák sűrűn emlegetik, hogy a terhesség vállalása vagy elutasítása az asszony kizárólagos joga. Úgymond, emberi szabadságát sérti, ha arra rákényszerítik, hogy kihordja s megszülje gyermekét. Csakhogy! A fogamzás nem pusztán az asszonyon múlik, tehát a férjet *ugyanolyan jogok* illetik meg a magzat sorsát illetően, akár a feleséget. Vegyük például az eltartást. Az apát e téren legalább olyan kötelességek terhelik – még ha külön élnek is –, mint az édesanyát. Honnan veszi a jogalkotó a bátorságot ahhoz, hogy kimondja: a gyermek megszületéséért csak az anya felelős?... Ha a művi abortusz vállalása a nő kizárólagos joga, akkor – úgy látszik – a társadalom a nők kezébe helyezte saját elpusztításának lehetőségét."

*

Dr. Jobbágyi Gábor, a Miskolci Egyetem jogi karának docense, az egyesület elnöke, megszállott ember. Húsz éve ismerem, szenvedélye nincs – csak három gyermeke. Lehet, hogy sokak szemében luxusnak vagy hivalkodásnak tetszik, itt mégis le kell írni: Jobbágyi doktor és felesége tudatosan vállalta a *szaporulatot*, azzal, hogy ez természetesen több gonddal, küszködéssel, anyagi nehézséggel jár.

De még több örömmel. A teljes élet ígéretével.

Két éve tőle tudtam meg, amit akkoriban még nem publikáltak, hogy liberális abortusz-jogszabályaink folytán harminc év alatt *négy és fél millió magzat nem született meg* Magyarországon. *Éljünk magunknak?* – kérdezhetjük *Fekete Gyulával*. Élhetünk, de akkor a harmadik évezredben már nem fogunk élni. Az abortusz-divat egyfajta néma szavazás a jövő kilátástalansága ellen – szögezte le a minap a rádióban *dr. Surján László* kereszténydemokrata politikus, az Orvostovábbképző Intézet tanára (azóta miniszter). Az öngyilkosság a magyar jogban nem büntetendő; de a nemzet önpusztításának közösen – tehát törvényi úton – kellene gátat vetni. És a szabályozásban sorsdöntőek mind az orvosetikai, mind a jogászi érvek.

*

„Nagyon fontos, hogy a kormányzat és a publicisztika egyre többet foglalkozik a határainkon kívül élő honfitársaink sorsával. De ha bepillantunk a statisztikába, amely szerint a legutóbbi két népszámlálás között mintegy 250 ezer fővel csökkent az országlakosság, akkor elkerülhetetlen az összevetés: 1980 és 1990 között *egy Kárpátalját sikerült kipusztítanunk*... Vajon van-e jogunk beleszólni abba, mi történik a szomszédos országok magyarjaival, ha azokkal sem törődünk, akik a trianoni vonalakon belül élnek – vagy halnak?...

Szokás a liberális *nyugati* jogrendszerekre hivatkozni. *De!* A fejlett államok többségében nem ennyire parttalan a művi abortuszok engedélyezése, s az egésznek nincs olyan tragikus demográfiai hatása, mint nálunk. Talán komolyabban veszik az életet – és persze a létfeltételek is messze jobbak, mint Magyarországon. Felbecsülhetetlen a társadalom erkölcsi *visszatartó* ereje is, ami nálunk – a vallási összetartozás szétzúzásával, a spontán közösségek adminisztratív megszüntetésével, a keresztény hagyományok felrúgásával – úgyszólván nem is létezik. Ám hiába is mondjuk valamely cselekedetre, hogy morálisan elítélendő, hogyha a jogszabály lehetőséget nyújt rá. Igen, ha a jog ellentétben áll az alapvető erkölcsi követelményekkel, akkor az egy rossz jogrendszer, vagyis sürgősen *változtatni* kell rajta.

Már hallom az ellenvetést: nem szabad olyan törvényt alkotni, amely nem egyezik a közmegítéléssel. Márpedig Magyarországon a közvélemény – tárgyismeret híján – elfogadta az abortuszt mint családtervezési eszközt. Jogászként erre csak annyit mondhatok: a törvényhozónak nem elég szolgai módon követnie az uralkodó eszmei és erkölcsi áramlatokat, hanem *igenis* irányt kell mutatnia. Ha az állam megengedi a rosszat, az emberek élnek vele. A terhességmegszakításra mindig volt igény, de a jogalkotás soha sehol nem támogatta olyan mértékben, mint itt és most, a *létező* szocializmusban. Analóg példa: az

E számunkban a régi könyvheti plakátok reprodukcióit LÁSZLÓ JÁNOS készítette

példa: az ember *Noé* óta él az alkohollal és a kábítószerrel, de még egyetlen történelmi korban, egyetlen államrezonban sem merült föl, hogy ezeket az élvezeti cikkeket ingyen adják a polgárok birtokába. Bűn lenne minden tömeges vagy egyedi vágyat maradéktalanul kielégíteni. Az önpusztításhoz a szervezett társadalom nem nyújthatja beleegyezését."

*

A pártállam ördögi ajánlata – jegyzi meg Jobbágyi Gábor, amikor fölvetem: a házaspárok túlnyomó többségének olyanok a jövedelmi és lakásviszonyai, hogy jóformán képtelenek egy vagy két gyermeknél többet fölnevelni. Miben áll az ajánlat? A hatalom a gyermekgondozáshoz nem kínál kellő feltételeket, de biztosítja azt az úgynevezett szabadságjogot, hogy az emberi – magzati – létet kioltsuk. Körülbelül olyan ez, mint amikor a halálraítélt választhat, hogy a kivégzőosztag elé áll inkább, vagy a bitó alá...

Tudjuk, hogy a népi írók – *Kovács Imre, Kodolányi János, Szabó Zoltán* – milyen döbbenettel vették tudomásul s regisztrálták az egyke-szokást az ország elmaradottabb vidékein. De azt már elfeledtük, hogy a húszas években, az átkos Horthy-rezsimben évente 240 ezer újszülött jött a világra, csaknem kétszer annyi, mint a magát humanistának és közmegegyezőnek nevező Kádár-korszakban. Afféle kelet-európai humanizmus ez: *az ember ellen*. Affajta szocialista konszenzus: *csak a mai napot éljük túl*, holnap majd lesz valahogy!

*

„A jog természetszerűen védelmezi a magzatot a nemzéstől fogva. A Polgári Törvénykönyv kimondja, hogy *az ember jogképessége* – ha élve születik – *a fogamzástól kezdődik*. Az élve születés lényeges kritérium, hiszen a vetélés spontán is bekövetkezhet, s ebben az esetben a magzatnak semmilyen joga nincsen. A Ptk-t, ezt a magas szintű jogszabályt semmibe veszi az abortuszrendelet, amely az élet megszüntetését *erőszakos módon* is engedélyezi. A hatályos Büntető Törvénykönyv a tiltott magzatelhajtást az *élet elleni* bűncselekmények közé sorolja. A jóval alacsonyabb szintű kormányhatározat és egészségügyi miniszteri rendelet viszont lehetővé teszi évi százezer embrió elpusztítását. S ráadásul abortusz*törvény*nek hívják, holott nem egyéb *igazgatási* jogszabálynál, a művi vetélés kérdése soha nem került az Országgyűlés elé. Ilyen horderejű kérdésben nálunk mindig az apparátcsikok döntöttek.

Papolunk az Európa-házba költözésről. Lehet, hogy az idén hazánk az Európa Tanács tagja lesz, *ugyebár*. Ez a testület mondta ki a művi megtermékenyítéssel kapcsolatban – s igen helyesen –, hogy a magzat emberi *méltósággal* bír. A feministák szerint az újszülött léte csak a megszületéstől releváns. Ezzel szemben például az Egyesült Államok legfelső bíróságának egyik precedens értékű ítélete szerint a magzat a fogamzástól: *alanyi jogokkal* bíró ember. Kérdezem én, hogy akarunk mi a fejlett világhoz csatlakozni, ha az alapvető princípiumokat sem ismerjük el? Ha semmibe vesszük az életet, amelyhez mindenkinek joga van – még ha nem tud is róla nyilatkozni."

*

Három esetben az egyesület is elismeri a művi vetélés jogosultságát: ha a szülés az anya életét veszélyezteti; ha a terhesség bűncselekmény (vérfertőzés, erőszakos nemi közösülés) következménye; és ha a magzat olyan súlyos károsodásban szenved, hogy vegetatív léte sem biztosított. Ezen az alapon magyarhonban évente két-háromezer abortusz lenne elképzelhető – szemben a jelenlegi kilencven-százezerrel.

Az egyesület most az *Alkotmánybíróság* elé terjesztette a jogi szabályozás kérdését. Döntés – a különböző szintű normák és intézkedések összevetése után – az ősszel várható. Addig? Hullnak szemetesvödörbe a parányi életek, nejlonzsákokba fullad a holnap.

Azon a bizonyos filmen határozottan látszott, hogy a magzat *sikolyra* nyitja a száját, amint a fogó feléje nyúl. Kórházban járva, a nőgyógyászat közelében mindig fülelek: s elborzaszt ez a gyermeksikolytól hangos némaság.

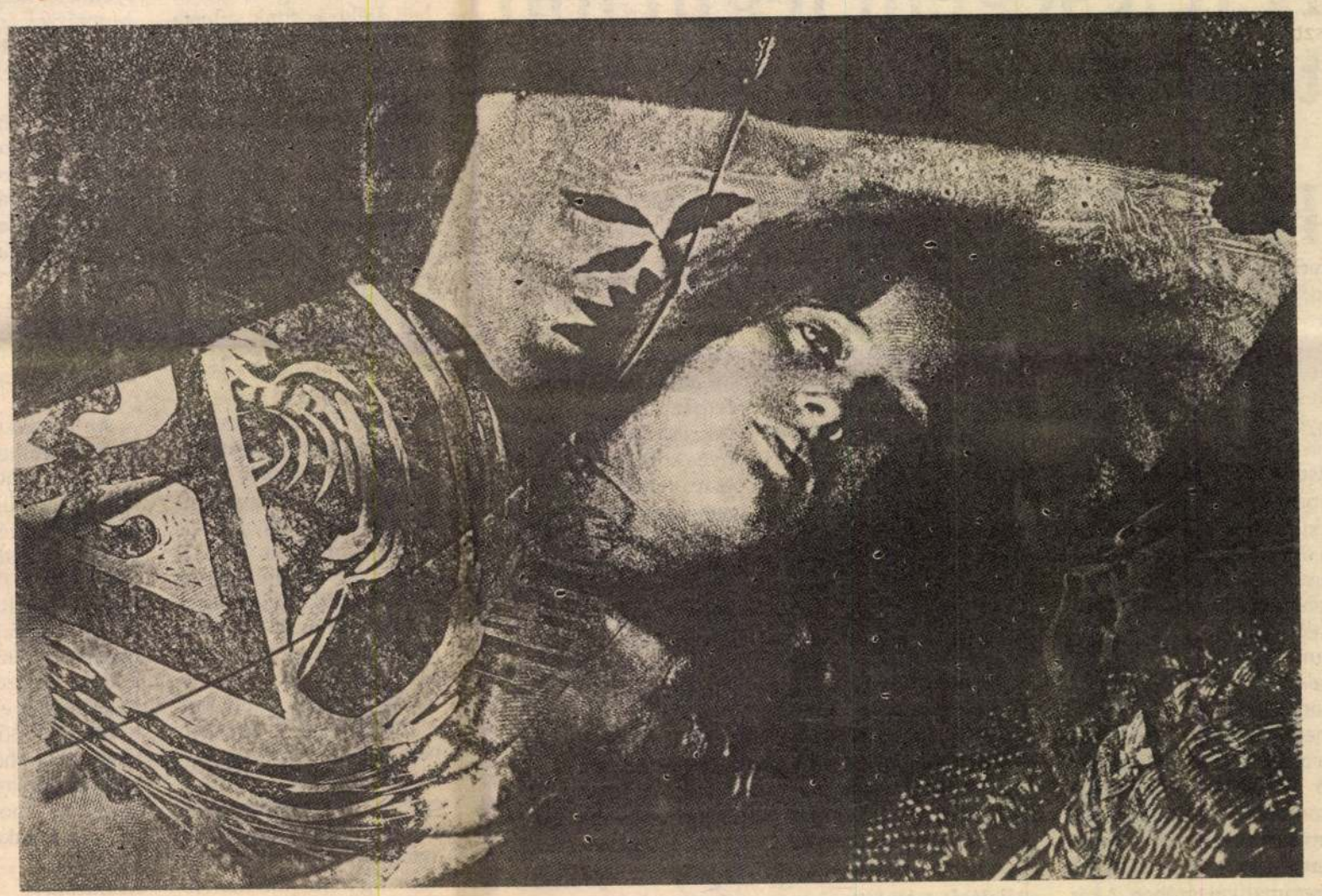

SZIRÁNYI ISTVÁN: Emlék

SZIRÁNYI István
II.évf.22.sz

KÖNYV

Határ Győző: „Rólunk szól a történet"

Magán-irodalomtörténet

Merészség volna azt állítani, hogy az irodalom műhelytitkairól szóló művek az igazán népszerűek vagy olvasottak. Igazán jelentős esszéistáknak adatik csak meg, hogy meghódítsák a közönséget. Ha azonban megérjük majd – a magam részéről nagyon szeretném megérni –, hogy a Londonban élő Határ Győző aranyozott borítású, kivitelükkel is kedvet ébresztő alkotásait végre hazai kiadóink is rendszeresen megjelentetik, bizonyos, hogy széles rétegek körében lesznek kedveltek az irodalom „belügyeiről" szóló írásai is. Meg nem tudnám mondani, mikor, melyik esztendőben került a kezembe az az Irodalmi Újság, amelyben az akkor oly népszerű *Jumpers* című színműről írt hatalmas terjedelmű kritikát. Egyszerűen lenyűgözött az a könnyedség, elegancia, iróniával kevert bölcsesség, ahogy a darabról és magáról a művet indukáló jelenségről szólt. Aztán személyesen is módom volt megtapasztalni, mennyire más, milyen független szempontok alapján szemléli az írás művészetét és az irodalmat: eljuttattam hozzá kérdéseimet a *Vigilia* számára, s ő előbb hosszú levélben fejtette ki, hogy a magunkfajták kérdései, elképzelései mily provinciálisak, majd elküldte az interjú szövegét, s igazán büszkének érezhetem magam, hogy új könyvében, melynek „története" tényleg „rólunk szól", viszontláthattam.

Az elmúlt évtizedek keserű tapasztalatai bőségesen megtanították Határ Győzőt, hogy az irodalmat nemcsak irodalmárok, hozzáértők vagy éppen dilettánsok művelik, hanem bőségesen vannak a könyvek, versek, elbeszélések, regények, esszék és tudós munkák alkotói között percemberek, netán az „irodalmi elhárításban" működők is, s ez utóbbiak szentek, sérthetetlenek voltak, legalábbis a hazai pályán. De nem „kis Magyarországon", Wimbledonban, ahol Határ Győző él, s figyeli, olvassa(!) aprólékos gonddal napjaink irodalmát és évezredek bölcseleti munkáit. Innen mintha jobb és elfogulatlanabb kilátás nyílt volna irodalmunkra, ami nem csoda, hiszen a néző egyszersmind a világirodalom párhuzamos jelenségeit is számba vehette, s pontosabban észlelhette, mi a maradandó, mi az igazi érték, s mi múlik el életre hívó rendszerével együtt. Nem véletlen, hogy Cs. Szabó László vagy éppen Határ Győző egyik-másik magisztrális bírálata lázasan beharangozott itthoni könyvsikerekről és „vállalkozásokról" – még a szó is iszonyatos irodalmi összefüggésekben! – akkora botránykőnek minősült, hogy minden lehetséges eszközzel igyekeztek meggátolni az olvasókat, nehogy hozzájuthassanak e mérgező irományokhoz. S az sem véletlen, hogy amin lelkes munkaközösségek merengtek évekig, azt Wimbledonban lényegesen kevesebb erőfeszítéssel megvalósíthatta egyetlen hozzáértő: megalkotta a mai magyar irodalom rendszerét, s megrajzolta képét, nem távolítva el róla szeplőket sem, mellőzve azonban a kötelező tiszteletköröket, az udvarias eufemizmusokat, a kényszerűségből leírt (vagy: leíratott, netán utólag betoldatott) jelzőket, „mégis", „mégsem"–, „azonban" ellentétes kötőszavakkal indított mellékmondatokat. Határ Győző magán-irodalomtörténetében ismét fontos és meghatározó kötőszó lett a „mert", ő ugyanis szereti megindokolni mondanivalóját, s nem hagyatkozik közhelyekre, sőt, érezhető kedvteléssel idézi ezeket a kor magyar kritikusaitól és irodalomtudósaitól (ez utóbbiak közül kiváltképp az elmúlt évtizedek „nagyjait", koronás főit éri tetten a balgaság és a szándékos vakság vétkében).

Mélységesen és olthatatlanul irigylem Határ Győzőt. Egyrészt azért, mert szemléletét nem béklyózták az elmúlt évtizedek. Másrészt mert nem ismeri a nálunk szinte meghatározó műfaji kötöttségeket. A *Rólunk szól a történet* három kötetének nyolcszáz lapján nincs két egyforma írás, még hasonló szerkesztésű mondat is alig! Tanulmányok, szubjektív jegyzetek, katekizmus-meghatározásokra emlékeztető tömör, bölcs mondások és tanácsok, szellemes verselemzések váltogatják egymást, s közben szó esik az írás műhelytitkairól éppúgy, mint az író becsületességéről vagy becstelenségéről.Itt-ott önéletrajzi utalások, olykor hosszabb visszaemlékezések szakítják meg a sort, de ezek is szerves részei a kor irodalomtörténetének, hiszen arról szólnak, hogyan számolták fel anno az *Újhold*at vagy az *Európai Iskolá*t, miképp radírozták ki az irodalmi tudatból a *Nyugat* vagy az avantgárd örökségét, hogyan lett egy balemlékezetű korszak vezető kritikai eszköze a bárd, amelyről aztán kiderült, hogy bumeráng. S mindezt bámulatos iróniával, sziporkázó szellemességgel mondja el, mintha bosszantani akarná az irodalomtörténészeket, akik mondandójukat csak összehúzott szemöldökkel, nyakkendőben, komor krákogások közepette képesek megfogalmazni és előadni. Határ Győző pizsamában sétál az irodalomban, s érezni, hogy éjjel sem aludt, hanem valamelyik ókori vagy középkori bölcselkedővel társalkodott, aki arra akarta rávenni, hogy hagyja már a fenébe az irodalmat és a költészetet, a filozófia sokkal hasznosabb és mélyebb foglalatosság. Szerencsére még nem sikerült meggyőzni, de a helyzet „aggasztó".

Irigylem Határ Győzőt azért is, mert újra meg újra bizonyítja, hogy az irodalomról, a művészetekről és általában az életről csak érthető módon érdemes és lehet beszélni. A többi: szófia. Teljesen igaza van, amikor irtózik a „belügyektől", a célzásoktól, az irodalomszemléletet megfertőző mellékes szempontok uralmától. Makacsul és következetesen küzd az irodalom és a politika szétválasztásáért, s az elmúlt korszak eseményei, kiváltságosainak históriája azt bizonyítja, igaza van. Persze, sok mindent másként élt át az ember itt, mint látta onnan. Határ Győzőt mérhetetlenül bosszantja, hogy a mindenkori kultúrpolitika irányítói lelkes indiántáncot jártak Németh László és Illyés Gyula körül. Van azonban olyan megközelítési módja is ennek, hogy: szerencsére. Mégiscsak javára vált a magyar irodalomnak, hogy ők voltak azok, akiket szerettek volna megnyerni, s akik ezáltal mércének is bizonyultak. Képzeljük csak el, ha X vagy Y (neveket bőségesen lehet behelyettesíteni) lettek volna a kor szentjei...

Határ Győző irodalomképébe egyáltalán nem fér bele a nálunk oly jól ismert „sorsvállaló irodalom" kategóriája sem. Világirodalmi érvek tucatját hozza fel ez ellen. De mit tehetünk: a magyar irodalom már csak ilyen, s nem is a huszadik század „vétke", hogy ilyennek kellett lennie. Szerintem egy író nagysága vagy kicsinysége nem attól függ, hogy vállalja-e a sorskérdések megfogalmazását, netán küzd is nemzetéért, népéért. Vannak, akik nagy írók lesznek ezzel az elhatározással, s vannak nagy íróink máshonnan: ők makacsul ragaszkodnak egy egészen másfajta magatartáshoz, melynek leglényege az író érintetlenségének eszménye. És persze fordítva is lehetséges. Az író ír, természete vagy mániái szerint – ha hagyják, mert az ellenkezőjére is volt példa –, de hogy tényleg megmarad-e, vagy esetleg évtizedek, évszázadok múlva előbányássza-e egy megszállott kutató, az sok mindenen múlik, s nemcsak kifejezetten irodalmi szempontokon.

Határ Győző kettős tükröt tart elénk. Ha beletekintünk abba, amelyik régebbi arcvonásainkat mutatja, joggal borzongunk meg, s fohászkodunk irgalomért az egek Urához. Szerencsére láthatjuk benne jobbik, természetes arcmásunkat is, melyet megőriznünk és fejlesztenünk kell, kivált, ha ilyen okos, szellemes, művelt módon intenek erre. *(Aurora Könyvek)*

RÓNAY LÁSZLÓ

Esterházy Péter: Hrabal könyve

A feleségem legújabb története

Hogy Esterházy új könyvét a szerző rangjának járó módon megvizsgálhassuk, kissé vissza kell hátrálnunk az időben. Gondolom, vagyunk néhányan, akik jól emlékeznek még pályakezdésére, erre a páratlanul fényes indulásra a magyar próza történetében. Az ifjú Esterházy egyike volt a legvonzóbb jelenségeknek, akik valaha is felléptek irodalmunkban. Istenáldotta, amolyan mozarti véralkatú tehetség volt, csodagyermeki tünemény, ugyanakkor férfiasan *charmeur* és *galantuoso*, kristálytiszta gondolatokkal és nyelvvel, meghökkentő művészi keccsel és harmóniateremtő készséggel, hajnalfriss iróniával – boldogan múlatva a regényidőt a maga teremtette szabadság tágas grammatikai terében. Akár a Hegel jellemezte Shakespeare-hősök, „önmaga szabad művésze" volt, vagyis Lovag – a hetvenes évek kedélytelenül sivár Magyarországában mellbevágóan bátor emberi és művészi tett, példaértékű és követhető személyiségalkotás. „Mindenki" tudta és érezte, hogy valami radikálisan új kezdődött ekkor, pontosabban valami régen elnyomottnak és elfelejtettnek, a személyében és gondolkodásában szabad magánpolgárnak egészen természetes gesztusú felidézése: hommáge és paródia egyidejűleg. A szabadság levegője áradt mámorítóan vagy fullasztóan (kinek-kinek pártállása szerint) lebegős és frivolan kétértelmű mondataiból, egy olyan „pasas" magánintonációja, aki Ottlik hőseinek megszólalását tekintette a normál zenei A-nak. Civilpróza volt tehát, ezen ódon-újdonság okozta a modern magyar művészetben példátlan sikerét, no meg azon hihetetlen művészi civilkurázsi, hogy jóval az ún. „rendszerváltás" előtt Esterházy a maga részéről radikálisan lezárta azt a bizonyos korszakot, a szocialista realizmus reprezentatívnak követelt műfaját önnön formájának poklába zárva mondott ítéletet egy világ fölött: *Termelési-regény*. És hogy mennyire nem véletlen volt Goethe, pontosabban szeretetteljes paródiájának felléptetése a regényben, ahhoz az osztrák Peter Handke megjegyzése adja a kulcsot: „Goethe, a szabályszerű civil: ideál". Ezzel a művel, Rákosit variálva, a „fordulat regényével" zárult le az első pályaszakasz.

Új prózavilágot felépíteni: Esterházynak magával az ürességgel kellett szembenéznie. A legintenzívebben átélte korunk stílustalanságát és értékvákuumát (Hermann Broch alapkategóriái), elkezdte tehát látszólag elölről „az egészet" (valójában több száz év gondolati és nyelvi anyagának a figyelembevételével), megkezdődött a szavak bevonulása, karneváli forma teremtődött ismét goethei szellemben: „minden múlandó csak hasonlat", valamiféle posztmodern Walpurgis-éj a klaszszikus (Goethe) és a romantikus (Joyce) után – nagyon szabadon. Mutatványosbódé, a trükkök trükkjének trükkje/tükre: *Bevezetés a szépirodalomba* – a legnagyvonalúbb hecc és blöff, a legunikálisabb ínyesmesterkönyvek egyike irodalmunk történetében. Sokan keresték a kötet legbelső magvát, mindent átfogó formaelvét – mindhiába; a *Bevezetés* nem regény, nem is regényfüzér vagy önálló prózaegészek egybekapcsolódása, hanem *montázs*, amely azonban a sorozat indításakor még nem volt, nem lehetett végcél, de utólag (a montázselvnek megfelelően látszólag tudatosan) teremtődött olyanná, amilyennek megismerhettük. Montázsok montázsa, talált tárgyak kollázsa, a korábbi szövegkomplikációk breviáriuma, mintegy igazolva G. Benn jóslatát (1949), miszerint a jövő művészete montázsművészet lesz. Lezárult így a második pályaszakasz, Esterházy radikálisan kiürített egy házat, a nagyepika házát. Ezáltal az önmaga teremtette, a korábbinál sokkal ijesztőbb ürességgel találta magát szembe.

Ami ezután történt Esterházy műhelyében, arról nemigen szólott a korábban rendkívüli színvonalú és az író művészetébe szervesen beépülő kritika. Megjelent a *Tizenhét hatytyúk*, kimerültek az energiák az álnévfejtésben, csak éppen a korábban tucatszámra érkező komoly bírálat maradt el. És hasonló történt a későbbiekben is. Hogy Esterházy prózája korábbi önmagához képest hanyatló, mondhatni tanácstalan szakaszba ért, azt „mindenki" tudta, de szemlesütve félrenézett, mintegy türelmi időt adva ennek a rendkívüli képességű művésznek. Embert teremteni a semmiből, teljes fizikumú és szellemű felejthetetlen személyiséget, mégis berendezni a nagyepika házát – a *Tizenhét hattyúk* a visszatérés kudarcos kísérlete, egyidejűleg a hiányzó nagy magyar erotikus regény megírásának vágyálma. De senki nem képes alaptulajdonságait átrendezni, az Esterházyban mintegy ideálalakot öltött „irodalmi író" (Ady) és stílusparodista megakadályozta a sikert, ugyanis semmiféle gondolati halálugrással nem igazolható, hogy egy munkáslány Pázmány nyelvén tárja elénk az élettörténetét, így aztán Csokonai Lili puszta fantomkép, nem emberi alak, mint pl. Weöres Psychéje. Embert teremteni, személyiséget – ez a vágy ott lüktet most is az új regény lapjain.

Hrabal könyve – a cím nagyon határozottan az ótestamentumi könyvek megjelölését idézi, jóllehet nem akar szentirat lenni, inkább amolyan világi apokrif. (Ezt a gondolatot erősíti a cselekmény fő szála, miszerint az Úr két angyalt küld

79.	Szirányi István:	Jelek,
		vegyes techn, 50x65 cm
8o.	"	Rejtőzködni nem tudok
		vegyes techn, 38,5x28,5 cm
81.	"	Transz, offszet, 38x27 cm

SZIRÁNYI István

6.000

6.000

1.500

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor

AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

Szirányi Istvánné festő-grafikusművész 2) Folytatás.
Utómunkák: lotto; Kerjegy.
1. Repülés, karton, tempera, xerox, 69x29 cm, 1983.

Művészet, 1989. 4., 30-old.

1

Szirányi István festő-grafikusművész 1.) tolbytatás
Ottomán Ottó: Kérjegy.

Amit **SZIRÁNYI ISTVÁN**ról tudok: 1951-ben született Kaposvárott. Meghatározó kaposvári gyermekévek után kerül Budapestre kirakatrendező-tanulónak, majd Pécsett szerez tanári diplomát földrajz–rajz szakon a Tanárképző Főiskolán.

Később újra Budapesten találkozunk vele, múzeumi, majd nyomdai grafikusként dolgozik. Szakkört vezet, tanít a Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézetben.

1980-ban felveszik a Művészeti Alapba, és ugyanebben az évben a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába. 1970 óta folyamatosan készít fényképeket. A Magyar Fotóművészek Szövetségének tagja. Mongóliai és csuvas utazásai nagy hatással vannak művészetére.

Több önálló kiállítása volt Budapesten, Pécsett, Miskolcon, Baján, illetve Lundban (Svédország) és Amszterdamban. Munkái megtalálhatók magyar, szerb, lengyel, csuvas, finn, svéd, holland, olasz és francia (Bibliothèque Nationale) köz- és magángyűjteményekben.

Foglalkozik egyedi, sokszorosított és alkalmazott grafikával, könyvművek (***Telefonkönyv*** N°1, N°2, N°3), installációk tervezésével.

Témái a fény, mozgás, repülés, zene és tér, a telefon mint médium, ethnosz, erósz, áthatások és „áthallások", önarcképek, a leképezés és a kreáció kérdései fizikai horizonton innét és túl...

Művészet, 1989., 4., 30-old.

Szirányi István

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 DEC 15

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyáfi Magyóné

1021

Szirányi István: Tessék beszélni

tóságát kérdőjelezi meg (*König*), kisebbségi érzést kell beleplántálni, mert a végén azt képzeli, joga van dönteni saját sorsa felől. Az élet céltalanságába belenyugodni képtelen, beilleszkedni nem tudó lázadó csak pótcselekvésbe menekülhet (*Stoppard, Liives*). Az embernek le kell számolnia illúzióival (*Bergman*) és passzív rezisztenciát szegezni szembe a múlt kísértésével, hiszen ez az elvesztett kezdeményezőkészséget, a valóságos é. demet és bűnt dörgöli az orra alá. A másik oldalon a vegetáló, mindebből mit sem értő véglények állnak (*Mauriac, Cooper*). A biológiai egyensúlyt a mindenkit megnyomorító háború hivatott fenntartani (*White, Kohlhaase, Kühn, Jovanovič, MacLeish*). És ha az ember semmiképp nem bírja tovább, önként is kérheti törlését az élők sorából (*Bukovčan*).

Mindezek alapján nagyon lehangoló kép bontakozik ki a szemünk előtt. Egy olyan világ képe, ahol ember embernek társa nem lehet, s az egyén elmarasztaltatik félelemben és cselekvésképtelenségben. A kanti társiatlan társiasság azonban nem abszolutizálható. Igaz, a angjáték, akár a dráma, alaposan megszenvedte Beckett nyomasztó senijének hatását. Az előbb felvá-

legfeljebb ha autómosó műanyagvödrök tarkítják az utcaképet. Csakugyan nagy ünnep a gyerekhadnak karácsony, ha jószerivel nincs más oka izgalomra, mint „a színes papírba öltöztetett, aranyfonállal átkötözött csomag"? Mikor áll neki szociológus vagy pszichológus megtudakolni, mire gondolnak igazából a gyerekek karácsonykor? Mert a gyűjtemény bevezetője beéri azzal, hogy mindezt „csak a kispárnád tudná megmondani, hiszen órajta forgolódtál"...

Gyanúm, hogy gyermekeinknek még nálunk is kevesebb okuk van az ünneplésre. Hiszen ők csak koholt vagy pépesített indítékot kapnak a körtáncra, zászlócskalengetésre. Tradicionális ünnepeink igazi témáiról nemigen tájékoztatjuk őket (így váltják fel szigorú, megvesztegethetetlen télapók a pajtáskorú, csupaszív jézuskákat), újkeletű ünnepeink kemény történelmi realitásaitól pedig, amíg lehet, megkíméljük őket.

Maradnak az évszakokra, egyes hónapokra ráaggatható szimboliz-

Szirányi István festő-grafikusművész 3) Folytatás.
Bittómosi lottó: Norjegy.
2. Égető = égetetlen, karton, tempera, fotó, 69x47 cm, 1983.

Münchnet, 1989., 4., 30-ad.

SZIRÁNYI 1989

Szirányi István, festő-grafikusművész 4.) Folytatás.
Ottomosi Otto: Kérjegy.

3. Fémjkéreszőgép - ember, fotó
24 x 36 cm, 1976.

3

Művészet, 1989., 4., 30-old.

Szirányi István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Avagy ki kicsoda

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

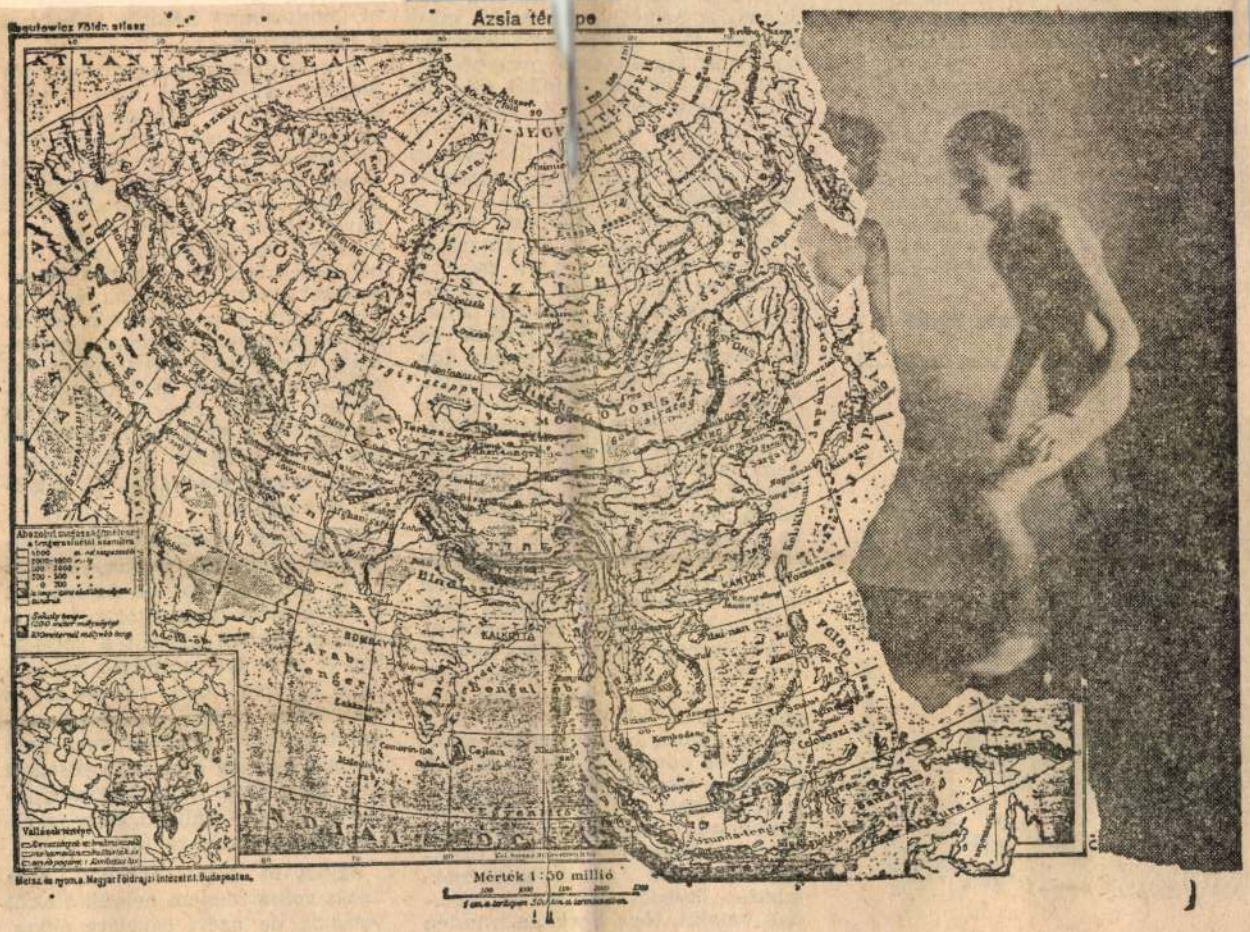

Szirányi István: Keletről jöttem

1982. NOVEMBER 5.

vább emlékezetünkben az aknaszedő Gáll Istvánt, szedjük a lapuló aknákat most már helyette is.

Végezetül hadd búcsúzzam a magam nevében. Hatvanon túl ritka az új barátság; én egy ilyen ritka, csak mostanában csírázó barátságot temetek. És őrzöm magamban, életfogytig megőrzöm Gáll Pista szemeit; meleg, érdeklődő, kutató, ítélő, férfiasan barátkozó, nehéz titkokat rejtő tekintetét.

Fekete Gyula

Szirányi István: Jurta (rajz)

el akarja venni a p[illegible] ellenállás nélkül! 2ké[illegible] hordj magadnál sok készp[illegible]t! (Kérdés, hogy mit tegyen az[illegible] magyar kiküldött — miként [illegible]ldául egy itt járt tévés kollégám [illegible] —, akit több ezer dollárral a zsel[illegible]ben engedtek el hazulról, de a h[illegible]ai illetékesek nem voltak hajland[illegible]k utazócsekkben odaadni neki a pénzt.)

Megjegyzem, ugyanezeket a tanácsokat osztogatják az amerikai újságok, képeslapok, de még a rendőrség konzultánsai is. Bizonyára akadnak az Egyesült Államokban oroszlánszívű férfiak és nők, akik rablótámadás esetén úgy koppantják össze támadóik fejét, mint a magyar szuperhekus Lópofa-Büdösbáróét és haverjáét a Dögkeselyű című filmben, de én még nem hallottam ilyenekről. És noha New Yorkban minden sarkon legalább két karateiskola működik, az üzletekben pedig szembe spriccelhető vakító spray-t árusítanak hölgyek részére, még olyanokat sem láttam a tévében bemutatni, akik éltek volna ezekkel a fegyverekkel.

Az Egyesült Államokban becslések szerint (apropó, ki becsüli ezt fel?) ötvenmillió pisztoly van magánkézben. Valóban jobban teszi hát az ember, ha nem sokat ugrál, és szépen odaadja a pénzét. A nem becslésen alapuló statisztika ugyancsak emellett szól. Az Egyesült Államokban minden huszonnégy percben megölnek, minden tizenegy percben megerőszakolnak, minden ötvenöt percben kirabolnak valakit, New Yorkban minden nyolcadik percben ellopnak egy

[illegible]ával szemben parkban ugyan-
csak tizenévesek elorozták a kerékpárját, a négy évet (eddig) sikeresen túlélt riporternek pedig benyomták a strandon a szekrénye ajtaját és ellopták a farmernadrágját meg a szandálját. (A gatyáját otthagyták.)

Lőfegyvert eddig csak egy félhivatalos magyarra fogtak, arra is azért, mert amikor az autópályán a rendőrjárőr megállította, tapasztalatlanságában kiszállt a kocsijából. A pisztolyt természetesen maga a hatóság fogta rá, de azt is csak addig, amíg a gépkocsija motorházfedelére fektetve meg nem motozta és meg nem bizonyosodott róla, hogy nincs nála lőfegyver, tehát nem azért szállt ki, hogy az eljáró közeget szitává lője.

Egyszóval New Yorkban erős túlzás volna félelem nélküli életről beszélni, de azért egyelőre élünk. Kopogjuk le.

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gyapjúkosárban

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 5

1021

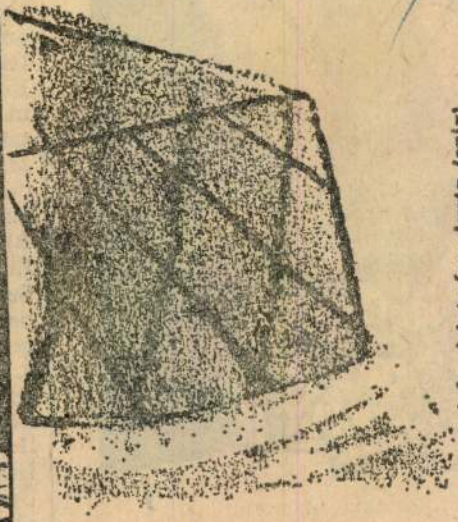

Szirányi István: Junta (rajz)

deztek síremlékénél, a Mező Imre úti temetőben. A megemlékezés koszorúit helyezték el a síron az MSZMP Központi Bizottsága tudományos, kulturális és közoktatási osztálya, a Művelődési Minisztérium, a Külügyminisztérium, a Magyar Írók Szövetsége, a Művészeti Alap, valamint a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének képviseletében megjelent személyiségek. A Bölöni György utca 3. számú házon elhelyezett emléktáblát az évforduló alkalmából megkoszorúzták a II. kerületi pártbizottság, a Hazafias Népfront, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége, valamint az Élet és Irodalom képviselői.

lány meg az anyjától a ház körüli teendőket, s az asszonynép dolgát. A mesteremberek gyerekeivel, de még a patikus, az orvos és a tanító csemetéivel is ugyanez volt a helyzet. Eltűnt egy életmód, s nincs helyette jobb, életrevalóbb. Zárt életmódok vannak, amelyekbe nemigen lehet belelátni. Beleszólni még kevésbé.

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyarmati

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 5

1021

Szirányi István montázsa

rongó emberfaj kisz
ra felelő üzeneteke
tematikájával Illyé
is ebbe az irányba
só és a kritikus fig
ben a régi versek é
telmet nyernek. A
nagynépekről szóló
xonok ma már k
megszívlelendőek l
evangéliumi parado
Beszédben. És bizon
lepő, hogy a kritiká
felismerései Illyés k
tól remélik először a fabolinto
igent. Domokos Mátyás angolok
számára írott tanulmányából idé-
zem: „... Illyés végső érettségét —
klasszicitását — jelzi, hogy a kor
legkínzóbb és legsúlyosabb realitá-
sához kapcsolódva mer annyira
modern költő lenni, hogy nem szé-
gyell még érthető is lenni. Amire
nincs már emberi szó... Illyés köl-
tői szava ott a legvilágosabb. Ez a
költő, aki egyszer egy osztályt iz-
gatott új társadalmi helyfoglalásra,
legújabb korszakának legszemélye-
sebb és legsúlyosabb üzenetével
mindenkiben külön-külön az egész
emberiséget »izgatja« új otthonte-
remtésre."

Ám lássuk ehhez — ellenpróbául
— a külföldi olvasó benyomását. A
mai szép napra ideutazott Genová-
ból az az Umberto Albini profesz-
szor, akit az olasz tudományos és
irodalmi életben úgy tartanak szá-
mon, mint a klasszikus görög tra-
gédiák, másrészt a modern magyar
költők legjobb fordítóját és isme-
rőjét. Ma reggel felhívtam őt a
szállójában, és a következő kérdést
szegeztem neki: „Van-e Illyésnek
európai jelentősége és világaktua-
litása? És ha igen: miből adódik?

Elhangzott a Fészek klubban, 1982. október 29-én.

...Illyésnek jel-
tősek lesznek, arra először S
bó Lőrinc figyelmeztetett, Illy
ről szóló egyetlen írásában, 19
ban: „az öregedés kezdete r
közelebb vitte a tulajdonkép
költői témákhoz". A 60-as, 7
és most a 80-as évek lírája és
széje ezt a baráti-pályatársi m
sejtést bőven igazolja. Illyés
seit olvasva, már-már irigyl
méltónak tűnik az Isten, aki
Vörösmartytól tudjuk — egysz
őszülhetett meg. Illyés így s
erről: „Nehéz volt *idősödni.*
de nemcsak a haj, szálai / s
ták az élet leckéit magukb
vedd úgy, hogy bent az agy
zontja is / megőszülhet."

Ami pedig az *ars poeticájá*
leti, az csakugyan az ősi a
lantoséra megy vissza, az is
Amphionéra, akinek dalára a
vek falakká épültek. Illyés
abban, különben nem is írt v
verset, hogy rendbe tehető az
ság, rendbe Európa:

Folyót, hegyet és várost
ránt vissza, helyre újra,
a könyörtelen klasszikus

★

A latin szellem számára
maradjon meg ez a három il
fegyvertény, mint a történ
menetével egybehangzó meg

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyuri Szabó

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 5

1021

Szirányi István: Brecht

KÜLÖNLE
MOZIK
KÜLÖNLEGES
MŰSORA

November 4-től 18-ig

Toldi STÚDIÓ MOZI

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

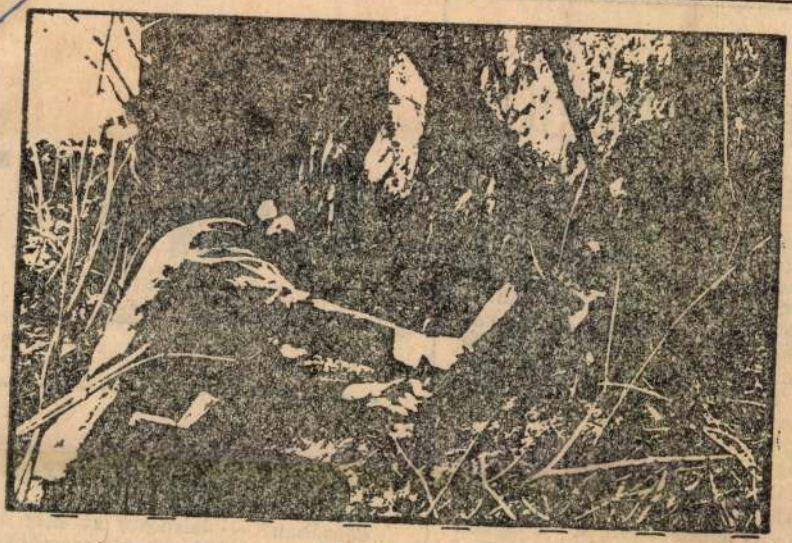

Szirányi István: A szerszámnak való fa kivágása

Z ESZEMBE JU

zázmilliói?

cesszió idején, hanem **már jó pár**
sztindusztriális társadalom olyan
zükséges munkát a mind korsze-
üzemekben — és hivatalokban —
végzi el. Ugyanakkor a munkaké-
glalkoztatása nélkül, a puszta léte
ez, amely magasabb, de nem sok-
ál. Természetesen, aki dolgozhat,
unkavállalás feltétele viszont ket-
zükségesek hozzá, amelyek ugyan
meg mindenkiben. Másrészt az az
g a feltétel nélküli, a puszta létért
– tulajdonképpen ez amolyan szu-
akár az egész életen át —, hanem
ükségleteinek kielégítését lehetővé
tenzív, fegyelmezett és kvalifikált
kében először egyszer hosszú ideig
tovább képezni magát. A két „ré-

EGY T

Milyen szerepe volt Tóth Lászlónak a Tanú életre hívásában, kiadásában? — kérdezte az Élet és Irodalom október elsejei számában Zöldi László, *Egy szemtanú hiányzik* című cikkében.

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Avagy Szirányi

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

mint káros — hiszen
kiválasztódást segíti -
zem a hasonlat frivol
szem is helyükre tenn

Szekér Endre közem
ségi öntudattal, puritán
gel és a szocialista hur
győződésével végzi mu
„szalonja": az iskolapa
olvasósarok és a közk
nom porral telt leveg
elmék önkéntes porme
lyik. Frivol hasonlato
a szándék munkált, h
sak: napjainkban, ha valaki szabad elhatározásából úgy dönt, hogy idejének jelentős részét nem a szalonfutballisták játékában elgyönyörködő meccslátogatóként, hanem régi és új klasszikusok olvasójaként kívánja eltölteni, akkor néhány forint árán olyan kényelmes kerevetet vagy páholyt foglalhat el saját otthonában, mintha Mecaenas, Mme de Staël vagy Hatvany Lajos vendége volna. A közkönyvtári és otthoni olvasásban, mint lehetőségben, közel állunk ahhoz, hogy az arisztokratikus szalonok

adottságait — a nyitottságot, a tehetség *majdnem* feltétlen tiszteletét, a tudásvágyat. Tanítómesterével, Vajthó Lászlóval készített interjújának egyik mondatát azonban szeretném a mellének szögezni: „Azt magyaráztam sokszor, ami a tankönyvekből kimaradt." S a ráadást: „Arany János írta a *Bolond Istókban*, hogy lelke mindig az után sóvárog, mit nem tanítanak a tudós tanárok."

Még több személyes megnyilatkozással, ötlettel, humorral, könyvhöz bilincselő fondorlattal ő maga is végezhetné munkáját oly magas fokon, ahová a „tudós tanár" fölte-

Szirányi István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyakori munkáiról

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

Szirányi István: Ember a kamerával

A HAL MEG
NDENKI

lgetés Schönherz Klárával

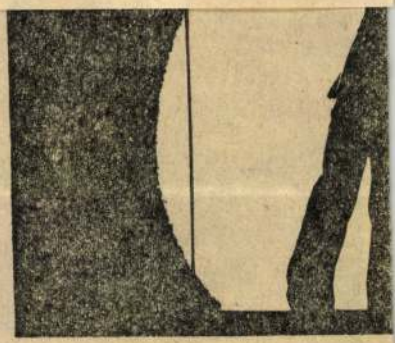

Szirányi Istv

ó éljent kláltott és örült, mi az ablakban álltunk és Zoli azt mondta: „De fognak még sírni, akik ma így örülnek." Én nem egészen értettem

reket tartóztattak le. Erre ő azt mondta: „Ha az anyámat, apámat kellett volna elárulni, azt is megtettem volna, mert olyan helyzethe

sok volt a teher. Pár ezer pengő maradt meg a korábbi vagyonból, ez nagy szerencse volt, mert leg-

Szirányi István
grafikusművész

MAHIR SAJTOFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 NOV 5

ÉLET ÉS IRODALOM

198

NOV 5

1021

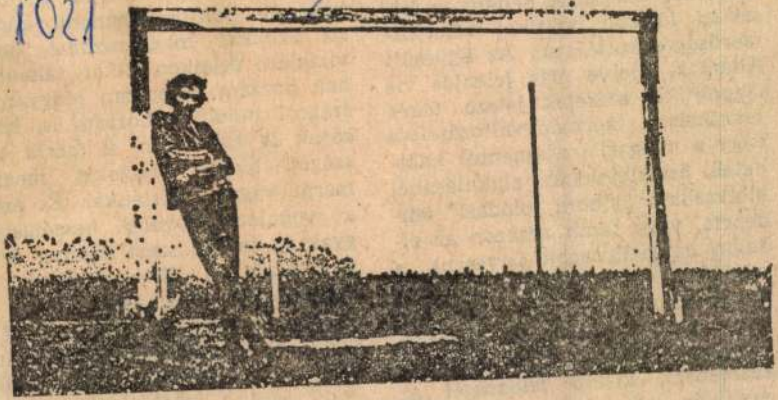

Szirányi István: Kapus

tehát nem elégséges
színen föltűnő politi
szerűségre korlátozni.
Államok, illetve más
lágpolitikai szerepet
országok kormány
vagy a nyugati parla
netek összetételének
kiolvasható „jobbra t
dencia, vagy (amit an
dalon hangsúlyoznak
szocialista táboron bel
mi, politikai, gazdaság
tonai intézkedések, a hatalom
„megkeményedése", inkább követ-
kezményei, kísérő jelenségei az
enyhülés lelassulásának, mintsem
okai. Okozat és ok fölcserélése
pedig a feszültségek fölhalmozó-

ban igenis működnek, él
nek a különböző vallások templo
mai, nincs hadikommunizmus, ső
mind tágabb lehetőségek nyílna
az egyén gazdasági boldogulásár
hogy az esztétikai elméletben é
a kritikában folytatott vitákb

Szirányi István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyakori kiszűrés

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

Szirányi István: Xerox

történeti esszéistát nem hívták meg a kőszegi emlékülésre, az pedig tény, hogy egy másik évfordulós rendezvényre, a mohácsi csata 450. évfordulója alkalmából 1976-ban megrendezett mohácsi tudományos ülésszakra a szervezők csakugyan elfelejtették meghívni az Ez történt Mohács után szerzőjét.

Mégsem ezt tartjuk fontosnak, hanem azt, hogy az események jócskán túlhaladták a levélíró szemléletét. Megítélésünk szerint ugyanis nem az a lényeges, hogy Nemeskürty Istvánt vagy mást mennyire tisztelnek meg egy-egy meghívóval. Sokkal inkább az, hogy műveikre miként reagálnak a kihívottak — művekkel. Márpedig ami a Mohács-, illetve a Kőszegi-irodalmat illeti, éppen a legutóbbi másfél évtizedben nincs okunk a panaszra. Sinkovics István, Szakály Ferenc, Barta Gábor és a levélíró által is említett Rázsó Gyula gyakran foglalkozott a 450 éve történtekkel; vitacikkben, tanulmányban, sőt önálló kötetekben is. Ilyenformán nem az a kérdés, hogy van-e nézetkülönbség a történészek között — Szekám Pál engedelmével mi Nemeskürty Istvánt is a történészek közé soroljuk —, hanem az, hogy élénk disputa alakult ki a szakirodalomban. Külön öröm, hogy az, aki „provokált" és azok, akik „vették a lapot", egyaránt fölkeresik írásaikkal szerkesztőségünket. A magunk részéről éppen így, a vélemények kulturált ütköztetése révén képzeljük el a szellemi közélet demokratizmusát.

ES

És Európa?

Nem csodálkoznék, ha Samu bácsitól (Uncle Sam) a következő levelet kapnám a Banditák nyeregben című cikkem elolvastán. (Élet és Irodalom, 1982. október 15.):

„Uram! Az ön Amerika-ellenessége kezd kóros méreteket ölteni. Legutóbb nem átallotta kigúnyolni az Államokat, amiért nálunk külön

19.) ezennel lezárjuk. Pontosan abból az okból, amelyért olvasónk megró, s amelyről nem tehetünk: a beérkezett levelek állásfoglalása hasonló, csak érvelési módjuk különbözik, igazi vitáról tehát nemigen beszélhetünk. A közzétett négy hozzászólás (**Búzás Andor:** Rosszember-tetőfedő, **Petőczi Éva:** „Lyuk a tetőn" — és a tudaton, október 22.; **Varsányi Anikó:** Könyvek nélkül, **Csalog Judit:** Igazságos bérharc?, október 29.) szerintünk megfelelően tükrözi az olvasói vélemények egységét és az indulatok változatosságát. A Rab Zsuzsa írásában megpedzett ellentmondásokkal a továbbiakban elmélyültebben szeretnénk foglalkozni, ezért a jövőben is várjuk a hasonló tárgyú leveleket — hozzászólásként újabb cikkekhez.

SZEDLACSEK JÁNOS, DEBRECEN. „Évfordulós írás-e Végh Antal tárcája Tamási Áronról (ÉS, október 29.), avagy az író őszinte — nem megrendelt — tiszteletének dokumentuma?" Az utóbbi. Végh Antal sorozatot írt azokról a magyar írókról, akiket szeret, tisztel és mesterének tart. Tamási Áron születésének nyolcvanötödik évfordulója alkalmából közöltük múlt heti számunkban a személyes hangú emlékezést; a sorozat további darabjaival rendszeresen találkozhatnak majd olvasóink.

CSANÁDI ERZSÉBET, BUDAPEST. Megyesi Gusztáv riportjával (ÉS, október 22.) kapcsolatban megjegyzi: a szanálásról nem a kerületek döntenek, hanem a főváros. „S a Fővárosi Tanács épp olyan bizonytalan, határozatlan és következetlen, mint ahogy mi azt a kerületben érezzük. Visszaküldik a lebontásra ítélt, és nyolc hónapja érvényes határozattal kisajátított ház lakóját a kerületi tanácshoz, aki már eladta az illető feje felől a házat bontási anyagként — azzal, hogy csak ott kaphat lakást. De a kerületi tanács lakásügyi osztálya még csak füle botját sem mozgatja, nemhogy egyetlen lakást is felajánlana, pedig az illető nem is akar a kerületben maradni, sok

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyalti Mosmőrét

ÉLET ÉS IRODALOM

1992 NOV 5

1021

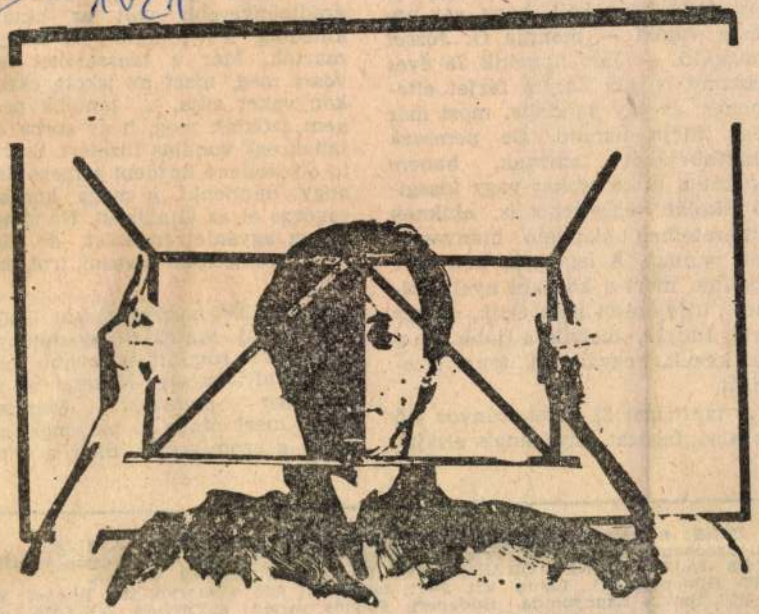

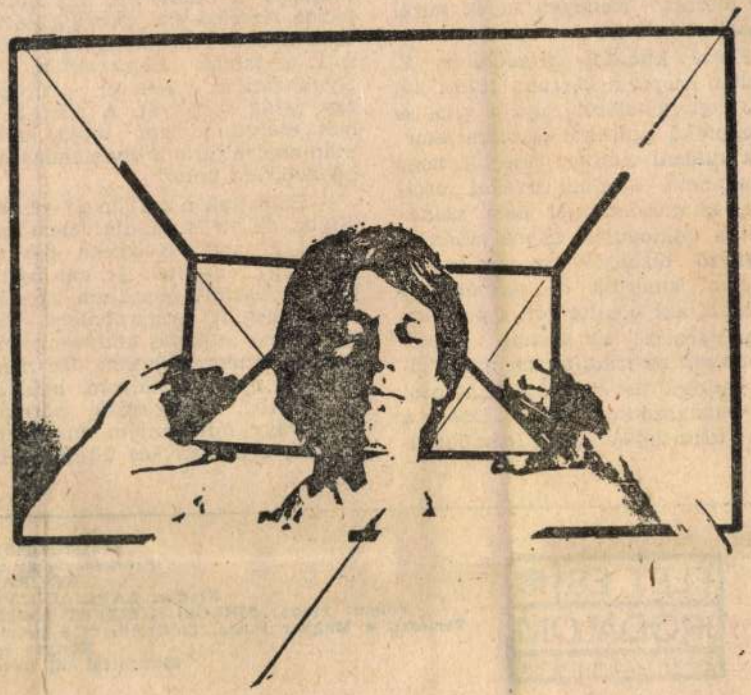

Szirányi István: Kottaálvány

elvannak a teeszben. Megkeresik az ötezret. Nemigen tudok miről beszélni velük.

Fiatal kubikos brigádtársa, F. Zoltán szépívű karriert futott be: párttagfelvételéről folyt a vita, és középfokú politikai iskolára akarták küldeni, amikor kiderült, hogy analfabéta. Barátai neveket soroltak, ki mindenkinél nem számított a boldogulás akadályának a hiányzó bizonyítvány, és mindegyájan ismerték a személyzetis előadót, aki büszke volt a politikai végzettségére, de azonnal beletemetkezett az irataiba, ha rosszakaró kollegái az érettségi találkozóról tudakozódtak nála. Mások a párt tekintélyét védve felháborod-

[illegible] rángatja a vállát —, azt kellett leírni. Az első szót sikerült, de mire a másikba kezdtem, újat olvasott a tanító. Lemaradtam. — Nyughatatlan kezével gyűrögeti egy újság szegélyét. A cikkek címét elolvasni nem tudja, hallás után enyire jut a tollbamondásban: „A Szodved unio."

— Beírattak a szállón a 7—8. osztályba, de ott is mindig velem bajlódott a tanár. Kérdezte, hát téged hogy engedtek át hat osztályon keresztül? Mondtam, így. De ősszel megint megpróbálom. Van egy csomó indiános könyvem, azokat szeretném elolvasni. Ha meglenne a nyolc osztályom, beülnék az irodába, anyagosnak, normásnak, vagy mit tudjam én. Lenne házam, gyerekem, és ültetnék. De

maradni, de már ahh[illegible] vés műveltség kell, h[illegible] lássa valaki — mond[illegible] igazgató. — Járt hozz[illegible] asszony is, aki három [illegible] metett, és úgy gondolt[illegible] lesz ideje tanulni. D[illegible] analfabétákat tanítur[illegible] azokat a túlkorosokat [illegible] tő iskolát végzetteket [illegible] ismereteiben alapvető [illegible] gok vannak. A legelejé[illegible] denünk, mert a köznapi[illegible] mos kifejezését nem é[illegible] nem tudják, melyik a jobb és a bal kezük, hogyan kell fogni a ceruzát.

A tanmenet 32 hetet irányoz elő az alsó tagozat anyagának elsajá-

A kutatók már meg sem lepődnek az új vizsgálati eredményeken: sokat romlott és tovább romlik az olvasottság. Keveset és felületesen olvasunk. Nemcsak azért, mert nincs rá idő, mert zajosak a szomszédok, mert a laká-

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: BATA IMRE; helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS és ZÖLDI LÁSZLÓ
Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 310-920, 310-928, 310-929; 14 órától: 113-221
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT, Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1906, Postafiók 223 Telefon: 221-[illegible]
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató. 82—4956. Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: CSÜNDES ZOLTÁN vezér[illegible]
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. H—1389 Budapest. Postafiók 149
Előfizetési díj havonta 24 forint, negyedévre 72 forint, félévre 144 forint, egész évre 288 forint
INDEX: 25 244
HU ISSN 0424—8848

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyakori m. műve.

ÉLET ÉS IRODALOM
1982. NOV 5.

1021

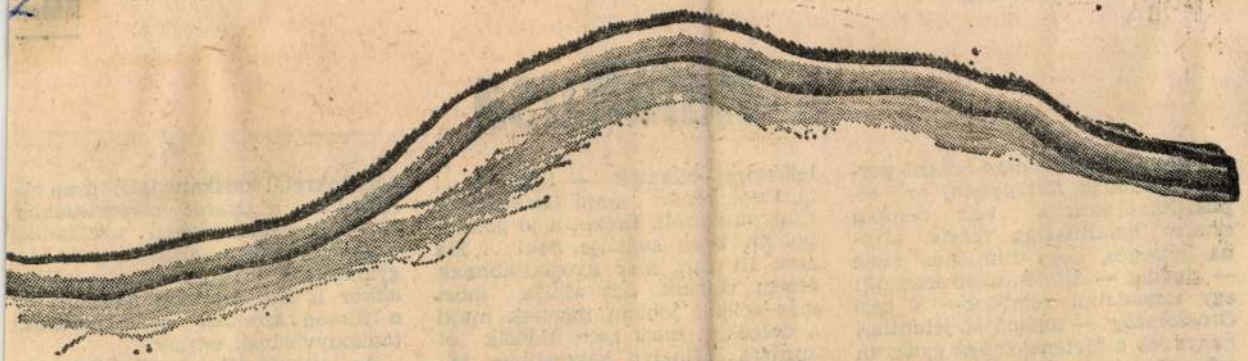

Szirányi István: Telefonvonal

BÁRON GYÖRGY:

Halált

Elem Klimov rendező hosszú percekig mutatja *Raszputyin*, az elpusztíthatatlannak vélt démoni sztarec haláltusáját, mégis, aligha kétséges, hogy filmjének címe — *Agónia* — általánosabb értelmű: egy társadalmi rendszer— a cári Oroszország — agóniáját jelenti. A hanyatlás a történelemben gyakran szép, fájdalmas, sőt felemelő: a római impérium leáldoztában vagy a XVIII. századi francia arisztokratikus életstílus végnapjaiban volt

lelkemre hallgatok — írja. — ... tanácsot kérek majd Barátunktól (Raszputyintól). Ezeket a jó gondolatokat Isten sugallja neki... Ha csak itt van, már nyugodtabbnak érzem magam. Azt állítja, most már sokkal jobban mennek majd a dolgok, mert nem üldözik őt annyira. Mihelyt hevesebben támadják, azonnal rosszra fordul minden."

Elem Klimov széles ecsetvonásokkal fölvázolt

arisztokratái karikaturisztikusan elrajzoltak; a sztarec haszonlesőkön és gyengeelméjűeken uralkodik. Talán így volt a valóságban — bár gyanítom a történelmi helyzet még akkor is bonyolultabb lehetett —, a filmen azonban sematikusnak, tankönyvízűnek tetszik.

Az elemzés illusztratív könnyedségét Klimov a *forma* súlyával és pompájával pótolja. Olyan erővel, hogy a film nézése közben elfe-

Szivárvány i levelek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gy. Kiss Mihály

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

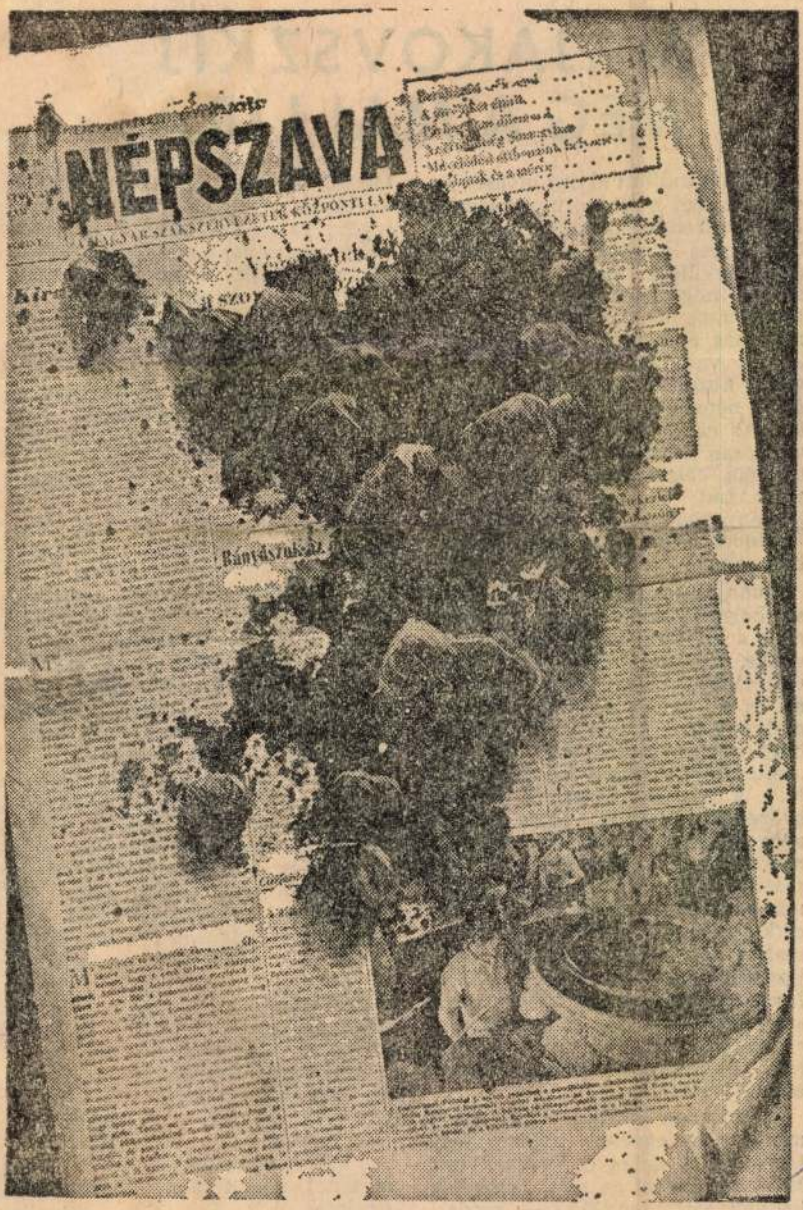

MAJA
MEG

Lavinát indított el egy olvasói levél a szovjet irodalmi hetilapban, a *Lityeraturnaja Gazetában.* O. Szmola bölcsész-kandidátus a szerkesztőségbe küldött levelében azt fejtegette, hogy hiányzik a mai szovjet költészetből a majakovszkiji hazafiasság és hevület. Kritikusok és költők, valamint a versszerető olvasók hozzászólásai töltik meg azóta a népszerű lap harmadik oldalát. Az eddig közzétett cikkekből világosan kirajzolódik: költők és bírálóik kölcsönösen elégedetlenek egymással, és ahogy az egyik legkeményebben fogalmazó kritikus, *Kazincev* látja: a líra ismét válságban van.

Sztanyiszlav Lesznyevszkij, az első helyzetelemzés írója kijelenti, hogy a költészet nem a divat függvénye, hanem a társadalmi tudat változásának tükre, mély társadalmi és művészeti folyamatok megnyilvánulása. Éppen ezért feltűnő, hogy némely költők, elfordulva az „újításoktól, cirkuszi mutatványoktól", a puskini *egyszerű jambus* győzelmét hirdetik. Majakovszkij nem öncélúan vetette el a régi formákat, hanem mert a kor kifejezéséhez új ritmusokat, szavakat keresett. Szidorov, akinek verseiből a cikk szerzője idéz, és társai, a visszahúzódás, a befeléfordulás kifejezéséül használják a régi, „tiszta" formákat, amelyek azonban a szó szoros értelmében csak formák maradnak, hiszen ezekből az írásokból hiányzik az eredeti egyéniség és átütő erő.

A vitában megszólalók majd mindegyike egyetért abban, hogy sok a szerző, de kevés az igazi vers. Milyen költészet az, ahol nincsenek kedvelt sorok, strófák? — kérdezi *Lesznyevszkij*, aki a költők lázas tosabb problémáival igenis foglalkozzanak. Az a baj, hogy ezt sem teszik. Talán úgy vélik, hogy ez a tárcarovatra vagy a csasztuskaszerzőkre tartozik. Hogy a vers műalkotás vagy csasztuska lesz-e, ez a költő tehetségén múlik. Ezt bizonyította be mindnyájunknak Majakovszkij munkássága.

Hogy mennyire távol kerültek a költők a hétköznapi élettől, azt Szuhnyev éppen a munkáról írt versekkel bizonyítja. Sokan elfogadva, hogy a szovjet társadalomban a munka a legfontosabb, és a hazafias líra egyik fő vonulata, időről időre megéneklik a munkást. Úgy, hogy egy-egy kiszállás után otthon hamis-romantikus, ordítóan hiteltelen „dolgokat" kanyarítanak.

A költők közül elsőként *Jegor Iszajev* szólalt meg, és a kritika beskatulyázása, sommás ítéletei ellen emelt szót, azt fejtegetve, hogy nem a téma határozza meg, hogy hazafias-e egy vers.

A kibontakozó vita — írja az irodalmi hetilap október 13-i számában Alekszandr Kazincev — arról árulkodik, hogy a hozzászólók még maguknak sem fogalmazták meg elégedetlenségük pontos okait. „A gyökerekig, szívbűnökig" kell hatolni, hogy világosan lássunk. Nem tisztázták azt sem, hogy mi az, amit Majakovszkij örökségéből folytatni kell. Természetesen nem a külsődleges, formai elemeket kell utánozni, hanem szellemét, jobbító, javító szándékú közösségi gondolkodását kell elsajátítani. A mai versolvasók hiányolják — és joggal — a lelki gazdagságot, belső feszültséget, szellemi erőt. Erről kell beszélni, tehát, ennek hiányáról és azok okairól.

Kazincev a változás lehetséges

Szirányi István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Arany László

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 ÁPR 25

1021

Szirányi István fotográfikája

Nem egy jelkép é
latolgatva. Hanem
ad rá szinte. Becsü
irónnal vési be az e
ha azt közölné: a
kor magyar fejed
volt. Magyarorszá
Budapest, A víz kép

„A vén cigány: maga a költő" — így az okos tankönyv.

Ez meglepett. Bevallom, erre még sohasem gondoltam. Igaz, nem is igen gondolkodtam: ki lehet Vörösmarty „A vén cigány" című versében a vén cigány? Elfogadtam, hogy egy vén cigány. Bár nem föltétlenül hivatásos zenész. Nem is okvetlenül cigány. Esetleg egy kenyéren és vízen élő, műkedvelő muzsikus, egy nyűtt vonójú, agg nyirettyűs, egy átlyukasztott mentéjű negyvennyolcas honvéd, aki hegedülni is tud. Ha nagyon megszorítanak, azt is föl tudtam volna tételezni, hogy a vén cigány: maga a költő.

De hogy *biztosan?*

A tankönyv pedig a verset közelebbre húzva is megismétli állítását:

„A refrén visszatérő szakaszaiban a költő önmagát biztatja, hogy mondja ki a *majdnem kimondhatatlant: «Húzd, ki tudja, meddig húzhatod»*"

„A második és harmadik versszak képei arról vallanak, hogy milyen módon, *miféle emberfeletti erőfeszítéssel* kell «húznia.»"

„A refrént megelőző egy-egy sor rejtett értelmű képben azt is kimondja, *miért éppen így* kell húznia?"

A tankönyv szerzője nem tud szabadulni ettől a „húzástól". Ritkán mulathatott. Kevés papírpénzt ragaszthatott a prímás homlokára, ennyi bizonyos. Ezért érzi „majdnem kimondhatatlannak" az egyszerű felszólítást: „Húzd, ki tudja, meddig húzhatod!" Persze, ha Vörösmartynak magának kellett húznia a vonót, nyilván nehezen adta ki e szilaj utasítást. Mert Vörösmarty nem tudott hegedülni. A szerző készséggel segítene is a költő „emberfeletti erőfeszítésében". De ő se nagyon tudhat muzsizsikálni. Ezért gondolja, hogy a refrén előtt „rejtett értelmű képek" tudósítanak a muzsikálás módjáról.

Egyáltalán: a tankönyv rejtélyesnek tartja a vers egész képanyagát.

„Kié volt ez elfojtott sóhajtás,
Mi üvölt, sír e vad rohanatban,
Ki dörömböl az ég boltozatján,
Mi zokog, mint malom a pokolban?
Hulló angyal, tört szív, őrült lélek,

kiadó szindikátusa, a Versértelmező Bizottmány vagy egy magányos rejtvényfejtő? Hiszen az idézett szakasz egyetlen sora se felel meg a gyalogjáró logikának. Az *elfojtott* sóhajtás nyilván nem hallatszik az üvöltésben és a „vad rohanatban". Az ég boltozatján nem lehet dörömbölni. A pokolban nincs malom. De még ha volna is: a malom nem zokog. Továbbá: a hulló angyal, tört szív, vakmerő remény aligha tud egyszerre üvölteni, sírni, dörömbölni és zokogni. Mégis... a vers egyetlen metaforája sem kíván *magyarázatot.* Oly vakítóan pontos, tiszta, megmásíthatatlan. Egyik hasonlatot se lehetne „értelmesebbre" fölcseréni. S még a jelzők is a jelentőségükön túli, nagyzenekari kompozícióba illő érzelmi-akusztikai hatást keltenek. Vörösmarty *ellentmondó* képekben fejez ki egy minden emberi kifejezésre alkalmatlan, disszonáns lelkiállapotot.

Ez a nagy versek titka. Hogy ott tud a szavakkal élni, ahol megszakad a szó.

Nem folytatom. Mert félő: a „versmagyarázatok" elleni berzenkedésem ürügyén kezdek verset magyarázni...

A tankönyvírónak, persze, vannak érvényes útbaigazításai is „A vén cigány"-t az „öreg" Vörösmarty írta, ötvenöt éves korában, hosszú hallgatás után, a vesztett szabadságharc fölötti dúlt keserűségében...

De a szerző mindegyre azon fáradozik, hogy a vers sötét lángnyelveit rajzszöggel rászurkálja egy iskolatáblára.

Vörösmarty, ugyebár: a vén cigány.

„Az «Isten sírja reszket a szent honban» a *krími háborúra* céloz, amelytől a mi sorsunk jobbrafordulását várták a hazafiak..."

Valóban? A költő éppen a krími háborúra gondolt? Elhiszem. Hiszen Isten sírját másutt el sem lehetne képzelni...

„A «hulló angyal» talán Kossuth..."

Talán valaki más.

„Vörösmarty Mihály minden későbbi nemzedéket is arra tanít, hogy érdemes hinni egy *osztályelnyomástól* mentes, háború nélküli, *egységes* világ létrejöttében, hogy valóban: «Lesz még egyszer ünnep a világon!»..."

Ez a legszebb. Vörösmarty mint az „osztálynélküli társadalom" szószólója. Ezernyolcszáz-

ÁRA: 6,— FT

Szirányi István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 5

1021

Bemutatjuk Szirányi István grafikáit

Ha majd megírják ~~századunk formát~~ használja a fotót. Tevékenysége sokoldalú: fényképez, grafikát és plakátot készít, katalógust tervez.

Első munkáinak tematikáját mongóliai utazásainak élményei adták. Később „telefonos" alkotásain a kommunikációs eszközök áldásos, de károssá is torzulható szerepére igyekszik ráirányítani a figyelmet. E két témára — a mongóliai fotóira, illetve a telefon szerepére —, valamint a tér environment jellegű berendezésére épült a múlt évi önálló kiállítása. Kísérleti jellegű munkái mellett szitanyomatokat is készít. A *Transzparencia* című sokszorosított grafikáján is jelen van a fotó előhívott, összetekeredő filmszalag formájában. Van egy fényképe, amely a fejére, a szeme elé kötözött fényképezőgéppel ábrázolja. Ez a munkája akár művészi hitvallása is lehetne. Szinte felénk kiáltja: úgy látok, mint a fényképezőgép, objektívan, de nem szenvtelenül, hiszen tele vagyok indulatokkal, és a gépek csak gondolataim megjelenítésének segédeszközel.

Lóska Lajos

1982. NOVEMBER 5.

értelmében is megvaló
felség. Nem biztos, ho
hallatlanul fontos. És

A ha

Konsztantyin Szimo
kában nagyon sok l
fenn. Mint az író élet
kizárólag a Nagy Honvedő Háborúról szólnak valamiképpen. Szimonov erről így ír: „századunkat kettémetszette a második világháború. Én e hatalmas törés krónikása vagyok". A *Lityeraturnaja Gazeta* című hetilap Archívumrovata válogatást közöl Szimonov levélhagyatékából *Életem célja... Publikálatlan levelek az olvasókhoz* címmel.

Volt frontharcos kér tanácsot az írótól, hogyan önthetné szépirodalmi formába a benne kavargó élményeket. Szimonov válaszul tulajdonképpen saját alkotómódszeréről beszél; „Gondolkodjon el az életéről. Mérlegelje, hogy mi volt benne a legfontosabb, mi vésődött be a legjobban az emlékezetébe. Ezekre a háborús és nem háborús momentumokra összpontosítson, és aprólékosan írja le ezeket az eseményeket, ne féljen a részletektől, mert emberi apróságok nélkül, a részletek nélkül nemcsak a tényekről, hanem az akkori érzéseiemlékezetében a legelevenebben megmaradót írja meg, s ne korlátozza magát közben avval, hogy most mi kell és mi nem, mi hasznos és mit fogadnak el."

Egyik nőolvasója szemrehányást tesz Szimonovnak, mert az *Élők és holtak* végén elpusztul Szerpilin. „Sajnos, a háború kegyetlen dolog — válaszolja Szimonov. — Kegyetlen és tragikus volt mind az utolsó napig. A győzelem napján is haltak meg emberek, én magam láttam. És ahhoz, hogy megmutathassam, a háború a legutolsó napjáig tragédia maradt, hogy az elképzelhető legdrágábbal fizettünk meg a győzelemért és a győzelem felé tett minden lépésért, hogy ezt megérezze az olvasó, a harcmezőn kellett megválnom regényem legkedvesebb alakjától."

1977-ben kórházba készülődve és annak tudatában, hogy már igen kevés ideje maradt hátra, leírja egy történész olvasója számára, hogy mit tart élete céljának. Le-

Szirányi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 5

1021

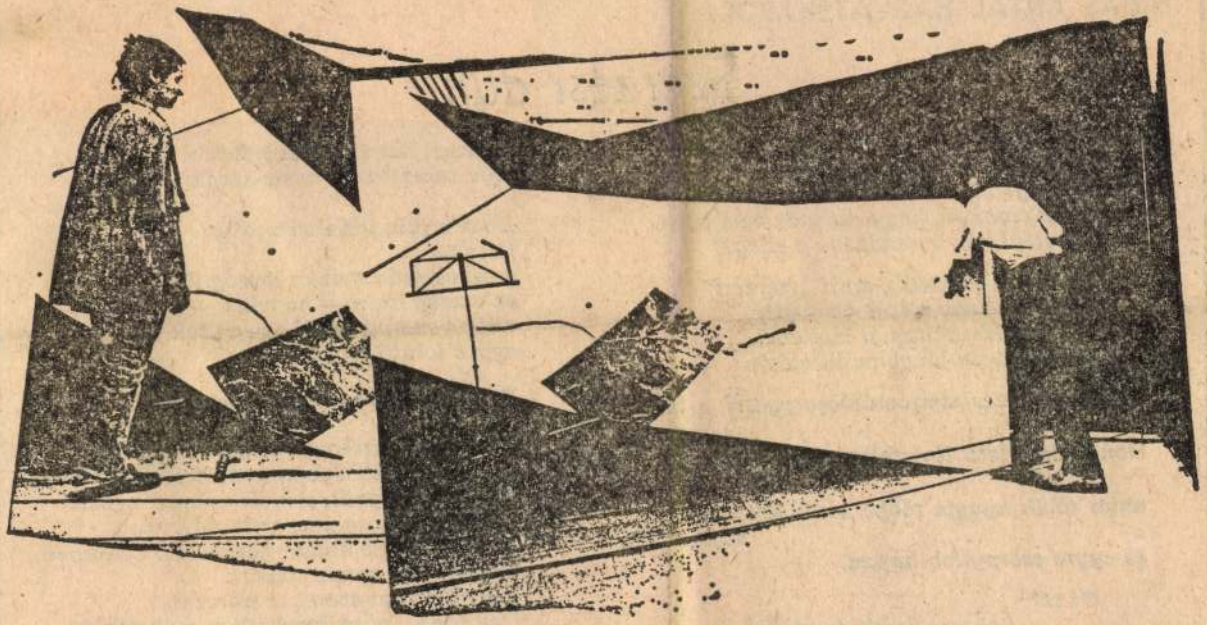

Szirányi István: Térmetszés

HIDAS ANTAL HAGYATÉKÁBÓL:

Szerzési

Ha rajta állna folyton csak szerezne —
csecsemőkortól egészen halálig.
Halálig? Még azon túl is. Dehát
ép az szomorú, hogy ezt már nem lehet.
„Rosszul van berendezve a világ!"

Ha visszakövetelik, amit „szerzett"
úgy érzi, hogy a dobogó szívét
akarják kiszakítani a melléből.
A világ neón-lángban áll előtte.

A nőt a szerzés nimfomániája gyötri, a férfi a szerzés
Don Juánja lett. Hajszoltan, egyre mást és mást akarnak,
nincs tőlük nyugta többé senkinek. Csak hajsza van,
és egyre szörnyűbb hajsza.

Mi ez?
Lakoma pestis évadján?
Mért háborognak így, mitől?
Rágják, mint bábok a gubó falát,
de ilyen bábból villanó sohsem lesz.

Ő nincs, hát ti, ti kezdjétek el újra
újjá teremteni e rossz-szagú világot

De ti a falu után városokat
faltok,
a város után már az ország jő,
az ország után — ha lehet — az egész
világ vonagló testébe vágjátok
egyre toluló fogaitokat.

Ezt a hajszát undorodva nézem!

Lehet-e egészséges valaki, aki mindig
szerzési feszültségben természetellenesen él
Sohsem nyugodt, szívből sohsem nevet.
Ha mégis mosolyog, csak szájizmait
húzza el belső komor parancsra. Lélekben
továbbra is komor, levert,
mert újabbat szeretne szerezni.
Úgy forog, mint kirakatban a divatbáb,
hol arcát, hol a fenekét mutatja,
s most már olyan gyorsasággal forog,
hogy nem tudni: arca vagy feneke,

Nyolcadik levél

Álmában vagy éberen, elég ritkán adódik, hogy az ember személyesen találkozhassék az élő Istennel. Én például ez idáig még soha nem találkoztam vele, igaz, nem is gondoltam rá, hogy törekedhetnék egy ilyen találkozásra. Közel sem értetlenül, inkább elnézéssel szemlélem embertársaim erre irányuló törekvéseit. Aki imádsággal fordul az Istenéhez, abból indul ki, hogy a párbeszéd helyzetébe keveredhetik, s ha már beszélget vele, akkor a saját belátása szerint kérhet ezt vagy azt; boldogságot, pénzt, győzelmet, bátorságot, belátást, miegymást. Az imádságnak e kicsinyes tárgyaival kapcsolatban nem az a gondom, hogy Istent nem szabadna zaklatni ilyen kérésekkel, és nem is az a kérdésem, hogy vajon meghallja és tudomásul veszi-e szorultságom szóbeli megnyilvánulásait, hanem sokkal inkább arra gondolok, hogy ilyenkor az imádkozó óhatatlanul is annak adja félreérthetetlen tanújelét, hogy mennyire nem hisz a gondviselésben. Akkor meg minek és kihez fohászkodik? A biztonságos és állandósított párbeszéd formáira törekvő teológusok biztosan nem így gondolják, de én bőven elegendőnek érzem a lélegzetvételemre és a vérem áramára bízni magam.

Jó ideje már, hogy egy ismeretlen vidék ismeretlen városának ismeretlen utcájába vitt az utam. Még a kegyes tavaszi esőzések előtt jártam itt, egy napfényes délelőttön, s a városszéli mezőkről nagy, tölcséres porfelhőket kergetett végig a száraz szél az aszfaltozatlan utcán. A levegő meglehetősen meleg volt, akárha nyár lenne már, de a fák és a bokrok üres vázain még éppen csak teltek nedveikkel a rügyek. Hosszan és alattomosan őrlő pusztítás sepert át ezen a vidéken, rendetlenek és mocskosak voltak az udvarok, az árokban feldőlt szemetesedények régen enyésző tartalma hevert, tépett tejeszacskók, elrozsdált szerkezetek, s a szél egy foszlott könyvet is lapozgatott. Az egyik udvaron kibelezett gépkocsikat láttam, a másikban egy összedőlt szőlőlugas félig már elkorhadt gerendái között disznók túrták a földet, de nem hiszem, hogy találhattak volna gilisztát, hiszen az aszályos tél után azoknak is a föld mélyebb és levegőtlenebb rétegeibe kellett visszahúzódniok.

Kicsiny gyermekek ültek az úttest kellős közepén valamilyen tárgy vagy játék fölé hajolva, s mivel úgyis arra kellett mennem, kíváncsian tartottam feléjük. Évek, talán egy egész évtized óta nem láttam olyasmit, hogy gyerekek ülnének és játszadoznának az utca porában, s ezért inkább olyan volt a kép, mintha mélyre süllyedt emlékeim között haladnék. Megálltam fölöttük, és olyan nagy volt a meglepettségem, hogy szólni se tudtam, de alkalmam se lett volna rá, mert rám se hederítettek. Lehettek vagy hatan, és egy kocsit tologattak egymás között. Szutykosak voltak az utca porától, és rongyosak, de nagyon egészségesek. Ezt az ócska kis kocsit is ámulattal figyeltem, ilyesmi is igazán régen nem volt látható, valamilyen tömör és kemény fából, kézzel volt kifaragva. De meglepettségemre igazán az adott okot, hogy a gyerekek franciául beszéltek. Most, vigyázz, ne arra, erre, tartsd az irányt; ilyesmiket kiáltoztak egymásnak, amit én is érthettem. Előbb arra gondoltam, hogy valamilyen francia óvoda működhetik itt, de nem hallottam ilyesmiről, és egy francia óvoda különben se illett volna egy ilyen pusztulástól és szegénységtől földúlt környezetbe.

Miként tévedhettem el ennyire? Sebesen kutattam az emlékezetemben, de még csak nem is rémlett olyasmi, hogy elutaztam volna hazulról. Ekkor lépteket hallottam a hátam mögül. Megfordultam, és láttam, amint egy nagyon szép, vékony kamaszlány közeleg felém. Meztélláb, és egyetlen szál agyonmosott nyári ruhában. A tavaszi nap bármilyen melegen sütött is, ez sem felelt meg teljesen az időjárási viszonyoknak. De nemcsak a hellyel és az idővel, bajban voltam a bámészkodásommal is. Nagyon szigorúan nézett rám a lány. Mintha a kicsiket nem szabadott volna megzavarnom. Hiszen nem is zavartam meg őket. Amikor mellém ért, megragadta a karom, ám a szorításából azt éreztem, hogy nincsen mitől tartanom. A karomnak egyszerűen kellemes lett a tenyere melegében lennie. Nem mosolygott, ő szintén franciául beszélt, érintése megnyugtatott. Azt mondta, hogy Istennel fogok találkozni, de az én dolgom lesz megkeresni.

Nem válaszoltam. Erre nem is lett volna mit mondanom. Elengedte a karom. Hallgatásomat nem vette zokon, mert érezte, amit gondolok. Ha lenne mit mondanom, akkor se beszélnék szívesen hibásan, mert fizikai fájdalmat okozna a formálódó mondatokat elrontani. És semmiféle lehetőséget nem láttam arra, hogy ne rontsam el. Megismételte, hogy nekem kell megkeresni, s hozzáfűzte, hogy ő majd azért elkísér. Nem volt ebben semmi biztató, nem is szorultam volna rá a biztatásra, hanem az jó volt benne, hogy akkor a szavak pontosan azt fogják jelenteni, amit jelentenek. Én keresek, ő kísér a keresésben, nekem kell megtalálnom, ő pedig tudja, hol találom; ami igen szép arány két ember között. El is indultam.

Amikor keresésre indul az ember, akkor a lelkében hosszú útra kell fölkészülnie. Jobb kéz felől kicsiny utcácska nyílt erről a széles útról. A lány puhán jött utánam, kicsit csattogott a talpa, alig féllépésnyivel maradt el. Gondoltam, itt most befordulok, hiszen ha keresni kell, akkor végül is bárhol kereshetem és bármikor megtalálhatom. Az utcácska dombra emelkedett, és egészen sűrűn álltak benne a fehérre meszelt házak vagy inkább házikók. De csak néhány lépést tehettem. A legelső ház mögött ott állt a karókerítésnél az Isten.

Fejét kissé lehajtotta, mintha valamiért, tán miattam szégyellenie kéne magát, s így pillantott föl rám erős tekintettel. Nem állt tőlem távolabb háromlépésnyinél. Magas volt, csontos, szikár. Barázdált és napégette arca, mint egy öreg, agyondolgozott summásé, és a ruházata se volt másmilyen. Színehagyott bő nadrágot viselt, napszítta inget, az egyik kezét a karókerítésen nyugtatta, miként egy súlyos kalapácsot, a másikat ökölbe szorítva a zsebében. Nem szólt még, és természetesen én se szóltam. Ám ha azt mondanám, hogy hosszan néztük egymást, akkor mégsem fejezném ki egészen helyesen magam. Talán azt kéne mondanom, hogy ettől a tekintettől pontosan azt éreztem, ami írva van; éppen önnön magát nem érzi, aki Isten szemébe tekint, a világot se érzi, mert mindezeket ő átcseréli önmagára. Így aztán azt mondhatom, hogy nem maradt belőlem más, mint a látás puszta képessége, ami viszont nem volt többé elkülöníthető az ő látásától.

Halványan szürke, tán némi zöld, a szemzugokból kiágazó, kissé öregesen véres hajszálerekkel és mélységesen mély sötétségű szembogár. Akkor azonban valakik lefogtak. Helyesebben szólva, kifogtak ebből a mélységesen mély sötétségű szembogárból, s így változtam vissza meghatározhatatlan tartalmú érzéseimmé. Magatehetetlen beteg voltam a kezükben, de semmiképpen nem ellenséges szándékkal tették a dolgukat, amikor az Isten színe előtt a száraz földre teperték ezt a tehetetlenségtől nyűgözött testet, hanem inkább úgy cselekedtek, mint a mentőorvosok. Gyorsan kellett cselekedniök, s legfeljebb azért tehettem volna szemrehányást, mert a mélységesen mély sötétségű szembogárból kifogtak, ami viszont még a fájdalomban is örömnek maradt. Vak lettem a sok fehértől, orvosok és ápolók fehér köpenyszárnyaival suhogott körül a sok fehér. Még átvillant a kék ég a fehér suhogáson, még a régi esőktől elfeketedett kerítés karói, még a meszelt házfalak fehérje a sok többi fehérben, s miközben már nemcsak nem volt rajtam többé ruha, hanem mintha piócákkal rakták volna teli a meztelen testemet, mindenféle szerkezetek végződéseit vezették rá és belé a legkülönbözőbb pontokon és nyílásokon.

Aztán csak azt láttam, amint egy kéz fölmutatja a vizsgálat végleges eredményét. Kémcső volt a kézben, és benne a vérem. Bámultam a kémcsőbe zárt vérem fölmutatását. Isten tekintetének elegendő volt egyetlen pillantással megérinteni. Arról bizonyosodott meg ezzel a pillantással, amit már előzőleg is tudhatott rólam, s ami azonos volt avval, amit én gondoltam önmagamról. És ezek szerint azon érzésem se volt tévedés, hogy miattam kell szégyenkeznie. Megszólalt, hangja erős volt, rekedt.

„Te nem akarsz élni." Nem volt mit mondanom, tényleg azt gondoltam, amit tudott. Holott éltem. Mintha aztán öreg arcán mosoly készülődne. Ami nem jelenthetett többet, mint hogy valakit megint rajtakapott ezen a gonosz kis csaláson.

Nádas Péter

SZEPESI ATTILA

W. S.

Az a halál előtti két betű,
két utolsó betű,
a *Kútbanéző* címlapjára körmölt két betű,
mindkettő madár-, hal-, asszony-tekintetű.
Az a lefele-szúró W-betű,
a szűz papírra vésett tőr-hegyű,
meg a lángoló-kígyó S-betű,
ahogy lobog mint szélborzolta fű.
Az a reszketeg kézzel írott két betű,
a W: lepke, márvány-erezetű,
az S: öreg fa, emlék-levelű.
A föld s az ég felé kitárult két betű,
most már időn-túli üdvözletű
két utolsó betű:
mégis két orfeuszi fényjelű
vulkánkitörés, tücsökhegedű.
Az a fényen-túli fénnyel borongó két betű,
rögből, sugárból formált két betű,
a W, a veres-rózsa-tövisű,
az S, az ezüst holdsarló-ívű.
Az a sorsodon túli két betű,
villámfényű, sziklagörbületű.
A kormos éjszakába vésett páros fénybetű,
bennük rég összeforrt ború-derű.
W. S.: az örökélet-gyökerű
két lobogó halálbetű.

SZIRÁNYI ISTVÁN: **„A kőbéka lassan megy..."**

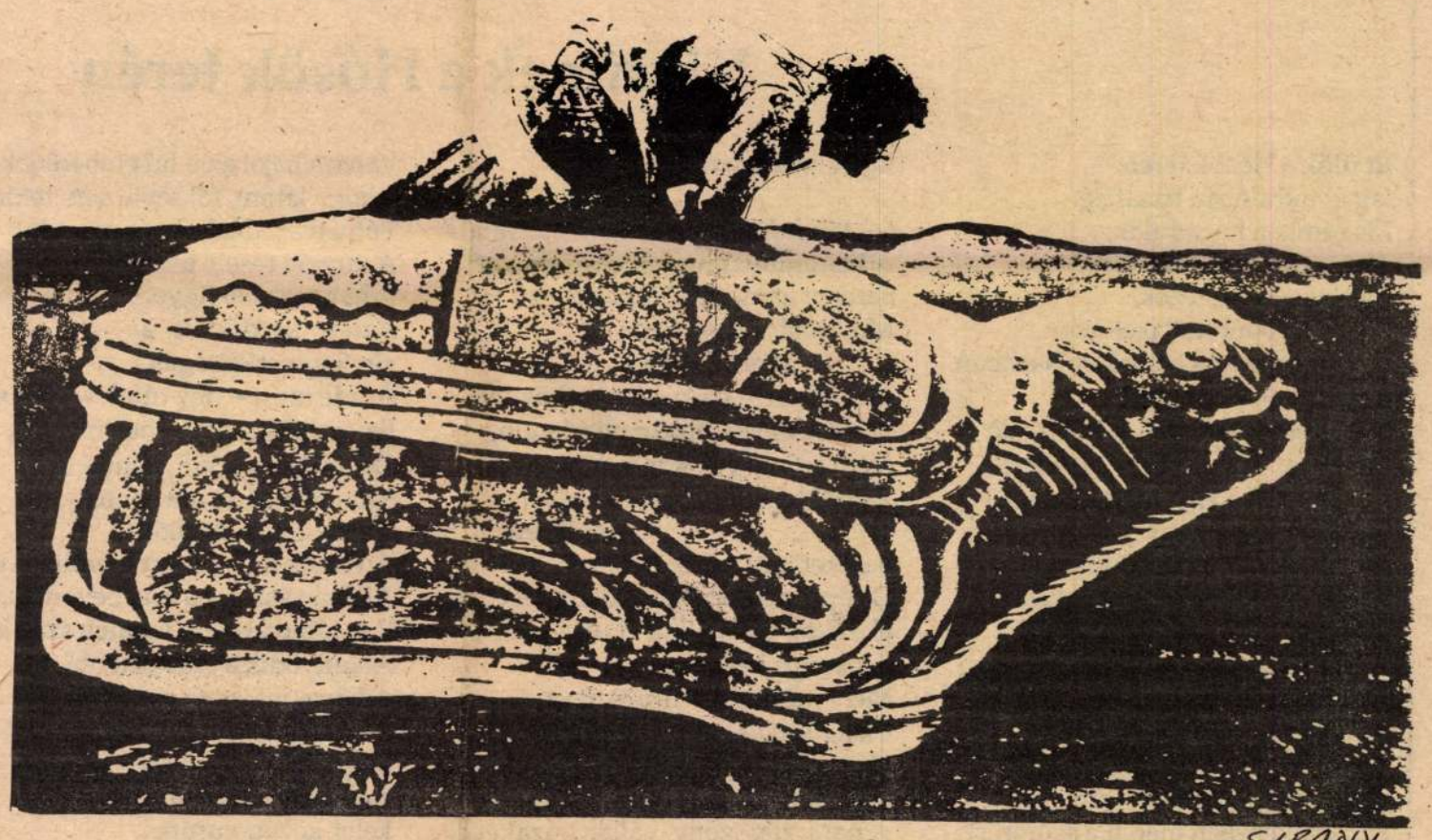

Beszélgetés Kiss Gy. Csabával és Szokai Imrével

Kisebbségek és szomszédok

A Polgári és Politikai Jogok 1966-ban kelt nemzetközi egyezségokmánya szerint olyan államokban, ahol nemzeti, vallási vagy nyelvi kisebbségek élnek, az ilyen kisebbséghez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy saját kultúrájukat ápolják, saját vallásukat vallják, saját nyelvüket használják. Közép- és Kelet-Európa országaiban 24 évvel az okmány megszületése után ez a követelmény még mindig utópia. Az viszont kőkemény realitás, hogy valódi kisebbségvédelemre a diktatúra keretei között nincs mód, az csak demokratikus viszonyok között lehetséges. És valószínűleg az is igaz, hogy a kisebbségek érdekeinek a védelme vezethet el az államok közötti barátsághoz és együttműködéshez. Nem pedig fordítva. A célt és az eszközt sajnos évtizedeken át felcseréltük.

A Minisztertanács Nemzetiségi és Etnikai Kisebbségi Kollégiuma április 20–22. között nemzetközi konferenciát tartott Dobogókőn a kisebbségvédelem kérdéseiről. Ebből az alkalomból beszélgetett a Magyar Rádió Vasárnapi Újságjában B. Király Györgyi Szokai Imre külügyminiszter-helyettessel és Kiss Gy. Csabával, a Magyarságkutató Intézet főmunkatársával.

B. K. GY.: *Van-e realitása önök szerint egy Közép-Európai Kisebbségi Chartának, mondjuk a gyerekeink életében? Nem vagyok túl pesszimista, de azt nem nagyon merem mondani a marosvásárhelyi pogromra, valamint a kudarcba fulladt pozsonyi közép-európai értekezletre gondolva, hogy a mi életünkben. Vagy mégis pesszimista vagyok?*

SZ. I.: Én azt hiszem, inkább realista. Az elmúlt időszakban több kísérlet és több lehetőség is volt erre. Ezeket a lehetőségeket különböző okok miatt nem használják ki.

B. K. GY.: *Megvilágítaná ezeket az okokat?*

SZ. I.: A közép- és kelet-európai államok közötti nemzeti feszültségekben apály mindig akkor következett be, amikor egyfajta gazdasági és együttműködési kényszer ebbe az irányba lökte őket. De ekkor is csak apály volt: a probléma nem szűnt meg. Úgy gondolom, hogy most, az 1990-es évek elején erre megint jó az esély, hiszen az európai fő folyamatok végül is az együttműködés irányába nyomják ezeket az országokat. De hogy ezzel a lehetőséggel hogyan élnek, illetve ennek a kényszerhatására valójában hogyan fognak cselekedni, abban számos kiszámíthatatlan elem van.

K. GY. CS.: Én elmondanám azt, hogy miért vagyok optimista, és miért vagyok pesszimista. Azt hiszem, hogy a magyar közgondolkodás és a magyar közvélemény nem megfelelően tájékozott ezekről a kérdésekről. És ez nem ma kezdődött. Nekem mindig eszembe jut Kazinczy Ferenc Erdélyi levelének első mondata: „Magyarország nem ismeri Erdélyt." Rengeteg illúzió, tévképzet él a magyar közvéleményben ezekről a dolgokról. Rögtön azt is hozzátenném, hogy a szomszédok közvéleményében is természetesen. És ez hallatlan nagy hátrányt jelent. Ugyanis azért, hogy Magyarország külpolitikájában a határon túli magyarok kérdése és a szomszéd országokkal való együttműködés kérdése valós alapokra helyeződjön, húsz-harminc-negyven éven keresztül szinte semmit nem tettek. Sőt, azt kell mondjam, hogy Budapestről adtak erősítést a román és szlovák nacionalizmusnak egészen a legutóbbi időkig.

B. K. GY.: *Miközben ugye csókokat váltottunk Brezsnyevvel meg Ceausescuval, és papoltunk a népek barátságáról. És ezenközben természetesen nem javult sem az erdélyi, sem a kárpátaljai magyarság helyzete.*

K. GY. CS.: Vigyázzunk a többes számmal és a *mi*-vel. Itt én azt mondanám, hogy *ők*. Tehát a hatalom egykori birtokosai. Volt az ún Aczél-doktrína, amelyet úgy lehetne összefoglalni: ha mi nem szólunk az erdélyi magyarság helyzetéről, akkor segítünk az erdélyi magyarságnak, hiszen hogyha szólunk nyilvánosság előtt, nemzetközi fórumokon, akkor ártunk az ottani magyarságnak. Ez természetesen nem igaz. Viszont a felelős román politikusok úgy gondolhatták, hogy Magyarország mindenkori vezetői természetesnek tartják azt, hogy a nemzetiségeket – köztük a magyarokat – egyre súlyosabb elnyomó intézkedésekkel sújthatják. Tehát szinte Budapestről kaptak ehhez fölmentést.

B. K. GY.: *És akkor ön most tulajdonképpen a saját észrevételét meg is válaszolta. Hiszen amikor én tegnap a stúdióba invitáltam erre a beszélgetésre, akkor azt mondta, hogy erdélyi magyar újságírókkal találkozott, akik megerősítették abban a hitében, hogy – most eufemisztikusan fogalmazok – nem egészen tökéletesnek találja a magyar sajtó ezeket a nemzetiségi kérdéseket. Hát azért nem, mert ez is ugyanolyan tabu téma volt évtizedeken át, mint mondjuk a szegénység.*

K. GY. CS.: De nem haragszik meg, hogyha most azt mondom, a magyar újságírók körében azért néha nagyon jelentős a tájékozatlanság, s olykor élesebbnek, lehetetlenebbnek állítják be a helyzetet, mint amilyen valójában. Énnekem Pozsonyban, ezen az emlékezetes találkozón volt alkalmam odamenni a szlovák tüntetőkhöz és egy úrral elbeszélgetni, aki angol és szlovák kétnyelvű táblát tartott, hogy Magyarországon a szlovákok el vannak nyomva. Nem volt ez olyan súlyos tüntetés, ahogy némely magyar újságból vagy a tömegtájékoztatásból kitűnhetett. És erre nagyon figyelnünk kell, hiszen Pozsonyban sokan a szlovákok közül is nézik a magyar televíziót, olvassák a magyar újságokat – szlovák szemmel. Na most, ha itt Budapesten, Magyarországon nem ismerjük a szlovák gondolkodás összetevőit, hogy milyen szimbólumokra érzékenyek, akkor rendkívül ügyetlenek leszünk. Éppen olyan ügyetlenek, mint amilyenek őseink voltak, mondjuk 1848 márciusa után, április–májusban.

SZ. I.: Én úgy gondolom, hogy európaiságunk és magyarságunk okán is foglalkozni kell ezzel a kérdéssel. Az európai biztonsági rendszernek rendkívül fontos és mind hangsúlyosabbá váló eleme a kisebbségi kérdéskör, s a magyarság adja Európában a legnagyobb lélekszámú nemzeti kisebbséget. Magyarországnak tehát létszükséglete, hogy mint európai állam és mint magyar állam is ennek a problémának a megnyugtató rendezéséhez a jogi, intézményi, politikai-gondolkodásbeli feltételeket kialakítsa, vagy ezek kialakulását segítse.

K. GY. CS.: Én most azt szeretném aláhúzni, hogy a kisebbségek kérdése az európai politikusok számára is egyre inkább olyan tényező lesz, amit európai szinten meg kell oldani. Tehát ez nemcsak magyar kérdés. Egyáltalán: ki kell lépnünk abból a gondolkodásmódból, amelyik Magyarországon kívül nem akarta ezeket az összefüggéseket figyelembe venni. És visszatérve az előbbiekhez: nálunk hosszú ideig nem akartak tudomást venni ezekről a jelenségekről, most a tájékozatlanság okozhat károkat. Nacionalista előítéletek lobbanhatnak föl a szomszédoknál, válaszként nálunk is, de ez, azt hiszem, az egész térség számára tragédiát jelentene. Az egész térség európai integrációjának az esélyét olyan nagy mértékben csökkentené, hogy azt ma szinte el sem tudjuk képzelni. Sajnos nem tudják elképzelni román barátaink sem, a román közvélemény nem tud arról, hogy ma Európa azt várja tőlünk, hogy a nemzetállami gondolkodásból kilépjünk. Ha ezt nem tudjuk megtenni, és ezt most többes számban mondom, mert ez Lengyelországtól érvényes Jugoszláviáig és Romániáig, akkor a harmadik világ felé fogunk süllyedni mindannyian. Szerencsére ezt mára mások is felismerték. A pozsonyi találkozó is azt bizonyítja, hogy ez nemcsak magyar jelenség, hiszen De Michelis olasz külügyminiszter az osztrák Alois Mock és Václav Havel nagyon hangsúlyosan szólt erről a problémáról. És olyan megközelítésben, amilyenért bennünket tavaly Miloš Jakeš még nagyon keményen megbírált.

K. GY. CS.: Nemcsak Václav Havel, hanem más cseh és szlovák politikusok is látják ennek a kérdésnek a súlyát, és látják a saját nacionalizmusuknak a vereségeit is, jobban, mint korábban. Hosszú ideig tabu kérdés volt, hogy laknak Lengyelországban németek. Most már nemhogy nem tabu kérdés, hanem egy sziléziai körzetben egy német nemzetiségűt választottak meg képviselőnek is. Én úgy gondolom, hogy a nemzeti kisebbségek kérdése összefonódik a nacionalizmus kérdésével és a nemzetállam kérdésével. Azt hiszem, hogy Lengyelországnak, Csehszlovákiának és Magyarországnak szakértői csoportokban háromoldalúan is ki kellene alakítaniuk bizonyos közös álláspontot. Épp a kisebbségekkel kapcsolatban: a közös tolerancia, a közös megértésre való törekvés meg kellene hogy jelenjen az oktatásban, a tájékoztatásban is. Hát persze ehhez szakemberek kellenek. És én őszintén megmondom, hogy az elmúlt korszak egyik nagy hibájának tartom, hogy ezen a területen Magyarországon alig történt valami. Kérem szépen, Budapesten kellene lenniük a világ legjobb szlovák-szakértőinek, a legjobb román-szakértőknek stb. És vannak nagyon derék irodalmárok vagy történészek, akik valamennyire ismerik a kérdéskört, de kevés a politológus szakember. Tehát itt mindegyik területen hatalmas erőfeszítéseket kell tenni, mert illúzió azt hinni, ha most mi Európa felé fordulunk, akkor ebből a régióból, ebből a földrajzi környezetből ki lehet lépni. Azt írtam nemrégen egy cikkemben, hogy Magyarország itt marad. És ez ma sem változott.

B. KIRÁLY GYÖRGYI

JUNG KÁROLY

Kínrímek a Hősök terén

Itt ülök a Hősök terén,
Ismét indulóban hazafelé.
Magamban hegedülök,
Nem is én: János Sebestyén
Mester vonósai ezek,
A ki sem bontott kazettákon.
Egyheti ebédem a Lordok Házában
Ezzel sikerrel elúszott.
Köröttem nagyfaszú szexiboyok,
Harangszót hallatva szexi ladyk:
Combtövük nagy, fekete verem.
Zavaró kissé a henye,
Elnagyolt nyomdatechnika,
Ámde a finomabb részleteket –
Emlékezetből – odaképzelem.
A hősök, vagy inkább ősök,
Bronzba meredve, leszarva bőven,
Századok s galambok által,
Viselik a kénytelen patinacsínt.
S szól a tülök, a harci kürt,
Szűzek kezében mered a szőlőfürt,
Egy éve immár, hogy itt állt
a ravatal,
Midőn még foganatosított a hivatal,
A kommunizmus temette önmagát.
Serezni lenne jó a Népligetben,
Mint több sírhoz tenni
zarándoklatot.
Miközben fogyunk, fogyatkozunk,
A serek egyre jobbak mindenütt,
Nem ártana végre mindenütt,
Zágrábban, Bécsben, Prágában,
Újvidéken
Sereket inni sokak emlékezetére.
Ojrópa bús szegletét szemlélni éppen
Jó e szög a platánok alatt, a padon.
A paraszt kaszája –
Mely mélabús nemzeti erectio! –
Vasfalloszként az égre mered,
Hegyétől nem messze húzza
A csíkot egy messzi gépmadár.
A parasztasszony, vállán búzakéve,
Vállára hajol az ő hű emberének.
Ahogy látom, föl senki sem tekint,
Túlnan az ablakokra sem, mint
A kupola résein át, egykoron
A harckocsizó figyelt;
Aztán kezdődött a
gépfegyverkattogás.
Ámde most – úgy tűnik – béke van.
Egyre több szegletében rázódik
Össze újra a könnyelműen
S dalolva elbaszott Monarchia.
A nap, mióta itt ülök
A Hősök terén, mint mondtam elébb,
Akár a zászló, ha este bevonják,
Egy lámpaoszlop mentén száll alá.
Alkonyodik a Hősök terén.
A követ jut ismét eszembe,
Rima fel nem keresi, bora
Rég elfogyott, tallérja már alig,
Egyébként faszarági
kelet-közép-európai.
Hajnalban délnek indul a postakocsi,
Még jó, hogy lassan nyár lesz,
Felszáradnak sorban az országutak;
Tán csak eljutunk Pétervárad alá.
Szemben a platánon egy feketerigó
Dalol. Elhúz egy hatajtós Lincoln.
S körmölöm a térdemen e sorokat,
Micsoda idétlen, frusztrált barom!
Inkább ülnék a Duna partján
egy kövön.
Nyár lenne ismét, s nézném,
Hogy úszik el a vízen a dinnyehéj.
Talán még kapok egy üveg sört,
Talán kapok szombat estefelé.
Aztán szállásomon majd
felhajtha-tom,
Akárha ott vagyok Újvidéken,
Zágrábban, Bécsben, Budapesten,
S egyre több sírhoz tennék
Elkésett, hiábavaló zarándoklatot.

Budapesten, 1990. május 19.

Szirányi István

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikaművészet

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 5

1021

Szirányi István: Széllel, csonttal

pá

BELENÉZ AZ EMBER AZ ÚJSÁGBA

Csak belenéz az ember az újságba és ha kákán is csomót kereső természete van, még egy jó hírnek sem tud felhőtlenül örülni, sőt, borongós kérdései támadnak, melyekkel ráadásul közvéleményt háborgatni sem restell. Lázár Ervint Andersen-diplomával tüntették ki. A legtekintélyesebb nemzetközi fórum ezzel fejezte ki elismerését a kitűnő gyermekíró iránt. Így a hír, és ki tagadhatná, hogy jó hír ez. Lázár Ervin valóban kitűnő gyermekíró, ezt mi, magyar olvasók tudjuk a legjobban. De — és most jön a borongós kérdés — mi, magyar olvasók azt is tudjuk, hogy Lázár Ervin eredetileg kitűnő „felnőttíró" is *volt;* hová tűnt Lázár Ervin, a „felnőttíró"? Ám, ha csak ő tűnt volna el. De kiváló riporter volt Galgóczi Erzsébet; hová tűnt a riportíró Galgóczi? Hogy kiváló

Lehet, hogy rajta kívül mindenk tudta, ő bizisten most tudta meg évtizedek óta olyan boltokba jár amelyekben a kereskedőknek édesmindegy, eladnak-e neki valami vagy sem. Igaz, hogy gyakorta úgy viselkedtek, mintha édesmindegy volna, de ő ezt morális fogyatékosságokkal magyarázta. Tulajdonképpen ezzel magyarázta a sajt meg a kabaré is: eleinte „öntudat" hiánnyal, később a „kereskedő szellem" hiányával. Azért mogorv a boltos, mert nem tudja (vag elfelejtette), hogy mosolyognia kén — nevelni kell, majd megtanulja És most kiderül: azért nem mo solygott, mert nem volt neki érde mes. Hogy ez miért csak most de rül ki, és miért nincs már évtize dek óta „jövedelemérdekeltség rendszer" a kereskedelemben — rejtély. Hiszen a „kereskedői szel lem" eleven tartója mindig is a ha szon volt, hogyhogy ebből épp kereskedő maradt ki? De ha ez ka pitalistán hangzik, szocialistán kérdezhető: a kereskedő hogyhog nem a munkája szerint részesü eddig a közös jövedelemből? Mi csuda szerint részesült akkor?

SZIRÁNYI István (festő)

Érdemes szólni a zömében középnemzedékhez tartozó alkotók mellett a fiatalabbakról is. A koncept art eredményeit felhasználó Károlyi Zsigmondról vagy a lefotózott arc részleteit vizsgáló Tolvaly Ernőről. Míg Szirányi István munkái-például a feltekert filmet ábrázoló nyomata- jól dokumentálják a fényképhez mint médiumhoz, mint kompozicióhordozó eszközhöz való viszonyát.

LÓSKA Lajos: Tendenciák a 70-es évek magyar garfikájában. In. Uj Forrás, 1986/3. 63.p.

1984. december 12 - 1985. január 1-ig

SZIRÁNYI ISTVÁN kiállítása

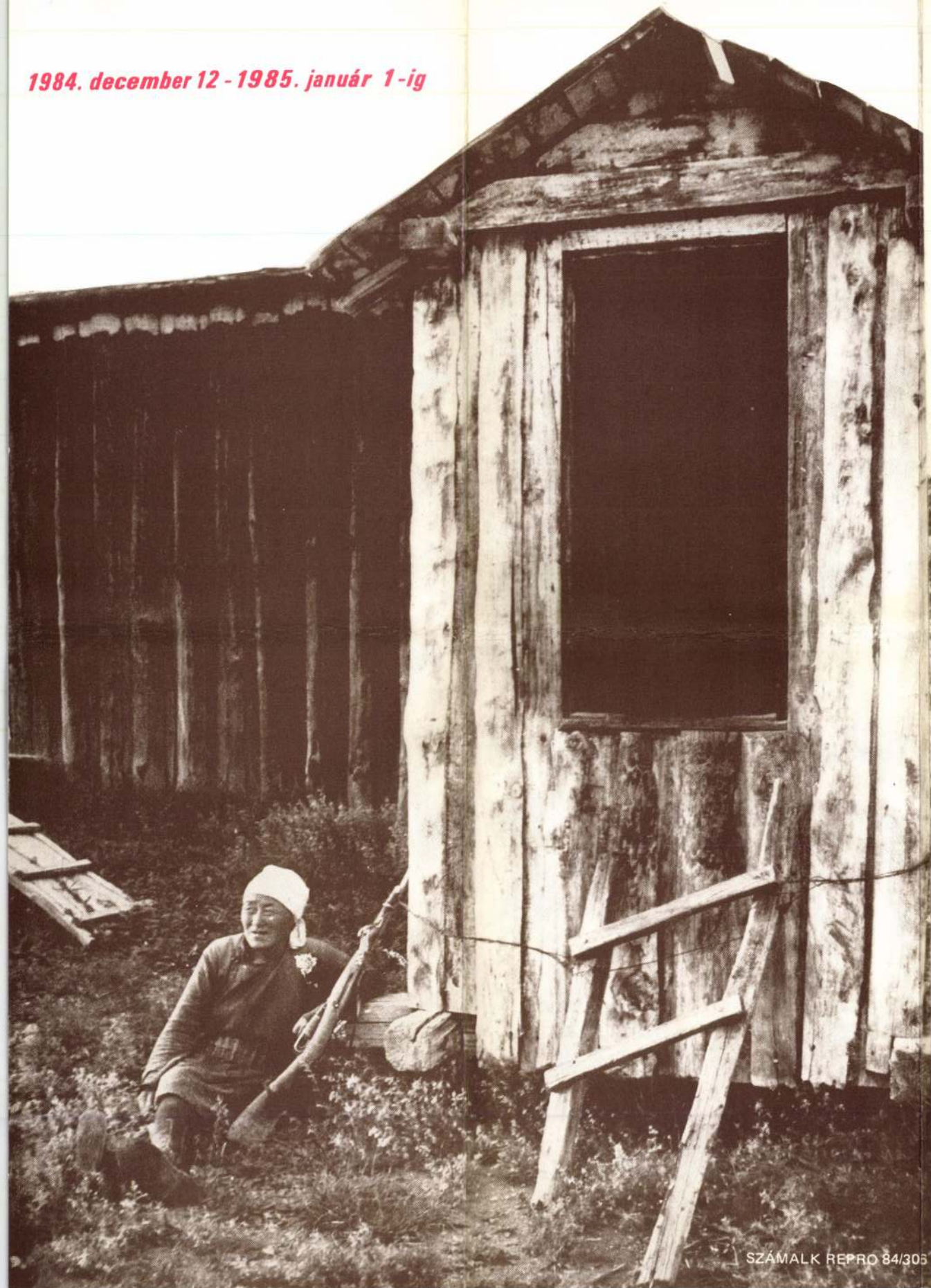

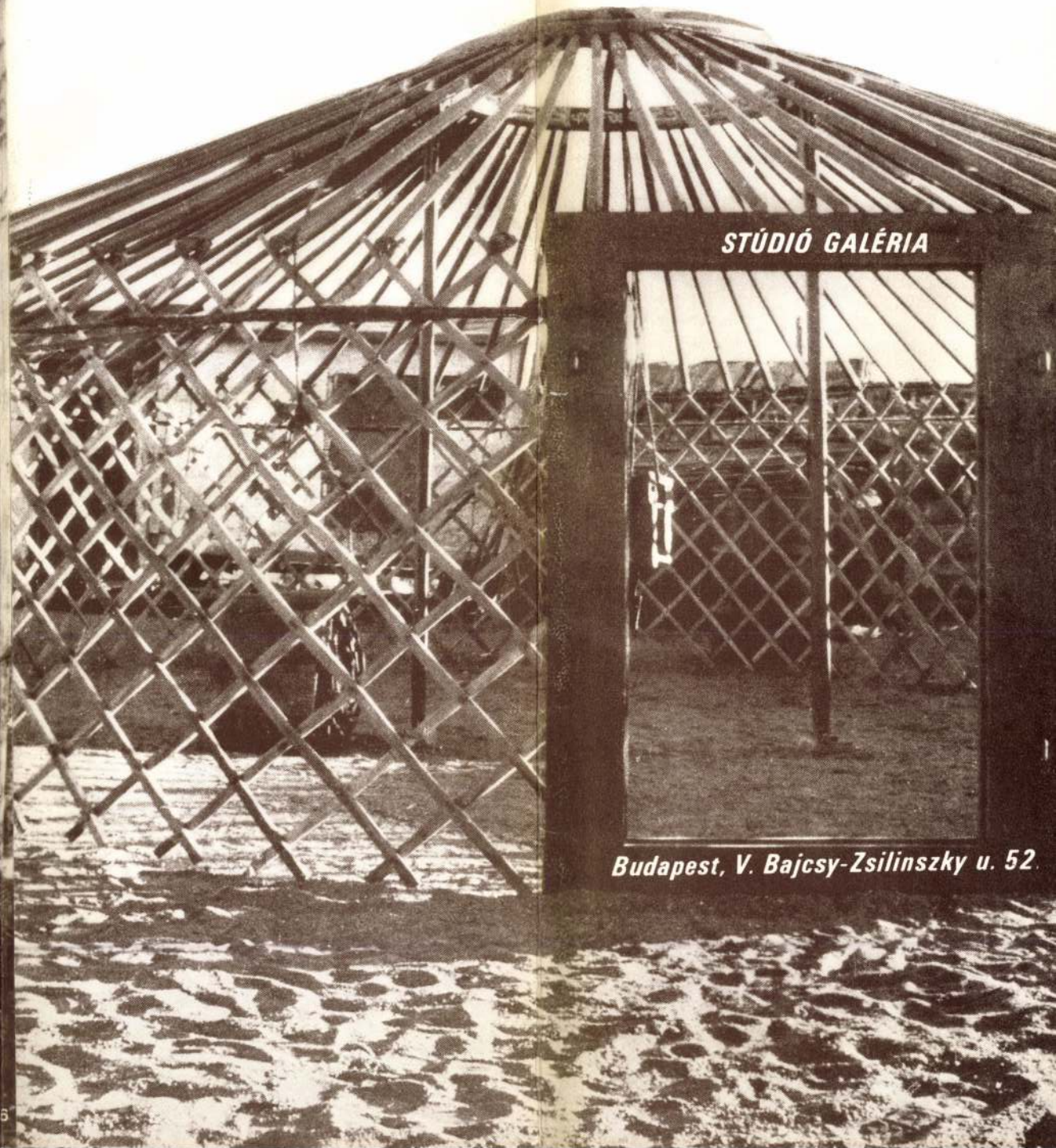

STÚDIÓ GALÉRIA

Budapest, V. Bajcsy-Zsilinszky u. 52.

SZÁMALK REPRO 84/305

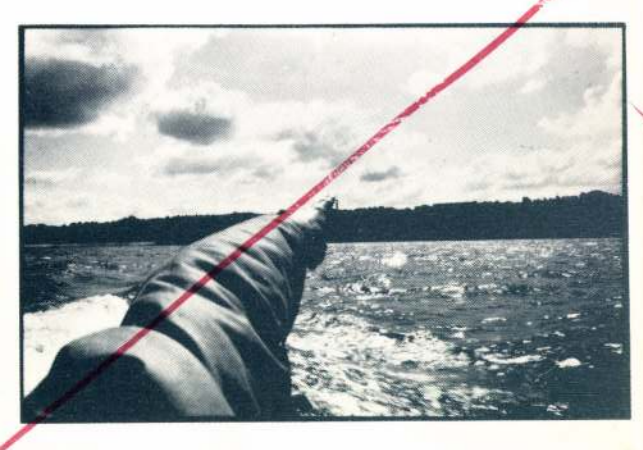

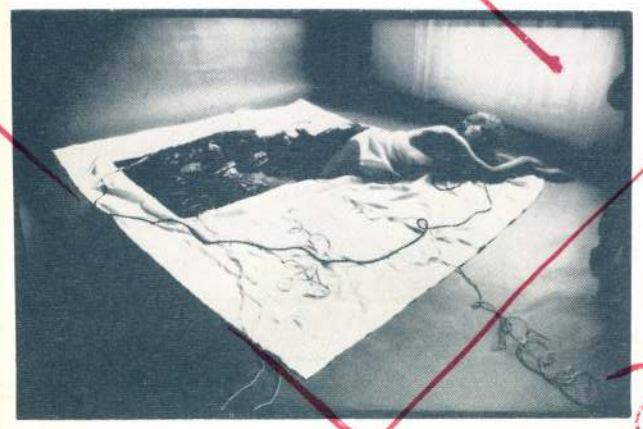

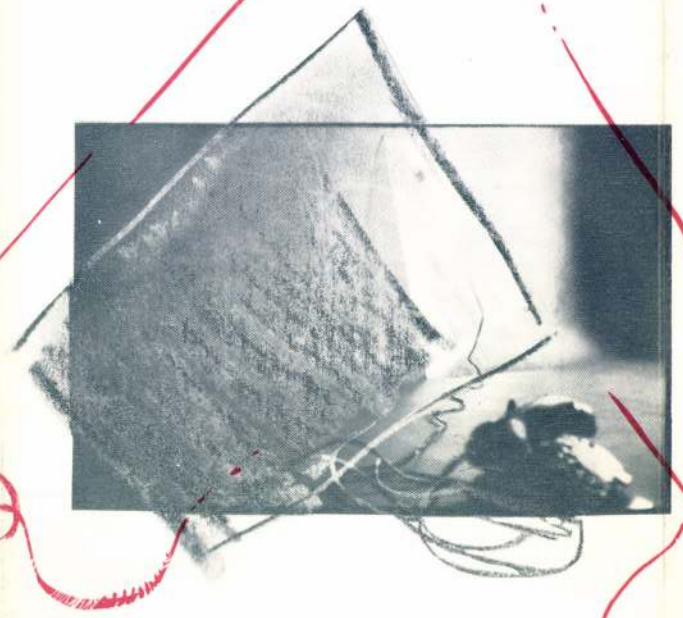

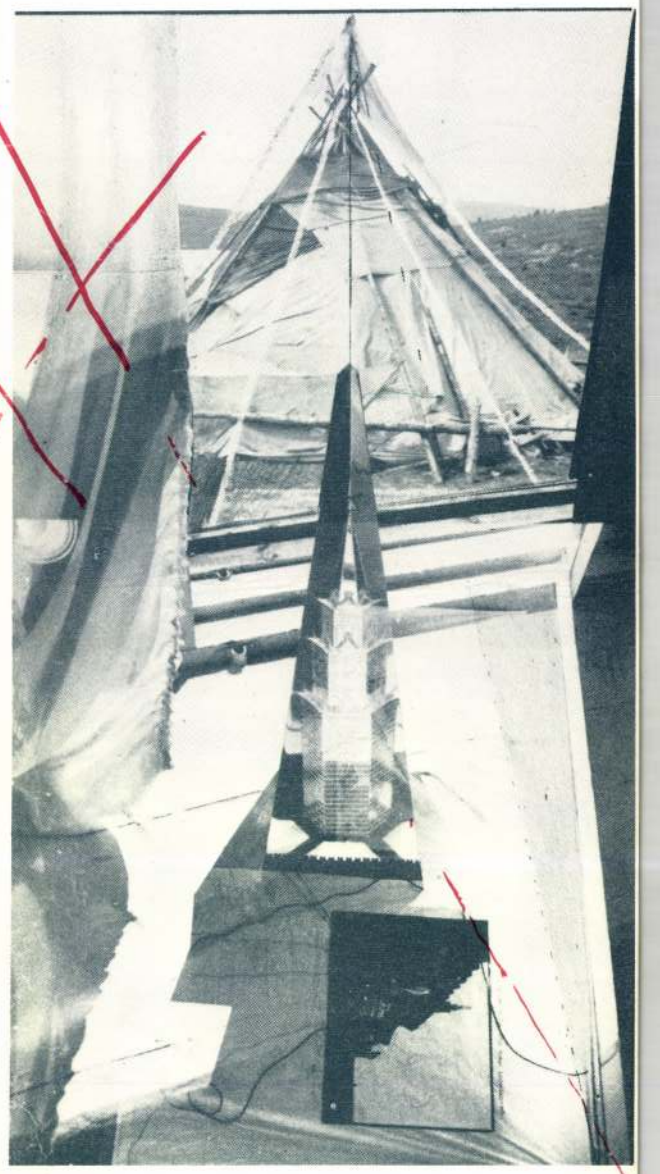

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP KFT.
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirányi István festő- és grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 APR 29

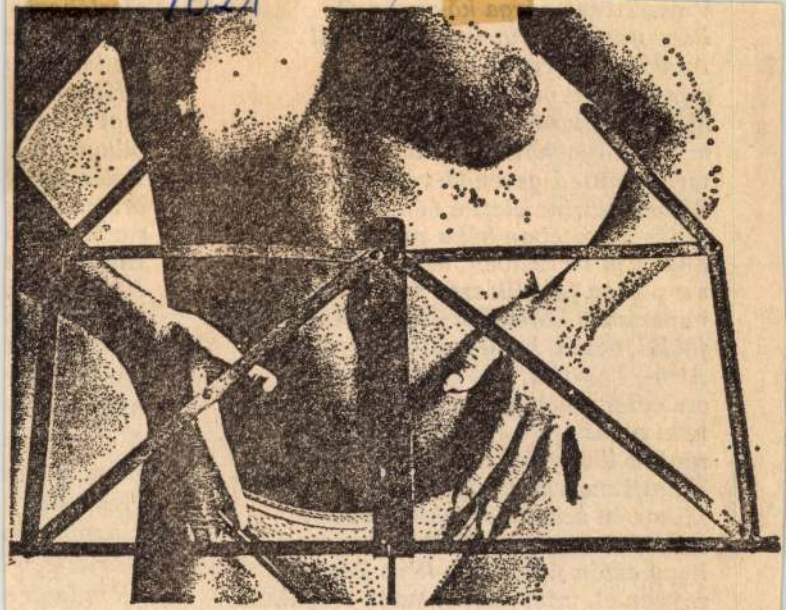

Szirányi István: Zenei-erotikus

Viaszöltözet,
Rácegres ten
Az illenék ar
a polyva-szep
Mert, amikor
millió vályogl
terhét vitted
Sárszentlőrin
hínár-iszapjá
Fűz hajlik a s
s a parton fén
napszámos koromból őrzök egyet;
földid, öcséd, hogy emlékezzem Rád!
Alsó-, Felsőpél. Hol egykor anyám
cselédlány volt a Vizsolyiaknál,
neki olvastam a Puszták Népe
ránk is illő, valóhű sorait . . .
Halotti maszkba bújt Bátyám, Gyulánk!
Mikor én születtem, akkor Te már
a Galilei-sek közt füleltél,
hogy aztán űzött hun-ként Párisod
rejtsen el, mint egykor nagy Adynkat.
Ott álltál Cegléd főterén, Dózsád

Charon ladi
Hébéredből
poharadat c
már föleme
Kézfogásra
Könyvemre
Megrettent
kihagy idő
Keríts egy
időm lejár -
Halotti mas

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirányi István festő- és grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 AUG 19

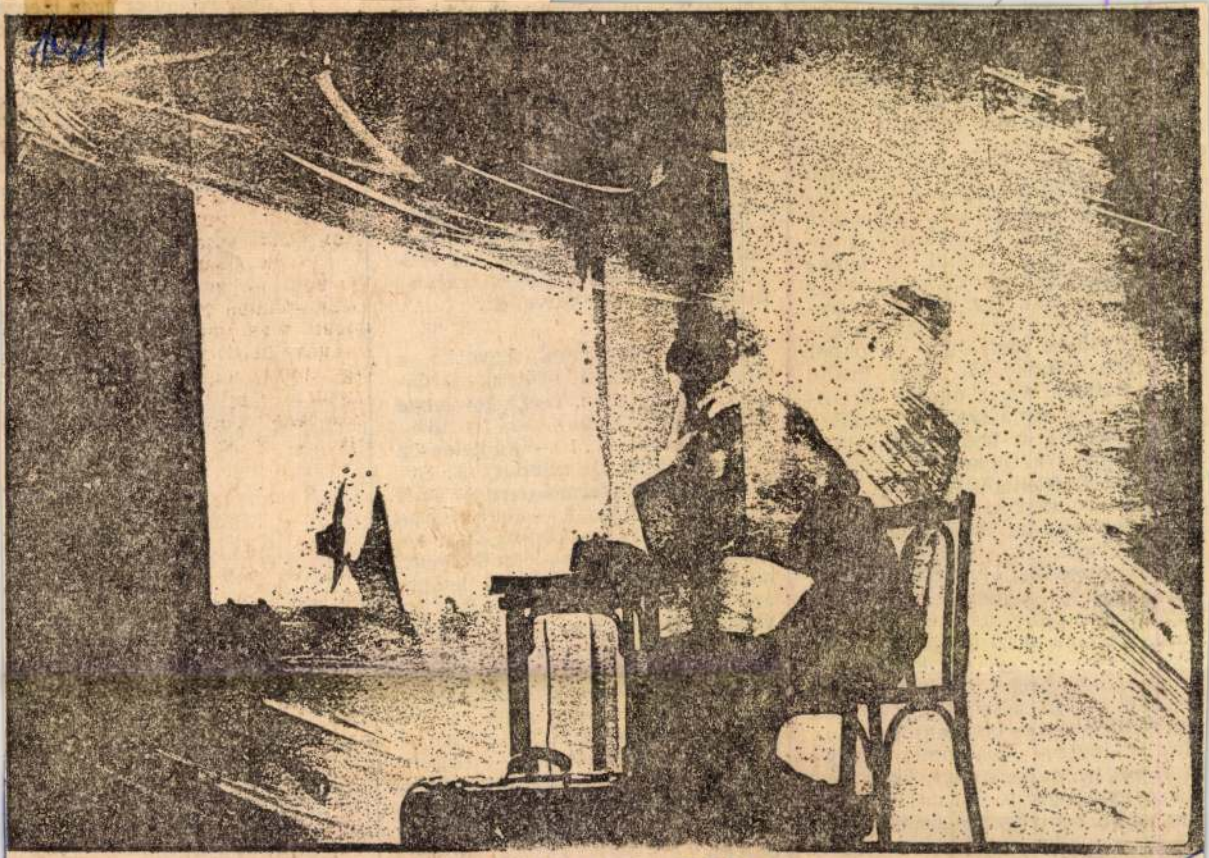

Szirányi István: Telefon

lehne meg világosabbá tenni, hogy én ő alatta lakom. Neki terasza van, nekem alagsorom, így skurc van miközöttünk. A kést holdfényben szereti élesíteni. Ez egy külön szakma, külön kéj és külön elszomorodás a dolgok állása miatt. Eszköz és hivatás bánata mindenen átütközik. Néki meg kell ölnie aztat, ez történelmileg és helyzetileg elkerülhetetlen, s mást mit is tehetne, meg kell találni a benne rejlő szépséget és fölemelőt, avagy néki hasznosat. Így megy előrehátra a kerék, mely meg nem állhat. Terasza mellvédje ez okból színtiszta fenőkő. Ő maga pedig már eredően olyan, mintha ki volna fenve, a szája széle, a bajusza (bajuszkötő!), a tagbaszakadt termete, ahogy a hokedlin állva a mellvéd fölé emelkedik. Ha csak kimegy a teraszra, már ő is kaszaéles. Hát még ha álmatagon hozzádörgölődzik a mellvédhez, miközben az esztétikai élvezkedésnek kiszolgáltatott panorámában gyönyörködik! Még élesebb lesz. Azután karjába veszi a disznót, nem újévit, nem évvégit, egy közönséges malacot. A város fölött süt a hold. A halk kivégzéseknek bája van. És én félek ilyenkor ott alant, de ámulok is. Mennyi megfontolt aggálytalanság a mozdulatban! És a malac is mennyire tudja, mivel tartozik! Nem kell a zsenge szemfogánál fogva (melyből a veszedelmes agyar nevelkedik!) erővel hátrafeszíteni a fejét: önként bámul föl az égre és a gigánál elhelyezkedő legalkalma-

re. Ő viszont eppe
tem rémlátomásaim
zásaimban; s ebben
végtelenül otthonos
vet szorongató. M
borzalommal van t
üres utca is! Szinte
a fák közt lesben á
álarcos lehetőségek,
rézgombjukat, mege
ket, ahogy zavaros csoportosok
hulláma emeli föl a nyálkás vízi-
gombát. E fekete csodák rajzása
majdnem bevette szívemet.

És akkor.

Hogyan, hogy nem, Pavorka a töksötétben beleütközött egy járdára kilógó faágban. Hogy gesztenye volt-e vagy nyírfa — Ó, nyírfácska, nyírfácska . . . ! — képtelenség volt eldönteni. De mindegy is. Arcul verte lelkigyermekemet és ettől — ő is rendhagyóan — borzadályos módon megijedt. Félni kezdett éjszaka. Sőt, annyira feldühödött, hogy egyetlen mozdulattal letépte az ágat és vadul csapkodni kezdett vele. Futott végig az utcán és csapkodott. Ripityára ment kerítés, korlát, kuka, a vasrudak meggörbültek, a cementoszlopokat zsákokba lehetett szitálni. Kidőltek a fák, a koronájuk megcsonkult. A művelet tökéletes volt. Cserébe — lombok nem lévén — az utcába is besütött a ledönthetetlen, kölcsönfényű hold.

Nagy idők tanúi vagyunk, gondoltam.

Netán mégis volna valami a régi igazságban, hogy valahány gyermek ifjú, mind egy-egy angyal

minden teegett
Isten szívébe új

Szirányi István

Az új kifejezési formákat kereső képzőművészet a fotót újból és újból beépíti saját eszköztárába. Napjainkban a fénykép dokumentálta szituáció, különböző anyagkísérletek stb. kerültek előtérbe. Gondoljunk csak az Expozíció című hatvani kiállításra.

Szirányi István ferencvárosi pincetárlatán többek között a nagyítás lehetőségeit járta újra körül; a festményeken és a fotón az elmúlt évtizedben gyakorta feltűnő szájmotívumot. Mennyi mindent kifejez egy kinagyított száj- vagy ajakrészlet! Lehet lírai, bizonyos nagyságon túl pedig rút, megdöbbentő. Szirányi a drapériára felfüggesztett részletek mögé kiakasztotta azokat a portrékat is, amelyekről a nagyítások készültek.

A fiatal alkotó a telefont, a tekeredőkígyózó telefondrótot, az expozíciós zsinórt szinte mitikusan kezeli. A telefon számára időt, teret, távolságokat feloldó tárgy. Kedvelt vizsgálódási területe még az önexpozíció és a véletlen expozíció. Ezt a témát több oldalról körüljárta, dokumentálta. A kiállítás egyik jellemző darabja a hegedülés közbeni expozíció fotója *(Önviolinizáció)*, ahol a vonó által megrántott kioldózsinór sütötte el a gépet.

Szirányi mentalitására, alkotásmódjára egy korábban készült munkája világít rá legjobban. Az a felvétel, amelyiken fejére kötözött, arcát teljesen eltakaró fényképezőgéppel látható, így mintegy élő fényképezőgéppé válva, deklarálta a fényképezőgéppel, a fotózással való teljes azonosulását, a fotónak mint új médiumnak az alkalmazását.

L. L.

Szirányi István

L. L. : Szirányi István
Művészet, 1981. május — 6d. lap.

Ferencvárosi Pincetárlat,
1981. I. 22–II. 4.

Szirányi István: Önviolinizáció,
fotó, 1979

a legmegbízhatóbb és legjobb felkészültségű vállalatot kérte fel az egyébként jelentős volumenű (mintegy 26 millió forint értékű) felújítási munkák kivitelezésére.

Mindez természetesen csak feltételezés. De az Ernst Múzeum mai képe – melyben néhány, a romok között tétován kószáló segédmunkás jelenléte emlékeztet csak arra, hogy korábban itt emberi tartózkodásra, sőt annak egy minősített változatára, a műélvezetre alkalmas helyiség létezett – mindenképpen felvet valamiféle gondolatokat. Persze ezeket a gondolatokat irányítani is lehetett volna, ha a feltett kérdésekre felelősségteljes válaszokat kapunk. Kérdezni könnyű, felelni nehéz – mondhatják erre az érintettek. Szerintünk viszont nem kérdezni, hanem egy múzeumot bezárni könnyű (egyetlen tollvonás elég hozzá), és megnyitni nehéz, legalábbis a jelek szerint. Különösen akkor, ha a rekonstrukciós munkálatok cseppet sem hatékonyabbak a velük kapcsolatos információszolgáltatásnál.

Acsay Judit

Szirányi István, grafikus

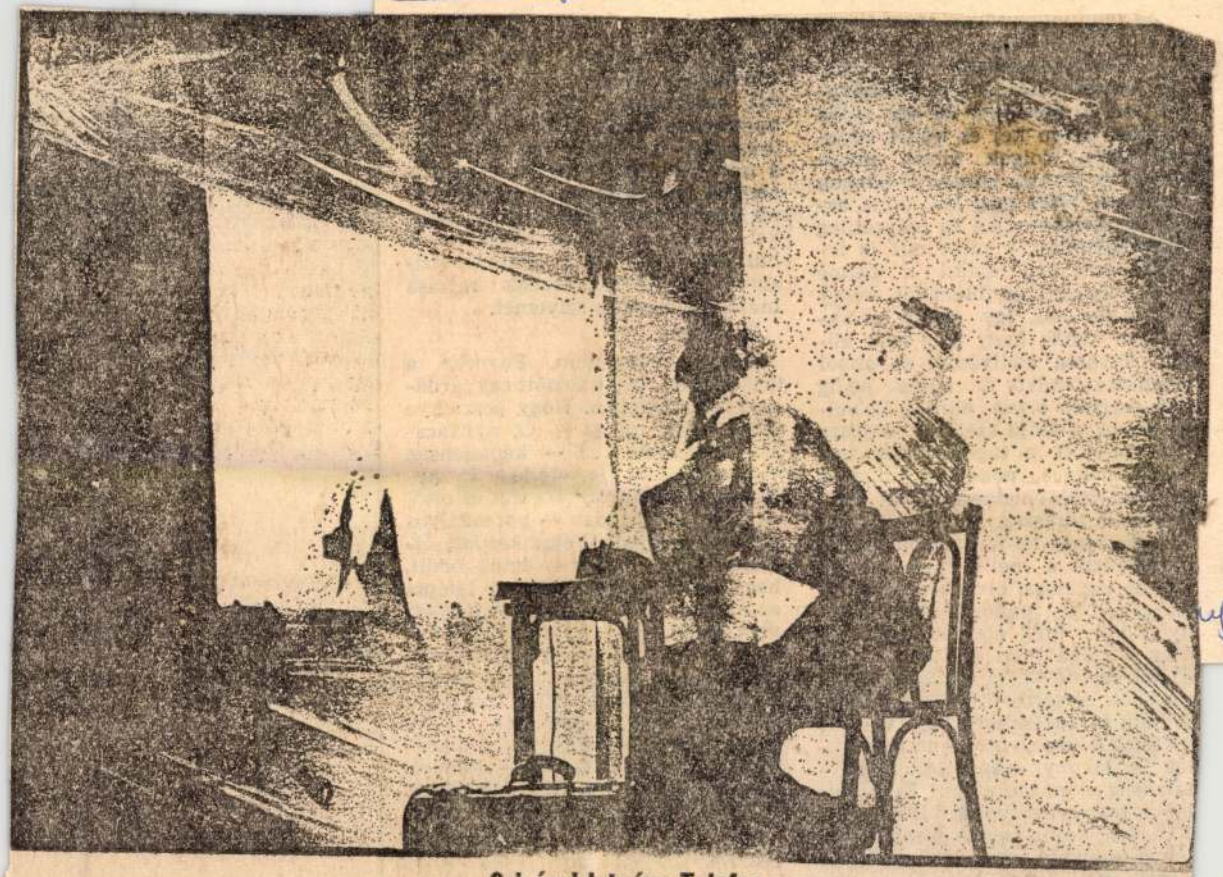

Szirányi István: Telefon

16

ug 19 - XXVII/33

újévit, nem évvégit, egy közönséges malacot. A város fölött süt a hold. A halk kivégzéseknek bája van. És én félek ilyenkor ott alant, de ámulok is. Mennyi megfontolt aggálytalanság a mozdulatban! És a malac is mennyire tudja, mivel tartozik! Nem kell a zsenge szemfogánál fogva (melyből a veszedelmes agyar nevelkedik!) erővel hátrafeszíteni a fejét: önként bámul föl az égre és

fát, kuka, a vasrudak meggörbülten, a cementoszlopokat zsákokba lehetett szitálni. Kidőltek a fák, a koronájuk megcsonkult. A művelet tökéletes volt. Cserébe — lombok nem lévén — az utcába is besütött a ledönthetetlen, kölcsönfényű hold.

Nagy idők tanúi vagyunk, gondoltam.

Netán mégis volna valami a ré-

Haifánál a horizont megs
s a tengerbe gubózva
túl a kalandövezeten torl
szabad szemmel láthatatl
semmiség egy nap az éjsz
a földeken kopár eső a do
s a liget helyén egy szaká
háta mögött a halállal me
arctávolban a t
minden leégett
Isten szívébe új

Szirányi István, grafikus

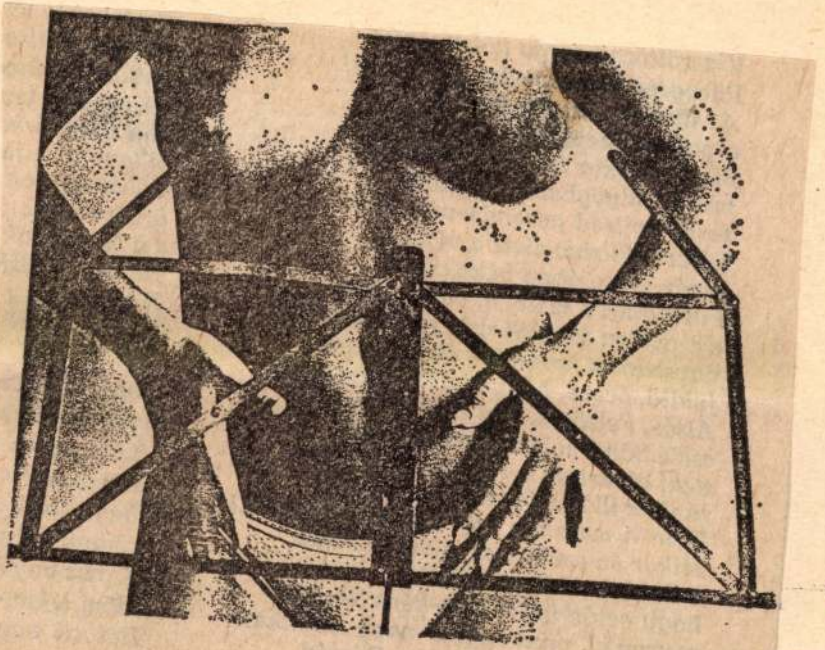

Szirányi István: Zenei-erotikus

Szirány

9.

Élet

XXVII/17

Ott álltál Ceglea jóterem, [illegible]

Szirányi István, szobrász

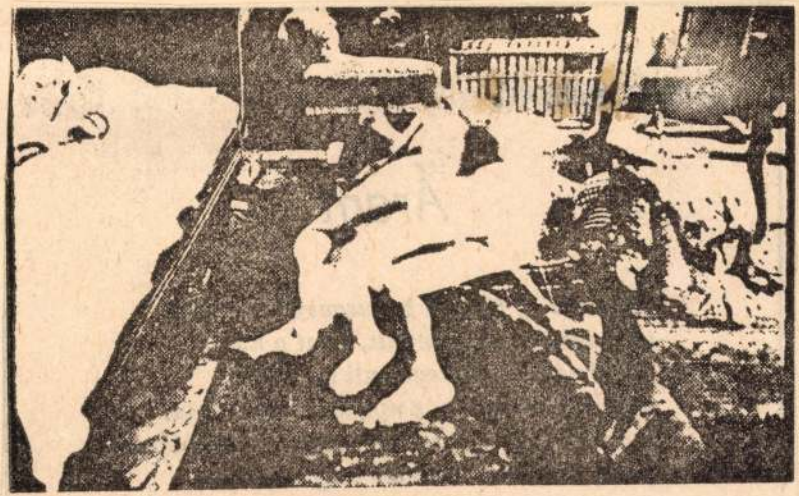

Szirányi István: Kettős

Szirányi

10

Élet és Irodalom Bp. 1983. jún 10 XXVII/23

ról, átlépésünkhez mind közelebb. De ahogy az érkezés mind valósze-

reggel szinte európaiasan csípős, majdnem hideg.

Szirányi István

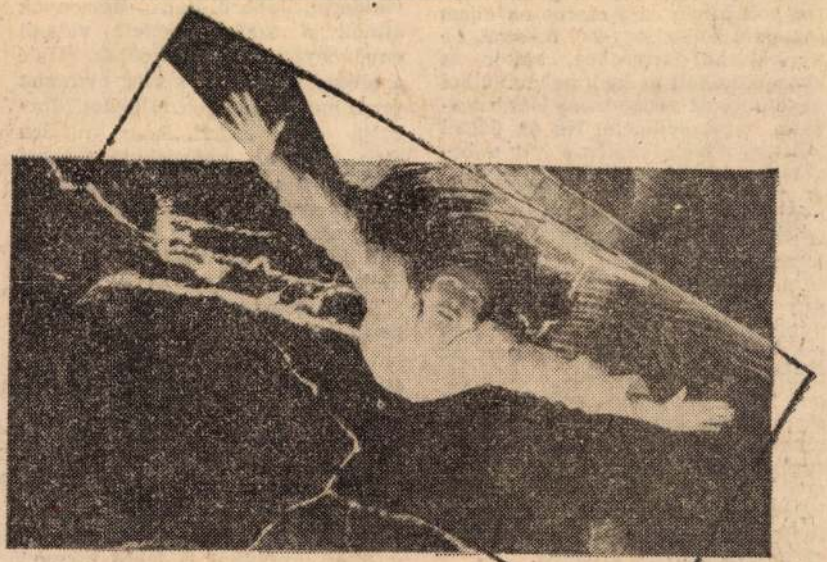

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 8.
XXIII. évf. 49. sz. 6. lap.

Szirányi István: Repülés

Kádár rendőrfőnök, akinek ostobasága és politikai korruptsága Hašek és Illés Béla jóvoltából világirodalmi szimbólum lett; az a

azért a személyes emlékért is szem, mert — ez is véletlen — újra Kassán vagyok, s itt olvasom Ferenczi László

[redacted]

Természetesen csak az idei november különös enyhe ségéhez mérten volt hűvös ez a csarnok a maga fagypont fölötti egy-két fokával, de a hűtéshez-tároláshoz akkor is energia kellett és kell, hol több, hol kevesebb, az pedig most jóval drágább, mint eddigelé. Nő az üzemi költség, növelni kellene hát a bevételt is, de honnan és miből? Kamion kamion után indul ugyan nyugat felé, sőt egész vasúti szerelvények is be-beállnak a rakodótérre, ezüstösszürke hűtővagonok sora, amelyek szintén almát visznek hetedhét országba, csakhogy a nyugati árak elég nyomottak. A magyar almáé különösen, mert az utóbbi években romlott a minősége: talán a túlzott öntözés miatt sincs olyan kemény húsuk az almáinknak, talán a túlzott vegyszerezés miatt sincs olyan príma ízük, s a termesztett fajták sem mind kelendők. Mindenesetre sok a kifogás. Ez pedig menthetetlenül megmutatkozik az árban is.

Sok a gond. Van, ahol levágnak a kifogásolt minőség miatt tíz százalékot, de például a finn partnerek még azt is megteszik, hogy visszairányítják az egész szállítmányt. Ezt ők nem veszik át. Akkor pedig potyára járja meg az áru a több ezer kilométert.

A hűtőházi válogatásban, kezelésben is hiba lehet néha, bármennyire vigyázzanak is. Egyetlen rothadásra hajlamos alma is elegendő, hogy egy egész ládarakoszoktól, majd egy szalagon továbbvándorol. Jobbról-balról asszonyok állnak a szalag mellett valami emelvényfélén, s kapkodják kifelé a hibás almákat. A szalag nemcsak viszi, hanem ide-oda billegteti, forgatja is az almát, hogy minden hiba könnyen észrevehető legyen. Sőt, szárítja is, fényezi is, úgyhogy ami az osztályozó rekeszekbe jut, az már mind ennivalóan kívánatos. De munka közben senkinek sincs itt ideje, még egy fél almát elrágni se. A válogatóasszonyoknak is szüntelenül jár odafenn a kezük, de talán még szaporábban jár lent a csomagolóké. Az osztályozott almát négy-négy keskenyebb szalag viszi jobbra és balra: az első kettő az öklömnyi nagyokat, a második kettő már a valamivel kisebbeket, egészen a negyedik méretcsoport már meglehetősen aprócska almáiig. De még ez utóbbiból is lehet nyugati exportáru. Ha egyébként jó minőségű, és van rá megrendelés, egyenként kell papírba tekerni, akárcsak a többit, úgy rakni meg vele ládát láda után. S ehhez, bizony, idegek kellenek, hogy *ilyen* tempóban kapkodja valaki a papírt, fogja meg vele az almát, szorítsa bele fél kézzel, tegye a többihez, mindig ugyanazokkal a mozdulatokkal, százszor és ezerszer egymás után. De aki kényelmesebben csinálja, az a hideg vízre valót ha megkeresi. Lá-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Szirányi István,

ÉLET ÉS IRODALOM

Festő-grafikusművész

1981 MÁJ 9

1021

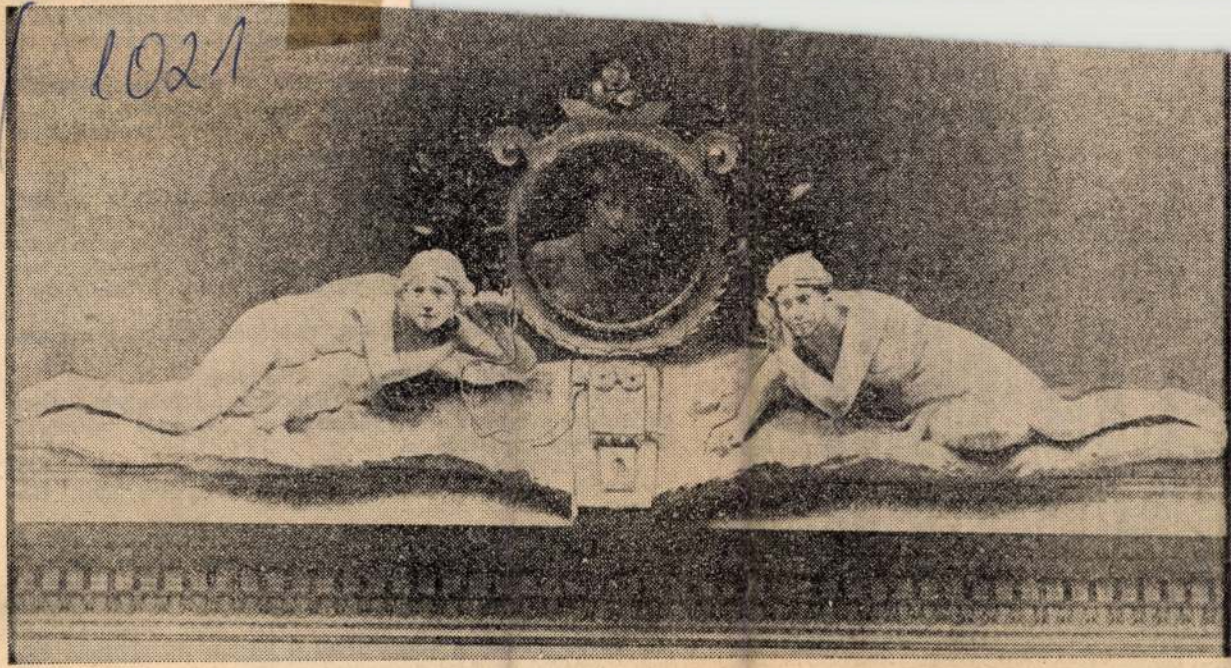

Szirányi István: Fríz-lehallgatás

1981. MÁJUS 9.

Szilasi Anna: Vázlat

... a happening forg
fölé térdelt, kefélte, si
pőt.

Amikor Lexi végr
Úgy vonult el a társas

Az asszony némán
is kidörzsölte-mosta a

Az öregember italt kínált.

— Magát aztán itthagyták, uram. Mondja meg a társainak, tartsák a szájukat, ha már így történt, mert a meszesgödör nem volt rendesen lefedve. S ezért engem vennének elő. Hanem ezt a kolontos, meg sem köszönte a segítséget. Ily néptől mit várjon az ember? Szerencsére nem történt nagyobb baj.

Az öreg átkísérte Gerébet. Sebtében lefedte a meszesgödröt deszkával.

Odaát ze..gett a citera, újra énekeltek.

Gereb sokáig álldogált a happening színhelyén. Újra hallatszott a faluból a kutyaugatás, a távolodó lajtcsengő és a részeg gajdászás.

A parkban éjjeli madár kiáltozott. Az alkotóház zömök tornyából kuvik felelt neki. Nagyon kevés évet ígért. Gerébnek.

Lexi másnap a kocsijába hurcolkodott, megszökött. A másik kettő a szobába bújt, talán dolgozott.

S esténként a társalgóban már csak a nők játszottak — szolidabban —, s nem hívták Gerébet, keresztülnéztek rajta.

Gereb kivette a könyvtárból a három fiú elérhető műveit, s mindegyiket tehetségesnek találta.

Egyebet már nem tehetvén, végiggondolta sokadszor a történteket.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirányi István, festő- és grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 15

Kult a repegtól. Krumplit, zöldséget, babot, lencsét ad a amiért presjáratban ezt-azt szállítok a vezetőségnek.

hajtanak a világnak, s nem porladnak csak úgy, haszontalanul, a semmire való gizgazok alatt.

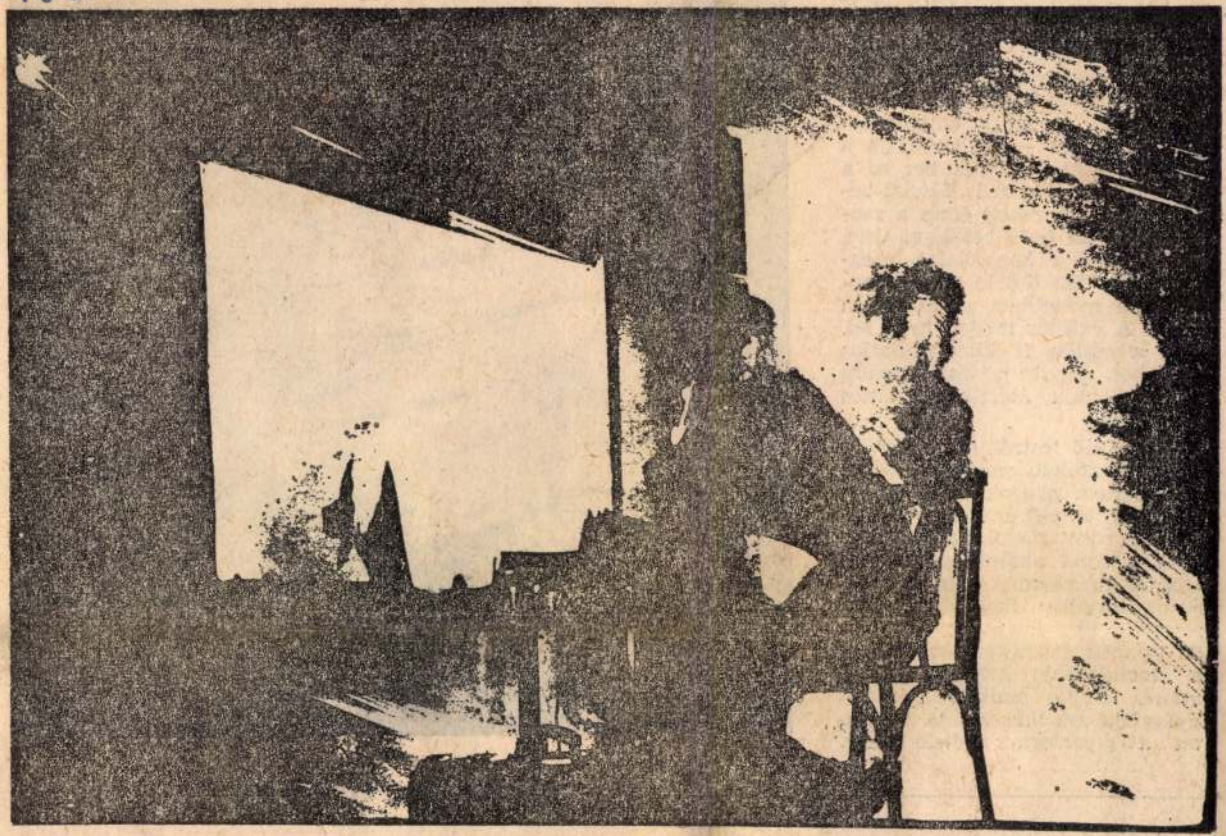

Szirányi István: Telefon

hat teljesen érzékeny és eleven bőrfelületek jelennek meg. Intim apróságok, melyek egy élő és meleg emberi testre jellemzőek. Mindezt transzponálom egy élettelen és kemény, rideg anyagba. Hogy próbát tegyek, milyen érzés modellnek lenni, magamat is leöntettem. A gipsz, amíg megköt — tudjuk — meleg, alája a bőrt vazelinnel kenjük be; ez a dunszt kozmetikum is. Lezárt-bezárt, élve eltemetett érzés a modellé. Ha az öntő beszélget vele, tartja vele a kapcsolatot, megnyugtatja. Ha öntök, mindig beszélek a modellhez, megfogom a kezét. A rutinos modell nem fél, még a rádiót is kikapcsoltatja; különben mindig privát alanyaim vannak, akik átérzik az öntés hangulatát.

Csakis élő testről, arcról öntök, tehát megfelelő műszaki áttételekkel, nem akarok mintázni az üveg alá, ez egy másik nyelv, és én nem mintázással, hanem mindent üveggel akarok elmondani. Igaz, a gipszformát nem a maga naturalitásában használom, hozzáteszek egy kevés agyagot is, de ez csak járulékos kiegészítése a munkámnak, korrekció. Csak annyi, mint amikor, például, nylonfóliával takarom le a testet a gipszforma vétele előtt.

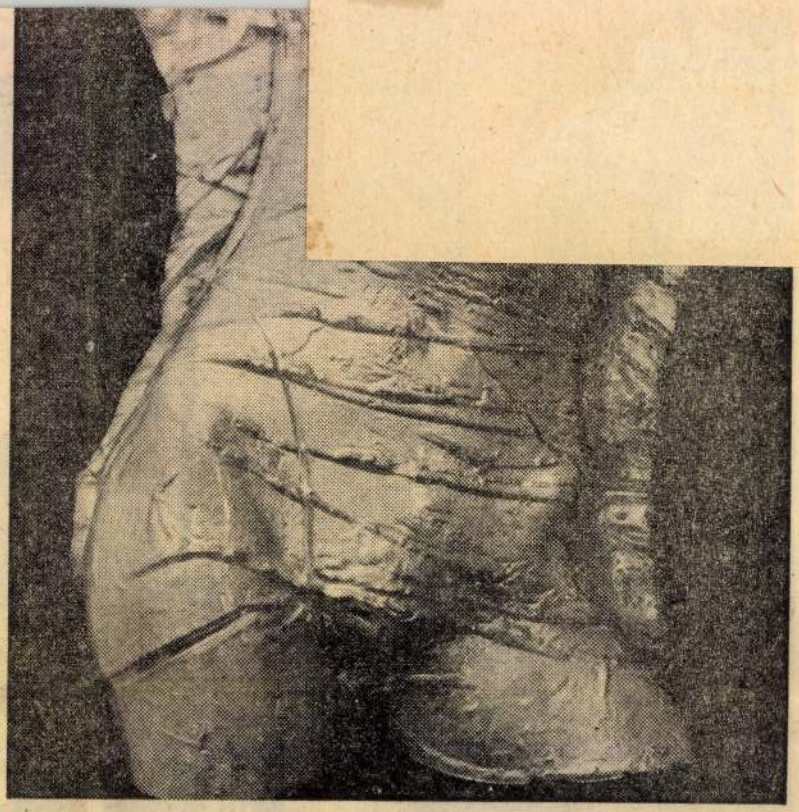

Mészáros Mari üvegszobra

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirányi István

1980 FEB 2

1021

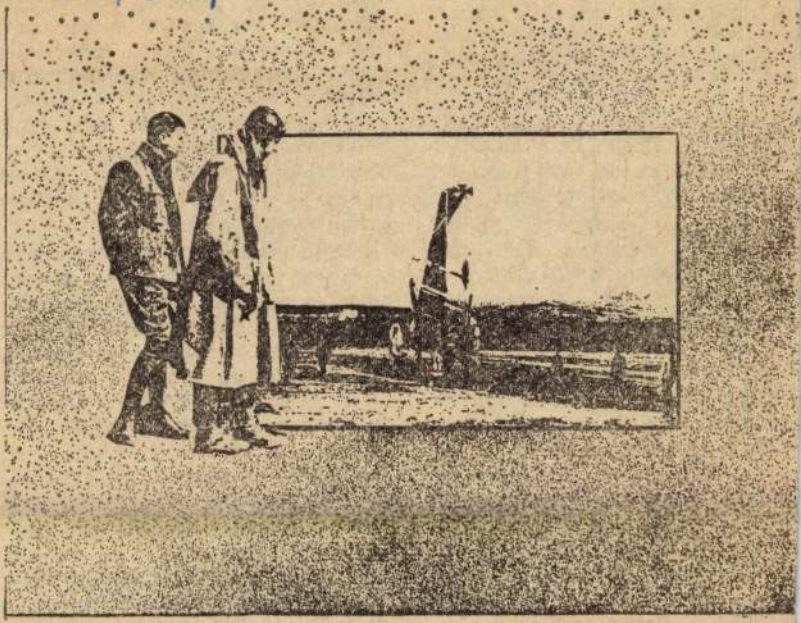

Szirányi István: Reggel felszállunk!

angot, és elbeszélése a
neztet, hogy a valósá
ének ez a módszere
ivat mögé nem szoru
Csák néha már natu
ajló szenvedéllyel va
ősét, Sadeczky doktort, aki re-
zeges, öreg édesapjának probléi
nájával küszködik, s végül odáig
merészkedik, hogy nem csupán
alálát kívánja, de egyenesen fel
szólítja az öngyilkosságra.

Az író a középnemzedék jellegetes típusát mintázza meg Sadeczky doktorban. Üres, silány, rideg, gyáva, törtető ez az ember - még sorolhatnám a jelzőket —, e Csák célja valószínűleg nem csupán annyi volt, hogy véleményét tudomásunkra hozza. Megisertet ugyanis ennek a külkeresedőnek a belvilágával is, s az ojához, feleségéhez, főnökéhez, az oját kórházba utaló orvosnőhöz ződő viszonyrendszerben megutatja Sadeczky doktor világák valamennyi rejtett rugóját, az zést, képmutatást, tehetetlensét. Könnyű volna erkölcsi hullák tekinteni ezt az embert, ha m, környezetének üressége, te-

dolgozik, nagy a fizetése, arany a mandzsettagombja, és igen nagy a társadalmi és munkahelyi megbecsültsége. Senkinek nem jutna eszébe, hogy egy ilyen embert veszni hagyja az apját".

Persze, Csák Gyula ízig-vérig moralista, módszerében az az új, hogy csupa negatívumot ütköztet egymással ebben a művében: pozitív hősnek, megoldásnak, lehetőségnek még az árnyéka sincsen sehol. Sadeczky doktor éppúgy érdemtelen a szeretetre, mint apja, akinek valóban semmit sem köszönhet, legfeljebb puszta létét. Megüresedett rokoni, munkahelyi, szerelmi kapcsolatokat kell Sadeczky doktornak, a *látszat* kedvéért, fenntartania, holott bármikor szívesen megszabadulna apjától, feleségétől, gyerekeitől, főnökétől, sőt hazájától is. A pénz itt az egyetlen értékmérő, de any-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 DEC 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirányi István

1021

Szirányi István: Repülés

ember különös enyhesé
en volt hűvös ez a csarn
fagypont fölötti egy-két
a hűtéshez-tároláshoz
energia kellett és kell, ho
kevesebb, az pedig most
gább, mint eddigelé. Nő
költség, növelni kellene
vételt is, de honnan és n
mion kamion után in
nyugat felé, sőt egész v
relvények is be-beállnak
térre, ezüstösszürke hű
sora, amelyek szintén almát visznek hetedhét országba, csakhogy a nyugati árak elég nyomottak. A magyar almáé különösen, mert az többi években romlott a minősége: talán a túlzott öntözés miatt sincs olyan kemény húsuk az alnáinknak, talán a túlzott vegyszerezés miatt sincs olyan príma ízük, a termesztett fajták sem mind elendők. Mindenesetre sok a kiogás. Ez pedig menthetetlenül megmutatkozik az árban is.

Sok a gond. Van, ahol levágnak kifogásolt minőség miatt tíz százalékot, de például a finn partnerek még azt is megteszik, hogy visszairányítják az egész szállítmányt. Ezt ők nem veszik át. Akkor pedig potyára járja meg az áru

ideje, még egy fél almát elrágni se. A válogatóasszonyoknak is szüntelenül jár odafenn a kezük, de talán még szaporábban jár lent a csomagolóké. Az osztályozott almát négy-négy keskenyebb szalag viszi jobbra és balra: az első kettő az öklömnyi nagyokat, a második kettő már a valamivel kisebbeket, egészen a negyedik méretcsoport már meglehetősen aprócska almáiig. De még ez utóbbiból is lehet nyugati exportáru. Ha egyébként jó minőségű, és van rá megrendelés, egyenként kell papírba tekerni, akárcsak a többit, úgy rakni meg vele ládát láda után. S ehhez, bizony, idegek kellenek, hogy *ilyen* tempóban kapkodja valaki a papírt, fogja meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Szirányi István

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁR 8

1021

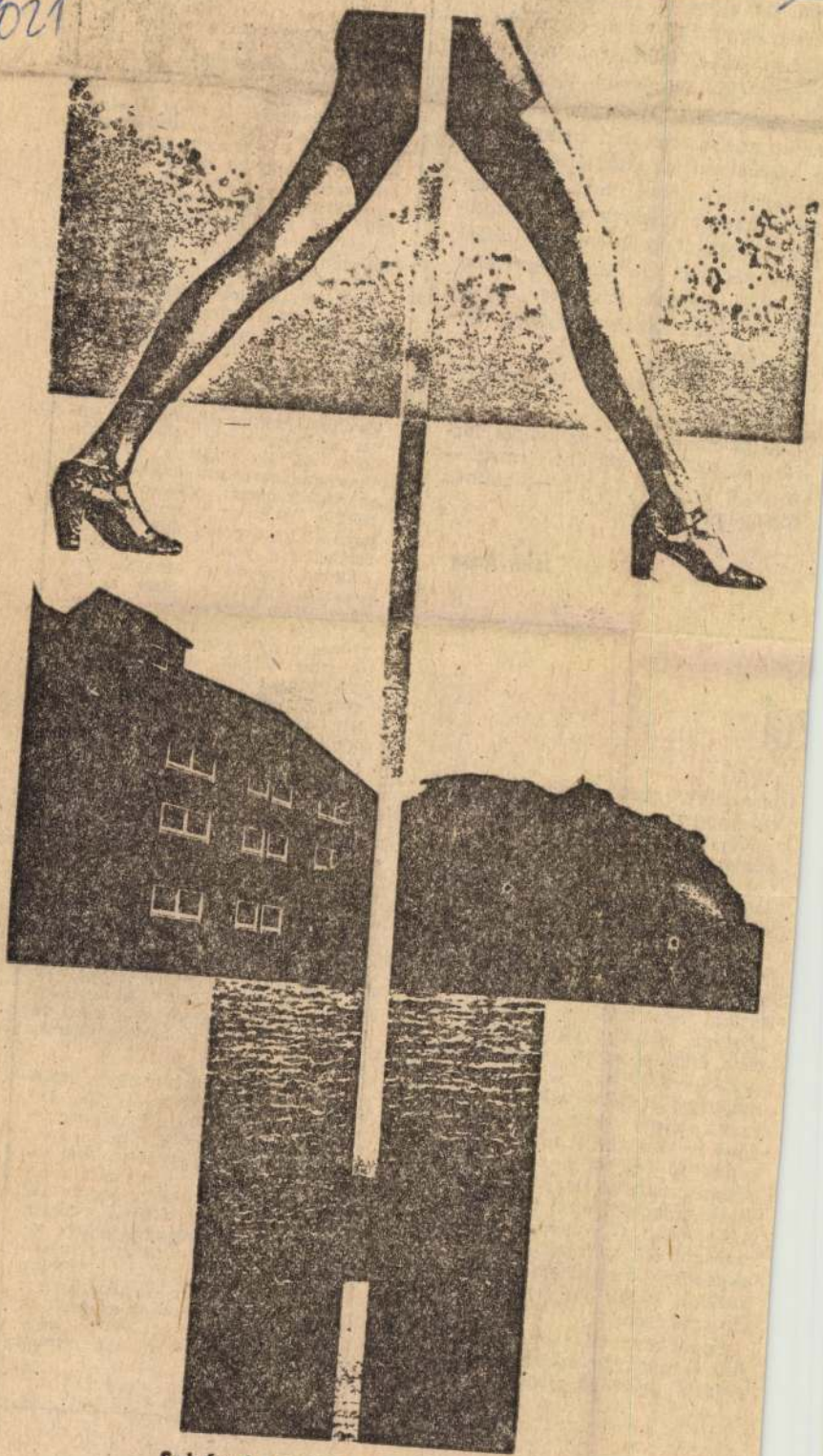

Szirányi István: Két nap Dániában

ben ritkulnak a „kétlábon járó dokumentumok" sorai, olyan mértékben kéne felkutatni, rögzíteni a még élők élményeit. Az objektív forrásokra támaszkodó történetkutatás akkor sem nélkülözheti a személyes tanúságtételeket, ha szubjektivitásuktól tart. Valósághű részletek (melyek az üldözöttség korszakában bármilyen okból nem kerültek írásos rögzítésre) hozzásegíthetnek bizonyos történelmi vákuumok kitöltéséhez. Pótolhatatlanok.

Persze csak akkor, ha megszólaltatják őket.

A jó memoár — valóságos forrás. „Csak az történt meg — mondja valahol Gorkij —, aminek történetét megírták".

Jahn Anna

---

zol

bírt szóra", munkáikról, szakmájukról faggatta a képzőművészeket.

Kérjük, a jövőben kísérje figyelemmel ezeket a közleményeket, tartson velünk a műtermekbe, talán nem idegenkedik majd annyira a kortárs művészettől.

Azt, remélhetőleg Ön is megérti, hogy szegényes nyomdatechnikánkkal heti tíz-tizenöt utánozhatatlan remekművet nem tudunk közölni. Olyanokat, melyek két cikk közé szorítva, néhány négyzetcentiméteren michelangelói mélységeket tárnának föl. Igyekszünk minél szélesebb válogatást adni a mai grafikából, teret engedve többek közt sok tehetséges pályakezdőnek. De csak abból tudunk válogatni, ami itt, ma terem. S ha, mint szeretnénk, még változatosabb és sokrétűbb lenne képanyagunk, korántsem biztos, hogy minden közölt mű megnyerné az Ön tetszését.

Egyébként mi is nagyon szeretjük és gyakran közöljük a kedves eredeti gyermekrajzokat.

Bán András

...mindus nem idegen a magyar irodalom és publicisztika hagyományaitól, ahhoz elég felütnünk Ady válogatott cikkeinek gyűjteményét, melyben bizony akad **„Liaison", Az „affaire", „Mi-Carême"** című is, nem szólva a költő életében még közérthetőbb latin szavakról.

BRAUN ÁGOSTON, SZOLNOK. Találtam egy vendéglőt című írását szívünk szerint minden rövidítés nélkül közöltük volna a Visszhang rovatban. Sajnos (?) a vendéglátóiparról Váncsa István **Dőljön össze ez a vendégfogadó** című cikke nyomán (ÉS, 1979. december 22.) annyi levél, vitairat, szakmai igazolás és ellenvélemény érkezett címünkre, hogy az Ön négyoldalas történetének nem tudunk helyet szorítani. Így csak a lényegét kíséreljük meg közzétenni. Egy kitűnő, harmadosztályú, kisvárosi vendéglőről mesél, mely akár Krúdy igényeinek is megfelelt volna. A népes törzsközönség egy szép napon azt tapasztalta: kedvelt vendéglője a többi rosszhoz idomult. A titok nyitja: a főnök egy hónapig szabadságon volt, ezalatt a központ egyik képviselője megszüntette az előfizetéses étkezést, összeveszett a személyzettel, ketten felmondtak, az igazgató most ismét elölről kezdhet minden, igyekszik visszaédesgetni a publikumot és a szakácsot. Hasonló esetről ír Dr. SZABÓ LAJOS is **Fehér galambból Fekete holló** című hozzászólásában, és egy vendéglátóipari szakember, aki okos javaslatokat is tesz, de nevét, címét nem közölte velünk.

LAKI JÁNOS, BUDAPEST. „Március 1-i számunk 15. oldalán **Angyal László** fotográfikája nagyon emlékeztet engem egy festményre, amelyet valamelyik pesti kiállítóteremben épp a napokban láttam." — Olvasónk megfejtése pontos, bár nem rejtvénynek szántuk a képet. A festmény Szemadám György kiállításáról való (a tárlatról ugyanabban a számunkban közöltünk kritikát is). A téves képaláírás a mi figyelmetlenségünk eredménye. Elnézést kérünk olvasóinktól, és — természetesen — a két érintett művésztől.

hangszereit mintegy maximális közelségből mikrofonozta; a „keverést" maguk kívánták megvalósítani. Lehetséges, hogy ennek a felvételtechnikai különbségnek is tulajdonítható a két fagott-hang között mutatkozó színbeli különbség. A lemezkritikus azonban csak abból tud ítélni, amit a lemez maga mond. A kétféle felvételtechnika mindenesetre két olyan elképzelés, amely régóta küzd egymással a modern hangrögzítésben.

Még egy szót a tasakról, vagyis a grafikai „tálalásról". Hangulatot kétségtelenül nyújtanak az olyasféle festmény-reprodukciók, mint a fagottversenyeknek szentelt lemez esetében Dalayrac rokokó Ninája a kerti padon, de szellemesebbnek és lényegre mutatóbbnak érzem a másik lemez borítóját, mely egy XVIII. századbeli fagott részlet-fotóját adja, rokszosan kinagyított és ezzel különössé tett grafikai megoldásban.

ka tíz év elteltével a hippitársadalom eltűntével is képes a filmvásznon ugyanezt a hatást elérni. A mindnyájunkban élő örök nonkonformista nem hal meg olyan könnyen, mint a kérészéletű rokonszenves hippimozgalom. Más és más formákban, de kiirthatatlanul otthonunkál idegeinkben, agyunk belső szobáiban, melyekbe belenézni is rettegünk. Ezért, hogy a nyárspolgár, a katona, a rendőr és a — hajügyben — kérlelhetetlen tész is végigizgulja a Hair küzdelmeit: azonosul a farmerruhás kiátkozottal, akinek egyenes jellemében, bátorságában a hosszú hajat növesztett amerikai westernhőst fedezi fel. A hőst, aki pisztoly helyett most virágot szorongat, s akinek új ellenfele a nagyhatalmi politika és a technicizált hadsereg. Ilyen legyőzhetetlen ellenséggel szemben, igaza van Bergernek, a virág a hatásosabb fegyver.

táncaival ér el olyan sodró hatást, amellyel valósággal székéhez szögezi a nézőt.

Felemelő, szép játék a Hair. S ez a játék a film második felében ijesztően baljóslatúvá válik. A levegő hirtelen metszően éles, hideg lesz. Végül úgy hajózunk át a tragédiába, hogy észre sem vesszük. Bergert, korunk hősét, aki semmi mást nem akart, mint nyugodtan, kedve szerint élni, levegőzni, táncolni a Central Párkban, s éjszakánként fürödni a tó vizében, most — sok ezer egyenruhás társával együtt — egy katonai szállítógép sötét gyomra nyeli el. A Nagy Mechanizmus bekapja és szétroppantja. Az uniformist és a katonák kefefrizuráját teljesen normálisnak találják azok, akik eddig hősünk hosszú haja és színes öltözéke miatt csóválták a fejüket. Berger úgy vonul be — Az érzéketlenség kudarca című dalt énekelve — a repülőgép gyomrába, mint aki semmit nem ért az egészből.

„Az egyik háborúnak vége, más háborúk kezdődtek" — nyilatkozta a film bemutatója után Forman. A hippi-mozgalomnak is vége, a Central Park füvén ma békés családok ülnek, kisgyerekek hancúroznak. A katonai szállítógépek motorjai azonban világunk völgyeiben változatlanul feldübörögnek, hogy idegen földekre vigyék azokat, akik a parkok füvén játszanának, szelíd tavakban fürödnének. 1980-ban is időszerű a Hair, ez az ártatlanul szép musical. Napjaink polgára ma is felháborítóbbnak tartja az illetlennek vélt öltözéket az egyenruhánál, a szokatlan (hosszú vagy túl rövid) frizurát a rohamsisaknál, a virágot nyújtó néha talán mosatlan kezet a géppisztolyra tapadó makulátlanul tiszta ujjaknál.

Bán György

Szirányi István

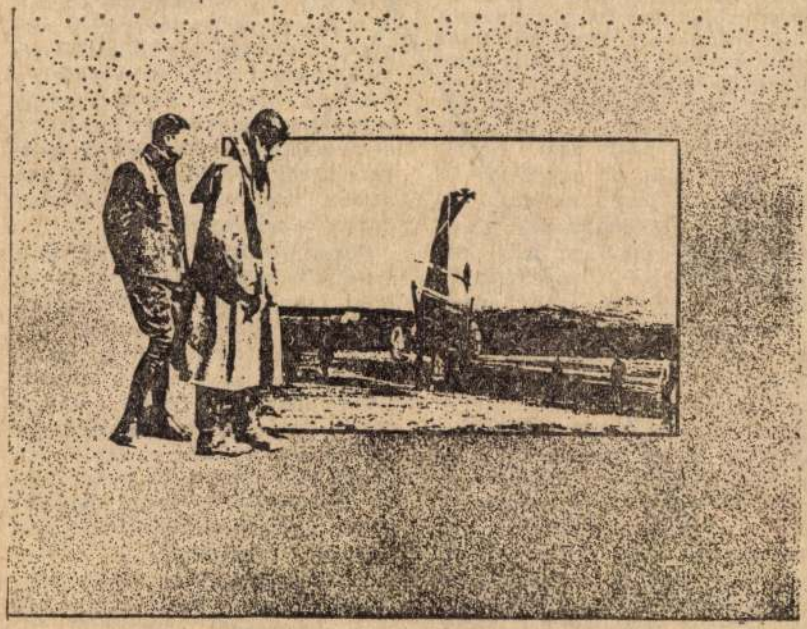

Szirányi István: Reggel felszállunk!

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 2.
XXIV. évf. 5. sz. 12. lap.

1980. FEBRUÁR 2.

A tuloldalon lásd: Keresztes Dóra : "Mesék" c. képeit.

Keresztes Dóra

Keresztes Dóra: Mesék

Nemzedéki látlelet

■ *Csák Gyula: A legnagyobb sűrűség közepe (Magvető, 184 old.)*

Csák Gyula kisregényét folyóiratban már olvastam egyszer; voltaképp nem is kisregény ez, hanem hosszabb elbeszélés, amely most a Rakéta Regénytárban is napvilágot látott. Azt hiszem, ezt műfaji szempontból lényeges leszögezni, mert *A legnagyobb sűrűség közepe* (kis)regénynek kevés, hosszabb elbeszélésként azonban feltétlenül figyelemre méltó teljesítmény.

Csák Gyula a hűséges realista írók között vívott ki magának rangot, és elbeszélése arra figyelmeztet, hogy a valóság leképezésének ez a módszere semmiféle divat mögé nem szorulhat vissza. Csák néha már naturalizmusba hajló szenvedéllyel vallatja antihősét, Sadeczky doktort, aki részeges, öreg édesapjának problémájával küszködik, s végül odáig merészkedik, hogy nem csupán halálát kívánja, de egyenesen fel is szólítja az öngyilkosságra.

Az író a középnemzedék jellegzetes típusát mintázza meg Sadeczky doktorban. Üres, silány, rideg, gyáva, törtető ez az ember — még sorolhatnám a jelzőket —, de Csák célja valószínűleg nem csupán annyi volt, hogy véleményét tudomásunkra hozza. Megismertet ugyanis ennek a külkereskedőnek a belvilágával is, s az apjához, feleségéhez, főnökéhez, az apját kórházba utaló orvosnőhöz fűződő viszonyrendszerben megmutatja Sadeczky doktor világának valamennyi rejtett rugóját, az önzést, képmutatást, tehetetlenséget. Könnyű volna erkölcsi hullának tekinteni ezt az embert, ha nem környezetének üressége, tehetetlensége és képmutatása tükröződnék gondolataiban.

Az elbeszélés végére különös erkölcsi ellenkatarzisen megy át az olvasó: viszolyog Sadeczky doktor lényétől, de egyre jobban megérti, megszokja, talán még meg is kedveli, hiszen *ráismer* magatartásmechanizmusára, cinizmusára, kívülről irányítottságára. Sadeczky doktor ugyanis nem bűnöző, nem deviáns személyiség, sőt, ellenkezőleg, életének legnagyobb igyekezete az, hogy hasonuljon a többi emberhez, legfeljebb arra vágyik, hogy anyagi szempontból és, persze, a társadalmi ranglétrán megelőzze őket. Sadeczky így jellemzi önmagát: *„Csakhogy én rendes ember vagyok. Diplomás, kiváló szakértelmiségi, aki bizalmi munkakörben dolgozik, nagy a fizetése, arany a mandzsettagombja, és igen nagy a társadalmi és munkahelyi megbecsültsége. Senkinek nem jutna eszébe, hogy egy ilyen embert veszni hagyja az apját”.*

Persze, Csák Gyula ízig-vérig moralista, módszerében az az új, hogy csupa negatívumot ütköztet egymással ebben a művében: pozitív hősnek, megoldásnak, lehetőségnek még az árnyéka sincsen sehol. Sadeczky doktor éppúgy érdemtelen a szeretetre, mint apja, akinek valóban semmit sem köszönhet, legfeljebb puszta létét. Megüresedett rokoni, munkahelyi, szerelmi kapcsolatokat kell Sadeczky doktornak, a *látszat* kedvéért, fenntartania, holott bármikor szívesen megszabadulna apjától, feleségétől, gyerekeitől, főnökétől, sőt hazájától is. A pénz itt az egyetlen értékmérő, de any-

Élet és Irodalom, Bp.
1980. FEBRUÁR 2.
XXIV. évf. 5. sz. 11. lap.

~~az embertől nem futja tovább,~~
~~mint kilapni~~)

Szirányi István

Szirányi István: Tessék beszélni

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 15.

~~A történet, amit most elmesé-~~
~~lek, 1953-ban kezdődött. A tudo-~~

[redacted]

hely, m
hagyták k
lant, a Ve
tőknek ne
kem talán
re ezzel.

— Bocsá
azt tartott
kilencedik
Tizenhato

— Egész
momra az
rácsonyig
merek, be
tek is, és
a legrossz
peket. Azt
és Irodalo
hatatlan e
kor. És Sz

— És, h
nik a hird
egyedül? I
alatt megi
retett voln

— Meg!

— Ne h
dásért, hár

— Husz
tam a legs
De nincs t
gy megör
az a helys
let?

— Nem
ünnepeket

két állami
szövetkeze

Külföldi (Európa, 811 old.)

ék, ez az
lünkre és
ló műfaj,
z Európa
a *Csata-*
gen, hang-
kell az ol-
dó

l
ngjátékter-
tjuk a mai
dolog ko-
Nem köny-
semmiféle
nyszabály,
vall. Csak
, csak mű-
leségét és
etten. Egy
verses, pró-
nyos vagy
hangjáték
zelebb álló
ok) a hu-
it variálja,
rja le, a rá
eli szabad-

darabjának
rkült, ve-
eri bábok,
yen zené-

tóságát kérdőjelezi meg (*Kőnig*), kisebbségi érzést kell beleplántálni, mert a végén azt képzeli, joga van dönteni saját sorsa felől. Az élet céltalanságába belenyugodni képtelen, beilleszkedni nem tudó lázadó csak pótcselekvésbe menekülhet (*Stoppard, Liives*). Az embernek le kell számolnia illúzióival (*Bergman*) és passzív rezisztenciát szegezni szembe a múlt kísértésével

A másik oldalon a vegetáló, mindebből mit sem értő véglények állnak (*Mauriac, Cooper*). A biológiai egyensúlyt a mindenkit megnyomorító háború hivatott fenntartani (*White, Kohlhaase, Kühn, Jovanović, MacLeish*). És ha az ember semmiképp nem bírja tovább, önként is kérheti törlését az élők sorából (*Bukovčan*).

Mindezek alapján nagyon lehangoló kép bontakozik ki a szemünk előtt. Egy olyan világ képe, ahol ember embernek társa nem lehet, s az egyén elmarasztaltatik félelemben és cselekvésképtelenségben. A kanti társiatlan társiasság azonban nem abszolutizálható. Igaz, a hangjáték, akár a dráma, alaposan megszenvedte Beckett nyomasztó zsenijének hatását. Az előbb felvázolt condition humaine, azaz egyetemes emberi sors, a becketti vízió-

hanem csak formális dramaturgiájában a miénk.

Csakugyan „tili-tarka" az egész utca ünnepek idején, mint e csupa-igyekezet gyűjtemény bevezetője mondja? Hiszen a hivatalnokmódra kiaggatott zászlókon kívül legfeljebb ha autómosó műanyagvödrök tarkítják az utcaképet. Csakugyan nagy ünnep a gyerekhadnak karácsony, ha jószerivel nincs más oka izgalomra, mint „a

pszichológus megtudakolni, mire gondolnak igazából a gyerekek karácsonykor? Mert a gyűjtemény bevezetője beéri azzal, hogy mindezt „csak a kispárnád tudná megmondani, hiszen őrajta forgolódtál"...

Gyanúm, hogy gyermekeinknek még nálunk is kevesebb okuk van az ünneplésre. Hiszen ők csak koholt vagy pépesített indítékot kapnak a körtáncra, zászlócskalengetésre. Tradicionális ünnepeink igazi témáiról nemigen tájékoztatjuk őket (így váltják fel szigorú, megvesztegethetetlen télapók a pajtáskorú, csupaszív jézuskákat), újkeletű ünnepeink kemény történelmi realitásaitól pedig, amíg lehet, megkíméljük őket.

Maradnak az évszakokra, egyes hónapokra ráaggatható szimbolizmusok (például az állítólag januárban esedékes „tűzünnep"), ame-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Szirányi István

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyaji Magyar

1975 SEP 15.

1021

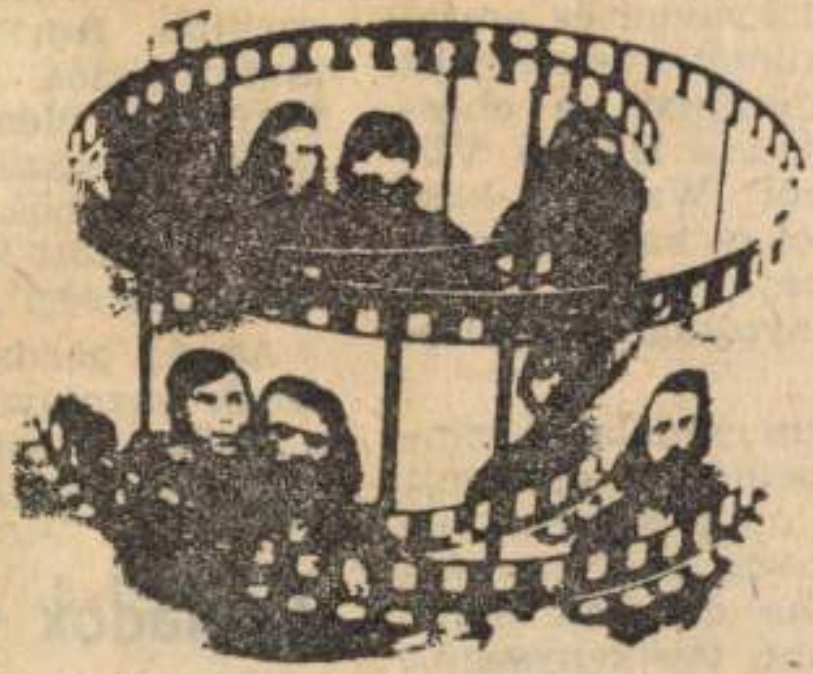

Szirányi István: Transzparencia

csoport tavalyelőtt
dame Tussaud lond
dami panoptikumát,
londoni planetárium
gtoni állatkertet, a
s korában épült W
vt meg a Wookey
rt Somersetben, an
isztikai látványossá
ki.

Pearson Group cso
áltozásának példájá
ınk, ami az elmúlt években ál-
ában is jellemezte a kommuni-
iós iparágakban érdekelt nem-
közi vállalatokat: tevékenységük
erzifikálódását, erőteljes benyo-
lásukat a szabadidő-iparágakba.
lönösen szembetűnő ez a folya-
t azoknál a nagy monopóliumok-
, amelyeknek a működése ma
r egyértelműen globális jellegű,

onaja. Onaja? Követelése!

Családok – kábelvégen

Információban szegény országok és az USA, mint a nemzetközi kommunikáció 60—70 százalékának forrásvidéke; popzenében utazó elektronikai nagymonopóliumok és írni-olvasni tanító műholdak; a

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirányi István

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁJ 31

1021

Szirányi István: Boldog egyensúly

ldal

ırtont, melyen nem csasztuska
lt, hanem ez: „Minden elnyomó
ztálynak, uralma fenntartása ér-
ekében, két társadalmi funkcióra
an szüksége: a hóhér és a pap
ınkciójára. A hóhérnak el kell
ojtania az elnyomottak tiltakozá-
át és felháborodását. A papnak
igasztalnia kell az elnyomottakat,
csetelnie kell előttük a szenvedé-
ek és áldozatok enyhülésének táv-
atait, az osztályuralom fenntartása
nellett." (Lenin) A DISZ-titkár ak-
or azt mondta: ez így, összefüggé-
eiből kiragadva félreértésekre ad-
ıat okot. (Az igazsághoz hozzátar-
ozik, hogy valaki az idézet alá
negjegyzésként odakanyarította:
„Erről van szó, fiúk, a többi
:mafu!")

A napokban a Tatabányai Szén-
bányák legújabb aknájánál, a
nagyegyházinál jártam. Az üzem-
vezető, régi ismerősöm karonfog az

VÉSZI ENDRE:

Disszonanciák és harmóniák

Egy rögeszme körvonalai

Szörnyű ami nincs mert létezik
szörnyű a hazug mert irja írja
gyűlölete kusza jeleit
születésedtől halálodig
s magát mártirnak kiáltja ki
s kiváltságát el nem veheti
tény tanú igazság

Mások temetésén
magáért zokog
vele sírnak gyöngéd humanisták
ám egy fillért nem dobnak
neki

Szörnyű ami nincs mert létezik
konokabban minden létezőnél
vajákos irigység gyűlölet
rágalmai hig tenyészetében

Nincs ellene semmi védelem
nem létezik ezért múlhatatlan.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirányi István

1980 MÁJ 17

/1021/

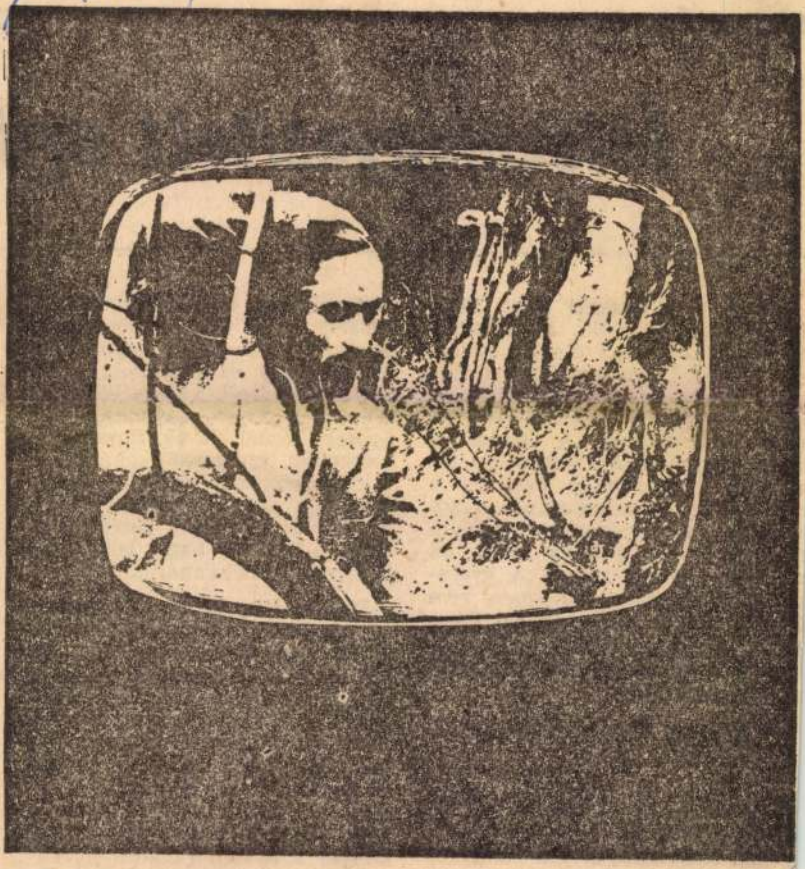

Szirányi István: Arche-video

SZ. LUKÁCS IMRE:

Intézményesített nyil

Járom a viharsarki tájat. Élethelyzeteket keresek, amelyekben fölcsillanthatom az elmúlt évtizedek politikai, gazdasági hullámveréseit. Szaporodik az anyag, halmozódnak az emberi sorsok. Az idősebb kitárulkozók a semmivel kezdték, mostohább társadalmi viszonyok között, mára meg jár a nyugdíj. A fiatalabbaknál biztos a kenyér, a mindennapi megélhetés, ház is van a fejük fölött, mi mást akarhattak volna? A gyerekeket felnevelték, különben sem volt sok rájuk bízva, de azt megcsinálták, nyugodtan hajthatják álomra a fejüket, mert mégiscsak az a legfontosabb.

Alhatunk-e hát nyugodtan?

★

Tisztelem a megnyilatkozókat, főleg, ha őszinték. A régi cselédházakban vagy azok helyén könnyebben kitárják magukat. Tudatlanul vagy meggondolatlanul vagy éppen olyan természetesen, amilyen terjártasságban, az innen-onnan ragasztott műveltségben könnyebben felmérik érdekeltségi viszonyaikat; őszinteségeik és érzelmeik sűrűbben cserélődnek. Vegyes elképzeléseket hordoznak magukkal; közönyösek, kéznél levők, taposók, helyezkedők, gyarapodni akarók, ajtójukat magukra húzók, s kevesebb köztük a dacból, megfontoltságból és áldozatvállalásból őszintéskedő. Úgy vallják: a nagy lelkivilágba könnyebben belerondíthatnak.

Esetek, figurák jutnak eszembe — az eltorzult intézményesített nyilatkozók. Beléjük botlik az ember, az első érdeklődésre felkapják a fejüket, s van, aki előre tolakodik. Nyilvánosságot akar, szerepelni akar. Milyen érdekmotívumok ösztönzik, hogy mutogassa magát? A „javasló" mindig becsületes, dolgos embereket ajánl, olyanokat, akik megkapták már egyszer vagy kétszer a Kiváló Dolgozó jelvényt, tagjai ennek-annak, hát őket kell megkeresni. Ez valóban biztos út, senki se csalódik. Valódi hát? Az

Szirányi István

Berlinben a Magyar Kulturális Intézetben szerepelt közös tárlaton.

Kamaszosan friss *Szirányi István* ötletes grafikája, amelyen két „nagy utazót" (egy világhírű felfedezőt és önmagát) mutat be — utazás előtt és utazás után

Magyar Hirlap 1980/11/11/6

Hegyi Fotóeffektusok a festészetben

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirányi István grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 AUG 9

1021

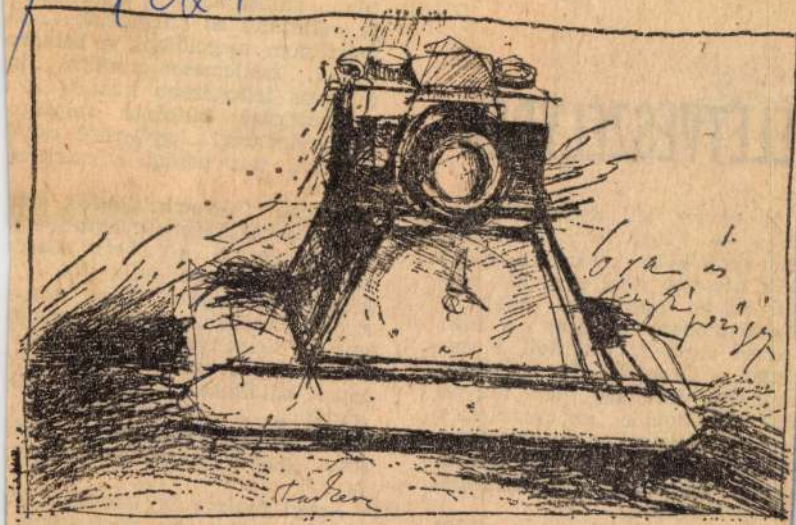

Szirányi István kiállításáról

ója is. Banyát neki!

ÉLETVESZÉL

Az ember, aki szerettéért agódik — maga is életveszélyen sérülékeny. Akár a műtő előtt ácsorog, ahol gyerekét, apát, anyját operálják, akár a mentőautóban kuporog a neki kedves mellett, megilleti a tapintat. Orvosok és ápolónők, mentősök többsége ezt tudván nem fukarkodik az együttérzés biztató szavaival. A kivétel ilyen esetben nem a szabályt erősíti, hanem némelyek lélektelenségéről ad kórképet.

Az idős, beteg asszony eltűnt a lakásáról. Vásárolni indult, és nem tért vissza. Az idős, beteg asszony lánya rémülten tárcsáz-

Furcsa. Mi, ve...
te viszonzásképpen, gyakran ért
keljük így a költőket: „harc
egyéniség... nem adja föl...
küzdés szépségével igéz meg.
szavai pörölycsapásként zuho
nak... keményen ostorozza a.
mellbe vág... szíven üt... telital
lat... hatalmas erőfeszítéssel áll
gátját a ... dinamikus stílus.
nagy horderejű szóképek... lendi
let... kemény marokkal összefo
ja..."

Szegő András úgy szereti a kö
tészetet, mint egy verskritikus
nehézatlétikát.

A. J

Szirányi István

"Máma már nem hasad tovább" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Rékassy Csaba: „Mitológia" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 5.
XXIII. évf. 18. sz. 2. lap.

Szirányi István festőművész (Budapest)

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának öt ifjú alkotója „táborozott" az idén nyáron Túrkevén. Hétfőn a helyi Finta Múzeumban megnyílt az idei táborban résztvevők alkotásából rendezett kiállítást. – Szirányi István olyan divott gondolati rendszerek festészeti megjelenítéséi mellett szerepeltek a kiállításon.

–ti–: Egy nyár termése.
Szolnok Megyei Néplap, 1980. szept. 17.

Szirányi István festő-grafikusművész

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítását Szegeden az új Ifjúsági Klubban rendezték meg. —

„Szoba" c. [repr.]

P. Szabó Ernő: Stúdió-kiállítás Szegeden. Magyar Ifjúság, 1981. szept. 22., 28. old.

Szirányi István festő- és grafikus a szegedi Tájházban rendezték meg az évi nagy Stúdió '81 kiállítást.

Szerepel Szirányi István „Költői tér" c. műve (emlitve).

P. Szűcs Julianna: Beszámoló a szegedi Stúdió '81 kiállításról.

Népszabadság, 1981. aug. 28. 7. old.

Szirányi János, grafikus

L: Aknay János

–: A XII. Miskolci grafikai biennálé 47-60

Magyó Világ, Bp. 1984. máj.

X/3

Szirányi János, [ ]

L: Gál Tamás

P. kiírj: Hol a gazda?

- 7.

Nincs a lakásán Br. 1981 aug. 28

Szirányi István

gyaftamunkái

Gyaftái a Műszaktan dec.-januárban.

Molnár Zsolt
ajánl

Magyar Hírlap
1981 jan. 23.

Szirányi István, festő-grafikusművész 5. folytatás

Böhmöt Otto: Kérjegy.

„Civilizáció-rácsok", ofszet, linómetszet, xerotypia,
30 x 42 cm, 1987. | repr. |

„Installáció", karton, tempera, fa, vászon, homok,
szovjet televízió kottatartóval, fotó,
250 x 350 x 160 cm, 1985. | repr. |

„Kiállításrészlet vetített fényekkel" – „Junta-rács"
Stúdió Galéria, Budapest, 1985. | repr. |

Művészet, 1989., 4., 31-old.

Szirányi Zoltán, építész,
a MÉSZ Mesteriskola Előadói.

I. ciklus 1970–72.

Szirányi Zoltán: Prototípus ház hőtechnikai problémái.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, 3–old.

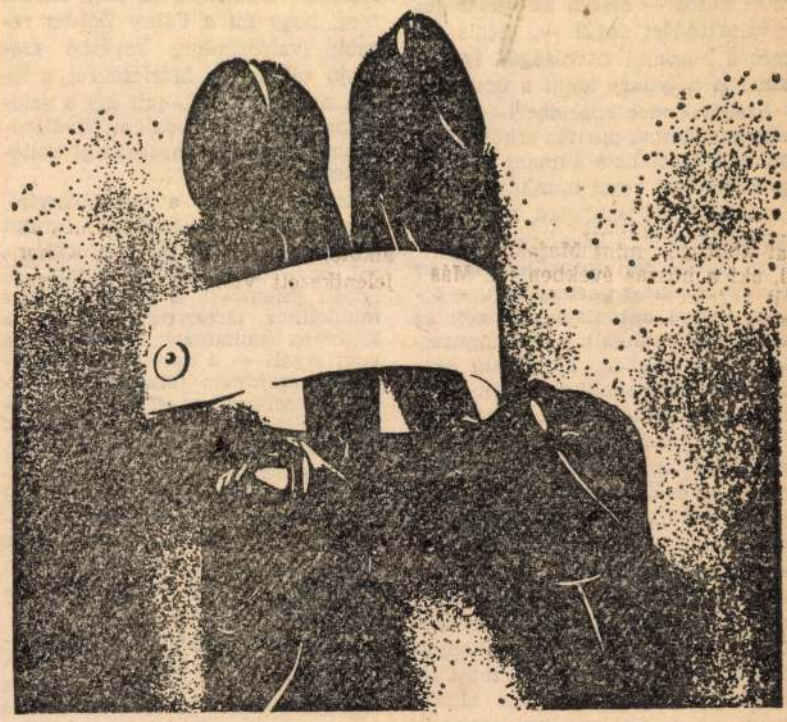

Bemutatjuk Szirányi István grafikáit

Ha majd megírják századunk második felének művészettörténetét, a hetvenes és a nyolcvanas évek művészeti irányzatainak bemutatásakor valószínűleg külön fejezet jut a fotó és a képzőművészet kapcsolatának. Napjainkban nem tévedhetünk be egy képzőművészeti kiállításra úgy, hogy ott valamilyen formában jelen ne volna a fotó. Ez a jelenlét lehet direkt, például a hiperrealista festmények esetében, vagy áttételes, az ofszet és a szita eljárással készült grafikáknál. Lehet továbbá applikáció, átfestés és még más számtalan megoldás.

A fényképezőgép Szirányi nemzedékének, a mai harmincasoknak, olyan, munkáik előállításánál nélkülözhetetlen eszköz, mint a képzőművészet aranykorában, a reneszánszban volt az ecset, a szobrászvéső, a karctű. Ezzel alkotnak. De nemcsak a klasszikus fényképészeti eljárásokat — kivágás, nagyítás, stb. — alkalmazzák, hanem beleavatkoznak a fényérzékeny emulzió vegyi folyamatalba is. Szirányi István, az 1978 körül a pályára került fiatal grafikus mint adekvát kifejezési formát használja a fotót. Tevékenysége sokoldalú: fényképez, grafikát és plakátot készít, katalógust tervez.

Első munkáinak tematikáját mongóliai utazásainak élményei adták. Később „telefonos" alkotásain a kommunikációs eszközök áldásos, de károssá is torzulható szerepére igyekszik ráirányítani a figyelmet. E két témára — a mongóliai fotóira, illetve a telefon szerepére —, valamint a tér environment jellegű berendezésére épült a múlt évi önálló kiállítása. Kísérleti jellegű munkái mellett szitanyomatokat is készít. A *Transzparencia* című sokszorosított grafikáján is jelen van a fotó előhívott, összetekeredő filmszalag formájában. Van egy fényképe, amely a fejére, a szeme elé kötözött fényképezőgéppel ábrázolja. Ez a munkája akár művészi hitvallása is lehetne. Szinte felénk kiáltja: úgy látok, mint a fényképezőgép, objektívan, de nem szenvtelenül, hiszen tele vagyok indulatokkal, és a gépek csak gondolataim megjelenítésének segédeszközei.

Lóska Lajos

Élet és Irodalom

1982. NOVEMBER 5.

SZIRÁNYI ISTVÁN

mint káros — hiszen az egészséges kiválasztódást segíti —, mégis érzem a hasonlat frivolságát. Igyekszem is helyükre tenni a dolgokat.

Szekér Endre közemberi-értelmiségi öntudattal, puritán erkölcsiséggel és a szocialista humanista meggyőződésével végzi munkáját. Az ő „szalonja": az iskolapad, az otthoni olvasósarok és a közkönyvtárak finom porral telt levegője, ahol az elmék önkéntes pormentesítése folyik. Frivol hasonlatom mögött az a szándék munkált, hogy rámutassak: napjainkban, ha valaki szabad elhatározásából úgy dönt, hogy idejének jelentős részét nem a szalonfutballisták játékában elgyönyörködő meccslátogatóként, hanem régi és új klasszikusok olvasójaként kívánja eltölteni, akkor néhány forint árán olyan kényelmes kerevetet vagy páholyt foglalhat el saját otthonában, mintha Mecaenas, Mme de Staël vagy Hatvany Lajos vendége volna. A közkönyvtári és otthoni olvasásban, mint lehetőségben, közel állunk ahhoz, hogy az arisztokratikus szalonok értelmében is megvalósuljon a népfelség. Nem biztos, hogy ez sok, de hallatlanul fontos. És ha elfogadszerény véleménye, de nem tudom meg, hogy mi a Fábry Zoltán régebbi (valószínűleg kevésbé szerény) véleménye Móriczékről, s főleg, hogy *miért* alakult így a szlovákiai magyar irodalom kiválóságának nézete az anyaországi kollégákról.

Szekér Endre, a tanulmányíró, néhány kiváló *kritikát* is felmutat a kötetben — az ifjúsági irodalomról és a szociográfia helyzetéről adott jelentései a műfaj példás munkáihoz tartoznak. Interjúi is kitűnően kamatoztatják személyes adottságait — a nyitottságot, a tehetség *majdnem* feltétlen tiszteletét, a tudásvágyat. Tanítómesterével, Vajthó Lászlóval készített interjújának egyik mondatát azonban szeretném a mellének szögezni: „Azt magyaráztam sokszor, ami a tankönyvekből kimaradt." S a ráadást: „Arany János írta a *Bolond Istókban*, hogy lelke mindig az után sóvárog, mit nem tanítanak a tudós tanárok."

Még több személyes megnyilatkozással, ötlettel, humorral, könyvhöz bilincselő fondorlattal ő maga is végezhetné munkáját oly magas fokon, ahová a „tudós tanár" föltekint, magyarázva az *anyagot*.

Alföldy Jenő

A hatalmas törés k

Konsztantyin Szimonov hagyatékában nagyon sok levél maradt fenn. Mint az író életműve, szinte kizárólag a Nagy Honvédő Háborúról szólnak valamiképpen. Szimonov erről így ír: „századunkat kettémetszette a második világháború. Én e hatalmas törés krónikása vagyok". A *Lityeraturnaja Gazeta* című hetilap Archívumrovata válogatást közöl Szimonov levélhagyatékából *Életem célja... Publikálatlan levelek az olvasókhoz* címmel.

Volt frontharcos kér tanácsot az írótól, hogyan önthetné szépirodalmi formába a benne kavargó élményeket. Szimonov válaszul tulajdonképpen saját alkotómódszeréről beszél; „Gondolkodjon el az életéről. Mérlegelje, hogy mi volt benne a legfontosabb, mi vésődött be a legjobban az emlékezetébe. Ezekre a háborús és nem háborús momentumokra összpontosítson, és aprólékosan írja le ezeket az eseményeket, ne féljen a részletektől, mert emberi apróságok nélkül, a részletek nélkül nemcsak a tényekről, hanem az akkori érzéseiről se tudna érdekeset írni. Gondolja át, elemezze ki jövendő művét és utána egy darabját, az emlékezetében a legelevenebben megmaradót írja meg, s ne korlátozza magát közben avval, hogy most mi kell és mi nem, mi hasznos és mit fogadnak el."

Egyik nőolvasója szemrehányást tesz Szimonovnak, mert az *Élők és holtak* végén elpusztul Szerpilin. „Sajnos, a háború kegyetlen dolog — válaszolja Szimonov. — Kegyetlen és tragikus volt mind az utolsó napig. A győzelem napján is haltak meg emberek, én magam láttam. És ahhoz, hogy megmutathassam, a háború a legutolsó napjáig tragédia maradt, hogy az elképzelhető legdrágábbal fizettünk meg a győzelemért és a győzelem felé tett minden lépésért, hogy ezt megérezze az olvasó, a harcmezőn kellett megválnom regényem legkedvesebb alakjától."

1977-ben kórházba készülődve és annak tudatában, hogy már igen kevés ideje maradt hátra, leírja egy történész olvasója számára, hogy mit tart élete céljának. Le-

SZIRÁNYI ISTVÁN

Transz(szibériai) avantgarde

Szirányi István kiállítása, Stúdió Galéria, 1984. december

Művészet 1985/7/60-61

Izgalmas dolog *otthon* lenni úgy, hogy adott esetben az ajtón kívül maradhatunk, s a kulcslyukon keresztül figyelhetjük a háziak mindennapi életét. Persze, ha távol akarjuk tartani magunkat a voyeurség vádjától, magunknak is belül kell kerülnünk az otthon paradigmáján, csak úgy lehetünk kívül, ha belül élünk.

Szirányi belül marad. Fegyvertára internacionális, választott médiumai (festmény, grafika, fotó, objet, könyvmű stb.) mindenre alkalmasak lehetnek, a segítségükkel létrejött mű azonban jellegzetesen és félreismerhetetlenül közép-európai. Nem a röghözkötöttség értelmében s nem a legtöbb műben megbúvó couleur locale miatt, hanem a jellegzetes, bár az utóbbi időben másoknál is mindjobban megfigyelhető alkotói attitűd okán. A közép-európai magyar (avantgarde) művész helyzete mindig is különbözött a nagy művészeti centrumokban vagy azok közvetlen közelében élő társaiétól, a periféria gyakran csupán elfecsérelt energiákat, kényszerpályákat, a nemzetközi megmérettetés hiányát, másodlagos információkat „biztosított" az itt tevékenykedő alkotóknak, s mindezek folyományaként némi kisebbrendűségi érzést, vagy ezt ellensúlyozandó, a félre vagy el nem ismert, sufnijában a jövőnek dolgozó, megértést csak a jövőtől remélő művész (kényszerűségből felvállalt) fölényét.

E reménytelennek tűnő helyzet csak a 60-as évek közepétől kezd megváltozni. Ugyan továbbra is megmarad a hátrányos helyzet majd minden eredője, de a művészek többsége lassan felismeri s kezdi számon tartani önnön értékeit, sőt nem egy esetben tudatosan vagy öntudatlanul kihasználja az őt több oldalról szorító feltételrendszer következményeit. Azt, hogy a művek primitívebb technikai kivitelezését, a kulturális nyilvánosság és az anyagiak szerényebb lehetőségeit ellensúlyozhatja a pátosz és az irónia, a gondolkodás bátorsága. Ez a szükségből erényt kovácsoló makacsság (csak két példa: *Erdély Miklós* vagy *Haraszty István* munkássága) segített a legtöbbet a frusztráció lassú feloldódásában.

S most úgy tetszik, mintha elérkeztünk volna a művészi elfogulatlanság esztendeihez. Ma, legalábbis Magyarországon a közép-európaiság nem a reflexió tárgya,

60.

is színes a bemutató – különösen ami a kapcsolatter tés szándékát illeti –, addig maguk a tá. . minden szépségük ellenére egyfa. hi nyérzetet váltanak ki monokronizmusukkal. A hiány csak erősödött bennem, amikor végigolvastam a kiállítók névsorát. Rangos külföldiek és hazai művészek (27-en) társasága majdhogynem egységesen – mintha nem is ma élnének, olyan konvencionálisan érvényesítik az immár húsz éve tartó ízléses keramikus manírt, az anyag –, vagy még pontosabban szólva, az agyag színűség elvét.

Nem szeretném, ha a kedves – különösen a keramikus – olvasó azt gondolná, hogy valamiféle soha meg nem nyugvó világban kell élnie, olyanban, ahol még meg sem gyökereztek bizonyos kulturális, művészeti vívmányok, például a máz nélküli kerámia, máris jön valaki, aki másfelé irányítja a figyelmet. Az ilyesmi persze egyre gyakrabban fog bekövetkezni, így hát már most se érjen senkit meglepetésként. Sajnos, nagy baj, hogy nálunk az úgynevezett művészeti, szellemi magatar-

Satoru Hosino: Komplex, színezett anyag, hamumáz,

Szirányi István: Pereputty, ofszet, 22–34 cm, 1984 (fotó Szirányi I.)

hanem állapot. Előnyökkel és hátrányokkal természetesen, a nemzetköziség mellett a speciális, helyi sajátosságok kedvtelve való felvállalásával párosulva. A *közeg* intimitásainak fel- és kihasználása, az 50-es évek művészetének megcsavart (áhítatos-ironikus) divatja, a csak itt feltalálható banalitások műbe operálása, *Méhes–Vető* morbidan-dekadensen vidám szociálimpresszionizmusa színezik tarkává ezt a vonulatot. S ebben a tekintetben, e rácsodálkozó természetességben alig van különbség az avantgarde és utódai között.

A fentebb röviden körvonalazott problémák Szirányi István tevékenységére is érvényesek. A fiatal művész fotóit s az ezekről készült nyomatokat kezdetben a médium lehetőségeiről való gondolkodás, a határhelyzetek kutatása jellemezte (*Önviolinizáció, Transzparencia)*. A munkáiban rejlő önreflexív mozzanat néhány művét a koncept és a body art határaihoz közelítette (például *Ön-expozíció,* 1975), ahol a fogakkal és ajkakkal kioldott exponálózsinór jóvoltából nemcsak a fotó megszületésének pillanata rögzítődött, hanem a fotót készítő (rögzítő) alkotóé is – az erőfeszítéstől eltorzult arc gesztusaival egyetemben. Ennyiben ez a produkció már az individuálisabb kifejezésmód keresése felé mutat, s ezt jelzi az is, hogy fotóin, installációin megjelennek a reá szabott, akár az egyéni mitológia kiálakításához is elegendő rekvizitumok: a hegedű, a kottatartó állvány és mindenekelőtt a telefon.

Mindezekkel együtt Szirányi mégis megmaradt a konceptuális avantgarde keretei között. Személyessége nem válik kizárólagos önkivetítéssé, munkái rengeteg szállal kötődnek a kortárs tendenciákhoz, a közeg, ahonnan tudósítanak, azonban szinte elválaszthatatlan Budapesttől, annak egyetemessé növelhető mikrovilágától. Avantgarde maradt abban is, hogy a médiumkutatás lanyhultával továbbra is *szereti* választott eszközeit és technikáit, a fotót és a telefont. Ez utóbbival alakította ki *Ő utcai telefonközpont*jának virtuális világát, s ennek szenteli privát felvételekből, magazinokból kivágott képekből, ideillő, évtizedes gyerekkönyvekből kimontírozott illusztrációkból és klasszikus konceptpoénekből összeálló *telefonkönyvei*t.

A másik nagy téma, mely műveit végigkíséri, mongóliai, szibériai, Volga menti utazásainak élmény- és dokumentumanyaga. Ám Szirányi közép-európai-avantgarde volta tükröződik az ezeket megjelenítő grafikákon is. Számára Eurázsia (illetve annak keleti fele) nem jelentheti az ellentétek feloldását, az egységet, mint *Beuys* gondolatrendszerébe, a transzszibériai utazás nem maradhat csupán konceptuális gesztus. A bensőséges pátosz és a meglehetősen abszurd helyzetből (t. i. egy magyar avantgarde művész szembesülése egy merőben más értékeket őrző közeggel) fakadó távolságtartás keverékével közeledik hozzá. Ennek az alkotói alapállásnak a példái a *Titkos mongol telefonközpontok* montázsai vagy a sorozat talán legszebb darabja, a *Pereputty,* ahol a földekről hazatérő csuvas parasztok monumentálissá növő csoportja látható (a fotóról készült vörösbarna árnyalatú ofszet önkéntelenül is *Giuseppe Pellizza Negyedik rend*jét idézi fel) egy, a helyi népművészetből ismert motívummal kiegészülve-szembesülve.

Úgy is fogalmazhatnánk: Szirányi egy olyan szemlélet immár töredékes lehetőségére lel rá, egy, az itthoninál is jóval periferikusabb viszonyok között (s nem véletlenül!), mely a 60-as, 70-es évek magyar avantgarde-jának sajátja volt. S furcsa értékmentő gesztussal ezt transzponálja a 84-es Pest transzavantgarde-jához most, Stúdió galériabeli kiállításán. A termet nagyrészt betöltő installáción a csuvas népművészeti motívum színes neue wilde-festménnyé változott, a jurta farácsai térhálóvá alakultak, raszterszerű árnyékot vetve a falakra. Előttük homok, benne kottaállvány s újabb telekommunikációs hommage-ként egy állandóan bekapcsolva tartott televízió. A rácsokra Szirányi diákat vetített: falak, fák, növények faktúráiról. A felvételek között volt olyan, amelyik Mongóliában, s olyan, amelyik Svédországban készült, de ezt csak alig vagy sehogyan sem lehetett észrevenni. De hát ettől (is) válik egy tárlat középeurópai kiállítássá.

Pataki Gábor

61.old

képet, grafikát. Az első megkeresésre az ügy mellé állt a Rézkarcoló Művészek Alkotóközössége is, amely 10 db szitanyomatot, illetve rézkarcot adományozott kortárs művészetünk rangos mestereitől *(Barcsay Jenő, Borsos Miklós, Iván Szilárd, Kass János, Reich Károly, Szabó Vladimir, Szalay Lajos, Amerigo Tot, Varga Imre, Würtz Ádám)*. Akadt olyan alkotó is, aki több művét is fölajánlotta *(Batári László, Czinke Ferenc, F. Farkas Tamás, Hincz Gyula, Schéner Mihály)*.

Az eredeti elképzelés szerint a már meglevő, alapító kollekció további adományokból bővülni fog A képtár fejlesztését, sajátos arculatának kialakitását Urbán a jövőben is aktivan támogatja.

A kortárs képzőművészetünk különböző törekvéseit képviselő művészek kvalitásos alkotásaiból álló gyűjtemény a mintegy nyolcezer lélekszámú, nagy kiterjedésű, tanyás település, többnyire alma- és dohánytermelést folytató közösségének közművelődését, vizuális kultúrájának hatékony elmélyítését kivánja szolgálni. (Itt említjük meg: a községben áll egy mind

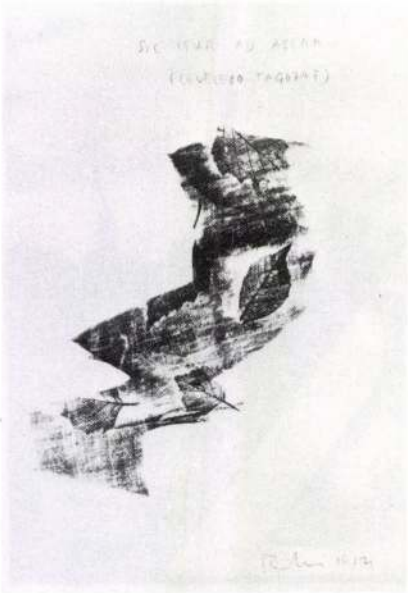

Tandori Dezső: Sic itur ad astra (Levelező tagozat) I, carbonpapír, monotípia, 29,5x21 cm, 1983

levélerezetek megtört vonalai láthatók szürke foltokba belekomponálva. Technikája egyszerű: végy egy (vagy több) levelet. Tedd rá egy A/4-es írógéppapírra. Tégy rá egy indigót (carbonpapírt). Ha nescafés üveget vagy írógépszalagot görgetsz, illetve dörzsölsz rajta, csak le kell venned a papírról az indigót és a levelet, készen az alkotás. A nyomástól a levél

Tandori Dezső: Félreütések, carbonpapír, gépirat, 29,5x21 cm, 1980 (fotók Somfai I.)

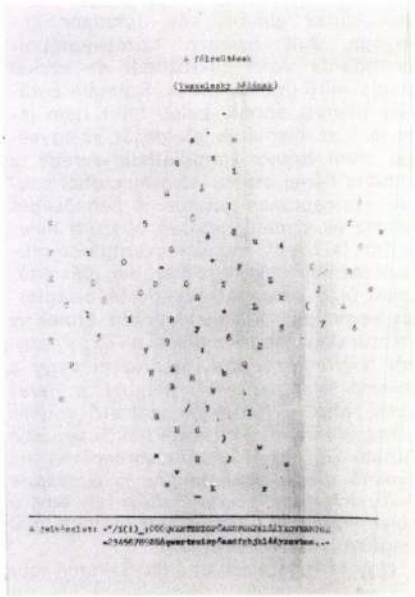

kissé megtörik, rajzolatának alapvonala azonban megmaradnak, az indigó szeszélyes piszokfoltot hagy a papíron. A nyomatok hasonlítanak, és mégsem hasonlítanak egymásra. Ezután következik a szabad asszociáció, mint a Rorschach-tesztben: mi jut eszébe a foltról és a levél erezetéről az alkotónak? Ez lesz a kép címe. Néhány grafika címe a Tandori-kiállitás ból: *A szűkre szabott haszontalan öröklét; Egy verébszárny emlékezete; Sic itur ad astra (Levelező tagozat); Az emberélet útjának kb. valamelyik felén.*

Mint láttuk, e műveletsorból talán a címadás a legfontosabb, így asszociálhatunk csak együtt a művésszel. Egyik lapja, az *Abszolút posztumosz versreszelő (A lopakodó jégszekrény)*, amely egy hasáb tiz vonalból álló rajza, ikertestvére, *A versreszelő (A közelítő tél)*, amely ugyancsak egy hasábban szaggatott vonásokat és apró félköröket tartalmaz, *Antoine de Saint-Exupéry Kishercegét* juttatta eszembe. A Kisherceg arra kéri a mese narrátorát, rajzoljon neki egy bárányt. Az rajzol is, csakhogy ezt túl öregnek találja a Kisherceg. A másik sem tetszik neki, az túl szomorú. Végül is egy ilyen hasáb az, amelyben megtalálja az igazi bárányt: ez egy olyan láda, amelyben benne van a kisbárány (csak nem látszik).

Ha valakinek kedve van hozzá, akár kisbárányt, akár verebet is képzelhetne a hasáb vonalai mögé. Ha azonban a művész versreszelőnek hívja, és zárójelben a lopakodó jégszekrényt nevezi meg, miért kételkednénk, hogy ebben a dobozban mondjuk egy Lehel hűtőszekrény lopakodik, a másikról pedig, hogy abban lakik a közelítő tél, akár Berzsenyi verséről, akár a valódi közelítő télről van szó, akár ennek költői toposzáról, a közelítő halálról?

Hogy jó-e, szép-e, fontos-e? A kérdés értelmetlen. Egyszer ilyet is játszhatunk. Még ötleteket is ad azoknak, akik írógéppel dolgoznak. Eddig csak bosszankodtak, ha fordítva tették be az indigót, ezután el is gyönyörködhetnek benne, milyen érdekes a tükörírás a papír túlsó oldalán. Ha én jobban szeretem az írást, mint a tükröt vagy akár a tükörírást, az csak egy kritikus magánvéleménye.

Kartal Zsuzsa

A fotogramok útjain
Iskola Galéria, 1985. II. 4–II. 28.

Meglehetősen nehéz egy fényképész új alkotásairól irni akkor, ha azok a fotográfus egyéniségétől, megszokott stílusától, műveitől egészen eltérőek. A fotogramkészités ugyanis ebben az esetben legalább annyira meghökkentő tevékenység *Hegyi Gábor* pályáján, mintha mondjuk festeni vagy szobrászkodni kezdett volna fényképész létére.

Mindez azért jutott eszembe, mivel a

Fotók és gesztusok

Szirányi István kaposvári kiállításáról

Szirányi István a 70-es évek közepén került a pályára, abban az időben, amikor a festők, a grafikusok sőt még a szobrászok is szorgalmasan fényképeztek, igen meghatározó volt tehát a magyar képzőművészetben a fotónak, továbbá a konceptuális művészetnek a szerepe. Természetesen nem dokumentumfelvételek készítésével foglalkoztak a képzőművészek, hanem a különböző fotóeljárásoknak és technikáknak a képzőművészetben való alkalmazását kutatták. Ekkor terjedt el a sokszorosító grafikában az ofszetnyomtatás – ahogy néhány évvel korábban a szitatechnika –, melynek szintén a fénykép az alapja. Nem véletlen tehát, hogy Szirányi is e felé a médium felé fordul, ekkor készülnek közép-ázsiai tematikájú, illetve telefonos, a kommunikációs zavarokról szóló munkái. E korszaknak az egyik legjellemzőbb darabja az 1980-as *Transzparencia* című szitanyomata, melyen lazán összetekert filmszalag látható portrékkal. Szirányi szinte a 90-es évek végéig hű maradt a fototechnikákhoz, bár az évtized elejétől ceruzával, ecsettel húzott kígyózó-tekergő gesztusrajzok jelennek meg a sokszor fényképtöredékekből, kollázsokból álló lapjain. Ilyen munkákkal jelentkezett például 1994-es budapesti, Duna Galériabéli, illetve a múlt évben a Francia Intézetben rendezett tárlatán, csakhogy ez utóbbin már megjelentek a franciaországi élmények is. Ugyanis a művész immáron több éve Lille-ben él, ahol egyfajta mikrovilágot, például a lakásuk közelében lévő fasorban lehullott leveleket, avart fotóz, és ezeket a felvételeket értelmezi és gazdagítja színes tussal húzott motívumokkal (*Nyárfás I-II*, 1997).

Nos, a jelenlegi kaposvári kiállításán egyrészt ezeket a Francia Intézetben bemutatott munkákat tárja a látogatók elé, olyanokat például mint a fénykép destrukciójáról, a tépés tényéről szóló *Szakítás* (1996) vagy a *Döféspont* (1997), ahol a képteret már a színes gesztusok uralják, és a fotó a kompozíciónak csak igen kicsiny részén jelenik meg. Elmondhatjuk tehát, hogy Szirányi művészetében az eltelt közel egy évtizedben egyfajta szubjektivizálódási folyamat játszódott le, a kollázsszerűen komponált fotórészleteket kiegészítették-felváltották a dinamikus ecsetnyomok és ceruzavonalak, bizonyítja ezt legújabb, először itt bemutatott *Létrák* (1998) című tus kalligráfia sorozata is. Ezt a szériát, bármilyen nyilvánvaló is lenne, nem a kínai vagy japán ecsetrajzok ihlették, hanem – a kiállításrendezésnél és természetesen máshol is, de maradjon mindenki a saját kaptafájánál, fontos szerepet játszó tárgy – a létra, annak vetett árnyéka, a létrafokok ritmusa, a szár szikár geometrizmusa, továbbá szimbolikus jelentése, gondoljunk csak Jákob létrájára, melyen angyalok közlekednek az ég és a föld között. Ám legfőképpen az ecset száguldása és a formateremtés euforikus öröme ihlette Szirányi legújabb ecsetrajzait.

A jelen Szín-Folt Galériában rendezett tárlatnak talán az *Úton, Poitiers felé* (1997) című munka lehetne a mottója. Ez az utazás egyszerre szellemi és valóságos is, hiszen a több mint húszéves művészpálya terméke, illetve számos Budapest-Lille-Kaposvár utazás lenyomata is.

Szirányi István a magyar grafikusok középnemzedékéhez tartozik, közülük is azokhoz, akik a különböző divathullámok ellenében is kitartottak – még ha néha el is kalandoztak tőle – választott médiumuk, a fotó mellett, ezt átértelmezve, továbbrajzolva és továbbfestve alakították ki egyszerre tárgyszerű és szubjektív, színes és fekete-fehér, mozgalmas és nyugodt alkotásaikat.

(A kiállítás a kaposvári Szín-Folt Galériában szeptember 26-ig tekinthető meg)

Georg Büchner szavakból emelt színpadi katedrálisát.

Az eredmény fényes. A clair-obscur wilsoni kaleidoszkóp zavartalanul üzemel. A Landestheater fekete dobozszínpadán világos rések nyílnak, csíkokban terebélyesedik, majd teljes táblákban ömlik a fény, amíg újra össze nem szűkül a tér, vissza nem zárul a sötétkamra. Fehér felületek és szőnyegek siklanak némán a fenékfalon és a padlón, pulpitus emelkedik ki a színpadsíkból, a beszédet tartó szónokkal, belülről átvilágított szúnyogháló-kalicka tolakszik előre, az életről-halálról döntő forradalmi vérbírákkal. A szereplők lassú, stilizált mozdulatokkal közlekednek, a kezdőkép kártyajelenetének statikus csoportozata álomszerűen, béklyózottan lebegteti végtagjait a levegőben, Saint Just fantasztikus arabeszkeket ír le karjaival szónoklás közben, Camille Desmoulins szabályosan ismétlődő hektikus rángásokban vezeti le halálfélelmét, a rémálmát fölidéző Danton többször elvágódva vonul végig átlósan a színpadon.

Wilson a saját világába építi be Büchnerét, anélkül, hogy elnyelné.

Van itt persze jócskán dramaturgiai utómunka, felére csökkent az eredeti színlapon nevesített francia forradalmi közszereplők listája, eltűnt a konventbeli és az utcajelenetek statisztériája, a képviselőket és a népet néhány egyénített figura, akusztikai effektusok és a színházi nézők helyettesítik. Simon, a min- részletezett személyiségrajz[illegible] nem az archetípusra, a képszerűen és koreografáltan megjelenített „figurára", akire ráolvadt, rákövesedett a szerep. Elbeszélésmódja inkább fotografikus, mint anekdotikus. Marion – Stein színházának elhíresült színésznője, Edith Clever – az üres színpadon középre állított, empire-ra stilizált heverőn könyökölve, sziluettként érinti meztelen talpát Danton mellkasához. Robespierre pléh „Marat-kádban", felöltözötten fogadja a mellé telepedő Dantont. A börtönjelenetek rácsai változó elrendezésben leereszkedő párhuzamos rudak. Az egyes képek közötti függöny rövid szünetei alatt éppúgy hangtalan a díszletállítás, mint a jelenetek közben a falsíkok, szőnyegek, fénycsíkok puha, bársonyos siklása. Néhányszor elkerülhetetlenek a pár másodpercre a függöny elé lépő díszítők, ami megzavarja a harmóniát, a fekete-fehér marionettszínház önműködő méltóságát.

A „marionett" nem a lélektelenségre utal, ahogy a valódi marionettszínház is átlelkesül a színésztől. Wilson Dantonjának a színész a csodája. Előzetesen épp az volt kérdéses, összecsiszolódik-e a német nyelvű drámai színjátszás nagyjaival. Bevallhatom, nekem a Wilson-előadások korábban színészhiányosak voltak. Egészen addig, amíg nem láttam Isabelle Huppert-t az *Orlando*-egyszemélyesben. Akkor [illegible]val játssza a forradalomba beletaradt, „hedonista" Dantont. Nem alkatra osztott szerepet Nagel (igen, ő, állítása szerint nem is vállalta volna az egészet Wuttke nélkül), hanem zsenialitásra.

Azért a többiek is nekünk legyenek mondva. Derék, becsületes férfiak, megbízható szakmai ismeretekkel. Velük együtt Wilson is jöhetne.

(Büchner: Danton halála – Salzburgi Ünnepi Játékok)

Szenti Ernő rajza

BAKÁCS TIBOR SETTENKEDŐ:

sír

Kurosava meghalt

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója tisztelettel meghívja Önt

SZIRÁNYI ISTVÁN

kiállítására, amelyet
1997. március 18-án kedden 18.30h-kor
Pataki Gábor művészettörténész nyit meg a Francia Intézetben.

A kiállítás megtekinthető 1997. április 11-ig,
hétfőtől péntekig 13 - 19 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17.,
első emeleti kiállítóterem.)

Fotó: Philippe Motte

Jean-Luc Soulé,
Directeur de l'Institut Français en Hongrie,
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de l'artiste

ISTVÁN SZIRÁNYI

le mardi 18 mars 1997 à 18h30 à l'Institut Français.
L'exposition sera inaugurée par Gábor Pataki, historien d'art.

L'exposition est ouverte jusqu'au 11 avril 1997,
du lundi au vendredi de 13h à 19h.
(Institut Français, Budapest I. Fő utca 17.,
dans la Galerie au premier étage.)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 APR 26

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirányi István

/1021

Szirányi István: Bányászok

ÁPRILIS 17., CSÜTÖRTÖK:

Gabriel García Marquez kétségtelenül a mai világirodalom egyik legnépszerűbb írója. Nemcsak nálunk. És nemcsak az írók, az írástudók körében. Nemrégen egy kubai lapnak adott nyilatkozatában olvastam, hogy leginkább a Biblia hatott művészetére. Mert a „Biblia mindenre képes. Az Ószövetségben minden lehetséges. Ott semmitől sem félnek. Képzeljük el, hogy a Bibliát egyetlen szerző írta — elképzelhető ennek a személynek a »szerénysége«?! Hiszen ez a személy, bárki volt is, egy teljes világ teremtését kezdeményezte, még pedig jobbat, mint az, amelyet az ő feltételezése szerint az isten teremtett..." Marquez pontosan érzékelhető irigységgel beszél a Bibliáról — tisztán irodalmi szempontból, mint ez a fentebbi idézetből kiderül. Menynyiben és miként hasonlítható prózája a Bibliához, mi lehet az a hatás, amelyről az író nyilatkozik — nos, ennek a kérdésnek a tisztázása alapos filológiai munkát igényelne, s ezért készséggel lemondok róla. Arra viszont érdemes gondolnunk, hogy menynyire lehet nálunk *olvasmány* a Biblia. Fontosak azok a népszerűsítő kivonatok, átdolgozások is, amelyek az utóbbi években megjelentek. Az egyházak — a protestánsok és a katolikusok — új fordításokat is megjelentettek. Ezek azonban alapvetően *egyhá-*

zi célokat szolgálnak
hirdetések tudatják,
lenik a Vizsolyi Bib
szont hasonmás kiad
hezen olvasható, és
csekély, tehát *kö*
igényeket elégít ki.
csak olvasni a világi
legkoraibb remekét,

ÁPRILIS 18., PÉNTE

A *Békési Élet* közli
dományos és közmův
lék szerkesztői ta
anyagát. Az utóbbi
különböztetett figyelem követte a vidéki irodalmi folyóiratokat, s egyre gondosabban követjük a tudományos és közművelődési szemlék közleményeit. Ennek a megnövekedett érdeklődésnek elsőrendű oka — nyilvánvalóan — az, hogy nőtt a színvonal, az igényesség. Ritkán találkozhatunk a provincializmus szokott megnyilvánulásaival, legfeljebb az okoz gondot, mi legyen az úgynevezett „helyi" és az „országos" szerzők aránya. Ezen a találkozón jó megfogalmazást olvastam: „saját" és „átigazolt" játékosokkal egyaránt játszani kell. Ez az igény egyre kevésbé óhaj. Nagyjából ebben a szellemben szerkesztődnek a vidéken megjelenő folyóiratok. A kérdés azonban az, hogy milyen sajátos célokat tűzhetnek ki maguk elé? A tudományos és közművelődési szemlék esetében viszonylag egyszerűbb a cél-meghatározás. „Megyei folyó-

adott regionális problémákat alaposan ismeri." Magától értetődik, hogy ezek a mondatok csak nagyon korlátozottan értelmezhetők az irodalmi folyóiratokra nézvést. Akkor pedig mi lehet az a sajátosság, amely egyéni színt adhat a vállalkozásnak? A vidéken megjelenő nagymúltú folyóiratok — többnyire egyetemi háttérrel — kialakították „profiljukat". Bár ebben az esetben is, mint az újabban alapított laptársaknál is, olykor érzékelhető: a szerkesztők egy-egy irányzat elkötelezettjei. Ami önmagában rendben volna, ha ezt az elkötelezettséget — sajnos, szinte havonta látunk egy-egy közlemény erejéig példát erre — nem extrém *elfogultságok* szintjén akarnák érvényesíteni. *Ez pedig nem sajátosság, hanem pikantéria.* (Nem szeretnék a levegőbe beszélni, s ezért említem a kecskeméti *Forrás* áprilisi számának példáját. Itt két szerz

Szirányi Janos

rendes tanár, tanította a szabadkézi rajzot a gépiskolákban.

Iparrajziskola 1888. 36. l.

u. o. 1889. 30. l.

Itt szerepel évenként utoljára 1890-ben nyugalomba helyezték.

Iparrajziskola 1890. 4. l

Szepes-szombat.

22. A budapesti állami felső építőipariskola felvételei. Körös E. tanár vezetése mellett. —

a, Alaprajz a perítéssel és a déli oldal a karanyt formával. —

b, Keresztmetszet a lemplomon át

c. hom. és terentmetszetek

d. Oldalnézet és részletek

e. Alsózó pad, Stallum padja Klőtkezet —

f. Karanylab, alaprajzok és nyitnek. —

g. Karanylab, oldalnézet 2 oldalról és részletek.

Szirányi János

rendes rajztanító,

tanította a III. kerületi

iparrajziskolában a szabadkézi és műtani rajzot.

Iparrajziskola 1887.

13. l.

GOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
EST, HŐSÖKTERE, MŰCSARNOK

A

SZI KIÁLLÍTÁS
S TÁRGYMUTATÓJA

943 MÁRCIUS 27—ÁPRILIS 26

Kirányi Zoltán, építész

Tervét megvették.

– : Új utasítópont Budapesten

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 29.

Szirányi Zoltán

M.D.K.

A Paskál-fürdő tervpályázaton kiemelt megvétel. 20ooo Ft

Társtervező: Farkas Ipoly

Munkatárs: Sebestyén Attila

Magyar Építőművészet1968/4. 2-8.l.

Szirbik Antal

Mobair

1913

Ünnik 1930

89 l.

nyárra, folyó évi szeptember 20.-ig
an, hogy a kétféle kiránduló csapat
zségek.-
gazgatóság jóindulatát elöre is há-

hazafias tisztelettel:

BUDAPESTI SZERVEZET 8.

Biró Zsuzsanna
S. m. nővér.

A Gyermeküdültetési Akció vezetöje.

MDK

Szirch György

Hauszmann A: A kir. vár belső kiképzése és iparm. felsz. MI. 1903.

162 l.

Szirch György

lőtt

Budapest

Kir. vár

1621 l.

Grinch Zsigmond.

Barónszky Aladár.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20

Szirmek Béla
nehézipari
74 éves
(szivizomelfajt)
+1953. VIII. 26.
K. Uj Köztemető

Thalötte főhőmyo
6424 folyosz.

Szirmay Andor
magyűjtő

Szirmay család levéltárában: Mátyás király
törvénykönyvének teljesen ép 1488-ki
lipcsei ősnyomtatványa. Szirmay a m.
T. Akadémiának ajándékozta. A könyv
Brandis Mór lipcsei nyomdájában készült.
—: Mátyás király törvénykönyvének
Grafikai Szemle, 1898 évf. 117. 179 l.

Siókhonica Derső kőpörnüvész

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. I. r.
684. l.;
Kultúrkrónika.

MDK

Szirkovszky József

Szirkovszky József volt egyik munkatársa Zala Györgynek, a Tisza-szobor elkészitésénél.

Pe-A.: Ünnepélyes keretek közt leplezik le holnap a Tisza-szobrot.

Az Est, 1934.ápr.22. 3.l.

Szirmai Albert (Iolán Antal)

festette a jászberényi R. főtemplom barokkos hangulatu freskóit

Bleinjászberény

8, 9. l.

ut 86.

ROK.)

Szirmai Albert
(nem Antal?)

festette a jászberenyi
ev. nagytemplomfal-
képeit 1909. ben.

Blénessy Dániel:
Jászberény történelmi
emlékei. Jászberény
1933. 8.-l. 9. l.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással **Paulovics István** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

SZIRMAI Béla festő

Mária menybemetele, Háromkirályok a dongaboltaraton

Keresztes Gyula: Hamvásaczkef régi épületei. Muh, 1998 27.

századbeli bútorok fogják képezni.

Vágbeszteecze R. k. pléb. templom

Szentélye csúcsíves, háromoldalú apsissal egy s
keskenyebb bordás keresztboltozattal. A bord
hasábok s részben földig érő gerinczhordozókon
hajó hosszú, XVII. századbeli dongaboltos mer
is átalakítva, két oldalán egy egy kápolna.

Síremlékek:

A torony alatt a kapu mellett epitáfium
márványból, karyatidás keretben domborművv
hátterében balról várost várral, jobb felől g
interieurt ábrázol. A dombormű közepén fesz
felől három koczkázó zsoldos. A feszület el
előtérben pánczélos férfi térdel, Balassa Andr

Szőnyey András

Vívépítő" mester.

„Rudimenta architecturae militaris" Frankfurt am Oder, 1676 – kézirat

— Tanulmánya a hadiépítészetről.

A magyarországi műv. tört. I. 231.

Corvina 1970.

Szirmay Alfréd
gróf

férje
Szirmaberényi

és

Lykaházóna
41. l.

er (Vilmos császár-körut 74.);
férőhellyel (Szent Anna-utca 9.);
um 50 férőhellyel (Magoss Györgytér 18/c);
konviktus 154 férőhellyel (Kálvin-tér 16.);
(Simonyi-út 32.);
ér 18/c).
ető kedvezményekért a Diákjóléti Bizott-

k valamennyien kötelesek bentlakni a Kollé-
f. é. augusztus hó 15-ig kell folyamodni a

mi központi épület földszintjén) szegény-
nyagi támogatásával (tandíj-, vizsgadíj-,
esen foglalkozik, őket bármi tekintetben
vekről időnként hirdetménnyel tájékoz-
eres kihallgatási órákat tart.
er Úr 33.200/1941. sz., a tandijfizetés rendsze-
hallgatók a fenntartási pótdíj és fenntartási
ellékdíjat fizetnek. Eszerint az egész tandíjat
ndíjat fizető hallgatók 64 pengő, a féltandíjat
nint a teljes tandíjmentességben részesülő hall-

pengő mellékdíjat köteles fizetni, ha több tár-
20, vagy annál több. Fél tandíjat és 48 pengő
ezeknek heti óraszáma összesen huszat nem
ha csupán egy tárgyat vett, vagy ha csak az
llgató semminemű tandíjmentességben nem

záskor, október hó 1-én és november hó 1-én
r fizetendő.
díja: 12 pengő.
díjkedvezményért folyamodványt az illetékes
szerezhető kérvény-nyomtatványon, 1941. évi

Mitrovics Gyula dr. s. k.
e. i. Rector.

mdk

1

Szirmay Antal

az 1775 tűzvész emlékére – melynek a templom
ezaki tornya is fedele esett áldozatul – a város i
közönség míg abban az évben vörösrézlemez sisak.
Kol látja el, mely míg ma is megvan, a hajót fa-
zsindelyes tetővel – a tűz emlékére mint szem-
lem verset írt s azt a Fonás a templom ezaki torony
gombjában helyezte el

Mikalik József. A Kassai Szent Erzsébet templom Bp 1912.

88. L

mok

2

Szirmay Antal

verse mely a régi tradiciók alapján a templom építéséről s az akkori eseményekről szemléletes képet szól, a restaurálás idejében élő kiválóságok neveit is tartalmazza.

(Vers latinul van írva)

Mihalik József: A Kassai Szent Erzsébet Templom.

Szirmai Antal fest.

1902-től óradijas tanár

Iparrajziskola, 1903. 27. l.

u. o. 1904. 22. l.

Szirmai Antal
feto Bpest.

Miscellanok
1893/94. téli kiáll.
1894. tavaszi kiáll.
1896. mill. kiáll.
1902–3. téli kiáll. 594–596
1905. tav. kiáll. 607, 613
1905–6. téli kiáll. 427–431
Szolnok
1906. tav. kiáll. 244–527
1906–7. téli kiáll. 372, 377

Ajmácké h. 21. II. 194.

Szirmai Antal

Ferto

Mucsarok

1908. apharium. Eröll.

41 l. 43 l.

96. l.

Döbrentei Gábor

Derékig, térnyolczad balra
szemben barna s arcza letekintő
ingének galléryát kissé kilátszik
galléru s szegénu mentéjének a
ritja. Alól balra ez van be

Olajfestés, vászonra, mér
Festette: Ernste
Dobrentey Antal ajándé
Al. Kept. 176.
1896 III. 3. az erdélyes
Lorman 1896. XII 28- 29. jel

Szirmai Antal

Műcsarnok festő

1907. tav. kiáll. 261 -

1907-8 téli kiáll. 550, 553, 575

1908-9. téli kiáll. 736

1909-10. téli kiáll. 430

1911. tav. kiáll. 485, 487

1911-12 jub. kiáll. 530, 689

1912. tav. kiáll. 185, 487, 490

1913. tav. kiáll. 374, 546, 671.

1913/14. téli kiáll. 607, 608, 621

Ez utóbbiról

század ~~elejéről:~~

.

u
~~ban~~ látjuk Jézust, ki lehaj[illegible] mint hogy
kinos helyzetéből ~~szám~~ kimentse.
ajusza és körszakálla szőke, palást-
y látszik ~~[illegible]~~ baljában hasitott lobo-
meg~~[illegible]~~ menten mellett egy másik vár-
hárman (összetett kezekkel könyörögnek)
középsőt lángnyelvek veszik körül.
ó mögött, a gonosz szellem feje lát-
es fogakkal és hosszú nyelvvel, mig
rt szőlőlevelet maga elé és beszélget
bejáró jobb sarkán állati szörny
a lévő csákánynyal a megszabadulta-
. A háttér aranyozott.

.

. 1900: VI. 30. ~~[illegible]~~ 358
~~[illegible]~~ (~~428~~/900) ~~[illegible]~~
a III. teremben 1900: IX. 7-én.

Szirmai Antal

felső szül. 1860
jul. 11. Szabadka

vad
2

Krúdy II. 585 l.

K. Lippich Elektr. V. 309

Szirmai Antal

lasd
2

Bmk 73

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

: vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

Szirmai Antal

Jerkő

Grád

I kötet

B. Bács B. 205. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szirmay Antal

szerz.

Ill. Halon 1892.

XVI. 20,1. (oz-

keppel)

.....

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfőn

Szirmai Antal

festő

rod

Magyar halon

X. 1889. 272. l. (arc. Keppel)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Szermay Antal

lapt

Budapesti Hírlap

1903. márc 3

Szirmai Antal

Petőfi

feleségét Budapest
Fő u. 12 szám alatt
Deák Miklós
szobrászkőbányai kőtörő
és architekt

szivel

Jel. 50-57 l

Szinnai Antal

vrod

Van Zyp 1887. 504

Szirmai Antal

festő

ind.

vasúty 1899. 696.

Schmidt Géza fő,
k. ctkor tart meg.
65 éves évfordulóján
szabadkain.

Schönmagerthal

Nachtrag

Nachtrag 1894. 3571

Szirmai Antal

IROD.

Sza. ~~№~~ 4301

arch.

Szirmay Antal

festő

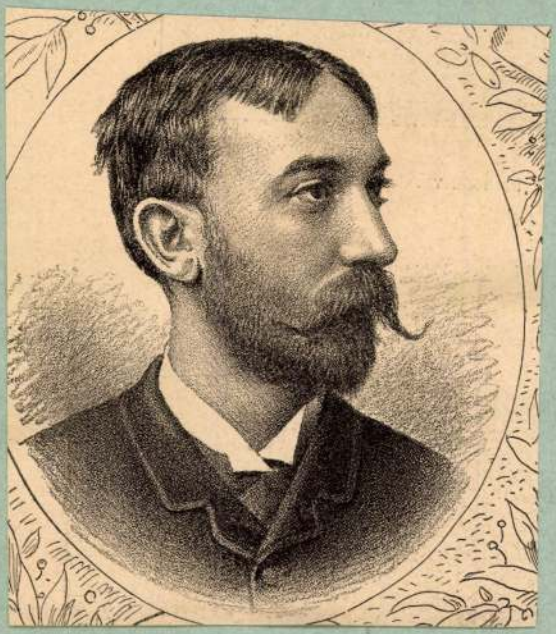

Rézelv.

Ország Világ 1886. 792. l.

Szirmay Antal

Budapest.

Tájgyűjtő az Benczur

(28) Szürke a nőtszem-
ben. Olaj 250 f.t.

Szirmai Antal

festő

1905. Szolnok. Művésztelep.

Szirmay Antal

1882. München Königl. Akademie

(26) Udvarlás, állatkép. Olaf. 200 fl.

Ötti Gallitzin 1882. II sor

Szirmay Antal

festő

1885. Budapest.

1. A vaisliqeti tavon.
Olajf. 600 ft.

Budapest: ors. ált. Egyesület
A Csiprónův csport Csepel
tőrgyűjteje. Brest, 1885.

Szirmai Antal
festő

l.

Mihályi falurajzai
23, 24. l.

14

1903

ler 4-én. Weimarban 1553 oktober 16-án.

L sreger

kereszte

közt, látjuk a feszületet Krisztussal,
rást tettek és a kinek lágyékát szél-
kötötték át. A feszület lo-
kik közül Centurio jobbkezét
edénynyel és
etbe mártott szivacs tüzet.
Bal-
közeledik az ájuldozó Madonna felé, a
gédkezik, mig Salome hátul áll. Előttük
összekulcsolt kezekkel és zöld bár-
ézus ruháinak szétosztása felett össze-
hással. Ezek egyike el
el tova menni akarót ragadja meg. Az ég-

L körül

vétetett az 1903: I. 13-án kelt 1000 K
. (15/903.)

3-án (62/903).

jes diszben ábrázolt

1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és
szvsz. leirat.

Szivmai Antal

festő

Thieme Becker

XXXII. 379. l.

(Lyka)

ELSŐ RÉSZ.

Szőnyai birtok

fentő, az
alább intézet
rajztanára volt

Takpiarkell

438. l.

l. kovnan a budai
kir. főgimnáziumban
helyettes tan.

1946 **MÁJUS**

Óra	HÉTFŐ 27 Béda et.	KEDD 28 Ágoston pk.	SZERDA 29 Paz. Magd.	C
8–9				
9–10			Kőjuka	
10–11				
11–12				
12–1				
1–2				
2–3				
3–4				
4–5				
5–6				
6–7				

Jegyzetek

Szirmai Antal

Jezsó

Laid oku.

Papp Nagyárad

83. l.

Nevelési kori kőfejtők, nyéltyukas

VI. 125.

Szirmai Antal

elismerő okl-

Közlezrkiáll

12 db. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szirmai Antal

festő.

szül. 1860 jul. 11.

Szabadka -

laid okv

Szikl Veszpr

330, 331. l.

MOB kvt. 3035 -

L Közöl

1911. G.E. Hering (?) :
Sz. Lombban 1805-ben. II ugano
Majorsági udvar.

Az üde lombozatú fák közöt
cseréptetővel. Az istállóm fogos
alomszalmában egy kakas és öt tyúk
vizében, három kacsa uszik és kettő
a korlátnál két svajczi tehén hever
A házak közelében, a léczkerités fe
kék ruha-nemü szárad. A háttér domb

Vászon, méretei 45.5: 60.

V. Talliani ajándéka 189

904:IV.30.

10.
ajándék.

Aj.: Talliani V.

Szirmay Antal

festő

évad

Keleti Gy. czikke

Kel 1885

IV. k. 4. f. 752 l.

R Ajánlott

Budapest 80

321

B U D A P E S T

IX. ker. Rákos ucca 10.

Szirmai Antal

festő

az olaszfalui templom

falképei 1900

Dr Bakony

44. l.

BUDAPEST
1922 DEC 6

HALLO ITT RÁDIÓ
NAPI 8 FILLÉRÉRT
KELLEMESEN
SZÓRAKOZHATIK

KÉSZPÉNZ-
ZEL
BÉRMEN-
TESITVE

s Biztosága

Budapest VI.

Aréna ut 45.

Szitnai Antal

oltárképeket festett
1906-ban a zalavár-
i apátsági templom
részére. Restaurálta
1936-ban legenyei
Pintér László.

Pannonhalmi Szemle
1936. 156. l.

VIRÁGMUSTRÁS SZŐNYEG

Sötétkékalapú tükrében virágok és palmetták között négy madár. Pirosalapú keretében palmetták, oroszlánok és antilopok.
Mérete 102×144 cm.
India, XVII. század második fele.

Régi perzsaszőnyegek kiállítása. (Katalógus.) Bp. 1936., 24. l. 41. szám.

K

RÁKÓCZI SZŐNYEG (218/69)

Türkiszkék alapon drapp, zöld, kék és halványpiros indás nagy virágszálak között kerek medaillonban kardot tartó sas; kétoldalt 16—97-es évszámmal, alatta C(omitissa) E(lisabetha) R(ákóczi) D(e) F(első) V(adász) monogrammal.
Mérete 170×108 cm. (Egy nagyobb szőnyeg töredéke.) A címer II. Rákóczi Ferenc nővéréé, Erzsébeté. A kistapolcsányi kastélyból.
Francia (Savonnaire), XVII. száza vége.

Az 1935-ben rendezett Rákóczi kiállítás katalógusa szerint (24. l. 82. sz.) magyar munka. — Gerevich PA, 258. l. — Lepold—Lippay 58. l.

Ezenkívül van négy darab, mértani mustrás, gobelin módra szövött karamár függönyszárny (Kaukázus, XIX. század második fele), mely jelentéktelenebb.

Radisics—Ipolyi 1—23. l. — Radisics Jenő: Az Ipolyi gyüjtemény falkárpítjai és keleti szőnyegei. Művészi Ipar, II., 1887., 171—175. l. (Képek V. és VI. lap.) — Szendrei János: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ., VII., 1887., 345—346. l. — Czobor:

EGE VERZSÉBET

V

Szirmay Antal

festő

l.

Dornyay Venceném

11. l. 17. l

Budapest székesfő

800525 szám

1935

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A hűemlékek

Hivatalból
Közszolgálati ügyben

DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi borítékok

Schnier B. Antal

---

mint 1 perc a
80 as evekbe

Kér?

Mire magyarosult.

Ugyanabban tanult
1881-ben

Schnier B. Antal

festőművész (?)

a müncheni akadémián

volt

Jelképrajzok

19. l.

Szirmai Antal

vad

Bencze kiáll. 21 l.

1921. Bencze kiáll.-

Tanulmányi, olasz.

Öreg anyanyelvi, olasz.

Római limes kiépítése

X. 52.

Szirmai Antal

sz. szül. 1860 Szabadka.

1883/4 – 1886/7 a

berlini műegyetem

hallgatója

Szegedi Múzeumnak Bégavári Back Bernát ajándéka V. 218.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8.53.

Szirmai Antal

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 427-8.
1928. 597

1251. Stettka Gyula.
Sz. Királylehotán 1855 augusztus 29-én.

1909.

~~1251.~~ Szirmai Antal festő ~~arczképe~~.

van aláírva

Mellig, kissé balrafordult, szembenéz. Középütt elválasztott haja, és szemöldöke barna, hosszú bajusza és rövid körszakálla szürke. Öltözete: csokorra kötött fehér nyakkendő, magas mellény és egyelejű sötét barna kabát. Jelzése oldalt félmagasságban jobbról: Stettka Gyula 1884.

de simára lefésült
f, szeme

Vászon, méretei 52.6:42 cm.
Vétetett 1909:IV.29-én Löwl Máriától 150 Kán (676 ex 909)
Elszámoltatott 1909:V.20-án 1173 szám alatt.

Szirmaintal farto

Áverési Csoportok ankeis kat.

33. sz. 1926. jún.
37. sz 1927 márc
38 sz. 1927 máj.
40. sz. 1927. dec.

Medgyesi Somogyi Zánoné (szül

Derékon alól, balra fo
vállaira omlanak, ~~[illegible]~~
zeis öpretnva tarsja. Feke
öve s kajaira leereszted
átfelt siteág.

Elefánccsont, méreter

Lapa 386.

Szirmai Antal „pesti"

Schnier / Szirmai / Antal

1877/78 - 1879/80

Ferkèpzomfoiskèvk

130.l.

[illegible]. A tezkigyó csodája, Mózes vizet fakaszt a sziklából, A mannaszedés, Az angyali üdvözlet, Királyok imádása, Pásztorok imádása,

Schnier Antal

1877/8. I. I. osztály. ~~elemi tanuló~~
szül. 1860. jun. 11. Szabadka
Rk. 6 reál végzett.

1877/8. II. I. osztály.

1878/9. I. II. osztály

1878/9. II. " "

1879/80 I. III. " "

1879/80. II. III. " "

Mécses bronzból, római IV. 131.

Schnier Antal

szül. Szabadkán 1860 júl. 11.

Rk. 6 reál Budapesten

1881/82 tk. vendégtanuló

Hunyadmegyei Tört. Társulat

VII-281.

Schnier Antal

Az orsz. mintarajz iskola növendéke a 1880-ban a minister czímet és díjat elsőrendű jutalmába részesült az írásban és ~~[illegible]~~ a mintázásban kitűnő, a figuralisban jeles tehetséget.

A jövő művész nevedéke. Képzőművészeti szemle. 1880. 106 l.

pénzügyi kerület.

alap.

Kötet	Lap-	Tétel-	Okmány-	
szám				
				Áthoza

Szirmai Antal festő

Munkajegyzékének 767 l.

Szül. 1860 VII. 11. Kabeadkán. Budapesten, Münchenben és Párisban tanult, Munkácsy és Benczúr mesterektől volt befolyásolva. Élet-, és oltár~~képek festő~~ és ~~fő~~ tanulmány falképekel foglalkozott.

NOVEMBER

23

A VACSORA. — SZIRMAY ANTAL FESTMÉNYE.

ugyanaz a lelek mosolyog ki.

VIII.

La peinture à l'huile,
C'est plus difficile,
Mais c'est bien plus beau
Qu' la peinture à l'eau.

A coupletnak igaza van. Azért hát haladjunk el a tengernyi vizfestmény mellett, a melyek közé jutottunk, s addig meg se álljunk mig jó helyről nem nézhetjük Weisz Adolf honfitársunk (sajnos,

tetben; ez az isteniek pillantása, a

sak a szegény halandók szerelméről, a Dianáké, a kiknek nincs szükségük arra, hogy szédítsenek, s a kiknek egy parányit mégis hizeleg ez a szegényes hódolat. És bámuljuk meg a szerelmes oroszlánt: ellágyultságában is fenséges szemeiből kiolvashatjuk a mondhatatlan melancholiát, melyet a képtelen szerelmek keltenek, — a szomorú lemondást most már megvetett haszontalan hatalmáról, mert hisz széttéphetné szíve zsarnokát, — a király büszkeségét, mely csak a Szép előtt

való, de sietnünk kell: a pályázó művek (a tárlat fő érdekessége) még hátra vannak. Nézzük meg még egyszer a Verstraete bámulatos «Júliusi est»-jét, melyet már az első sorozatból ismerünk, és aztán pillantsunk körül az eredeti képek között. Kéméndy Jenőnek három aprósága van itt közel egy a máshoz festett tárczaczikke: Én?», mely sok mosolyt kelt, az igénytelenebb «Obsitos» meg «Szomorú bücsu»-ja egy fölöttébb diszkrét párnak, a kik közül a lány kötényével

BADITZ OTTÓ.

AGGHÁZY GYULA.

Szirmai Antal

Munkamű

1914. tav. füzet 48, 52.

1915. tav. füzet 267

1915-16. téli füzet 352, 359

1918. tav. füzet 231, 232

1919-20. téli füzet 349

~~A bank vámmegyei és Kassai Kőszmű. Egyesület~~

~~III. 179~~

Szinnai Antal

Művészet 1902 64
–1905. 142

Magyar Művészet
1927 427-8
1928. 597

h
),
8),
233
3
233
(8),
the
en 233
233

Szirmay Antal

28

1883 Eröll

Rostockerstrasse: nép konyhai Betriben

II. 145.

Szirmai (Schmier)
Antal

1882/83. I. Lotz-féle
jeszenói ösztöndij
1882/83 II. " " "

Hajdusámsoni ásatás VII. 137

Szirmay Antal

1913. ápr. – máj. Kiáll. Nemzeti Szalon

Felhivás Keringőre, olajf. 300.–

Kostej " 500.–

Latium h. n. III. 162.

Szirmai Antal

u. 1663

Szirmai Antal festő

415 **Csordák Lajos.** Részlet a Csarondánál. Olajfestmény. Eladó.

416 **Telkessy Valér.** Arckép. (H. Erzsike.) Pasztell. Magántulajdon.

417 **Csordák Lajos.** Falú végén. Olajf. Eladó.

418 **Strobl Zsófia.** Arckép. Olajfesmény. Magánt.

419 **Gulácsy Lajos.** Éjfél. Olajfestm. Eladó.

420 **Csermely János.** Marokverő asszony. Olajf. Eladó.

421 **Konek Ida.** Hollandi tisztogatás. Olajf. Eladó.

422 **Kezdi-Kovács László.** Vityilló (Aracs). Olajf. Eladó.

423 **Kézdi-Kovács László.** Torontáli búzakeresztek. Olajf. Eladó.

424 **Kézdi-Kovács László.** Szakadó esőben. Olajf. Eladó.

425 **Peske Géza.** Hernyót szedők. Olajf. Eladó.

*426 **Peske Géza.** Megfogtalak! Olajf. Eladó.

427 **Szirmai Antal.** A győztes tacskó. Olajf. Eladó.

428 **Szirmai Antal** Kosfej. Olajf. Eladó.

429 **Szirmai Antal** Baromfiudvar. Olajf. Eladó.

430 **Szirmai Antal.** Tacskó család. Olajf. Eladó.

431 **Szirmai Antal.** Birkák a tó partján. Olajf. Eladó.

432 **Papp Sándor.** Arcképtanulmány. Olajf. Eladó.

433 **Nagy Vilmos.** Várakozás. Olajf. Eladó.

434 **Nagy Vilmos.** Elhagyott ház. Olajf. Eladó.

435 **Nagy Vilmos.** Gellérthegyi viskók. Olajf. Eladó.

436 **Nagy Vilmos.** Naplemente a Gellérthegyen. Olajf. Eladó.

437 **Klammer Mariska.** Kertrészlet. Olajf. Eladó.

438 **Nagy Vilmos.** A beteg. Olajf. Eladó.

439 **Klammer Mariska.** Fontaine Carpeaux Párisban. Olajfestmény. Eladó.

440 **Klammer Mariska.** Mademoiselle Charlotte (portraittanulmány). Olajfestmény. Eladó.

441 **Klammer Mariska.** Várakozás. Olajf. Eladó.

Képrőm. Tárl. 1905/6.
Téli Kiáll

442 **Boemm Ritta.** Tájkép tehenekkel. Olajf. Eladó.
443 **Conrad Gyula.** Kikötőben. Olajf. Eladó.
444 **Conrad Gyula.** Tengerparton. Olajf. Eladó.
445 **Conrad Gyula.** Buccari. Olajfestmény. Eladó.
446 **Orbán Dezső.** Minerva temploma. Olajf. Eladó.
447 **Conrad Gyula.** Csendes lak. Olajf. Eladó.

XIV. TEREM.

448 **Halmi Artur.** Illustratió-tanulmányok. Rajzok. Eladó.
449 **Halmi Artur.** Illustratió-tanulmányok Rajzok. Eladó.
450 **Halmi Artur.** Illustratió-tanulmányok. Rajzok. Eladó.
451 **Wellmann Róbert.** Egy szegedi hölgy arcképe. Szénrajz. Magánt.
452 **Vadász Miklós.** Vasárnap délután. Ceruzarajz. Eladó.
453 **Halmi Artur.** Plakát-tanulmányok. Rajzok. Eladó.
454 **Barta Ernő.** Tanulmány. Rajz. Eladó.
455 **Halmi Artur.** Farsang. Plakátvázlat. Rajz. Eladó.
456 **Wellmann Róbert.** A római osztr. és magyar konzul arcképe. Krétarajz. Magánt.
457 **Faragó Géza.** Bűnből az enyészetbe. Tempera. Eladó.
458 **Veress Zoltán.** Tanulmány. Szénrajz. Magántul.
459 **Fejér és Ritter.** Continental-szálloda kávéháza. Vízfestm. Magánt.
460 **Fejér és Ritter.** Nagyszőllősi izraelita templom. Rajz. Magánt.
461 **Fejér és Ritter.** Continental-szálloda kávéháza. Vízfestm. Magántul.
462 **Foerk Ernő és Sándy Gyula.** A trieszti zsidótemplom pályaterve. Építészeti rajz. Magánt.
463 **Foerk Ernő és Sándy Gyula.** Tüköry-kastély Dió-Szt-Pálon. Építészeti rajz. Magántul.
464 **Foerk Ernő és Sándy Gyula.** A trieszti zsidótemplom pályaterve. Építészeti rajz. Magántul.

Szirmai Antal

éves korában, Boldván. — SCHNIER GYÖRGY a szabadkai takarékpénztár és népbank derék pénztárnoka 65 éves korában. Szirmai Antal festőművész és dr. Schnier György orvos édesatyjukat gyászolják az elhunytban. — KARAJÁCZ VILMOS, zimonyi plebános 62 esztendős. — Mészö...

Vas. Ujs. 1899. 696. l.

nprimé

Budapest IX

Högyes Endre u. 10

Szirmai Antal

SZIRMAI ANTAL. KÖLCSÖNÖS MEGLEPETÉS.

yul nyert Thurzó-birtokra
;ba tette át lakását, s mi-
Semptén az örökkévaló-
Krisztina, a nagyszombati
helyezték] örök nyuga-
nyának és öt évvel később
ere közös márvány lapot

közül hármat kora halál-
Ilihályt másfél éves korá-
n alig tizenegy hétig élt,
ó 26 éves korában Veze-
ívott csatában hősi halál-
hogy gyermeket hagyott
ı és Mária a legelőkelőbb
asodtak. Amaz Nádasdy
nai Drugeth Györgynek
k a nádori méltóságban
ık a herczegi méltóságot
unokái viselnek Ferencz,
i napig virágzó, úgyneve-
ıak lett megalapítója. A
arjának születése vitte az

1882 ben Münchenben tanult és Lengyel nem említi. Vigyázz, mert alighanem más nevű volt.

Szirmay Antal festő

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt: (állatkép),

1882. őszi kiáll. II. csr.: Udvarlás) olajf., 200 ft.

1883. alkalmi kiáll.: Szünóra a műteremben, olajf., 250 ft.

1884. őszi kiáll.: Budafoki halászok, olajf., 500 ft.

1885. őszi kiáll.: Idyll, olajf., 1000 ft.

1885. orsz. ált. kiáll.: A városligeti tavon, olajf., 600 ft.

1886. őszi kiáll.: Keresztelés után, olajf., 1400 ft. — Eperszedés, olajf., 700 ft. — A vacsora, olajf.

1887. őszi kiáll.: Kölcsönös megleptetés, olajf. — A kakas tekintélye, olajf. — Aratáskor, olajf. — Dinnyeföldön, olajf. — A mezőn, olajf. — Csendélet, olajf.

1888. őszi kiáll. II. csr.: Libapásztor-leány, olajf., 700 ft. — Szüretkor, olajf., 500 ft.

SZIRMAI ANTAL. A VACSORA.

(KMTársl. 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Szirmai Antal

Szirmai Antal festő

~~E sorok mellett, sérült külön papiroson még a következő feljegyzés volt~~: A jászberényi rk. főtemplomban levő feljegyzés:

„D. J. Kr. Emlékezetül. 1909-ik évben eszközölt templomrenoválás alkalmából ezen mellékoltár képek ujból lettek kitisztitva. A főtemplom renoválása 1909. julius—november hónapokban eszközöltetett. Az egész renoválás került 22 ezer koronába és pedig Szirmai Antal budapesti festőmüvész készité a 4 menyezetképet, 4 evangélista és 4 szentatya képét 5 ezer kor.-ért. Jurena Antal templomfestő a falak ornamen-

Komáromy József: Adatok Jászberény multjából. Jászberény, 1939. 46-47 l.

tális festését, szobrok, oltárok tisztitását stb. 10 ezer kor.-ért Piffkó Dezső kőmüves mester és Kovács Sándor vállalkozó a kőmüves és állványozási munkát 4 ezer koronáért, a templom padlásán a boltiveknek vas gerendákkal való megerősitését 3 ezer kor.-ért. Jászberény, 1909. november hó Lukács Ferenc káplán."

Van der Null:

chellig, kissé jobbra
szemmel van ábrázo
rőt, szabálla leberes
Rendőjé hetős a
jánal hajtólájá széke

Rézmetszet, mére
9939 cirá

G. N. 500/98
112-97-985

Szirmai Antal

Szirmai Antal «Kölcsönös meglepetés» életképe kedves ötlet, átérezve, csinosan kidolgozva. Kint a határban, az erdőszéli réten, a fiatal menyecske fűvet volt sarlózni. Gömbölyű karjaival éppen erőfeszitéssel köti batyuba a fűvet s kis szőke fejü leánya mellette játszik a füben, mikor egy erősebb neszre fölrezzen s szembe vele az erdő szélén fias őzet lát legelészve kibukkanni. A meglepetés kölcsönös. Az őz megretten, a kis gyermek elbámul, s a batyu mögé huzódik. Az anya mosolylyal nézi a jelenetet, melyhez az ő mosolygó arcza ártatlan magyarázatot ád.

Vas. Ujs. 1887. 729l
(A Műcsarnokból)

P2

Rokus hörk

77

63. kép

(8)

Szirmai Antal

festő

vőd
2

Pálinkás László:
Esztergom XVIII. századi
egyházművészeti emlékei.
Budapest, 1937. 30 l.

Szirmai Antal

festette a Zalaapáti
apátsági templom két
mennyezetképét 1906-ban

Sebestyén Istvánné élete

III. 250 l.

Egervár 217–218

Szirmai Antal
festő
neki, Lyrától.

MAGYAR MŰVESZET
1927. 427

meghalt Kiskunlorántháza
1927 ápr. 27.

Szirmai Antal.

figyelő rajz tanára
1881 – 1884.

Érinisk 1930. 77. l.

Stirmai Antal

rod

Bencur kiáll.

21. l.

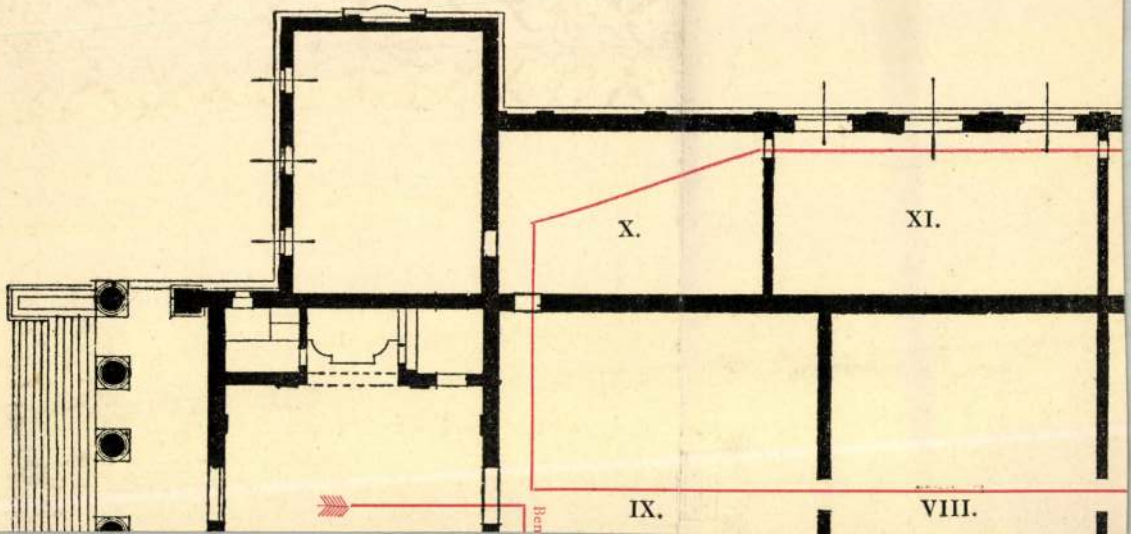
X.
XI.
IX.
VIII.

Szirmai (Schier) Antal

1883/84 – 1886/87
Bencze ist.

Ferkèpzomfoiskèvk

137. l.

Sopron.

A dombos vidék középteré
rősitett vár foglalja el, az
reá bizott négy darab szarva
szalagon, mely fölött mértan

OEDENBVRG

fölül jobbra: 244.
alól balra: dddddd.

Rm., mér. a rl. 17.2: 11.

44-93-

Szirmai Antal

272

Szirmai Antal

Magyar Salon

1888. dec. 272. l

meg. És épen az ad különös jelenséget Sántha jubileumának, hogy ő a kis eszközökkel is oly sikereket tudott aratni, melyek méltó helyet biztosítanak neki az ország legelső színpadán. Shakespeare és Molière inasait, szolgáit senki nála jobban nem személyesíti, s az alantas komikumnak egyik legszerencsésebb tolmácsa. Mikor még a nemzeti szinházban a népszínmű is járta, Sánthának több tere volt ezen tehetsége érvényesítésére, de azért ma sem feledkeznek meg róla a hazai szerzők s darabjaikhoz mindig szánnak Sánthának egy jó kis epizódalakot, melyet ő aztán ki is tud zsákmányolni, mert Sánta bírja azokat az eszközöket, melyek neki szerepkörében

magasabb kiképeztetés végett a pesti kereskedelmi iskolába hozta, hol egy évet el is töltött, de a német nyelvvel boldogulni nem tudván, nem igen látta magára nézve a kereskedői pályát biztatónak. Ellenben annál inkább vonzotta a szinház. Sürűn látogatta a nemzeti szinház előadásait s csakhamar ellenállhatatlan vágyat kezdett érezni a szinpad iránt, s vágyainak netovábbja lőn, vajha csak ő is följuthatna azokra a deszkákra, melyeken annyi taps és babér, üdvözítő mámor és dicsőség terem.

A szinészeket toborzó ügynökök egyikének, Gózon Antalnak meg is vallotta egyszer, miben sántikál s az bemutatta a jó öreg Szentpéterinek, a

Szirmai Antal

festő

t. Kiskundorozsma

1927 ápr. 27.

Révai XXI. 776. l.

Szirmay Antal
festő festette a veszprémi
székesegyház összes figurális
freskóit. Részletesen
leírva nincsenek. 1910.

Adám Iván: A veszprémi
székesegyház. Veszprém,
1912. II. r. 528, 529,
530. l.

valamint a Magyar Történeti Képc
nok grafikai gyüjteményeinek nén
bizonytalan tárgyu kőrajz állott
delkezésünkre.Feltételeznető azo
hogy sokkal több,értékes grafiká
fog előkerülni,s kétségtelenül m
demelné további beható tanulmány
zást.

Az orientalizmusnak csak el
nyomait találjuk kőnyomatos müvé
tünkben.Forray Iván gróf mükedve
festő az első magyar müvész,akit
francia romantikusok,Isabey és D
croix által felfedezett Kelet Eg
tomba vonz,1842-ben.Vázlatai ut
Joseph Heicke osztrák kőrajzoló
nes kőrajzokat készitett,melyek
ben,Forray halála után jelentek

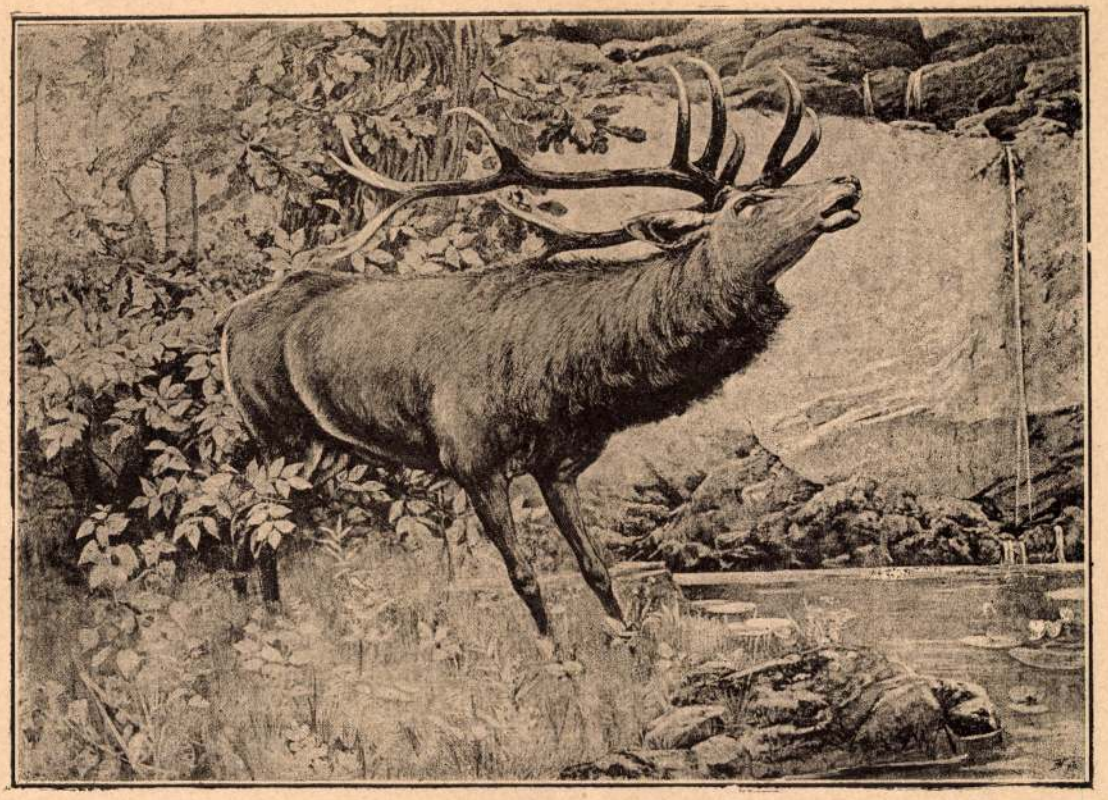

SZIRMAI ANTAL. SZARVAS-BŐGÉS.

Évkönyv 1890/91. évek.

Szirmai Antal

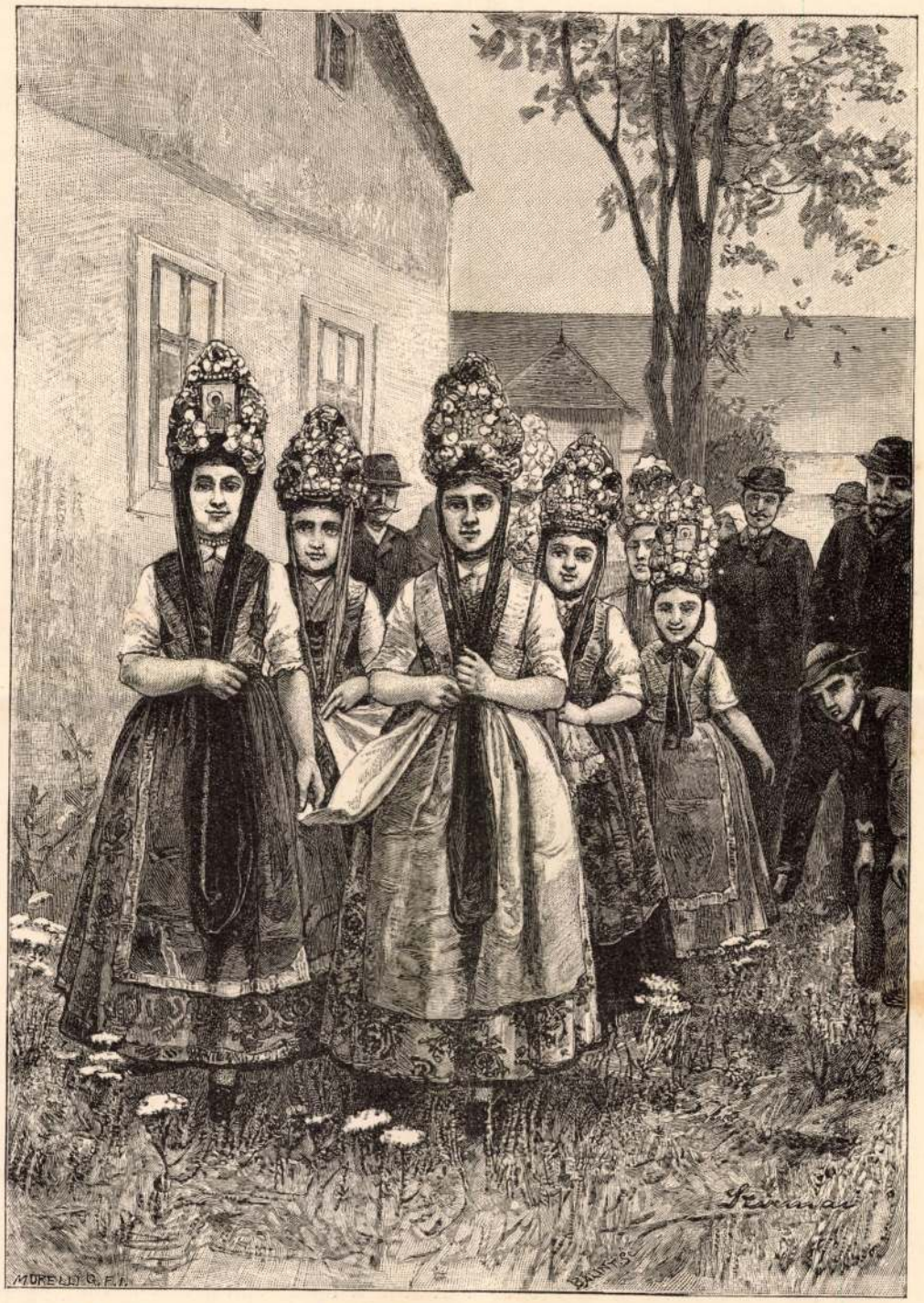

Kralyicze: királynők járása.

Om II.

pásztori játékok közt elégetik. — A Szent-Iván-nap előtti estén tüzet raknak, kiviszik a leányokat s azokkal a lobogó tüzet átugratják; a ki közűlök sérelem nélkűl tette meg az ugrást, azt, mint legügyesebbet, kiszemelik és a következő farsangon férjhez viszik. Mások a mező szélén raknak tüzet s égő üszökkel megkerűlik a vetéseket. Ismét mások az erdő vagy hegy tövében raknak tüzet s dalolnak, kolóznak körűlötte, az égő üszköt elviszik a házakhoz, a kertbe teszik, hogy a hernyó el ne pusztítsa a gyümölcsfákat, vagy a vetés közé, hogy az élet meg ne üszögösödjék. A Szent-Iván-nap estéjét dallal és kolóval ünneplik. Szalmarakásokat gyújtanak meg örömtől riadozó dalolás, ugrálás és táncz között s a föllobogó lángokat egyenként átugorják. Úgy vélik, hogy a tűzre tett illatos füvekkel a sárkányokat és ördögöket elűzik, hogy ártalmas fergeteggel a vetésben kárt ne tegyenek s a kútakat, forrásokat meg ne mérgezzék. Néhol e czélra csontból, szemétből, ringyrongyból büdös füstöt támasztanak, hogy az az ördögöt elűzze. A tűzhöz a koszorúkkal és csengetyűkkel földíszített marhákat is odahajtják, hol szájukat fölnyitják, a tűz lángja felé tartják, hogy mindennemű nyavalyától mentek legyenek. A leányok körűltánczolják a tüzet, melyet a pásztorok élesztenek. Ha a tűz sokáig, három napig is eltart, abban az évben jó esztendő és sok lakodalom várható. Következő dalt is énekelnek:

Szent Iván virágos
Éjszakád világos.
Míg előtted leszünk,
Tiszteletet teszünk,
Addig légy világos,
Azután homályos!

Minden szerb családnak van védszentje. Ennek ünnepét *szlavá*-nak vagy *szvecsárszlvo*-nak nevezik. A védszent nevenapján (krszno ime) vendégek mennek a szlavát vagy szvecsársztvót ünneplő házhoz, hol nagy lakoma van, melyre bárhova hívás nélkűl bekopogtathatunk s szívesen látnak bennünket. A *szlava* a szerbek egyik legfontosabb ünnepe. Nem lármás, hanem komoly és méltóságos. Bárhol legyen valamely családtag, e napra haza siet, hogy részt vegyen az ünnepen.

A szlavára érkezett vendégek a házigazda bíztatására helyet foglalnak a négynyűstös rojtos abroszszal borított asztal körűl. Az asztalfőn a védszent tiszteletére egy nagy viaszgyertyát illesztenek egy kalácsba. A házigazda szilvapálinkás palaczkot vesz elő s tölt abból mindenkinek sorra egy-egy pohárkával, melyet a nők szeméremből csak félig isznak ki. Midőn a palaczk kiűrűlt, hordják az ételeket. Ekkor a házigazda s vele mindnyájan fölállnak, keresztet vetnek magukra, imádkoznak, a védszent dicsőítésére

Szirmai Antal

festő

l.

Lex Magy Tár

548. b. l.

m.
ı. (?)
emplomrészlet.
ár.
plom.
ai.
, r. k. templom.
om.
om.

Szirmai Antal

A tolvaj vége, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 11 1.

Jellege: Barokk, XVII

Küldeje: A falu közp

letes, sátortetős kőha

Szirmai Antal

Kosfej, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 18 l.

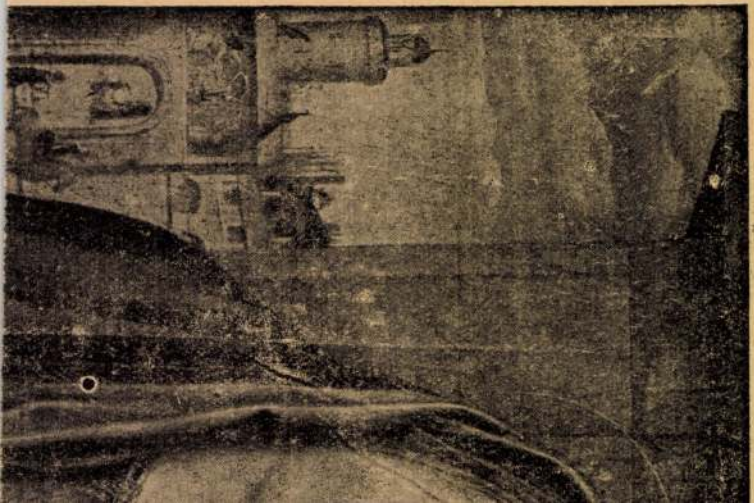

M. D. C.

SZIRMAY Antal festő

A városligeti tavon

Pookh. Sándor nyomt. Bp. 1885. 44. l.

Szirmay Antal, 1860-1927

Parkrészlet, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

33 l.

MDK

Szirmay Antal

Korona és Kard, festm.

Szerb megszállás alatt... Magyar Szó, 1943. dec. 31.
4 l.

MDK

Mesterek a Főiskolán. Főv. Képt. XLVII. kiáll.
195o. ápr.

MDK

Szirmai Antal

Virágzó orgonabokrok, olaj

Omkt. 1913. tav. kiáll. 82 l.

MDK

Szirmai Antal

Tanulmányfej, olaj

Öreg asszonyfej, "

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT; B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 66 l.

MDK

Szirmai Antal festőmüv.

Benczur-isk. tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT.
B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

21 l.

Szirmay Antal, 1860-1927

Parkrészlet, olaj

Árverési katalógus, 1936. 2. rendk.sz. köre.

51 l.

MDK

Szirmay Antal, 1860-1927.

Parkrészlet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 24 l.

MDK

Szirmai Antal, 1860-1927.

Erdőrészlet, of.

Udvarkás, of.

A rév, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 32 l.

Szirmai Antal, 1860-1927.

Erdőrészlet, ol.

Udvarház, ol.

A tó, ol.

Árv. Kőal. 1955. 2.rk.sz. 74.db. 32 l.

MDK

Szirmay Antal, 1860-1927.

Parkrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

32 l.

MDK

Szirmai Antal, 186-1927.

Virágos kert, of.

Parkrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

33 l.

MDK

Szirmay Antal, 1860-1927.

Parkrészlet, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz. 29 l.

MDK

Szirmay Antal, 1860-1927.

Parkrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

31 1.

MDK

Szirmai Antal

Szürkülétkor, of.

Képzőműv. Társ. kiáll. Arad, 1989.

5 l.

MDK

Szirmai Antal

Libapásztor-leány, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

5 l.

MDK

Szirmai Antal

Kölcsönös meglepetés, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

8 l.

MDK

Szirmai Antal, 1860-1927.

Beszélgetés

Almásy-Tel. 3. auk. 1940. ápr. 35 l.

MDK

Szirmay Antal, 1860-1927.

Parkrészlet, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 30 l.

MDK

Szirmai Antal, 1860-1927.

Parkrészlet, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

38 l.

MDK

Szinnai Antal festő

„Esthangulat" c. képe a KT-nál 1899.

MDK-A-1-1/2544.

MDK

Szirmai Antal levele

„Hajóvontatás Budapeshen" c. könyvét KT megveszi.

1889.

MDK-A-I-1/2612.

MDK

Szirmai Antal festő

„Kacsavadászat" c. képe KT. téli tárlatára

1889.

MDK-A-I-1/2650.

MDK

Szirmai Antal festő

„Kacsavadászat" c. képét Fodor József egyetemi tanár vette meg. 1889.

MDK-A-I-1/2658.

MDK

Szirmai Antal festő

„Erkölcsöndat a nádasban"

„Fuhárlegény" c. hajói KT-táblaton 1888.

MDK-A-I-1/2407.

MDK

Sirman Antal festő

„Egyetértés" c. hajót KT-szobrászon Mandel Zole

nyerte. 1888

MDK-A-I-1/2419

MDK

Szécsi Antal festő

„Szőlőfürtök" c. képét KT megvette, 1889.

MDK-A-1-1/2094.

MDK.

Szirmai Antal festő

segélyt kér a KT-tól, zálogul felajánlja

„Vacrova" vagy „Kerentelés után" c. képét

1887.

MDK-A-I-1/1870.

MDK

Szirmai Antal festő
„Kölcsönös meglepetés" c. képét KT
rendelésre megvette: 1887.

MDK-A-1-1/2017.

MDK

Szirmai Antal festő
„A kakas tekintélye" c. képe KT-tárlaton
1887.

MDK-A-I-1/1865.

MDK

Szirmai Antal festő

„Menyecske" c. képét ~~to~~ KT kiírásunk

évfordulón elnyerte. 1986.

MDK-A-L-1/1753.

MDK

Szirmai Antal festő

„Kereszteles után"
„A vacsora" c. képei KT-táblával 1886.

MDK-A-I-1/1859

MDK

Szirmai Antal festő

„Fő szomszédok"
„Kirándulási szünet"
„Holdvilágos est" c. képei KT-kiállítása 1885

MDK-A-I-1/1549

MDK

Szirmai Antal

„Udvarlás" c. bérlet a KT-nek kinálja. 1882.

MDK-A-1-1/1061.

MDK

Szinnai Antal festő

„Pausa"

„A modell pihenése", egyszer küldi a münchenii nemzeti kiállításra 1883.

MDK-A-I-1/1127.

MDK

Szinnay Antal festő

„Tavaszi reggel" c. képét Kinlbj... megvette

1883.

MDK-A-I-1/1219

MDK

Sermoni dutel fertë

„Parmi zgjpel e hirit dashte 1881/1

MDK-A-1-1/1225

MDK

Szirmay Antal levele

„Gróf Léay" c. hévát a KT táborról. 1884.

MDK-A-1-1/1259.

MDK

Szinnai Antal festő

Makart Bp-en kiállított „Tavasz" c. képét

– Benczúr Gyula javaslatára – vele kivívják művel-

tetni. 1885.

MDK-A-1-1/1463.

MDK.

Sármai Antal festő

„Kolcsonös megbecsülés" c. kép (KT tulajdona)

idézőjelesen Ráth György szerint 1888.

MDK ~~A 1~~ - 1/2178

MDK

Szirmay Antal, festö.
/1860-1927/.

Leányarckép. Jelezve. Of.

Ernst Muzeum aukciói. 52.sz. II. rész.
1935 nov. «Képek. Kat. 21.l.

Szirmai Antal, festöm. MDK

594.Szöllö. Olf.

Magyar csemege. "

596.Szöllö. "

Mücsarnok, 1902/3 téli kiáll. Kat. 54.l.

MDK

3/. Szirmai Antal, festöm.

/nem azonos a Párisban élö szobrász-plak. müvész Szirmai Tonyval/.
Kopiái is vannak: Chaplintöl egy finom nöi fej /olajfestékkel és pasztellel is megfestve/.
Azután Mányoki: Rákóczi-képe, nagyon hüen visszaadva.

/b/: Szirmai Antal.-Müvészet-rovat.
Ország-Világ.1909. 176.l.

MDK

2/.

Szirmai Antal,festőm.

/nem azonos Szirmai Tonyval, a Párisban élő szobrászszal/.

"Kertrészlet" c.nagyobb képe széles ecsetkezelésü, egységesen felfogott, üde kép.

Őszies tájképe is sok kvalitással bir.

Szeret egy témát több beállitásban bemutatni. Vagy öt képe birkacsoportot mutat be.

/b/:

Müvészet-rovat: Szirmai Antal.

Ország-Világ. 1909. 176.l.

1./. MDK

Szirmai Antal, festöm.

/nem azonos Szirmai Tonyval, a Párisban élö szobrásszal/.

Vagy hatvan képe van kiállitáva a Lipótvárosi Olgári Kör helyiségeiben/Akadémia -u.3./ Föleg templomi képfestö, de emellett zsánerképek és csöndéletek festésével is foglalkozik.

/b/:
Müvészet-rovat: Szirmai Antal.
Ország-Világ. 1909. 176.l.

MDK

1\.

Bainval Antal festő.

\Nem azonos Bainval Tonnyval, a festőtársa
élő azonosnak\.

Vagy hatvan évre van kiállítva a Lipóvárosi-
ak Clubjai kőr vezetőségének/Arnótnak -u.ő.\
Pelen templomi csepegtető, ie emelett mennyer-
kepek és oltárdíszek festésével is foglalko-
zik.

\o\:

Művészet-lexi: Bainval Antal.

Czinege-Vilák. 1909. 176.l.

MDK

- Szirmai I.Antal, festöm.
megh.Kiskunderczema 1927.ápr.27.

Szabadka 1860.jul.27. - Budapesten,Münchenben Párizsban tanult. Hazatérve három évig tagja volt a Bwnczur-mesteriskolának. Majd Lotz Károlynak segédkezett az Operaház freakóinak elkészitésénél.

E.G. II. 513.1.

MDK

Szirmai I.Antal, festöm.

Budapesten rajztanári munka mellett életképeket: Eperszedés, Bácskai szüret, stb. és tájképeket festett. Később inkább templomi faliképeket készitett/Nagyvárad, Hódság, Martonos, Szomolnok, Versec, stb./

E.G. II. 513.1.

MDK

Szirmai Antal

1881-84 figurális rajz

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói ... 1880-1936.
Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 45 l.

Szirmai Antal, festöm. MDK

a szolnoki telepen dolgozott, ma az ujabb magyar müvészgárdához tartozik.

dr.Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi müvésze. Szolnok a müvészetben c. emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szerk./ a 25 éves jub. alkalmából. 1927.szept. 48.l.

MDK

Szirmay Antal

Kos, of.

Ferenc József és Erzsébet kir.né fogadása a pesti Vigadóban, of.

Árv, Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 31 l.

Sicherheitsnadel

fehlt

arretirt Schmierl

bind oft

KÖTETBEN

E KIADÁS

6,600 HASÁB 120,000 CIMSZÓ

MAI PÁRIZSI

ONETIKUS

IEJTÉSSEL

M.D.K.

Szirmai

Két rajzát hozza a lap a Városligetről Kenedi Géza: "A hüsölő Budapest" c. cikkének illusztrálására.

Magyar Salon, Bp. 1884. aug. 1. I. kötet. 352. lap

Festészet, önálló táblakép Ybl

Szirmai Antal Baromfiudvara

Budapesti Hirlap, 1882, IX.30

269.sz.3.o./Sz.és M./

Szirmai Antal festő

Magyar Művészet 1927

427-428.o.

/L.L./: Szirmai Antal.

Szirmai Antal

Magyar Iparművészet, 1901

1/2. sz. 1-21. o.
Diener-Dénes József: Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása.

Szinnai Antal festő

Pesti Hirlap. 1882. dec. 8. 4.

A „Hamburgia" tárcalap
szerkesztője...

S z i r m a i Antal festő

MÜVÉSZET
II.évf. 1903.
74.
"Müvásár"

MDK

Szirmai Antal

/L.K./: Vágó Pál. Magyar Művészet 1928. 7. sz. 596-597.l.

MDK

Szirmai Antal

Müvészet 1918. 5.l.

SZIRMAI ANTAL. Festőművészeink régibb évjáratainak egy tisztes tagja halt meg ez év április 27-én Kiskúndorozsmán: *Szirmai* Antal. Régen elvonult a fővárosból és csöndes visszavonúltságban töltötte utolsó éveit vidéken.

Szirmai többféle természetű munkálkodása révén vált ismertté. Eleinte állat- és tájképekkel szerepelt kiállításainkon, azután rajztanár volt, élete utolsó, hosszú szakát templomi falfestmények, oltárképek festésével töltötte. Csöndes munkása volt művészetünknek s mert majdnem három évtizeden át vidéki egyházak díszítésével volt elfoglalva s alig ért rá valamit kiállítani, az újabb nemzedék már alig ösmeri nevét, pedig az a nyolcvanas, kilencvenes években eléggé népszerű volt.

Szirmai Antal Szabadkán született 1860. június 11-én. Középiskolai tanulmányait ott és Budapesten végezte s három éven át járta a Rajztanárképzőt, amelyben Székely Bertalan volt a tanára. 1880-ban megkapta a rajztanári oklevelet. Ezután tanulmányainak kiegészítése céljából két évet Münchenben, egyet Párisban töltött. Végül hazatérve három évig tagja volt a *Benczúr*-féle mesteriskolának.

Először Münchenben lépett a nyilvánosság elé 1882-ben egy állatképpel, ezt hasonló tárgyú kép követte Budapesten: „Az udvarlás". A falfestés technikájával is megismerkedett *Lotz* Károly oldalán, akinek az Operaház mennyezetfestményének elkészítésénél segédkezett. 1886-ban kezdődik paedagógiai munkássága. *Rauscher* Lajos tanár oldalán működött a műegyetemen, 1890-től fogva pedig a budapesti II. ker. főgimnáziumnak volt rajztanára 1900-ig, midőn nyugalomba vonult.

Kiállításainkon eleinte állat- és életképekkel, idillekkel vett részt, amelyek közül a művész saját följegyzései alapján megemlítjük a következőket: Eperszedés, Hajóvontatás, Keresztelés után, Budafoki halászok, Vacsora, Barackszüret, Idill, Libapásztorlány, Aratáskor, Bácskai szüret, Szarvasbőgés, Tiszai vén halász, Kacsa

E cikk befejezését lásd a komplett példányból.
Magyar Művészet
1927. 427. l.

K.

dani „Saul megérése" c.mű. (Lk.)

LUKÁCSY LAJOS. Egy rokonszenves, elvonultan dolgozó szobrászunkat, Lukácsy Lajost ragadta el a halál július hó 24-én Kapuvárott, ahol nyári szabadságidejét töltötte. Lukácsy mint a kisplasztika művelője tűnt föl először Éva c. szobrával, amely igen sok példányban terjedt el s egy időre népszerűvé tette nevét. A kisplasztikához való készséget első sorban Mátrainál szerezte, az Iparművészeti Iskolában, ahova középiskolai tanulmányai elvégzése után került. Élete egyszerű folyásáról az alábbiakban számolunk be.

Lukácsy Lajos a sopronmegyei Kapuvár községben született 1876 május 1-én. Tanulmányait az említett iskolában és Strobl Alajos mesteriskolájában végezte, azután Fadrusz János műhelyébe került, akinél a szegedi Tisza-szobor megmintázásában segédkezett. Ezek után a kormánytól műtermet kapott a Várkert-bazárban s ott önállóan folytatta munkásságát. Ennek első, gyorsan népszerűvé vált terméke az Éva c. kis szobor lett, amelyet 1898-ban állított ki a Műcsarnokban. Emlékműveinek elseje a Georgikon alapítójának, Festetich György grófnak szobra, amelyet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állíttatott a keszthelyi kikötő parkjában 1902-ben. Három évvel később leplezték le a torontálmegyei Nagy-Ősz községben a megye egyik nevezetességének, Tuttenuy Ferenc érdemes állatgyógyító parasztnak szobrát. Sopron 1907-ben avatta föl Petőfi emléktábláját az állami polgári iskolán, 1910-ben pedig Keszthelyen a hires régi „Zsidóház"-on leplezték le Lukácsynak egy másik hasonló művét, Goldmark emléktábláját. Legutóbb Szil, sopronmegyei község rendelt meg nála hősi halottait megörökítő emléket, amely a művész műhelyében készen áll ugyan, de amelynek leleplezését már nem érhette meg. Sopron számára még egy emlékművet készített: felsőbükki Nagy Pálét.

Ezeken a munkákon kívül néhány képmást ismerünk tőle és a kisplasztikai mun-

AZ ELSŐ CSÁRDÁS. — BADITZ OTTÓ FESTMÉNYE.

Szemnem ütötte
joste
K.

EPERSZEDÉS. — SZIRMAY ANTAL FESTMÉNYE.

ben velünk, a kép jobb oldalán, egy középkoru férfiu, büszke, komor alakja, a mint halált osztó kardját, magába mélyedve, földre ereszti; a baloldalon pedig egy egészhosszában elterülő alak: a legyőzött ellenfél. A háttérben ajtó látható, a véres jelenet tanuival s köztük egy fiatal nővel, kinek arczán végtelen fájdalom tükröződik vissza. Ez a thema a legtöbb művész kezében egyszerü szinpadi jelenetté vált volna. Munkácsy a jellemzés erejével s a hangulatkeltés ritka bravourjával eposzi magaslatra tudta emelni. A győztes férfi arczán mély megbánás, lelki tépelődés érzete nyomul előtérbe s a háttéri alakok mindegyike világosan beszélő kommentár az egyszerüsége daczára is oly sokat mondó jelenethez. Mélyen megható különösen a fiatal nő arczkifejezése. Munkácsy az emberi szív könyörületességét legörömestebb női alakjain szokta érzékiteni; a «Pillanatnyi fölhevülés»-en látható fiatal nő e részben egyike legjellemzetesebb alkotásainak.

A mély konczepczióju képet látva, csak másod sorban veszszük észre a szerkesztés erejét, a távlatok, rövidítések és szinezés bámulatos tökélyét. Munkácsy koloritjának erejét nem lehet eléggé kiemelni. Nála minden szín, minden árnyalat érvényesül, a nélkül, hogy erős hatások vadászásával vádolhatnók. Mostani képe egy apró, velenczei üvegtáblákkal rakott ablakon keresztül nyeri diskrét világítását, és a derengő fényben mégis a legnagyobb szabatossággal bontakoznak ki a kép egyes alakjai, sőt az itt-ott mutatkozó félhomály csaknem elkerülhetetlenül szükségesnek látszik a kompoziczió hangulatához, az előttünk mereven álló főalak lelkiállapotához. A rövidítésnek valóságos mesterműve a földön, sebeiben elterülő ellenfél. Félig megmerevedve fekszik előttünk; nyugalma megdöbbentő. Ez az alak, úgy a mint meg van rajzolva és festve, még Munkácsynak is legszerencsésebb alkotásai közé tartozik.

Munkácsy nagyszabású mesteri műve mellett, a kiállítás minden más tárgya háttérbe szorul. Ezt uralja az egész kiállítás. Pedig, különösen a genre terén, fiatalabb művészeinktől is kiváló jeles darabokat találunk. Tárgyaikat legörömestebb a mindennapi életből merítik. *Jovanovics* Pál, a Münchenben élő genialis fiatal képiró «*Vérbosszú*» czímmel mozgalmas jelenetet festett a montenegrói népéletből, *Eisenhut* Ferencz «Rabszolgavásár»-ja pedig a távol kelet napfényes ege alá, sötét arczbőrű turbános kereskedők s áruba bocsátott fiatal leányok közé kalauzolja képzelődésünket. Bihari Sándor figyelmét a román népélet vonta magára. Képén temetést látunk. Előtérben áll a nyitott koporsó, körülötte a megszomorodott rokonság és szomszédok, a halott fejénél pedig a pópa és segédlete. A festmény erős megfigyelésel ábrázolja a jelenlevők felett uralkodó különböző hangulatokat. Az apa elfásult fájdalommal nézi gyermekét. az anyát földre sujtja nehéz bánata, míg egy buta, érzéketlen kamasz közönyös tekintettel bámul a levegőbe. Mint Bihari Sándor minden művén, úgy a «Román temetés»-en is, a lelki élet igaz visszatükrözése köti le a figyelmet. *Baditz* Ottótól három képet kaptunk. Mind a hároman tetszetős themája van. Az egyiken padkán heverő paraszt fiut látunk, a másik kezében madárfiakat tartó kis leányt, a harmadik kutnál enyelgő szerelmes párt ábrázol. — *Aggházy* Gyula küldeményében legtöbb figyelmet érdemel a «*Pihenő*». Fiatal paraszt leány hever a füben, kifáradva a napi munkában. Aggházy már többször festette ezt a tárgyat, de soha ennyi szerencsével. A ruha igazi testet fed, s a meztelenül hagyott lábak és karok gondos tanulmányozásra mutatnak. Különösen szépen vannak megrajzolva a leány lábai. Kár, hogy az arcz nem rokonszenvesebb. — A betyár-élet romantikája ezuttal csak *Déri* Kálmánt foglalkoztatja. Déri pusztai korcsmában mulatozó betyárokat festett, kik a zsandár közeledésének hirére megriadva ugrálnak föl a boros palaczkok és leányok mellől. A kép eléggé mozgalmas, az alakok karakterisztikusak. — *Kárpáthy* Rezső és *Jendrassik* Jenő munkája mellett ke-

resték föl a népet. Az első kukoriczafosztást ábrázolt helyenkint csinos részletekkel; az utóbbi mosó leányokat és szénagyűjtőket. *Ebner* Lajos «Nászmenet»-e egyike a tárlat legtetszetősebb képeinek. Eleven, számos alakban bővelkedő, jól rajzolt és finom színeket mutató kompoziczió. *Greguss* Imre színvázlatot állított ki Szeged szomoru napjaiból. Ha jól be tudja végezni: legszebb

Kairóban tartózkodott s ottani tanulmányainak gyümölcse a «Beduin szállás». A szeretettel festett kép Leopold Müller hangulatos műveire emlékeztet.

Általános feltünést keltett *Vágó* Pál «Víg társaság»-a. A magyar népélet hivatott festője vágtató ötös fogatot mutat be, valamely ünnepélyes alkalomra siető, vidám falusi népséggel. A zsufolásig megtömött kocsin igazi jókedv ural-

SZIRMAI ANTAL. SZÜRETKOR.

A képzőművészeti csarnok őszi kiállitásából.

képeinek egyikét készíti el. — A fiatal *Karcsay* Lajos két festményével szerepel. Nagy technikai ügyesség nyilatkozik mindakettőben. *Kéméndy* Jenő bámulatos finomságú miniature-képe mindjárt az első napokban vevőre talált gróf *Zichy* Jenőben.

Nagy haladásról tanuskodnak *Nadler* Róbert képei. A fiatal művész legutóbb

kodik; az egyik nevet, a másik kurjongat örömében, s az országut porában előtünedező körvonalak azt mutatják, hogy utánok még mások is jönnek, hogy a rózsás hangulatot fokozzák.

A humoros vonások iránt *Skuteczky* Döme mutat érdeklődést, ki «Érdekes mese» czímmel egész csoport apró gyereket vezet elénk. Mindannyian egy fiatal

Szana Tamás: Magyar Lepel az ősi kiállitáson. Magyar Salon 1888. dec.

SZIRMAI 1. *Antal*, festő. * Szabadka 1860 júl. 11. † Kiskundorozsma 1927 ápr. 27. Budapesten, Münchenben, Párizsban tanult s hazatérve három évig tagja volt a Benczúr-mesteriskolának, majd Lotz Károlynak segédkezett az Operaház freskólnak elkészítésénél. Budapesten rajztanári munka mellett életképeket (Epersze-dés, Bácskai szüret stb.) és tájképeket festett, később inkább templomi faliképeket készített (Nagyvárad, Hódság, Martonos, Szomolnok, Versec stb.).

Vk

Eg-g II. 5731

ákolva és azokban alaposan kidomborítva azok a részek, ahol a fiatal nők és férfiak egymáshoz közelednek. Amellett férfi-szereplői mind tunyák, dologtalanok és glórifikálják az öngyilkosságot, amelyet huszonhat éves korukban az élet egyetlen helyes megoldásának tartanak. Az apákat és anyákat, meg mindazokat, akikre a gyermeknevelés tartozik, óva intjük a »Szanin« beteges eszméitől. Nagyon vigyázzanak a gondjaikra bizott fiatal csemetékre, nehogy ez a lélekmegmételyező fércmű a kezeik közé kerüljön. Az előkelő kiadócég és a mű izléses kiállítása könnyen megtévesztheti az embereket és érdemes belértéket vélnek feltalálhatni ott, ahol pedig egyedül piszkot és szennyet lelhetnek. A »Szanin« kizárólag megcsontosodott agglegények kezébe való, akik a nőben már nem látják földi tartózkodásunk ideális megédesítőit, hanem egyedül az érzéki vágyak mámorába igyekeznek elfojtani keserűségüket. *Dr. F.*

Vértesy Gyula „Rabszolgák." Elbeszélések. Az utóbbi évek termékeit foglalta össze lapunk jeles munkatársa most megjelent kötetében. Minden elbeszélés ügyes és szórakoztató. Nem terjengős, inkább rövid lélegzetű, csak egy ötlet gyors papirra vetése. A magyar ember természete nyilatkozik meg ebben a kötetben is. A dolgoknak borongós aláfestése, kissé pesszimisztikus felfogás, de végül megadó belenyugvás a természeti rend változhatatlanságába. *Vértesy* Gyula folyékony, élénken tovasikló irálya jólesően hat az olvasóra és ezért szivesen elolvassuk többször is egy és ugyanazon kötetét. A »Rabszolgák« cimű legújabb kötetében kissé nagyon sok a komorság és második hibája ennek a könyvnek, hogy majdnem összes elbeszélései irókról és azok viselt dolgairól szólnak. Ez azután az alaphang és a felfogás egyformaságánál fogva csökkenti az érdekességét. Vértesy Gyula annyira termékeny — tán sokszor a forma hátrányára túltermékeny is, — hogy nincs szűkében az anyagnak. Sokkal helyesebb lett volna tehát, ha keveri az elbeszéléseket, a legellentétesebb életmozzanatokkal és a legkülönbözőbb emberekkel foglalkozókat helyezve egymás mellé. Az irók élményeit, ügyes-bajos dolgait, bohém természetű rendkivüliségeit örömest vesszük, sőt feszült várakozással olvassuk. De sok a jóból megárt. Úgy vagyunk evvel, mint a borsózott étellel; csak keveset kérünk belőle. A »Rabszolgák« kötete minden könyvkereskedésben kapható. Ára 4 korona. A kötetből »Egy iró vallomásai« cimű mutatványt közöljük.

MŰVÉSZET.

Szirmai Antal. Vagy hatvan képe van kiállítva a Lipótvárosi Polgári Kör helyiségeiben (Akadémia-utca 3.) Szirmai Antalnak, ki nem tévesztendő össze Szirmai Tonyval, a Párisban élő szobrászszal és plakettművészszel. Ez a Szirmai Antal főképpen templomi képfestő, de e mellett zsánerképek és csöndéletek festésével is foglalkozik. Kiállított képei közt van egy »Kertrészlet« cimű nagyobb képe, mely széles ecsetkezelésű, egységesen felfogott és frissen festett, üde kép. Egy más, őszies tájképe szintén sok kvalitással bir, mint általában többi képei is, mik hol figurálisok, hol csendéletek. Szeret egy témát több beállításban visszaadni. Igy vagy öt képe birkacsoportot mutat be, megint vagy öt képén kosárból kiömlő szőlőfürtöket látunk. Kópiái is vannak. Chaplintől egy finom női fej (olajfestékkel és pasztellel is megfestve), aztán Mányoki Rákóczi-képe, nagyon hűen visszaadva. Szirmai Antal olcsó árakat jegyzett, így képeihez jutányosan lehet jutni. *(b)*

Hangverseny. A Royalban február 23-án tartott hangversenyt két hangszer tette érdekessé: a nagybőgő és a viola d'amour, az előbbin *Kusseviczky* Sergej, az utóbbin *Casadesus* Henri játszott. Mind a két művészt ismerjük. Az orosz Kusseviczky csodálatos bravúrral idomítja a nagybőgőt gordonkává. Föltétlen elismeréssel kell szólanunk Mozart *a*-dur versenyének előadásáról, melyben Kusseviczky nemcsak viruózitást, de rendkivüli finom stílusérzéket mutatott. A dörmögő öreg nagybőgő mellé mint fiatal ábrándos útitárs a viola d'amour szegődött, a régi olasz bizalmas musica di camera édesszavú hegedűje. Szerelmetes madrigálokat és kanzonákat játsztak rajta a tizenhetedik század úri muzsikusai, nobilis hangszer volt, zenekari tömeghatásra nem alkalmas. Casadesus, a párisi »Régi hangszerek társaságának« vezetője, mesterien szólaltatja meg. A közönséget érdekelte a két ritka instrumentum, lelkesen tapsolt a művészeknek. Zongorakisérőjük, *Lindemann* Frigyes is osztozott sikerükben.

Művészi báli meghivók. *Kner* Izidor gyomai könyvnyomdász ötven eredeti művészi báli meghivórajzot keres megvételre, darabonként 100 korona tiszteletdíjért. Az e célra szánt 5000 korona letétben van a gyomai takarékpénztárnál. Az érdeklődők bővebb felvilágositást *Kner* Izidor könyvnyomdájában (Gyoma, Békésmegye) nyerhetnek.

Nehány szó a divatról.

A két év előtt újra hódító körútra indult Biedermayer-divat haldoklik. De kimulásának végakkordja-képpen itt hagyta a tetszetős, kerekded kicsiny keretben mozgó arrangementokat. Így ruházkodásban a sima egyenes vonalú, az antikra emlékeztető directoiret, a bútorzatban és kárpitozásban a mult századok egyenes vagy enyhe ívű vonalait. Leginkább kifejezésre jut azonban ez a törekvés a társadalmi összejövetelek terén. A nagyszabású estélyek, soiréek helyét a nem egészen fesztelen, de diszkrét finomságú diner foglalta el, oly formán, hogy a társaságbeli hölgy az eddigi egy és nagyszabású soirée helyett egy diner-sorozatot rendez. Ilyetén-képen jobban módjában áll elérni azt, hogy komolyan egymáshoz illő, egymást szerető elemek találkozzanak. A meghivottak száma ritkán több husznál. Az asztaldiszt már nem kizárólag virágok képezik, hanem egy nagy ezüst milieu, amely körül esetleg zöld vagy apróvirágos guirland fut *B. Dóra.*

HIREK.

Péter Ferdinánd főherceg. A király *Péter Ferdinánd* főherceg ezredest, aki eddig az 51-ik gyalogezredhez volt beosztva, a most Bécsben állomásozó 32. számú budapesti háziezredhez helyezte át. Ez az áthelyezés azért történt, mert *Nickl* Vilmos ezredparancsnokot rövid időn belül dandárparancsnokká nevezik ki, helyébe pedig Péter Ferdinand főherceg lép mint ezredparancsnok. *Péter Ferdinánd* főherceg fia az 1908. január 17-én elhunyt IV. Ferdinand toscánai nagyhercegnek és Alice pármai hercegnőnek. Az aranygyapjas-rend, a toscanai Szent István- és Szent József- és a szász királyi korona-rendnek lovagja, a 66-ik sorgyalogezrednek a tulajdonosa. 1900. november 8-án vette nőül Mária Krisztina bourboni hercegnőt. Háziezredünk leendő parancsnoka a hadsereg egyik legképzettebb törzstisztje.

Wladimir nagyherceg halála. Alexandrovics Wladimir nagyherceg, aki II. Sándor cár harmadik fia volt, február 16-án Szent-Pétervárott asztma következtében meghalt. Wladimir nagyherceg 1847. április 10-én született. Nagy befolyást gyakorolt úgy a katonai mint a politikai életére Oroszországnak. Az orosz-török háborúban a 12. hadtestet vezényelte s többször kitünt úgy személyes vitézsége, mint hadvezéri tehetsége által. 1886-ban a cár megbizásából a keleti tartományokbani lázongásokat csendesítette le; ugyanazon évben a gárdahadtest parancsnokává és a szent-pétervári katonai kerület főparancsnokává nevezte ki a cár. 1874-ben nősült, neje Mária mecklenburgi hercegnő, kitől három fia és egy leánya született. A nagyherceg még jelen volt Carszkoje-Szelóban egy szinielőadáson, amelyen operát játszottak és Konstantin nagyherceg adta a főszerepet. Az utóbbi időben Wladimir nagyherceg teljesen visszavonult a közélettől, mert fivérének, Sergius és Alexius nagyhercegnek halála egészen megtörte. Neje, Mária Pawlovna nagyhercegné látván férjének búskomorságát, azzal akarta felviditani, hogy áttért az orosz hitre. Wladimir nagyherceget a Péter-Pál székesegyházban a cári sírboltba temették. A temetésen jelen volt *Ferdinánd*, az új bolgár király is, akit ez alkalommal egy szuverént megillető módon fogadtak Szent-Pétervárott. E fogadtatás előlegezése volt a nemsokára bekövetkezendő hivatalos elismerésnek Oroszország részéről

Halálozás. Zárday József miniszteri tanácsos, a m. kir. állami nyomda igazgatója, a III. oszt. vaskoronarend lovagja, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag, stb. folyó hó 18-án 53 éves korában elhunyt. Ravatalára a rokonok és barátokon kivül a magy. kir. pénzügyminiszterium tisztikara, a székesfőváros, a budai szab. polgári kör, a m. kir. állami nyomda, annak tisztikara és munkásszemélyzete stb. helyeztek koszorút. Temetése folyó hó 20-án volt óriási részvét mellett. A beszentelésen jelen volt a m. kir. pénzügyminiszterium tisztikarának nagy része *Kupecz* Ödön államtitkár vezetése alatt, a többi miniszteriumok, a székesfőváros, a dohányjövedéki közp. igazgatóság, a dohánygyárak, a budai szab. polgári kör, a fővárosi magánnyomdák, a papirgyárak és festékgyárak stb. képviselve voltak. A m. kir. állami nyomda *Dréhr* János kir. tanácsos, igazgatóhelyettes vezetése mellett egész tisztikara és munkásszemélyzetével volt jelen. Az egyházi beszentelés után dr. *Szebeny* Antal, a főváros I. ker. országgyülési képviselője tartott igen megható búcsúztató beszédet. Az elhunytnak rövid életrajza a következő: Zárday József Huszton született 1855-ben. Apja Bártfa város főjegyzője volt. A középiskolát Bártfán, jogi tanulmányait Pozsonyban végezte. Ezután gróf Pálffy Rudolf házánál nevelő és magántitkár volt. 1880-ben lépett állami szolgálatba mint pénzügyi fogalmazó gyakornok. 1881-ben pénzügyi fogalmazóvá neveztetett ki. 1886-ban a közigazgatási birósághoz került mint fogalmazó. 1891-ben kineveztetett a m. kir. állami nyomdához igazgató-helyettesnek és 1898-ban, Péchy Imre elhalálozása után igazgatóvá. Mindjárt igazgatóságának kezdetén több fontos reformot léptetett életbe. Az intézetnek új utasítást dolgoztatott ki. Magát, helyettesét és osztályvezetőit ismételten külföldi tanulmányutakra küldette ki és a szerzett tapasztalatokat az intézetben a helyi viszonyokhoz mérten a lehetőségig érvényesitette. Ez által rövid néhány év alatt sikerült neki az állami nyomdát a művelt európai államok hasonló intézetei-

Üzleti könyvek, laposra ugrók, országos elismerésnek örvendő, tartós s művészies kivitelben, **Karczag Vilmos** üzleti könyvgyárában és nyomdaintézetében VI., Dávid-utca 8. szám kaphatók.

A Londoni Kereskedelmi Kamara által 1908-ban a legnagyobb kitüntetést („Grand Prix") arany érmet nyert.

2.500.000 75.000 200 600 000 25 000

Porzsolt Kálmán könyve és 30 éves írói jubileuma.

Porzsolt Kálmán »Reformpolitika« című kötetének megjelenése összeesik a népszerű szerző 30 éves írói jubileumával.

Porzsolt Kálmánt sok oldalról ismeri a közönség. »Reformpolitika« című kötetében politikai és szociális munkaprogrammot nyujt az ország számára. És ha sikerül a nemzeti és liberális pártoknak tervezett fúziója, az új pártalakulás számára Porzsolt egész sereg új eszmét és reformtervet produkál.

Kulturális életünkben van egy pár számottevő intézmény, amelynek eszméjét Porzsolt vetette fel először. Igy például a múzeumok és könyvtárak szervezésére és felügyeletére létesített intézmények eszméjét ő vetette fel. Az ő szervező munkájának köszönhető az »országos múzeum- és könyvtárbizottság«, továbbá az abból kifejlődött »múzeumok és könyvtárak országos tanácsa« és »főfelügyelőségének« intézménye. Része van abban, hogy magyar könyvek vásárlására az állami költségvetésbe ma már több százezer korona vétetett fel. Tőle származik a vándorkönyvtárak eszméje; ő szervezte az országban a legelső vándorkönyvtárakat; ezenfelül több mint 150 népkönyvtárat szervezett. Széll Kálmán társaságában ő szervezte a Dunántúli Közművelődési Egyesületet. A testi nevelés reformjának programmját Porzsolt állította össze még Trefort számára. A ma oly népszerű országos és kerületi ifjusági tornaversenyek Porzsolt eszméje volt.

Az ujságirást Jókai lapjánál, a »Hon«-nál kezdte; folytatta a »Nemzet«-nél és a »Pesti Hirlap«-nál, mikor aztán később szerkesztője lett a »Fővárosi Lapok« című politikai napilapnak, pályadíjat tűzött ki a Nemzeti Szinház számára. S midőn hét évig igazgatta a Népszinházat, akkor népszinművekre és operettekre tűzött ki pályadíjakat. A szinháztól ismét visszatért az ujságiráshoz és a szépirodalomhoz. A tárcanovellától a drámáig, az Esti levelektől a szini kritikáig és vezércikkig mindent ir. Zsolt álnév alatt a »Pesti Hirlap«-ban kezdett cikkeit Tóth Béla halála után az Esti levelek rovatában irja; s ezekkel növeli népszerűségét.

Három évtizedes ujságirói működése alatt sokat használt a nemzeti kulturának s iróknak, művészeknek és politikusoknak.

»Reformpolitika« című kötete politikai és szociális munkaprogramm.

Mint politikai irót éles judicium, nagy törvénytudás, világos stílus, tiszta magyar nyelv és radikális nemzeti és liberális szellem jellemzik. Vezércikkeiben erő és szónoki lendület van. Politikai kötete pedig értékben felette áll a röpiratoknak, s érdekesebb a tudományos munkáknál. Önálló gondolkozásra valló politikai tanulmányok ezek, s több oly reformeszmét produkál bennök, amelyekből szintén eleven intézmények fognak kinőni.

A 46 fejezetre oszló kötet első részében, melynek címe: »Alkotmány és felségjog«, közjogi elmeéllel rajzolja alkotmányosságunkat; sürgeti a korlátlan királyi vétó szabályozását; az abszolut kormányzás megakadályozására a miniszteri utalványozás megszorítását követeli, hogy az állami számvevőszék aláirása nélkül egyetlen miniszteri utalványt se fizessen ki az állampénztár.

Törvényvizsgáló-bizottság szervezését indítványozza, mely az egymással ellentétes, hiányos vagy hiányzó, végre nem hajtott, vagy végre nem hajtható törvények között rendet csinálna.

A parlament reformjáról szóló szakaszban a magyar nyelvnek irásban és olvasásában való birásához kivánja kötni bizonyos határidő mulva a választói jogosultságot. De sürgeti a passiv választói jog reformját, hogy a parlament szinvonalának emelése érdekében a különböző hivatalokban lekötött szakemberek egy-egy cikluson képviselők lehessenek s a mandátum leteltével elfoglalhassák régi állásukat.

Külön szakaszt szentel a közös ügyek reformjának. Az önálló vámterület és magyar jegybank mellett foglal állást, s a hadsereg kérdésénél főként azt követeli, hogy a közös hadsereg beruházásai a kvóta arányában Magyarországon eszközöltessenek.

Erős soviniszta érzés nyilatkozik meg »A magyarosodás politikája« című szakaszban. Tiltakozik a nemzetiségekkel, horvátokkal és csehekkel való barátkozás ellen. Azt vallja, hogy a magyarosítás állami feladat. A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumból közművelődési miniszteriumot kiván csinálni. A középfokú oktatásban a reáliskola és gimnázium egyesítésével egységes nemzeti iskolát akar csinálni, a polgári és kereskedelmi iskolákból pedig a gyakorlati életpályákra közgazdasági iskolát.

A testi nevelés reformjának betetőzésére sürgeti az állami tornatanárképző-intézet felállítását. Kiterjeszkedik a szinházi politikára is, és kivánja a magánszinésziskolák és gyermekszinházak megrendszabályozását.

Szociálpolitikai reformok című szakaszában egy ideális szociálpolitikai programmot fejt ki az élet igazságtalanságainak enyhítésére. A távol jövendő mintaállama lebeg a szerző szemei előtt. Nemzeti tartalmat és szellemet szeretne a szocializmusba önteni. A tartalmas kötet ára 3 korona.

Parasztvilág.

Irta: *Pálffy István.*

Zamatos magyarsággal megirt elbeszélések a paraszt életből. Egymásután néhány hónap alatt

III-ik kiadás.

Ára diszk. **3 korona,** füzve **2 korona.**

Megrendelhető a szerzőnél **Székesfehérvár, Sütő-u. 2. sz.**

IRODALOM.

A Közlekedési Szakkönyvtár legújabb kötetei.

A nagyközönség, de különösen a közlekedési vállalatok és azok alkalmazott i előtt nem ismeretlen már a *Képessy* Árpád miniszteri osztálytanácsos szerkesztésében megjelenő »*Közlekedési Szakkönyvtár*«. E hasábokon részletesen ismertettük Képessy irodalmi vállalkozását abból az alkalomból, hogy az ő tollából »*A magyar vasutügy története*« című első könyv elhagyta a sajtót.

A vállalatból most egyszerre két munka jelent meg: »A vasuti lokomotivok« című *Petz* Kornél Máv. felügyelő és *Láner* Kornél Máv. mérnök, »*A vasuti személy- és teherkocsik*« című *Kelényi* Ödön Máv. felügyelő tollából.

»A vasuti lokomotivok« című munka a vasuti gőzüzemű lokomotivok szerkezetét, működését, a fontosabb lokomotivrendszereket tárgyalja olyan formában, hogy az olvasó magasabb műszaki készültség nélkül is könnyű szerrel megismerheti a vasuti mozdony lényegét. A mű két főrészre oszlik. Az első részben a lokomotivok általános ismertetését, a második részben pedig egyes bevált lokomotivok leirását találjuk.

Az első rész külön fejezetekben taglalja a lokomotiv általános tulajdonságait, szerkezeti részleteit, működését. Részletesen ismerteti a lokomotivok rendszerbe foglalását, a lokomotiv futószerkezetét, a gőzkazánt, a kereteket, a kerekeket, a fontosabb fékszerkezeteket, szóval a lokomotiv egész gépezetét, majd leirja a szerkocsit, mely mintegy a lokomotiv szerves alkatrészének tekinthető. Külön fejezetekben ismerteti ezután a compound- és túlhevítő lokomotiv-rendszerek lényegét, szerkezeti részleteit és előnyeit.

Ebben az általános leirásban — a munka 130 oldalra összeszorított terjedelme dacára is — megtaláljuk a mozdony fejlődési fokozatainak és minden számottevő szerkezeti újitásnak ismertetését. Külön kell kiemelni, hogy a szöveget szemléltető ábrák úgy vannak megválasztva, hogy azok egyidejűleg lehetőleg több szerkezeti részletet is feltüntethessenek. Könnyebb áttekintés végett aztán az egyes részleteket betük jelzik.

A második főrész ugyancsak fejezetekre oszlik a lokomotivfajok szerint. Alapos tudásra valló részletességgel ismertetik a szerzők e fejezetekben a sík- és hegyipálya gyorsvonatú lokomotivokat, a tehervonatú, a szertartányos, a különleges célokra szolgáló, továbbá a motorpótló, keskenyvágányú és fogaskerekű lokomotivokat. E különböző lokomotivfajok könnyű áttekinthetősége céljából harminc kiváló belés külföldi mozdonytípus leirását és jól sikerült ábrákkal való szemléltetését is magában foglalja e rész. Az ismertetett lokomotivok sorában méltatják a szerzők az újabb »Atlantic«, »Prairie«, »Pacific« stb. rendszereket, valamint a magyar kir. államvasutak újabb mozdonyait. A tudományosan, műszakilag érdeklődőknek rendelkezésére áll az ismertetett lokomotivok teljesítményének felsorolása és főbb méreteinek a kimutatása.

A vasuti személy- és teherkocsik« című könyv is mindenben megfelel a »Közlekedési Szakkönyvtár« céljának és azon igényeknek, melyeket a szak- és nem szakközönség támasztott eme irodalmi vállalkozás irányában.

Kelényi Ödön m. kir. államvasuti felügyelő, e szaktekintélynek elismert szerző nagy tudással, alapos készültséggel megirt művében a mindenki által használt, de mégis a legkevesebbek részéről ismert vasuti személy- és árúszállító-kocsiknak, azok szerkezeti fejlődésének a XVIII. század végétől a mai napig, legkülönfélébb jellegeiknek, fontosabb alkotó elemeiknek, berendezéseiknek stb. számos és jól sikerült ábra kiséretében, szakszerű, de mégis népszerű modorban oly teljes képét adja, hogy munkája egyaránt érdekes és élvezetes olvasmány a nagyközönség minden rétegének és egyúttal kielégíti a szakember igényeit is.

Mindkét munkából számos képet mutatunk be lapunk mai számában.

A »Közlekedési Szakkönyvtár« első sorozatának — a vasutra vonatkozó 36 kötetnek — előfizetési ára vasutasoknak 36 korona (negyedévi részlet 3 K), nem vasutasoknak 50 korona (negyedévi részlet 5 K). Külön kötet ára 3 korona. Megrendelhető a szerkesztőségben: Budapest, IV., Veres Pálné-utca 30. sz.

Csöngös Árpád.

„Szanin." Orosz regény. Irta *Arcübásev* M. Fordította *Vigil.* Ára 5 korona. Eggenberger-féle könyv- és műkereskedés kiadása. A magyar irodalom semmit sem gazdagodott ennek az orosz regénynek nyelvünkre való átültetésével. A németek roppantul felkapták »Szanin«-t és igy az élelmes kiadó úgy vélte, magyarul is lesz keletje. És ebben tán nem tévedett. Napjainkban sajnos éppen csak a »Szanin«-fajta regények kelendősek. Ebben az irodalmi szörnyszülöttben ugyanis elejétől-végig az érzékiség tombol, a pikantériák halmozódnak. És ma ha egyáltalán olvasnak, ilyesmit olvasnak az emberek. »Szanin«-ban filozófálásba burkoltan kapjuk a pornografiát és bizvást megállapíthatjuk, hogy a filozófálás benne unalmas és sántikáló. Megérzik minden szaván, hogy köpenyül használják. A pornografia pedig éppen csak egyértelmű. Világosan, értelmesen, visszataszitó nyiltsággal kimond mindent, ami az érzékiség világába tartozik és — amiről nem szokás fecsegni irodalmi értékű művekben. A »Szanin« meseszövése rendkivül gyenge vagy talán teljesen hiányzik. Jól-rosszul megirt jelenetek vannak egymás mellé

~~Altenbücher Henri~~

nincs

Szirmai Antal

templomperestő

festette az olaszfalui (Veszprém vm.) falképeit 1900-ban

Dr Bakony

ügyv.

Szirmai Antal

festő

az 1890(?)-es évben

Ujpesten élt.

Ugro 462.l.

kir. adó-hivatalnak 1907 évre fen-
lásáról szóló és 3 darab okmány-
rás és felülvizsgáltatás céljából be-
adását.-

Visegrádon, 1908 évi

Csatolva:

2 db. bérjegyzék,
1 " nyugta és
1 " részletszámla

Összesen 4 db. melléklet.-

M. KIR. KRA... VISE...

MDK

Szirmai Antal

Szimatoló tacskó. Olajfm.

KMTárs.1907.tav.kiáll. 36.l.

MDK

Szirmai Antal,festö
1860-1927

Parkrészlet. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 ~~XXXX~~ okt.4.
rk.st. 43.l.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest,1891 körül.

A"kralyice" szerb népszokás: királynők járása.
13X19 cm. illusztráció Hadzsics Antal: A délmagyarországi szerbek c. cikkéhez. id. mü 619-656.p.

Szign. Szirmai - Bálint sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete.
Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891.653.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Szerb guszlár. 13X19 cm. illusztráció Hadzsics Antal: A délmagyarországi szerbek c. cikkéhez.id. mü 619-656.p.

Szign. Szirmai A. - Bálint B.sc.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.IIköt.1891.641.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Szerb esküvő. 13X19 cm. illusztráció Hadzsics Antal: A délmagyarországi szerbek c. cikkéhez.id.mü 619-656.p.

Szign.Szirmai - KH - Morelli G.F.i.

- - rajza után KH/?/ egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891.634.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A Palicsi tó és fürdő. Szövegközti illusztráció Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez. id. mü 573-618.p.

Szign. Szirmai A. - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891. 593.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A Kossuth-utca Szabadkán. Szövegközti illusztráció Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez.id. mü 573-618.p.

Szign. Szirmai. - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891. 591.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A szabadkai Szent Teréz templom. Szövegközti illusztráció Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez. id. mü 573-618.p.

Szign. Szirmai - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891. 591.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Szabadka. Szövegközti illusztráció Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez. id. mü 573-618.p.

Szign. Szirmai - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891. 589.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A Sugovica vize a városház tér alatt. Szövegközti illusztráció Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez.id. mü 573-618.p.

Szign. nélk. - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891. 587.p.

Szirmai Antal M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Baja főutcája. Szövegközti illusztráció Badics Ferenc: A Bácska c. cikkéhez. id. mü 573-618.p.

Szign. nélk. - Morelli G.F.i.

- - rajza után egyszinü fametszet. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.III.Magyarország.II.köt.1891. 587.p.

Szirmai Antal

l.

Végvári Szolnok

58. l.

less the weather is cold.
What do we brush and comb?
We brush and comb our hair.
What do you put on first?
First I put on my under clothes, ~~after~~ then my shirt and my collar.
What do you wear round your neck? Round my neck I wear a collar and a beautiful tie.
What colour is your shirt?

Szirmai Antal

fiató 1890-től az alabbi intézet rajztanára volt, 1899-től nem tartozik az intézetnek

Szalaykirkgórnn

176 b

lete után egyidőre kiapadt, A XIX.
zadnak az ismétlés szerepe jutott
nem is hozott ujat, mégsem volt hi
a kiváló tehetségeknek. Pollák Miha
a Nemzeti Muzeum, Hild József a L
palota épitője, a neo-klasszikus i
nak, Ybl Miklós, az Operaház épitő
neo-reneszánsznak volt kimagasló
viselője. A romantikus Feszl ~~József~~
a pesti Vigadó román- és arab-mór ke
be a nemzeti épitészet ábrándját
S ezt a fonalat vette fel a század
gén a tévedéseiben is zseniális L
Ödön. Az Iparművészeti Muzeum és a
takarékpénztár épületén szerkeze
a távolkeletre nyult, a diszitésbe
népművészet gazdag kincsestárából
tett, a párkányok, ajtók, ablakok

101

Szirmai Antal festő

Budapest: Kiáll., 1891, XII. 8.

-175. sz. 3.- (4. és k.)

Szirmai Antal MDK

Szőllő, olf. I-II

Magyar csemege, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Szirmai Antal

Szöllő csendélet

A tavaszi tárlat eredménye. Mivészet 1914. 282.l.

MDK

Szirmai Antal

Legelő juhok. olajf.
Juhok a Tisza partján. olajf.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 46. l.

Szirmai Antal MDK

Szarvasbőgés, repr.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Szirmai Antal MDK

Szarvas bőgés, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

ä**Szirmai** Antal MDK

Apa vadászzsákmánya, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Szinmai Antal, festőm.

Hajóvontatás Budafokon. Olfr.

Átkelés a Tiszán. " 1o.old.

OMKT ált.rend. Brassói Képtáll. 1890.máj. Kat.8.l.
és 1o.l.

MDK

Szirmai Antal, festöm.

Libapásztor lány. Olf.

OMKT ált. rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj. Kat. 14.l.

MDK

Szimmai Antal, festëm.

A vén halász. Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1890.máj. Kat. 25. eld.

MDK

Szinnai Antal, festőm.

Átkelés a Tiszán.	Olf.	
Hajóvontatás Budafokon.	"	
A vén halász.	"	11.l.
Libapásztor lány.	"	19.l.

OMKT ált.rend. Kolozsvári Képriáll. 1890.ápr.Kat.
8.l. és
11,19.l.

MDK

Szirmai Antal

"Segitség". Vasárnapi Ujság 1887.21.sz. 353.l.

Szirmai Antal MDK

Kölcsönös meglepetés, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Szirmai Antal MDK

Fájdalom, gipsz

Kaszakovács, gipsz

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Szirmai Antal

Reggeli /Csendélet/.,of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. 46.l.

MDK

Szirmai Antal

Birkák, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 66.l.

M.D.K.

Szirmai Antal grafikus

Mesterek elismerő oklevelét készitette.
Cikk: Eldőlt pályázatok.

Magyar Iparművészet,1903. 147.l.

MDK

Szirmai Antal

Müvészi Ipar, 1890. 183. l. Tiz év a Ip.Isk.
Tört-ből.

Szirmai Antal

MDK

Idyll, olf.

Miccarnok 1885. ősz kiáll.

Szirmai Antal MDK

Keresztelés után. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat

Szirmai Antal MDK

Aratáskor, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

SZIRMAI ANTAL

185 Reggeli. /Csendélet./ Olajf.

KMT 1912. tav.kiáll.kat. 46.oldal.

SZIRMAI ANTAL

546 Szöllőcsendélet.Pastell. Eladó

Képzőm.Társ.1913 tav.kiáll.kat. 74.oldal

MDK

Szirmai Antal és Altenbuckner Henrik

templomfestők festették az olaszfalvi /Veszprém m./ falképait 1900-ban.

Dornyay:Bakony. 215.l.

MDK

Szirmai Antal

Virágzó fák, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. 66.l.

Szirmai Antal MDK

Különös meglepetés, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Szirmai Antal MDK

Szüret, olf.

Műcsarnok 189o/91. téli kiáll.

Szirmai Antal

MDK

Kosfej, olf.

Műcsarnok 1919-20. Téli tárlat

Szirmai Antal MDK

Ragusa mellett, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal MDK

Őszibarackok, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal

festő és
rajztanár

Lyka München"

63. l.

A NEMZETI SZALON 381-IK KIÁLLITÁSA

AZ

LVI. CSOPORTKIÁLLITÁS

KATALOGUSA

DINNYÉS FERENC
H. SCHUSCHNY ERNA
HAÁLA GYULA
HABSBURG-LOTHARINGEN
HENRIK FERDINÁND
KOLOFSVÁRY SÁNDOR

MDK

Szirmai Antal

Lotz Károly tanitványai. Vas. Ujs. 1898.
9. sz. 144.l.

MDK

Szirmai Antal

Szimatoló tacskó, of.

KMT. 1907. tav. kiáll. kat. 36.l.

Szirmai Antal MDK

A győztes tacskó, olf.
Kosfej, olf.
Baromfiudvar, olf.
Tacskó család, olf
Birkák a tó partján, olf.

Mücsarnok 1905/6.téli kiállitás.

Szirmai Antal Justo.

K. V. 427/1898.
1898. máj. 26.

MDK

Szirmai Antal

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállításán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

Szirmai Antal

MDK

Kosfej, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Szirmai Antal, festőm.

az V.-ik teremben látjuk művét.

Állatképét látjuk itt., és gyümölcsképe is szerepel.

Műcsarnok. -kiállítás.
Művészet. XXXX 1918. 5.l.

MDK

Szirmai Antal

Szőllőcsendélet, olajfm.

Képzőm.Társ. 1909/10. téli kiáll.kat.52.l.

MDK

Szimai Antal, festőm.

594.	Szöllö.	Olf.
594.	Magyar csemege.	Olf.
596.	[redacted] Szöllö.	Olf.

KMTárs. 1902/3 téli kiáll. Kat. 54.1.

MDK

Szirmai Antal

Tanulmányfej, of.

Öreg asszonyfej, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 1o.l.

SZIRMAI ANTAL

A szüret. ~~xxxxxxxxx~~ Vászon 149x119.

Ernst Muzeum aukciói. XXXIV. 39.oldal

Szirmai Antal

MDK

Libák, olf.

Miesarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Szirmai Antal

Fittler-Györgyi: A világ ipművészete Párisban.
Bp. 1900. 112-113.

MDK

Szirmai Antal, festőm.

Birkák. olt.

Képzőm.Társ. 1913.tav.kiáll. Kat. 63.l.

MDK.

32o. Szirmai Antal /szül. 186o/

Borzeb Kölykeivel. Olajfestmény.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 20. l.

MDK.

321. Szirmai Antal /szül. 1860./

KOS. Olajfestmény.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság. V. akció.
Bp. 1923. 20. l.

MDK

Szirmai Antal, festöm.
1860-1927

Parkrészlet.	Olf.	Jelz.
Kosfej.	"	"

Árv. K^Ozl. 1937. 4.rk.sz. 36.l.

Szirmai Antal MDK

Kölcsönös meglepetés, repr.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Szirmai Antal MDK

A vacsora, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Szirmai Antal MDK

Keresztelés után. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Szirmai Antal MDK

Eperszedés. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Szirmai Antal MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Szirmai Antal MDK

Kölcsönös meglepetés, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Szirmai Antal MDK

A mezőn, olf.

Millennnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Szirmai Antal MDK

Dinnyeföldön, olf.

Műcsarnok 1887. évi kiáll.
II. sorozat

Szirmai Antal MDK

A kakas tekintélye, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Szirmai Antal MDK

Kertrészlet, olf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Szirmai Antal, festöm. MDK

Szüretkor. Repr. 276.l.

a képzömüvészeti csarnok öszi kiállitásából.

Szana Tamás: Magyar képek az öszi kiállitáson.
Magyar Salon. 1888.dec.

Szirmai Antal

MDK

Birkák, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal MDK

Ragusa mellett, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Szirmai Antal

Szöllőcsendélet, paszt.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 74.l.

Szirmai Antal

MDK

Őszibarackok, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal

MDK

Virágzó fák, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal

MDK

Reggeli, Csendélet, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Szirmai Antal

Birkanyáj a Tisza partján, of.

Szöllő/csendélet/, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 54.l.

Szirmai Antal

MDK

Kajszi barack, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Szirmai Antal

Birkanyáj a Tisza partján, of.

Szöllő /csendélet/, of.

KMT. 1967/8. téli kiáll. kat. 54.l.

Szirmai Antal

MDK

Szőlőcsendélet, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Szirmai Antal MDK

A tolvaj vége, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Szirmai Antal

A jó falat, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 47.l.

Szirmai Antal MDK

A győztes tacskó, olf.

Kosfej, olf.

Baromfiudvar, olf.

Tacskó család, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Szirmai Antal

MDK

Birkák a tó partján, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Szirmai Antal MDK

Szüretkor, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Szirmai Antal

MDK

Libapásztorleány, olf.

Műcsarnok 1888. Őszi kiáll.

II. sorozat

Szirmai Antal MDK

Szüretkor, repr.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Szirmai Antal MDK

Átkelés a Tiszán, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Szirmai Antal MDK

Hajóvontatás Budafokon, olf.

Műcsarnok 1889/90 téli kiáll.

Szirmai Antal MDK

A vén halász, olf.

Műcsarnok 1889/90. Téli kiáll.

Szirmai Antal MDK

Kölcsönös meglepetés, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Szirmai Antal MDK

A vacsora, repr.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Szirmai Antal MDK

Birkák, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szirmai Antql MDK

Szőlőcsendélet, pasztell

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal MDK

Szőlőcsendélet, olf.

Kacsák, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Szirmai Antal MDK

Virágzó orgonabokrok, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szirmai Antal

MDK

Őszibarackok, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Szirmai Antal MIK

Szőlőcsendélet, olf.

Miccarnok 1915-16 téli tárlat

Szirmai Antal

MDK

Kosfej, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Szirmai Antal MDK

Virágzó bodzafák, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Szirmai Antal MDK

Szőlőcsendélet, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Szirmai Antal

Munka után édes a pihenés, of.

Ernst Muzeum aukciói 43. sz. /1929/.
4o.l.

MDK

Szirmai Antal

Kosfej

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 73.1.

MDK

Szirmai Antal, festőm.

689. Szélő-vacsnélet. Olf.

Művészarbek. 1911/12. téli kiáll. Kat.

MDK

Roskovics Ignác, Csermy Károly, Dörre Tivadar
és Szirmai Antal, festőművészek

Hétfelen szép rajza díszíti a ritkaváltozatos tartalmu füzetet.

Az osztrák magyar monarchia irásban és képben. c. vállalat 127. ill. Magyarország II. kötetének a 20. füzete.
Vas. Ujs. 1891. 161. l.

MDK

Bálint Zoltán és Jámbor épitészek „Szinnai Antal testőr.

B. és J. épitészeink szerencsésen alkották meg a párisi kiállitás nemzetek utcájának egyik érdekes, feltünést keltő magyar paletát. Hazai műemlékeink csoportositása. - Pusztulás a sorsa ennek is, mint a kiállitás többi palotájának, s hogy maradjon emlékeztető Szinnai A. szép kis domborművü képet készitett ércbe öntve.

A párisi kiállitás magyar palotájának ércképe.
Vas.Ujs. 1900. 857.-58.l. Képpel.

MDK

Szirmai Antal, festöm.-rajztanár.

Rajztanári oklevele megszerzése után két évet Münchenben, egyet Párisban töltött. Hazatérve három évig tagja volt a Benczur-féle mesteriskolának. 1882-ben Münchenben lépett " elöször a nyilvánosság elé egy állatképpel.

?: Szirmai Antal.
Magyar Müvészet. 1927. 427.l.

MDK

Szimai Antal, festőm.

Majdnem három évtizedig vidéki egyházak diszitésével volt elfoglalva, nem ért rá iiállitásokon résztvenni, igy az ujabb nemzedék alig ismeri nevét. pedig a 80-90-es években népszerü volt.

? : Szimai Antal,
Magyar müvészet. 1927. 427.l.

MDK

Szirmai Antal, festöm.-rajztanár.

Rauschrr Lajos tanár oldalán müködött a müegyetemen. 1890-töl pedig a II.ker. fögimn.-nak volt rajztanára. 1900-ban vonult nyugalomba.
Kiállításainkon eleinte állat - és életképekkel, idillekkel vett részt, amelyek közül a müvész följegyzései alapján néhányat megemlitünk.

?: Szirmai Antal.
Magyar Müvészet. 1927. 427.l.

MDK

Szirmai Antal, festőm.-rajztanár.

Budapesten itt állatképpel mutatkozott a nyilvánosság elött. " Udvarlás" volt a cime.

Lotz K. oldalán ismerkedett meg a falfestés technikájával, akinek az Operaház mennyezetfestményeinél segitségére volt

Pecagógiai munkásságát 1886-ban kezdte meg.

?: Szirmai Antal.
Magyar Müvészet, 1927. 427.l.

MDK

Szirmai Antal, festöm.-rajztanár.

Müvei közül:

Aratáskor.
Bácskai szüret.
Szarvasbögés.
Tiszai vén halász.
Kacsa..

? : Szirmai Antal.
Magyar Müvészet. 1927. 427.11

MDK

Szirmai Antal, festöm.-tanár.

Müvei: Eperszedés.
Hajóvontatás.
Keresztelés után.
Budafoki hal ászok.
Vacsora.
Baracksziret.
Idill.
Libapásztorlány.

Szirmai Antal.
Magyar Müvészet. 1927. 427.l.

Szirmai Antal MDK

Birkák viz partján, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Szrimai Antal MDK

Szőlő, olf.

Miicsarnok 1907/8. téli kiáll.

Szirmai Antal MDK

Szimatoló tacskó, olf.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Szirmai Antal, grafikus

Az Irsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai,tanarsegé dek/segédtanarok .-Szirmay Antal,1881-1884.-figura lis rajz. 52.old.

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ok tatasi rendszere és fxxxxx 37.old forrasai

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Stirmai Antal (1860-1927)

„Tiszai öreg halász" o.v. 70×55,5 cm

J. l. b.: Stirmai A. Ny. Vásári ár: 12000 Ft

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Szirmai Antal festő

A zalaszabari templom menyezet-freskóját festette. (1906)

Ruff János: Apáti a Zala mellett 346.

Élet és Tudomány, Bp. 1981. márc. 13. XXXVI/11.

Szirmai Antal MDK

Birkanyáj a Tisza partján, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Szirmay Anna festő

N.Szal.tárlatai. /Szinyei Társ./ Képzőművészet, 1930, 31.sz. 145. l.

MDK

Szirmay Anna festő

Műveivel résztvett a kiállításon.

Cikk: A szentendrei festők társaságának kiállítása.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 102.l.

MDK

Szirmay Anna

Kilátás dombról, of.

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Smal. 1930. márc.

Szirmay Anna

Szentendre c. kepe, mely a szentendrei művésztelep kiállitásán volt kiállitva

vegy.

Képzőművészet

1930. 30. r.

Pétervárad.

A középtérben térrajzila
ló csapatok egyes mozdulatait
hadinaszád köti le figyelmünke

Die Vestung Peterwardein, m
und darauff geführten

Az Erklörung der Buchstaben-ne
Peterwardein és befejezése
Dorff von dem orth auss de

Rm., mér. a vk. 29 (?):

140-95

Szirmay Anna festő

Meredek út, olajp.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1930.

Szirmay Anna

1925/26 – 1929/30

Ferkèpzomfoiskèvk
137. l.

Sztrecsno.

A középtérben balra van
az előtérben pedig ketten küzl
lóval. Felirata a lebegő mond
feladvány van:

STREZEN

fölül jobbra: 88.

Rm., mér. a rl. 17.2:

92-

SZIRMAI Antal festő (1860–1927)

Nagybánya és a Vajdaságban.
Újvidék, 1956

emberi kart
d.
eli, félköríves
párkánnyal, ez
; a kapunyúlás
ött XVIII-XIX.
felirata: Fudit
ldalán a város
ot nevezik itt
ábrázoló XVII.
l. A templom
ő falán XVII.

áttört, perem

Szerb esküvő.

Om II.

itt hozza a kúm ingét; olyan fínom, hogy egy gyűrűn is át lehet húzni, ha a gyűrű *pating* (ekekötelék) volna, s egyszersmind ketten tolnák, négyen meg húznák rajta által felé". A menyasszony e közben szótlanúl ül és folyvást hajlong.

Elkövetkezvén az ebéd ideje, a csaus tréfálkozva üdvözli a vendégsereget s az étel fölhordásnál is versel.

Ha ügyes felköszöntő a kúm, az arát a szülőktől igen szépen tudja elbúcsúztatni. A násznagy ilyenkor elmondja, a gyermek születésétől a jelen ideig mennyit kellett a szülőknek, s főleg az anyának, szenvedniök, míg leányukat fölnevelték; s most, midőn már oly korba lép, hogy szorgalmas munkálkodása által tartozásának egy kis részét leróhatná: kénytelenek őt másnak engedni át s még azzal sem vígasztalhatják magukat biztosan, hogy ezen nagy áldozat után nem fogják-e újabb gondok szomorítani az anyai szívet.

A lakodalmasok folyton kolóznak, majd ebéd után, ismét szekerekre ülve, elviszik a menyasszonyt a vőlegény házához, hol a kúm a menyasszonyt addig le nem bocsátja szekeréről, míg ipja neki egy üszőt nem ajándékoz. A napa is ott áll, menyére várva, jobb karján egy figyermeket, a bal karja alatt egy vég vásznat tartván, melyet csókok közt ad át menyének, ki a vászon egyik végét földre bocsátja, a ház küszöbéig húzza, hol a fiút és vásznat tőle elvevén, helyébe guzsalyt, hóna alá egy-egy kenyeret, szájába czukrot, egyik kezébe palaczk bort, a másikba vizet adnak. Ezekkel a szobába megy s miután a sok holmit az asztalra lerakta, magát meghajtotta, először ipa és napa arczát, kezét, aztán a többieket megcsókolja.

A vőlegény házánál folytatódnak a vígságok, kolók, énekek, evés-ivás, s mindenféle pajkosságok.

A ki a lakodalomra elmegy, tartozik a menyasszonyt megajándékozni, ha az t. i. feléje közeledik, vagy kezét megcsókolja; de a lakodalmi vendégek mindig tudnak kitalálni valami tréfát, melylyel a menyecske számára pénzt gyűjthetnek. Példáúl az egyik meg akarja ölni a kutyát, csak hogy azt kiváltsák tőle; a másik malaczot fog s duda helyett hóna alatt szorongatja, hogy az minél jobban visítson; többen meg az ökröt nyergelik meg s úgy mennek azzal együtt a házba; ezeket csak ajándékkal lehet visszaterelni; mások kalugyer (szerzetes) mezt öltenek magukra s úgy koldúlnak alamizsnát; végre mások leányoknak öltöznek föl és sorba csókolnak mindenkit, hogy ajándékot kapjanak, stb.

Szerb guszlár.

Om II.

Ily közbekiáltások :

Kitöröm a derekamat,
Még se hagyom én magamat.

Vagy :

Ha a nyelvem peregne,
Az én rózsám szeretne.

Vagy :

Bokrétás legényke,
Legyen arczod barna,
Barna, mint a hószín
S oly jégvette szíved,
Mint a tiszta napfény!

Vannak dévaj kurjantások is, melyek azonban nem illetlenek.

Vegyük immár sorba azokat a szokásokat, a melyek az év bizonyos szakához vannak kötve.

Aratási ünnepek (zsetva). A módosabb szerb gazdáknál az aratók pénz helyett bizonyos részt kapnak a termésből, s egyszersmind az aratás ideje alatt ételt és italt. Dél felé a szerb menyecskék hátukon, kezükben vagy szamárra rakva viszik ki a mezőre a meleg ételt és friss kenyeret. Az aratást vezető hirdeti ki a delet s azt úgy eltalálja, mintha óra volna nála. Mikor vége van az aratásnak, fölosztják : mi a gazdáé, mi a munkásoké.

Az utolsó nap ünnep.

Az aratók összeszedik a határ minden vadvirágát, azokból és gabnaszálakból koszorút kötnek, arra két jó magas és fönt egymást keresztben metsző ívfonatot tesznek, s ezt a korona-alakú fejéket a hideg víztől legkevésbbé iszonyodó arató fejére helyezik, aztán körmenetszerű ünnepélylyel, a fölkoszorúzott arató vezetése alatt, az „Isten megsegített immár“, „Dicsőség legyen Istennek az egekben“, Istent dicsőítő, gazdát dicsérő, sokfélekép változó éneket énekelve haza felé indúlnak a mezőről s a falu utczáin végig a gazda udvaráig vonúlnak.

A helységbeliek kiváncsi összecsődűlése mellett az örömrivalgással érkezőket a házi gazda fogadja, a megkoszorúzott vitézt a házi szolgáló kötelességszerűleg készen tartott dézsa vízzel nyakon önti a végből, hogy a búza esőben hiányt ne lásson. A megtisztelt gazda iparkodik jó áldomással kitenni magáért, mit az aratók áldáskivánatok közt jó kedvvel költenek el. Az áldomást táncz követi, mely néha eltart estétől reggelig. Ha a gabona jól fizetett, jó dolga van az aratónak; de ha nem, akkor még koszorút sem kötnek.

Szirmay Antal festő

Pesti Hirlap, 1883. jan. 10. 11.
A Képzőmüvészeti Társulat sorshuzásának eredménye

Szimay Antal festő

Pesti Hirlap. 1886, okt. 2. 6.

Both Menyhért: A szalon (I.)

Szémuay Antal festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 4. 4

a festők köréből

Szinnyei Antal festő (1860-1927)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 27. 1-2.

Both Wenzel: a kenésnyi kiállítás

Szinnyei Antal festő (1860-1928)

Pesti Hirlap. 1886. okt. 2. 6.

Both Menyhért: A szolga

Czímmay Antal festő (1860-1927)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. szám. 9. 9.

Both Manyhárt: A Mucsarudtól

Szigmay Antal festő (1860/1927)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 16. 50.

a Reformátusok Tanulat tagjai
szüzése....

MDK

Szirmay Antal

A vacsora

Mücs. őszi kiáll. Vas. Ujs. 1886. 44.sz. 713.

MDK

Szirmay Antal

Keresztelés után

Mücs. Őszi kiáll. ... Vas. Ujs. 1886. 44.sz.713.l.

MDK

Szirmay Antal

Parkrészlet, of.

Árverési Közlöny 1939. 4. rk. sz. 29.l.

MDK

Szirmay Antal, festőm.
1860-1927

Parkrészlet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 51.l.

MDK

Szirmay Antal

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145 l.

Szirmay Antal MDK

Udvarlás, állatkép, olf.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.második sorozat

Szirmay Antal MDK

Budafoki halászok, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Szirmay Antal MDK

A városligeti tavon, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Szirmay Antal, festőm.
1860-1927

Parkrészlet. Olf. Jelz.

Kosfej. " "

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl. 4k.sz./ 38.l.

MDK

Szimmay Antal, festöm.

vitorlások. Olf. J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 68.l.

MDK

Szirmay Antal

A "Segitség" emlék-album. Vasárnapi Ujság 1887. 34.sz, 568.l.

MDK

Szirmay Antal

Csendélet, fa

Ernst Muzeum aukciói XXX. 54.l.

MDK

Szirmay Antal, festőm.
1860-1927

Parkrédzlet. Olf. Jelzett.
Kosfej. Olf. Jelzett.

Árverési Közlöny. 1937. okt. rk. sz. 38.1.

MDK

Ezirmay Antal, festöm.

Eperszedés. Festm.Repr.

793.1.

Ország Világ. 1886.

MDK

Szirmay Antal sz.1860

"A révész" c.kép 82x118 cm.

Ernst-Muzeum aukciói XLIV. 32.l.

MDK

Szirmay Anna, festőm.

a lent nevezett folyóiratban közölt reprodukciók /ill. -ok/ :

Szentendre. 123.l.

Képzőművészet.1930. május. 30.sz. IV.évf.

veszes

l. 83
1 köt. 8°

Szirmay

Antonius

Notitia topographica, politica inclyti comitatûs Zemplénienses.

Kolitâ et indicibûs provisa industria Martini Georgii Kovachich

Szopos Sándor

1942. a fővárostól
a Lotz Károly-emlékdíjat
kapta.

Városgárd

88 l.

Szirmay Antal MDK

Birkák domboldalon, olf.

Miesarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Szirmay Antal MDK

Birkák a Hortobágyon, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

SZÜRMAY Antal festő

Veszprém, piarista templom, vár, mennyezeti képek 1910

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. OMvH, 1993 114.

Szirmay Antal MDK

szobrász

Zichy Mihály ismeretlen levelei.
Uj Idők 1934. aug. 20. 239-40.o.

M.D.K.

Szirmai Antal

Dr. Rottenbiller Ödön: Téli tárlat a Mücsarnokban c. beszámolójában, mint a kiállitáson szereplő plaketmüvészet képviselőjeként emliti.

Magyar Salon, Bp. 1905. január. 41. kötet
363-366. lap

SZIRMAI ANTAL, éremművész

1910-ben Brüsszelben a 3.Nemzetközi Numizmatikai és Medaillisztikai Kongresszus és Érem Kiállítás.-Magyarország 10 kiállítóval 184 művel vett részt azon. SZIRMAI ANTAL 95 művével szerepelt. 29.old

GOSZTONYI JÓZSEF: Az Éremkedvelők Egyesülete /ÉKE/ /folyt./ 28.old

AZ ÉREM, XXIX.évf. 1975. 1.szám,Bp

M.D.K.

Szirmay Tóni

"Téli tárlat" c. beszámolójában Lázár Béla kiemeli a müvész plakettjeit, melyeket igen érdekeseknek, s franciásnak tart.

Magyar Salon, Bp. 19ol. febr. hó
982-994. lap

M.D.K.

Szirmai Antal

Snier Antal néven szerepelt korábban, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat közli: "A képzőmüvész-világ névsorában sok uj magyar név fordul elő az ujabb időben. Münchenből hazatért több fiatal müvész magyaritá meg nevét."

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. dec. 31. 14. sz. 224. lap

M.D.K.

Szirmai Tony

Párisban élő hazánkfia készitette "A hágai II. békekongresszus plakettjé"-t az orosz kormány megbizásából, irja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 19o7. a köteten 25-ös szám szerepel. 62. lap

M.D.K.

Szirmay

A párisi Salon és a mi Országos Kiállitásunkra készülnek nagyobb festményeikkel a párisi magyar müvészkolónia tagjai, -közli a Képzőmüvészet c. rovat és felsorolja név szerint kinti müvészeinket.

Képes Családi Lapok. Bp. 1884. dec. 21. 13. sz. 2o7. lap

M.D.K.

Szirmay

A lap bemutatja a müvésznek Munkácsy Mihály-ról készitett mellszobrát.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1900. junius
463. lap

MDK

Szirmai Antal

a Trefort-plakettpályázat jutalomdíjban részesült pályamüve.

Magyar Iparmüvészet 1903. 293.l. Kép.

Szirmai Antal MDK

A XIX. század plakett művészei közül kiválik.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906. 58.l.

Szirmai Tony

Plakettek és Érmek. Bronz.

Képzőm.Tars. 1904.tav.kiáll.kat. 35.l.

S z i r m a i Antal/Tony/szobrász

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
27-28.
"A mult évi müncheni szezon.."

Szirmai Antal

(Toni Szirmai)

Kolbász

vod
Z

Az Ujság

1918. aug. 4.

(Még egy magyar mű-
vész, aki elszerélte a
karját.)

III. Ferdinand r

C. Pfeiffer:

Batsányi János.

J. E. Riedinger:

III. Károly alle

Le Fevre Marchand

Magyar Testőr

(17.3

17 a

Szirmai Antal (Tony)

trobák

Nagy Endre:

Várad - Pest - Párizs

Ifj. 1958. 457-58.

Neves, nagyhírű trobák Párisban

díjes érmeket, miniatűrt

balkáni államok számára

rendjeleket, érdemérmeket, emlékérmeket csinált.

Rendkívül elegáns, finom, franciás fellépés volt

Tüntetés: Tok 64.182

~~Wittebrandt F. A~~

l. Kaposy által
az elhagyt
vaitalak

Szirmai Antal szobrász M.D.K.

" Hullámok között."

repr.

Györgyi Kálmán: Az ipamüvészet a párisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban, 1900. szerk. Pittler
Kamill és Györgyi Kálmán
Klny. Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából

111.1.

Szirmai Antal

Ötvös

l.

Fitt György

112. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
170/1912. szám.
érk: III. 15.

Nagyméltóságu

Báró FORSTER GYULA

v.b.t.t. „ORSZÁGOS MÜEMLÉKEK

BIZOTTSÁGÁNAK" ELNÖKE

BUDAPEST

kérvénye

komjáti R.kath. hit és politikai

községnek

Szirmay

Munkácsy Mihályról készitett szobrának repr.-ját bemutatja a lap.

Otthon, Bp. 1893. november hó
I. évf. 2. sz. 1o4. lap

Szirmai Antal,szobrász

37.Emlékérem./Gr.Apponyi Albert/.Díszmagyaros mellkép. Félkörben:GRÓF APPONYI ALBERT/.Jobbról:SZIRMAI mesterjegy.Hátlap:SZEGED/DISZPOLGÁRA/.Fenn:1907. Bronz 60 mm. 163.old

Csongor Győző-T.Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1969-1.Szeged,1969 Szegedi Nyomda

MDK

Szirmai Antal, szobrász

külföldön nagy elismerésben részesült. Párisban szép kitüntetésben részesült, a kormány az akadémia tisztjévé nevezte ki. Annak idején egy szobormüve a budapesti tárlaton nagy tetszést aratott.

Magyar müvész kitüntetése a külföldön.

Mücsarnok 1899. 16.sz. 243. l.

Szirmai

Pécsi kiállitás érme, ezüstözött bronz

Szent György Céh III. árverésének katalógusa. 1910. 13 l.

MDK

Szirmai

Pécsi kiállitás érme, ez.bronz

Szent György Céh I. árverési kat. 1910.ápr.

20 1.

M. D. K.

SZIRMAI Antol festő

Keresztelés utáni 1886

A varsova

Barkas Munkaszt. 463,

Szirmai Antal szobrász

Miscarnok 1900. 19.sz. 269 l.

MDK

Szirmai Antal
Népünnep, 1 vázlat

Az uj Országház falfestményei. Mücsarnok, 1898.
55 l.

MDK

Szirmai Antal

...Szabadka város...képgyüjteménye. Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. dec. 24.

MDK

Kossuth L. Kollégium kiáll. Bp. 1948. máj.

Szirmay Antal, sz. 1871
Csendélet barackokkal, olaj

N.Szal. III. aukc. 1924. 13 l.

MDK

Szirmai Antal

szobrász, bronzöntő

Wlassics: Párisi kiáll.kitüntetései. Mucs. 1900.
326-7 l.

MDK

Szirmai Antal, érmész

Párizsban müködik.

Dr.Procopius Béla: A Magyar Emlékérem- és Plakett-
müvészet. MI.1934 125-127.l.

Szirmai Antal szobrász
Tavaszkor.Bronz-szobor
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

59 1933.
1933 febr. 22.

Nagytekintetü Bizott

Megfelelve a f.
szerencsém bejelenteni
évben végzett munkákkal
lombiztositó által kive
befizetőlap tanusága s
re a Székesfővárosi Köz
"Zsámbék" jeligés takar
mig a fenti felhivás al
ket a szállitóktól beha
összegben befizettem.

MDK

Szirmay Antal

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

Szirmay Antal szobrászmüvész
Idyll. Bronzszobor
A Szegedi Képzőmüvészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi 22. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 770. l. — Körösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 238. l. — Maszlaghy II., 188. szám. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság. 1916., júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

ELSHEIMER, ADAM (német festő, 1578—1610)

Menekülés Egyptomba (140. kép)

Márvány, olaj, 17·5×35 cm.

Az Esterházy-gyüjteményből, majd Bubics Zsigmond tulajdonából.

Rényi 19—20. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766. l. — Körösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 238. l. — Maszlaghy II., 358. szám. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 246—247. l. — Lepold—Lippay 56. l.

FABER, LEOPOLD (osztrák festő, 1760—1820 körül)

Szirmai Antal szobrász
Tanulmány. Önöntvény.
~~Ifjú Pór Ottó Zsigmond Gipszöntvény~~
~~Caesar. Gipsz szobor~~
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása.
1900 szeptember 16.
Fázékony. Bronzszobor

Szirmai Antal MDK

Azok között a müvészek között emlitve, akiktől a Magyar Müpártoló vásárló Alkalmi Egyesülete áprilisban müveket vásárolt.

Magyar Müpártoló vásárló Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok. 19o1.14.sz. 2o2.l.

Szirmai Tony

azonos Szirmai Antallal

l. Medicina Falndi

863. 864. n

Szitmai Tony

Perállag III/3.

575, l

üveg, köszörült talppal és dugóval. XIX. század
Stöpsel. Anfang XIX. Jahrhunderts.

1162. **Palack,**

üveg, négyoldalas testtel és hosszu nyakkal, XI
Körper. Erste Hälfte XIX. Jahrhunderts.

ízad közepe. — GLAS mit Weinblattfries auf blauem Fond.

öszörülésü medaillonokkal. Cseh. XIX. század első fele-
ımen, erste H. XIX. Jahrhundert.

ágcsokros medaillonok és magyar cimer. Cseh, XIX. század
ns und Wappen zwischen Goldarabesken auf rotem Fond.

zítéssel. Cseh, XIX. század közepe. — GLAS, auf Fuss, rot
ımen, Mitte XIX. Jahrhundert.

és felirat. XVIII. század vége. — GLAS, auf Fuss, mit ein-
nd Aufschrift. Ende XVIII. Jahrhundert.

CHTER, Glas, mit balusterförmigem Schaft. Rudnó.

köszörüléssel és hullámos indadisszel. Cseh, XIX. század
schen und sechs Gläser, mit Diamantschliff und Wellen-

lakja S. MATTEVS 1616 felírással. Magyar. A gyöngyösi
eifassung. In rundem Felde die Gestalt des Heil. Matteus

Szitnai Tony

Perállag III/3.

575. l

üveg, köszörült talppal és dugóval. XIX. század
Stöpsel. Anfang XIX. Jahrhunderts.

1162. **Palack,**

üveg, négyoldalas testtel és hosszu nyakkal, XI
Körper. Erste Hälfte XIX. Jahrhunderts.

izad közepe. — GLAS mit Weinblattfries auf blauem Fond.

öszörülésü medaillonokkal. Cseh. XIX. század első fele-
ımen, erste H. XIX. Jahrhundert.

rágcsokros medaillonok és magyar cimer. Cseh, XIX. század
ns und Wappen zwischen Goldarabesken auf rotem Fond.

zítéssel. Cseh, XIX. század közepe. — GLAS, auf Fuss, rot
ımen, Mitte XIX. Jahrhundert.

és felirat. XVIII. század vége. — GLAS, auf Fuss, mit ein-
nd Aufschrift. Ende XVIII. Jahrhundert.

CHTER, Glas, mit balusterförmigem Schaft. Rudnó.

köszörüléssel és hullámos indadísszel. Cseh, XIX. század
schen und sechs Gläser, mit Diamantschliff und Wellen-

lakja S. MATTEVS 1616 felírással. Magyar. A gyöngyösi
eifassung. In rundem Felde die Gestalt des Heil. Matteus

Szirmai Antal

nobráj

l.

Liber Bpest nobrai 222. l.

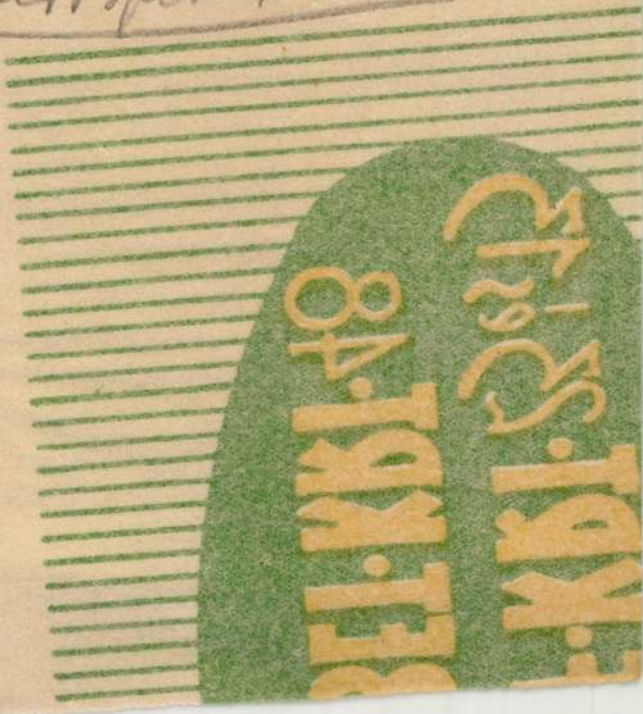

F·KRT·23 és 13

BET·KRT·48

Szirmai

SZ. 2. *Antal (Tony).* szobrász és éremművész. * Budapest 1871. u. o. és Münchenben tanult s főkép Párizsban készített tömegesen alkalmi érmeket és plaketteket.

Le-G. II. 5731

Szirmay Antal

1884 Budapest

1. Budafoki halászok.

Olajf. 500 ft

Képes kiállítási mutató az o. m. képzőművészeti társulat 1884. évi őszi kiállításához Budapest, 1884.

Szirmay Tony

szerk.

Jelentés a magyar Nemzeti Múzeum 1905. évi állapotáról. Budapest, 1906. 44 l.

Dudreville, Funi, Malerba,
Marussig, Oppi, Sironi),
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Szirmay Antal

Ezüst relief-képet készített a párisi magyar kiállítás pavilonjáról, amit Loubet elnöknek ajándékoztak.

emlitve.

Hírek

Pestmegyei Hírlap, 1900, 98. szám, 3. lap.

Szirmai Tony

SZIRMAI TONY.

267 I. György görög király érem. Magánt.
268 Károly Hohenzollern herceg érem. Magánt.
269 Mária Román hercegasszony plakett. Magánt.
270 Mária plakett. Magánt.
271 Anna Held plakett.
272 Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme (hátlap). Magánt.
273 VII. Eduárd angol király bronz érme. Magánt.
274 Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme. Magánt.

IX. TEREM.

BOSZNAY ISTVÁN.

275 Németujvár. Olajf. Eladó.

SZÜLE PÉTER.

276 Heti vásár Rákos-Palotán. Olajf. Eladó.

ERDŐSY BÉLA.

277 Garampart. Olajf. Eladó.

EDVI-ILLÉS JENŐ.

278 Elhagyott olasz temető. Olajf. Eladó.

PODVINECZ ERZSÉBET.

279 Csendélet. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.

280 Délelőtt. Olajf. Eladó.

MIKOLA ANDRÁS.

281 Magános lak. Olajf. Eladó.

SILIGAI FERENC.

282 Kora tavasz. Olajf. Eladó.

PAP EMIL.

283 Hollandi leány. Olajf. Eladó.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll.

ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS.

252 Dr. Wlassics Gyula Őnagymélt. Bronzplakette szobormű. Eladó.

CSILLAG ISTVÁN.

253 Dr. L. A. úr és családja. Bronz-szobormű. Magánt.

BESZÉDES J. LÁSZLÓ.

254 Az új ruha. Bronz. Szobormű. Eladó.

255 A műbarát. Bronz. Szobormű. Eladó.

ZSÁKODI CSÍSZÉR JÁNOS.

256 Jubilláló Wiesner bácsi (magyar plakette-öntvény). Bronz plakette. Eladó.

BERÁN LAJOS.

257 A Nemzeti Hajós-Egylet jubileumi plakettje. Bronz. Magántulajdon.

BESZÉDES J. LÁSZLÓ.

*258 Tárogató. Szobormű. Bronz. Eladó.

REMÉNYI JÓZSEF.

259 Áldozás. Szobormű. Eladó.

260 Tánc. Szobor. Eladó.

PÁSZTOR JÁNOS.

*261 Csapszékben. Bronz-szobormű. Eladó.

REMÉNYI JÓZSEF.

262 Rosenberg Pali. Szobormű. Eladó.

BERÁN LAJOS.

263 Ezüst lakodalmi plakett. Bronz. Magánt.

KIS JÓZSEF.

264 Női fej. Szobormű Magánt.

PÁSZTOR JÁNOS.

265 Csendes órák. Szobormű. Eladó.

JUHÁSZ GYULA.

266 Atléta tanulmány. Szobormű. Eladó.

MDK

Szirmai Tony, szobrász.

Plakettek és érmek. Kis plasztikai munka.

Képzőmův. Társ. 1901-2 .Téli Kiáll. Kat. 32.1.

Szirmai Toni, Paris, Boulevard Malesherbes 112.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Szirmai Tony

plakettek

Az 1904-iki téli tárlat. 14 l.

M D K

Szirmai Tony

Pécsi kiállitás ezüstözött bronzérme

Szent György Céh VI. müvészeti aukciója. 1911, márc. 11. 1.

MNK

Szirmai Tony

Érmék és plakettek bronzból

KMT . 1907-8. téli kiáll. 4o l.

MDK

Szirmay T.

Muzsák, bronzplakett

Festészet,Szobrászat,Építészet, ónplakett

Louis Barthou miniszter eml.plakett 1909.
ón

Árverési közlöny. 1938. 6.sz. 4o 1.

MDK

Szirmay Tony
Ferenc József. jub.plakett, 1904.

Szent György Céh II. aук. 1911. nov.
1.
32

MDK

Szirmay Tony

Török mecset, bronzdombormű

Az 19o7. Pécsi Orsz.kiáll.emlékérme,bronz

A római nemz.közi mezőgazd. int.plakett,"

Az 19o6-ban Bpesten megtartott nemz.közi autókiáll.eml.plakett, bronz

Az 19oo. évi párisi nemz.közi kiáll eml. plakett, ezüst

Árverési Közl. 1941. márc. 1.rk.sz.

17 **1.**

Szirmai Tony

SZIRMAI TONY.

267 I. György görög király érem. Magánt.
268 Károly Hohenzollern herceg érem. Magánt.
269 Mária Román hercegasszony plakett. Magánt.
270 Mária plakett. Magánt.
271 Anna Held plakett.
272 Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme (hátlap). Magánt.
273 VII. Eduárd angol király bronz érme. Magánt.
274 Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme. Magánt.

IX. TEREM.

BOSZNAY ISTVÁN.

275 Németujvár. Olajf. Eladó.

SZÜLE PÉTER.

276 Heti vásár Rákos-Palotán. Olajf. Eladó.

ERDŐSY BÉLA.

277 Garampart. Olajf. Eladó.

EDVI-ILLÉS JENŐ.

278 Elhagyott olasz temető. Olajf. Eladó.

PODVINECZ ERZSÉBET.

279 Csendélet. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.

280 Délelőtt. Olajf. Eladó.

MIKOLA ANDRÁS.

281 Magános lak. Olajf. Eladó.

IX.

SILIGAI FERENC.

282 Kora tavasz. Olajf. Eladó.

PAP EMIL.

283 Hollandi leány. Olajf. Eladó.

KMT 1912. tav. Kiall

ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS.

252 Dr. Wlassics Gyula Önagymélt. Bronzplakette szobormű. Eladó.

CSILLAG ISTVÁN.

253 Dr. L. A. úr és családja. Bronz-szobormű. Magánt.

BESZÉDES J. LÁSZLÓ.

254 Az új ruha. Bronz. Szobormű. Eladó.

255 A műbarát. Bronz. Szobormű. Eladó.

ZSÁKODI CSÍSZÉR JÁNOS.

256 Jubilláló Wiesner bácsi (magyar plakette-öntvény). Bronz plakette. Eladó.

BERÁN LAJOS.

257 A Nemzeti Hajós-Egylet jubileumi plakettje. Bronz. Magántulajdon.

BESZÉDES J. LÁSZLÓ.

*258 Tárogató. Szobormű. Bronz. Eladó.

REMÉNYI JÓZSEF.

259 Áldozás. Szobormű. Eladó.

260 Tánc. Szobor. Eladó.

PÁSZTOR JÁNOS.

*261 Csapszékben. Bronz-szobormű. Eladó.

REMÉNYI JÓZSEF.

262 Rosenberg Pali. Szobormű. Eladó.

BERÁN LAJOS.

263 Ezüst lakodalmi plakett. Bronz. Magánt.

KIS JÓZSEF.

264 Női fej. Szobormű Magánt.

PÁSZTOR JÁNOS.

265 Csendes órák. Szobormű. Eladó.

JUHÁSZ GYULA.

266 Atléta tanulmány. Szobormű. Eladó.

Szinnai Tomi

Irod

Kritikus. Tomi Szinnai, a francia – roman – neb plakett – müvész –

A Cél 1918. 364–367 l.

alanti fiókja előzetes
megrendelésre

MINDENNAP (vasárnap d. u. kivételével)

REGGEL 7 ÓRA ÉS DÉLUTÁN 4 ÓRA TÁJBAN

PASZTÖRÖZÖTT TEJSZINBŐL FRISSEN

FELVERT TEJSZINHABOT KIVÁNATRA

HÁZHOZ IS SZÁLLIT!

2 DECI ÁRA•

4 CSÉSZE KÁVÉHOZ•

SAJÁT EDÉNYBE MÉRVE	22	FILLÉR
PAPIRPOHÁRBAN . . .	24	„

Állandó és rendszeres szállitásra rendeléseket felvesz:

Szirmai Tony

Hod

Her Prmagyelem

XL. tábla.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
lós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.

hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hívom őket, csat=
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
áért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=
nem jőnnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**

sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Szirmai Tony

Geboren am 20. August 1871 zu Budapest, wo er seine Studien an der Kunstgewerbeschule vollendete. Nachdem K. in München an der dortigen Akademie der Bildenden ~~Kun~~ Künste, unter Prof. Eberle's Leitung arbeitete, bildete er sich in Rom während zwei Jahren im Atelier des Prof. Hopf weiter aus, um schliesslich in Paris unter Ernest Barrias Leitung seine Studien zu vollenden. Seit 1892 in Paris etabliert, fällt seine gesamte Tätigkeit zwar auf französischen Boden, auch ist K. königl. rumänischer Hofmedailleur, doch, musste K. als geborener Ungar, sowie in Anbetracht dessen, dass sich derselbe bis zu dem Ausbruche des Weltkrieges stets als solcher bekannte und zahlreiche auf Ungarn Bezug habende Medaillen und Plaketten verfertigte, als Künstler ungarischen Ursprunges aufgenommen werden. K. verfertigt die Originale seiner Plaketten und Medaillen, in ungefähr fünffacher Grösse in Wachs, worauf durch ~~Reduzie~~

Viselet.

A balra fordulva ábrázo
baljával pedig kardjának markol
hegyes vidék várakkal. Felirata

Vn Corporal de Par
de Varad

ez után: Ah! quel homme est cel
Vn More ou Chinois?
Il vient armé chez nou
Il fait peur à le vo

fölül jobbra: 20.
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrecht

Szines rm., mér. a rl. 30.

Szirmay Tony

vrős

Magyar Szarvasvadász
1907. 44. l. (Erdélyi
Kedvelők Egyesületének
vadászata; Kejbel)

/x/ Szentiványi Gyula: Szerelmey Miklós. XXXXXXX Klny. a Petrovics-Emlékkönyvből. 8. l.

io

é-

la-

i-

ka-

jzo-

mes

zant-

dézett

k

pes

rzkép,

eség,

ókat

n

Szirmai Antal (Tony)
szobász.

A Magyar iparművészeti Társulat Trefort emlékérem és plakette pályázatán a beérkezett 8 pályamű közt a szép művét 4 K hozzon 200 koronával jutalmazta.

Művészet, 1903. 335. l.

203.

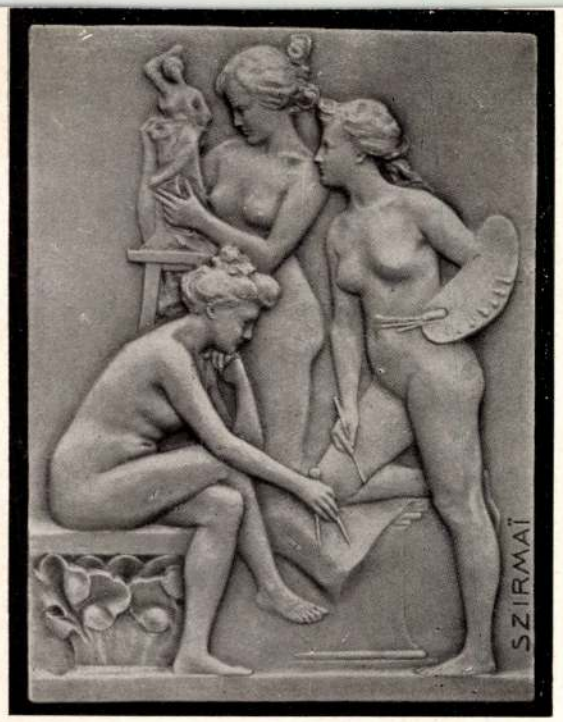

204.

203—204. SZIRMAI ANTAL:
PLAKETT-TERVEZET.

PLANS D'UNE
PLAQUETTE.

Magyar Iparművészet
1911. 232. l.

Szőnyay Tony

199. HÖGG E.: A BRÉMAI POLGÁRI ESKETŐTEREM RÉSZLETE.

1. Klapka György. — 2. Szirmai Antal szobrász. — 3. Pittard, a Hungária tb. tagja. — 4. Máday Andor, a Hungária tb. elnöke. — 5. Ringbauer, a Hungária elnöke. — 6. Keresztszeghy, a Hungária alelnöke.

A LELEPLEZÉS UTÁNI PETIT COMERCE-NEK EGY RÉSZE. — Koritsánszky Ottó fölvétele.

tünk. Ezen a nyavalyán nem segíthet a természet pazar bőkezűsége. Kereskedelmi mérlegünket Bécsben, hogy gyarmat voltunkat ne láthassuk, szándékosan meghamisítják. Tömérdek pénz megy keresztül az országon s Ausztriában, leginkább Bécsben halmozódik föl. A harminczad Magyarországot gyarmat helyzetben tartja s az osztrák tartományok javára; mert azt hiszik, hogy Magyarország vagyonosodása okvetlenül koldusbotra juttatná az osztrák tartományokat. De még ha koldusbotra jutnának is az osztrák tartományok, mihelyt Magyarország élhet a maga erejével, a természetes erőknek kifejlését akkor sem szabad korlátozni, mert Magyarország az osztrák tartományokkal szemben teljesen független, szabad állam. Nem áll tehát, hogy Berzeviczy aranyért eladta volna Magyarországot, annyira nem áll, hogy az aranyat épen az ország függetlensége jogán követelte. Ugyancsak itt bizonyítja, hogy Magyarország adózik legtöbbet az államnak, holott Bécsben ekkor is, akárcsak ma, mindig áldozatokról beszéltek. Egy más munkáját, a melyben azt feszegeti, hogy a magyar kereskedelmet a birodalom javára miként lehet bekapcsolni a világkereskedésbe, hiába ajánlotta a bécsi kongresszus figyelmébe, a kongresszus, a mely Ligne herczeg szerint csak tánczolt s mellékesen azokat az állapotokat akarta visszaállítani, a melyeket a franczia forradalom s Napoleon fenekestől fölforgatott, ügyet sem vetett Berzeviczy javaslataira. *A paraszt állapotáról és természetéről* (De condicione et indole rusticorum in Hungaria) czimű munkája a czenzura miatt csak névtelenül jelenhetett meg. A legnagyobb izgatottságot ezzel a munkájával támasztotta. Nemcsak azt mutatta ki, hogy milyen igazságtalanság, hogy az ország legnagyobb és leghasznosabb osztályának nincs semmi joga, de terhe annál több; hanem a jobbágyállapot föntartásával az ország is szegény marad. Természetes, hogy ezt a témát igen kevesen értették meg akkor, a midőn azt sem értették meg, hogy a paraszt, a ki nem szerezhetett ingatlant, miért nem takarékoskodik. Bedekovics államtanácsos megbotránkozik, a midőn azt látja, hogy Pesten a napszámos húst ebédel. Az államtanács meg, épen a devalváczió idején azon botránkozik meg, hogy a falvakban emelkedik a hús fogyasztás s hogy a paraszt iparkodik a bankó-czédulán bármi áron túladni. Legterjedelmesebb, legrendszeresebb munkája, a melyet 1819-ben írt s Ferencz császárnak ajánlott, csak 1902-ben jelent meg *Gaál* Jenő magyar fordításában, a *Berzeviczy Gergely élete és művei* czimű könyvben. *A közgazdaságról* (De oeconomica publicopetica) ennek a munkának a czime. Teljes kimerítő nemzetgazdaságtan ez a munka, a mely igen mélyen járó szellemmel, eredeti fölfogással, roppant tudással fejtegeti a társadalom egész gazdasági strukturáját s az összes gazdasági szervek természetét és funkczionálását.

Nagyon mostoha sors jutott osztályul első igazán tudományos, genialitásban maig társtalan nemzetgazdánknak, Berzeviczy Gergelynek. Munkái részben nem jelenhettek meg, a melyek pedig megjelentek, azokat vagy nem értették, vagy félreértették. Korában senkisem ismerte úgy, mint ő, az állam szükségeit, sem a módokat, a melyek útján az állami szükségek elláthatók. És ennek a nagy tudósnak falun kellett tengődni, egyedül, megértetlenül. A kormány nyilván nagyképű okvetlenkedőt látott benne s nem élt tanácsaival. Nemzete félreértette. Azt hitte róla, hogy bálványa az arany s aranyért házát, nemzetet odaadna; pedig az aranyat ő hazájának és nemzetének kivánta. Azonban, a mit Berzeviczy szinte egy századdal ezelőtt tanított, még ma sem értéktelen lom, még ma sem merő irodalmi reliquia. Gyarmathelyzetünk, a melyet tudományosan ő konstatált és bizonyított először, még ma is fönnáll. Magyarország gazdasága, holott joga van rá, még ma sem független. Magyarország még ma sem élhet úgy erejével, hogy elfoglalja Európában azt a helyet, a melyre a természettől kapott áldásai predestinálják. Nyers terményeit még ma is kiviszi potom árért, hogy busás kamattal földolgozottan hozza vissza. Még ma is hallania kell Ausztriától, a melyet töm, hogy alamizsnából él. Berzeviczy emlékét akkor ünnepeljük igazán, a mit apáink ellene tévedésből vétettek, akkor expiáljuk véglegesen, a midőn megvalósul az a gazdag, vagyonban független Magyarország, a melynek képét munkáiban ő olyan igaz szeretettel rajzolta meg.

Junius.

KLAPKA GYÖRGY EMLÉKTÁBLÁJA GENFBEN.

Klapka tábornok a szabadságharcz után tudvalevőleg emigrált. 1851 óta Genfben telepedett meg s az ő nagyszabású temperamentumával hamarosan beleelegyedett Genf társadalmi és politikai mozgalmaiba. 1856-ban megnyerte a genfi polgárjogot s ekkor megválasztották a Grand Conseil, a város ügyeit intéző legfőbb tanács tagjává s több fontos megbizással ruházták fel. Mikor Genf és Neufchatel között egyenetlenség tört ki, Klapkát választották az önkéntes sereget szervező bizottság elnökévé s megtették az egész genfi nemzetőrség parancsnokának.

Erről emlékezett meg a genfi magyar egyetemi hallgatók Hungaria-egyesülete, mikor elhatározta, hogy emléktáblát helyez el a rue de Pâquis 28. számú házán, a hol Klapka évekig lakott. Az emléktáblát most julius 10-én leplezték le nagy ünnepélyességgel, melyen megjelentek: Klapka György, a tábornok fia, továbbá a genfi községtanács elnöke: Piguet-Faguet, a Grand Conseil (genfi parlament) elnöke, Georges Fazy (Klapka egykori jó barátjának fia) s a genfi egyetemek rektorai. A leleplező beszédet dr. Máday Andor mondta s Piguet-Faguet vette át az emléktáblát a város gondozásába. A leleplezés estéjén a genfi előkelőségek barátságos lakomára ültek össze a magyar diákokkal s az itt elhangzott felköszöntők is Klapka emlékének szóltak.

Az emléktáblát Párisban élő művész hazánkfia, *Szirmay* Antal készitette.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Fogazzaro Antonio.** — Fordította **Bezerédj István.**

Letette a gyertyát az iróasztalra s a helyett, hogy szokása szerint elrendezné az asztalkát s a székeket, kinézett az ablakon a viznek és égnek félhomályába, az éj árnyaiba. Lujza mozdulatlan maradt s a tanár hirtelen megfordult, mintha megérezte volna valami magnetikus erő folytán Lujza aggodalmát. Meglátta ijedt arczában, megértette, hogy az asszony képesnek hiszi őt a kisérletek megszüntetésére, holott ő erre csak vágyat érzett; megindultan megfogta kezeit, elmondta neki, milyen jó Eszter, mennyire szereti őt, s hogy egyikük sem akarna valaha szándékosan bánatot okozni neki. Lujza nem felelt, de a tanár alig birta megakadályozni, hogy kezét meg ne csókolja.

Mialatt elrendezte a szoba közepében az asztalkát és a két széket, Lujza a karosszékben ült, mintegy lesújtva.

— Ime, — szólt a tanár.

Lujza egy levelet vett ki zsebéből s átnyújtotta neki.

— Annyira szükségem van ma este Máriára és Önre! — így szólt. — Olvassa, Francótól való. A negyedik lapon kezdheti.

A tanár nem értette ezeket az utolsó szavakat, a világossághoz közeledett és hangosan olvasta:

Turin, február 18. 1859.

Lujzám!

«Tudod, hogy nem irtál nekem két hét óta?...

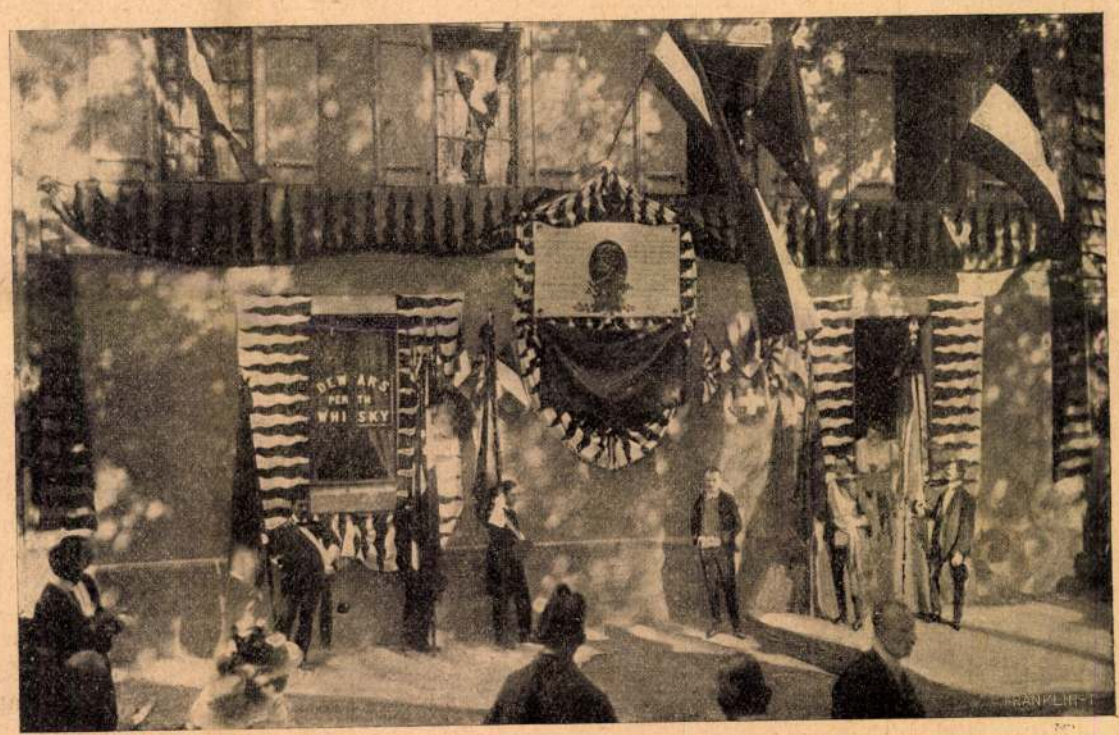

A KLAPKA-HÁZ. — A Photo-Marché fölvétele.

KLAPKA GYÖRGY TÁBORNOK EMLÉKTÁBLÁJA GENFBEN.

csévé. Nem divat volt, a mint Berzeviczy hitte, hogy a nemzetek ép akkor, a mint irja, fölütötték a fejüket, azaz nemzeti voltuk tudatára ébredtek s mindennél nagyobb kincsnek nyelvüket tartották. A Berzeviczy gyermek- és ifjúkorában még nem tudtuk, hogy nyelvünk pusztulásával nemzetünk is pusztulásnak indul. Akkor történt, hogy arisztokrácziánk, a melynek átszivárgása már két százados volt, a nemzeti forradalmak lezajlásával, miután itthon már nem volt sem dolga, sem mulatsága, áttelepedett Bécsbe, Mária Terézia fényes udvarának árnyékába s ott, a mint Kisfaludy Sándor irta: *német nőkért, csillagokért, szolgaczímek fejében* lemondott nemzetéről. A ki szellemi életet élt, latin és német könyvet olvasott, latin és német nyelven írt. A mágnás elfelejtette, az ifjabb ivadék meg sem tanulta a magyar nyelvet; a nemes, mihelyt műveltebb volt az átlagosnál, vagy műveltebbnek akart látszani, utánozta a mágnást. A magyar nyelv, hogy ismét Kisfaludy Sándort idézzük, *a konyhára, a béresek s a szolgálók* körébe szorúlt, a számot tevő osztályok divatból és érdekből kevés kegyelettel csüngtek a nemzeti nyelven, a nemzeti hagyományokon. Hogy II. József alatt a közélet nyelve a német lőn, azért magyar tanácsosai a felelősek, a kik azt állították, hogy hivatalos nyelvnek a magyar nem alkalmas; a császár pedig oktalanságnak tartotta, hogy az élet holt nyelven folyjon.

Több ok dolgozott azon, hogy a nemzeti tudat, a magyar nyelv, a magyar érzés ép II. József uralkodása alatt támadjon életre. A magyar gárda irodalmi törekvései vágyat keltettek és reményt nyujtottak, hogy a mi más nemzeteknek büszkesége, nekünk is lehet irodalmunk. A császár önkénye, a mely ügyet sem vetett a nemzet hagyományaira, szokásaira, vágyaira, a mely sutba dobta az alkotmányosság minden formáját, egyszerre becsessé tette a nemzeti hagyományokat. József ellen nem támadt forradalom, a nemzet zöme hetven esztendő alatt, az utolsó nemzeti fölkelés óta, nagyon elszokott a kardforgatástól, de a tagadhatatlan üdvös reformok, mert oktrojáltattak a nemzetre, nem fogantak meg, nem hajtottak gyökérbe s halála előtt a császárnak magának kellett lerombolnia tíz keserves év verejtékes munkáját. Ez a katasztrófa, ez a tragikus vég annyira nem hatotta meg a magyart, hogy egy könnyet sem áldozott a kiváló fejedelem halálakor. Azonban nem József halála gyújtotta az örömet, hanem az a váratlan fordulat, hogy a nemzet visszakapta mindazt, a mit elveszettnek hitt. A katasztrófa, miután elvonult a nemzet feje fölül, borzasztóbbnak látszik, mint látszott, a míg lecsapásra készült. És József császár attentátuma ellen nem a kiváltságos rend, a nemesség menydörög Petur bán hangján, hanem egy piarista barát, a nem nemes Dugonics András. Főben járó bűnei vannak az ő szemében a XVIII. század vitathatatlanul legjobb indulatú, legfölvilágosultabb, alattvalói sorsát leginkább szivén viselő fejedelmének. Nem koronáztatta meg magát, nem tett esküt az ország törvényeire s a születés jogán uralkodott. Diéta nélkül, czudar emberek tanácsával kormányzott, mintha a fejedelem nem is a fő, de a fejes szótól származnék. Új adókkal terhelte a népet s még a nemességet is meg akarta adóztatni. Kazinczy *idoluma:* a *naczionálizmus* Dugonics *Etelká*jában lobog a legmagasabban. Nemzetünk szimbólumát, a koronát, a midőn Bécsből Budára hozzák, ujongó sokaság kiséri Pozsonytól Budáig, őrzésére a vármegyék díszformaruhás bandériumokat küldenek s Kazinczy őrállomásán, a királyi palota egyik pitvarában irja meg előszavát Shakespeare *Hamlet*-jéhez, a melynek fordítását akkor végezte.

Nincs miért bővebben részleteznünk, hogy a naczionálizmus lángja ép akkor, a midőn Berzeviczy az irodalomban föllépett, milyen magasan lobogott. Utóbb lohadt kissé a lobogás, a lelkesség, de többé nem lobbant ki. De a fiatal Berzeviczyt nem ragadta magával ez a hatalmas ár, a miért Kazinczy egy kalap alá fogja Ürményi országbiróval, Batthyány Vincze gróf helytartótanácsossal, Bredeczky Samuval, a kik «azt az átkozott óhajtást teszik, hogy nemzetünk szünjön meg az a nemzet lenni, a mely eddig volt, olvadjon össze Ausztriával, amalgamáltassék az osztrák némettel.» Az lehető, hogy Berzeviczy Ürményi országbiróval ostobaságnak tartotta a magyar nyelvet; de nem vallotta Batthyány Vinczével, hogy a magyar theátrum ragályos nyavalya, a mely az erkölcs csiráit tépi ki a nép szivéből; nem volt egyetlen bálványa az arany, mintha a gaz osztrák kabinet minisztere volna, a mivel Kazinczy vádolja és — a mint mindjárt látni fogjuk — egyáltalán nem akart sem összeolvadni Ausztriával, sem amalgamizálódni az osztrák némettel. A valóság csak annyi, hogy nem idoluma a naczionálizmus, mint Kazinczynak, hogy okosabb, hasznosabb, szükségesebb dolgot is képzelt a nyelvművelésnél, Kazinczy fő-főgondjánál. Nem kell bizonyítanunk, hogy ebben Kazinczynak volt igaza, hogy akkor nem lehetett okosabb, hasznosabb, szükségesebb és főként sürgősebb dolog nemzetünk és nyelvünk biztosításánál. Tagadhatatlan valóság, hogy Berzeviczy nem hevült sem a nemzeti érdekekért, sem a nemzeti nyelvért s hogy lagymatagságát nem is titkolta. Talán a hely, a hol, a család, a melynek ölén született, talán a nevelés magyarázza, hogy vénáiba olyan kevés szorúlt Petur bán lobogó véréből. Anyjával, a ki Stransits-Horváth leány, németül levelezett. Miután iskoláit végezte, patvarizált két táblabiró oldalán s a királyi táblán, huszonegy éves korában külföldre ment, két évet német egyetemen, Göttingában, egyet európai úton, Francziaországban, Belgiumban, Hollandiában és Angliában töltött. A tudomány érdekli, Göttingában tanul jogot, nemzetgazdaságot, politikát, történetet, mineralogiát, franczia és olasz nyelvet, de nem készül tudósnak, mert arra nincs elég ideje s talán elég rávalósága sincs. «Czélom, hogy fölvilágosodott és munkás férfi legyek, hasznos hazámnak és embertársaimnak. A tudósok keveset tesznek, nincs is rájuk nagy szükség; *a császárnak értelmes emberekre van szüksége.*» És Berzeviczyvel is az történt, a mi megtörténik sokunkkal, nem oda jutott, a hová indult. A császár, a midőn külföldi útjáról hazatért, kétszer is fogadta audienczián, nem volt nagyon bővében az értelmes embereknek, láthatta, hogy nemcsak értelmes, de nagyon tanúlt, nagyon eszes, mélyen gondolkozó, a maga lábán járó emberrel van dolga és mégsem adott neki hivatalt. Rövid időre megpróbálkozott Budán, a helytartótanácsnál, de ott sem akadt neki való hely. Hazament tehát Lomniczra gazdának és tudósnak, megházasodott s a mit megvalósítani szeretett volna, azt megirta.

BERZEVICZY GERGELY ARCZKÉPE. — Egykorú festmény után.

Berzeviczy nagyon nemes, előkelő, humánus lélek, de szelleme merő józanság, a melyet nem ejtett meg soha a lirai hevület. Azt már tudjuk, hogy gondolkozott a nemzeti nyelvről, tudjuk, hogy az európai nemzetek, szóval a kultura nyelvének a latint szánta, a miből önként következik, hogy semmi érzéke sem volt az irodalom iránt. Nemcsak a mi irodalmunk hagyta közömbösen, hanem az irodalom általában. Külföldről irt leveleiben iróról, művészről szó sincs. Hogy hegedült, azt tudjuk, s tudjuk azt is, hogy Párisban ellátogatott az operába. Szerette a művelt, eszes emberek társaságát, kivált ha a társaságot műveltsége mellett előkelősége is ajánlotta. Házassága is, a melyet egy nagyon közel rokonával kötött, a kit maga nevelt magának, józanságát bizonyítja. Nem volt a szó banális értelmében prózai lélek; de nem élt illuziókban, nem kergetett álmokat; mindent a maga valóságában látott és mindent valódi nevén nevezett. Munkái bizonyítják, hogy a dolgokat jobban, világosabban látta az embereknél. Mielőtt külföldre ment, mielőtt tapasztalt, már megérezte, világosan látta, hogy Magyarország tudományban, művészetben, vagyonosságban, nem számítva vagyonosságnak a kevéssel beérő bővenélést, nagyon elmaradt a nyugati nemzetektől; de azt nem látta, nem érezte, hogy helyzete, viszonyai a nemzettel faját tagadtatják meg; hogy a nemzet elfelejti nyelvét, kivetkőzik hagyományaiból. És külföldön is csak azt látta meg, a mit itthon is látott. A nemzeti szellem forrongását ott sem vette észre; mert az nem érdekelte; a nemzeti szellemet, a nemzeti nyelvet olyan haszontalanságnak nézte, a melylyel nem kell számolni. Figyelmét első sorban a gazdasági viszonyok kötötték le, szellemét a vagyonosodás hogyanja és mikéntje foglalkoztatta. Kitünő érzéke van a valóságok iránt, de a valóságokat ő, a kiben nincs semmi poézis, nem nézi kicsinyes, alantas, földöncsúszó szempontokból. A vagyon növekedésében és megoszlásában törvényt keres és törvényt talál. Ez a generalizáló ösztön, a mely nem éri be a szórványos tünetekkel, vezeti egy olyan fölfedezésre, a melyről kora még nem is álmodott, a melyre a legmélyebb elmék is halála után csak évtizedekkel gondoltak. Egy kiadatlan munkájában, *Panorama von Ungarn* (Magyarország teljes képe) a czíme, a melyet a *Nemzeti Múzeum* könyvtára őriz, kimondja, hogy az ember s a természet életének egyaránt a fejlődés, az evoluczió az alaptörvénye; hogy fejlődés minden, a mi bennünk és körülöttünk történik.

Negyed századig tartó irodalmi pályája, a mely alatt négy nagyobb munkát és számos hosszabb-rövidebb czikket irt, a melyek jobbára német folyóiratokban jelentek meg, akkor kezdődött, a midőn lemondott a helytartótanácsnál viselt hivataláról s hazament Lomniczra. Martinovics és társainak kivégzése után mondott le hivataláról. Ezt az oktalan vérengzést égbe kiáltó igazságtalanságnak tartotta s elment a kedve, hogy Ferencz kormányát szolgálja. Lomniczról kétszer utazott még külföldre, előbb Danzigba, aztán Varsóba s mindkét izben a kereskedést tanulmányozta. Az volt a legsóvárabb vágya, arról gondolkozott a legtöbbet, hogy Magyarországot bekapcsolja a világkereskedésbe. Első útjának gyümölcse egy kis munka *Magyarország kereskedelméről és iparáról*, a melyet latin nyelven irt s a mely 1797-ben Lőcsén jelent meg. Abból indúlt ki, hogy Magyarország olyan áldott a természettől, hogy ha körülményei nem gátolnák, Európában a maga erejéből az első helyre vergődhetnék. És ezen az áldott földön a fogyasztás a termeléshez viszonyítva csekély; húsz termelőre egy fogyasztó esik, ipart minden kétszáznegyvenkét emberből egy űz, ipari szükségeinket Ausztria látja el s mi busásan fize-

— Ezt kihagyhatja, — szakította félbe Lujza, de azután kijavította magát. — Nem, csak olvassa, jobb lesz.

A tanár folytatta:

«Ez már a harmadik levél, melyet küldök neked, miután a 6-ikán irottat megkaptam. Az elsőben talán nagyon is heves voltam és megsértettelek. Az én áldott lelkületem az oka, mely nemcsak mondat velem túlságos heves szavakat, a mikor a vérem felhevül, hanem le is iratja azokat! S áldott vér az, a mely 32 éves korban úgy hevül, mint 22-ben! Bocsáss meg, Lujza, s engedj visszatérnem a tárgyhoz, hogy visszavonhassam azokat a szavakat, melyek megsérthettek téged.

Most már nem beszélnek asztalkákról és szellemekről; most már csak diplomatiáról és háborúról beszélnek; de az elmúlt években amazokról is sok szó volt és számos egyén, a kiket tisztelek és becsülök, hitt is bennük. Néhányról biztosan tudom, hogy csalódtak, de sohasem kételkedtem jóhiszeműségükben, a mikor a szellemekkel való beszélgetéseiket elmondták nekem. Úgy látszik, hogy a felizgatott képzelet képes hallani és látni, mint valóságot, azt, a mi nem létezik. De el akarom hinni, hogy a te esetedben nem csal meg a képzelődés s a ti asztalotok mozog és igazán kifejezi magát, úgy, a mint mondod. Nem volt igazam, hogy ezt kétségbevontam, bevallom, miután te annyira biztos vagy, hogy nem csalódol s miután eléggé ismerem Gilardoni tanár becsületességét. De reám nézve ez az érzelem kérdése. Én tudom, hogy az én édes Máriám Istennél él, megvan a reményem, hogy egy napon odamehetek más, nekem kedves lelkekkel, a hol ő van. Ha önként megjelennék előttem, ha hallanám valódi és élő szavát, a nelkül, hogy hivtam volna, talán nem tudnék ily nagy örömöt elviselni; őt felidézni, kényszeríteni, hogy eljöjjön, nem akarnám soha. Ez előttem visszataszító. Ellenkezik a tiszteletnek azon érzésével, melyet egy lény iránt táplálok, a ki annyival közelebb van Istenhez, mint én. Én is beszélek, Lujzám, mindennap a mi kincsünkkel, beszélek vele magamról és rólad is, tudva, hogy lát, hogy szeret minket, hogy sokat tehet értünk még ebben az életben is. Ilyeneknek kivánnám a te beszélgetéseidet is ő vele; s ha felelvén arra a levélre, melyben a vele való közlekedésre czéloztál, keserűséggel fejeztem ki magamat, bocsásd meg nemcsak rosz természetem kedvéért, hanem eszméim és érzelmeim miatt is, melyek jellememnek kiegészítő részei.

Bocsáss meg a miatt az óriási izgatottság miatt is, a melyben itt élünk. A torkom jól van; mióta a háborúról van szó, félredobtam a kámfort és a csillapító vizet, de idegeim rendkívül feszültek, úgy érzem, mintha érintésre szikrát adnának. Ez attól a hatalmas munkától is van, a melylyel a miniszteriumban el vagyunk halmozva, a hol nincs többé órabeosztás, s a ki több bizalmat élvez, habár csak titkárocska volna is, kénytelen többet is görnyedni. Mikor ezt az állást Cavour gróf jóságából megkaptam, úgy látszott nekem, mintha az állam kenyerét érdemtelenül enném. Most már nincs így, de azon a ponton vagyok, hogy leteszem ezt a nagy munkát, s ez egy másik tárgyhoz vezet, a mely egy idő óta szivemet nyomja s melyről most kimondhatlan meghatottsággal szólok neked. Egy hét múlva barátaim és én beállunk katonának, mint önkéntesek, a hadjárat tartamára. A 9-ik gyalogezredbe lépünk be, melynek törzse Turinban van. Itt a miniszteriumban tartóztatni akarnak, de szándékom kiképeztetni magamat az ezredben, mire a hadjáratba megy s csupán azt a kötelezettséget vállaltam, hogy csak egy nappal a besorozás előtt hagyom el hivatalomat.

AZ EMLÉKTÁBLA. — Koritsánszky Ottó fölvétele.

Lujzám, három éve és majdnem öt hónapja, hogy nem láttuk egymást. Igaz, hogy tereád rendőrség ügyel és tiltva van Luganóba jönnöd; mégis én több izben többféle módot ajánlottam, hogy titokban jöjj legalább a határra, a hegyre velem találkozni, s te nem is feleltél rá. Azt hittem, kitalálom, hogy nem tudsz eltávozni egy szent helytől még rövid időre sem. Sokalltam ezt s bevallom, hogy mély keserűséggel töltött el! Azután megbántam, önzőnek véltem magamat, mentettelek. Most, Lujza, a körülmények megváltoztak. Nincsenek rosz előérzeteim, lehetetlennek tartom azt a sorsot, hogy a csatatéren maradjak, de mégsem lehetetlen. Oly háborúban fogok részt venni, mely a legnagyobbak, leghosszabbak és legkétségbeesettebbek egyikének igérkezik, mert ha Ausztriának olasz tartományai forognak koczkán, nekünk, s talán Napoleon császárnak is, koczkáztatva van mindene. Azt mondják, hogy a jövő telet Verona alatt fogjuk tölteni. Lujza, nem akarok abban a veszélyben forogni, hogy meghaljak, mielőtt viszontláttalak. Csak huszonnégy órám van, nem jöhetek a határra, sem Luganóba, s nem is elég nekem, hogy tiz perczet töltsek veled! Vitesd magadat Ismaellel Luganóba, bárminő módon, f. hó 25-ikén reggel. Indulj el Luganóból idején, hogy Magadinóban lehess pont egy órakor, mert Luino felé nem mehetsz át. Magadinóban felszállsz a hajóra, mely onnan körülbelül ½ 2-kor indul. Négy óra tájban kiszállsz Isola Bellán, a hova majdnem ugyanabban az órában én is megérkezem Aronából. Isola Bella ezen idényben elhagyatott hely, ott töltjük együtt az estét, s reggel tovább utazunk, te Oriába, én Turinba.

Piero bácsinak is irok, engedelmet kérek tőle, hogy egy napra megfosztom őt társaságodtól.

Nagyobb bajtól nem félek. Az osztrákok is csak a fegyverekre gondolnak, rendőrségük ezerszámra hagyja elszökni az ifjakat, a kik idejönnek fegyvert fogni. Rettenetesek lennének egy győzelem után, de ez a nap, Isten bizony, nem fog elérkezni!

Lujza, lehetséges az, hogy ne találjalak ott Isola Bellán? Hogy azt hidd: örömet szerzesz Máriának, ha nem jösz el? De nem úgy van, tudod, az én Máriám, az én szegény kicsikém, ha azt mondták volna neki, — szaladj üdvözölni papádat, a ki talán meghalni megy, — mint . . .»

A felolvasó hangja ingadozott, elcsuklott, zokogásba fulladt. Lujza kezei közé rejtette arczát. Amaz ölébe tette a levelet és nagy erőfeszítéssel mondá:

— Lujza asszony, kételkedhetik?

— Rosz vagyok, — felelt Lujza halkan, — bolond vagyok.

— Hát nem szereti őt?

— Néha azt hiszem, nagyon, néha semmit.

— Istenem, — szólt a tanár. — De most? Nem hatja meg a gondolat, hogy meglehet, soha többé nem fogja őt látni?

Lujza hallgatott; sirni látszott. Váratlanúl talpra ugrott, kezei közé szorította halántékát s olyan szemeket meresztett a tanárra, melyekben nem volt könny, hanem a haragnak baljóslatú fénye.

— Ön nem tudja, — kiáltott fel, — mi jár az én fejemben, milyen halmaza az ellenmondásoknak, mennyi ellentétes gondolat, mely egymással küzd és folytonosan váltogatja egymást. Mikor ezt a levelet kaptam, annyit sirtam, mondtam magamban: — igen, szegény Franco, ezúttal elmegyek — azután egy hang azt mondta itt a homlokomban: nem, nem kell menned, mert . . . mert . . . mert . . .

Félbeszakította beszédét és a tanár, a ki elrémült az őrület felvillanásától a reá meredő szemekben, nem mert magyarázatokat kérni. A mindig reá meresztett különös szemek szelidebb kifejezést vettek fel, elfátyolozódtak, Lujza megfogta kezeit, halkan, félénken mondta neki:

— Kérdezzük meg Máriától.

Leültek az asztalkához, ráhelyezték kezeiket. A tanár hátat fordított a világosságnak, mely Lujza arczát érte. Az asztalka árnyékban volt. Tizenegy percznyi mély csend után a tanár suttogta:

— Mozdul.

Csakugyan az asztalka lassan egyik oldalra

A Photo-Marché fölvétele.

Georges Fazy, 1. a parlament elnökének beszéde. — 2. Klapka György. — 3. Piguet-Fages, polgármester. — 4. Szirmai szobrász. — 5. Dr. Máday Andor.

KLAPKA GYÖRGY TÁBORNOK EMLÉKTÁBLÁJA GENFBEN.

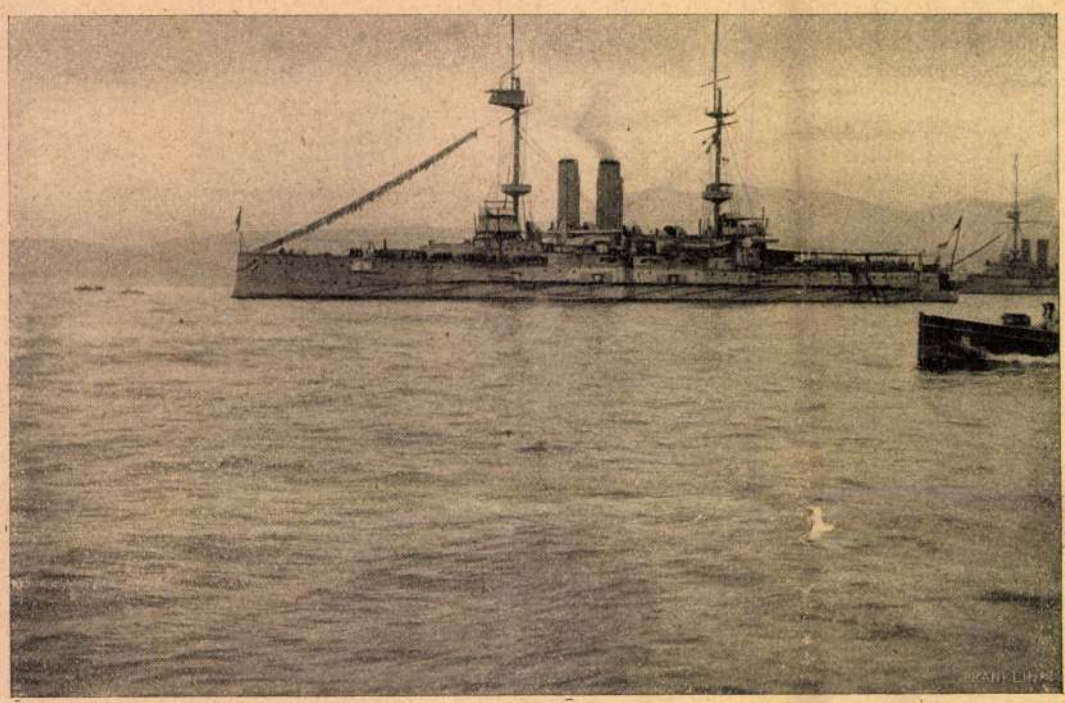

ANGOL CSATAHAJÓ.

kezdett hajolni. Visszaesett s egy kis ütést tett. Lujza arcza felderült.

— Ki vagy? — szólt a tanár. — Felelj a szokott a-b-c-vel.

Az asztalka 17 ütést tett, azután 14-et, azután 24-et, végre egyet.

— «Róza», — mondta a tanár halkan.

Róza volt a tanár felesége egyik nővérének neve, a ki gyermekkorában meghalt s az asztalka máskor is többször kiverte már ezt a nevet.

— Menj, — folytatta Gilardoni, — küldd ide Máriát.

Az asztalka nemsokára mozgásba jött s ezen szavakat verte ki:

— Itt vagyok, Mária.

— Mária, Máriám! — suttogta Lujza, arczán a boldogság kifejezésével.

— Ismered a levelet, — szólt Gilardoni, — melyet atyád irt anyádnak?

Az asztalka felelte:

— Igen.

— Mit kell tenni anyádnak?

Lujza tetőtől talpig reszketett a várakozásban.

Az asztalka mozdulatlan maradt.

— Felelj, — szólt a tanár.

Az asztal megmozdult s az érthetetlen betűk keverékét verte ki.

— Nem értettük. Ismételd.

Az asztal nem mozdult többet.

— Ismételd hát! — szólt a tanár majdnem nyersen.

— Ne! — könyörgött Lujza. — Ne sürgesse! Ne sürgesse! Mária nem akar felelni!

De a tanár ragaszkodott hozzá.

— Lehetetlen, — szólt, — hogy a szellem ne feleljen. Ön tudja, máskor is megtörtént velünk, hogy nem értettük, mit mond.

Lujza nagy izgatottságban felkelt, mondván, hogy inkább hajlandó abbahagyni a séanceot, mintsem Máriát kényszerítené. A tanár gondolkodva helyén maradt.

— Pszt! — így szólt.

Az asztalka megmozdult, újra ütéseket kezdett hallatni.

— Igen! — kiáltott fel Gilardoni, örömtől sugározva.

— Megkérdeztem, azzal a gondolattal, hogy elmenjen-e ön, s az asztal igennel felelt. Kérdezze ön ismét, hangosan!

Öt vagy hat percz múlt el, mire az asztal ismét mozogni kezdett. Lujza kérdésére — elmenjek? — először 14 ütést tett, azután ötöt. A felelet ez volt:

— Ne.

A tanár elhalványult és Lujza kérdő tekintettel nézett rá. Az sokáig néma maradt, azután sóhajtva felelt:

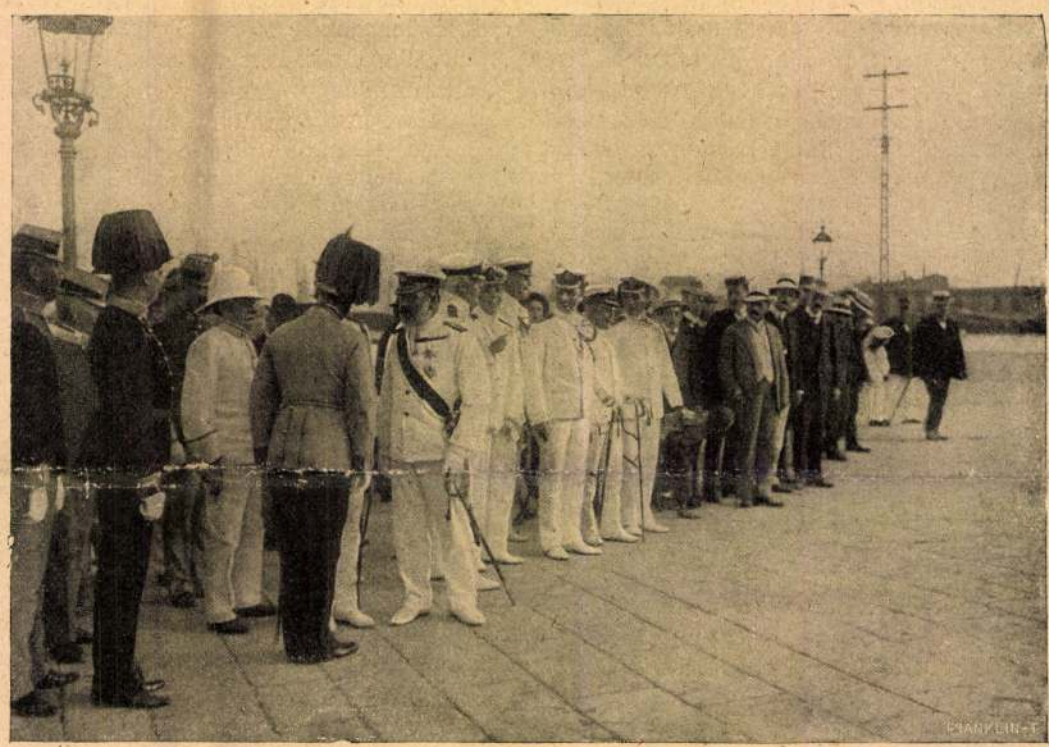

DRURY TENGERNAGY, DRACHSEL TÁBORNOK ÉS FABER ANGOL FŐKONZUL A HAJÓRAJ TISZTIKARÁVAL AZ ADAMICH-MÓLÓN.

DRURY TENGERNAGY SZEMLÉT TART A DÍSZSZÁZAD FÖLÖTT.

AZ ANGOL FÖLDKÖZI-TENGERI HAJÓRAJ MÚLT HETI LÁTOGATÁSA FIUMÉBAN.

— Lehetséges, hogy nem Mária; lehet, hogy a hazugság egy szelleme.

— S hogy lehet ezt megtudni? — szólt Lujza aggodalmasan.

— Lehetetlen, ezt nem lehet megtudni.

— De hát a többi közlekedés? Soha sincs ebben bizonyosság?

— Soha.

Lujza lesujtva elhallgatott. Azután suttogta:

— Így kellett lenni. Ennek is cserben kellett engem hagyni.

S homlokát az asztalra tette. A gyertya fénye hajára, karjaira, kezeire esett. Nem mozdult, semmise mozdult a szobában, csupán a gyertya lobogó lángja. Egy másik láng, a remény és a vigasztalás utolsó fénye volt kialvófélben abban a szegény fejben, mely egy keserű és legyőzhetetlen kétely súlya alatt lehanyatlott. Mit tehetett, mit mondhatott Gilardoni? Közeledni látta Eszter kivánságának teljesedését, de nem az ő kedvéért. Három vagy négy perczczel utóbb léptek hallatszottak az alsó emeleten és Eszter hangja. Lujza lassan felkelt.

— Menjünk! — így szólt.

— Talán imádkozni kellene, — jegyezte meg Gilardoni, nem mozdulva. — Talán meg kellene kérdezni a szellemektől, hogy vallják-e Krisztust?

— Nem, nem, nem, nem, — szólt Lujza halkan és kezével is tagadólag intett, ellenségesen. A tanár csendben fogta a gyertyát.

az Egylet erkölcsi felemelésére. Könyvtárunk jól felszerelve, lapokat kapunk, francia mestert tartunk. Anyagilag és a mennyit szerény szükségeink megkivánnak, biztositva vagyunk. A legnagyobb bajon kell most segíteni és ez az, hogy az Egyletnek egy külön állandó helyisége legyen és ebben tökéletesen, Nemzetünkhöz illő módon kifejlődhessék. Két, legfeljebb háromezer frankért évenkint, mentve lennénk, és én kitüzött célomat elértem volna, a mi az, hogy a Párisban művelődő, letelepedett, vagy csak ideig tartózkodó magyaroknak alkalmat nyujtsak nemcsak anyanyelvüket gyakorolhatni, de azt a francia nyelvvel együtt megtanulni. Könyvtárunk szellemi művelődésökre szolgál, a szükségben lévőket kölcsönnel fenntartani, lapjainkban a haza és sorsáról tudomást venni és így a magyar nemzetiséget az Egyletben fenntartani, és pár évi tartózkodás után Hazánkra nézve olly szükséges iparososztályból egy egész jó, lelkesült, művelt ivadékot visszaküldeni. Sok szomoru tapasztalatokon ment szegény Egylet keresztül, de most alapszabályaink biztositanak a belépő tagok becsületességéről. A czél jó, hazafias és hasznos és minden tekintetben megérdemli az Ország figyelmét. Itt segiteni kell. Kit mint és hol kell kérni, azt én kedves Laczim a te eszedre bizom. Okolicsányinak irtam, hogy figyelmeztesse Andrássyt, megtette-e, nem tudom. Mióta reméljük, hogy Apponyit elszállitják innen, és főképp mióta Rosthy Zsiga a követségnél van, reményeim nagyon növekedtek."

Apponyi alatt gróf Apponyi Sándor értendő, aki akkor osztrák-magyar diplomata volt Párizsban, s akivel nem igen tudták egymást megérteni. Ezt a levelet Zichy még Párizsból írta haza, s a levél azért van meg, mert Zichynek az volt a szokása, hogy nem restellt minden levelet a saját kezével még egyszer leírni, hogy a másolatot megtarthassa.

Magánál Ferenc Józsefnél is járt Zichy az Egylet érdekében. Mikor 1881-ben kiállítást rendezett Bécsben, jelentkezett a Burgban kihallgatásra. Április 4-én sikerült is az uralkodó elé jutnia azzal az ürüggyel, hogy megköszönje a hét évvel előbb kapott vaskoronarendet. Igazi szándékát nem akarta elmondani, mert félt, hogy akkor a magyarságra féltékeny kabinetiroda nem engedi Ferenc József elé. A kihallgatáson, mint ezt egy hosszú és érdekes levélben részletesen megírja az Egyesületnek, egyenesen félbeszakította az uralkodó szavait és segítséget kért a Párizsi Magyar Egyletnek. Ferenc József azt válaszolta, — mi egyebet válaszolhatott volna, — hogy „majd tanulmányozza a kérdést".

Bécsből Olaszországba utazott Zichy Mihály, de közben állandóan bombázta leveleivel mindazokat a közéleti nagyságokat, akiktől segítséget remélt Egyesülete számára. Május 4-iki kelettel a velencei Danieli-szállóból többek között ezeket írja Párizsba:

„Látva, milyen tetemes összeget gyüjtött (szégyen megvallani, közeli rokonom) gróf Zichy Edmund a bécsi iparműcsarnok és most legujabban a bécsi művészház megnagyobbitására (a párisi bankárok s a. t. mint Hirsch, Rothschild, Schnapper, Kohn, Spitzer s igy tovább 4—5—8000 forintokat irtak alá), én gróf urat ujra felszólitottam, nem volna-e kedve a mi menházunk felépitésére. „Zichyék menháza"... Milyen harsogó név. De bezzeg felszólitásom siker nélkül maradt. „Éljen a magyar király" nem fér össze az „Es lebe der Kaiser"-ral ezen uraknál. De mindazért nem nyugszunk ám. Addig firkálok, orditok, koldulok, hizelgek vagy fenyegetek, mig mégis elérjük végcélunkat."

Hiába agitált a lelkes művész, a párizsi magyar menházat mégsem tudta összehozni. Ehhez a világháborúnak kellett elkövetkezni és vele a drága áron vásárolt függetlenségnek. Most már van Magyar Ház Párizsban. Hajdan a közös diplomácia nem kedvezett neki. Szidja is őket Zichy Mihály mint a bokrot. Egy Szent-Pétervárról 1888 február 23-án kelt levelében ezt írja a párizsi magyaroknak:

„Sikerült-e nagyérdemü Elnökünknek (Munkácsynak) a párizsi magyarok Aristokratáit Egyletünkbe vonni? Ténylegesen a mi Egyletünk már ma a Magyar Konzulátus ügyeit végzi. Nem sok kellene hozzá, hogy ezt hivatalosan elismerjék és megerősitsék. Szégyen és gyalázat, hogy a diplomatikus pályán a magyarok oly gyéren vannak képviselve, és hogy e tekintetben mi magyarok a külföldön gyámoltalanul állunk. Több éveken át hallomásból, de személyes tapasztalásból a mult nyári utazásom alkalmával furcsa adatokat gyüjtöttem, melyeket kellő időben ki is tálalok ép olly forrón mint azt énnekem ki kellett kanalaznom."

Ha belemennék az idézetekbe, nem volna az egésznek se vége, se hossza. Szakos János gyüjteménye impozánsan nagy. Annyi levele van, hogy kiadva, vaskos kötetet tennének ki. Művésztörténeti szempontból éppen úgy, mint magyar történeti szempontból rendkívüli érték ez a gyüjtemény. Meg is kérdeztem tulajdonosát, mi a szándéka vele.

— Nem akarom, — felelte, — hogy ez a kincs nálam maradjon. Szeretném, ha méltó helyre kerülne, valamelyik hivatalos magyar gyüjteménybe.

Tudtommal üzleti lehetőségnek sem tekinti a leveleket. Ezekben a sorokban tehát egyszerűen átadom hivatalos köreinknek a hírt az eddig ismeretlen levelekről, amelyeknek vagy a Nemzeti Múzeumban, vagy a Szépművészeti Múzeumban van a helyük. S azt is lényegesnek tartom, hogy mennél hamarább nyilvánosság elé kerüljenek.

HARSÁNYI ZSOLT

A sziámi király Budapesten. Prajadhipok sziámi király feleségével, Rambajbarni királynéval augusztus 7-én éjszaka Budapestre érkezett. Fogadására a pályaudvaron megjelent Horthy Miklós kormányzó, feleségével

Zichy Mihály ismeretlen levelei

Munkácsy

A Párizsban élő magyaroknak van egy egyesületük. A földalatti Vaugirard nevezetű állomásán kell leszállani, pár lépésnyire tetszetős új házat talál az ember: kórház van benne és hivatalos helyiségek. Ezekben a hivatalos helyiségekben hosszú órákat töltöttem az aranyásó izgalmai közepette. Munkácsy Mihály nagy és tragikus életének nyomait kerestem az egyesület régi könyveiben, csoportképein és egyéb emlékeiben. És nem rossz helyre mentem kutatni. Munkácsy annakidején hosszú éveken át elnöke volt az egyesületnek. Vannak életének bizonyos momentumai, amelyeknek időrendjét a Párizsi Magyar Egyesület régi hivatalos írásai nélkül meg sem lehetne állapítani.

Vonzó és színes világ tárul a böngésző elé ezekből a régi dokumentumokból. A mult század második felében csupa érdekes magyar élt Párizsban. Egy részöket még a szabadságharc bukása sodorta oda, például Türr tábornokot, ezt a lázas és nyugtalan tehetséget, aki hosszú időn keresztül óriás csatornaépítések terveivel izgatta az egész világot, vagy Klapka Györgyöt, aki csendesen, elvonultan éldegélt Rue Guillaume Tell-beli lakásán, vagy éppen Nemeskéri Kiss Miklóst, a daliás ezredest, aki beleházasodott egy francia arisztokrata családba. Másokat karrierjük vitt ki, mint Munkácsyt, vagy a nevezetes Gruby doktort, a különc csodaorvost, aki csak külsőségeiben tetszett egy kicsit sarlatánnak, valójában elismert és jelentős elméleti kutatásokkal is foglalkozott. Aztán éldegéltek kint a névtelenek ezrei, akiket a rossz sors vetett ki küszködni az idegenek tengerébe. Ezeknek a hajdani magyaroknak egyesületi élete bontakozik ki a régi emlékekből.

A háború alatt, mikor az Egyesület működése szünetelt, sok minden elkallódott, de nem minden. Láttam például két mellszobrot. Ezek a háború alatt elvesztek, mostanában találták meg őket véletlenül a Rue Mazarin egy régi épületének dohos pincéjében. Egyik Munkácsy Mihályt ábrázolja, a másik Zichy Mihályt. Apró törések voltak a két szobron, ezeket Hiesz Géza magyar szobrász kijavította, s most mindkettő ott áll az Egyesület igazgatósági irodájában. A vezetők szíves készségéből be is tudom mutatni a két szobrot. A Zichy-szobor mintázója ismeretlen, a Munkácsy-szobrot Szirmay Antal Párizsban élő magyar szobrász mintázta 1893-ban. A talapzat elülső peremébe Munkácsy belekarcolta a nevét is.

De ha Munkácsy-adatokban sem szegény az Egyesületet, annál gazdagabb Zichy-adatokban. Régi levelezések, képek, miegymás: száz és száz adatát őrzik a híres magyar művész külföldi életének. Ő is hosszú éveken át elnöke volt a Párizsi Magyar Egyesületnek, még pedig az ügyekben részt vevő, valósággal dolgozó elnöke. Mikor elköltözött Párizsból, megválasztották örökös díszelnöknek, és ő haláláig nem szűnt meg sűrűn levelezni az otthagyott társasággal. Az utána következő elnökök. Bertha Sándor zeneszerző, majd Munkácsy, inkább reprezentáló feladatnak tekintették az elnökséget és az ügyek részletes vezetését ügyvezető alelnökeikre bízták, ezek azonban a távol élő Zichy Mihályhoz fordultak irányításért, még egészen jelentéktelennek tetsző dolgokban is. Zichy sűrűn írt, és hosszú leveleket.

Zichy Mihály

Ezek a levelek mindeddig ismeretlenek. De ha a nyilvánosság elé nem kerültek is, megvannak. A háború okozta rendetlenség közepette elhanyagoltan hányódtak, de egy Párizsban élő magyar, Szakos János nevű tekintélyes divatcég-tulajdonos, aki tetemes ideig vezetője volt az Egyesületnek, felismervén értéköket, összekereste őket a hányódó papír-szemétből és éppen akkor mentette meg valamennyit, mikor a szemétre kerültek volna már. Most féltékenyen őrzi őket, de kérésemre egyet-ketőt megmutatott. Jórészöket Zichy írta, más részöket Zichy kapta. Az alábbit például Munkácsy írta neki 1876-ban, a maga zseniálisan önkényes, ékezet-lenéző helyesírásával:

> Kedves Druszám! Ördög bujjék a bocskorodba, hogy épen most nem vagy ithon midőn bucsuzni jovünk. No hát Áldjon meg a jó Isten és hozzon arra mifelénk Chateau Colpach. Grand duché de Luxenbourg utolsó alomás, Arlon Ha jossz, irj egy pár nappal előbb, hogy ott várjon a kocsi. Most pedig még egyszer Isten aldjon meg. oszinte barátod Miska Dr Krishaber nem lévén itt, egy levélben arra kért, hogy hadjak nálad 50 frankot az ő nevére. A Magyar vizkárosultak javára. Szolgáltasd át rendeltetese helyere. Ha irsz, csak cimezd a levelet Chateau Colpach Grand duché de Luxembourg, hanem ha jössz, hát Arlonig veszel jegyet.

Sebtiben odavetett sorok ezek. Történetök nyilvánvaló: Munkácsy és Munkácsyné, mielőtt nyaralni mentek volna vidéki kastélyukba, búcsúlátogatásként felkeresték Zichy Mihályt a boulevard Haussmannon, ahol lakott, de nem találták otthon. Munkácsy tehát írt neki pár sort és mellékelt ötven frankot. Zichy a pénzt a levéllel együtt átküldte az Egyesületbe. A levél hátán rajta is van a szabályos iktatás: „139. szám A. Láttam! Seyfert Danó alelnök." A levélben szereplő Krishaber is magyar ember volt, akkor már neves orvos Párizsban. Munkácsy le is festette. A portré a „Mon ami" címet viseli.

Azoknak a leveleknek, amelyeket Zichy Mihály írt az Egyesületnek, főtémájuk mindig egy: pénzt szerezni és megvédeni a kizárólagosan magyar egyesület függetlenségét a k. u. k közösségtől. Mert, mint más fővárosokban, Párizsban is volt egyesületük az osztrák-magyar monarchia ott élő alattvalóinak. Ezeket természetesen a monarchia nagykövete irányította a kuliszák mögül és természetes, hogy ez a vezetés inkább kedvezett a birodalom szeretett cseh, lengyel és egyéb nemzetiségeinek, semmint a magyaroknak. Zichy Mihály pedig erősen magyar érzésű ember volt, leplezetlenül negyvennyolcas. Ez a magyarázata annak a lankadatlan hévnek, amelylyel a párizsi tisztán magyar egyesület dolgait sok ezer kilométerről is ápolta az osztrák-magyar egyesülettel szemben. A Szakos János-féle levélgyüjtemény egyes darabjainak például ilyen részletei vannak:

1876 február 8. Visontai Kovách Lászlóhoz.

„...A mi az én erőmből kitelt, azt megtettem

Uj Idők 1934. karácsony napja

A BUDAPESTI M. KIR. ÁLLAMI FELSŐ É

Telefon: József 381—23. Budapest, VII., T

_____ szám.

Könyvvizsgáló

Műemlékek

Hivatalból.
Dijátalányozva.
Portóköteles.

Szirmai Tony

Ujdonságok. (Beck Ö. Fülöp, Telcs Ede és Szirmai Tony legújabb emlékérmei és plakettjei.) Numizmatikai Közlöny, I. évf. 1902.

(Művészet 1903. 73. l.)

nincs cíd.

K.

Szirmai Tony

BESZÉDES LÁSZLÓ.

307 B.-Hunyadi leány. Gipszszobor. Eladó.

308 Jézus szíve. Gipszszobor. Eladó.

KARÁCSONYI GÉZA.

309 Alkonyat. Márványszobor. Eladó.

VAS VIKTOR.

310 Gróf Zichy Tivadar képmása. Plaquette. Magánt.

311 Bárczy István. Plaquette. Magántulajdon.

MURÁNYI GYULA.

312 Plaquette. Magánt.

KIS JÓZSEF.

313 Donáth Gyula szobra bronzplaquettje. Eladó.

BERÁN LAJOS.

314 Barátosi Porzsolt Ernő képmása. Bronzplaquette. Eladó.

315 Id. Dr. Chorin Ferenc. Jog és bányászat. Bronzplaquette.

SZIRMAI TONY.

316 Thurn-Taxis Albert hercegi pár érme. Bronz. Szobormű. Magánt.

317 A Lage érem
a) hátsó lapja
b) első lapja.

318 Anna Held bronzplaquette. Magánt.

319 St. Cristoph. Bronz érem. Szobormű. Magánt.

320 Mme Rosen. Bronz érem. Magánt.

321 T. Jonescu román miniszterelnök ő excellenciája Bronz érem. Magánt.

322 M. Camille Blanc. Bronz. Magánt.

KARÁCSONYI GÉZA.

323 B. R.-né úrnő. Bronplaquette. Magánt.

324 Hajnal. Márvány. Szobor m. Eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ.

325 Móremajorum. Gipsz. Szobormű. Eladó.

KMT 1912/13. Ádi Kiall

TOKAJINÉ BORBÉLY GIZELLA.

295 B. G.-né képmása. Bronzplaquette. Szobormű. Eladó.

BERÁN LAJOS.

296 Id. dr. Chorin Ferenc képmása. Bronzplaquette. Magántulajdon.

WEINBERGER ANTAL.

297 Károly F. J. főherceg és Zita főhercegnő képmása. Bronzplaquette. Eladó.

BERÁN LAJOS.

298 Dr. Siklóssy László képmása. Bronzplaquette. Magántulajdon.

MOIRET ÖDÖN.

299 Hős. Budapest székesfőváros egy iskolájának udvarán felállított díszkút domborműve. Szobormű. Magántulajdon.

ISTÓK JÁNOS.

300 Síremlék-részlet. Szobormű. Eladó.

WEINBERGER ANTAL.

301 Gerelyvetés. Bronz és márvány. Eladó.

KREIPEL KALOTAI OTTÓ.

302 Nagymama segítsége. Szobormű. Eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ.

303 Osztrigás leány. Eladó.

KOLOZSVÁRI SZESZÁK FERENC.

304 Táncos nő. Bronzszobormű. Eladó.

LÁNYI DEZSŐ.

305 Macza. Szobormű. Eladó.

JUHÁSZ GYULA.

306 Az óvatos. Szobormű. Eladó.

Szirmai Toni

medailleur

róla

Kritikus: Toni Szirmai, a francia – román – szerb plakett művész.

Különlenyomat A Cél ból.

Szirmai Tony MDK

I. György gögög király, érem

Károly Hohenzollern herceg, érem

Mária Román hercegasszony, plakett

Mária, plakett

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Zeitman Tony MUK

1. Syczny ciąg kiedy, ciąg
Karoly Hohenzollern herceg, ciąg
Ruska Korda Dereczgaszonty, ciągnęły
Mądry, ciągnęły

Moscarnok 1912. Tavaszi kiadituka

MDK

Szimmai Tony, szobrászm.

Thurn-Taxis Albert hercegi pár érme. Bronz. Szobormü.
Mgt.

A Lage érem a/ hátsó lapja.
b/ elsö lapja.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 58.1.

MDK

Szimmai Tony, szobrászm.

272. Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme. /Hátlap/
Mgt.

VII.Eduárd angol király bronz érme . Mgt.

274.Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme. Mgt.

KMT 1912. tavy.kiáll. Kat.52.1.

Szirmai Tony

MDK

Kutyakiállitási érem, bronz

Golfverseny, bronzérem

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Szirmay Tony, szobrászm.

L. György görög király érem. Mgt.

Károly Hohenzollern herceg érem. "

Mária Román hercegasszony plaktt. "

KMT 1912. tavv. kiáll. Kat. 51.1.

MDK

Szirmai Tony, szobrászm.

Mária plakett. Mgt

Anna Held plakett.

KMT 1912. tavv.kiáll. Kat.51.1.

MDK

Szirmai Tony, szobrászm.

Anna Held. Bronzplaquette. Mgt.

St.Cristpoh. Bronz érem Szobormü. Mgt.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat.58.1.

MDK

Szirmai Tony, szobrászm.

Mme Rosen. Bronz érem. Mgt.

T.Jonescu román miniszterelnök ö excellenciája
Bronzérem. Mgt.

M.Camille Blanc. Bronz. Mgt.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat.58.1.

Szirmai Tony MDK

E. Allard u. e.bronzérem

I. Ferdinánd bolgár király plakett e.bronz

A Nemzetközi Munkásvédelmi Kongresszus plakettje

Angol koronázási plakett e.bronz

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Szirmai Tony

MDK

Ferdinánd hg.román trónörökös, plakett e.bronz

V. Gusztáv svéd király, plakett e.bronz

II. György száz-meiningeni hg. plakett, e.bronz

A. Saligny, plakett e.bronz

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállítás

Szirmai Tony MDK

Mária román trónörökös lg. plakett, e.bronz

Maurice Raymond francia földm.miniszter érem.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Szirmai Tony MDK

Plakettek az 1900. évi párisi kiállitásról

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

Szirmai Tony MDK

Plakettek és Érmek

Mücsarnok 19o2/3. téli kiáll.

Szirmai Tony MDK

Plakettek és érmek, bronz I-II.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

MDK

Ujdonságok.

Beck Ö.Fülöp, Telcs Ede és Szirmai Tony szobrászm.-k legujabb emlékérmei és plakettjei.
Numizmatikai Közlöny. I.évf. 1902.

Müvészet. 1903. 73.l.

Szirmai Tony MDK

Éremek és plakettek

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Szirmai Tony, festöm.-szobr.

A jun.15.-ikén megnyiló második hágai békekonferencia plakettje.

Az orosz kormány megbizásából mintázta Sz.T.
Elölap: Az orosz cár és cárné képe. Repr.
Hátlap: felirás, évsz. ülö női alak. Rep.

Vas. Ujs. 1907. 54.évf. 24.sz. 482.l.

Szirmai Tony szobrászm. MDK

138. Plakettek és érmek. Kis plaszitkai munka.

Képzőművészeti Társ. 1901-2 téli kiáll.Kat.32.l.

MDK

Szirmai Tony

Plakettek és Érmek. Bronz.

Műcsarnok, 1904. tav.kiáll. 35.lap

MDK

Szirmai Tony

Plakettek és érmek

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 32.l.

Szirmai Tony MDK

Érmek és plakettek, bronz

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Szirmai Tony, szobrászm.

172. Plakettek és érmek. Bronz ez., arany.

174. Plakettek és érmek.

Képzőm.Társ. 1903/4. táli kiáll. Kat. 37.l.

MDK

Szirmai Tony

Plakettek és érmek, br.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 51.l.

Szirmay Tony MDK

P.f. Girárd, bronzplakett

D. Pedro II.braziliai császár bronzérme

Repülőgépek versenye, bronz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Szirmai Tony MDK

L. Ganne, bronzérem

J. Massenet, bronzplakett

II. Vilmos Würtembergi király bronzplakett

A.D. Pedro II. érem hátlapja, bronzérem
Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Szirmai Tony

Ferdinánd herceg román trónörökös Ö fensége. Plakett, ezüstölt bronz. Mgt.
V.Gusztáv svéd király Ö felsége. Plakett, ezüstölt bronz. Mgt.
II.György szász-meiningeni herceg Ö fensége. Plakett, ezüstölt bronz. Mgt.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. 55.lap

MDK

Szirmai Tony

Maurice Raymond francia földmivelésügyi miniszter. Érem, ezüstölt bronz. Mgt.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiall. 56.lap

MDK

Szirmai Tony

A Nemzetközi Munkásvédelmi Kongresszus plakettje.Ezüstölt. Mgt.
Angol koronázási plakett. Ezüstölt bronz.Mgt.
Mária román trónörökös hercegasszony Ő fensége. Plakett, ezüstölt bronz.Mgt.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. 55, 56.lap

MDK

Szirmai Tony

Eml.veret a római gazd.tanint. megnyitására,br.érem
" " " tanintézetre, br.érem

" az 19o7 évi bécsi tüdővész elleni kongresszusra, ez.érem

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
1952. Bp.

MDK

Szirmai Tony

automobil

Emlék a párisi értekezletre, ez.érem

" a nemzetk. XVI. orvosi kongresszusról, br.é
érem

Emlékveret a munkanélküliség elleni küzdelem
konferenciájára, br.érem

—

szépmův.muz. háborús veszteségeinek jegyzéke
sp.1952.

Szirmai Tony, MDK

Plakettek és érmek, ezüstözött bronz

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Szirmai Tony, plakettek és érmek, bronz MDK

Mücsarnok 1904/5. téli kiáll.

Szirmai Tony MDK

Plakettek és éremek, bronz

Műcsarnok 1904. tavaszi kiállítás

Szirmai Tony

MDK

Anna Held,plakett

Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme

VII. Eduárd angol király, bronzérem

Nemzetközi egészségügyi kongresszus érme

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Szirmai Tony

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 61.l.

Szirmai Tony MDK

Fájdalom, ércszobor

Miccsarnok 1899/1900. téli kiáll.

SZIRMAI

L. Kovásznai Viktória. Fejezetek a magyar épületművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Nemzeti Galéria

. 139–140, 144, *146*
17, *28–30*, 92
71, 74, 76, *80–82*, 96
5

. 145, *160*
1–22, *31–33*, 93, 98

), 61–62, 73–74
. *160*

8
57
–145, *160*
141, 145, *159*
3, 136–137, 140–142,

138, 144, *158*
5, 76

7, 140–141, 144, *155*
25, *35*
142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 97, 107–110, 112, *120–122*
Mayer Elek 15, 17, 21, *32*, *35*
Merényi Gina 98
Mester Jenő 98
Moiret Ödön 62, 65–67, 75, *78*
Murányi Gyula 42, 47, 50, 61, 63–64, *82–83*

Nagy István János 135, 138

Palotás József 135, 138, 144, *158*
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10, 14–15, 17, 19–22, *31*
Reisner József 19, 21–22, 26, *37*
Reményi József 46, 50, 62, 64–65, 67–68, 71–73, 76, *84–85*, 94, 97–99, 107–108, 110
Renner Kálmán 98, 110–112, *123*
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–17, 20, 22–23, *33–34*, 92–93
Schwartz István 15–17, 19, 23, *37–38*, 43
Seidan Wenzel 9–10, 14, 17, *31*
Soltra E. Tamás 144–145, *161*
Solymári Valkó László 98
Stiasny Aladár 96
Stuckhart Ferenc 11, *27*

Szabó Iván 140, 145
Szamosi Soós Vilmos 48, 51, 66
Szárnovszky Ferenc 24–26, *35–36*
Székely Károly 42, 50, 93, *119*
Szentessy Hiesz Géza 98
Szirmai Antal 40–41, 43, 45, 49, *55–57*, 93
Szlávics László, ifj. 98, 144–145
Szödy Szilárd 62, 75, 98
Szöllössy Enikő 132, 137, 140, 143, *152*

Telcs Ede 39, 46–47, 51, 60, 63–65, 69, 73, *79–80*, 97–101
Tornay Endre András 142, 145, *161*
Tóth Gyula 65–66, 68–69, 76, *91*
Tóth Sándor 98

Várnagy Ildikó 144–145
Vastagh György, ifj. 42, 50
Vígh Tamás 133, 136–137, 139–140, 142, 144–145, *151*
Vincze Pál 94, 98

Wirth János, ifj. 12
Wurschbauer Károly 11, 16, *27–28*
Zutt Richard 69, 76, *90*

ötödfél millió forint értékben, melyek után mintegy 45 ezer forintot fizet földadó fejében. A város különböző évi bevételei felrúgnak 700—800 ezer forintra, melyből csupán iskolákra s rokon czélokra másfélszáz ezer forintot fordít. Mert tudni kell, hogy a város tart fenn egy népes főgymnasiumot, egy-egy polgári leány- és ipariskolát s számos elemi iskolát nemcsak a városban, hanem a szállásokon is.

A város tulajdona a tőle keletre s vasúton egy negyed órányira fekvő *Palics* nevű fürdőhely is. A tó területe hat négyszög kilométer, s a nép-

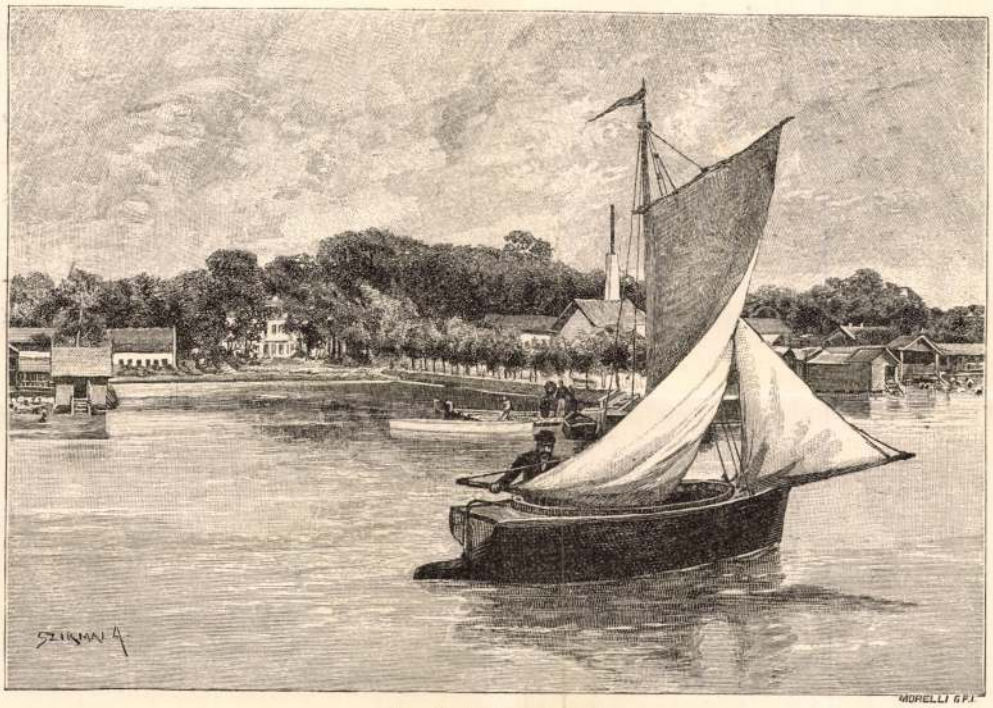

A palicsi tó és fürdő.

hagyomány szerint a múlt században úgy keletkezett, hogy a pásztorok kútakat ástak, s ezekből bugyogott föl a víz, melynek gyógyító erejét azonban csak a 40-es években fedezték föl; a későbbi évtizedekben aztán parkozták az erdőt, fürdőházakat, vendéglőket s szebbnél-szebb nyaralókat építettek köré úgy, hogy ma egyike a legkellemesebb fürdőhelyeknek. Földje homokos, de levegője tiszta, s a körűlötte fekvő kertek és szőlők illatától fűszeres. A tó vize szénsavas tartalmú, színe sárgás; különösen görvélykóros és csúzos bajokban hasznos erejű. Legmozgalmasabb a fürdői társas élet az athletikai versenyek idején, meg ünnep- és vasárnapokon, midőn Szabadkáról

Om II.

és Szegedről különvonatok szállítják ide a sok kirándúlót. A park közelében van a városnak egy 40 kat. holdnyi gyümölcsfa-iskolája, melyből évenként mintegy 50 ezer darab csemetét szállítanak a közeli s távoli vidékekre.

Mióta hat felől találkoznak Szabadkán a vasútak, szokatlan fejlődésnek indúlt a kereskedelem (különösen nagy a gabna- és sertéskivitel), s oly élénk a személyforgalom egy hét alatt, minő azelőtt egész évben alig volt.

Valóban Szabadkának csak jó közlekedő vonalakra volt szüksége, hogy roppant gazdagságát föltárhassa és fejlődésnek indúljon. Arra azonban, hogy számot tevő társadalmi és szellemi középpontja legyen a vidéknek, még kicsiny benne a művelt osztály. Ennek fejlődését még nagyon gátolja a régi élet- és gondolkodásmód, melyet épen a vagyonánál fogva irányadó elem, a bunyeváczság ápol legszívósabban. Ezek a Bácskának legtypikusabb lakói, s mivel Szabadkán laknak legtömegesebben (1881-ben a 61 ezernyi lakosságból 24 ezeren, szerbek csak 2.300-an), érdekes lesz itt röviden házi életökbe is bepillantanunk.

A *bunyeváczok* vagy *dalmaták* a fölszabadító harczok idején Herczegovinából, a Buna folyócska vidékéről jöttek a Bácskába. Vezetőik, a Ferencz-rendi barátok, 1687-ben már anyakönyvet vezetnek az újszülöttekről. Új hazájok birtoklására azonban sok szenvedéssel és véráldozattal kellett rászolgálniok, mert a tiszai tájakról gyakran rajtok ütött a török. Ilyenkor, a barátok följegyzései szerint, sokszor hetekig tanyáztak a szomszédos nádasokban és föld alatti üregekben, s csak papjaik vigasztalásai mentették meg őket a kétségbeeséstől. A zentai győzelem után a töröktől megnyughattak volna; de ekkor meg a Rákóczy-forradalom zavarta ki őket otthonukból. Mivel a fegyverfogható népet Szegedre rendelték, védtelen családjaikat a barátok Péterváradra vezették, hol hét álló esztendeig tartózkodtak, s csak a szatmári béke után tértek vissza földúlt lakhelyeikre. Ekkori s későbbi hadiszolgálataik jutalmául azonban annyi földet kaptak, hogy máig is ők a városnak leggazdagabb polgárai. Szeretik is városukat. Egyik daluk azt tartja: „Szuboticza béla, Tebe nigde néma“ (Fehérlő Szabadka, Sehol sincsen párod).

A férfiak ruházata egyszerű s egyező a magyarságéval; csak a legények viselnek selyem vagy bársony mellényt, mint a szerbek. A nők azonban annál ékesebben, sőt pazarabbúl öltözködnek. Az ingvállak aranynyal hímzettek, aranyvirágokkal kivarrott a selyem derék is; felső szoknyájuk szintén drága szövet, az ünneplő pedig rendesen virágos, nehéz selyem.

S z i r m a i. Antal/Tony/ szobrász é
és érem-művész

M Ú V É S Z E T
I.évf.1902.
60-64,
"Ermek és plakettek"

Szirmai Antal, érmelő

Művészet, II., 1903. 335.

Kitüntetések.

Szirmai Antal szobrász

Budapesti Szemle, 1902.

(CIX) 144. – 153. l. – Meller Simon:

a téli tárlat.

Szirmai Antal

Vas. Ujs. 1891. 161. R.

Az Ösztrák-Magyar Monarchia irásban és képben czímű vállalatból f. é. márcz. 1-én a 127-dik, illetőleg Magyarország II. kötetének a 20-ik füzete jelent meg. A füzet elején «*A Bácska*» ismertetésének befejezését, ez után pedig «*A délmagyarországi szerbek*» ismertetését találjuk, amazt *Badics* Ferencz, emezt pedig *Hadzsics* Antal tollából. Az előbbi dolgozatnak ide eső része, különösebben *Ujvidék* város és környékének ismertetésével foglalkozik, igen vonzó képet nyújtva úgy magáról e folytonos virágzásban s haladásban levő városról, mint az Alföld e vidékein levő vegyes lakosságról. Badics, a nagy szorgalmú iró és tanár, ki eddigelé leginkább irodalomtörténeti alapos képzettségével és gondos tanulmányaival vonta magára a figyelmet, e munkájában új oldalról mutatja be magát, mint lelkiismeretes kutató és éles elméjű megfigyelő. Beutazta az egész Bácskát, hogy e tanulmányát közvetlen forrásbuvárlatok alapján irhassa meg, s hű képét adhassa az általa ismertetett nép életének. *Hadzsics* Antal, a jeles szerb-magyar iró, czikkében sok újat s tehát érdekest találunk az alvidéki szerbekről, kiknek népjelleméről, szokásairól és erkölcseiről sok eredetiséget tudott följegyezni, a saját tapasztalatait is ügyesen és szellemesen értékesítvén. A ritka változatos tartalmú füzetet *Roskovics* Ignácz, *Cserna* Károly, *Dörre* Tivadar és *Szirmai* Antal festőművészeinktől kilencz szép rajz díszíti. A füzet Révai testvérek bizományában jelent meg. Ára 30 kr.

nem cad

VASÁRNAP **17** Kat. A. Margit Prot. Hedvig	N. k. 6 ó. 21 p. N. ny. 17 ó. 9 p.	
HÉTFŐ **18** Kat. Lukács ev. Prot. Lukács	N. k. 6 ó. 22 p. N. ny. 17 ó. 8 p.	Izr. 13. Seni bőjt
KEDD **19** Kat. A. Péter Prot. Lucius	N. k. 6 ó. 24 p. N. ny. 17 ó. 6 p.	
SZERDA **20** Kat. Vendel Prot. Iréne	N. k. 6 ó. 25 p. N. ny. 17 ó. 4 p.	
CSÜTÖRT. **21** Kat. Orsolya vt. Prot. Orsolya	N. k. 6 ó. 27 p. N. ny. 17 ó. 2 p.	
PÉNTEK **22** Kat. Kordula sz. Prot. Előd	N. k. 6 ó. 28 p. N. ny. 17 ó. 0 p.	
SZOMBAT **23** Kat Ignác pátr. Prot. Gyöngyike	N. k. 6 ó. 30 p. N. ny. 16 ó. 58 p.	Izr. 18. S. Vajere

MDK

Szirmai Antal, festöm.

Többféle természetü munkálkodása révén vált ismertté. Kiállitásainkon eleinte állat- és tájképekkel szerepelt. Majd rajztanár lett. Élete utolsó hosszu szakát templomin falfestmények, oltárképek festésével töltötte.

? : Szirmai Antal,
Magyar müvészet. 1927. 427.l.

MDK

Szirmai Antal, festöm.

1927 ápr.27. -én egy tiszte tagjaként halt meg.Kiskunderozsmán. -Régen elvonult a fövárostól, s visszavonultságban töltötte utolsó éveit.
1860 junóll. -én született.Szabadkán. - Ott és Budapesten végeztenközépiskolaimtanulmányait. Három éven át jára Rajztanárképzöt. -1880-ban kapta meg rajztanári oklevelét.

? : Szirmai Antal,
Magyar müvészet. 1927. 427.l.

MDK

Szirmay Antal

"A keresztelés után" c. művével pályázott a Munká
csy-díjra a Műcsarnok 25 éves jub.kiáll.-án.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs.1886. 46.sz. 743.l.

Gróman Antal

az Orsz. Mintarajztanodától 1880-ban különválasztva megszervezett Műfaragászati Műhely fogyalis rajz tanára volt.

Rónai György: Gondolatok művészetoktatásunk intézményesítésének centenáriumán.
Művtört. Ért.1971.3.sz.204-212.l.

210.l.

MDK

Szirmay Antal, festöm.

Benczur hive még Münchenböl. Párisban Collin és Courtois voltak mesterei. Egy travestiájával kapcsolatban egy müncheni kiállitáson, kellemetlenségei voltak.-Itthon egy ideig freskófestéssel foglalkozott.

Virág Béla: A mesteriskoláról.
Ország Világ.1886. 795.l.

MDK

Szirmay Antal, festőm.

Yz őszi kiállitás mindkét sorozatára nagy képeket küldött.ezek:

Keresztelés után.
Vacsora.
Eperszedés.

Virág Béla: A mesterisköléről.
Ország Világ.1886. 795.l.

SZIRMAI Antal

Gábor E

Müvtört.Ért. 1990 1-2 27,

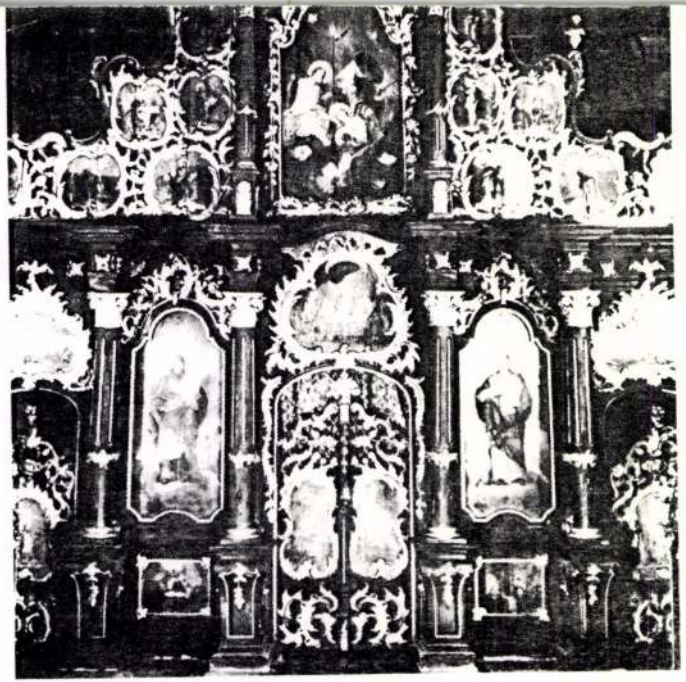

gyali Üdvözlet templom ikonosztázának ikonja ● Mihajlo Živković: Christus, 1802–1804. Blagovestenszka-Kirche, Szentendre

MDK

Szirmay Antal, festöm.

Hazajöve a szabadkai szinházban, majd a budapesti operán freskófestéssel foglalkozott. Pesten Lotz Károly és Vajda Zsigmond társaságában. -A József müegyetem és a főváros számára készitett arcképeken kivül tájképeket is festett.

Virág Béla: A mesteriskoláról.
Ország Világ, 1886. 795.l.

Szirmay Antal, Benczur híve még Münchenből. Párisban Collin és Courtois voltak mesterei. Nevét ismeretessé a német klerus felháborodása tette, melyet Paduai Szent-Antal kisértésének travestiájával keltett fel maga ellen a müncheni kiállításon. Itthon egy ideig freskófestéssel foglalkozott, előbb a szabadkai színházban, később a budapesti operán *Lotz* Károly és *Vajda* Zsigmond társaságában. A József-műegyetem és a főváros számára készitett arczképeken kívül tájképeket is festett. Az őszi kiállitás mindkét sorozatára nagy képeket küldött s ezek «Keresztelés után», «Vacsora» és «Eperszedés».

Vi.

Vizy Béla. A mesterszobáról. Ország Világ 1886. 795. l.

Szirmay Antal

a veszprémi székesegyház
figurális falképei
festői

Szegh almy Gyula

Dunántúli vármegyék
Bp. 1937. 269. l.

zoktatásügyi Miniszterétől.

nek L. Arthur kiadá=
Internationale Biblio=
stwissenschaft" cimü fo=
lyama I. füzetének egy
nek, mult évi 86651 szá=
ján, hivatalos használatra
egyezvén, hogy a nevezett
m a még hiányzó példá=
ezen alatti miniszterimba
.—

904. évi április hó 22-én

52 IRMAI Antal

1995 évi szaimvelés / írta Szenessei András /
XX. sz-i képek aukciós értékesítéséről
LÁSD: HELLER ÖDÖN

Magyar Hírlap: 1996 január 19. Péntek.
18. oldal

„Klubtagok és vásárlóposok"

Horváth H.: A kézműipar új formái. MMt II; Myskovszky V.: A bártfai egyházi könyvtár és könyvei. MK V(1880) 19–26; Radocsay Dénes hagyatéka: A bútor (kézirat); Roth V.: Gótizlésű fabútorok az erdélyi szász templomokban. AÉ XXXV(1915) 244–260; Szabolcsi M.: Régi magyar bútorok. Bp. 1954; Vadászi, E.: Ungarische Kastentische. Ars Decorativa 4. Bp. 1975; Vadászi, E.: Le stalle de Gölnicbánya. Ars Decorativa 6. Bp. 1979; Varjú E.: A régiségtár gótikus szobája. Közlemények a Magyar Nemzeti Múzeum Érem- és régiségtárából 1916; Voit 1943; Kovalovszki J.: Gótikus és reneszánsz bútorok. Bp. 1980; K. Csilléry K.: A magyar népi lakáskultúra kialakulásának kezdetei Bp. 1982.

A zenei hét

Suomen Laulu — Hiekisch Henrik

A finn énekesek már messze járnak, s még egyre a fülembe cseng néhány pregnánsabb melódiájuk, mint az Erik király, meg az agg Vöjnömöjnen dala. Néhány érdekesebb szavukra is emlékszem: peningetti, kukurilla, meg a „söf, söf, sufa" törékeny, finom harmóniáira. A finn dalosok elragadó képben mutatták be a finn nemzeti dalköltészet gazdagságát. Amikor tavaly az upsalaiak nálunk voltak, talán inkább előadó művészetük erőteljessége, virtuozitásuk egyenletessége tünt föl, a finneknél pedig az előadott kompozició hangulatának teljes átérzése, eszmei tartalmának teljes kiaknázása késztet tiszteletre. Az upsalaiak kórusa gazdagabb hangot produkált, a finneké gyengédebb pianisszimót.

Melyik a jobbik? igazán mellékes. Nekünk nincsen ilyen kórusunk — ez a fő. Amint a finnek elutaztak, megjelent az első memorandum. (Mert nálunk szeretik memoradumokra bízni a zenei ügyek elintézését, hisz emlékiratok gyártásához mindenki ért.) Ez a memorandum a Budapesten megalakítandó egyetemi énekkar tervével foglalkozik. A kivitel — fizikailag — nem volna nehéz; fiatalember, jótorku énekes, van elég, karmester is akad majd, — bizonyára valamely dilletáns egyetemi hallgató személyében, — s lesz nekünk is egyetemi énekkarunk.

De milyen lesz ez a kórus? Olyan, mint a többi „dalárda". Az egyetemi ifjuság, — főleg a középiskolai ének- és zenetanítás hiányossága miatt, — zenei ismeretek nélkül, kultiválatlan énekhanggal kerül a főiskolába. A hallgatók javarésze jóformán kottát sem ismer.

Egyelőre nem igen várhatunk valami művészi éneket a mi jövendő egyetemi énekkarunktól. Sok munka, sok fáradtság árán lehet ezen a téren valamelyes eredményt fölmutatni.

S még az is a jövő titka, hogy lesz-e türelem, kitartás az ifjuságban? Az eddigi kísérletek, amelyek a zeneművészetet be akarták telepíteni az alma mater falai közé, majdnem mind kudarcot vallottak. Inkább tréfának, mint komoly studiumnak tekintették eddig az egyetemi ifjuság vezető emberei a muzsikálást.

Persze, amikor a svéd, norvég, finn és egyéb testvéreink meglátogatnak bennünket, s a hangversenyeket követő lakomákon szépen eléneklik a Himnuszt, meg a Szózatot, zavarban vannak a banketrendezők, mivel nincs senki, aki az udvariasságot viszonozná; még a muzsikus cigány geográfiai ismeretei sem terjednek a suomi mezőkig.

Majd ha szolidabb alapon épül föl a zenekultúránk és őszinte lesz Magyarországon a komoly zene szeretete, nem kell többé szégyenkeznünk; megtanuljuk majd a finnek himnuszát is. Sőt a svédekét meg a norvégekét is.

*

A napokban meghalt Hiekisch Henrik. Nagy művész volt ez az érdekes, tartalmas ember. Bizonyára kevesen ismerték, mert nem szerepelt sokat a nyilvánosság előtt. Az operai zenekarban volt a helye a derék Hiekisch mesternek. Ő fujta az első klarinét-szólamot. Gyönyörü hangja volt a hangszerének, csupa bársony, csupa melegség rejtőzött a Hiekisch fasípjában. A külföldről jött hozzánk, a zenei műveltsége német volt. Aztán magyarrá lett, a fiát magyarrá nevelte, magyar gyerekeket tanított meg a billentyűs sipra és végül egy magyar hangszernek szerzett a külföldön becsületet.

Hiekisch Henrik volt a mai tárogató első nagy művésze. A „Tetemrehívás" hangulatos tárogató-szólójával jelent meg először az öreg, párducbőrös kacagányba bujtatott vitéz képében az Operaház színpadán.

Amikor a Tristán és Izoldát Budapesten előadták, Hiekisch tárogatóján zendült meg a harmadik fölvonás „Lustige Weise"-ja. Bécsben, Berlinben, Beyreuthban is bemutatta a tárogatót. Addig játszott a külföldi zeneszakértőknek, míg valamennyi nagy szinház hozatott magának egy-egy tárogatót. A „Lustige Weise", no meg az öreg Hiekisch kedvéért.

Mert Hiekisch érezte, hogy az a „fatrombita", amelyet Wagner a Tristán és Izolda harmadik felvonásához konstruáltatott, nem olyan jó, mint a tárogató. S az idén Bayreuthban, a Tristán előadásán csakugyan fölhangzik majd a tárogató tömör hangja, de nem a szegény Hiekisch mester ajakán.

Kálmán Imre

—⁂—

Hegyi Aranka. Hétfőn három óra tájt különös előadás ment végbe a Népszinház előcsarnokában. Halk moll-futamok szakadtak le gyöngéd hárfahúrokról, s amint a hegedük szóltak, úgy tetszett: emberjajt kap szárnyra a juniusi szél. Közönség, díszlet, zene és statiszták: minden megvolt, csak Antonia hiányzott, hogy énekeljen és kibontsa haját, miközben karzati népek és gáláns zsöllyepublikum könnyükkel kísérik Offenbach taktusait. Antónia nincs: kimaradt az ensembleből, először és utóljára. Nekrologgyelven: meghalt Hegyi Aranka, miután huszonhat esztendőt forró deszkákon élt, mindig úgy, hogy szívének darabját hagyta esténkint a teátrum kárpitjai közt. Szinésznő volt, sőt primadonna. S hogy nem érte utól az alkony, amely szürke, miként a skót köd és vigasz nélkül való, mihelyt elmult a gyorsan lett karriér, meg a láz, meg a hír, amiben divatos, drága és eleven nippé helyeződik a primadonna: ez tán a legjobb kulcs az ő művészetéhez. Ez az ő szinjátszó képességeinek, hogy úgy mondjuk, valőrje. Amikor jött, szükség volt rá. S most, hogy ment, a hozzáértők szerint, hiányozni fog. Mert véle egy művészet halt: a nemessé finomult dalos komédia. Mert Hegyi maga volt stílus.

d.

—⁂—

Apróságok a cirkuszvilágból

A cirkuszról általában már nagyon sokszor és nagyon sokat írtak. És mégis, a cirkusz valósággal terra incognita a nagyközönség előtt. Ez azért van, mert az eddig megjelent ismertetések legnagyobbrészt vagy felületesek, vagy teljesen tévesek voltak.

E sorok írója több mint egy évtizede otthonos a cirkusz-világban, amelyet sok tekintetben nagyon érdekesnek tart. A cirkusz-népség amolyan vándor-népség, amely az egész világot bejárja és ezáltal bő alkalma nyílik tapasztalatokat és ismereteket szerezni, amivel a cirkusz tagjai kétségtelenül pótolhatják — és kevés kivétellel pótolják is — azt a művelődést, vagy mondjuk tanulást, amit gyermekkorukban elmulasztottak. Azt tudjuk, hogy az artistáknak, éppen foglalkozásuknál fogva, elsősorban arra kell ügyelniök, hogy fizikumuk épségben maradjon. Különösen szól ez az ú. n. tornászokra (légtornászokra,

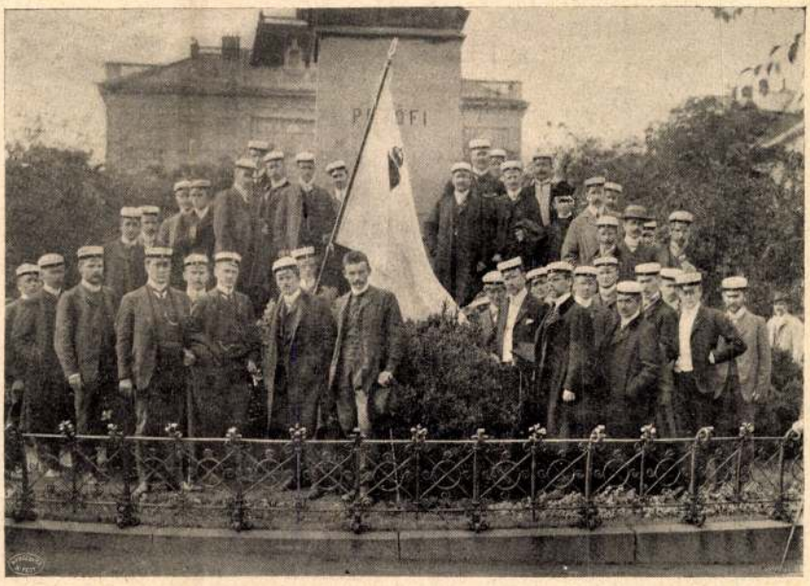

Finn diákok Budapesten, Petőfi szobránál

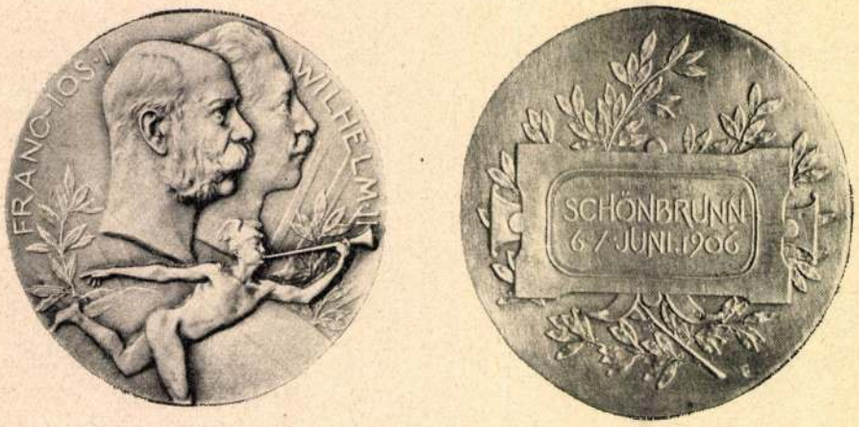

Emlékérem Vilmos császár legutóbb bécsi látogatásáról. Mintázta Szirmai Tony

akrobatákra, stb.), akiknek sokszor csak egy éjjeli „lumpolás" is annyit árthat, hogy nyomorékká lehetnek egész életükre. Egy elhibázott vagy bizonytalan lépés elég ehhez. Nagyon jól tudják ezt és ezért az igazi artisták között nincs részeges, vagy könnyelmü ember. Aztán meg idővel a fizikum elveszti rugékonyságát. Ami arra bírja az artistát, hogy keresményével, amennyire lehet, takarékosan bánjon. Az artista általában tizenötéves korától harmincöt éves koráig tud „dolgozni". Azontúl már elöregedik. Minthogy átlag jól keresnek (olyiknak nagyobb fizetése van, mint egy miniszternek), szép összeget rakhatnak félre . . . Még mindenki emlékszik például Olschanszky-ra, a Budapesten évekkel ezelőtt kedvelt „Dummer Augustra". Húsz év alatt megtakarított (1800 korona havi fizetést kapott!) százötvenezer koronát. Amikor már nehezére esett a porondon való ugrálás, nyugalomba vonult. Vásárolt Tirolban földet és jószágot és jelenleg sajtot gyárt. Egy időben rendkivül jól fizették az ú. n. „looping the loop" vakmerő mutatványait. Mindenki jól ismeri ezeket, hiszen mult esztendőben kettő is volt a cirkuszban. Az első ilyen looping-mutatványos valami Diabole nevü francia volt, aki a cirkusztól öt-hatezer forintot kapott havonkint! E fizetés mellett az első esztendőkben valósággal kapkodtak érte a cirkusz-direktorok. Diabole hat év alatt félmillió koronát tett félre és ma hazájában milliomos bankár. Eredetileg utászőrmester volt. Vagy ott volt Tom Belling, a Dummer August „feltalálója", aki egy millió márkánál többet hagyott hátra. Az örökké jókedvü ember úgy élt, mint egy remete. Hetvenkét éves korában halt meg, szerencsétlenség következtében. Még előző nap egy veszett komondort ragadott torkon és fojtott meg. Sok-sok példát lehetne felhozni még, amelyek dokumentálják azt, hogy a cirkuszvilágban úgy a férfiak, mint a nők a legideálisabban élnek. Egyszerűek, szolidak, egyeneslelkűek. A hazug embert nem tűrik maguk között. Művészetükre büszkék, de nem kérkednek vele. Ambiciójuk van akkora, mint akármelyik előkelő színészé. Legtöbbje régi cirkusz-családból való. Egynémelyiknek még a dédapja is artista volt. Ott van például Renz Ernő, az öreg Renz unokája. Gazdag ember, nem szorul arra, hogy vakmerő lovas-mutatványait mutogassa. De fiatal ember és dolgozni akar. Aztán meg benne van a „cirkusz-vér." Reggeltől estig elvesződik a Beketow-cirkusz porondján a lovakkal, próbálgatva a legujabb lovas-trükköket. Mialatt pihen, próbálnak a többiek: Beketow direktor, Gautier-idomítók, a bohócok, stb. Olyankor együtt van az egész cirkusz. Nevetgélve, trécselve gyakorolnak vagy jól mulanak a híres Villandokon, akik iszonyu komoly arccal dobnak közibük egy-egy szellemes mondást. Hej, uraim és hölgyeim, azt vélem, hogy ez a próba voltaképpen az igazi, az érdekes előadás.

(f. j.)

Schmittely József

Kétféle szinben látja a nagyközönség az ujságírót. Sokan vannak, akik még mindig hisznek a Konrad Bolzok és Rátkyak vidám, bohém voltában, tengeri kígyóról szóló laptöltelékekben és a kiollózott lexikon-cikkekben. Úgynevezett realisztikus regények azután megteremtették az ujságíró egy másik tipusát is. A szerkesztőség tűz-ablakai belevilágítanak az éjszakába, a rotációs-gépek fenyegetően dübörögnek a föld alatt, a termekben lázas árnyak rohannak végig és fróasztalánál ott dolgozik a neuraszthéniás, titokzatos, alkotó-géniusz, — az ujságíró. Egyik kép olyan hamis, mint a másik. Az igazi ujságíró nem bohém és nem regényhős. Az igazi ujságíró csendes, fáradt ember, aki megteszi kötelességét anélkül, hogy valami része volna a szines romantikában. Egész életében fényt és hírnevet áraszt másokra, maga pedig mindig a sötétben marad.

Schmittely József

Vajjon hányan tudták az országban, hogy egy Schmittely József nevü ujságíró huszonöt év óta végzi nehéz, felelősségteljes munkáját? Apró emberekből, akiket lapjának elismerő biztatása emelni kezdett, tekintélyek lettek, ő maga sohasem vette igénybe azt a gépezetet, amelynek billentyüit naponta végigjátszotta. Sohasem kamatoztatta a hatalmát, amely minden szerkesztőségi szobában lekötve szunnyad. Az igaz emberek közül való, akik magában a munkában találják meg a munka jutalmát és a munka egyenértékét.

Huszonötéves jubileumát most mégis megünnepelték. Ő maga bizonyára úgy fogja föl, mint kötelességének egy eddig nem ismert, kellemetlen részét. Nekünk azonban kellemes és jóleső alkalom, hogy köszönjünk egy embernek, aki eddig még sohasem lépett ki annyira magacsinálta homályából, hogy levehettük volna előtte a kalapunkat.

Vizsgák

— Úgy félek, Lilikém. Az utolsó tíz sédát nem nézhettem át.

— Hát még én. Egész éjszaka tanultam, és mégsem jutottam tovább a harminc éves háborúnál. Istenem, hogy hívták azt a tengeri ütközetet, amelyben az angolok megverték Napoleont?

— Azt? Azt... jaj, én is elfelejtettem.

Ezt a beszélgetést a villamoson hallgattam végig. Két kisleány szepegett a sarokban, az ajakuk már egészen szederjes volt az izgalomtól. Különben szépen fel voltak öltöztetve fehér ruhácskába, a kezükben mindegyik egy nagy marék rózsát tartott. Mindezekből a jelekből a hozzáértő kitalálhatta, hogy a szegény kicsikék évzáró vizsgára mennek.

A középiskola ellen mostanában kemény támadások hangzanak el. Ne firtassuk: mennyire jogosult egyik vagy másik. Beszéljünk ezúttal csak a vizsgákról. És nincsen az a kemény, lesujtó birálat, amelyet a magunk részéről alá ne írnánk, ha a vizsga név alatt folyó gyermekkínzás eltörlését követeli.

Gyerekkínzást írtunk, pedig nem szeretjük a nagy szavakat, a túlzásokat. És mégegyszer ismételjük, a vizsga gyerekkínzás. Nincs semmi értelme. Nincs semmi célja. Egy régi, elavult rendszer ránk maradt hajtása, amelyet még nem volt bátorságunk tővestől lenyesni.

Egész éven át folyik az iskolában a tanítás. Év végére a tanár tisztában van mindegyik tanítványával. Megállapítja az osztályzatát. Azután jön az évzáró konferencia, azon a tanári kar átmegy az egyes tárgyakon, javít, kiegyenlít, egyszóval elkészíti a bizonyítványt. Ezt a bizonyítványt azután megírják, vagy nyomdába adják. Semmiféle változás már nem történik rajta. Az akták le vannak zárva, sem javítás, sem rontás nem lehetséges.

Uj Idők 1906. XII. 25 sz.

Szirmay Tony

A HÉTRŐL.

A művelt külföld. A múlt pénteken, mikor a képviselőház néhány forróbb vérű tagja kiszorította a törvényhozás terméből a nemzetsértő Vajda-Vojvod Sándort, már biztosra vehette mindenki, hogy huszonnégy órán belül megtörténik az «apellálás a művelt külföldhöz.» Nem telt belé huszonnégy óra és a *fölebbezés* csakugyan meg is történt, a mint hogy megtörténik minden alkalommal, a mikor a nemzetiségi urak valamin rajtaveszítenek. Hogy a művelt külföld hanyatt essék a megbotránkozástól azért, mert Vajda Sándor nem szidhatja büntetlenül a magyar nemzet törvényhozásában a magyar nemzetet, ezt a többek között azért se hiszszük, — mert a művelt külföldnek erre nincsen semmiféle joga. A művelt külföld parlamentjeiben estek már meg sokkal czifrább és csattogóbb, sőt dörgőbb dolgok is, mint a mienkben. A nyelvrendeletek tárgyalásakor, Badeni gróf kormányzása idején, a bécsi képviselőházban olyan verekedések folytak, a milyet külvárosi csapszékek közönsége is csak kivételes alkalmakkor, nagy ünnepek délutánjain produkál. A haját meg a szakállát czibálták egymásnak a törvényhozó urak. A franczia kamarában Constans belügyminiszter pofonütötte D'Aubry grófot és Syveton képviselő

végez, szinte példátlanul sokat kiván az emberétől fáradozásban, odaadásban, bátorságban és tapintatban. Egy nagykövet mondotta egyszer, hogy két igen nehéz mesterség van. Egy nagy állam diplomatájának lenni, vagy egy kisebb város zsurnalisztájának. Mert mind a kettőnek ezernyi érzékenységgel kell számolnia. Ha egyforma nehéz is a két mesterség, bizonyos, hogy nagykövetnek lenni mégis háládatosabb foglalkozás. Jobban is honorálják. Nem csoda tehát, ha nem csupa olyan ember lesz vidéki ujságíró, a ki nagykövet is lehetne. De hogy azért a vidéki ujságírók zöme jól, lelkesen és sikeresen teljesíti a maga igen nehéz föladatát, annak kész bizonysága a vidéki sajtó állandó fejlődése, egy csomó kitünő lap, a melynek csak a dátuma vidéki, de nem a szinvonala olyan, a milyet az a bizonyos *metropolis-gőg* ezzel a szóval jelezni szokott.

*

A boldogság kodifikátorai. Közel két esztendeje dolgozik egy jogtudósokból és irókból alakított hetes bizottság Párisban a házassági törvény reformján. Nem akarják elsietni a dolgukat, a melynek a végzésére öt éves terminust kaptak, pihenő és meditáló szüneteket tartanak, jókora pauza után a héten láttak megint dologhoz. A házassági törvény reformja a házassági intézmény reformja kiván lenni, mert

és meglehetősen melancholikus nyilatkozatot tett elmélkedésének eredményéről. Arról — jelentette ki — le kell mondanunk, hogy a boldogságot intézménynyé tudjuk fogalmazni, akár a házasság, akár bármely más kötelék formájában. Intézmények adhatnak az embernek védelmet, támogatást, adhatnak módot a boldogulásra is, de paragrafusokkal boldogságot se termelni, se biztositani nem lehet. Ezt az erőt egy az emberinél emelkedettebb hatalom tartotta fön magának. Nem is arra törekednek ők, hogy a házasságot boldoggá tegyék — ennek az elemei nem állnak rendelkezésükre — hanem csak arra, hogy lehetőleg megszabaditsák a boldogtalanság tragikumától. A boldog házasságok nem is szorulnak semmiféle reformra, mert ezekben minden kötelék becses és áldott biztositéka a legnagyobb földi jónak: a reform mediczinája után csak a boldogtalan házasságok sóvárognak, ezeket pedig boldog frigygyé varázsolni semmiféle törvény nem tudja. Olyan reform, a mely a boldogtalan házasságok tömegét csökkenti, igenis lehet; de olyan, a melyik boldoggá tenne csak egy boldogtalan házasságot is, nem képzelhető. Mert semmiben se vagyunk olyan járatlanok, olyan tudatlanok, mint a boldogság tudományában. Ennek a tudománynak a törvényei még mindig a véletlenség kezében vannak: kodifikátorai még meg [illegible] A boldogtalan emberek esengő

A JUNIUS 15-IKÉN MEGNYILÓ MÁSODIK HÁGAI BÉKEKONFERENCZIA PLAKETTJE. — Az orosz kormány megbizásából mintázta Szirmai Tony.

lábuak közül való, a melyeknek nevezetes szerepet szánt a história. Nem a turfkrónikás

emberségesen bánik velünk Ak-Mirza Ő Nagy-

ájul, azt pihentetik, de a vizzel való fellocso-

SZIRMAI A. VÁZA.

Szirmay Tony

Magyar Iparművészet

1900. 186. l.

„*Innen Dekoration*“ *utolsó*
si) füzete a magyar iparművészet
nagytehetségű művészével, *Wiegand*
el foglalkozik, a kinek bútorterveiből
egész sorozatot közöl.
örömmel veszünk erről tudomást, annyi-
is inkább, mert ebben épen iparművé-
ünknek az az ága jut megérdemlett elis-
réshez, a mely nálunk a leghosszabb
g vergődött idegen hatás alatt s csak
grövidebb idő óta szabadult fel e hatás
. A bútor-tervezés dolgában az utolsó
ig kényre-kegyre ki volt szolgáltatva
snek — s ime ma már a külföld is
meri önállóságunkat e téren.
Viegand terveit mindannyian ismerjük.
olyóirat is közölt belőlük szemelvénye-
s a karácsonyi kiállításunkon látható
sorozatról úgy a közönség, mint a
ika elismerte, hogy e téren ő elsőink
ött áll. — Azóta pedig a Mérnök- és

Szirmay Tony (irodalom).

Szépművészeti Múzeum irattára. 1803/1912.

Szirmay Tony

írod

Éber László dr.

A Rarácsonyi kiállítás

Magyar Iparművészet

1905. 4. l.

l. a darabformáról sokszorosított bronzszobrok. Ld. pl. Rodin L'Age d'Airen, ~~fotó~~ „eredeti" példánya Szépművészeti Múzeumunkban.)

Szirmay Tony

Trefort életét írta.

Repr.

Magyar Tudományos

1903. 293 l.

Szinnai Tony

ród

Landvai Károly: Párizs

levél. Műveinek 1908

272. l.

757.

757. David Teniers II.

Sz. Antwerpenben 1610-ben. † Bruxellesben 1690-ben.

A bruxellesi királyi palota.

A parkban, a nagy arányu tornyos és erkélyes régi királyi palota előtt, tó van, melytől balra a mezőn szarvasok legelésznek s jobbról fák díszlenek. A tó vizében tíz vadkacsa úszkál és kettő felette röpül. Az előtérben barna köpenyben meg széles kalappal Vilmos herczeg áll apródjával és három kisérőjével, a kik köpenyt, tollas kalapot, térdig érő nadrágot és czipőt vagy bő szárú csizmát viselnek. Jobbról egy úr társalog két előkelő hölgygyel, kiket apród kisér és kiknek kutyája idább van. A hölgyek öltözete csipkével diszített uszályos ruha, míg az úr köpenyét vállra vetetten hordja. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 176 : 290 cm. — Mündler: X. 27.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: II. 5. *Meyering:* Ansicht der Residenz des Gouverneurs der Niederlande zu

I
356.

Szirmay Tony

Szirmai Tony újabb műve.

Párisban élő honfitársunk egy újabb alkotását mutatjuk be e füzetünkben, mely a román király 40 éves uralkodói jubileumára készült kazettát ábrázolja.

A tömör ezüstből készült mű igazi chef d'oeuvre, különösen életteljes a kazetta egyik oldalán ama jelenetezés, midőn Károly román király a görög-török háború idején egy dombon áll szemlélgetve és tanácskozva, miközben a közvetlen közelben egy kartács robban szét s a román felség hidegvérrel szól: „Ezt a zenét szeretem!" A másik relief a román nép kévegyűjtését tünteti föl, ugyancsak itt látjuk a szinajai kastélyt s a román király szülőházát; a kazetta sarkain egy-egy népies tipus és őrt álló román katona finoman mintázott alakját helyezte el a művész. A pompás műnek számos műbarát és művész nézője volt; a mi büszkeségünk, hogy magyar művész a mestere.

Szirmai Antal az athéni görög iparművészeti iskola tanára is, ez idő szerint szabadságon.

Érdekesnek tartjuk még felemlíteni, hogy Szirmai Antal kettő is van. A másik Budapesten élő jeles festőművész. Megkülönböztetésül és mert Párisban több művész egyszerűsíti hasonló keresztnevét, mint Tony Robert-Fleury Chanet stb. Szirmai leggyakrabban ekként szerepel a tárlatokon.

L. K.

Magyar Iparművészet

1906. 246. l.

magyar régészet és művészettör-
net korszerü fejlődésébe szilá
dan beépitsük,s általában a haz
tudomány és közmüvelődés szolgá
tába állitsuk.Ha régészek vagyu
is,maradiak sem a tudományban,s
a kulturában nem akarunk lenni.
Ezen akciónkkal XXXXXXXXXXXX
szolgálatot akarunk tenni a mag
szellemi életnek.Egyuttal előké
szitjük és keresztül vitelükben
megkönnyitjük óhajtjuk azo
kat a tudománypolitikai,muzeális
és müemléki reformokat,amelyekrő
azt érezzük,hogy megoldásuk küsz
bön áll.E célok szolgálatára meg
akarjuk szervezni a magyar régés
és müvészettörténészeket,kidolgo

Szirmay Tony

ród
2

Tábl Párismagy 81. l.
82. l.

Szirmay Tony dombormüve.

KIRÁLYUNK ÉS VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY MARIENBADI TALÁLKOZÁSÁNAK EMLÉKÉRE VERT ÉREM.

MI UJSÁG?

Emlékérem a király marienbadi látogatásáról. Mint legutóbbi számunkban már jelentettük, a *király* augusztus 16-ikán Marienbadban meglátogatta *VII. Edvárd* angol királyt, a ki az ottani kúrát használta. E találkozás emlékére az angol kormány érmet készíttetett, melynek kivitelére egy magyar művész, a Párisban élő *Szirmai* Tony nyert megbizást. Szirmai, ki hasonló munkáival otthon s a külföldön is kiváló hírnevet szerzett, e megtisztelő megbizásnak is teljes sikerrel felelt meg. Az emlékérem egyik lapja a két uralkodó arczképét ábrázolja egymás mellett, míg a másik lapra a találkozás napja és helye van rávésve e felirattal: «Marienbad 1904. aug. 16.»

Szirmay Tony

Deák-téri 5

400

Szomai Tony

A párisi kiállítás magyar pavillonjának plakettje egyb.

München 1904. 47. l.

Lexis, göttingai egyetemi tanár IV. 187

Szirmai Tony

Nobrai a

MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM · BUDAPEST, VI. ARENA-ÚT 41.

Szirmai Tonyné I. 207

1904. VII. 20.

Szabadra.

Ehrenreich (465/1904.)

Szirmai Tony

Munkamű

1907-8. téli kiáll. 227

1910-11. téli kiáll. 257-265

1911-12 jub. kiáll. 368-377

1912. tav. kiáll. 267-274

1912-13. téli kiáll. 316-323

1913. tav. kiáll. 284-292

~~1876. Lotz Károly:~~

b) Az elbeszélő Költésze

Egész alak, ül és szembe
ha beszélne, balját pedig a té
babérkoszorú ékesíti, kibomlot
telen, ruhája bő, csipeljének a
Egyik lábával ~~ki~~lépett.

~~fa~~ vászonra

Szénrajz, méretei 244.5:
Az egyetemi könyvtár kel
Az 1898: XI. 14-diki elő
leirat alapján vétetett (384/9
(18/99). Az elszámolást 1900: I
Jegyzékbe foglaltatott 1

904:V.6.

1898

Szirmai Tony –
sobrat arelk
Schönberger

Kath. Rodr. Alfonz
Prot. Kolos

CSÜTÖRT.

31

Kath. Farkas pk.
Prot. Ref. eml.

PÉNTEK

1

Kath. Mindszent
Prot. Marianna

SZOMBAT

2

Kath. Halottak napja
Prot. Achill

1929/1930

Izr. 29. S. Beresith

44. HÉT 1929 * XI. HÓ * NOVEMBER 30 NAP

Szirmai Tony

U. 1620.

Szirmai (Schönberger)
Tony (Antal)

---

erőd
=
A Cél 1918. évf.

Kritikus: Toni Szirmai, a francia – román – szerb plakátművész. (Különnyomat A Cél 1918. évfolyamából.

[illegible]

BECK Ö. FÜLÖP.

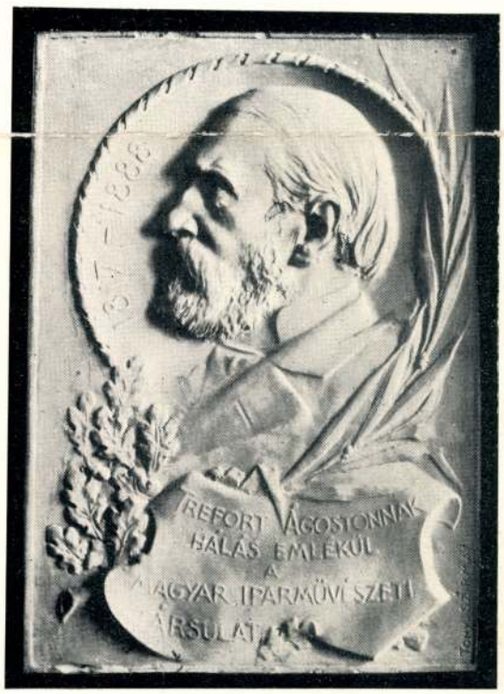

SZIRMAI ANTAL.

A TREFORT-PLAKETTPÁLYÁZAT
JUTALOMDÍJBAN RÉSZESÜLT PÁLYAMŰVEI.

FŰTŐTEST BURKOLAT.
KALAPÁLT ÉS CIZELLÁLT BRONZ.

TERVEZTE
HIRSCHLER MÓR.

Magyar Iparművészet
1903. 294. l.
kép

Szirmai Toni utal

levélnek 1903. 73, 221, 335

– 1904. 47

– 1913. 28

Péti Kálmán: Csendélet 128 (608), 3717 (505). — Feritett aszta 128 (608), 3718 (505).

Szirmai Antal könyv

Munkaügyi lexikon 7 db.

NOVEMBER

22

Szirmai Antal (Tony)

Munkanélkül kobrász. Párs

1896. mill. kiáll.

1899–1900 téli kiáll

1900–1901. téli kiáll.

1901. tav. kiáll

1901–2. téli kiáll. 138

1902. tav. kiáll. 110

1902–3. téli kiáll. 121.

1903–4. téli kiáll. 172, 174

1904. tav. kiáll. 264.

1904–5. téli kiáll. 516.

1905. tav. kiáll 213

1906. tav. kiáll. 174

1906–7. téli kiáll. 347

Kard, küzli, 1848/49-ki VI. 137

Szirmai Antal

nobrain

szül. 1871 aug. 20. Budap.

vad

Krček II. 585. l.

Kõrgeskodelemõõgi nimistu, m. Rei.

V. 309

Schönberger Szirmai Antal

1892. Páris szobák

(199) Téli kéjmás. Gipsz
vellszobor. Magántul.

(512) Diana. Gipsz szobor.
Egy ostvége 30 ft

Téli kiállítás 1892/93

Szirmay Tony

vad

Münsamok 1901. 300

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szinnay Tony

szolr.

ined

Műcsarnok, 1899. 243.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnöl

8. sorsz. Műhelyi mint

Szörnai Tony

laid

Sohlbuch 981

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191.....év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Sri Mai, Paris

laid
2
Sohl Bugabb 9/l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedéi

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Spirnay Tony

Numismat. Nost

1905. 98 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Szirmai Tony

Romána Ferenc 40 éves nal-
kodói jubileumára keszült
szüst kazetta

írod

Magyar Iparművészet

1906. 46. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona ..... f-ről,

összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

érnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Szirmay Tony

Lnod

Numizmat. Közl

1905. 18 l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

ıgy helyettesének
ása.

– Endrényi Imre, Szeged.

1358–1372. Tony Szirmai.

Sz. Pesten 1871-beu.

1358. *Apponyi Albert gróf.*

Egy sima karimájú érem előlapján mellig, kissé balrafordultan és díszmagyarban van ábrázolva. Rajtos nyakkendőt, atillát és vállravetett prémes mentét visel. A hátlapon tölgy- és babérgalytól körülvett tábla van. Felirata az előlapon fölül: »GRÓF APPONYI ALBERT«, jobbról félmagasságban: »SZIRMAI«, a hátlapon fölül: »1907« és a táblán: »SZEGED DISZPOLGÁRA«.

Ezüst, méretei 6 : 6 cm. — Lelt. sz. 1358. — Értéke 25 K. — A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671–912). — Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546–911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803–912). — Bejelentetett 1913 márczius 15-én (465–913).

Szirmai Tony

Párs

vrid

Numismatikai Közlöny

1902. 53. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Szirmai Antal

Tony Szirmai Páris

---

ered. eszteg lasd is

Numizmatikai Közlöny

1903. 46-47 l. 1903.

75. l.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191 ..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi Im

Szirmai Tony

Ernő

Irod

Numizmatikai Közlöny

1904. 74. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... .

.....

tanu.

Szirmay Tony

Csmez

Irod

A. de Witte. Tony-Antoine Szirmai, medailleur hongrois. Duprier: La Gazette numismatique. VII. évf. 1903. 10 szám.

Irod

Numismatikai Közlöny

1904. 16.–17.

1900 ben a Salonban érmet
az 1901 ben Salonban pedig

érmet! Mention honorable-t nyert.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

Szirmai Tony

szobrász

król

Numizmatikai Kőr.

1908. 172. 1.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191.....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

Szirmay Tony

Lőrd

Numizmatikai Közlöny

1907. 138. 1.

legújabb plakettes-felsorolva.

.....*műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

n.

vi .....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szirmay Tonó

Magyar Királyi Államvasutak.

Budapest

Cód

Numizmat. Köpl

T. Müller 1910 : 18.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191.....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

Szirmay Tony
ornev

lista

Numizmat. Közl.

1910. 4. l. 6. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191..... (

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

Szirmai Tony

szobrász

szob

Numizmatikai Közlöny

1909. XI. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év..

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

Szirmai Tony

laid ohv

Skso 62.l. 64.l.

65.l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

'ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Szirmai Tony

lárd

Nemzetmax köpl-

1910. 123. l
124. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Szirmai Tony

László

Numismat. Közl.

1910. 142

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Szirmai Tony

elnevezés

laid

Nemzetmai kézl.

1911. 17-l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szirmay Antal
szobra

Vrad
=

Vas. Ujs. 1908. 612.

l. (Klapka György
emléktáblája Szombathely)
(kapcsolat)

fent kerülhette
1908 ta lehetett
le.

Yours very truly
[illegible]

Dec. 29 1908. Sir.

I. I. [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

Stirmay Tony

wait

Vasly c1904. 600 l
Egypt

Szirmai Antal

---

crod

M. Spanwerbt

Cro3. 293.

Trefort

~~Szirmai~~ - Pilarette

Szirmay Tony

a 1907 évi második
hajdú bérekonferencia
jegyzőkönyve.

repr. Vas Zs. 1907
482 l.

1912

1371. Tony Szirmai.
Sz. Pesten 1871

↳ nyert elhelyezés. Államférfiak

1371 Gróf Khuen Héderváry Károly arczképe.

Sima karimájú domborű, ~~melynek~~ előlapján a gróf mellig, balra fordultan és arczélben van ábrázolva, ~~és a melynek~~ hátlapján pálmától és babérgalytól körülvett felirati tábla, ~~mely~~ Középütt elválasztott haja és körszakálla rövid, bajusza hosszú és öltözete ing álló gallérral, csokorra kötött nyakkendő, kivágott mellény és kettős elejű kabát. Felirata
a párkányon: »KHUEN-HÉDERVÁRY
KÁROLY GRÓF«
és oldalt balról: »SZIRMAI«.

Ezüst-plaquette, méretei 9,9:6,8 cm.-- Lelt.sz.1371.-- Értéke 40 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz.n.313-912
Át.lelt.8696.
1803-912-14

1880

1370. ~~Tony Szirmai,~~
~~Sz. Pesten 1871~~

1912.

1370 Törley József arczképe.

A gyárosnak

Sima karimájú domborű, ~~melynek~~ előlapján a ábrázolt mellig, jobbrafordultan és arczélben ~~van ábrázolva és a melynek~~ látható, hátlapján a promontori pezsgőgyár látképe szemlélhető. Haja ~~rövid~~ és bajusza rövid, arcza leberetvált, öltözete nyitott gallérú ing, ~~kihajtott~~ csomóra kötött nyakkendő, kissé kivágott mellény és kettős elejű kabát. Felirata

az előlapon fölül: »TÖRLEY JÓZSEF«
a jobb kar metszésénél: »SZIRMAI«
a hátlapon fölül: »A
TÖRLEY GYÁR
25 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK
EMLÉKÉRE«
és alól a czimerpajzson: »1882–1907«

Ezüst-érem, átmérői 2.8:2.8 cm.-- Lelt.sz.1370.-- Értéke 10 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án(1803-912).

Sz.n.312-912
Át.lelt.8695.
1803-912-13

309

1878

1369. ~~Tony Szirmai.~~
~~Sz. Pesten 1871~~

1912.

jobbrafordultan ülve és szembe nézve van ábrázolva.

1369 Székely Ferencz ~~arczképe.~~

~~ábrázolnak mellképének,~~

Sima karimájú ~~domború,~~ plaquette ~~melynek~~ előlapján ~~terékig kissé jobbrafordultan ülve és szembenézve van ábrázolva~~ ~~ez a mélynek~~ (hátlapján) a belvárosi takarékpénztár uj épülete ~~szemlélhető~~ az alsó sarkokban a Takarékosság és Bőség jelvényeivel. Jobb kezét könyvön nyugtatja, hátrafésült haja ~~[illegible]~~ és bajusza rövid, arcza leberetvált, öltözete: ing álló gallérral, csomóra kötött nyakkendő, magas mellény és egyelejű kabát. ~~Órájának lánczа rövid.~~ Felirata a kép alatt: SZÉKELY, FERENCZ,
M. KIR. UDVARI TANÁCSOS
A BELVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.
ELNÖKVEZÉRIGAZGATÓJA

jobb

A vezérigazgatónak, ki

szemlélhető

oldalt balról: SZIRMAI

Bronz-plaquette, méretei 8,5:5,8 cm. -- Lelt. sz. 1369. -- Értéke 30 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 ~~sz.~~ közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz. n. 311-912
Át. lelt. 8694.
1803-912-12

357

1876

1912

1368. ~~Tony Szirmai,~~
~~Sz. Pesten 1871~~

~~látható az ábrázolt, ki~~

1368 Schönberger Miksa ~~arczképe,~~

melynek ~~lőlap~~

Emelkedett peremű és sima karimájú egy oldalán plaquette ~~és ugyanilyen hátlapú domborművű~~ előlapján ~~látható~~ kerek medaillonban ~~van~~ mellig és kissé jobbrafordultan van ~~ábrázolva~~ feltüntetve a kép, haja rövid, kipödrött bajusza hosszú, arcza leberetvált, öltözete ing lehajtott gallérral, mellét is fedő nyakkendő tűvel és egyelejű kabát. Disze: kettős ágú babérgaly. Felirata

ábrázolva

a kép alatt: SCHŐNBERGER, MIKSA,
- VEZÉR, IGAZGATÓ -
a jobb váll fölött: TONY SZIRMAI
és fölül a sarkokban: 1882 és 1902.

Ezüstplaquette, méretei 6,4:4,7 cm.-- Lelt.sz.1368.-- Értéke 30 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 ~~m~~ közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz.n.310-912
Át.lelt.8693.
1803-912-11.

357

1874

1360. *I. Ferencz József és I. Károly.*

Sima peremű és karimájú dombormű előlapján, mellig, balrafordultan és arczélben, de olyképen vannak ábrázolva, hogy a román király balján I. Ferencz József nyert elhelyezést. A hátlapon Ischlnek a felkelő naptól megvilágított környéke szemlélhető legelől Austria álló és Románia ülő alakjaival, a melyek czímerpajzsra támaszkodnak és a melyek közűl az előbbi virágzó liliomszálat nyujt az utóbbinak. Felirata az előlapon fölül: »CAROL. I. REX–. –FRANC. IOS. I. IMP. REX«, jobbról félmagasságban: »TONY SZIRMAI«, a hátlapon pedig fölül: »SIGNVM MEMORIAE« és alól: »ISCHL–MCMIII«.

Bronz, méretei 6·4 : 6·4 cm. — Lelt. sz. 1360. — Értéke 20 K. — A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671–912). — Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546–911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803–912). — Bejelentetett 1913 márczius 15-én (465–913).

1361. ~~Tony Szirmai,~~
~~Sz. Pesten 1871~~

1912.

1361 I. Ferencz József és II. Miklós czár.

Egy, a mürzstegi találkozás emlékére vert domborű ~~vörös~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~a melynek~~ előlapján mellig, balrafordultan és arczélben, de olyképen vannak ~~[illegible]~~ ábrázolva, hogy az orosz czár jobbján I. Ferencz József nyert elhelyezést. ~~míg~~ A érem hátlapján tölgy- és babérgalytól körülvett tábla van. Felirata

az előlapon: FRANCIOS I- - NICOLAVS II.
alól balra: TONY SZIRMAI,
a hátlapon fölül: 30. IX-3. X. 1903
és a táblán: WIEN
SCHÖNBRUNN
MÜRZSTEG

Ezüst-érem, átmérői 5.9:5.9 cm. -- Lelt. sz. 1361. -- Értéke ~~[illegible]~~ 25 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz. n. 303-912
Át. lelt. 8686.
1803-912-4.

250

1898

1912

1362. ~~Tony Szirmai,~~
~~Sz. Pesten 1871~~

1362. I. Ferencz József és II. Oszkár ~~arcmás~~.

Egy sima peremű és karimájú domborműn ~~szemlélhetők~~, ~~a melynek~~ előlapján (balrafordultan, mellig) és arczélben ~~szemlélhetők és a melynek~~ hátlapon babérágra akasztott tábla ~~van~~ ~~nyert elhelyezést~~. Mindketten egyenruhát és szalagokkal rendjeleket viselnek. Felirata

L jai

az előlapon fölül: -OSCAR. II- -FRANC-IOS. I-
alól jobbra: TONY SZIRMAI
és a hátlapon: WIEN-ABBAZIA
1904.

1 szemlélhető

Bronz ~~érem~~, átmérői 5:4,9 cm.-- Lelt. sz. 1362.-- Értéke 20.- K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz. n. 304-912
Át. lelt. 8687.
1803-912-5.

L, de olyképen van ~~nak~~ (nalakérunalkató) ábrázolva, hogy a svéd király I. Ferencz József jobbján nyert elhelyezést

317

1900

1363. ~~Tony Szirmai,~~
~~Sz.Pesten 1871~~

1363. I.Ferencz József és II.Vilmos.

Egy a (Német birodalommal kötött kereskedelmi szerződés emlékére vert sima ~~keskeny~~ peremű és karimájú domborművűn látható, ~~a melynek~~ előlapján, ~~a harsonát fuvó és jobbra halado Mercur fölött,~~ ~~jobbra~~ vállig, jobbrafordultan és arczélben, ~~ábrázolva~~ ~~míg~~ (hátlapon) egy babérgaly szemlélhető. Felirata

csak

az előlapon fölül: FRANC-IOS.I és WILHELM.II.
és a hátlapon: IN.MEM.FOEDERIS
INTER
AUSTRIACOS ATQUE HUNGAROS
NECNON GERMANOS
DE MUTUO COMMERCIO
CONFECTI BEROLINI
ANTE DIEM OCT.KAL.
FEBR.
MCMV.

Bronzérem, átmérői 5,4:5,4 cm.-- Lelt.sz.1363.-- Értéke 30 K.-- A művész ajándéka 1911 october 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz.n.305-912
Át.lelt.8688.
1803-912-6

a harsonát fuvó Mercur fölé

de olyképen ~~vannak~~ vannak ábrázolva, hogy a német császár I.Ferencz József balján nyert elhelyezést.

1864

1912

1364. ~~Tony Szirmai.~~
~~Sz. Pesten 1871~~

I. Ferencz József Vilmos császárral és II. Victor Emmanuel[redacted].

~~A Gratz-wól~~ (és nagyanyja ~~a hátlapú~~)

(Egy sima peremű, [redacted] karimáju domormű előlapján mellig, jobbrafordultan és arczélben, de olyképen vannak ábrázolva, hogy a német császár jobbján I. Ferencz József, balján pedig az olasz király nyert elhelyezést. Mindnyájan egyenruhát és szalagjaikkal rendejeleket viselnek. Felirata

alól a párkányon: »CONCORDIA ET LABORE«
és oldalt jobbra: »T. SZIRMAI«.

Ezüst-plaquette, méretei 4,5:6 cm. -- Lelt. sz. 1364. -- Értéke 30 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz. n. 306-912
Át. lelt. 8689
1803-912-7.

353

1866

1365. ~~Tony Szirmai.~~
Sz. Pesten 1871

1912

1365. Lukács Béla ~~arczképe.~~

~~Egy~~ Domelkedett ~~sima~~ sima, peremű és karimájú ~~domborművűen látható,~~ Plaquette
~~a melynek~~ előlapján mellig és szembenézve van ábrázolva, ~~míg hátlapján összekötött pálma és kettőágazó babérgaly szemlélhető, Öltözete:~~
ing álló gallérral, csokorra kötött nyakkendő és kettős elejű kabát
hajtókáján rosettával. Felirata az előlapon
a kép alatt: LUKÁCS BÉLA
KORMÁNYBIZTOS
PARIS, 1900-
fölül ~~balra~~: 1847 VIRTUS
és ~~jobbra~~: 1901 LABOR
~~és~~ alól balra a pálma mellett: TONY SZIRMAI.

A kormánybiztos, a kinek öltözete

Jobb,

Ezüstplaquette, méretei 6,2:4,4 cm.-- Lelt.sz.1365.-- Értéke 25 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz.n. 307-912
Át.lelt.8690
1803-912-8

354

A hátlapon pálma és kettőágazó babérgaly szemlélhető.

1868

1366. ~~Tony~~ Szirmai,
~~Sz. Pesten 1871~~

L mellig,

1912.

1366. Miklós Ödön ~~arczképe.~~

Emelkedett peremű és sima karimájú plaquette ~~domborművűen látható, melynek~~ előlapján ~~mellig~~ (kissé jobbra fordultan és diszmagyarban ~~van~~ van ábrázolva ~~és a melynek~~ hátlapján tölgyfa tövében ülő allegoricus nő ~~szemlélhető~~ ki ~~egyik~~ lábával könyvekre támaszkodik, bal kezével írásra könyököl, jobbjával pedig az égbolton ragyogó csillag felé mutat. Felirata a czimeres előlapon,

~~Emelkéjével,~~

Fremlelhető,

(a kép alatt: EDMOND. DE. MIKLÓS DE MIKLÓSVÁR
COMMISSAIRE GÉNÉRAL ADJ. DE HONGRIE
- EXP. UNIV-PARIS-1900.
(balról félmagasságban: TONY SZIRMAI.
(a hátlapon az iraton: AD GLORIAM..POR...MEMORIA
és alól jobbra: T. SZIRMAI.

Ezüst-plaquette, méretei 8.4:6 cm.-- Lelt.sz.1366.-- Értéke 40 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz.n.308-912
Át.lelt.8691.
1803-912-9.

3 ✓✓

1870

1912

1367. ~~Tony Szirmai,~~
~~Sz. Pesten 1871~~

1367. Návay Aladár arczképe.

Emelkedett peremű és sima karimájú egyoldalu érem ~~és ugyanilyen hátlapú domborrmű, melynek~~ előlapján ~~mellig~~ ~~és~~ hissé jobbrafordultan ~~van~~ ábrázolva. ~~zolva~~ Jobb szemén monoklit hord, haja göndör, bajusza kipödrött, arcza leberetvált, öltözete, álló galléru ing lehajtott sarkokkal, mellét is fedő nyakkendő patkóalaku tűvel és kettős elejű kabát hajtókáján rosettával. Felirata

fölül: ALADÁR DE NÁVAY
és a jobb váll fölött: TONY SZIRMAI.

Ezüst~~ném~~, átmérői 3,5:3,5 cm.-- Lelt.sz.1367.-- Értéke 20.- K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 sz. közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz.n.309-912
Át.lelt.8692
1803-912-10

306

1872

1372. ~~Tony Szirmai.~~
~~Sz. Pesten 1871~~

1912

1372 Klapka György arczképe.

Sima karimájú és emelkedett peremű dombormű, melynek előlapján vállig és kissé balrafordultan van ábrázolva és a melynek hátlapján babérgaly képez diszt. A tábornoknak Bal felől elválasztott haja, bajusza és körszakálla hosszú, öltözete tréfás egyenruha paszomány gallérral és csomóra kötött nyakkendő lelógó véggel. Felirata

az előlapon: „KLAPKA GYÖRGY",
oldalt balról: „SZIRMAI",
a hátlapon: „1848-1849ES
HONVÉDTÁBORNOK
KOMÁROM
HÖS VÉDÖJE"
és legalól középütt: „SZIRMAI".

Ezüstérem, átmérői 5:5 cm.-- Lelt. sz. 1372.-- Értéke 20 K.-- A művész ajándéka 1911 october 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).

Sz. n. 314-912
Át. lelt. 8704
1803-912-15

3le1

1882

1912.

4190. Tony Szirmai,
Sz. Budapesten 1871

Emlékérem a tüdővész elleni konferencziára.

Sima karimájú és peremű domborű előlapján IX. Keresztély dán király mellképével, a mely őt szembenézve, egyenruhában, nyakravalója felett és mellén pedig rendjelekkel ábrázolja. Felirata
az előlapon fölül: »CHRISTIAN-IX. KONGE. AF. DANMARK«,
oldalt balra: »TONY SZIRMAI«,
a kép alatt: »PARTICIPATION DE LA HONGRIE«
és a hátlapon, hol az égő mécses mellett pálmagaly van:
»CONFERENCE
INTERNATIONALE
CONTRE LA
TUBERCULOSE A
COPENHAGUE
26-29
MAI
1904«.

III 3-189

Ezüst-érem, átmérői 5:5 cm. -- Lelt. sz. 4190. -- Értéke 40 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közoktatási min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 726-912
Át. lelt. 8711
1803-912-22

400

Pl.
Aj. 1912. Szirmai

858

4149

1912

4184. Tony Szirmai,
Sz. Budapesten 1871

4184. XIII. Alfons és neje emlékérme.

Sima karimájú és perenni domborrnu, elő-
lapján »ALFONSO XIII« és »VICTORIA-EUGENIA« mellképével,
hátlapján pedig a budapesti Karátsonyi palotával és a nevezett grófnak czimerével. Az ábrázoltak jobbrafordultan és arczélben szemlélhetők. Közülök a király, kinek haja rövid, vállrojtos egyenruhát és rendjeleinek szalagjai az aranygyapjas-rend jelvényét és a királyné nyilt koronát, gyöngyfüzér-nyakéket és kivágott ruhát visel. Feliratai az elolapon
balról félmagasságban: »T. SZIRMAI 1908.«
és a hátlapon: »KARÁTSONYI PALOTA«
és »BUDAPEST OKTOBER. 2. 1908«.

Ezüst-érem, átmérői 6:6 cm. -- Lelt. sz. 4184. -- Értéke 40. K. -- A művész ajándéka 1911 oktober 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 720-912
Át. lelt. 8705.
1803-912-16.

Pl.
Aj. 1912
Szirmai

394

III 3-186.

852.

1912.

4186. Tony Szirmai.
Sz. ~~Budapesten~~ 1871

az előtérben

Emlék a IV. nemzetközi budapesti tejkongresszusról.

Részben sima és (részben ~~[illegible]~~ reczézett karimájú, de ~~és~~ emelkedett peremű domborű előlapján Budapest allegoricus ábrázolásával, a mely a székesfővárost teszi szemlélhetővé ~~[illegible]~~ Magyarország czimerére támaszkodó és ülő Hungaria alakjával, kinek lábai előtt ~~A~~morette van bőségszarúval, ~~[illegible]~~ jobbrafordult az legelő tehenet mintat ~~[illegible]~~. Diszét fent szárnyas szövétnek és lent görbe kardot tartó kiterjesztett szárnyú sas képezi. Felirata

az előlapon alól jobbra: SZIRMAI és
a hátlapon: IV CONGRÈS
INTERNATIONAL
- DE -
LAITERIE
BUDAPEST
-VI-XI-JUIN
MCMIX

III 3 – 187

⊥ fönt pedig medaillonnal, a mely egy tejgazdaság ~~[illegible]~~ előtt

Ezüst ~~-domborű~~, méretei 8,4:4,3 cm.-- Lelt.sz.4186.-- Értéke 40 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. ministeri sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz.m. 722-912
Át.lelt.8707.
1803-912-18

Pl.

3096

Aj. 1912. Szirmai

654

1912.

4185. Tony Szirmai,
Sz. Budapesten 1871

Emlék a IV. nemzetközi budapesti tejkongresszusról.

Részben sima és részben reczézett karimájú, de emelkedett peremű domborű, előlapján Budapest allegoricus ábrázolásával, a mely a székesfővárost teszi szemlélhetővé az előtérben Magyarország czimerére támaszkodó és ülő Hungaria alakjával, kinek lábai előtt Amorette van bőségszaruval, fönt pedig medaillonnal, a mely egy tejgazdaság előtt jobbrafordultan legelő tehenet mutat. Díszét fent szárnyas szövétnek és lent görbe kardot tartó kiterjesztett szárnyú sas képezi. Felirata

az előlapon alól jobbra: SZIRMAI

a hátlapon: IV CONGRES
INTERNATIONAL
DE
LAITERIE
BUDAPEST
6. 11. JUIN
1909.

és ezután jobbról: SZIRMAI.

III 3 – 187

A csillag alatt

Ezüst, méretei 4,5:3,2 cm. -- Lelt. sz. 4185. -- Értéke 40 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1631-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Pl. Aj. 1912. Szirmai A.

395

853

Sz.n.721-912
Át.lelt.8706,
1803-912-17.

1912

4189. Tony Szirmai.
Sz. Budapesten 1871

Emlékverem

Lőcsényi Hugnek

Sima peremű, karimájú és hátlapú domborű, melynek előlapján dombos vidék van ábrázolva, a hol gyárak ~~vannak~~ füstölgő ~~kéményekkel~~ és a hol a balrafordultan lebegő, de visszafordult Genius egy munkás családnak mutatja az utat. Tagjai közül a férfi felgyürt inget, bő köténytt, pantallót és czipőt visel, mig az asszony csecsemőt tart karjain. Felirata

balról: CONFÉRENCE
INTERNATIONALE
POUR LA LUTTE
CONTRE
LE CHOMAGE

III$_3$-188

és alól a diszes keretű táblán, a melyet babér- és tölgygaly karol át: PARTICIPATION
DE LA
HONGIRE.

Bronzplaquette, méretei 8.2:5.5 cm.-- Lelt. sz. 4189.-- Értéke 20 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. számú leirat alapján 1912 szeptember 18-án. (1803-912).-- Bejelentetett 1913 március 16-án (453-913).

Sz. n. 725-912
Át. lelt. 8710
1803-912-21

Pl.
Aj. 1912
A. Szirmai

3997

857

Tony Szirmai

Tsima karimái

1907.

1214. I. Ferencz József és az angol király.

Az 1905. augusztus 15-től augusztus 16-áig tartott ischli találkozás emlékére vert ezen érem képlapján a két uralkodó mellig, jobbrafordultan, arczélben látható. Mindketten egyenruhát és rendjeleket viselnek szalagokkal. A hátlapon egy tölgyfa tövében táblával ~~nyert elhelyezést~~, mig az égbolton csillag ragyog. Felirata a képlapon ~~fölül félkörben~~ fölül félkörben: FRANC - IOS I.-.- EDWARDVS. VII., balról a jobb kar metszetlapján: TONY SZIRMAI és a hátlapon: ISCHL 15-16 AUGUST 1905.

és olyképen elhelyezve hogy II. Edward angol Király I. Ferenc József bajain nyert elhelyezést.

van ábrázolva

szélben a mennyben, részben pedig a hátlap

Bronce-domborű (érem), mér. 4.9:4.9 cm.

Szn. 385-907
1738-907-10

1750

Tony Szirmai

1907.

1213. I. Ferencz József és az orosz czár.

Az 1903. szeptember 30-ától 1903. október 3-áig tartott ugynevezett mürzstégi találkozás emlékére vert ezen érem a két uralkodót mellig, jobbrafordultan, arczélben ábrázolva. Mindketten egyenruhát és rendjeleket viselnek szalagokkal. A hátlapon táblán babér- és tölgygaly karolja át. Felirata

a képlapon: FRANC. IOS. I--NICOLAVS II.

a hátlapon fölül: 30. IX-3. X.
1903

és a táblán: WIEN
SCHÖNBRUNN
MÜRZSTEG

Bronce-domborű (érem), mér. 5.9:5.9 cm.

Szn. 384-907
1738-907-9

és alól a jobb kar metszetén: TONY SZIRMAI,

Sima karimájú

de olyképen van

fölül félkörben

hogy II. Miklós czár I. Ferenc József bajain nyert elhelyezést.

a mezőben

láthatók, meleg

207

1748

Tony Szirmai

1 mellig, balra fordultan, arcélben és díszjelen koronát ábrázolva, hosz

1907.

1212. I. Ferencz József és a belga király.

Az 1903. évi október 17- és 18-iki bécsi találkozás emlékére vert ~~ezen~~ szma karmiapi érem képlapján 1 I. Ferencz József ~~és~~ II. Lipót ~~mellképeit szemléljük, a melyek a~~ nyárs elhelyezve. ~~balraforduld uralkodókat arczélben ábrázolják~~. Mindketten egyenruhát és érdemjeleket viselnek. A hátlapon ~~lévő táblát~~ tölgy- és babérgaly, koszorú ~~koszorúja az~~ tábla van. Felirata a képlapon félkörben:

—LEOPOLP. II— FRANC. IOS. I—, és alól jobbra: TONY SZIRMAIE,

a hátlapon fölül: 1903
és a táblán: WIEN 17-18-OCTOBRE.

1 jobbján

~~fáklyák~~

a mezőnyben

Bronce-domborű (érem), mér. 5.9:5.9 cm.
Készitette: Szirmai Tony.

Szn. 383-907
1738-907-8

1746

2.

Szabadka. T. 8288.

A nagy templom.

Balról a kéttornyú szent Teréz templomot látjuk, míg jobbra az emeletes prépost lak köti le figyelmünket. Az utat a fák szegélyezik, az előtérben balra haladó szénás szekér van, a háttérben pedig a környékbeli apró házak képeznek csoportot. Jelzése alól balra: Szirmai A.

Czeruzarajz színezve, mér. 11.2: 16.7 cm.
Osztr. Magy. Monarchia VII. 591 l.

Sz.n. 1294-902
379-902-499 (2)

Szabadka. T. 8286.

Látképe.

A vasut felől felvett e látképen a város a háttért foglalja el az épületei felett uralkodó kéttornyú Teréztemplommal, a tornyos városházával és a barátok kolostorával, az előtért pedig parkozott terület képezi, a melyen túl balra a takarékpénztár palotája köti le figyelmünket. Jelzése
alól balra: Szirmai.

Tusrajz, mér. 16.9: 24.1 cm.
Osztr. Magy. Monarchia VII. 589 l.

Sz. n. 1292-902
379-902-498.

T. 8289.

szerb eskdivő.

A templomban eskdivő megkoronázott ifjú párt az asztalnál álló pap megáldani látszik. Az ifjak fejéről a kún, sztari szvat és dever által vett preveszszik onlik vállaikra. A körülöttük lévő násznép közül a násznagy és a tanuk válnak ki, a kik égő gyertyákat tartanak. Jelzése

alól jobbra: SZIRMAI.

Tusrajz, mér. 31.7: 24.8 cm.
Osztr. Magy. Monarchia VII. 635 l.

Sz.n. 1295-902
379-902-514.

Tesmesvár. T. 8290.

A szerb kongresszus.

A díszes teremben ülő egyházi és világi szerb előkelőségek az asztal mellett álló és díszbe öltözött szónok beszédét hallgatják figyelemmel. Szemközt az elnök fölött kép lóg. Jelzése alól jobbra: SZIRMAI A.

Olajvázlat. mér. 24: 36.9 cm.

Sz.n. 1296-902
379-902-1820.

Baja. T. 8285.

Főutczája.

A Főutczán át, a melynek balsarkán STERNFELD V üzlete van és a melyet kofák és járókelők élénkítenek, a templomra nyerünk kilátást, a melyen túl fák képeznek csoportot.

Czeruzarajz Szirmai A-tól, mér. 11.2: 15.7 cm.
Osztr. Magy. Monarchia VII. 587 l.

Sz.n. 1291-902
379-902-497 (1)

Szabadka. T. 8287.

A Kossuth-utcza.

A városba vivő ezen főutcza épületei többnyire emeletesek és balsarkán a tanitónő képezde palotája, jobbsarkán pedig egy kétemeletes ház válik ki a hol a bejárat fölött ezt olvassuk: SÖRHÁZ. A járdákat és az utczát járókelők élénkitik. Jelzése alól balra: SZIRMAI.

Czeruzarajz, mér. 11.8: 17.2 cm.
Osztr. Magy. Monarchia VII. 591 l.

Sz.n. 1293-902
379-902-499 (1)

1912.

4191. Tony Szirmai.
Sz. Budapesten 1871

Emlék-veret a hágai békekongresszusról.

Sima karimájú domborű előlapján NICOLAVS II és WILHELMINA babér-, illetőleg rózsagalytól körülvett és medaillonalakú mellképeivel, a melyek közt kiterjesztett szárnyú, harsonát fuvó és kinyujtott jobb kezében babérkoszorút tartó Genius áll, hátlapján pedig Ausztria ülő alakjával és I. Ferencz József medaillon-képével. Felirata az előlapon

fölül: »PAX«
~~és~~ alól balra: »SZIRMAI«

és a hátlapon a két alak közt, de a cseh czimer mellett lévő tábla fölött: »AUSTIA
ATQUE
HUNGARIA
DE. PACE. SEMPITERNA.
CUM. GENRIBUS
ITERUM. DELIBERANS.
HAGAE. MCMVII.«

és alól balra: »TONY SZIRMAI«.

III 3-189

Ezüst-plaquette, méretei 7.2:8.9 cm. -- Lelt. sz. 4191. -- Értéke 40 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 727-912
Át. lelt. 8712
1803-912-23

Pl.
Aj. 1912. Szirmai

401

859

1912

4199. Tony Szirmai,
Sz. Pesten 1871

F felkelő naptól megvilágított hegyes
tűdekkel, kol

Emlékveret az 1907 évi bécsi tüdővész elleni kongresszusra.

birodalmainak
különféle

Sima karimájú és peremű domborű, előlapján I. Ferencz Józsefnek Austria és Hungaria koronás alakjaitól tartott arczképe előtt ~~[illegible]~~ népei és nemzetei ~~[illegible]~~ Kárpátnak, a kik babérgalyakat, rózsafüzért, tölgyleveleket és égő szövétneket tartanak, hátlapján pedig ~~[illegible]~~ álló és ülő Geniusokkal, a kiknél az elismerés, a ~~[illegible]~~ béke és munka jelvényei vannak. Felirata

fölül balra

az előlapon: VIRIBUS
UNITIS

F fölül

alól jobbra: TONY A. SZIRMAI 1905
valamint a hátlapon: WIEN 1907
oldalt balra: VI-E
CONFERENCE
INTERNATIONALE
CONTRE LA
TUBERCULOSE

az irattekercsen:
DOMINUS ADJUTOR

a könyv fedelén: PAX-LABOR
és alól, a külön táblácskán: PARTICIPATION
DE LA
HONGRIE.

Ezüst-plaquette, méretei 7:5 cm. -- Lelt. sz. 4199. -- Értéke 40 K. -- A művész ajándéka 1911 october 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 marczius 16-án (453-913).

III3 -192

409

Pf. Aj. 1912. Szirmai

867

Sz.n.735-912
Át.lelt.8703.
1803-912-31.

1912

4198. Tony Szirmai,
Sz. Pesten 1871

Emlékveret a római nemzetközi gazdasági taintézetre.

Sima karimájú és peremű domborű előlapján dombos vidékkel, a hol egy szántó munkás, egy ülve pihenő kaszás arató és egy álló sarlós leány van ábrázolva, kik a felkelő naptól megvilágitott Victor Emmanuel jobbrafordult mellképét szemlélik, hátlapján pedig érett buzakalászszal, kaszával és ekével, valamint szélmalommal, mint a mezőgazdaság jelképeivel. Felirata

az előlapon: 25 JANVIER 1905,
alól balra: T. SZIRMAI,
továbbá a hátlapon fölül balra: INSTITUT.
INTERNATIONAL·
D'AGRICULTURE.
ROME·
28. V–
6. VI.
és alól a táblácskán: PARTICIPATION
DE LA
HONGRIE.

Bronz-plaquette, méretei 7, 4:5, 1 cm. -- Lelt. sz. 4198. -- Értéke 20 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Pl.
Aj. 1912. Szirmai
408
III3-191
866

Sz.n.734-912
Át.lelt.8702
1803-912-30

1912

4197. Tony Szirmai,
Sz. Pesten 1871

Emlékveret a római gazdasági tanintézet megnyitására.

Domborműn előlapján dombos vidékkel, a hol egy szántó munkás egy ülve pihenő kaszás arató és egy álló sarlós leány van ábrázolva, a kik a felkelő naptól megvilágitott Victor Emmanuel képére tekintenek, hátlapján pedig az uj intézet látképével. Felirata

az előlapon: 25 JANVIER 1905
alól balra: T. SZIRMAI
a hátlapon pedig: INAUGURATION SOLENELLE
DE L'INSTITUT INTERNATIONAL
D'AGRICULTURE A ROME
PAR
S. M. VICTOR EMMANUEL-III
ROI, D'ITALIE,
23 MAI- MCMVIII
és az ez alatti táblán: PARTICIPATION
DE LA
HONGRIE

1 fölül

Bronzplaquette, méretei 7,4:5,1 cm.-- Lelt. sz. 4197.-- Értéke 20 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).-- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 733-912
Át. lelt. 8701.
1803-912-29.

Pl.
Aj. 1912.
Szirmai

407

III3 -191

865

1912

4196. Tony Szirmai,
Sz.Pesten 1871

elesettek diszöntésére emelt

A Pécs mellett 1808-ban elesett francziák emlékverete.

Dombormű előlapján babérgalyat nyujtó Hungáriával, a ki egy leányt karol át és a ki Francziaország kőkoronás ülő alakja előtt áll, hátlapján pedig az emlék látképével, a melynek tetején gömbön ülő sas látható összecsapott szárnyakkal. Felirata

az előlapon: À LA MÉMOIRE DES
SOLDATS DE LA GLORIEUSE
GRANDE ARMÉE A L'OCCASION DE LEUR REPOS
CENTENAIRE
SENTIMENT
CHEVALERESQUE
LEURS AMIS
HONGROIS MCMVIII

alól jobbra: TONY SZIRMAI·SCULP.

és hátlapján: MONUMENT
ÉLEVÉ À LA MÉMOIRE
DES SOLDATS FRANÇAIS
MORTS À PÉCS, HONGRIE
EN 1808,
INAUGURÉ LE 31 MAI 1908
SOUS LE HAUT PATRONAGE

Pl.
Aj. 1912.
A. Szirman

406

III3 – 190

864

DU
GENERAL
G. PICQUART
MINISTRE DE
LA GUERRE DE
FRANCE
S. EXC. LE CTE
ALBERT
APPONYI
MINISTRE ROYL.
DES CULTES ET
DE L'INSTRUCTION
PUBLIQUE

S. EXC.
MR. FRANÇOIS
DE KOSSUTH
MINISTRE ROYL.
DU COMMERCE
MR LE VICOMTE
DE FONTENAI
CONSUL
GÉNÉRAL
DE FRANCE
N. DE ZSOLNAY
PRESIDENT
DU COMITÉ.

Bronzplaquette, méretei 7,8:5,4 cm.-- Lelt.sz.4196.-- Értéke 20 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min.eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min.sz.leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz.n. 732-912
Át.lelt.8700.
1803-912-28.

4187. Tony Szirmay. 1912.
Sz. Pesten 1871

Emlék a XVI. nemzetközi orvosi kongresszusról.

Sima karimájú domborű előlapján Budapest allegoriájával, hátlapján pedig babér- és tölgy-galytól körülvett táblácskával, a mely mellett serleg látható féléje hajló kigyóval. Az előbbi a székesfővárosnak látképét szemlélhető az előtérben jobbról Hungariának ülő alakjával, fölül balra pedig monogrammos czimerrel. Feliratai

az előlapon: BUDAPEST
alól balra: T. SZIRMAI
és a hátlapon: XVI-E CONGRES INTERNATIONAL
DES SCIENCES
MÉDICALES
29 AUT-4 SEPTEMBRE 1909.

III3 – 188.

Bronz-plaquette, méretei 5.2:5.6 cm. -- Lelt. sz. 4187. -- Értéke 20 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. ministeri sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 723-912
Át. lelt. 8709.
1803-912-19.

Pl.
Aj. 1912.
A. Szirmai

397

855

Tony Szirmay

1 mellig, balra fordultan, arcélben és olyképen számat ábrázolva, hogy T. Fe-

1907.

1211. I. Ferencz József és a svéd király.

Az 1904. évi abbaziai ~~emlékérem~~ érem előlapján (találkozás emlékére készült-ennek karimáján) I. Ferencz József ~~és~~ és II. Oszkár svéd király ~~mellképeit szem-~~ balján nyelve elhelyezve ~~láljuk, a mely~~ ~~ferelkedéket arczélban ábrázolják~~ vest.

~~Fa hátlapfordult~~

Mindketten egyenruhát és mellökön ~~szalag~~ rend jeleket viselnek. A hátlapon egy babérgalyra ~~akasztott feliratú~~ előtt tábla látható ~~van~~. Feliratai

a képlapon félkörben: „— OSCAR. II. — FRANC — IOS. I. — ",
alól jobbra a kar metszetén ~~alján~~: „TONY SZIRMAI"
és a hátlapon: „WIEN-ABBAZIA
1904".

Bronce-domborű (érem) mér. 4.9:4.9 cm.

Szn. 382-907
1738-907-7

Vés

1744

4188. Tony Szirmay: 1912.
Sz. Pesten 1871

Emlékül az

1909-iki párisi automobil-értekezlet

Sima karimájú domborúnak, melynek elő-

lapján S. Pichon és L. Barthou mellképe látható, a kik kissé jobbrafordultan és csiptetővel vannak ábrázolva, mig előttük babér- és tölgygalyaktól körülvett globus nyert elhelyezést. Hátlapján jobbrahaladó és 704-I jelzésű automobil szemlélhető, a mely felett balról I. Ferencz József arczképe és jobbról Mercur lebegő alakja van. Felirata az arczképek alatt:

CONFERENCE DIPLOMATIQUE INTERNATIONALE
DE LA CIRCULATION DES AUTOMOBILES
REUNIE SUR L'INITIATIVE
DE M. M. S. PICHON, MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES
ET L. BARTHOU, GARDE DES SCEAUX ANCIEN MINISTRE DES TRAVAUX PUBLICS.
PARIS-1909.

Π3-188

és ez alatt:

PARTICIPATION DE LA HONGRIE.

Ezüst-plaquette, méretei 7,4:5,6 cm.-- Lelt. sz. 4188.-- Értéke 40 K.--A művész 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. elnöki és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. miniszteri sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).-- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 724-912
Át. lelt. 8709.
1803-912-20

Pl.
Aj. 1912.
S. Szirmai
398
856

Tony Szirmai

1907.

1210. I. Ferencz József és a román király.

Az 1903 évi ischli találkozás emlékére készült érem képlapján I. Ferencz József ~~és~~ I. Károly ~~mellkép~~ bajan nyert ~~pejt szemléljük, a melyek az uralkodókat arczélben ábrázolják~~. Mindketten egyenruhában ~~ábrázolva~~ és ~~szinjeleket~~ rend jeleket viselnek. A hátlapon ~~a~~ hegyes vidék előterében ~~valamelyik~~ ülő Ausztriának az álló Románia liliomszálat nyujt. ~~[illegible]~~

Feliratai a képlapon

fölül félkörben: CAROL. I. REX -.- FRANC. JOS. I. IMP. REX,

~~és~~ jobbról félmagasságban: TONY SZIRMAI

a hátlapon pedig fölül félkörben: SIGNVM MEMORIAE

és alul: ISCHL-MCMIII.

Bronce-domborű (érem), mér. 3.4:3.4 cm.

Szn. 381-907
1738-907-6

1742

és sima karimájú plaquetten

1907.

1209. Trefort Ágoston.

~~mu varrott bőrkabátban~~

Mellig ~~látható~~, ~~és~~ balrafordult, ~~mu~~ és arczélben van ábrázolva, ~~[illegible]~~ hosszú hajat, bajuszt és körszakállt visel. Öltözete: álló gallérú ing, kettős elejű kabát és nyakkendő. Az ~~alakot~~ arányt tölgy- és babérgaly veszi körül. Felirata a kép alatt az erre szolgáló táblán:

TREFORT ÁGOSTONNAK
HÁLÁS EMLÉKÜL
A
MAGYAR IPARMŰVÉSZETI
TÁRSULAT

a fejdiszt képező félkörön belül: ~~1817-1888~~,
és oldalt jobbra a mérőnyben: TONY SZIRMAI
~~és a háttérben~~ a FESTÉSZET-re, a SZOBRÁSZAT-ra, az ÉPITÉSZET-re és az IPARMŰVÉSZET-re vonatkozó allegorikus ábrázolás szemlélhető felső bal sarkában: ~~mu~~ LABOR GLORIA szavakkal.

melynek háttérben

Bronce-domborű (plaquette), mér. 7.8:3.7 cm.

Szn. 380-907
1738-907-5

V63

1740

F. Szirmay

1206. Miklós Ödön. 1907.

és sima karimájú plaquette előlapjáu

Mellig ~~látható~~, kissé jobbrafordultan van ábrázolva. Öltözete: diszmagyar prémes kucsmával és vállravetett mentével. Mellét érdemjelek diszitik. Fölül jobbra a mezőnyben családi czimere nyert elhelyezést. A hátlapon ~~egy~~ tölgy árnyékában ülő allegorikus női alak ~~van~~ látható, a ki jobb kezével az égbolton ragyogó csillag felé mutat, baljával pedig térdére könyökölve, a ~~kezére könyökölve van~~ melyen irás ~~látható~~ van. ~~[illegible]~~ Felirata a képlapon alul, ~~a talapzat elején~~:

emelkedett perem

EDMOND DE MIKLÓS DE MIKLÓSVÁR
COMMISSAIRE GENERAL ADJ DE HONGRIE
--EXP. UNIV-PARIS-1900-, a mezőnyben

a jobb váll fölött: TONY SZIRMAI,
a hátlapon alól jobbra: T. SZIRMAI.
és a térden fekvő iráson: AD GLORIA..POR MEMORIA..

Bronce-domborű (plaquette) mér. 8.5:6 cm.

Szn. 377-907
1738-907-2

bal lábával könyrekre nehezedik és a ki

1734

Tony Szirmay

1907.

1207. Dr. Návay Aladár:

an és sima katimájú, de egyoldalú érem előlapjáról van ábrázolva.

Mellig ~~látható~~, kissé jobbra fordult. Monoklit visel. Haja göndör, bajusza hegyesre pödrött, arcza leberetvált. Öltözete: ~~[illegible]~~ ing lehajtott ~~[illegible]~~, széles nyakkendő patkóalakú tűvel és kettős elejű kabát ~~[illegible]~~ ján rosettával. Körirata: ALADÁR DE.NÁVAY a jobb váll fölött: ~~Tony~~ SZIRMAI. ~~A hátlap sima~~.

hajtóla- és Jelle e

TONY

a mezőnyben

szarkán álló galléral

Bronce-domborű (kerek érem), mér. 3.5:3.5 cm.

Szn. 378-907
1738-907-3

261

1736

21

Szirmay

és sima katinján érmen díszmagyarban van ábrázolva, a melynek hátlapján

1907.

1208. Apponyi Albert gróf.

Mellig ~~látható~~, kissé balra fordult, van a VKX ~~öltözete díszmagyar~~. Rövid hajat, bajuszt és hosszú szakált visel. Körirata fölül ~~sálkörben~~:

GRÓF APPONYI ALBERT

és a bal váll fölött: SZIRMAI. ~~a hátlapon~~ babér- és tölgygalytól körülvett feliratí tábla van.

Fejtése a mezőnyben

Bronce-domborű (érem), mér. 3.8:3.8 cm.

Szn. 379-907
1738-907-4

Ver

1738
2.

1205–1215. Tony Szirmay.

Sz. Pesten 1871-ben.

1205. *Lukács Béla.*

Mellig, szembe nézve és sima karimájú plaquetten van ábrázolva, a melynek hátlapján babér- és pálmagaly látható. Előrefésült hosszú hajat, rövid körszakállt és bajuszt hord. Öltözete: álló gallérú ing, csokorra kötött nyakkendő és kettős elejű kabát hajtókáján rosettával. Felirata a kép alatti és pálmával díszített párkány elején: »LUKÁCS BÉLA KORMÁNYBIZTOS PARIS 1900«; az emlitett peremű mezőnyben fölül balról az »1847« évszám alatt: »VIRTUS« és jobbról »1901« alatt: »LABOR«, legalól pedig balra: »TONY SZIRMAI«.

Bronz, méretei 6·1 : 8·3 cm. — Lelt. sz. 1205. — Vétetett az 1907 november 15-iki ajánlat szerint a művésztől 10·76 K-án (1738–907). — Kifizettetett 1907 deczember 12-én. — Elszámoltatott 1908 április 22-én (2025–907). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Tony Szirmai

1907.

1215. I. Ferencz József és a német császár.

Szimakarimájú

Az 1906. évi schönbrunni találkozás emlékére készült ezen érem előlapján egy globus fölött, a melyen szárnyas kalapot viselő és harsonát fuvó Hír jobbra fut és a mely mögül a felkelő nap sugarai törnek föl, szemüvegek a két uralkodó jobbra fordult és arczélben ábrázolt fejét, a melyet babérágak karol át. A hátlapon, a babérágyak előtt, tábla van emelve mennyiséggel. Felirata

(a képlapon félkörben: FRANC-IOS. I... WILHELM. II.
és a hátlapon: SCHÖNBRUNN 6-7 JUNI. 1907.

Fs a melyek abban nyertek elhelyezést, hogy II. Vilmos császár van I. Ferenc bal ján..

Bronce-domborű (érem), mér. 5.4:5.4 cm.

Szn. 386-907
1738-907-11

Veg

1752

1912.

4195. Tony Szirmai,
Sz. ~~[illegible]~~ Pesten 1871

Az 1907-iki pécsi kiállitás érme.

Dombormű sima karimával és peremmel, előlapján ~~A~~ Pécsnek felkelő naptól megvilágitott ~~Pécs-város~~ látképével, a melyen innen felirati táblát és harsonát tartó női Genius lebeg, hátlapján pedig Magyarországnak babérkoszorút, ~~és [illegible]~~ különféle virágokból kötött csokrot és kadettát tartó allegoricus alakjával, a melyen innen az Ipar, kinek lábainál pálma és a ~~mely~~ túl a Művészet ~~[illegible]~~ látható. ~~[illegible]~~ Felirata

a hátlapon fölül jobbra: »1907
PÉCSI
ORSZÁGOS
KIÁLLITÁS«

és alól jobbra: »SZIRMAI 1907«.

Bronz-érem, átmérői 5,8:5,8 cm. -- Lelt. sz. 4195. -- Értéke 20 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- ~~[illegible]~~ Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 8-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 731-912
Át. lelt. 8699.
1803-912-27.

III 3 — 190

Pl.
Aj. 1912.
A. Szirmai.

405

863

1912

4194. Tony Szirmai,
Sz. Budapesten 1871

Az 1900 évi párisi kiállitás plaquettje.

DomborMű sima peremmel és karimával, előlapján a kiállitás magyar pavillonjának látképével és ezen innen jobbrafordultan ülő kőkoronás és lebegő Genius-szal, kik közül az utóbbi felemelt jobbjában égő szövetneket, baljában koronás magyar czimert tart, hátlapján pedig felirati táblával, a melyet pálma és babérgaly vesz körül. Felirata

fölül: EXPOSITION
UNIVERSELLE,
DE PARIS
1900.
alól jobbra: PALAIS
DE LA
HONGRIE
legalól balra pedig: TONY SZIRMAI 1900.

Ezüst~~plaquette~~, méretei 9:7 cm. -- Lelt. sz. 4194. -- Értéke 40 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 730-912
Át. lelt. 8698.
1803-912-26.

III 3 — 190

Pl.
Aj. 1912.
A. Szirmai

404

862

1912.

4193. Tony Szirmai,
Sz. Budapesten 1871

A Képzőművészeti Társulat plaquettjének terve.

1 férfivel

Sima peremű és karimájú domborű előlapján lirát tartó és babérral megkoszoruzott allegoricus ~~alakkal~~, hátlapján pedig az Építészet ülő, a Szobrászat álló és a Festészet térdelő női alakjával. Felirata

1 részben

az előlapon a kép alatt: »ORSZÁGOS MAGYAR
KÉPZŐMŰVÉSZETI
TÁRSULAT --1861-1911«,
jobbról félmagasságban: »SZIRMAI«
és hátlapján fölül: »TERVPÁLYÁZAT«
és oldalt jobbról: »SZIRMAI«.

Ezüst-plaquette, méretei 9:6,8 cm.-- Lelt. sz. 4193.-- Értéke 40 K.-- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912).-- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leirat alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912).-- Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453-913).

Sz. n. 729-912
Át. lelt. 8697
1803-912-25.

III 3 – 190

Pl.
Aj. 1912.
Szirmai
A.

403

861

1912

4192. Tony Szirmai,
Sz. Budapesten 1871

L gépkocsival,

A magyar automobil-klub plaquettemje.

Emelkedett peremű és sima karimájú domborű, előlapján hegyes vidéken száguldó automobillal és Mercur-nak jobbra repülő alakjával, hátlapján pedig Budapest előterében ~~szirmai~~ lakáto ~~automobil-hal~~, a melyben pálmát tartó allegoricus nő ül és a melyet ~~ismeretlen~~ szövétneket tartó, előremutató, de hátrafordult ~~arcú szárnyas allegor~~ ~~nőnemű~~ L vezet. Felirata

L Genius

az előlapon alól: MAGYAR AUTOMOBIL CLUB
és a hátlapon alól jobbra: T. SZIRMAI

Bronz ~~domborű~~, méretei 6,5:7,5 cm. -- Lelt. sz. 4192. -- Értéke 20 K. -- A művész ajándéka 1911 október 14-én (1671-912). -- Átvétetett az 1911 november 26-iki 6742 min. eln. és az 1912 augusztus 5-iki 147546-911 közokt. min. sz. leiratok alapján 1912 szeptember 18-án (1803-912). -- Bejelentetett 1913 március 16-án (453-913).

Sz. n. 728-912
Át. lelt. ~~[illegible]~~ 8713
1803-912-24.

III3 - 189

Pl.
Aj. 1912.
Szirmai
A.

202

860

Szirmai Tony

Készítette a II-ik hágai béke konferencia plakettjét az orosz kormány megbízásából.

Vasárnapi Ujság

1907. 482. l. (Keppel.)

U. 1620

.senbeton. Mit 139
eineinband /P.22.5o/ P 5.9o

.sche Architektur.
ten Representanten

bildern. Mit Einlei-

bbildern.M.e.Einleitung.
graphien.M.e.Einleitung.
n-Band. /P.12.-/ P 3.3o

des Wohnraums der letz-
lung des Wohnstils.
/P.18.-/ P 8.8o
.32 Abb.Geb. /. 4.5o/ P -.8o
6 photographischen
P. 9.75/ P 3.2o

Schöpferin. Ein ideen-
ter Führer durch die
.M.75 Abb.Geb. /P. 7.2o/ P 3.2o

.-.-.

k u n s t
.-.-.-.-.-.-.-.

mille Recht. Schöner
zseitige Reproduk -

Szirmay Tony

"A kályhákon elhelyezett Cereseknek és Ámoroknak csinálnak konkurrenciát" a müvész szobrai, -irja "Egy tárlatlátogató" aláirással a "Téli tárlat"-ról szóló kritika.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 904-905. lap.

Szirmay Tóni

Tavasz, bronzcsoport
1200 k.

59. SZIRMAY TÓNI: Idyll (bronz-csoport.) Ára 800 kor.

105. SZIRMAY TÓNI: Tanulmány (ón-női alak). Ára 550 kor.

107. SZIRMAY TÓNI: Fázékony (bronz-szobor). Ára 1000 kor.

Nemzeti Szalon
1900. tav. kiáll

Szirmai Antal

Wolráb

l.

Mysterio

58. l.

~~Thráciai-medet a geológiai harmadkor~~

~~Pliocenjében~~ X. 43-

Szirmay Antal
arckép

l. Arv. Csanak
103. anke-kat.
852, 853.

" " 105. anke-kat

" " 107. " "

" " 111. " "

" " 112. " "

CORVIN-CODEX: Valturius

Aperda,

Csontosi János: Adatok a Corvin-Codex t. ÁÉ, V – 1885, 385 l.
vesz adatok.

Szirmay Toni

wolrais

rod

Nádai 81-l.

Kedves Pottyi!

3. db 60/80-ban kérem legyenszives 4-kor érte jönni.

Udvb

Berg

Tóth Ágost.
festő.

A Nemzeti Szalon csoporttárlatán gyűjteményes munkája szerepel, köztük „Nappek tanyája" c. műve. (emlékbe.)

Esti Kurír, 1927. márc. 13.

Tóth Árpád.

A Nemzeti Szalon csoportkiállítá-
sán műnei szepelnek, köztük „Magyk
tanyán" c. képe. (emlitve.)

Esti Kurír, 1927. márc. 13.

Lieber Chopin!

Ich bin Ihnen unendlich verpflichtet – für Ihre Mühe, Ihre Aufmerksamkeit, Ihre Güte, Ihr Interesse und Ihr Gefühl.

Wien, Mittwoch, den 22. März 15.

Lányi Géza

Mester Jenő, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Reményi József, Beszédes J. László, Telcs Gina, Hüvös László szobrászmüvészekről számol Jean Preux: "A jubiláris tárlat" c. kritikája során. Igen nagyra értékeli „ennek a kemény, erős csoportnak az alkotásait", melyek arról győznek meg, hogy "a magyar képfaragás olyan uton halad, mely feltétlen elvezet a biztos diadalhoz". Ezek a müvészek eddig nem vehettek részt a Mücsarnok kiállitásain, alkotásaik azért keltettek ilyen nagy meglepetést.

A HÉT. Bp. 1911. dec. 24. XXII. évf. 52, sz. 851-852.lap.